Regeringens proposition 2021/22:136

Genomförande av direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

Prop. 2021/22:136

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 februari 2022

Magdalena Andersson

Khashayar Farmanbar
(Infrastrukturdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår en ny lag som ersätter den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation. Den nya lagen genomför EU:s direktiv om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. I sak motsvarar den nya lagen i stora delar den hittillsvarande lagen med de ändringar och tillägg som föranleds av direktivet. Bland nyheterna kan följande nämnas:

- Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas av vissa regler i lagen.
- I ett harmoniserat frekvensutrymme får tillstånd att använda radiosändare beviljas för annan användning än den som följer av de harmoniserade villkoren.
- Regleringslättnader införs för företag med betydande inflytande på en marknad som bedriver endast grossistverksamhet och vid saminvesteringar i anläggning av nya optiska fibernät.
- Regleringsmyndigheten ges verktyg att mer precist skräddarsy det tillträde till ett fastighetsnät som bäst åtgärdar ett konkurrensproblem på slutkundsnivå.
- En myndighet ska som utgångspunkt ge en operatör tillträde till byggnader m.m. för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd.
- Skyddet för slutanvändare stärks genom regler om bl.a. information som ska lämnas innan ett avtal ingås, byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och paketerbjudanden.

- Sanktionsavgifter införs för vissa överträdelser av lagen.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 10

2 Lagtext 12
2.1 Förslag till lag om elektronisk kommunikation 12
2.2 Förslag till lag om införande av lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation 66
2.3 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken 68
2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk 69
2.5 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837) 70
2.6 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485) 71
2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar 72
2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler 74
2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter 75
2.10 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306) 76
2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler 77
2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning 79
2.13 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486) 80
2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet 81
2.15 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 82
2.16 Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500) 85
2.17 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696) 86
2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster 87
2.19 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877) 88
2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet 89
2.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter 90
2.22 Förslag till lag om ändring i radioutrustningslagen (2016:392) 91
2.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät 93

2.24 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling 96
2.25 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner 97
2.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning 98
2.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster 99
2.28 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn 101
2.29 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning 102
3 Ärendet och dess beredning 103
4 EU-direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation 104
5 Rättsliga utgångspunkter 107
6 En ny lag om elektronisk kommunikation 114
7 Lagens syfte 115
8 Lagens tillämpningsområde 120
9 Marknadsinträde 125
9.1 Anmälan av verksamhet 125
9.2 Erkännande av operatör och registrering av maritima avräkningsorgan 129
10 Skyldighet att följa standarder 130
11 Förvaltning av radiofrekvenser 130
11.1 Utgångspunkter för genomförandet 130
11.2 Rätt att använda radiosändare 132
11.2.1 Krav på tillstånd att använda radiosändare 132
11.2.2 Tillståndsprövning 135
11.2.3 Annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren 137
11.2.4 Begränsning av antalet tillstånd inom ett visst frekvensutrymme 138
11.2.5 Inbjudningsförfarande 139
11.3 Villkor i tillstånd att använda radiosändare 142
11.3.1 Allmänna tillståndsvillkor 142
11.3.2 Villkor vid internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser 145
11.3.3 Villkor som inte är teknik- och tjänsteneutrala 146
11.4 Tillståndstid 147
11.4.1 Hur tillståndstiden ska bestämmas 147

11.4.2 Tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ... 148
11.4.3 Förlängning av tillståndstid för sändartillstånd ... 149
11.4.4 Förlängning och anpassning av tillståndstid för blocktillstånd ... 150
11.4.5 Förlängning av tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ... 152
11.5 Åtgärder mot störningar ... 153
11.6 Överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare ... 155
11.7 Handläggningen av ärenden om tillstånd att använda radiosändare ... 157

12 Trådlösa lokala nät ... 158
12.1 Tillgång till trådlösa lokala nät ... 158
12.2 Tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd ... 159

13 Nummer ... 169
13.1 Utgångspunkter för regleringen ... 169
13.2 Nummerplaner ... 170
13.3 Tillstånd att använda nummer ... 172
13.4 Tillgång till nummer och tjänster ... 176

14 Samtrafik och andra former av tillträde ... 179
14.1 Skyldigheter i fråga om samtrafik och interoperabilitet ... 179
14.1.1 Förhandling om samtrafik ... 179
14.1.2 Åläggande av skyldigheter i fråga om samtrafik och interoperabilitet ... 180
14.2 Åläggande av skyldigheter för SMP-operatörer ... 182
14.2.1 Utgångspunkter för regleringen ... 182
14.2.2 Fastställande av marknader ... 183
14.2.3 Marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande ... 185
14.2.4 Åläggande av skyldigheter ... 187
14.2.5 Anmälan om avveckling eller utbyte av ett nät ... 191
14.2.6 Skyldigheter för rena grossistföretag ... 193
14.3 Skyldigheter som kan åläggas SMP-operatörer ... 196
14.3.1 Insyn ... 196
14.3.2 Icke-diskriminering ... 198
14.3.3 Särredovisning ... 198
14.3.4 Tillträde till nät och tillhörande faciliteter ... 199
14.3.5 Tillträde till infrastruktur för anläggande av nät ... 202
14.3.6 Priskontroll och kostnadsredovisning ... 205
14.3.7 Reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder ... 208

14.4 Bindande åtagande om saminvestering i anläggandet av nya optiska fibernät 209
14.5 Andra bindande åtaganden med konkurrenspåverkan 214
14.6 Funktionell separation 217
14.7 Frivillig funktionell separation 219
14.8 Andra skyldigheter om tillträde 221
14.8.1 Tillträde till nät närmast slutanvändare 221
14.8.2 Samlokalisering och annat gemensamt utnyttjande 228
14.8.3 Tillträde till infrastruktur för mobila tjänster 230
14.9 Upphävande och ändring av skyldigheter 234
14.10 Samrådsförfaranden inför beslut 236
14.11 Övriga bestämmelser om åläggande av skyldigheter 239
14.12 Förhållandet till yttrandefrihetsgrundlagen 239

15 Samhällsomfattande tjänster 240

16 Slutanvändares rättigheter 247
16.1 Utgångspunkter för regleringen 247
16.1.1 Principen om fullharmonisering 247
16.1.2 Tillämpningsområdet varierar för olika typer av elektroniska kommunikationstjänster 248
16.1.3 Regler till förmån för konsumenter och andra slutanvändare 248
16.2 Diskriminerande krav eller villkor 249
16.3 Undantag för vissa mikroföretag 251
16.4 Informationskrav i samband med avtal 252
16.5 Insyn och offentliggörande av information 259
16.6 Reglering om tjänstekvalitet behövs inte 262
16.7 Bindningstid, uppsägning av avtal m.m. 263
16.7.1 Avtalets bindningstid 263
16.7.2 Ändring av avtal 266
16.7.3 Uppsägning av avtal 269
16.7.4 Operatörslåst terminalutrustning 272
16.7.5 Kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid 273
16.7.6 Påföljder vid fel 275
16.8 Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet 278
16.9 Paketerbjudanden 285
16.10 Kontroll av utgifter 290
16.10.1 Utgångspunkter för regleringen 290
16.10.2 Specificerad faktura 291
16.10.3 Selektiva spärrar för samtal och meddelanden 292
16.10.4 System för förhandsbetalning 293
16.10.5 Kreditspärr 294
16.10.6 Kontroll av förbrukning i volym eller tid 295
16.10.7 Andra former av kostnadskontroll 296
16.10.8 Avstängning av tredjepartsfakturering 297
16.10.9 Åtgärder vid utebliven betalning 298

16.10.10 Tillgång till e-postmeddelanden sedan ett avtal med en internetleverantör har sagts upp ... 300
16.11 Nödkommunikation ... 301
16.12 Viktiga meddelanden till allmänheten (VMA) ... 306
16.13 Slutanvändare med funktionsnedsättning ... 308
16.14 Abonnentupplysning ... 309
16.15 Samråd i ärenden om slutanvändarrättigheter ... 311

17 Säkerhet i nät och tjänster ... 311
17.1 Säkerhetsåtgärder ... 311
17.2 Kontroll av säkerhetsarbetet ... 317
17.3 Säkerhetsincidenter ... 318

18 Behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd ... 322
18.1 Genomförandet av e-dataskyddsdirektivet ... 322
18.2 Lagring och annan behandling av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål ... 326
18.3 Övriga bestämmelser om behandling av uppgifter ... 327

19 Uppgiftsskyldighet ... 330
19.1 Företags skyldighet att lämna uppgifter ... 330
19.2 Inhämtning av uppgifter för Berec och Berecbyrån ... 333
19.3 Offentliggörande av information ... 335
19.4 Särredovisning och ekonomisk rapportering ... 335

20 Tillsyn ... 336
20.1 Tillsynens omfattning ... 336
20.2 Uppgifter som behövs för tillsynen ... 337
20.3 Tillsynsförfarandet och tillsynsåtgärder ... 339
20.4 Ändring och återkallelse av tillstånd ... 340
20.5 Tillsyn över efterlevnaden av vissa EU-rättsakter ... 343
20.6 Lösning av tvister ... 345
20.7 Gränsöverskridande tvister ... 348

21 Sanktionsavgifter ... 349
21.1 EU-direktivets bestämmelser om sanktioner ... 349
21.2 Nuvarande sanktionssystem och tidigare överväganden ... 350
21.3 Behovet av utökade sanktionsmöjligheter ... 351
21.4 Sanktionsavgift ska tas ut för vissa överträdelser ... 355
21.5 Sanktionsavgiftens storlek ... 361
21.6 Hur sanktionsavgiften ska bestämmas i det enskilda fallet ... 362
21.7 Hinder mot dubbelprövning ... 363
21.8 Bestämmelser om förfarandet ... 364

22 Avgifter ... 365

23 Överklagande och handläggning i domstol ... 367

24 Den nationella regleringsmyndigheten och tillsynsmyndigheten ... 371

25 Lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler ... 372

26 Följdändringar 374

27 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 377
27.1 Ikraftträdande 377
27.2 Övergångsbestämmelser 377

28 Konsekvenser 382

29 Författningskommentar 400
29.1 Förslaget till lag om elektronisk kommunikation 400
29.2 Förslaget till lag om införande av lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation 531
29.3 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken 535
29.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk 536
29.5 Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967:837) 536
29.6 Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485) 537
29.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar 537
29.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler 538
29.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter 539
29.10 Förslaget till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306) 539
29.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler 540
29.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning 541
29.13 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486) 541
29.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet 542
29.15 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 543
29.16 Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500) 545
29.17 Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696) 545
29.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster 545
29.19 Förslaget till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877) 546
29.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet 547
29.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter 547

29.22 Förslaget till lag om ändring i radioutrustningslagen (2016:392) ... 548
29.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät ... 549
29.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ... 551
29.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner ... 551
29.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning ... 552
29.27 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster ... 552
29.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn ... 554
29.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning ... 554

Bilaga 1 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation ... 555

Bilaga 2 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berec-byrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009 ... 734

Bilaga 3 Sammanfattning av promemorian Genomförande av direktivet om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation ... 769

Bilaga 4 Promemorians lagförslag ... 771

Bilaga 5 Förteckning över remissinstanserna ... 857

Bilaga 6 Lagrådsremissens lagförslag ... 859

Bilaga 7 Lagrådets yttrande ... 950

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 februari 2022 ... 965

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om elektronisk kommunikation.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om införande av lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning.
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500).
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i radio- och tvlagen (2010:696).
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster,
19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877).
20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet,
21. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter.
22. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i radioutrustningslagen (2016:392).

23. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.
24. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.
25. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.
26. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning.
27. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.
28. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn.
29. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar dels till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, dels till största möjliga utbyte för alla av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet.

Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation, internationell harmonisering samt säkerhet i nät och tjänster främjas. Samhällsomfattande tjänster ska därutöver alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Vid tillämpningen av lagen ska särskilt Sveriges säkerhet liksom elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet beaktas.

2 § Lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning.

Förhållande till annan reglering

3 § Bestämmelserna i lagen ersätter inte föreskrifter om prövning enligt någon annan lag.

4 § Förutom bestämmelserna i denna lag finns det i radio- och tv-lagen (2010:696) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Bestämmelser om radioutrustning finns i radioutrustningslagen (2016:392).

5 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns, förutom i 8 och 9 kap. i denna lag, i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskydds-

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen. Se även Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

förordning), i denna lag benämnd EU:s dataskyddsförordning, och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning samt i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning om rättelse, radering, begränsning och skadestånd gäller även vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

Regleringsmyndighet och tillsynsmyndighet

6 § Regeringen bestämmer vilken myndighet som ska vara regleringsmyndighet respektive tillsynsmyndighet enligt denna lag.

Ord och uttryck i lagen

7 § I lagen avses med

abonnent: den som har ingått avtal med en tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster om tillhandahållande av sådana tjänster,

allmänt elektroniskt kommunikationsnät: ett elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter,

användare: den som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

Berec: Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation,

elektronisk kommunikationstjänst: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät och som – med undantag för dels tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster, dels tjänster som innebär utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll – är en

1. internetanslutningstjänst enligt artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012,
2. interpersonell kommunikationstjänst, eller
3. tjänst som utgörs helt eller huvudsakligen av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster eller för rundradio,

elektroniskt kommunikationsnät: ett system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt passiva nätdelar och andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier, oberoende av vilken typ av information som överförs,

elektroniskt meddelande: all information som utbyts eller överförs mellan ett begränsat antal parter genom en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, utom information som överförs som del av sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten via ett

elektroniskt kommunikationsnät om inte denna information kan sättas i samband med den enskilda abonnenten eller användaren av informationen,

harmoniserat frekvensutrymme: ett frekvensutrymme för vilket harmoniserade villkor för användning har fastställts i en teknisk genomförandeåtgärd i enlighet med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslut),

integritetsincident: en händelse som leder till oavsiktlig eller otillåten utplåning, förlust eller ändring eller otillåtet avslöjande av eller otillåten åtkomst till uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,

internetåtkomst: möjlighet till överföring av ip-paket som ger användaren tillgång till internet,

interpersonell kommunikationstjänst: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör ett direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna, dock inte en tjänst som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst,

lokaliseringsuppgift:

1. en uppgift som behandlas i ett allmänt mobilt elektroniskt kommunikationsnät och som anger den geografiska positionen för en slutanvändares terminalutrustning, eller

2. en uppgift i ett allmänt fast elektroniskt kommunikationsnät om nätanslutningspunktens fysiska adress,

meddelandehantering: utbyte eller överföring av ett elektroniskt meddelande som inte är ett samtal och inte heller är information som överförs som en del av sändningar av ljudradio- eller tv-program,

mikroföretag: ett företag som, i enlighet med avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år,

misslyckad uppringning: en uppringning som kopplas fram utan att nå en mottagare,

nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som etablerar en förbindelse till nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som möjliggör kommunikation med sådana nummer,

nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som varken etablerar en förbindelse till nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller möjliggör kommunikation med sådana nummer,

nätanslutningspunkt: en fysisk punkt vid vilken en slutanvändare ansluts till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät,

nät med mycket hög kapacitet: ett elektroniskt kommunikationsnät som helt består av fiberoptik åtminstone fram till slutanvändarnas lokaler eller en basstation eller ett elektroniskt kommunikationsnät som kan erbjuda liknande nätprestanda under normala högtrafikförhållanden,

nödkommunikation: kommunikation med samhällets alarmeringstjänst genom en interpersonell kommunikationstjänst,

operatör: den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en tillhörande facilitet,

operatörslås: sådana begränsningar när det gäller användningen av terminalutrustning som en tillhandahållare har infört eller låtit införa för att hindra att utrustningen används för nyttjande av andra tillhandahållares elektroniska kommunikationstjänster,

radioanläggning: en anordning som möjliggör radiokommunikation eller bestämning av position, hastighet eller andra kännetecken hos ett föremål genom sändning av radiovågor (radiosändare) eller mottagning av radiovågor (radiomottagare),

radiokommunikation: överföring, utsändning eller mottagning av tecken, signaler, skrift, bilder, ljud eller meddelanden av varje slag med hjälp av radiovågor,

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser från 9 kilohertz till 3 000 gigahertz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

rent grossistföretag: ett företag som inte bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad, inte är närstående till eller genom ägarintressen kontrollerar ett företag som bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad och inte genom avtal är bundet att exklusivt handla med ett enskilt företag som verkar på någon slutkundsmarknad,

samtal: en förbindelse genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna,

samtrafik: fysisk och logisk sammankoppling av allmänna elektroniska kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten,

skadlig störning: en störning som äventyrar funktionen hos en radionavigationstjänst eller någon annan säkerhetstjänst eller som på något annat sätt allvarligt försämrar, hindrar eller upprepat avbryter en radiokommunikationstjänst som fungerar i enlighet med gällande bestämmelser, inbegripet störning av befintliga eller planerade tjänster på nationellt tilldelade frekvenser,

slutanvändare: en användare som inte tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

små företag: företag som, i enlighet med avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

säkerhet i nät och tjänster: elektroniska kommunikationsnäts och elektroniska kommunikationstjänsters förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå händelser som undergräver tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos näten eller tjänsterna, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster,

säkerhetsincident: en händelse med en faktisk negativ inverkan på tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikations-

tjänst, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller på förmågan att motstå sådana händelser,

talkommunikationstjänst: en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som gör det möjligt att ringa och ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

telefonitjänst: en elektronisk kommunikationstjänst som innebär en möjlighet att ringa eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

tillhörande facilitet: en anordning, funktion eller något annat som har samband med ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via det nätet eller den tjänsten,

trafikuppgift: en uppgift som behandlas i syfte att befordra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera detta meddelande,

trådlösa accesspunkter med kort räckvidd: små trådlösa nätanslutningsutrustningar med låg effekt och kort räckvidd som kan vara utrustade med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få trådlös tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av om den underliggande nättopologin är mobil eller fast,

trådlösa lokala nät: trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd som på icke-exklusiv grund använder ett harmoniserat frekvensutrymme och som har låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet,

vertikalt integrerad operatör: en operatör som tillhandahåller tjänster till företag som den konkurrerar med på marknader i efterföljande handelsled.

8 § Orden behandling och samtycke har i 8 och 9 kap. samma innebörd som i EU:s dataskyddsförordning.

Erkännande av operatör

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om erkännande av en operatör enligt bestämmelser som har antagits av Internationella teleunionen och får meddela de föreskrifter som behövs för sådana erkännanden.

Maritima avräkningsorgan

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser som har antagits av Internationella teleunionen och får meddela de föreskrifter som behövs för sådan registrering.

Kommunikationsverksamhet vid höjd beredskap

11 § Om Sverige är i krig eller krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om elektroniska kommunikationsnät

och elektroniska kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av elektroniska kommunikationer under sådana förhållanden som anges i första stycket.

12 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som tillhandahåller sådana elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster som är av särskild betydelse från allmän synpunkt att på visst sätt beakta totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation under höjd beredskap.

2 kap. Anmälan av verksamhet

1 § Allmänna elektroniska kommunikationsnät som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får tillhandahållas endast efter anmälan till tillsynsmyndigheten.

Första stycket gäller inte

1. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, eller
2. verksamhet som består enbart i överföring av signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från kravet på anmälan.

2 § Den som har gjort en anmälan enligt 1 § ska utan dröjsmål meddela tillsynsmyndigheten om verksamheten upphör.

3 § Den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 1 § ska tillämpa sådana standarder som Europeiska kommissionen, i en förteckning som har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, har angett som obligatoriska.

3 kap. Rätt att använda radiosändare

Tillstånd att använda radiosändare

1 § Radiosändare får användas här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands endast efter tillstånd från regleringsmyndigheten. Ett tillstånd ska avse rätten att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

2 § Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska den som har beviljats ett sådant tillstånd anses ha ett tillstånd enligt 1 §.

3 § Kravet på tillstånd enligt 1 § gäller inte för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt. Det gäller inte heller för Försvarets materielverk vid verksamhet som verket bedriver på uppdrag av Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt.

Efter hörande av Försvarsmakten beslutar regleringsmyndigheten om tilldelning av radiofrekvenser för Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk samt om de ytterligare villkor som behövs. När det gäller Polismyndigheten och Säkerhetspolisen beslutar regleringsmyndigheten i sådana frågor efter hörande av dessa myndigheter.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten enligt 1 §. Föreskrifterna får innehålla villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår ska uppfylla bestämda tekniska krav och i övrigt sådana villkor som anges i 12 § första stycket 1–6 och 8, 13 § och 14 § 1, 2 och 4. Villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas får beslutas endast i de fall som anges i 15 §.

Ett undantag i sådana föreskrifter får tidsbegränsas. I så fall ska 17 § andra stycket tillämpas.

5 § Den som enligt 3 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § är undantagen från tillståndsplikt ska vid tillämpningen av denna lag anses ha tillstånd enligt 1 §.

Tillståndsförfarandet

6 § Regleringsmyndigheten ska bevilja tillstånd att använda radiosändare, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna inte kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning uppkommer,
2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,
3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,
4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §,
6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått ett tillstånd återkallat eller med hänsyn till något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren, och
7. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Ett tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt någon annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av någon annan lag, får beviljas endast om sådant tillstånd finns. Då gäller inte första stycket 7.

Om ett tillstånd avser en viss radiosändare ska radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, ha sådana tekniska egenskaper att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

7 § Regleringsmyndigheten får, trots 6 § första stycket 4, bevilja tillstånd för annan radioanvändning i ett harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren, om

1. det finns bristande efterfrågan på användning av frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren, och
2. radioanvändningen inte hindrar eller försvårar att frekvensutrymmet används på de harmoniserade villkoren i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Vid prövningen ska det särskilt beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt eller tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

8 § Om regleringsmyndigheten bedömer att tillståndsprövning inom ett visst frekvensutrymme bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, får myndigheten avslå en ansökan om tillstånd i det frekvensutrymmet som har gjorts utanför ett sådant förfarande.

9 § Regleringsmyndigheten får besluta att antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme ska vara begränsat, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. Ett beslut att begränsa antalet tillstånd ska omprövas så snart det finns anledning till det.

10 § När antalet tillstånd har begränsats enligt 9 §, ska tillståndsprövningen ske efter en allmän inbjudan till ansökan, om det inte finns särskilda skäl mot det eller om radioanvändningen

1. avser huvudsakligen utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen,
2. är avsedd för privat bruk, eller
3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i första stycket 3.

11 § Tillståndsprövningen efter en allmän inbjudan till ansökan enligt 10 § ska ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Förfarandet ska utformas så att det främjar konkurrens och får därutöver syfta endast till att

1. främja täckning och utbyggnad,

2. säkerställa tjänsters kvalitet,
3. uppnå en effektiv användning av radiofrekvenser, eller
4. främja innovation och näringslivets utveckling.

Den allmänna inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Villkor

12 § Ett tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om
1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. en skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med andra,
6. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
7. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd har beviljats enligt 10 och 11 §§,
8. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande, och
9. krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Första stycket 9 gäller inte för tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

13 § Ett tillstånd att använda radiosändare i ett frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska förenas med de villkor som följer av avtalet eller bestämmelserna. Detta gäller dock inte om tillstånd beviljas för sådan annan användning som avses i 7 §.

Första stycket gäller även när den som ska tilldelas radiofrekvenser har utsetts i enlighet med sådana avtal eller bestämmelser.

14 § Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, utöver det som anges i 12 och 13 §§, förenas med villkor om
1. hur antennen och radiosändaren i övrigt ska vara beskaffade,
2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,
3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, och
4. kompetenskrav för den som ska sköta radioanläggningen.

15 § Villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får beslutas endast om det krävs för att
1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster som tillstånd har beviljats för enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas får beslutas bara om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

16 § Ett tillstånd att använda radiosändare får förenas med ett förbehåll om att en operatör som har rätt att använda tillståndet kan åläggas att ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster enligt 5 kap. 33 §.

Tillståndstid

17 § Ett tillstånd ska beviljas för en bestämd tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska regleringsmyndigheten särskilt beakta

1. framtida förändringar i radioanvändningen,
2. den tid som sändaren är avsedd att användas,
3. den tekniska utveckling som kan väntas,
4. den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen, och
5. ett sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket är en förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.

18 § Ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster får beviljas för en kortare tid än 15 år endast om tillståndet beviljas för

1. provning, försök eller experimentella ändamål,
2. delad användning av radiofrekvenser, eller
3. sådan annan användning som avses i 7 §.

Förlängning av tillståndstid

19 § Ett tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet har beviljats för, eller senast har förlängts med, dock högst fem år, om förutsättningarna i 6 § för beviljande av tillstånd är uppfyllda.

Förlängning ska ske med en kortare tid än den som anges i första stycket eller på ändrade villkor, om förutsättningarna i 6 § för beviljande av tillstånd därigenom kan uppfyllas. En sådan kortare förlängningstid ska beslutas också om tillståndshavaren begär det.

Giltighetstiden ska inte förlängas, om

1. giltighetstiden för tillståndet inte överstiger sex månader,
2. tillståndet har beviljats för sådan annan användning som avses i 7 §, eller
3. tillståndshavaren begär det.

20 § Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme får förlängas endast om det är nödvändigt för att en samordnad tillståndsgivning inom ett eller flera frekvensutrymmen ska

underlättas. En förlängning får i ett sådant fall ske för en kortare period, så att tillståndet upphör samtidigt som ett annat tillstånd.

21 § Trots 19 och 20 §§ ska ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster, som har beviljats för kortare tid än 20 år, förlängas med skälig tid, dock så lång tid att den sammantagna tillståndstiden blir minst 20 år. Förlängning ska ske endast om tillståndshavaren begär det senast två år före giltighetstidens utgång.

Giltighetstiden får inte förlängas, om

1. tillståndshavaren inte har följt tillståndsvillkoren,
2. tillståndet med stöd av 18 § har beviljats för en kortare tid än 15 år, eller
3. en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset av att

a) säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser,

b) främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbandstjänster,

c) främja teknikutvecklingen,

d) hindra snedvridning av konkurrensen, eller

e) skydda människors liv eller tillgodose allmän ordning och säkerhet eller försvar.

Amatörradiosändare

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till fysiska eller juridiska personer att anordna prov och utfärda bevis om att föreskrivna kompetenskrav för användning av amatörradiosändare är uppfyllda och att tilldela anropssignaler för sådan användning.

Ett beslut om överlämnande får återkallas om anordnaren eller utfärdaren anordnar prov, utfärdar bevis eller tilldelar anropssignaler i strid med gällande föreskrifter eller på något annat sätt visar sig olämplig att fullgöra uppgiften.

Åtgärder mot störningar

23 § Om det till följd av tillståndshavarens användning av en radiosändare uppkommer en otillåten skadlig störning, ska tillståndshavaren omedelbart se till att störningen upphör eller i möjligaste mån minskar. Den som använder en radiomottagare som stör användningen av en annan radiomottagare har motsvarande skyldighet.

24 § Elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat liknande ändamål, får användas endast i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen får meddela föreskrifter om förbud mot att inneha elektriska eller elektroniska anläggningar som inte omfattas av första stycket och som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

25 § Ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda radiosändare får överlåtas efter medgivande från regleringsmyndigheten. Ett sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som har ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,
3. överlåtelsen inte leder till en ändrad användning av radiofrekvenserna, när användningen är harmoniserad enligt bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
4. förvärvaren inte tidigare har fått ett sådant tillstånd återkallat enligt 11 kap. 7 § andra stycket 3,
5. det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet, och tillståndet har beviljats före den 1 januari 2020, och
6. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Första stycket 4 och 5 gäller inte vid överlåtelse av ett tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

26 § En överlåtelse i strid med 25 § är utan verkan.

27 § Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter det att regleringsmyndigheten har lämnat sitt medgivande enligt 25 §.

Vid överlåtelse av en del av ett tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får regleringsmyndigheten besluta de nya eller ändrade villkor som behövs på grund av överlåtelsen.

28 § Bestämmelserna om överlåtelse av ett tillstånd eller en del av ett tillstånd i 25 och 26 §§ och 27 § första stycket ska tillämpas även på uthyrning av ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid sådan uthyrning som avser en kortare period eller som annars är av begränsad omfattning.

4 kap. Rätt att använda nummer

Nummerplaner

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning.

2 § Den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet ska följa fastställda nummerplaner.

Tillstånd att använda nummer

3 § Nummer ur en nationell nummerplan får användas endast efter tillstånd från regleringsmyndigheten. Ett tillstånd ska avse serier av nummer eller enskilda nummer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tilldelning av nummer.

4 § Den som har tillstånd att använda en nummerserie får inte diskriminera andra som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i fråga om de nummer som ger tillgång till tjänster i näten.

5 § Ett tillstånd att använda nummer får förenas med villkor om

1. vilket slag av tjänst som numret ska användas för,
2. faktiskt och effektivt utnyttjande av numret,
3. en lämplig giltighetstid, med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen,
4. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd har beviljats enligt 6 §,
5. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer, och
6. skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser eller av andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom Europeiska unionen.

Nummer av betydande ekonomiskt värde

6 § Regleringsmyndigheten får bevilja tillstånd att använda nummer av betydande ekonomiskt värde efter en allmän inbjudan till ansökan. Ett sådant tillstånd ska beviljas efter

1. ett jämförande urvalsförfarande,
2. ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande,
3. ett förfarande med slumpmässig tilldelning, eller
4. en kombination av förfaranden enligt 1–3.

Den allmänna inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Överlåtelse av tillstånd

7 § Ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda nummer får överlåtas efter medgivande från regleringsmyndigheten. Ett sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som har ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, och
3. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Kravet på medgivande gäller inte när ett nummer ur en nationell nummerplan, på slutanvändarens begäran, överlämnas till en annan tillhandahållare enligt 7 kap. 19 §.

8 § En överlåtelse i strid med 7 § är utan verkan.

9 § Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av en del av ett tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får regleringsmyndigheten besluta de nya eller ändrade villkor som behövs på grund av överlåtelsen.

Tillgång till nummer och tjänster

10 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om

1. det är ekonomiskt genomförbart,
2. det inte är fråga om ett nummer som har enbart ett nationellt syfte, och
3. den uppringda slutanvändaren inte av kommersiella skäl har valt att begränsa nåbarheten från vissa geografiska områden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldighetens omfattning enligt första stycket och föreskrifter om undantag från skyldigheten.

11 § Konsumentombudsmannen får ålägga den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att hindra användares tillgång till ett nummer eller till en tjänst via ett nummer vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om marknadsföringen av numret eller tjänsten är otillbörlig eller om väsentlig information utelämnas vid marknadsföringen.

Konsumentombudsmannens beslut får förenas med en skyldighet för tillhandahållaren att hålla inne betalning avseende numret eller tjänsten tills ärendet har avgjorts slutligt. Om beslutet står fast, ska medel som har hållits inne snarast betalas tillbaka till användaren.

Beslut får inte meddelas utan att den som har vidtagit marknadsföringsåtgärden har fått tillfälle att yttra sig. I brådskande fall får dock beslut meddelas omedelbart att gälla till dess något annat bestäms.

5 kap. Samtrafik och andra former av tillträde

Skyldigheter i fråga om samtrafik och interoperabilitet

1 § En operatör av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät är skyldig att förhandla om samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som inte är nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

2 § Den som i samband med en förhandling som avses i 1 § får del av eller tillgång till uppgifter om ett annat företags affärs- eller driftförhållanden får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det som han eller hon har fått del av eller tillgång till.

I det allmännas verksamhet ska i stället offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas.

3 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som kontrollerar tillträde till slutanvändare och som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § att mot skälig ersättning

1. bedriva samtrafik eller vidta någon annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra, eller
2. göra tjänster interoperabla med andra operatörers tjänster.

4 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som tillhandahåller en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst med betydande geografisk täckning och ett betydande antal användare att göra sin tjänst interoperabel med andra tjänster, om det är nödvändigt för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra. Ett sådant beslut får förenas med en skyldighet att tillämpa särskilda standarder och att offentliggöra information som får användas av andra.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas endast om Europeiska kommissionen har antagit genomförandebestämmelser som närmare beskriver de skyldigheter som får åläggas.

Skyldigheter för operatörer med betydande inflytande på en marknad

Marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande

5 § Regleringsmyndigheten ska fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att ålägga någon skyldigheter i syfte att motverka konkurrensproblem. Vid fastställandet ska marknadernas geografiska omfattning avgränsas. Myndigheten ska då beakta graden av infrastrukturkonkurrens inom olika områden och i vilken utsträckning som bredband är utbyggt.

Regleringsmyndigheten ska fortlöpande analysera de marknader som har fastställts och, om myndigheten bedömer att det är motiverat att ålägga någon skyldigheter på en sådan marknad, identifiera företag med betydande inflytande på den marknaden.

Regleringsmyndigheten ska särskilt beakta

1. Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader,
2. kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden, och
3. Berecs riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt för hur gränsöverskridande efterfrågan kan mötas.

6 § Vid tillämpningen av 5 § kan det anses motiverat att ålägga någon skyldigheter på en marknad om

1. det finns stora och bestående hinder för marknadsinträde,
2. marknadsstrukturen är sådan att den inte utvecklas mot effektiv konkurrens, och
3. marknadsmisslyckandena inte kan åtgärdas med stöd av den allmänna konkurrensrätten.

7 § Ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på en fastställd marknad om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.

Åläggande av skyldigheter för operatörer med betydande inflytande

8 § I syfte att skapa effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna ska regleringsmyndigheten ålägga en operatör, som enligt 5 § andra stycket har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad, en eller flera skyldigheter enligt 12–21 §§.

Regleringsmyndigheten får ålägga en sådan operatör andra skyldigheter avseende tillträde än de som anges i detta kapitel, om det finns synnerliga skäl och åtgärden har godkänts av Europeiska kommissionen.

9 § Ett beslut enligt 8 eller 22 § ska förenas med en skyldighet för operatören att i god tid före åtgärden till regleringsmyndigheten anmäla planer på att avveckla eller byta ut nätdelar som omfattas av skyldigheten.

Om det är nödvändigt för att säkerställa konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter, får regleringsmyndigheten ålägga operatören att ge in en detaljerad beskrivning av planerna med avseende på övergångsperioder och villkor samt av vilka jämförbara tillträdesprodukter som erbjuds i stället.

10 § På en marknad för samtalsterminering får regleringsmyndigheten ålägga en skyldighet enligt 19 § endast om Europeiska kommissionen inte har fastställt någon unionsomfattande termineringstaxa för marknaden.

11 § Regleringsmyndigheten får ålägga en operatör som är ett rent grossistföretag skyldigheter enligt 12, 14 eller 15 § eller andra skyldigheter enligt 19 § än sådana som avser rättvis och skälig prissättning, endast om

1. myndigheten tidigare har ålagt operatören skyldigheter enligt 13 eller 16 § eller en skyldighet om rättvis och skälig prissättning, och
2. ytterligare skyldigheter krävs på grund av att de villkor som operatören erbjuder medför eller kan medföra konkurrensproblem till skada för slutanvändarna.

Operatören ska till regleringsmyndigheten omgående anmäla omständigheter som kan påverka bedömningen av om operatören är ett rent grossistföretag.

Vilka skyldigheter som får åläggas med stöd av 8 §

12 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att i ett referenserbjudande eller på något annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter om

1. redovisning,
2. tekniska specifikationer,
3. nätegenskaper,
4. villkor för tillhandahållande och användning, inbegripet villkor som begränsar tillträde till eller användning av vissa tjänster,
5. prissättning, eller

6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde.

I ett beslut om åläggande ska det anges vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade uppgifterna ska vara och på vilket sätt de ska offentliggöras.

Operatören får åläggas att ändra en uppgift enligt första stycket om det är nödvändigt för att den ska stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Ett beslut enligt denna paragraf får förenas med vite.

13 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet ska särskilt säkerställa att

1. operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, och
2. de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

14 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska ge insyn i sina grossistpriser och sina priser vid intern försäljning eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från andra.

15 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av sådan infrastruktur som används för att anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät. En sådan skyldighet får avse även infrastruktur som inte är en del av den relevanta marknaden.

16 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska

1. ge någon annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande faciliteter,
2. ge någon annan tillträde till specificerade aktiva eller virtuella nätdelar eller nättjänster,
3. förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande faciliteter,
4. erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,
5. bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för interoperabilitet mellan tjänster,
6. erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande faciliteter,
7. erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa interoperabilitet mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,
8. erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,

9. erbjuda tillträde till sådana tjänster som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller

10. bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande faciliteter kan förbindas.

Ett beslut om åläggande får förenas med de villkor som behövs för att säkerställa normal nätdrift. Villkor om att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer ska vara förenliga med de standarder som Europeiska kommissionen, i en förteckning som har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, har angett som obligatoriska.

17 § När 16 § tillämpas ska särskilt beaktas

1. den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande faciliteter, med hänsyn till marknadsutvecklingen samt arten och typen av samtrafik och andra former av tillträde,

2. den förväntade tekniska utvecklingens påverkan på nätens utformning och förvaltning,

3. behovet av att säkerställa teknikneutralitet i syfte att främja utformning och förvaltning av flera nät,

4. den tillgängliga kapaciteten,

5. de risker som en nyinvestering medför för ägaren till ett nät eller tillhörande faciliteter,

6. behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,

7. berörda immateriella rättigheter, och

8. intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Regleringsmyndigheten ska också överväga om konkurrensen och slutanvändarnas intressen i stället kan främjas genom åläggande endast av skyldigheter enligt 15 § eller av skyldigheter på närliggande marknader.

18 § En skyldighet enligt 15 eller 16 § ska förenas med en skyldighet att offentliggöra ett sådant referenserbjudande som anges i 12 §. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande och de ytterligare uppgifter som regleringsmyndigheten bestämmer.

Ett beslut om en skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande får förenas med vite.

19 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 5 § andra stycket visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

Ett åläggande får, i samband med att det beslutas eller senare, förenas med en skyldighet att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris för samtrafik och andra former av tillträde som omfattas av skyldigheten.

Åläggandet kan avse även att operatören ska tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod och göra en beskrivning av metoden tillgänglig för

allmänheten. I så fall ska kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen framgå av beskrivningen.

20 § Den som har ålagts att tillämpa kostnadsorienterad prissättning enligt 19 § ska, om någon skyldighet enligt paragrafens andra stycke inte har ålagts, visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och får åläggas en skyldighet att justera sina priser.

21 § När 19 § tillämpas ska hänsyn tas till den investering som operatören har gjort. En skyldighet som avses i 19 § ska utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

När kostnadsorienterade taxor för samtalsterminering fastställs ska kriterierna i bilaga 3 till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen, tillämpas.

Bindande åtaganden

22 § Regleringsmyndigheten ska, på begäran av en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad, besluta att ett åtagande av operatören om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät fram till slutanvändares lokaler eller till en basstation ska vara helt eller delvis bindande, om

1. ett erbjudande till andra operatörer om saminvestering har offentliggjorts minst sex månader innan anläggandet påbörjas,
2. erbjudandet uppfyller kriterierna i bilaga 4 till direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,
3. operatörer som ansöker om tillträde men inte deltar i saminvesteringen ges motsvarande möjligheter att nå slutanvändare som före anläggandet och tillträdet ges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor samtidigt som incitamenten till saminvestering upprätthålls, och
4. minst ett saminvesteringsavtal har ingåtts med en annan operatör.

När det gäller andra åtaganden av operatören om att följa villkor för tillträde eller andra villkor som har påverkan på konkurrenssituationen får regleringsmyndigheten besluta att ett sådant åtagande ska vara helt eller delvis bindande för en bestämd tid.

23 § Ett beslut enligt 22 § första stycket ska avse en bestämd tid om minst sju år. Så länge beslutet gäller får regleringsmyndigheten ålägga ytterligare skyldigheter enligt 8 § när det gäller de nätdelar som omfattas av åtagandet endast om det finns betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på något annat sätt.

Funktionell separation

24 § Om det finns synnerliga skäl får regleringsmyndigheten ålägga en vertikalt integrerad operatör, som med stöd av 8 § första stycket har ålagts en skyldighet att lämna tillträde, att organisatoriskt avskilja de verksamheter som har anknytning till beslutet om skyldigheten. Avskiljandet ska ske på ett sådant sätt att verksamheterna bedrivs av en oberoende affärsenhet och syfta särskilt till att säkerställa icke-diskriminering och insyn.

25 § En skyldighet enligt 24 § får förenas med villkor som syftar till att säkerställa de avskilda verksamheternas oberoende i förhållande till operatörens egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får omfatta krav på att operatörens inflytande över verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Det får också ställas upp villkor om att de avskilda verksamheterna ska stå under en ledning som är oberoende i förhållande till operatörens övriga verksamhet.

26 § Ett beslut enligt 24 § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska kommissionen.

27 § Om en operatör som avses i 24 § avser att, utan att ha ålagts en skyldighet enligt den paragrafen, avskilja en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet i syfte att säkerställa icke-diskriminering och insyn, ska operatören minst tre månader före genomförandet underrätta regleringsmyndigheten om sin avsikt. Detsamma ska gälla för eventuella ändringar av planerna. När processen är genomförd ska operatören underrätta myndigheten om slutresultatet.

Andra skyldigheter om tillträde

Tillträde till nät närmast slutanvändare

28 § Regleringsmyndigheten får ålägga en operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som operatören råder över, att mot skälig ersättning ge tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till det första utlopps- eller förgreningsstället. Skyldigheten får omfatta tillträde till tillhörande faciliteter.

En skyldighet enligt första stycket får åläggas endast efter ansökan och om anläggande av ytterligare infrastruktur bedöms fysiskt ogenomförbart eller olönsamt. Skyldigheten får förenas med villkor för tillträdet samt med de villkor som behövs för att uppnå icke-diskriminering och insyn.

29 § Om ett åläggande enligt 28 § inte bedöms tillräckligt för att åtgärda omfattande och varaktiga hinder mot anläggande av ytterligare infrastruktur och hindren motverkar effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna, får åläggandet avse även nätdelar bortom det första utloppseller förgreningsstället. Om det är motiverat av tekniska eller ekonomiska skäl, får åläggandet avse även aktivt och virtuellt tillträde.

Vid bedömningen av om en sådan skyldighet ska åläggas ska särskild hänsyn tas till om operatören i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor.

Första stycket får inte tillämpas om ett åläggande skulle äventyra den ekonomiska bärkraften vid anläggandet av små lokala nät.

30 § En skyldighet enligt 29 § får inte åläggas ett rent grossistföretag om företaget i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. En sådan skyldighet får dock åläggas om det nät som skyldigheten avser är offentligt finansierat.

31 § Den som äger eller på något annat sätt råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad ska uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggande av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska lämnas på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Skyldigheten gäller dock endast om anläggande av ytterligare infrastruktur bedöms fysiskt ogenomförbart eller olönsamt.

Skyldigheten gäller inte om tillträde på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor redan ges till ett i byggnaden befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet och det inte kan anses att slutanvändarna skulle bli gynnade av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Samlokalisering eller annat gemensamt utnyttjande

32 § Regleringsmyndigheten får, även i andra fall än som avses i 16 § första stycket 6 eller 28–30 §§, ålägga en operatör att mot skälig ersättning tillhandahålla en annan operatör, som ansöker om det, samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat, om det

1. är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering, eller
2. krävs för att skydda folkhälsa eller allmän säkerhet.

En sådan skyldighet får omfatta att operatören mot ersättning för uppkomna kostnader ska genomföra stagning eller påbyggnad av en mast för elektronisk kommunikation eller andra liknande åtgärder som krävs för att tillhandahållandet ska kunna ske. Skyldigheten får inte innebära att en befintlig mast ska bytas ut mot en ny.

Tillträde till infrastruktur för mobila tjänster

33 § Om det finns synnerliga skäl får regleringsmyndigheten ålägga en operatör som har rätt att använda radiosändare en skyldighet att mot skälig ersättning ge tillträde till infrastruktur som är nödvändig för tillhandahållandet av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Skyldigheten får avse tillträde även till aktiv infrastruktur.

Skyldigheten får åläggas endast om tillståndet att använda radiosändare, när tillståndet beviljades, förenades med ett förbehåll om att en sådan skyldighet kan komma att åläggas.

Upphävande och ändring av beslut

34 § Regleringsmyndigheten ska upphäva eller ändra skyldigheter och villkor som har beslutats enligt detta kapitel när det är motiverat med hänsyn till syftet med beslutet.

Ett beslut om upphävande av skyldigheter som fattas efter en marknadsanalys enligt 5 § andra stycket får förenas med villkor för en övergångsperiod.

Tidpunkten för upphävande eller ändring av en skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parters intressen.

Skadestånd

35 § Om en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad uppsåtligen eller av oaktsamhet vidtar en åtgärd som strider mot en skyldighet som har beslutats med stöd av 8 §, ska operatören ersätta den skada som uppkommer genom åtgärden. Detsamma gäller för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte vidtar en åtgärd som är nödvändig för att följa en sådan skyldighet.

Rätten till sådan ersättning faller bort om talan inte väcks inom tio år från det att skadan uppkom.

Samråd inför beslut

Samråd med berörda parter

36 § När regleringsmyndigheten avser att fatta ett beslut enligt 3 eller 4 §, 5 § andra stycket, 8 §, 22 § första stycket eller 28, 29, 32, 33 eller 34 § ska myndigheten upprätta ett förslag och ge berörda parter skälig tid att yttra sig över förslaget. Tiden ska uppgå till minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Detsamma ska gälla inför beslut om att fastställa en marknad enligt 5 § första stycket som avviker från de marknader som framgår av Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader.

Första stycket gäller inte när en tvist har hänskjutits till prövning enligt 11 kap. 14 §.

37 § Regleringsmyndigheten ska i ett ärende enligt 22 § ge berörda parter skälig tid att yttra sig över det erbjudna åtagandet. Tiden ska uppgå till minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Parterna behöver dock inte ges tillfälle att yttra sig om det är uppenbart att åtagandet inte uppfyller relevanta krav.

Samråd inom Europeiska unionen

38 § Om ett beslut enligt 3, 4, 5 eller 8 §, 22 § första stycket eller 28, 29 eller 33 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska regleringsmyndigheten överlämna ett motiverat förslag till beslut till behöriga myndigheter i övriga stater, Berec och Europeiska kommissionen. Det gäller även i fråga om ett beslut enligt 34 § om att upphäva eller ändra sådana beslut.

Kommissionen ska också underrättas om regleringsmyndigheten i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

39 § Ett förslag till beslut efter en marknadsanalys enligt 5 § andra stycket som ska överlämnas för samråd enligt 38 § första stycket ska upprättas och överlämnas inom fem år från det senaste beslutet som rör marknaden i fråga eller inom den längre tid om högst ytterligare ett år som Europeiska kommissionen dessförinnan har godkänt.

Om en ny rekommendation som avses i 5 § tredje stycket 1 har antagits och rekommendationen rör en marknad som inte tidigare har analyserats, ska regleringsmyndigheten i stället upprätta och överlämna förslaget till beslut inom tre år från offentliggörandet av rekommendationen.

Om förslag till beslut inte kan överlämnas inom den tid som anges i första eller andra stycket och orsaken till detta är att marknadsanalysen enligt 5 § andra stycket inte har slutförts, ska regleringsmyndigheten begära bistånd med slutförandet från Berec. Förslaget ska då överlämnas inom sex månader.

40 § Regleringsmyndigheten får meddela beslut i fall som avses i 38 § tidigast en månad efter det att förslaget till beslut har överlämnats.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska kommissionen inom den tiden har meddelat regleringsmyndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som ska fastställas enligt 5 § första stycket avviker från kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader, eller
2. avser identifiering av företag enligt 5 § andra stycket.

Ett beslut får inte meddelas om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett sådant förslag som avses där. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska regleringsmyndigheten inom sex månader från dagen för kommissionens beslut inleda ett samråd enligt 36 § om det nya förslaget.

41 § Om ett förslag till beslut enligt 3 eller 4 §, 8 § första stycket, 22 § första stycket eller 28, 29 eller 33 § har överlämnats för samråd enligt 38 § första stycket och Europeiska kommissionen har meddelat att den har invändningar mot de föreslagna åtgärderna, ska regleringsmyndigheten samverka med kommissionen och Berec i syfte att fastställa vilka åtgärder som är mest effektiva och lämpliga. Det gäller även i fråga om ett förslag till beslut enligt 34 § om att upphäva eller ändra sådana beslut.

I sådana fall får ett beslut meddelas tidigast fyra månader och senast fem månader efter utgången av den tid som anges i 40 § första stycket. Om det krävs för att ett förnyat samrådsförfarande enligt 36 och 38–40 §§ ska kunna genomföras, får beslut meddelas även därefter.

Ett beslut får inte meddelas om kommissionen inom fyra månader efter utgången av den tid som anges i 40 § första stycket beslutar att inte godta ett förslag till beslut enligt 22 § första stycket, 23 § eller 29 §. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska regleringsmyndigheten inom sex månader från dagen för kommissionens beslut inleda ett samråd enligt 36 § om det nya förslaget.

42 § När det är fråga om gränsöverskridande marknader som har fastställts enligt beslut av Europeiska kommissionen ska regleringsmyndigheten samråda med behöriga myndigheter i berörda länder inför beslut enligt 5 § andra stycket och 8 §. Det gäller även inför beslut enligt 34 § om att upphäva eller ändra sådana beslut.

Tillfälligt beslut utan samråd

43 § Regleringsmyndigheten får meddela beslut utan att samråda enligt 36 eller 38 §, om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en fastställd marknad eller för att skydda användarnas intressen och åtgärden

inte kan skjutas upp. Beslutet får gälla i högst sex månader. I ett sådant fall ska myndigheten utan dröjsmål underrätta behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Europeiska kommissionen och Berec om beslutet och skälen för detta. Vid förlängning av ett sådant beslut gäller samrådsskyldigheten i 36 och 38 §§.

Tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

44 § En myndighet ska, på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, på begäran ge en operatör tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som myndigheten äger och som är tekniskt lämpliga för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät. Den som lämnar tillträde ska söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som operatören själv inte kan söka.

Skyldigheten att lämna tillträde gäller inte om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. byggnadens, anläggningens eller föremålets tekniska lämplighet för det avsedda ändamålet med tillträdet,
2. utrymmesbrist i eller på byggnaden, anläggningen eller föremålet,
3. personlig säkerhet eller folkhälsa,
4. risken för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. risken för att andra tjänster som byggnaden, anläggningen eller föremålet används för störs,
6. byggnadens, anläggningens eller föremålets kulturvärde, eller
7. andra liknande omständigheter.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa myndigheter ska vara undantagna från skyldigheten att lämna tillträde.

45 § En begäran om tillträde enligt 44 § ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse och en tidsplan för de åtgärder som begäran avser.

Den myndighet som har tagit emot en begäran om tillträde ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran skriftligen ge operatören besked om huruvida begäran medges eller inte. Beskedet ska innehålla villkoren för tillträdet eller skälen för att begäran inte medges.

46 § Vid tillämpningen av 44 och 45 §§ ska med myndighet jämställas den som enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är upphandlande myndighet.

6 kap. Samhällsomfattande tjänster

1 § Om det behövs för att tillgång till samhällsomfattande tjänster till ett överkomligt pris ska kunna säkerställas, får regleringsmyndigheten besluta om en skyldighet för den som bedöms lämplig för det att tillhandahålla sådana tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till tjänsterna.

Med en samhällsomfattande tjänst avses en adekvat internetanslutningstjänst eller en talkommunikationstjänst i en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller i ett fast verksamhetsställe.

Regleringsmyndigheten får utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela eller en del av landet. En skyldighet får inte vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

2 § En internetanslutningstjänst ska, för att vara adekvat enligt 1 §, ha kapacitet att leverera en sådan lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet.

3 § En tjänst enligt 1 § får inte tillhandahållas på villkor som innebär att slutanvändaren tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten.

4 § Den som enligt 1 § har utsetts att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst och som avser att avhända sig en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet, ska i god tid före avhändandet underrätta regleringsmyndigheten om sin avsikt.

7 kap. Tjänster till slutanvändare

Information innan ett avtal ingås

1 § Innan ett avtal ingås med en konsument ska den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst på ett klart och begripligt sätt lämna information om avtalet och avgiftsfritt tillhandahålla en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas så snart som möjligt därefter. Tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att avtalet gäller först när konsumenten har tagit emot sammanfattningen och bekräftat sin vilja att ingå avtalet.

Bestämmelser om information som en näringsidkare ska ge en konsument innan ett avtal ingås finns också i 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om informationskravet i första stycket.

2 § Bestämmelserna i 1 § gäller inte överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

3 § Bestämmelserna i 1 § i detta kapitel, i 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486) ska tillämpas även när avtal ingås med slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om inte slutanvändaren uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

4 § En tillhandahållare som avses i 1 § ska se till att informationen och sammanfattningen är en del av avtalet, om parterna inte uttryckligen har kommit överens om något annat.

Insyn och offentliggörande av information

5 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst ska offentliggöra tydlig, heltäckande och aktuell information om tjänsten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan information.

6 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst att offentliggöra uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell information om tjänstens kvalitet och om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Informationen om tjänstens kvalitet ska offentliggöras i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över nätet.

Regleringsmyndigheten får också ålägga den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst att informera konsumenter om i vilken utsträckning som kvaliteten på tjänsten är beroende av externa faktorer.

Undantag för vissa mikroföretag

7 § Bestämmelserna i 1–6 §§ gäller inte för en tillhandahållare som är ett mikroföretag om företaget tillhandahåller endast nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Tillhandahållaren ska, innan ett avtal ingås, informera slutanvändaren om detta.

Bindningstid

8 § Ett avtal mellan en konsument och den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får inte ha en längre bindningstid än 24 månader. Detta gäller dock inte när det är fråga om nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

9 § Bestämmelserna i 8 § hindrar inte att en konsument binds under längre tid än 24 månader om det är fråga om ett avtal som gäller avbetalning avseende anläggande av en fysisk anslutning till ett elektroniskt kommunikationsnät. Ett sådant avtal får inte omfatta terminalutrustning och inte heller innehålla villkor som strider mot 12–17 §§.

10 § Bestämmelserna i 8 och 9 §§ ska gälla även i fråga om avtal som ingås med slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om inte slutanvändaren uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Ändring och uppsägning av avtal

11 § När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster avses med slutanvändare i 12 och 16 §§ endast konsumenter, mikroföretag och andra små företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

12 § Om den som tillhandahåller en slutanvändare en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst vill ändra avtalet, ska slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt underrättas om ändringen minst en månad innan den träder i kraft. Underrättelsen ska lämnas på ett varaktigt medium och innehålla information om slutanvändarens rätt att säga upp avtalet.

Inom tre månader från underrättelsen får en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren säga upp avtalet utan ytterligare kostnad.

Första och andra styckena gäller inte

1. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, eller
2. om ändringen av avtalet

a) enbart är till slutanvändarens fördel,

b) är av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren, eller

c) krävs för att avtalet ska vara förenligt med unionsrätten eller nationell rätt.

13 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får i ett avtal med en konsument inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten är längre än en månad. I fråga om ett avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

14 § I fråga om ett avtal med bindningstid där avtalet förlängs automatiskt får den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst inte ställa upp villkor som innebär att en slutanvändare, efter en sådan förlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållaren att till slutanvändaren lämna information inför en avtalsförlängning och årlig information om prisvillkor.

15 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst och som har ingått ett avtal med en konsument om abonnemang med bindningstid, i kombination med tillhandahållande av

terminalutrustning, ska efter det att bindningstiden har löpt ut på begäran av konsumenten ta bort operatörslås kostnadsfritt och utan dröjsmål.

Tillhandahållaren ska omedelbart efter bindningstidens utgång på ett tydligt sätt underrätta konsumenten om dennes rätt enligt första stycket.

16 § När en slutanvändare, med stöd av unionsrätten eller nationell rätt, i förtid säger upp eller häver ett avtal som avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst, får tillhandahållaren begära kompensation endast för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. I ett sådant fall får kompensationen inte överstiga det lägsta av

1. det tidsproportionellt beräknade restvärdet av utrustningen, och
2. summan av avgifterna för tjänsten under den återstående avtalsperioden.

Tillhandahållaren ska kostnadsfritt ta bort operatörslås senast vid betalning av kompensationen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkning av kompensationen.

Påföljder vid fel

17 § Om den faktiska prestandan på en elektronisk kommunikationstjänst skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i ett avtal med en konsument, får konsumenten använda sig av de påföljder vid fel som anges i 16 § konsumenttjänstlagen (1985:716). I ett sådant fall ska bestämmelserna om reklamation i 17 och 18 §§ i samma lag tillämpas.

Första stycket gäller inte internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Byte av tillhandahållare samt nummerportabilitet

18 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst ska se till att en slutanvändare kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten i den utsträckning det är tekniskt genomförbart.

Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten så snart som möjligt den dag och inom den tidsram som har avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

19 § Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst ska se till att en slutanvändare med ett nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av tillhandahållare. Om slutanvändaren begär det, ska ett nummer som används för en sådan tjänst överlämnas till en annan tillhandahållare som ska tillhandahålla tjänsten. Ett nummer vars sifferstruktur har geografisk betydelse behöver överlämnas endast för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster inom samma geografiska område (riktnummerområde).

Vid byte av tillhandahållare ska en slutanvändare ha rätt att behålla sitt nummer under minst en månad efter det att avtalet har upphört, om inte slutanvändaren uttryckligen har avsagt sig den rätten.

Första stycket gäller inte överlämnande av nummer mellan nät som tillhandahåller tjänster till en fast respektive en mobil nätanslutningspunkt.

20 § Ett nummer ska överlämnas enligt 19 § så snart som möjligt den dag som har avtalats mellan slutanvändaren och den mottagande tillhandahållaren.

Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten så snart som möjligt och senast inom en arbetsdag från den dag som har avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under överlämnandet får inte överstiga en arbetsdag.

När ett nummer har överlämnats övertar den mottagande tillhandahållaren tillståndet att använda det överlämnade numret liksom de rättigheter och skyldigheter som är knutna till numret för tiden efter överlämnandet.

21 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheterna enligt 18–20 §§ och föreskrifter om undantag från skyldigheterna samt får, i enskilda fall, besluta om undantag från skyldigheterna, om det finns särskilda skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst tillsammans med en e-postadress ska ge slutanvändare möjlighet att avgiftsfritt under en skälig tid efter det att avtalet har sagts upp få tillgång till e-postmeddelanden.

22 § Ersättning för överlämnande enligt 19 § av ett nummer får grundas endast på driftskostnaden för överlämnandet.

Den som har överlämnat ett nummer har rätt till ersättning endast för den driftskostnad som utgörs av ökade trafikkostnader för kommunikation till numret. Sådan ersättning får tas ut endast från den som den anropande slutanvändaren har ingått avtal om tillhandahållande av tjänsten med.

Den som överlämnar ett nummer har inte rätt till ersättning för överlämnandet från slutanvändaren.

23 § Den som enligt 19 § överlämnar ett nummer ska till den som regleringsmyndigheten bestämmer genast lämna de uppgifter som är nödvändiga för dirigering av kommunikation till numret. Andra uppgifter som kan vara direkt eller indirekt hänförliga till en fysisk person än uppgifter om nummer och om den som tillhandahåller berörda allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får inte lämnas utan samtycke från personen.

Regleringsmyndigheten får utse någon att i en databas sammanställa sådana uppgifter och lämna dem till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, i den utsträckning som tillhandahållaren behöver uppgifterna för dirigering av kommunikation, och till andra som myndigheten bestämmer. Den utsedda databasoperatören ska i förhållande till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster tillämpa villkor som är konkurrensneutrala och får ta ut den ersättning som är skälig med hänsyn till kostnaderna.

Denna lag gäller i tillämpliga delar för sådan databasverksamhet.

24 § Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst ska ersätta en slutanvändare för skada som uppkommer genom dröjsmål

1. vid byte enligt 18 § av tillhandahållare,
2. med överlämnande enligt 19 och 20 §§ av ett nummer, eller

3. med tillhandahållande av en tjänst när sådant byte eller överlämnande har skett.

Detsamma gäller i fråga om skada som uppkommer genom uteblivna service- eller installationstillfällen.

Tillhandahållaren ska innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om dennes rätt till ersättning.

25 § Bestämmelserna i 24 § första stycket gäller inte om den som tillhandahåller tjänsten visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför dennes kontroll som denne inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid begäran om byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer eller vid bytet eller överlämnandet när det gäller dröjsmål med tillhandahållande av en tjänst. Dessutom ska tillhandahållaren visa att hindrets följder inte skäligen kunde ha undvikits eller övervunnits.

Om dröjsmålet beror på någon som tillhandahållaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra bytet, överlämnandet eller tillhandahållandet, är den som tillhandahåller tjänsten fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som har anlitats skulle vara fri enligt första stycket.

Bestämmelserna i 24 § första stycket gäller inte heller i fråga om andra slutanvändare än konsumenter, om det av avtalet mellan tillhandahållaren och slutanvändaren följer att slutanvändaren har rätt till skälig ersättning på grund av dröjsmålet.

Slutanvändaren har alltid rätt till ersättning för skada som har uppkommit genom missbruk när det gäller byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer.

Paketerbjudanden

26 § När en tillhandahållare av en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst tillhandahåller tjänsten till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning (ett paket) gäller 5, 8, 9, 12–14, 16 och 18 §§ alla delar av paketet. Även skyldigheten enligt 1 § att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet gäller i ett sådant fall alla delar av paketet.

Om en konsument, med stöd av unionsrätten eller nationell rätt, har rätt att i förtid säga upp eller häva någon del av paketet på grund av att den inte överensstämmer med avtalet eller att tillhandahållaren underlåter att leverera ska den rätten omfatta alla delar av paketet.

27 § Den som tillhandahåller en konsument en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst och som ingår ett avtal om ytterligare tjänster eller om terminalutrustning med konsumenten får ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga bindningstiden för det avtal till vilket sådana tjänster eller sådan terminalutrustning läggs till endast om konsumenten uttryckligen har samtyckt till det.

28 § Bestämmelserna i 26 § första stycket och 27 § ska gälla även i förhållande till slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om inte slutanvändaren uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Kostnadskontroll

29 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt tillhandahålla en slutanvändare specificerade fakturor som gäller användningen av tjänsten, om inte slutanvändaren har begärt att fakturan ska vara ospecificerad.

Samtal som är avgiftsfria för den uppringande slutanvändaren får inte anges på fakturan.

30 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst och fakturerar för förbrukning i volym eller tid ska avgiftsfritt erbjuda en konsument en funktion för övervakning och kontroll av användningen av respektive tjänst. Konsumenten ska informeras innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad.

En konsument ska i samband med att ett avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket.

Första och andra styckena gäller inte för ett mikroföretag som tillhandahåller endast nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Ett sådant företag ska, innan ett avtal ingås, informera konsumenten om att paragrafen inte gäller.

31 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på begäran av en slutanvändare avgiftsfritt spärra vissa nummer eller sådana typer av utgående samtal eller sms-meddelanden som har förhöjd taxa.

En slutanvändare ska i samband med att ett avtal ingås om tjänsten informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under en löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra spärren.

32 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt ge en konsument möjlighet att få tjänsten spärrad när kostnaden för tjänsten uppgår till ett visst belopp som konsumenten anger på förhand. När fordran mot konsumenten överstiger det angivna beloppet ska tjänsten avgiftsfritt avbrytas, om konsumenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas.

Att tjänsten avbryts ska inte hindra konsumenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

En konsument ska i samband med att ett avtal ingås om tjänsten informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under en löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra det angivna beloppet.

33 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheterna enligt 29–32 §§ och föreskrifter om undantag från skyldigheterna i 29, 31 och 32 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska

1. erbjuda konsumenter möjlighet att

a) på förhand betala för användning av tjänsten, och

b) på något annat sätt än de som anges i 29–32 §§ kontrollera sina kostnader för användningen av tjänsten, och

2. göra det möjligt för slutanvändare att stänga av tredjepartsfakturering.

Åtgärder vid utebliven betalning

34 § Om en slutanvändare inte betalar för tillhandahållandet av en internetanslutningstjänst eller för en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst, får tillhandahållandet av tjänsten avbrytas först sedan slutanvändaren har uppmanats att betala inom viss skälig tid, med upplysning om att tillhandahållandet annars kan komma att avbrytas. Betalas tjänsten inom angiven tid, får tillhandahållandet inte avbrytas.

Om en slutanvändare vid upprepade tillfällen har betalat för sent, får tillhandahållandet avbrytas omedelbart. Den som tillhandahåller tjänsten ska dock under minst tio dagar från avbrytandet ge slutanvändaren funktionell tillgång till internet och möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal. Tillhandahållaren ska genast underrätta slutanvändaren om avbrytandet.

Om en utebliven eller upprepad för sen betalning gäller en viss tjänst, ska avbrytandet begränsas till den tjänsten, om det är tekniskt möjligt och slutanvändaren varken

1. tidigare har fått en betalningsuppmaning, eller

2. har vilselett tillhandahållaren.

Nödkommunikation

35 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska

1. medverka till att nödkommunikation utan avbrott kan förmedlas avgiftsfritt för slutanvändaren, och

2. avgiftsfritt lämna lokaliseringsuppgifter till den som tar emot nödkommunikation.

Den som tar emot nödkommunikation och vidarebefordrar sådan kommunikation till en annan alarmeringscentral ska se till att även den alarmeringscentral som nödkommunikationen skickas till får tillgång till lokaliseringsuppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna enligt första stycket och om undantag från skyldigheterna.

36 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig mobil nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö. Meddelandena ska förmedlas till terminalutrustning som har använts inom ett angivet geografiskt område som berörs av olyckan eller händelsen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Slutanvändare med funktionsnedsättning

37 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska ta hänsyn till de behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av att

1. få tillgång till elektroniska kommunikationstjänster, inklusive tillhörande avtalsinformation, i samma utsträckning som flertalet slutanvändare, och
2. kunna dra nytta av ett utbud av företag och tjänster som är likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till.

Första stycket gäller inte för en tillhandahållare som är ett mikroföretag om företaget tillhandahåller endast nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Tillhandahållaren ska, innan ett avtal ingås, informera slutanvändaren om detta.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska uppfyllas vid tillhandahållandet av tjänsten enligt första stycket.

Abonnentupplysning

38 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande villkor tillgodose varje rimlig begäran om att till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning lämna ut sådana abonnentuppgifter som inte enligt lag omfattas av sekretess eller tystnadsplikt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna ut abonnentuppgifter.

39 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som kontrollerar tillträde till slutanvändare och som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § skyldigheter i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang.

Användning av trådlösa lokala nät

40 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får inte begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till sådana nät.

Diskriminerande krav och villkor

41 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst får för tillgång till eller användning av nätet eller tjänsten inte ställa upp krav eller allmänna villkor som diskriminerar slutanvändare på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om det inte kan motiveras på objektiva grunder.

8 kap. Säkerhet

Säkerhet i nät och tjänster

1 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster.

Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till riskerna. Åtgärder ska vidtas särskilt för att förebygga och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om säkerhetsåtgärderna, och
2. föreskrifter om undantag från skyldigheten att vidta sådana åtgärder.

2 § Om det finns särskilda skäl, får tillsynsmyndigheten ålägga den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende kvalificerat organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för myndigheten.

3 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål till tillsynsmyndigheten rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster.

Tillsynsmyndigheten får, om det ligger i allmänhetens intresse, ålägga den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att informera allmänheten om säkerhetsincidenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om rapportering av säkerhetsincidenterna, och
2. föreskrifter om undantag från rapporteringsskyldigheten.

4 § Om det finns ett konkret och betydande hot om att en säkerhetsincident ska inträffa, ska den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst informera de användare som kan påverkas av hotet om vilka skydds- eller motåtgärder de kan vidta och, om det är lämpligt, om själva hotet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om informationsskyldigheten.

Skyddsåtgärder vid lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål

5 § Den som enligt 9 kap. 19 § är skyldig att lagra uppgifter ska vidta de särskilda tekniska och organisatoriska åtgärder som behövs för att skydda de lagrade uppgifterna vid behandling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana skyddsåtgärder.

Skydd av uppgifter vid tillhandahållande av tjänster

6 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten skyddas.

Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla motsvarande skydd i nätet.

Åtgärderna ska vara ägnade att säkerställa en nivå på säkerheten som, med hänsyn till tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åt 4 gärderna, är anpassad till risken för integritetsincidenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om sådana skyddsåtgärder.

7 § Om det vid tillhandahållande av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst finns en särskild risk för bristande skydd av behandlade uppgifter, ska den som tillhandahåller tjänsten informera berörda abonnenter om risken. Om den som tillhandahåller tjänsten inte enligt 6 § är skyldig att vidta de åtgärder som avses där, ska abonnenterna informeras om hur och till vilken ungefärlig kostnad som risken kan elimineras.

8 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten om integritetsincidenter. Om en incident kan antas inverka negativt på de abonnenter eller användare som de behandlade uppgifterna berör, eller om tillsynsmyndigheten begär det, ska även dessa underrättas utan onödigt dröjsmål.

9 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska löpande föra en förteckning över integritetsincidenter.

9 kap. Behandling av trafikuppgifter samt integritetsskydd

Behandling av trafikuppgifter

1 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utplåna eller avidentifiera trafikuppgifter som har lagrats eller behandlats på något annat sätt när de inte längre behövs för överföring av ett elektroniskt meddelande. Detta gäller under förutsättning att uppgifterna avser användare som är fysiska personer eller abonnenter.

Första stycket avser inte uppgifter som sparas för sådan behandling som anges i 2, 15, 19 eller 21 § eller om uppgifterna behövs för en sådan behandling som är tillåten enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1232 av den 14 juli 2021 om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet.

2 § Trafikuppgifter som krävs för abonnentfakturering och betalning av avgifter för samtrafik får behandlas till dess att fordran är betald eller preskription har inträtt och det inte längre lagligen går att göra invändningar mot faktureringen eller avgiften.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får, efter samtycke av den som uppgifterna rör, behandla de trafikuppgifter som avses i 1 § för att marknadsföra elektroniska kommunikationstjänster eller för att tillhandahålla andra tjänster där uppgifterna behövs. Behandling får ske endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för marknadsföringen eller tjänsten. Ett samtycke får när som helst återkallas.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska informera den som uppgiften rör om

1. vilken typ av trafikuppgifter som behandlas, och
2. hur länge uppgifterna behandlas för sådana ändamål som anges i första och andra styckena.

I fråga om de ändamål som anges i andra stycket ska informationen enligt tredje stycket lämnas innan samtycke inhämtas.

3 § Behandling av trafikuppgifter enligt 1 och 2 §§ får utföras endast av den som har fått i uppdrag av någon som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att sköta fakturering, trafikstyrning, kundförfrågningar, marknadsföring av elektroniska kommunikationstjänster eller tillhandahållande av andra tjänster där uppgifterna behövs.

Behandlingen ska begränsas till vad som är nödvändigt för verksamheten.

4 § De begränsningar för behandling av trafikuppgifter som följer av 1–3 §§ gäller inte

1. när en förvaltningsmyndighet eller en domstol behöver tillgång till sådana uppgifter som avses i 1 § för att lösa tvister,
2. för elektroniska meddelanden som omfattas av ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift,
3. för elektroniska meddelanden som omfattas av beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, tekniskt bistånd med sådan avlyssning eller övervakning, inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, eller
4. i den utsträckning uppgifter som avses i 1 § är nödvändiga för att förhindra eller avslöja obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas enligt 2 § första och andra styckena.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om behandling av uppgifter för elektronisk kommunikation meddela

föreskrifter om de krav som ska ställas på en talkommunikationstjänst som medger

1. identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret, eller
2. vidarekoppling.

Lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter

7 § Lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och som rör användare som är fysiska personer eller abonnenter får behandlas endast sedan de har avidentifierats eller användaren eller abonnenten har gett sitt samtycke till behandlingen. Behandlingen får ske endast i den utsträckning och under den tid som krävs för tillhandahållandet av en tjänst där uppgifterna behövs.

Innan samtycke lämnas ska den som tillhandahåller tjänsten informera om

1. vilken typ av uppgifter som kommer att behandlas,
2. behandlingens syfte och varaktighet, och
3. huruvida uppgifterna kommer att vidarebefordras.

Ett samtycke får när som helst återkallas.

8 § En användare eller en abonnent ska, trots att samtycke har lämnats, på ett enkelt och kostnadsfritt sätt i enskilda fall kunna motsätta sig sådan behandling av uppgifter som avses i 7 § och som sker vid uppkoppling eller överföring av ett elektroniskt meddelande.

9 § Endast den som handlar på uppdrag av någon som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller av någon som tillhandahåller den tjänst där uppgifterna behövs, får behandla uppgifter i enlighet med 7 §.

10 § Lokaliseringsuppgifter som omfattas av ett beslut om inhämtning av uppgifter enligt 27 kap. rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet får behandlas trots 7–9 §§.

Meddelanden som är av vikt för allmänheten

11 § Den som enligt 7 kap. 36 § ska medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten får för detta ändamål behandla trafikuppgifter, lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och uppgifter om abonnemang. Uppgifterna får behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.

Bestämmelserna i 1–3 och 7–9 §§ gäller inte för sådan behandling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur länge uppgifterna får behandlas innan de enligt första stycket ska utplånas.

Ospecificerade fakturor

12 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska tillhandahålla ospecificerade fakturor till en abonnent som begär det.

Nummerpresentation

13 § Den som tillhandahåller nummerpresentation ska erbjuda

1. den anropande abonnenten eller användaren möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra nummerpresentation för varje samtal,

2. den anropade abonnenten möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt vid rimlig användning av funktionen förhindra nummerpresentationen vid inkommande samtal, och

3. den anropade abonnenten möjlighet att, om numret visas innan samtalet etableras, på ett enkelt sätt avvisa inkommande samtal, om skydd mot nummerpresentationen används av den anropande användaren eller abonnenten.

Om presentationen vid vidarekoppling avser det uppkopplade numret, ska den anropade abonnenten erbjudas möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra presentationen av det uppkopplade numret för den anropande användaren.

Första stycket 1 ska gälla även för samtal till ett annat land. Första stycket 2 och 3 och andra stycket ska gälla även för inkommande samtal från ett annat land.

14 § Om nummerpresentation eller presentation av ett uppkopplat nummer erbjuds, ska den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst informera allmänheten om detta och om de möjligheter som anges i 13 § första och andra styckena.

Undantag som gäller nummerpresentation och lokaliseringsuppgifter

15 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får

1. på begäran av en abonnent tillfälligt åsidosätta skydd mot nummerpresentation för att kunna identifiera störande samtal samt lagra sådana uppgifter som identifierar den anropande abonnenten och hålla dem tillgängliga för den abonnent som har begärt att ett tillfälligt åsidosättande ska ske, och

2. för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler

a) åsidosätta skydd mot nummerpresentation, och

b) tillhandahålla en sådan myndighet eller organisation lokaliseringsuppgifter vid nödkommunikation.

Automatisk vidarekoppling

16 § Den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst ska på begäran av en abonnent på ett enkelt sätt och kostnadsfritt tillhandahålla möjlighet att stoppa sådan automatisk vidarekoppling till abonnenten som görs av tredje part.

Abonnentförteckningar

17 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig abonnentförteckning eller en förteckning ur vilken det går att få uppgifter genom abonnentupplysning ska, innan personuppgifter om en abonnent som är en fysisk person tas in i förteckningen, kostnadsfritt lämna abonnenten information om ändamålen med förteckningen. Om förteckningen finns i elektronisk form, ska abonnenten informeras om de sökfunktioner som finns.

18 § För behandling av personuppgifter om en abonnent, som är en fysisk person, i en förteckning som avses i 17 § krävs samtycke från personen. Abonnenten ska ha möjlighet att utan kostnad kontrollera uppgifterna och, så snart det är möjligt, få

1. felaktiga uppgifter rättade, och
2. uppgifter borttagna ur förteckningen.

Lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål

19 § Den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § ska lagra sådana uppgifter som avses i 31 § första stycket 1 och 3 som är nödvändiga för att spåra och identifiera kommunikationskällan, slutmålet för kommunikationen, datum, tidpunkt och varaktighet för kommunikationen, typ av kommunikation, kommunikationsutrustning samt lokalisering av mobil kommunikationsutrustning vid kommunikationens början och slut.

Lagringsskyldigheten omfattar uppgifter som genereras eller behandlas vid

1. telefonitjänst eller meddelandehantering via mobil nätanslutningspunkt, eller
2. internetåtkomst.

Även vid misslyckad uppringning gäller skyldigheten att lagra uppgifter som genereras eller behandlas. För telefonitjänst gäller lagringsskyldigheten inte uppgift om nummer som ett samtal styrts till.

Den som enligt denna paragraf ska lagra uppgifter får uppdra åt någon annan att utföra lagringen.

20 § Tillsynsmyndigheten får i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheten enligt 19 § att lagra uppgifter, om det finns synnerliga skäl för det. Beslutet får förenas med villkor.

Beslutet om undantag får återkallas om villkoren i beslutet inte har följts eller det finns andra särskilda skäl för återkallelse.

21 § Uppgifter som har lagrats enligt 19 § får behandlas endast för att lämnas ut enligt

1. 33 § första stycket 2 eller 5,
2. 27 kap. 19 § rättegångsbalken, eller
3. lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

22 § Uppgifter som avses i 19 § ska lagras enligt följande:

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid telefonitjänst och meddelandehantering via mobil nätanslutningspunkt ska lagras i sex månader. Lokaliseringsuppgifter ska dock lagras i endast två månader.

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid internetåtkomst ska lagras i tio månader. Om uppgifterna identifierar den utrustning där kommunikationen slutligt avskiljs från den lagringsskyldige till den enskilda abonnenten, ska de dock lagras i endast sex månader.

Lagringstiden räknas från den dag kommunikationen avslutades.

När lagringstiden har löpt ut ska den lagringsskyldige genast utplåna uppgifterna. Om en begäran om utlämnande i fall som avses i 21 § har kommit in eller ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift har meddelats innan lagringstiden löpt ut, ska den lagringsskyldige dock fortsätta lagra uppgifterna till dess att de har lämnats ut eller tiden för bevarande har löpt ut. Därefter ska uppgifterna genast utplånas.

23 § Den som enligt 19 § ska lagra uppgifter har rätt till ersättning för kostnader som uppstår när lagrade uppgifter lämnas ut. Ersättningen ska betalas av den myndighet som har begärt uppgifterna.

24 § Den som enligt 19 § ska lagra uppgifter ska bedriva sin verksamhet så att uppgifterna utan dröjsmål kan lämnas ut och så att verkställandet av utlämnandet inte röjs. Uppgifterna ska göras tillgängliga på ett sådant sätt att informationen enkelt kan tas om hand.

25 § Om någon som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 §, har förelagts enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift, ska 8 kap. 5 § samt 23 och 24 §§ i detta kapitel tillämpas på motsvarande sätt avseende den uppgift som ska bevaras.

26 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om

1. vilka uppgifter som ska lagras enligt 19 §,
2. lagringstiden enligt 22 § första stycket, och
3. ersättningen enligt 23 §.

Förbud mot avlyssning m.m.

27 § Utöver vad som anges i 1–3 och 31 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen.

Detta hindrar inte

1. lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller sådan lagring i den utsträckning som den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,
2. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om tillgången ges endast för att

effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifterna om vem som har begärt att få informationen utplånas, eller

3. att någon i en radiomottagare avlyssnar eller på något annat sätt, genom att använda en sådan mottagare, får tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för denne eller för allmänheten.

Första stycket gäller inte när en tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster behandlar uppgifter i enlighet med förordning (EU) 2021/1232.

28 § Uppgifter får lagras i eller hämtas från en abonnents eller användares terminalutrustning endast om abonnenten eller användaren får tillgång till information om ändamålet med behandlingen och samtycker till den.

Trots att samtycke inte har lämnats är sådan lagring eller åtkomst tillåten som

1. behövs för överföring av ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät, eller

2. är nödvändig för tillhandahållande av en tjänst på uttrycklig begäran av användaren eller abonnenten.

Hemlig avlyssning och signalspaning

29 § En verksamhet ska bedrivas så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs, om verksamheten avser tillhandahållande av

1. ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som inte enbart är avsett för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen, eller

2. tjänster inom ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som består av

a) en allmänt tillgänglig telefonitjänst till en fast nätanslutningspunkt som medger överföring av lokala, nationella och internationella samtal, telefax och datakommunikation med en sådan lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet, eller

b) en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst till en mobil nätanslutningspunkt.

Innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden ska göras tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om frågor som avses i denna paragraf samt får i enskilda fall besluta om undantag från kravet i första stycket.

30 § För att signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska kunna inhämtas, ska operatörer som äger tråd där signaler förs över Sveriges gräns överföra signalerna till samverkanspunkter. Varje sådan operatör ska anmäla en eller flera samverkanspunkter till den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om samverkanspunkter.

Samtliga operatörer som för signaler i tråd över Sveriges gräns ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna sådan information som de innehar och som gör det enklare att ta hand om signalerna.

Samtliga operatörer ska utföra uppgifterna enligt första och andra styckena så att verksamheten inte röjs.

Tystnadsplikt

31 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst, får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det som han eller hon i samband med tillhandahållandet har fått del av eller tillgång till i form av

1. en uppgift om abonnemang,
2. innehållet i ett elektroniskt meddelande, eller
3. en annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Tystnadsplikt som följer av första stycket gäller inte i förhållande till den som har tagit del i utväxlingen av ett elektroniskt meddelande eller som på något annat sätt har sänt eller tagit emot ett sådant meddelande.

Tystnadsplikt som följer av första stycket 1 och 3 gäller inte heller i förhållande till innehavaren av ett abonnemang som har använts för ett elektroniskt meddelande.

32 § Tystnadsplikt som följer av 31 § första stycket gäller även för en uppgift som hänför sig till

1. en åtgärd att med stöd av 27 kap. 9 § rättegångsbalken hålla kvar försändelser,
2. en angelägenhet som avser användning av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller som gäller tekniskt bistånd med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller med hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
3. en angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,
4. inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet,
5. en begäran enligt 33 § första stycket 2 om att en uppgift om abonnemang ska lämnas,
6. ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift, eller
7. en begäran enligt 33 § första stycket 5 om att en uppgift om tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster ska lämnas.

33 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst och som har fått del av eller tillgång till en uppgift som avses i 31 § första stycket ska på begäran lämna

1. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 till

a) en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten bedömer att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

b) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG,

c) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

d) Konsumentombudsmannen, om ombudsmannen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486), när det är fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004,

e) Konsumentverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning,

f) Kronofogdemyndigheten, om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

g) Läkemedelsverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller bestämmelserna om marknadsföring i 12 kap. läkemedelslagen (2015:315),

h) Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

i) Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra en underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, och

j) Skatteverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

2. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 till en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,

4. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan antas att det då fanns eller fortfarande finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa, och

5. en uppgift som avses i 31 § första stycket 3 om vilka övriga tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster som har deltagit vid överföringen av ett meddelande som omfattas av ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift till den myndighet som meddelat föreläggandet.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 3 än lokaliseringsuppgifter ska vara skälig med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

34 § Den som i något annat fall än de som avses i 31 § första stycket och 32 § i en radiomottagare har avlyssnat eller på något annat sätt, genom att använda en sådan mottagare, har fått tillgång till ett sådant radiobefordrat meddelande i ett elektroniskt kommunikationsnät som inte är avsett för denne eller för allmänheten, får inte obehörigen föra det vidare.

35 § I det allmännas verksamhet ska offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas i stället för 31–34 §§.

10 kap. Uppgiftsskyldighet

1 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag ska på begäran av regleringsmyndigheten lämna de upplysningar eller handlingar som myndigheten behöver för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 25 och 28 §§ och 4 kap. 3 och 7 §§,
2. sådant offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster som är till nytta för konsumenterna,
3. klart definierade statistiska ändamål, rapporter och studier,
4. marknadsanalys enligt 5 kap. 5 §, inbegripet uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till analyserade marknader,
5. beslut om skyldigheter enligt 5 kap.,
6. att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och nummer,
7. att utvärdera sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka
   a) grossisttjänster som har gjorts tillgängliga för konkurrenter,
   b) täckning och utbyggnad inom landet,
   c) uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har, eller
   d) identifiering, genom geografiska kartläggningar, av områden som har eftersatt bredbandsutbyggnad, eller
8. genomförande av geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad.

Om de uppgifter som kan lämnas enligt första stycket 7 eller 8 inte är tillräckliga, har regleringsmyndigheten rätt att på begäran få upplysningar eller handlingar som avses i dessa punkter av andra företag som bedriver

verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Uppgifter som avses i första stycket 2–8 får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för ett sådant.

2 § En operatör som enligt vad som anges i 5 kap. 7 § har betydande inflytande på en marknad i grossistledet ska på begäran tillhandahålla regleringsmyndigheten redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden.

3 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag ska på begäran av regleringsmyndigheten lämna de upplysningar eller handlingar som myndigheten behöver för att kunna lämna information till Berec och Byrån för stöd till Berec i enlighet med artikel 40 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 av den 11 december 2018 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009.

4 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag ska på begäran av Berec lämna de upplysningar eller handlingar som Berec behöver för kontroll av att dess yttranden följs.

5 § Information som ska offentliggöras enligt denna lag eller enligt de skyldigheter, villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten innan informationen offentliggörs.

6 § Regleringsmyndigheten får besluta om en skyldighet att särredovisa verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster för den som

1. bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 §, och
2. har särskild eller exklusiv rätt att tillhandahålla andra tjänster än sådana som omfattas av denna lag.

11 kap. Tillsyn och tvistlösning

Tillsynsområdet

1 § Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över att denna lag, de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Tillsynsmyndigheten ska också ha tillsyn över att sådana rättsakter följs som har antagits med stöd av

1. artiklarna 40.5, 57.2, 75.1, 102.3, 109.8 eller 116 i direktiv (EU) 2018/1972, eller
2. artikel 4.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd

inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation).

Tillträde till utrymmen

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för tillsynen få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs.

Uppgifter som behövs för tillsynen

3 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar eller handlingar som behövs för tillsynen.

Om de uppgifter som kan lämnas enligt första stycket inte är tillräckliga, får tillsynsmyndigheten förelägga andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer att tillhandahålla sådana upplysningar eller handlingar.

Ett föreläggande enligt första eller andra stycket får förenas med vite.

Verkställighet

4 § Tillsynsmyndighetens beslut som avser åtgärder som krävs för tillsynen enligt detta kapitel får verkställas av Kronofogdemyndigheten. Då gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande.

Tillsynsåtgärder

5 § Om tillsynsmyndigheten misstänker att den som bedriver verksamhet enligt denna lag inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, ska myndigheten underrätta den som bedriver verksamheten om misstanken och ge denne möjlighet att yttra sig inom skälig tid.

Första stycket gäller även när tillsynsmyndigheten misstänker att någon inte följer en genomförandeåtgärd som avses i 1 § andra stycket eller inte använder en radiosändare i den utsträckning som villkoren medger.

6 § I fall som avses i 5 § får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden som behövs för att rättelse ska ske omedelbart eller inom skälig tid. Om ett föreläggande inte följs får tillsynsmyndigheten, efter utgången av den tid som angetts i underrättelsen enligt 5 §,

1. återkalla ett tillstånd, ändra tillståndsvillkor eller besluta att den som har åsidosatt en skyldighet ska upphöra med verksamheten helt eller delvis, om inte överträdelsen är av mindre betydelse, eller
2. meddela de ytterligare förelägganden som behövs för att lagen eller de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas.

Om en radiosändare har använts i mindre omfattning än tillståndsvillkoren medger, får dock tillståndet inte återkallas om särskilda skäl talar

mot det eller ändamålet med föreläggandet lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

7 § Om tillståndshavaren begär det ska tillståndet återkallas.

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller har utelämnat uppgifter av betydelse för tillståndet, eller

2. tillståndshavaren trots påminnelse inte har betalat en avgift enligt 14 kap. 1, 2 eller 3 §.

Ett tillstånd att använda radiosändare får därutöver återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla och det inte finns särskilda skäl som talar mot en återkallelse,

2. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

3. radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada, eller

4. tillståndet har beviljats för sådan annan användning av ett harmoniserat frekvensutrymme som avses i 3 kap. 7 § och det därefter har uppkommit efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren.

Tillståndsvillkor får ändras omedelbart också i fall som avses i 3 kap. 27 § och 4 kap. 9 §.

8 § Ett tillstånd får återkallas enligt 7 § andra stycket 1 eller tredje stycket endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Ett tillstånd att använda radiosändare får återkallas eller tillståndsvillkoren ändras på grund av förändringar i radiotekniken endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. Det ska då särskilt beaktas i vilken utsträckning som ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen har uppnåtts och vilka effekter en återkallelse eller en ändring av tillståndsvillkoren får för tillståndshavarens verksamhet.

Ett tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket får inte återkallas enligt 7 § tredje stycket 3 i detta kapitel.

9 § En frekvenstilldelning för rundradiosändning får ändras, om det är nödvändigt för att nya användare ska få möjlighet att bedriva verksamhet som avser rundradio.

10 § När ett tillstånd att använda radiosändare har hyrts ut enligt 3 kap. 28 § och det finns skäl att återkalla tillståndet enligt 6 eller 7 § i detta kapitel på grund av omständigheter som hänför sig till hyrestagaren, ska återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

11 § Vid en överträdelse av denna lag eller av beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller av de

föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, får tillsynsmyndigheten, i avvaktan på att ärendet avgörs slutligt, omedelbart

1. meddela ett föreläggande att genast följa lagen eller de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen,
2. återkalla ett tillstånd eller ändra tillståndsvillkoren, eller
3. meddela ett föreläggande att en verksamhet helt eller delvis ska upphöra.

En förutsättning för ett beslut enligt första stycket är att överträdelsen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, säkerhet eller hälsa eller kan befaras orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller andra användare av radiofrekvenser. Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Giltighetstiden för ett beslut enligt första stycket får vara högst tre månader. Om rättelse inte har vidtagits, får giltighetstiden dock förlängas med ytterligare högst tre månader.

12 § En återkallelse av ett tillstånd eller en ändring av tillståndsvillkoren påverkar inte en skyldighet att betala ersättning för ett tillstånd som har beviljats enligt 3 kap. 10 § eller 4 kap. 6 §, om inte något annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen.

Tillsynsåtgärder enligt vissa EU-rättsakter

13 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för fullgörande av de skyldigheter som anges i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen och i genomförandeakter enligt samma förordning, och
2. artiklarna 3–5a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar eller handlingar som behövs för kontroll av att dessa rättsakter följs.

Ett föreläggande enligt första eller andra stycket får förenas med vite.

Lösning av tvister

14 § Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde eller som tillhandahåller tillhörande faciliteter, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av

a) denna lag,

b) beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen,

c) föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, eller

d) rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 13 § första stycket 1, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Om en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 31 eller 44 § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran har tagits emot, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.

15 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter eller handlingar som behövs för att en tvist enligt 14 § ska kunna prövas.

Föreläggandet får förenas med vite. Vid prövning av en ansökan om utdömande av vite ska även vitets lämplighet prövas.

16 § Om en part enligt 14 § har hänskjutit en tvist, får tillsynsmyndigheten besluta att inte ta upp tvisten för avgörande, om det med hänsyn till den frågeställning som tvisten har aktualiserat är lämpligare att den avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen.

Om myndigheten inte har vidtagit någon sådan tillsynsåtgärd inom fyra månader från det att en part har hänskjutit tvisten, ska myndigheten på ansökan av någon av parterna pröva tvisten.

17 § Om det med hänsyn till tvistens art är lämpligare, får tillsynsmyndigheten hänskjuta tvisten till medling i stället för att ta upp den till prövning eller vidta en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen. Myndigheten ska i ett sådant fall ge parterna tillfälle att föreslå en lämplig person att vara medlare.

Om medling har pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, ska myndigheten på ansökan av någon av parterna pröva tvisten.

Parterna ska solidariskt betala skälig ersättning till medlaren för arbete och utlägg.

18 § Om en tvist som enligt 14 § har hänskjutits till tillsynsmyndigheten också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska unionen och tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna i unionen, ska tillsynsmyndigheten underrätta Berec om tvisten. När tillsynsmyndigheten har lämnat en sådan underrättelse får ärendet inte avgöras förrän Berec har yttrat sig. I brådskande fall med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen, får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat bestäms.

Tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet inom en månad från det att Berec har yttrat sig och ska i sitt beslut beakta innehållet i yttrandet.

12 kap. Sanktionsavgifter

1 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att ta ut en sanktionsavgift av den som

1. inte tillhandahåller en sammanfattning av avtalet i enlighet med 7 kap. 1 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller

genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 102.3 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

2. inte tillämpar villkor om bindningstid eller uppsägningstid i enlighet med 7 kap. 8, 13 eller 14 §,

3. inte uppfyller kraven på nummerportabilitet i enlighet med 7 kap. 19 och 20 §§ eller föreskrifter om nummerportabilitet som har meddelats med stöd av 7 kap. 21 § första stycket,

4. inte vidtar åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster i enlighet med 8 kap. 1 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

5. inte rapporterar om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 3 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

6. inte informerar om hot om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 4 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

7. inte vidtar skyddsåtgärder i enlighet med 8 kap. 5 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

8. inte vidtar åtgärder för att säkerställa skydd av uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av en tjänst i enlighet med 8 kap. 6 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

9. inte informerar abonnenten om särskilda risker för bristande skydd av behandlade uppgifter i enlighet med 8 kap. 7 §,

10. inte underrättar om integritetsincidenter i enlighet med 8 kap. 8 § eller kommissionens förordning (EU) nr 611/2013 av den 24 juni 2013 om åtgärder tillämpliga på anmälan av personuppgiftsbrott enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller personlig integritet och elektronisk kommunikation,

11. inte behandlar uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande i enlighet med 9 kap. 27 §,

12. inte bedriver sin verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs i enlighet med 9 kap. 29 § första stycket eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till det stycket,

13. inte gör innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand i enlighet med 9 kap. 29 § andra stycket eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till det stycket,

14. inte överför signaler till samverkanspunkter i enlighet med 9 kap. 30 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen, eller

15. inte lämnar ut en uppgift i enlighet med 9 kap. 33 §.

En sanktionsavgift enligt första stycket 2 ska, när det är fråga om ett paket enligt 7 kap. 26 §, tas ut endast om överträdelsen avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst eller en överföringstjänst som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

2 § En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till

1. den skada eller risk för skada som har uppstått till följd av överträdelsen,
2. om aktören tidigare har begått en överträdelse, och
3. de kostnader som aktören har undvikit till följd av överträdelsen.

Tillsynsmyndigheten får avstå från att ta ut en sanktionsavgift helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

3 § En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

4 § En sanktionsavgift får beslutas endast om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

5 § En sanktionsavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas i tid, ska myndigheten lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

En sanktionsavgift tillfaller staten.

6 § En beslutad sanktionsavgift faller bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

7 § Om någon har ålagts att betala konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) eller dömts att betala vite enligt 6 kap. 2 § samma lag, får vite enligt denna lag inte dömas ut för samma förfarande.

13 kap. Straff

1 § Till böter eller fängelse i högst sex månader ska den dömas som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. använder radiosändare utan tillstånd om ett sådant tillstånd krävs enligt denna lag eller använder radiosändare i strid med ett tillståndsvillkor, eller
2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 24 § andra stycket.

2 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot den tystnadsplikt som gäller enligt 9 kap. 34 § ska, om det inte rör sig om ringa fall, dömas till böter.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet lagrar eller hämtar uppgifter i strid med 9 kap. 28 § ska dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken. Om det rör sig om ringa fall utgör gärningen dock inte brott.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot den tystnadsplikt som gäller enligt 5 kap. 2 § eller 9 kap. 31 eller 32 § finns i brottsbalken.

3 § Radiosändare eller elektriska eller elektroniska anläggningar som har varit föremål för brott enligt 1 § kan förklaras förverkade. Då ska bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken tillämpas.

4 § Straff enligt 1 § får inte dömas ut för en gärning som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite, om en ansökan om utdömande av vitet har gjorts.

14 kap. Avgifter

1 § Regleringsmyndigheten eller tillsynsmyndigheten får ta ut en handläggningsavgift av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller
2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 25 eller 28 § eller 4 kap. 3 eller 7 §.

Handläggningsavgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet.

2 § Regleringsmyndigheten eller tillsynsmyndigheten ska ta ut en årlig avgift av den som

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller
2. har tillstånd enligt 3 kap. 1 § eller 4 kap. 3 §.

De årliga avgifterna ska sammantagna motsvara de kostnader som myndigheterna, utöver 1 §, har för sina verksamheter enligt denna lag. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på var och en av dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

3 § Den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § ska betala en avgift för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på var och en av dem som bedriver anmäld verksamhet.

15 kap. Överklagande och handläggning i domstol

Överklagande

1 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. När ett beslut överklagas är myndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens avgörande får inte överklagas.

2 § Ett beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och av någon annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får överklaga ett beslut som gäller

1. beviljande av ett tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd,
2. att ett tillstånd att använda radiosändare förenas med villkor, eller
3. återkallelse av ett tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i ett sådant tillstånd.

3 § Ett beslut enligt 5 kap. 5 § andra stycket som avser identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad får överklagas endast i samband med att ett beslut att införa, upphäva eller ändra en skyldighet som avses i 5 kap. 8 § överklagas.

Ett beslut enligt 3 kap. 9 § att begränsa antalet tillstånd och ett beslut enligt 3 kap. 10 § eller 4 kap. 6 § att utfärda en allmän inbjudan till ansökan får överklagas endast i samband med att ett beslut i fråga om tillstånd att använda radiosändare eller nummer överklagas.

4 § Ett beslut om underrättelse enligt 11 kap. 5 §, ett beslut om föreläggande enligt 11 kap. 15 § och ett beslut om att inte ta upp en tvist för avgörande enligt 11 kap. 16 § första stycket får inte överklagas.

5 § Ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen gäller omedelbart, om inte något annat har bestämts.

Handläggning i domstol

Skyndsam handläggning

6 § Ett mål i förvaltningsrätt och kammarrätt ska handläggas skyndsamt, om det avser överprövning av

1. ett beslut enligt 5 kap. 5 § andra stycket om identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad,
2. ett beslut med stöd av 5 kap. 8 eller 24 § om åläggande av skyldigheter,
3. ett beslut i ett tillsynsärende enligt 11 kap. 6 §, om tillsynen avsett kontroll av att ett beslut som anges i 2 följs, eller
4. ett beslut vid prövning av en tvist enligt 11 kap. 14 §, om tvisten grundar sig på ett beslut som anges i 2.

7 § I ett mål som avses i 6 § får en part i förvaltningsrätten åberopa en ny omständighet eller ett nytt bevis efter det att fyra månader har gått från det att tiden för överklagande till förvaltningsrätten har gått ut, endast om parten gör sannolikt att parten inte hade kunnat åberopa omständigheten eller beviset tidigare eller annars haft giltig ursäkt att inte göra det.

I ett mål som avses i 6 § får en ny omständighet eller ett nytt bevis åberopas först i kammarrätten endast om det finns synnerliga skäl.

Domstolarnas sammansättning

8 § Vid prövningen av mål som avses i 6 § ska förvaltningsrätten bestå av två lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Detta gäller dock

inte om något annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Om en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

9 § Vid prövningen av mål som avses i 6 § ska kammarrätten bestå av tre lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Kammarrätten är domför utan ekonomiska experter i fall som anges i 12 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

I övrigt gäller, även i mål som avses i första stycket, 12 § sjunde–tionde styckena lagen om allmänna förvaltningsdomstolar i fråga om kammarrättens sammansättning. Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd och frågor som behandlas samtidigt med dessa ska dock även en ekonomisk expert ingå i rätten, om inte målet är av enkel beskaffenhet.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar för viss tid dem som ska tjänstgöra som ekonomiska experter enligt 8 och 9 §§. Om det, medan en ekonomisk expert deltar i behandlingen av ett mål, inträffar en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses fortsätta att gälla i det pågående målet.

Den som ska tjänstgöra som ekonomisk expert ska vara svensk medborgare och får inte vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Inhibition

11 § När en domstol enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) tar ställning till om ett beslut som har fattats med stöd av denna lag tills vidare inte ska gälla, ska domstolen särskilt beakta det som i 1 kap. 1 § anges om lagens syfte.

Föreskrifter om ikraftträdande av denna lag meddelas i lagen (2022:000) om införande av lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation.

2.2 Förslag till lag om införande av lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs följande.

Tidpunkt för ikraftträdande

1 § Lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation och denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

Lagar som upphävs

2 § Genom denna lag upphävs

1. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, och
2. lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Fortsatt giltighet av äldre beslut

3 § Tillstånd, medgivanden, förelägganden, förbud, villkor, undantag, åligganden och andra beslut gäller fortfarande om de har meddelats med stöd av

1. den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
2. motsvarande äldre bestämmelser, eller
3. föreskrifter som har meddelats med stöd av sådana bestämmelser.

Första stycket gäller dock endast beslut som kan fattas med stöd av någon motsvarande bestämmelse i lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation. Beslut som inte kan fattas med stöd av den lagen gäller inte längre.

Besluten som fortfarande gäller ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

4 § Tillstånd för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana tjänster som har meddelats med stöd av 7 § i den upphävda telelagen (1993:597) eller motsvarande äldre bestämmelser gäller fortfarande. Ett sådant tillstånd ska anses meddelat med stöd av 3 kap. 1 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation för den radioanvändning som tillståndet avser.

Villkor för sådana tillstånd som har meddelats med stöd av 15 § första stycket 3 och 4 i den upphävda telelagen ska anses meddelade med stöd av 3 kap. 12–14 §§ lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation.

Anmälan av verksamhet

5 § Verksamhet som vid ikraftträdandet av denna lag är anmäld enligt 2 kap. 1 § i den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller 5 § i den upphävda telelagen (1993:597) eller har tillstånd enligt 7 eller 14 § i den lagen eller motsvarande äldre bestämmelser, ska anses anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation.

Tillstånd att använda radiosändare

6 § Ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som har beviljats före den 1 augusti 2010 ska anses motsvara ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme enligt 3 kap. 1 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation. Giltighetstiden för ett sådant tillstånd ska fortfarande anses förlängd med tio år, om tillståndet när det beviljades gällde längst till och med den 31 december 2015 och inte före den 1 augusti 2010 hade förlängts eller förnyats.

För sådana tillstånd gäller fortfarande bestämmelserna om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för tillståndet enligt den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, i dess lydelse före den 1 augusti 2010.

7 § Bestämmelserna i 3 kap. 18 och 21 §§ lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation om tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster tillämpas inte på tillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av den lagen.

Skyldigheter för operatörer med betydande inflytande på en marknad

8 § Bestämmelserna i 5 kap. 9 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation om anmälan vid avveckling eller utbyte av nätdelar tillämpas inte i fråga om skyldigheter som har ålagts före ikraftträdandet av den lagen.

Personuppgifter i abonnentförteckningar

9 § Sådana personuppgifter om en abonnent av fasta allmänt tillgängliga telefonitjänster som har förts in i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning före ikraftträdandet av den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation får stå kvar i förteckningen, om inte abonnenten meddelar något annat.

Tillsyn

10 § Bestämmelserna om tillsyn i 11 kap. lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation tillämpas även i fråga om kravet på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för sådana tillstånd som avses i 6 § i denna lag.

11 § Den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation gäller fortfarande i fråga om en parts rätt att hänskjuta en tvist för avgörande av tillsynsmyndigheten, om tvisten har samband med skyldigheter som avser tiden före ikraftträdandet av denna lag.

Sanktionsavgifter

12 § Bestämmelserna om sanktionsavgifter i 12 kap. lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation tillämpas endast på överträdelser som har skett efter ikraftträdandet av den lagen.

2.3 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 25 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
27 kap.	
25 §[1]	
När tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har lämnats, får de tekniska hjälpmedel som behövs för åtgärden användas.	
I *6 kap.* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.	I *9 kap.* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2012:281.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs att 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
53 f §[1]	
Den som på grund av bestämmelserna i 53 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.	
Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.	Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2009:109.

2.5 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

Härigenom föreskrivs att 57 f § patentlagen (1967:837)[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
57 f §[2]	
Den som på grund av bestämmelserna i 57 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.	
Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.	Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Lagen omtryckt 1983:433.
[2] Senaste lydelse 2009:111.

2.6 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Härigenom föreskrivs att 35 f § mönsterskyddslagen (1970:485) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
35 f §[1]	
Den som på grund av bestämmelserna i 35 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.	
Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.	Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2009:112.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 11, 12 och 17 §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 §[2]	
En kammarrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är presidenten eller en lagman.	
Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), *lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och* lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.	Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation*. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.
12 §[3]	
En kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får inte ingå i rätten.	
När det är särskilt föreskrivet att nämndemän ska ingå i rätten är en kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får inte ingå i rätten.	
Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.	
En kammarrätt är domför utan nämndemän	
1. vid prövning av överklagande av beslut som inte innebär att målet avgörs,	
2. vid förordnande om saken i avvaktan på målets avgörande och vid annan åtgärd som endast avser målets beredande, och	
3. vid beslut genom vilket domstolen skiljer sig från målet utan att detta har prövats i sak.	
Om ett mål som avses i andra stycket handläggs gemensamt med ett annat mål, får nämndemän delta vid handläggningen även av det senare målet.	
Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), *lagen (2003:389) om elek-*	Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2010:1882) om

[1] Lagen omtryckt 1981:1323.
[2] Senaste lydelse 2017:729.
[3] Senaste lydelse 2018:1959.

tronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

åldersgränser för film som ska visas offentligt *och lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation*. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet. Detsamma gäller vid behandling av andra frågor i mål där prövningstillstånd krävs för prövning av ett överklagande, om frågorna behandlas före eller i samband med frågan om prövningstillstånd. Ett prövningstillstånd som inte är begränsat enligt 34 a § tredje stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får meddelas av en lagfaren ledamot, om frågan är enkel.

Vid behandling av en fråga om avvisning av ett överklagande på grund av att det har kommit in för sent är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet.

Vid beslut om avskrivning av ett mål efter en återkallelse är kammarrätten domför med en lagfaren ledamot.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål får utföras av en lagfaren ledamot i kammarrätten eller, om åtgärderna inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna ledamöter, av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

17 §[4]

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 b eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns skäl för det med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), *lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och* lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation*.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[4] Senaste lydelse 2018:1959.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal *varigenom* någon avser att tillkalla eller annars *komma i förbindelse med* Polismyndigheten, kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans eller något annat hjälporgan och som *befordras* via ett allmänt kommunikationsnät till eller från en sådan central.	Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal *som innebär att* någon avser att tillkalla eller annars *kontakta* Polismyndigheten, *en* kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans eller något annat hjälporgan och som *överförs* via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät till eller från en sådan central.
Tillstånd får även i den utsträckning som krävs för snabba och effektiva hjälpinsatser *innefatta* rätt att	*Ett tillstånd* får även i den utsträckning som krävs för snabba och effektiva hjälpinsatser *omfatta en* rätt att

1. avlyssna och spela in sådana telefonsamtal som avses i första stycket och som har kopplats vidare av en alarmeringscentral till ett hjälporgan,

2. avbryta pågående telefonsamtal för att samtal ska kunna kopplas vidare från en alarmeringscentral till ett hjälporgan.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2014:723.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Härigenom föreskrivs att 9 f § lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 f §[1]	
Den som på grund av bestämmelserna i 9 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.	
Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.	Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2009:114.

2.10 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 d § växtförädlarrättslagen (1997:306) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 kap.	
5 d §[1]	
Den som på grund av bestämmelserna i 9 kap. 5 a § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.	
Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.	Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2009:115.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler[2]

dels att 3 och 6 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 § ska utgå,

dels att nuvarande 4 § ska betecknas 3 §,

dels att rubriken till lagen samt 1, 2 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast efter 3 § ska lyda ”Viss utrustning för tv-mottagare” och rubriken närmast före 5 § ska lyda ”Utrustning och tjänster för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-tjänster”,

dels att rubriken närmast efter 3 § ska sättas närmast före 3 §,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Lag om standarder för *sändning av radio- och TV-signaler*	**Lag om standarder för *digital radio och tv***
	1 §[3]
Denna lag genomför *Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv), 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) och 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster), i de delar de avser bestämmelser om tillämpning av standarder för sänd-*	Denna lag genomför *artiklarna 62 och 113 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.*

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

[2] Senaste lydelse av
lagens rubrik 2003:393
3 § 2003:393
6 § 2003:393
rubriken närmast före 5 § 2003:393.

[3] Senaste lydelse 2003:393.

ning av ljudradio- och televisionssignaler.	
2 §[4]	
I lagen finns bestämmelser om standarder för *TV*-tjänster *som sänds i bredbildsformat, har hög upplösning eller använder digitala sändningssystem samt* om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och *TV*-sändningar till allmänheten.	I lagen finns bestämmelser om standarder för *digitala tv*-tjänster *och* om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och *tv*-sändningar till allmänheten.
	4 §
	Den som tillhandahåller digitala tv-tjänster ska se till att slutanvändare avgiftsfritt kan lämna tillbaka digital tv-utrustning, om utrustningen inte kan användas med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster.
15 §[5]	
Om en näringsidkare bryter mot *någon av bestämmelserna i 3 § andra stycket,* 5 § första stycket, 7 eller 8 § eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av *3 § första stycket, 4 §,* 5 § andra stycket *eller 6 §* får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att följa bestämmelsen. Sådana förelägganden får förenas med vite.	Om en näringsidkare bryter mot *4 §*, 5 § första stycket, 7 eller 8 § eller mot föreskrifter som *har* meddelats med stöd av *3 § eller* 5 § andra stycket får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att följa bestämmelsen. Sådana förelägganden får förenas med vite.
Innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett sådant föreläggande med anledning av en överträdelse av 7 eller 8 § *skall* den samråda med Konkurrensverket.	Innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett sådant föreläggande med anledning av en överträdelse av 7 eller 8 § *ska* den samråda med Konkurrensverket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[4] Senaste lydelse 2003:393.
[5] Senaste lydelse 2003:393.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §[1]	
Om forskning som avses i 1 § utsätts för varaktiga eller upprepade störningar från annan verksamhet i närheten, får länsstyrelsen efter ansökan enligt 6 § meddela förbud eller förelägganden mot den störande verksamheten för att skydda forskningen.	
Det som sägs i första stycket gäller inte sådan verksamhet som regleras i lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation eller lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet eller i föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar. *Det som sägs i första* stycket gäller inte heller störningar från en verksamhet som bedrivs med tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande bestämmelser i äldre lag.	*Första* stycket gäller inte sådan verksamhet som regleras i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation eller lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet eller i föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar. *Första* stycket gäller inte heller störningar från en verksamhet som bedrivs med tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande bestämmelser i äldre lag.
Om ett beslut enligt första stycket medför att pågående markanvändning inom det berörda området avsevärt försvåras, har områdets ägare och den som har nyttjanderätt, servitut, rätt till elektrisk kraft eller liknande rätt till detta område, rätt till ersättning för skada till följd av beslutet.	
Ersättningen ska motsvara skadan med avdrag för vad den berättigade är skyldig att tåla utan ersättning. Ersättningen ska betalas av den som ansökt om skyddet.	
I fråga om ersättningen tillämpas i övrigt expropriationslagen (1972:719).	

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2010:831.

2.13 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 3 § marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	
I denna lag avses med	
affärsbeslut: ett beslut som fattas av en konsument eller en näringsidkare om huruvida, hur och under vilka förutsättningar en produkt ska köpas, om hela eller delar av köpesumman ska betalas, om produkten ska behållas eller överlåtas, eller om en avtalsenlig rättighet i samband med produkten ska utnyttjas, oavsett om konsumenten eller näringsidkaren beslutar att handla eller att avstå från att handla,	
elektronisk post: ett adresserat eller på något annat sätt individualiserat elektroniskt meddelande i form av text, röst, ljud eller bild som sänds via ett allmänt kommunikationsnät och som kan lagras i nätet eller i mottagarens terminalutrustning tills mottagaren hämtar det,	*elektronisk post:* ett adresserat eller på något annat sätt individualiserat elektroniskt meddelande i form av text, röst, ljud eller bild som sänds via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och som kan lagras i nätet eller i mottagarens terminalutrustning tills mottagaren hämtar det,
god marknadsföringssed: god affärssed eller andra vedertagna normer som syftar till att skydda konsumenter och näringsidkare vid marknadsföring av produkter,	
konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,	
marknadsföring: reklam och andra åtgärder i näringsverksamhet som är ägnade att främja avsättningen av och tillgången till produkter inbegripet en näringsidkares handlande, underlåtenhet eller någon annan åtgärd eller beteende i övrigt före, under eller efter försäljning eller leverans av produkter till konsumenter eller näringsidkare,	
näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,	
produkter: varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen och andra nyttigheter.	

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §[1]	
I lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om operatörers skyldighet att överföra signaler för att möjliggöra inhämtning enligt denna lag.	I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om operatörers skyldighet att överföra signaler för att möjliggöra inhämtning enligt denna lag.
Endast kontrollmyndigheten ska ha rådighet över signalbärare innehållande sådana signaler som överförs i enlighet med de bestämmelser som avses i första stycket. Myndigheten ska ge signalspaningsmyndigheten tillgång till signalbärare endast i den utsträckning det följer av tillstånd enligt 5 a eller 5 b §.	

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2009:967.

2.15 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 3 a §, 17 kap. 4 a §, 18 kap. 4 a §, 19 kap. 3 b § och 44 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
15 kap.	
3 a §[1]	
Sekretessen enligt 1, 1 a och 2 §§ hindrar inte att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser	
1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,	1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut *ett* tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,
2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller	
3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt *7 kap. 6 § första stycket 4* lagen om elektronisk kommunikation.	3. frågan om det finns skäl att återkalla *ett* tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt *11 kap. 7 § tredje stycket 3* lagen om elektronisk kommunikation.
En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.	
17 kap.	
4 a §[2]	
Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt *3 kap. 8 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation av fråga om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.	Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till *ett* ärende om prövning enligt *3 kap. 10 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation av *en* fråga om tillstånd att använda radiosändare efter *en* allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

[1] Senaste lydelse 2019:1207.
[2] Senaste lydelse 2010:498.

18 kap.

4 a §[3]

Sekretessen enligt 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut *ett* tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt *7 kap. 6 § första stycket 4* lagen om elektronisk kommunikation.

3. frågan om det finns skäl att återkalla *ett* tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt *11 kap. 7 § tredje stycket 3* lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

19 kap.

3 b §[4]

Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende om tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation.

Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende om tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Lydelse enligt prop. 2021/22:131

Föreslagen lydelse

44 kap.

4 §

Rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av

1. 2 kap. 14 § första stycket 1 och 3–5 postlagen (2010:1045),

2. *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och

2. *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och

[3] Senaste lydelse 2019:1207.
[4] Senaste lydelse 2019:1207.

3. *6 kap. 21 §* lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.	3. *9 kap. 32 §* lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.16 Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 5 § luftfartslagen (2010:500) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 kap.	
5 §	
I lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation finns särskilda bestämmelser om användning av radioanläggningar ombord på luftfartyg och inom markorganisationen.	I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns särskilda bestämmelser om användning av radioanläggningar ombord på luftfartyg och inom markorganisationen.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.17 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 § och 10 kap. 3 § radio- och tv-lagen (2010:696) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
2 §	
För att sända tv och sökbar text-tv med användande av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.	
Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation.	Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.
10 kap.	
3 §	
Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation.	Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
4 §[1]	
I denna lag betyder	
– –	
debitera: att medel dras från ett konto,	
elektroniskt kommunikationsnät: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation,	*elektroniskt kommunikationsnät*: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation,
elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen om elektronisk kommunikation,	
– –	

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2021:494.

2.19 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 4 § varumärkeslagen (2010:1877) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 kap.	
4 §	
Den som på grund av 1 § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information, har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.	
Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.	Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket får, under de förutsättningar som anges i denna lag, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst hämta in uppgifter om	Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket får, under de förutsättningar som anges i denna lag, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst *som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst* hämta in uppgifter om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,
2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller
3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2014:654.

2.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 §[1]	
Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och vägtrafikdatalagen (2019:369).	
I lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och integritetsskydd.	I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och integritetsskydd.
I lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen finns bestämmelser om vidareutnyttjande av handlingar hos statliga och kommunala myndigheter.	
I produktansvarslagen (1992:18) finns bestämmelser om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister.	

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

[1] Senaste lydelse 2019:377.

2.22 Förslag till lag om ändring i radioutrustningslagen (2016:392)

Härigenom föreskrivs att 1, 3 och 15 §§ radioutrustningslagen (2016:392) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Denna lag genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU av den 16 april 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning och om upphävande av direktiv 1999/5/EG.	
Lagen innehåller bestämmelser om tillhandahållande av radioutrustning på marknaden och om viss användning av sådan utrustning.	
I lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om användning av radiosändare.	I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om användning av radiosändare.
3 §	
I denna lag betyder	
amatörradiotrafik: icke yrkesmässig radiotrafik för övning, kommunikation och tekniska undersökningar, bedriven i personligt radiotekniskt intresse och utan vinstsyfte,	
distributör: en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller radioutrustning på marknaden utan att vara tillverkare eller importör,	
ekonomisk aktör: tillverkaren, tillverkarens representant, importören och distributören,	
föreskrivna krav: de väsentliga krav på radioutrustning som avses i 5 § och de skyldigheter för en ekonomisk aktör som framgår av denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2014/53/EU,	
ibruktagande: att radioutrustning används för första gången inom Europeiska unionen av slutanvändaren,	
importör: en fysisk eller juridisk person som är etablerad i Europeiska unionen och som släpper ut radioutrustning från ett tredjeland på unionsmarknaden,	
radiobestämning: fastställande av ett föremåls position, hastighet eller andra kännetecken, eller erhållande av information om detta, med hjälp av radiovågors utbredningsegenskaper,	
radioutrustning: en elektrisk eller elektronisk produkt som avsiktligt avger eller tar emot radiovågor för radiokommunikation eller radiobestämning, eller en elektrisk eller elektronisk produkt som måste kompletteras med ett tillbehör, såsom en antenn, för att avsiktligt avge eller ta emot radiovågor för radiokommunikation eller radiobestämning,	
radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser under 3 000 GHz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,	

skadlig störning: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation,	*skadlig störning*: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation,

tillhandahållande på marknaden: leverans av radioutrustning för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

tillverkare: en fysisk eller juridisk person som tillverkar, eller som låter konstruera eller tillverka, radioutrustning och som saluför den i eget namn eller under eget varumärke,

tillverkarens representant: en fysisk eller juridisk person som är etablerad i Europeiska unionen och som enligt skriftlig fullmakt från en tillverkare har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,

utsläppande på marknaden: tillhandahållande av radioutrustning på unionsmarknaden för första gången.

15 §

För att täcka kostnaderna för en marknadskontrollmyndighets uppgifter enligt denna lag ska den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag betala en avgift. Avgiften ska betalas enligt grunder som leder till att kostnaderna med skälig andel fördelas på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.	För att täcka kostnaderna för en marknadskontrollmyndighets uppgifter enligt denna lag ska den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag betala en avgift. Avgiften ska betalas enligt grunder som leder till att kostnaderna med skälig andel fördelas på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning till den som tillhandahåller en marknadskontrollmyndighet utrustning som ska kontrolleras och om skyldighet att ersätta myndighetens kostnader för sådan kontroll.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 2 §§, 2 kap. 1 § och 5 kap. 1 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
1 §	
Denna lag syftar till att främja utbyggnad av bredbandsnät. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.	
Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), *lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och* plan- och bygglagen (2010:900).	Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), plan- och bygglagen (2010:900) *och lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation*.
2 §	
I denna lag avses med	
bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s,	
bredbandsutbyggare: den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät,	
fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingsskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar, och	
nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla	*nätinnehavare*: den som tillhandahåller ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla
1. en transporttjänst, eller	
2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.	
2 kap.	
1 §	
En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. *Det åligger nätinnehavaren att* söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och	En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. *Nätinnehavaren ska* söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som bred-

som bredbandsutbyggaren själv inte kan söka. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till	bandsutbyggaren själv inte kan söka. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs,
7. att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor, eller
8. andra liknande omständigheter.

Första stycket ska inte tillämpas om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av *4 kap. 4 och 8 §§* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation, har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. *Första stycket ska inte heller tillämpas* om nätinnehavaren enligt *4 kap. 14 §* samma lag har *förpliktats* att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.	Första stycket ska inte tillämpas *1.* om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av *5 kap. 8 § och 15 eller 16 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen*,* *2.* om nätinnehavaren enligt *5 kap. 32 §* samma lag har *ålagts* att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen*, eller* *3. i fråga om installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät enligt 5 kap. 44 § samma lag.*

5 kap.

1 §

Tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.	Tillhandahållare av allmänna *elektroniska* kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.24 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 § och rubriken närmast före 3 kap. 6 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst	**Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst**
3 kap.	
6 §	
Denna lag gäller inte för en upphandling eller en projekttävling som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att	
1. tillhandahålla eller driva ett allmänt kommunikationsnät, eller	1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller
2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.	
Allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation.	Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.25 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § och rubriken närmast före 3 kap. 4 § lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
***Elektronisk* kommunikationstjänst**	***Allmänt elektroniskt kommunikationsnät och elektronisk* kommunikationstjänst**
3 kap.	
4 §	
Denna lag gäller inte för koncessioner som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att	
1. tillhandahålla eller driva ett allmänt kommunikationsnät, eller	1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller
2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.	
Allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation.	Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 kap.
	11 §
I *6 kap. 22 § första stycket 9* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om rätt för Finansinspektionen att få ut uppgifter från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.	I *9 kap. 33 § första stycket 1 b* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om rätt för Finansinspektionen att få ut uppgifter från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Härigenom föreskrivs att 2 och 5 §§ lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	
I lagen avses med	
1. *nätverk och informationssystem*:	
a) ett elektroniskt kommunikationsnät enligt 1 kap. 7 § lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation,	a) ett elektroniskt kommunikationsnät enligt 1 kap. 7 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation,
b) en enhet eller en grupp enheter som är sammankopplade eller hör samman med varandra, av vilka en eller flera genom ett program utför automatisk behandling av digitala uppgifter, eller	
c) digitala uppgifter som lagras, behandlas, hämtas eller överförs med sådana hjälpmedel som omfattas av a och b för att de ska kunna driftas, användas, skyddas och underhållas,	
2. *säkerhet i nätverk och informationssystem*: nätverks och informationssystems förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de besläktade tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa nätverk och informationssystem,	
3. *samhällsviktig tjänst*: en tjänst som är viktig för att upprätthålla kritisk samhällelig eller ekonomisk verksamhet,	
4. *digital tjänst*: en tjänst i den mening som avses i artikel 1.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, och som utgör en internetbaserad marknadsplats, internetbaserad sökmotor eller molntjänst,	
5. *internetbaserad marknadsplats*: en tjänst som gör det möjligt för konsumenter eller näringsidkare enligt definitionen i artikel 4.1 a respektive 4.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) att ingå internetbaserade köpeavtal eller tjänsteavtal med näringsidkare, antingen på webbplatsen för den internetbaserade marknadsplatsen eller på en webbplats som tillhör en näringsidkare och där datatjänster som tillhandahålls av en internetbaserad marknadsplats används,	
6. *internetbaserad sökmotor*: en tjänst som gör det möjligt för användare att göra sökningar på i princip alla webbplatser eller webbplatser på ett visst språk genom en förfrågan om vilket ämne som helst i form av ett nyckelord, en fras eller någon annan inmatning, och som returnerar länkar som innehåller information om det begärda innehållet,	

7. *molntjänst*: en tjänst som möjliggör tillgång till en skalbar och elastisk pool av delbara dataresurser,

8. *NIS-direktivet*: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen,

9. *företrädare*: en fysisk eller juridisk person som uttryckligen har utsetts att agera för en leverantör och till vilken myndigheter kan vända sig, i stället för till leverantören, i frågor som gäller de skyldigheter som leverantören har enligt NIS-direktivet,

10. *incident*: en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i nätverk och informationssystem, och

11. *risk*: en rimligen identifierbar omständighet eller händelse med en potentiell negativ inverkan på säkerheten i nätverk och informationssystem.

5 §

Lagen gäller inte för företag som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och därför omfattas av kraven i *5 kap. 6 b och c §§* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation.	Lagen gäller inte för företag som tillhandahåller allmänna *elektroniska* kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och därför omfattas av kraven i *8 kap. 1 och 3 §§* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.28 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 § lagen (2018:1653) om företagsnamn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 kap.	
5 §	
Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *6 kap. 20 §* lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation, ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt 4 §.	Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt 4 §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2.29 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning

Härigenom föreskrivs att 24 och 32 §§ lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
24 §	
Den som bedriver verksamhet som *är anmälningspliktig* enligt 2 kap. 1 § lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation är på begäran av den verkställande myndigheten skyldig att medverka i samband med verkställighet av hemlig dataavläsning.	Den som bedriver verksamhet som *ska anmälas* enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation är på begäran av den verkställande myndigheten skyldig att medverka i samband med verkställighet av hemlig dataavläsning.
Den som medverkar enligt första stycket har rätt till ersättning för kostnader som uppstår vid sådan medverkan. Ersättningen ska betalas av den verkställande myndigheten.	
32 §	
Den som i samband med verksamhet som *är anmälningspliktig* enligt 2 kap. 1 § lagen *(2003:389)* om elektronisk kommunikation har fått del av eller tillgång till en uppgift som hänför sig till användning av hemlig dataavläsning, får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han eller hon fått del av eller tillgång till.	Den som i samband med verksamhet som *ska anmälas* enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation har fått del av eller tillgång till en uppgift som hänför sig till användning av hemlig dataavläsning, får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han eller hon fått del av eller tillgång till.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

3 Ärendet och dess beredning

Den 11 december 2018 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, se *bilaga 1*. Direktivet trädde i kraft den 21 december 2018. Medlemsstaterna skulle senast den 21 december 2020 ha antagit och offentliggjort de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att genomföra direktivet. Dessa bestämmelser skulle ha tillämpats från och med samma dag.

Europeiska kommissionen har inlett ett överträdelseärende mot Sverige om för sent genomförande av direktivet. En formell underrättelse inkom till Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen den 4 februari 2021. Regeringen besvarade underrättelsen den 25 mars 2021 (SB2021/00136). Den 23 september 2021 inkom ett motiverat yttrande till Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen. Det motiverade yttrandet besvarades den 16 november 2021.

Den 11 december 2018 antogs också Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009 (Berecförordningen), se *bilaga 2*. Förordningen trädde i kraft den 21 december 2018.

Post- och telestyrelsen (PTS) föreslår i rapporten Förstärkta befogenheter för tillsynsmyndigheten på området elektronisk kommunikation (PTS-ER 2018:3) att det i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) ska införas vissa bestämmelser om sanktionsavgifter, om informationsinhämtning och om underrättelser vid risk för nedstängning av bredbandsförbindelser (I2019/00029).

PTS föreslår vidare ett förtydligande i LEK när det gäller tillstånd att använda nummer (I2019/00037).

Inom Regeringskansliet har promemorian Genomförande av direktivet om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation utarbetats. Promemorian innehåller också lagförslag med anledning av PTS förslag. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 3*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissvaren finns tillgängliga i Infrastrukturdepartementet (I2019/02319).

I denna proposition lämnas förslag till hur EU-direktivet ska genomföras. Propositionen behandlar också PTS förslag om sanktionsavgifter och om tillstånd att använda nummer.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 3 november 2021 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6, 7, 8, 13.4, 14.8.1, 15, 17.1, 17.3, 18.1, 18.2, 20.7 och 21.7 samt i författningskommentaren. I förhållande till lagrådsremissen har dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag föreslås ett något senare ikraftträdande. Denna ändring är författningstekniskt och även i övrigt av sådan

 beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över det förslaget.

4 EU-direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

Det nya EU-direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EU-direktivet) är en omarbetning av och ersätter

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet),
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektivet),
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet), och
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter (USO-direktivet).

Bakgrunden till det nya EU-direktivet är de senaste årens utveckling som innebär att sektorn för elektronisk kommunikation numera är en absolut förutsättning för den digitala ekonomin. Konsumenter och företag förlitar sig alltmer på tjänster för tillgång till data och internet i stället för traditionella telefonitjänster. Detta innebär att sektorn behöver kunna möta såväl den ökade efterfrågan på tjänster som socioekonomiska behov samt konkurrera med nya internetbaserade tjänster. Översynen av regelverket riktar in sig på dessa frågor. Sammanfattningsvis syftar de nya reglerna till att uppnå heltäckande och obegränsad uppkoppling på den inre marknaden, främjad konkurrens och ökade valmöjligheter för slutanvändarna samt en förenklad reglering och regleringsprocess anpassad för snabba förändringar på marknaderna och i den tekniska utvecklingen, allt för att uppnå en mer sammanhållen inre marknad.

Direktivet består av tre delar: ram (allmänna regler för organisationen av sektorn), nät och tjänster.

I del 1 Ram regleras

- direktivets tillämpningsområde och syfte, målen med regleringen och definitioner (artiklarna 1–4),
- nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter (artiklarna 5–11),
- s.k. allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och innebörden av denna (artiklarna 12–19),

- företags uppgiftsskyldighet, geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad, samrådsförfaranden och tvistlösning (artiklarna 20–27),
- samordning av radiospektrum mellan medlemsstaterna (artikel 28),
- sanktioner, tillsyn och rätt att överklaga (artiklarna 29–31),
- särskilda samrådsförfaranden vid åläggande av skyldigheter för företag (artiklarna 32–34),
- konsekvent tilldelning av radiospektrum (artiklarna 35–37),
- harmoniseringsförfaranden och standardisering (artiklarna 38 och 39), och
- säkerhet för nät och tjänster (artiklarna 40 och 41).

I del 2 Nät regleras marknadsinträde, nätutbyggnad och tillträde till nät. Här finns bestämmelser om

- avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och rättigheter att installera faciliteter (artikel 42),
- tillträde till mark i form av ledningsrätt samt samlokalisering och gemensamt utnyttjande av nätelement (artiklarna 43 och 44),
- tillträde till radiospektrum (artiklarna 45–55),
- ibruktagande och användning av utrustning för trådlösa lokala nät (artiklarna 56–58),
- allmänna tillträdesprinciper (artiklarna 59 och 60),
- nationella regleringsmyndigheters befogenheter och ansvarsområden när det gäller tillträde och samtrafik (artikel 61),
- system för villkorad tillgång (artikel 62),
- förfaranden för marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad (artiklarna 63–67), och
- åläggande av skyldigheter för företag med betydande inflytande på en marknad (artiklarna 68–83).

I del 3 Tjänster regleras

- samhällsomfattande tjänster (artiklarna 84–92),
- användning av nummerresurser (artiklarna 93–97), och
- slutanvändares rättigheter när det gäller elektroniska kommunikationstjänster (artiklarna 98–116).

De artiklar som föranleder lagförslag behandlas närmare i respektive avsnitt.

E-dataskyddsdirektivet

Direktivet

Det EU-rättsliga regelverket för elektronisk kommunikation omfattar dessutom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (e-dataskyddsdirektivet). E-dataskyddsdirektivet innehåller bestämmelser om

- säkerhet i samband med behandlingen av uppgifter (artikel 4),
- konfidentialitet vid kommunikation (artikel 5),

– behandling av trafikuppgifter och andra lokaliseringsuppgifter än trafikuppgifter (artiklarna 6 och 9),
– specificerade räkningar (artikel 7),
– nummerpresentation (artiklarna 8 och 10),
– automatisk vidarekoppling (artikel 11),
– abonnentförteckningar (artikel 12), och
– icke begärd kommunikation (artikel 13).

Europeiska kommissionen har lämnat ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter i samband med elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2002/58/EG (förordning om integritet och elektronisk kommunikation), COM(2017) 10 final. Förslaget gäller behandling av uppgifter från elektronisk kommunikation som utförs i samband med tillhandahållandet och användningen av elektroniska kommunikationstjänster samt information som rör slutanvändares terminalutrustning. Förordningen ska ersätta e-dataskyddsdirektivet och utgöra en specialreglering i förhållande till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i fortsättningen benämnd EU:s dataskyddsförordning. Lagstiftningsförfarandet pågår för närvarande och det är i dagsläget oklart när förordningen kan antas och vilket innehåll den kommer att få.

I artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet finns bestämmelser som delvis överlappar artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet. I övrigt innehåller inte EU-direktivet några motsvarigheter till e-dataskyddsdirektivet.

Den tillfälliga förordningen för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet

Europaparlamentet och rådet har antagit förordning (EU) 2021/1232 av den 14 juli 2021 om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet, i fortsättningen benämnd den tillfälliga förordningen för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet. Förordningen trädde i kraft den 2 augusti 2021 och ska tillämpas till och med den 3 augusti 2024. Tillämpningsperioden för förordningen är begränsad till tre år för att ge tid för antagandet av ett nytt långsiktigt regelverk.

Under förhandlingarna upprättades och överlämnades en faktapromemoria till riksdagen (2020/21:FPM6).

I förordningen föreskrivs ett tillfälligt undantag från artiklarna 5.1 och 6.1 i e-dataskyddsdirektivet för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vid behandling av personuppgifter och andra uppgifter i vissa fall. Undantaget gäller dock endast behandling i syfte att upptäcka sexuella övergrepp mot barn på nätet, rapportera dem till brottsbekämpande myndigheter eller organisationer som agerar i all-

mänhetens intresse mot sexuella övergrepp mot barn och avlägsna material med sexuella övergrepp mot barn från dessa tjänster, se vidare avsnitt 18.1.

5 Rättsliga utgångspunkter

Yttrandefrihet

Enligt 2 kap. 1 § regeringsformen är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet och informationsfrihet. Med detta förstås frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor liksom att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. Dessa friheter ges ett särskilt skydd i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL).

TF reglerar rätten att yttra sig och sprida information genom framför allt tryckta skrifter. YGL reglerar samma rätt avseende vissa andra medier, såsom ljudradio, tv och liknande överföringar.

Enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) gäller konventionen som lag här i landet med de ändringar och tillägg som har gjorts genom ändrings- och tilläggsprotokoll. Enligt 2 kap. 19 § regeringsformen får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen.

Enligt artikel 10 i Europakonventionen ska var och en ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Utövandet av yttrandefriheten får dock underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till vissa angivna intressen, bl.a. statens säkerhet, den territoriella integriteten eller den allmänna säkerheten och till förebyggande av oordning eller brott.

YGL är tillämplig på bl.a. sändningar som är riktade till allmänheten och är avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel (1 kap. 3 §). YGL:s föreskrifter om sändningar tillämpas också i vissa fall när information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor (1 kap. 4 §).

YGL bygger på vissa grundläggande principer, bl.a. etableringsfrihet och förbud mot censur och andra hindrande åtgärder.

Censurförbudet innebär att det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar inte först får granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om inte åtgärden har stöd i YGL (1 kap. 11 §). Det allmänna får inte heller utan stöd i YGL på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tek-

niska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning av program (1 kap. 13 §).

Etableringsfriheten innebär att var och en får sända program genom tråd (3 kap. 1 §). Något krav på tillstånd för sändning får alltså inte ställas. Med sändning genom tråd avses, till skillnad från sändningar av radiovågor i fri rymd, sändning genom en särskilt anordnad ledare. Exempel på trådnät är telefonnätet för fast telefoni, kabel-tv-nät och andra fiberbaserade nät.

Etableringsfriheten är inte oinskränkt. De inskränkningar som får göras framgår av 3 kap. 2 §.

Det får i lag meddelas föreskrifter om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning. Denna vidaresändningsplikt innebär en skyldighet för nätinnehavaren att tillåta utrymme i nätet för vissa sändningar som sker med tillstånd av regeringen, t.ex. Sveriges Television AB:s sändningar, eller från lokala kabelsändarföretag.

Dessutom tillåts lagstiftning om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar. Överföringarna kan avse både privat innehåll och sådant massmedialt innehåll som regleras i YGL. Bestämmelsen möjliggör föreskrifter i lag om tillträde till och samtrafik mellan kommunikationsnät.

Vidare är det tillåtet att i lag meddela föreskrifter om skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Övriga inskränkningar som får göras i etableringsfriheten kan i detta sammanhang utelämnas.

Etableringsfrihet gäller inte på området för sändning av program på annat sätt än genom tråd (3 kap. 3 §). Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Skälet till detta är att bristen på frekvensutrymme inte tillåter fri etablering utan snarare kräver en reglering med tillståndsförfarande. Det anges dock att det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrande- och informationsfrihet. Detta uttrycker en principiell målsättning för såväl normgivning som beslut i enskilda fall, t.ex. vid tillståndsgivning.

När rätten att sända program begränsas enligt 3 kap. 2 och 3 §§ gäller även 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter (3 kap. 5 § YGL). Det innebär att begränsningar får göras bl.a. med hänsyn till rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet och förebyggandet och beivrandet av brott. Vid bedömningen av vilka begränsningar som ska göras ska vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet särskilt beaktas. En begränsning får endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen.

Allmänna bestämmelser

Genom LEK genomförs i huvudsak den EU-rättsliga regleringen på området för elektronisk kommunikation.

Lagens syfte är att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet (1 kap. 1 §). Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen främjas. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Vid lagens tillämpning ska särskilt beaktas elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet.

Åtgärder som vidtas med stöd av lagen får inte vara mer ingripande än vad som framstår som rimligt och de ska vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som lagen ska skydda (1 kap. 2 §).

Lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning. Den är inte tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster (1 kap. 4 §). Bestämmelserna i lagen ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag (1 kap. 5 §).

Vid all tillämpning av lagen bör det hållas i minnet att det av allmänna rättsgrundsatser följer att i den utsträckning det uppstår en konflikt mellan bestämmelserna i LEK och bestämmelser i YGL eller någon annan grundlag, har de senare företräde (jfr 11 kap. 14 § och 12 kap. 10 § regeringsformen och prop. 2002/03:110 s. 121 och 356).

Anmälan

Allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får endast tillhandahållas efter anmälan till tillsynsmyndigheten (2 kap. 1 §). Verksamhet som enbart består i att överföra signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL behöver dock inte anmälas (2 kap. 2 §).

Rätt att använda radiofrekvenser och nummer

Som huvudregel krävs det tillstånd för att i Sverige eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda en radiosändare. Tillståndskravet gäller inte för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och viss verksamhet hos Försvarets materielverk. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten (3 kap. 1–5 §§).

Tillstånd ska som huvudregel meddelas om vissa förutsättningar är uppfyllda (3 kap. 6 §). Om antalet tillstånd inom ett frekvensutrymme behöver

begränsas, finns det dock särskilda regler om hur prövningen ska gå till (3 kap. 7 och 8 §§). Tillstånd får förenas med villkor och gäller för en bestämd tid, som i vissa fall kan förlängas (3 kap. 11–12 b §§).

Om det uppkommer otillåten skadlig störning, ska tillståndshavaren omedelbart se till att störningen upphör eller minskar (3 kap. 13 §).

Ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda radiosändare får i vissa fall överlåtas eller hyras ut (3 kap. 23 och 24 §§).

I fråga om nummer fastställs nationella nummerplaner som ska följas av den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet (3 kap. 15, 16 och 18 §§). Nummer ur en nationell nummerplan får användas endast efter tillstånd (3 kap. 19 §). Tillstånden får förenas med villkor (3 kap. 21 §). Ett tillstånd får i vissa fall överlåtas (3 kap. 23 §).

Samtrafik och andra former av tillträde

En operatör av ett allmänt kommunikationsnät är skyldig att förhandla om samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster (4 kap. 1 §). Samtrafik är en särskild typ av tillträde som innebär fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät så att användare kan kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten.

Den som kontrollerar tillträde till slutanvändare får förpliktas att mot marknadsmässig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra (4 kap. 3 §).

En operatör som har ett betydande inflytande på en viss marknad ska åläggas en eller flera särskilda skyldigheter i syfte att skapa effektiv konkurrens. Dessa skyldigheter kan bl.a. innebära att uppfylla rimliga krav på tillträde, att offentliggöra referenserbjudanden, att tillämpa icke-diskriminerande villkor eller att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. (4 kap. 4–12 §§).

Operatörer med betydande inflytande på en viss marknad får också åläggas att organisatoriskt separera förvaltning, drift och tillhandahållande av nät, s.k. funktionell separation. En operatör kan frivilligt åta sig en sådan förpliktelse (4 kap. 12 a–12 c §§).

Operatörer med betydande inflytande på en viss marknad får även i andra fall än de som anges i lagen åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen (4 kap. 4 §).

Även andra operatörer än de som har betydande inflytande på en viss marknad får i vissa fall förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat (4 kap. 14 §).

En operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt kommunikationsnät som operatören råder över, får under vissa förutsättningar förpliktas att tillhandahålla gemensamt utnyttjande av ledningarna i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället (4 kap. 13 a §). Vidare ska den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk

kommunikation i en byggnad uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet (4 kap. 13 b §).

Tjänster till slutanvändare

Lagen innehåller bestämmelser om vilka tjänster som ska finnas tillgängliga för alla, s.k. samhällsomfattande tjänster. Den som bedöms lämplig för det får bl.a. förpliktas att till överkomligt pris uppfylla rimliga krav på anslutning till det allmänna telefonnätet eller på tillgång till allmänt tillgängliga telefonitjänster till en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe åt var och en som begär det (5 kap. 1 och 2 §§).

I lagen anges vilka allmänna skyldigheter den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster har, bl.a. när det gäller god funktion och teknisk säkerhet, förmedling av nödsamtal och meddelanden av vikt för allmänheten, behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av särskilda tjänster, kontroll av telefonikostnader, skydd mot obehöriga eller andra oönskade uppringningar och överlämnande av telefonnummer vid byte av tjänstetillhandahållare (5 kap. 6 a–11 §§). Vidare regleras vilka särskilda rättigheter abonnenter har när det gäller avtalsinnehåll, avtalstider och uppsägningstider, insyn i priser, taxor och villkor, tillgång till information och åtgärder vid utebliven betalning (5 kap. 15–19 §§).

Integritetsskydd

Enligt lagen ska det finnas ett grundskydd för behandling av uppgifter. Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att behandlade uppgifter skyddas. Den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla detta skydd i nätet. Åtgärderna ska vara ägnade att säkerställa en säkerhetsnivå som, med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för integritetsintrång (6 kap. 3 §).

Lagen innehåller vidare bestämmelser om behandling av trafikuppgifter, om lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och om uppgifter om abonnemang (6 kap. 5–10 b §§).

Det finns också bestämmelser om rätt till ospecificerade räkningar, om nummerpresentation, om automatisk vidarekoppling och om abonnentförteckningar (6 kap. 11–16 §§).

Det finns även bestämmelser om lagring och annan behandling av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om förbud mot avlyssning, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och om tystnadsplikt (6 kap. 16 a–23 §§).

Tillsyn

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av betalning av avgift och för att de allmänna skyldigheter som gäller enligt lagen och de villkor och skyldigheter som meddelats med stöd av lagen ska följas (7 kap. 3 §). För det fall någon inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen finns det möjlighet att besluta om förelägganden och förbud och om återkallelse av tillstånd eller ändring av tillstånd (7 kap. 4–9 §§).

För lösning av vissa tvister enligt lagen finns ett särskilt tvistlösningsförfarande (7 kap. 10–13 §§). Det finns också regler om skadeståndsskyldighet för ett företag med betydande inflytande på en viss marknad som inte följer beslut om särskilda skyldigheter och för företag som dröjer med överlämnande av nummer vid byte av tjänstetillhandahållare (7 kap. 13 a och 13 b §§) samt bestämmelser om straff (7 kap. 14–17 §§).

Prövning av ärenden

Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla upplysningar och handlingar som behövs för vissa ändamål, bl.a. marknadsanalyser och beslut om särskilda skyldigheter (8 kap. 1 §).

I ärenden om tillstånd att använda radiosändare eller nummer gäller särskilda handläggningstider (8 kap. 3 och 4 §§). Det anges vidare hur tillsynsmyndigheten ska gå till väga vid marknadsanalyser och när myndigheten identifierar företag som har betydande inflytande på en marknad (8 kap. 5–7 §§). Vissa beslut enligt lagen ska föregås av särskilda samrådsförfaranden (8 kap. 8–14 a §§).

Tillsynsmyndighetens verksamhet enligt lagen finansieras med avgifter (8 kap. 17 och 18 §§).

Myndighetsbeslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol med den begränsningen att kammarrätten är sista instans (8 kap. 19 §). Det gäller särskilda regler om handläggningen i domstol och om domstolarnas sammansättning i mål som rör beslut om särskilda skyldigheter enligt lagen och tillsyns- och tvistlösningsärenden som har samband med sådana beslut (8 kap. 23–28 §§).

Radio- och tv-lagen

I radio- och tv-lagen (2010:696) finns det bestämmelser om tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv, videodelningsplattformar, ljudradiosändningar och beställradio. Vissa delar av lagen har samband med EU-direktivets regler om radiofrekvenser och om s.k. vidaresändningsplikt.

Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för sådana tv-sändningar liksom sökbar text-tv som kräver tillstånd enligt lagen (4 kap. 1 §). För att sända tv och sökbar text-tv med användning av radiovågor krävs tillstånd om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 MHz, 174–240 MHz eller 470–790 MHz (4 kap. 2 §). Re-

geringen meddelar tillstånd om sändningsverksamheten finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. Myndigheten för press, radio och tv meddelar tillstånd i övriga fall (4 kap. 3 §). Ett tillstånd får förenas med villkor och gäller för en bestämd tid (4 kap. 7–12 §§).

Vidaresändningsplikten regleras i 9 kap. Den innebär att innehavare av kabel- och ip-tv-nät är skyldiga att se till att de boende i fastigheter som är anslutna till ett sådant nät har möjlighet att kostnadsfritt ta emot upp till fyra programtjänster som har olika innehåll och sökbar text-tv. Vidaresändningsplikten gäller om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot tv-sändningar. I nät som når fler än 100 bostäder ska även en lokal-tv-kanal vidaresändas om det finns en lokal kabelsändarorganisation med förordnande på orten.

För att sända ljudradio med användning av radiovågor krävs tillstånd om sändningen sker på frekvenser under 30 MHz som enligt för Sverige bindande internationella överenskommelser är avsedda för rundradiosändningar eller på frekvenserna 87,5–108 MHz, 174–240 MHz eller 470–790 MHz (10 kap. 1 §). För tillstånden gäller olika bestämmelser beroende på om sändningarna avser närradio, analog eller digital kommersiell radio eller annan ljudradio (11–13 kap.).

Övriga delar av lagen kan utelämnas i detta sammanhang.

Lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

I lagen (1998:31) om standarder för radio- och TV-signaler finns bestämmelser om användning av vissa standarder för sändning av tv-tjänster som görs i bredbildsformat, har hög upplösning eller använder digitala sändningssystem och om standardiserade gränssnitt för tv-mottagare (3 och 4 §§). Det finns också bestämmelser om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-tjänster till allmänheten, bl.a. när det gäller utformning av konsumentutrustning för att avkoda digitala tv-signaler och när det gäller teknisk funktionsförmåga för att digitala ljudradio- och tv-tjänster som använder villkorad tillgång ska kunna överföras i elektroniska kommunikationsnät (5 och 6 §§). Den som tillhandahåller tjänster för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-tjänster ska erbjuda sina tjänster till de programföretag som vill erbjuda åtkomstkontroll (7 §).

Övriga delar av lagen kan utelämnas i detta sammanhang.

Marknadsföringslagen

Marknadsföringslagen (2008:486) innehåller den grundläggande regleringen av reklam och annan marknadsföring. Lagen har generell räckvidd och gäller för all kommersiell marknadsföring av alla slags varor, tjänster och andra nyttigheter.

Lagen innehåller en paragraf som har samband med den EU-rättsliga regleringen på området för elektronisk kommunikation. Enligt 20 a § får

en mottagare av marknadsföring av informationssamhällets tjänster med elektronisk post inte uppmanas att besöka webbplatser vars marknadsföring strider mot lagens krav på reklamidentifiering och förbudet mot att utelämna väsentlig information i marknadsföringen.

I 41 a och 41 b §§ finns det bestämmelser om varningsmeddelande vid otillbörlig marknadsföring på internet. Dessa innebär att Konsumentombudsmannen, om inga andra effektiva medel är tillgängliga, får förelägga den näringsidkare vars marknadsföring på internet har bedömts vara otillbörlig att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen. En sådan skyldighet kan också gälla för en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör (se prop. 2019/20:120 s. 65 f. och 99 f.).

Övriga delar av lagen kan utelämnas i detta sammanhang.

6 En ny lag om elektronisk kommunikation

Regeringens förslag: En ny lag om elektronisk kommunikation ska ersätta den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation.

Flera bestämmelser i den nuvarande lagen ska överföras till den nya lagen oförändrade eller med enbart språkliga eller redaktionella ändringar.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I denna proposition föreslås omfattande lagändringar för att genomföra EU-direktivet. Dessutom lämnas förslag på ytterligare lagändringar i vissa avseenden. Om dessa ändringar skulle göras i LEK, skulle ett mycket stort antal paragrafer behöva ändras eller upphävas. Därutöver skulle lagens struktur och kapitelindelning behöva ändras. Vidare behövs ny reglering i olika avseenden. LEK har ändrats vid ett stort antal tillfällen. Lagen skulle därför komma att framstå som väsentligen omarbetad och delvis svåröverskådlig. Det författningstekniskt lämpligaste alternativet bedöms vara att ersätta LEK med en ny lag. Det föreslås därför att LEK upphävs och ersätts av en ny lag om elektronisk kommunikation.

I LEK finns det vissa bestämmelser som inte direkt påverkas av den EU-rättsliga regleringen, bl.a. frågor som avser nationell säkerhet för vilka nationell kompetens gäller. Paragrafer som inte påverkas av EU-direktivet bör överföras till den nya lagen oförändrade eller med endast redaktionella eller språkliga ändringar som inte innebär någon ändring i sak. Det gäller bestämmelserna om andra lagar som anknyter till LEK i 1 kap. 6 §, om kommunikationsverksamhet i krig m.m. i 1 kap. 8 och 9 §§, om databasverksamhet vid nummerportering i 5 kap. 11 §, om tillsynsmyndighetens befogenheter i 7 kap. 2 § första och andra styckena, om skadestånd i 7 kap. 13 a §, om straff m.m. i 7 kap. 14–17 §§ och om avgift för finans-

iering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar i 8 kap. 18 §. Det gäller även 4 kap. 13 b § som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (utbyggnadsdirektivet).

Lagrådet noterar att det i en av paragraferna om kommunikationsverksamhet i krig m.m. används uttrycket utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser etc. Orden utomordentliga förhållanden kan enligt Lagrådet leda tankarna fel med hänsyn till den betydelseförändring av ordet utomordentliga som har skett. Lagrådet anser att ordet extraordinära bör användas i stället och hänvisar till 15 kap. 6 § RF. Regeringen konstaterar att uttrycket utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det krig utanför Sveriges gränser etc. förekommer i ett antal författningar som rör totalförsvaret. Regeringen anser att en sådan ändring som Lagrådet föreslår därför inte bör göras i detta lagstiftningsärende. Lagrådet påpekar vidare att denna paragraf, liksom den som anger lagens tillämpningsområde, är utformad på ett sätt som förutsätter att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster genomgående utgör radioanvändning, vilket inte är riktigt med beaktande av definitionen av radioanvändning. Frågan behandlas närmare i avsnitt 8.

I avsnitt 21.4 behandlas 7 kap. 15 § andra stycket LEK. Paragraferna i övrigt behandlas inte särskilt i följande avsnitt.

7 Lagens syfte

Regeringens förslag: Lagen ska syfta dels till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, dels till största möjliga utbyte för alla av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation, internationell harmonisering samt säkerhet i nät och tjänster främjas. Samhällsomfattande tjänster ska därutöver alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Vid tillämpningen av lagen ska särskilt Sveriges säkerhet liksom elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet beaktas.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Kammarrätten i Stockholm* efterfrågar överväganden om huruvida den del av lagens syfte som avser utbyggnad och användning av nät med mycket hög kapacitet kan förtydligas. *PTS* anser att målet om interoperabilitet ska framgå av portalparagrafen samt förordar att uttrycket nationella säkerhetsintressen används och efterlyser också ett förtydligande av innebörden av det tillägget. *Försvarsmakten*

anser att det ska framgå att nationell säkerhet inte omfattas av lagen eller delar av den.

Skälen för regeringens förslag

De allmänna målen enligt EU-direktivet

Av artikel 1.1 i EU-direktivet framgår att direktivet inrättar ett harmoniserat ramverk för elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter, tillhörande tjänster och vissa aspekter av terminalutrustning för att underlätta tillgång till tjänster för slutanvändare med funktionsnedsättning (jfr skäl 9 i direktivet).

I artikel 1.2 anges två mål med direktivet. Det ena målet är att genomföra en inre marknad för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, vilket ska leda till utbyggnad och användning av nät med mycket hög kapacitet, hållbar konkurrens och interoperabilitet för elektroniska kommunikationstjänster, tillgänglighet, säkerhet för nät och tjänster samt nytta för slutanvändare. Det andra målet är att genom effektiv konkurrens och valmöjligheter säkerställa att allmänt tillgängliga tjänster av god kvalitet och till ett överkomligt pris tillhandahålls i hela unionen, att hantera situationer där behoven hos slutanvändare, inbegripet slutanvändare med funktionsnedsättning, inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden och att fastställa nödvändiga rättigheter för slutanvändare.

Utifrån dessa mål anges i artikel 3.2 i EU-direktivet vilka allmänna mål som medlemsstaterna och deras nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska eftersträva. Artikel 3.2 utgör till största delen en omarbetning av artikel 8.2–8.4 i ramdirektivet. De ändringar som gjorts innebär i huvudsak att innebörden av målsättningarna har utvecklats i vissa avseenden. Vissa ändringar och tillägg har dock gjorts.

Genomförandet av målen

I 1 kap. 1 § LEK anges att lagen syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen på området främjas. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Vidare anges att elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet särskilt ska beaktas vid lagens tillämpning.

Denna portalparagraf har utformats inom ramen för de allmänna mål som uttrycks i artikel 8 i ramdirektivet. I övrigt har LEK som helhet utformats för att säkerställa mål som anges i ramdirektivet, utan att det har ansetts nödvändigt att ordagrant återge direktivstexten (se prop. 2002/03: 110 s. 115 och 354).

Den nya lagen bör på samma sätt som LEK inledas med en paragraf som på ett övergripande sätt anger målen med lagen utifrån artikel 3.2 i EU-direktivet. Mot bakgrund av att de allmänna målen i EU-direktivet i stor utsträckning i sak motsvarar artikel 8.2–8.4 i ramdirektivet bör 1 kap. 1 §

LEK föras över till den nya lagen, med de ändringar som behövs med anledning av innehållet i artikel 3.2 i EU-direktivet.

I artikel 3.2 finns det en delvis ny inriktning på utbyggnad och användning av nät med mycket hög kapacitet. Bakgrunden till detta är de ökande kraven på de elektroniska kommunikationsnätens kapacitet. Efterfrågan på sådan kapacitet tillgodoses numera genom utbyggnad av optisk fiber och trådlösa nät som kan erbjuda liknande prestanda. Strävan är att uppnå den högsta kapacitet för nät och tjänster som är ekonomiskt hållbar i ett visst område och uppnå territoriell sammanhållning, i form av ökad konvergens i den tillgängliga kapaciteten i olika områden. Lagen bör därför syfta till att enskilda och myndigheter, förutom urval, pris och kvalitet, ska få största möjliga utbyte även när det gäller kapacitet. Genom det tillägget framgår det indirekt att utbyggnad och användning av nät med mycket hög kapacitet ska främjas. Regeringen anser inte att detta ytterligare behöver tydliggöras i lagen, som *Kammarrätten i Stockholm* efterfrågar. I tillägget ligger också att regleringsmyndigheten ska sträva efter att undanröja hinder för och att främja konvergens i villkoren för investeringar som ökar kapaciteten, vilket är ett nytt krav i EU-direktivet.

Det framgår också tydligare av EU-direktivet att särskilda samhällsgrupper som slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre slutanvändare och slutanvändare med särskilda sociala behov ska ha möjlighet att få behov av överkomliga priser, valmöjligheter och likvärdig tillgång tillgodosedda. Det bör därför förtydligas i lagen att största möjliga utbyte när det gäller urval, pris, kvalitet och kapacitet gäller för alla.

Vidare anges i EU-direktivet att öppen innovation ska främjas. Genom utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet stöds t.ex. innovation inom innehållsrika internettjänster. Även en optimal användning av radiofrekvenser och ökad interoperabilitet mellan kommunikationstjänster har samband med innovation. Att sådana aspekter ska beaktas återkommer på flera ställen i direktivet. Det bör därför anges i lagen att dess syfte ska uppnås inte bara genom främjande av konkurrens och internationell harmonisering, utan också genom främjande av innovation.

Som *PTS* framhåller är en del av målet om en inre marknad för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster att det leder till interoperabilitet för tjänsterna (artikel 1.2 a). Enligt regeringens mening är interoperabilitet viktigt, eftersom det skapar möjligheter till konkurrensutsättning när tjänster från olika tillhandahållare kan kopplas ihop med varandra. På så sätt kan interoperabilitet också leda till ökad robusthet. Krav på interoperabilitet finns i särskilda bestämmelser som syftar till att uppnå målen med direktivet, se t.ex. avsnitt 14.1.2. Den delen av målet framstår mer som ett tekniskt krav som aktualiseras i vissa fall och som säkerställs genom enskilda bestämmelser i den nya lagen. Snarare än ett mål i sig har interoperabilitet karaktären av ett verktyg eller en åtgärd som tillämparen behöver använda för att nå målen enligt portalparagrafen. Till skillnad från PTS anser regeringen därför inte att interoperabilitet behöver ingå bland de mål som uttalas i portalparagrafen.

Slutligen anges i EU-direktivet att unionsmedborgarnas intressen ska främjas genom att upprätthålla säkerheten för nät och tjänster. Att även tjänster nämns innebär en utvidgning i förhållande till ramdirektivet som endast gäller de allmänna kommunikationsnätens integritet och säkerhet. De elektroniska kommunikationsnäten utgör en kritisk infrastruktur för

samhällets grundläggande funktioner. Teknikutvecklingen gör det än mer viktigt att nät och tjänster fungerar utan avbrott och med hög säkerhet. Till detta kommer att hoten mot Sverige har breddats och antagit nya former (se närmare nedan). Portalparagrafen bör därför kompletteras med direktivets allmänna mål som rör säkerhet i nät och tjänster. På samma sätt som de andra medel som lyfts fram bör det anges att lagens syfte ska uppnås främst genom att säkerhet i nät och tjänster främjas.

Sveriges säkerhet

Ett av de politiska delmålen för elektronisk kommunikation är att elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta (prop. 2014/15:1, utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86). Samhället är beroende av tillförlitliga elektroniska kommunikationstjänster som fungerar under alla förhållanden. Elektronisk kommunikation med hög driftsäkerhet och starkt skydd är också av mycket stor vikt för Sveriges säkerhet och möjligheter att hantera olika krisförlopp.

Samtidigt som digitaliseringen innebär stora fördelar för samhället i stort medför den delvis nya krav på att hantera risker och sårbarheter. Risker och hot av delvis okänd karaktär innebär stora säkerhetsutmaningar som kan vara mycket komplexa. It-angreppen ökar och blir alltmer avancerade. Det kan t.ex. röra sig om angrepp mot skyddsvärda informations- och kommunikationssystem, bl.a. i form av dataintrång, sabotage eller spionage mot totalförsvarets verksamhet, industriella verksamheter, verksamhet för elektronisk kommunikation eller andra angrepp på nätverks- eller informationssystem.

Digitaliseringen har också förändrat hur militära mål och medel utvecklas och används. Den militära säkerhetspolitiska situationen i Europa och i vårt närområde har försämrats. Olika typer av it-angrepp utgör numera ett av flera militära maktmedel. Kriser eller incidenter som även inbegriper militära maktmedel kan uppstå och militära angreppshot kan aldrig uteslutas.

Sveriges elektroniska kommunikationer ska vara säkra. I LEK har det införts en särskild reglering för att kunna skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändning (se prop. 2019/20:15). Även inom andra områden enligt den nya lagen kan det vid intresseavvägningar finnas behov av att ta särskild hänsyn till intresset av att värna Sveriges säkerhet. Lagen behöver därför tydligt ge stöd för att beakta säkerhetsintressen vid tillämpningen.

PTS förordar att uttrycket nationella säkerhetsintressen används. Användningen av olika uttryck med liknande innebörd riskerar att leda till otydlighet och svårigheter i tillämpningen. För att undvika detta bör i stället ett etablerat uttryck användas. Sveriges säkerhet är ett grundläggande och vedertaget uttryck inom säkerhetsskyddslagstiftningen och angränsande lagstiftning. Uttrycket tar sikte på förhållanden av grundläggande betydelse för Sverige. Det kan handla om både militär och civil verksamhet, så länge verksamheten har en sådan betydelse. Förutom militär verksamhet kan det exempelvis gälla viktig civil infrastruktur som flygplatser, energianläggningar och informationssystem för elektronisk kommunikation (prop. 2017/18:89 s. 38 f. och 133). Enligt regeringens mening bör uttrycket Sveriges säkerhet användas och ges samma innebörd som i säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Det bör mot denna bakgrund framgå av lagen att Sveriges säkerhet ska beaktas vid tillämpningen. Detta utgör inte någon dubbelreglering av säkerhetsskyddet enligt säkerhetsskyddslagstiftningen, vilket PTS frågar om vägledning om. Regeringen vill klargöra att den nya lagen och säkerhetsskyddslagen har olika tillämpningsområden och syften. Båda lagarna kan bli tillämpliga i en verksamhet som helt eller delvis är säkerhetskänslig. Det kan t.ex. innebära att en säkerhetsincident ska rapporteras enligt både den nya lagen och säkerhetsskyddslagen (se avsnitt 17.3).

Åtgärder enligt den nya lagen ska vara förenliga med proportionalitetsprincipen. I likhet med det som regeringen uttalade i förarbetena till säkerhetsskyddslagen måste det som är av betydelse för Sveriges säkerhet bedömas i ljuset av samhällsutvecklingen. Det som behöver skyddas för att förebygga hot mot Sveriges säkerhet kan därför i viss utsträckning förändras över tid (prop. 2017/18:89 s. 133).

Regeringen delar inte *Försvarsmaktens* synpunkt att lagen behöver kompletteras ytterligare för att tydliggöra att frågor om nationell säkerhet faller utanför lagens tillämpningsområde.

Proportionalitet

Enligt artikel 3.1 första stycket i EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter, i samband med att de fullgör sina regleringsuppgifter, vidtar alla rimliga åtgärder som är nödvändiga och proportionella för att uppnå de mål som framgår av artikel 3.2. Artikel 3.1 första stycket i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 8.1 första stycket i ramdirektivet. I 1 kap. 2 § LEK anges att åtgärder som vidtas med stöd av lagen inte får vara mer ingripande än som framstår som rimligt och att åtgärderna ska vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som anges i 1 §. I lagens förarbeten anges att paragrafen ger uttryck för de allmänna förvaltningsrättsliga proportionalitets- och behovsprinciperna. Trots att proportionalitetsprincipen hade vidsträckt giltighet även utan direkt författningsstöd bedömde regeringen att det var lämpligt att införa en sådan paragraf (se prop. 2002/03:110 s. 116, 355 och 591 f.).

Proportionalitetsprincipen har numera lagfästs i 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900). Där anges att en myndighet får ingripa i ett enskilt intresse endast om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot. Bestämmelserna utgör en kodifiering av den allmänna proportionalitetsprincip som har utvecklats i svensk praxis. Utvecklingen av proportionalitetsprincipen är sedan 1995 direkt kopplad till EU-rätten och Europakonventionen, men principen har fått ett vidare tillämpningsområde. Bestämmelserna i förvaltningslagen är avsedda att på ett generellt och mera tydligt sätt markera de åtaganden Sverige har enligt EU-rätten och Europakonventionen (se prop. 2016/17:180 s. 60 f. och 290). De proportionalitetsbedömningar som behöver göras enligt den nya lagen kan alltså fortsättningsvis göras med stöd av 5 § tredje stycket förvaltningslagen. Det finns därför inte något behov av att föra över 1 kap. 2 § LEK till den nya lagen.

Lagrådet påpekar att artikel 3.1 i EU-direktivet även uppställer ett positivt formulerat krav på att de nationella regleringsmyndigheterna ska vidta åtgärder för att uppnå vissa mål och anför att frågan om hur svensk rätt förhåller sig till direktivets krav i denna del bör behandlas i lagstiftningsärendet. Enligt regeringens mening uppfylls direktivets krav i denna del genom dels den skyldighet att agera som följer av en myndighets uppdrag att utöva tillsyn och vara regleringsmyndighet, dels de skyldigheter och befogenheter att vidta åtgärder som följer av den nya lagen som helhet. Någon ytterligare reglering bedöms därför inte nödvändig för att genomföra artikel 3.1.

8 Lagens tillämpningsområde

Regeringens förslag: Den nya lagen ska gälla elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning. Bestämmelserna i lagen ska inte ersätta föreskrifter om prövning enligt någon annan lag.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dessutom en bestämmelse om undantag från lagens tillämpningsområde.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att definitionen av elektronisk kommunikationstjänst bör utformas närmare ordalydelsen i EU-direktivet och att definitionen av slutanvändare ska preciseras.

Skälen för regeringens förslag

Lagens tillämpningsområde

Enligt 1 kap. 4 § LEK gäller lagen elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning. Med annan radioanvändning avses regler om användning av radioutrustning m.m. som omfattas av lagen men som inte kan sägas utgöra elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster eller tillhörande installationer eller tjänster (se avsnitt 11.1 och prop. 2002/03:110 s. 117 och 355). Som framgår nedan bör uttrycket tillhörande facilitet användas i stället för nuvarande tillhörande installation.

I samma paragraf anges vidare att lagen inte är tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster. Därmed undantas tjänster som inte helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät. Detta innebär bl.a. att innehållet i radio- och tv-program och tjänster som innebär tillhandahållande av innehåll på internet är undantagna från tillämpningsområdet (prop. 2002/03:110 s. 356).

Som framgår nedan omfattar EU-direktivet inte enbart tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler. Även andra tjänster som möjliggör kommunikation omfattas av definitionen av elektronisk kommunikationstjänst och träffas av direktivet. I avsnitt 16.9 föreslås

dessutom nya bestämmelser om paketerbjudanden, vilka även omfattar innehållstjänster som anses ingå i ett paket.

I definitionen av elektronisk kommunikationstjänst i artikel 2.4 i EU-direktivet är innehållstjänster undantagna. Det framgår nämligen av definitionen att tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförts med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll inte är elektroniska kommunikationstjänster. Som framgår nedan bör definitionen i den nya lagen anpassas till EU-direktivet. Det är därför tillräckligt att i den nya lagen ange att lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning. Undantaget kommer därmed i den nya lagen i stället att följa av definitionen av elektronisk kommunikationstjänst. På så sätt anpassas också lagens tillämpningsområde till EU-direktivet som, till skillnad från LEK, även omfattar tjänster som är funktionellt likvärdiga med traditionell taltelefoni, sms och e-post.

Lagrådet påpekar att lagens tillämpningsområde är beskrivet på ett sätt som förutsätter att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster genomgående utgör radioanvändning. Som Lagrådet konstaterar är detta inte sakligt helt riktigt med beaktande av definitionen av radioanvändning. Lagrådet anför att lagtexten bör justeras, förslagsvis på så sätt att ordet annan före radioanvändning stryks. Som framgår ovan syftar ”annan radioanvändning” på regler om användning av radiofrekvenser, radioutrustning m.m. som omfattas av lagen men som inte kan sägas utgöra elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster eller tillhörande installationer eller tjänster. Elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster kan emellertid använda radiovågor för överföring av signaler och därmed innebära radioanvändning. En strykning av ”annan” skulle därför inte heller bli helt sakligt korrekt. Regeringen konstaterar att förslaget har en motsvarighet i dagens reglering och befarar att en justering skulle kunna väcka frågor om huruvida tillämpningsområdet i fråga om radioanvändning har ändrats, vilket inte är fallet. Den hittillsvarande beskrivningen av lagens tillämpningsområde tycks inte heller ha vållat några problem i tillämpningen. Enligt regeringens mening är det mot denna bakgrund inte motiverat att ändra beskrivningen.

Liksom tidigare kommer det med stöd av den nya lagen att vara möjligt att ålägga någon att vidta åtgärder vars tillåtlighet ska bedömas även enligt andra regelverk, t.ex. miljöbalken, fastighetsbildningslagen (1970:988), expropriationslagen (1972:719), ledningsrättslagen (1973:1144) och plan- och bygglagen (2010:900). Enligt 1 kap. 5 § LEK ersätter lagens bestämmelser inte föreskrifter om prövning enligt annan lag. Paragrafen har kommit till för att markera att den prövning som ska ske enligt LEK inte kan ersätta prövning enligt annan lag och att det inte är möjligt för den som ska fatta beslut enligt LEK att göra tillåtlighetsprövningar enligt annan lag (se prop. 2002/03:110 s. 118 och 356). Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

Elektroniskt kommunikationsnät, allmänt elektroniskt kommunikationsnät och nätanslutningspunkt

I 1 kap. 7 § LEK definieras elektroniskt kommunikationsnät som system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt passiva nätdelar och andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs. Definitionen motsvarar artikel 2 a i ramdirektivet. En i sak motsvarande definition finns i artikel 2.1 i EU-direktivet. Det har endast förtydligats att det inte spelar någon roll om det överföringssystem som nätet innebär bygger på en permanent infrastruktur eller en centralt administrerad struktur eller inte, och att ett mobilnät inte behöver vara markbundet.

Tillägget om en permanent infrastruktur eller en centralt administrerad kapacitet klargör att uttrycket även omfattar egenanvändning av radiofrekvenser för sådana nät som uteslutande utgörs av autonoma system av mobil radioutrustning som är uppkopplad via trådlösa länkar utan någon central förvaltning eller centraliserad operatör. Sådana nät ingår inte nödvändigtvis i utövandet av någon särskild ekonomisk verksamhet (se skäl 12 i EU-direktivet).

Definitionen av elektroniskt kommunikationsnät i 1 kap. 7 § LEK bedöms täcka de förtydliganden som har gjorts i EU-direktivet av vilka nät som omfattas. Definitionen bör därför föras över till den nya lagen.

I samma paragraf definieras allmänt kommunikationsnät som ett elektroniskt kommunikationsnät som helt eller delvis används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter. Definitionen överensstämmer med definitionen av allmänt elektroniskt kommunikationsnät i artikel 2.8 i EU-direktivet. Definitionen bör föras över till den nya lagen, med den ändringen att definitionen ska avse ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät.

En nätanslutningspunkt är enligt 1 kap. 7 § LEK en fysisk punkt vid vilken en abonnent ansluts till ett allmänt kommunikationsnät. Definitionen överensstämmer i huvudsak med artikel 2.9 i EU-direktivet. Direktivet använder dock det vidare ordet slutanvändare i stället för abonnent. Definitionen bör därför föras över till den nya lagen, med den justeringen att abonnent ändras till slutanvändare och att anslutningen ska ske till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät.

Elektroniska kommunikationstjänster

I artikel 2.4 i EU-direktivet definieras elektroniska kommunikationstjänster. Definitionen har fått en delvis annan utformning jämfört med motsvarande definition i artikel 2 c i ramdirektivet. Bakgrunden till detta är att de tjänster som används i kommunikationssyfte och de tekniska metoderna för att tillhandahålla dessa tjänster har utvecklats avsevärt på senare år. Numera ersätts ofta traditionell taltelefoni, sms och e-posttjänster med funktionellt likvärdiga onlinetjänster som ip-telefoni, meddelandetjänster och webbaserade e-posttjänster. För en slutanvändare är det inte viktigt om en tillhandahållare själv överför signaler eller om kommunikationen levereras via en internetanslutningstjänst. Definitionen av elektroniska kommunikationstjänster har därför ändrats så att den är funktionellt baserad

snarare än baserad på enbart tekniska parametrar (se skäl 15 i EU-direktivet). Överföringen av signaler är fortfarande det centrala momentet för att fastställa vilka tjänster som omfattas av direktivet, men definitionen omfattar även andra tjänster som möjliggör kommunikation.

Den nya definitionen av elektroniska kommunikationstjänster gäller tre delvis överlappande typer av tjänster som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät. Dessa tjänster är

- internetanslutningstjänster enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012 (TSM-förordningen),
- interpersonella kommunikationstjänster, och
- tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster och för utsändningstjänster.

Liksom tidigare görs undantag för tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförts med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll.

Vad som utgör en tjänst som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler är inte alltid lätt att avgöra i praktiken. I EU-domstolens praxis har tillhandahållandet av ett baspaket via kabel ansetts utgöra en elektronisk kommunikationstjänst i den mån tjänsten i huvudsak omfattar överföring av tv-sändningar genom kabelnätet till konsumenternas mottagare (se dom UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, p. 44 och 47). Överföringen av signaler behöver inte ske i tillhandahållarens nät, utan det väsentliga är om tillhandahållaren är ansvarig gentemot slutanvändarna för den överföring av signaler som säkerställer att slutanvändarna tillhandahålls den tjänst som de abonnerar på (se dom UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, p. 43).

I artikel 2.2 i TSM-förordningen definieras internetanslutningstjänst som en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som erbjuder anslutning till internet och därigenom möjlighet till anslutning mellan praktiskt taget alla ändpunkter på internet, oberoende av vilken nätteknik och terminalutrustning som används.

I artikel 2.5 i EU-direktivet definieras interpersonell kommunikationstjänst som en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna. Den inbegriper inte tjänster som möjliggör sådan kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst.

Som definitionen är utformad finns det inget krav på att en interpersonell kommunikationstjänst helt eller huvudsakligen ska utgöras av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät. Det innebär att vissa tjänster som tidigare inte ansetts vara elektroniska kommunikationstjänster i fortsättningen kommer att vara det. Det gäller t.ex. mjukvarutjänster för

direkt kommunikation mellan slutanvändares datorer där tjänstetillhandahållaren inte har inflytande eller rådighet över själva överföringen av kommunikationen, om inte tjänsten enbart är en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst.

En interpersonell kommunikationstjänst kan vara nummerbaserad eller nummeroberoende. En nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst möjliggör kommunikation med telefonnummer baserade på ITU-T:s rekommendation E.164, som specificerar E.164-nummerplanen och som gör det möjligt att ringa och bli uppringd över hela världen. Av artikel 2.6 i den svenska språkversionen av EU-direktivet framgår att en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst använder allmänt tilldelade nummerresurser i nationella eller internationella nummerplaner eller möjliggör kommunikation med nummer i sådana planer. I den engelska språkversionen anges i stället att en sådan tjänst ”connects with publicly assigned numbering resources, or enables communication with numbers in national or international numbering plans”. Andra språkversioner överensstämmer med den engelska. Av skäl 18 i direktivet framgår att endast användningen av ett nummer som identifierare inte är tillräckligt för att en tjänst ska anses vara nummerbaserad.

Av artikel 2.7 framgår, vid en motsvarande jämförelse med den engelska språkversionen, att en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst inte etablerar en förbindelse till allmänt tilldelade nummerresurser i nationella eller internationella nummerplaner eller möjliggör kommunikation med ett eller flera nummer i sådana planer. Dessa tjänster kan använda traditionella telefonnummer som identifierare för att slutanvändare ska kunna hitta varandra på tjänsten, t.ex. som användarnamn, men möjliggör inte kommunikation med traditionella telefonnummer.

I 1 kap. 7 § LEK definieras elektronisk kommunikationstjänst som en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät. Definitionen bör föras över till den nya lagen med de anpassningar som krävs enligt artikel 2.4 i EU-direktivet. Som *PTS* anför bör definitionen nära följa ordalydelsen i EU-direktivet. Det bör också läggas till att en internetanslutningstjänst enligt artikel 2.2 i TSM-förordningen och en interpersonell kommunikationstjänst är elektroniska kommunikationstjänster. Vidare bör det i enlighet med det som anges i direktivet klargöras att överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster och för utsändningstjänster är exempel på tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät. Uttrycken interpersonell kommunikationstjänst och nummerbaserad respektive nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst bör också definieras i lagen. Definitionerna av nummerbaserad respektive nummeroberoende tjänst bör utformas på motsvarande sätt som i den engelska språkversionen av direktivet.

Tillhörande facilitet

I 1 kap. 7 § LEK definieras tillhörande installation som en anordning, funktion eller annat som har samband med en elektronisk kommunikationstjänst eller ett elektroniskt kommunikationsnät och som möjliggör, stödjer eller kan stödja den tjänsten, eller tillhandahållande av tjänster via det nätet

eller tjänsten. Tillhörande installation är benämningen på det som i artikel 2 e i ramdirektivet kallas tillhörande facilitet (se prop. 2002/03:110 s. 361 och prop. 2010/11:115 s. 157).

I förarbetena till lagen anges att tillhörande installationer t.ex. kan vara tillhörande tjänster såsom de definieras i artikel 2 ea i ramdirektivet, bl.a. system för villkorad tillgång samt identitets-, lokaliserings- och närvarotjänster. Vidare avses fysisk infrastruktur och andra faciliteter eller komponenter som byggnader, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, ledningar, rör, master, inspektionsbrunnar och kopplingsskåp. Även kablar ingår enligt artikel 2 e i ramdirektivet i begreppet. Definitionen begränsas inte till sådant som inte utgör delar av den elektroniska kommunikationstjänsten eller kommunikationsnätet som den har samband med. Därmed ingår också t.ex. nätdelar i definitionen (prop. 2010/11:115 s. 157).

Definitionerna av tillhörande faciliteter och tillhörande tjänst i artikel 2.10 och 2.11 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 2 e och 2 ea i ramdirektivet. Definitionen av tillhörande installation i 1 kap. 7 § LEK bör därför föras över till den nya lagen. Av tydlighetsskäl bör dock EU-direktivets modernare och något bredare beteckning tillhörande facilitet användas. På samma sätt som tidigare behövs inte någon särskild definition av tillhörande tjänst, utan termen kan ingå som en del av det som avses med uttrycket tillhörande facilitet.

Användare och slutanvändare

I 1 kap. 7 § LEK definieras användare och slutanvändare. Med användare avses den som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Med slutanvändare avses användare som inte tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Definitionerna överensstämmer med definitionerna av användare och slutanvändare i artikel 2.13 och 2.14 i EU-direktivet. Definitionerna är alltså inte nya utan har tillämpats under hela den tid som LEK har varit i kraft. I avsnitt 16 föreslås det dessutom att det av den nya lagen uttryckligen ska framgå att både konsumenter och vissa kategorier av företag skyddas av vissa bestämmelser om slutanvändares rättigheter. Regeringen anser inte att det behöver preciseras att definitionerna omfattar både fysiska och juridiska personer, som PTS föreslår. Definitionerna bör därmed föras över till den nya lagen.

9 Marknadsinträde

9.1 Anmälan av verksamhet

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om krav på anmälan för vissa verksamheter och om undantag från kravet ska föras över till den nya lagen. Det ska inte finnas något krav på anmälan för tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Telenor Sverige AB* anser dock att tillsynsmyndigheten bör ges möjlighet att hindra aktörer från att bedriva verksamhet när det finns en tydlig historik av lagöverträdelser och otillbörligt agerande hos den eller dem som står bakom verksamheten. Bolaget anser vidare att även tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster bör omfattas av kravet på anmälan. *Verizon Sweden AB* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Marknadsinträde och allmän auktorisation

Artikel 12 i EU-direktivet innehåller grundläggande bestämmelser om marknadsinträde för den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

Enligt artikel 12.1 och 12.2 ska medlemsstaterna säkerställa friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Ett företag får hindras från att tillhandahålla sådana tjänster endast om det är nödvändigt med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät och andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster får endast underkastas s.k. allmän auktorisation. Detta gäller dock med undantag för direktivets bestämmelser om skyldigheter som kan åläggas företag när det gäller tillträde, samtrafik och interoperabla tjänster och om nyttjanderätter till radiofrekvenser eller nummer. Bestämmelserna motsvarar i sak artikel 3.1 och 3.2 första stycket första meningen i auktorisationsdirektivet.

Med allmän auktorisation avses det rättsliga ramverk som upprättats för att säkerställa rättigheter för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster och som fastställer sektorspecifika skyldigheter som kan gälla för alla eller vissa typer av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i enlighet med EU-direktivet. Den allmänna auktorisationen utgörs alltså av de generella regler om rättigheter och skyldigheter som gäller för de verksamheter som bedrivs på området (se prop. 2002/03:110 s. 120).

Av artikel 15 i EU-direktivet följer att den som omfattas av den allmänna auktorisationen ska ha vissa minimirättigheter, som rätt att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, att kunna ansöka om att få installera faciliteter som behövs och att använda radiofrekvenser och nummerresurser i enlighet med direktivet. Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster ska även ha rätt att förhandla om samtrafik och få tillträde och samtrafik i enlighet med direktivet samt kunna bli utsedd att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Några särskilda åtgärder för att genomföra EU-direktivets övergripande bestämmelser om allmän auktorisation och om rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen är inte nödvändiga. På samma sätt som hittills bör lagens bestämmelser om rättigheter och skyldigheter utformas

på sådant sätt att de överensstämmer med EU-direktivet i dessa avseenden (jfr prop. 2002/03:110 s. 120).

Anmälan av verksamhet

Enligt artikel 12.3 i EU-direktivet får det krävas att företag som omfattas av allmän auktorisation ska göra en anmälan. Däremot får det inte krävas något beslut eller någon annan administrativ handling från en myndighet innan ett företag börjar utöva de rättigheter som följer av att en anmälan har gjorts. Ett företag ska få inleda sin verksamhet direkt efter det att anmälan har gjorts. Artikel 12.3 motsvarar i sak artikel 3.2 första stycket andra och tredje meningarna i auktorisationsdirektivet. Det finns alltså ingen möjlighet att inom anmälningskravet granska dem som står bakom verksamheten på det sätt som *Telenor Sverige AB* efterfrågar. Däremot finns möjligheten att inom ramen för tillsynen besluta att den som åsidosatt en skyldighet som följer av lagen ska upphöra med verksamheten, vilket behandlas i avsnitt 20.3.

I 2 kap. 1 § LEK anges att allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster endast får tillhandahållas efter anmälan till den myndighet som regeringen bestämmer.

Bakgrunden till anmälningskravet är att det finns behov av att kunna utöva offentlig kontroll och tillsyn över dem som bedriver verksamhet som omfattas av lagen, liksom att kunna avgiftsbelägga verksamhetsutövarna (se prop. 2002/03:110 s. 121). *Verizon Sweden AB* anser inte att anmälningskravet ska föras över till den nya lagen, särskilt inte för företag som är verksamma i flera medlemsstater. Enligt regeringens bedömning bör dock den möjlighet som direktivet ger att föreskriva ett krav på anmälan utnyttjas även fortsättningsvis. Därigenom kan kännedom fås om vilka aktörer som finns på marknaden och nödvändig tillsyn utövas. Någon skillnad mellan olika tillhandahållare bör inte göras.

När det gäller elektroniska kommunikationsnät har anmälningskravet endast omfattat tillhandahållande av allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning. Det har ansetts saknas skäl för att införa ett krav på anmälan för slutna kommunikationsnät (se prop. 2002/03:110 s. 121 f.). Det finns inte anledning att nu göra en annan bedömning.

För elektroniska kommunikationstjänster har anmälningskravet hittills omfattat allmänt tillgängliga tjänster (se prop. 2002/03:110 s. 121 f.). Detta bör gälla även fortsättningsvis.

Inget anmälningskrav för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster

Av artikel 12.1 framgår att det ska råda frihet att tillhandahålla nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. I skäl 44 i direktivet anges att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, till skillnad från andra typer av elektroniska kommunikationstjänster, inte utnyttjar allmänna nummerresurser och inte deltar i något allmänt säkerställt interoperabelt ekosystem. Det anges vidare att det därför har bedömts inte vara lämpligt att låta dessa typer av tjänster omfattas av den allmänna auktorisationsordningen. Av artikel 12.2 följer att den allmänna auktorisa-

tionsordningen inte omfattar nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas därmed inte heller av den möjlighet till anmälningskrav som ges i artikel 12.3 och som bara gäller företag som omfattas av den allmänna auktorisationen.

Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster utgör informationssamhällets tjänster enligt definitionen i artikel 1.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (jfr bilaga 1 till direktivet). Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster träffas av de bestämmelser i det direktivet som gäller för informationssamhällets tjänster i den mån EU-direktivet eller andra unionsrättsakter inte innehåller mer specifika bestämmelser om sådana tjänster (jfr skäl 10 i EU-direktivet).

Bestämmelser om informationssamhällets tjänster finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (e-handelsdirektivet). E-handelsdirektivet syftar till att säkerställa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna.

Varken start eller bedrivande av verksamhet som tillhandahållare av informationssamhällets tjänster får underkastas bestämmelser om förhandstillstånd eller andra krav med motsvarande effekt (artikel 4 i e-handelsdirektivet). Undantag gäller när systemet för tillstånd inte särskilt och uteslutande avser informationssamhällets tjänster eller omfattas av EU-direktivet. Det är alltså inte möjligt att införa något tillståndskrav för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller något annat krav som har motsvarande effekt. Ett krav på anmälan för att få tillhandahålla vissa tjänster skulle kunna utgöra ett sådant krav med motsvarande effekt som ett förhandstillstånd som är otillåtet.

Även om ett anmälningskrav endast skulle innebära en allmän skyldighet för en verksamhetsutövare att göra en anmälan, dvs. inte utformas som ett förhandskrav för tillhandahållandet av tjänsterna, uppstår vissa frågeställningar.

I artikel 3.1 och 3.2 i e-handelsdirektivet fastställs den s.k. ursprungslandsprincipen. Artikel 3.1 innebär att medlemsstaterna ska se till att tjänstetillhandahållare som är etablerade i det egna landet följer de lagar och regler som gäller där och som omfattas av det s.k. samordnade området. Denna ursprungslandskontroll ska gälla även när tjänstetillhandahållarna riktar sin verksamhet mot en annan medlemsstat. Av artikel 3.2 följer att de tjänster som uppfyller kraven i ursprungslandet ska få cirkulera fritt inom unionen. Mottagarlandet får därför i princip inte, utom i vissa undantagsfall som anges i artikel 3.4, underkasta den som tillhandahåller informationssamhällets tjänster krav som är strängare än de som föreskrivs i gällande materiell rätt i den medlemsstat där tjänstetillhandahållaren är etablerad (se dom eDate Advertising m.fl., C-509/09, EU:C:2011:685, p. 67). Enligt artikel 3.4 får medlemsstaterna vidta åtgärder för undantag från punkt 2, bl.a. om åtgärderna är nödvändiga för den allmänna ordningen, i synnerhet förebyggande, utredning, upptäckt och åtal av brott. Huruvida undantaget för bl.a. utredning och åtal av brott kan motivera ett anmälningskrav för nummeroberoende interpersonella kommunikations-

tjänster ligger utanför ramen för genomförandet av EU-direktivet och detta lagstiftningsärende. Rättsakterna synes innebära begränsningar i utrymmet för ett anmälningskrav för den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och som även är etablerad i någon annan medlemsstat i EU där det inte finns något sådant krav.

Mot denna bakgrund anser regeringen, till skillnad från Telenor Sverige AB, att kravet på anmälan inte bör utökas till att omfatta tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Andra undantag från kravet på anmälan

Enligt 2 kap. 2 § LEK är verksamhet som enbart består i att överföra signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL undantagen från kravet på anmälan, eftersom ett anmälningskrav skulle komma i konflikt med den etableringsfrihet för sådana sändningar som gäller enligt 3 kap. 1 § YGL (se prop. 2002/03:110 s. 124). Dessutom får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om ytterligare undantag. Regleringen bör föras över till den nya lagen.

Avanmälan av verksamhet

Enligt 2 kap. 4 § LEK ska den som är anmäld utan dröjsmål anmäla om verksamheten upphör. Paragrafen har inte någon motsvarighet i EU-direktivet eller den tidigare direktivsregleringen. Möjligheten att kräva en anmälan även när företag upphör med sin verksamhet, bl.a. för statistiska ändamål, har förutsatts i EU-direktivet, se skäl 59. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

9.2 Erkännande av operatör och registrering av maritima avräkningsorgan

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om erkännande av en operatör och om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser som har antagits av Internationella teleunionen ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 5 § LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om erkännande av operatör enligt bestämmelser antagna av Internationella teleunionen (ITU).

Med erkännande av operatör avses status som s.k. Recognized Operating Agency (ROA). Betydelsen av erkännande som ROA har numera minskat. Ett sådant erkännande kan dock fortfarande ha viss praktisk betydelse, främst om en operatör skulle vilja få tilldelning av internationella num-

merresurser direkt från ITU. Bestämmelsen i 2 kap. 5 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

Enligt 2 kap. 6 § LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta i fråga om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser antagna av ITU samt meddela de föreskrifter som behövs för registreringen. Bakgrunden till paragrafen beskrivs närmare i prop. 2002/03:110 s. 125 f.

Maritima avräkningsorgan har till uppgift att förenkla för sjöfarten att betala för radiokommunikation som sker över kuststationer. Maritima avräkningsorgan ska registreras hos ITU. Det finns ett fortsatt behov av bestämmelser om registrering av maritima avräkningsorgan och om föreskrifter om sådan registrering. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

10 Skyldighet att följa standarder

Regeringens förslag: Bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet för den som bedriver verksamhet som ska anmälas att följa obligatoriska standarder ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 2 kap. 3 § LEK anges att den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt lagen ska tillämpa sådana standarder som Europeiska kommissionen angett som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning (se prop. 2002/03:110 s. 124). Paragrafen genomför artikel 17 i ramdirektivet, som i sak motsvaras av artikel 39 i EU-direktivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

11 Förvaltning av radiofrekvenser

11.1 Utgångspunkter för genomförandet

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om rätt att använda radiosändare ska, med de ändringar som behövs till följd av EU-direktivet, föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* tycker dock att frekvensplanen borde publiceras som en officiell vägledning i stället för ett allmänt råd.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om rätt att använda radiosändare finns i 3 kap. 1–14, 23 och 24 §§ LEK. Bestämmelserna överfördes

till stor del från den tidigare lagen (1993:599) om radiokommunikation (se prop. 2002/03:110 s. 127 f.). De har sedan ändrats vid olika tillfällen, bl.a. för att möta teknik- och marknadsutvecklingen och för att genomföra ändrade EU-direktiv (se t.ex. prop. 2009/10:193 s. 57 f. och prop. 2010/11:115 s. 55 f.). Efter promemorians tillkomst har det vidare införts bestämmelser om skydd för Sveriges säkerhet vid tillståndsgivning (prop. 2019/20:15). Kapitlets grundläggande struktur har dock i huvudsak behållits.

I 1 kap. 7 § LEK definieras radioanläggning, radiokommunikation och radiovågor samt skadlig störning. Definitionerna bör föras över till den nya lagen.

När en ny lag om elektronisk kommunikation nu införs framstår det som mest lämpligt att, som utgångspunkt, överföra bestämmelserna om radiosändare i 3 kap. 1–14, 23 och 24 §§ LEK till ett nytt kapitel i den nya lagen. EU-direktivets bestämmelser om förvaltningen av radiofrekvenser bör vid behov genomföras i nya eller ändrade bestämmelser med beaktande av denna struktur. Den som tillämpar lagen kan därmed i huvudsak utgå från att de bestämmelser som förs över oförändrade från LEK är avsedda att ha samma innebörd som tidigare. Uttalanden i äldre förarbeten och befintlig rättspraxis som rör sådana bestämmelser kan därför fortsatt ha betydelse vid tillämpningen (jfr prop. 2002/03:110 s. 127 f. och 364 f.).

Ett grundläggande inslag i frekvensförvaltningen är frekvensplanen, där det för varje frekvensband anges vilken användning som är avsedd i det bandet. Den gällande frekvensplanen framgår av PTS allmänna råd (PTSFS 2019:1) om den svenska frekvensplanen. Bakgrunden till denna ordning beskrivs i prop. 1992/93:200 s. 187 f. och prop. 2002/03:110 s. 130 f. Till skillnad från *PTS* anser regeringen att det saknas anledning att frångå den tidigare bedömningen. Det ska därför även fortsättningsvis finnas en sammanhållen svensk frekvensplan som i form av allmänna råd ges ut av tillståndsmyndigheten.

En viktig utgångspunkt är att LEK:s bestämmelser om rätt att använda radiosändare har ett vidare tillämpningsområde än vad EU-direktivet i allmänhet har. LEK rör förvaltningen av radiofrekvenser i allmänhet och användning av radiosändare för alla ändamål. EU-direktivets bestämmelser rör däremot huvudsakligen förvaltningen av radiofrekvenser för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (se artikel 45 i direktivet). Utanför EU-direktivet faller därmed normalt tillståndsgivning för sådan användning som enkel privat kommunikationsradio, radiostyrning och radiobestämning (radar).

Utanför EU-direktivet faller även medlemsstaternas åtgärder till skydd för nationell säkerhet. Det följer redan av artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) att unionen ska respektera medlemsstaternas väsentliga statliga funktioner, särskilt funktioner vars syfte bl.a. är att skydda den nationella säkerheten, och att den nationella säkerheten är varje medlemsstats eget ansvar. Av skäl 6 i EU-direktivet framgår bl.a. att direktivet inte påverkar varje medlemsstats möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, skydda allmän ordning och säkerhet samt tillåta att brott utreds, avslöjas och lagförs. Av skäl 108 framgår vidare att verksamhet som sammanhänger med radiospektrumpolitiken i unionen inte bör påverka bl.a. de åtgärder som vidtagits på nationell nivå, i enlighet med unionsrätten, som ett led i arbetet med att nå mål av allmänt intresse, särskilt i fråga om bl.a. offentliga myn-

digheters och försvarets nätverk samt medlemsstaternas rätt att organisera och använda sitt radiospektrum för allmän ordning, allmän säkerhet och försvaret. I artikel 1.3 c i EU-direktivet anges vidare att direktivet inte påverkar de åtgärder som medlemsstater vidtagit för ändamål som rör allmän ordning och säkerhet samt försvar. Tilldelning av radiofrekvenser till försvars- eller polismyndigheter på det sätt som sker enligt 3 kap. 3 § LEK är ett exempel på ett område som inte omfattas av EU-direktivet.

Mot denna bakgrund kommer genomförandet av EU-direktivets bestämmelser om radiofrekvenser i många fall komma att behöva utformas som specialbestämmelser. De ska tillämpas när det är fråga om radiofrekvenser som särskilt lämpar sig för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

11.2 Rätt att använda radiosändare

11.2.1 Krav på tillstånd att använda radiosändare

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om krav på tillstånd för att använda radiosändare och om undantag från tillståndsplikten ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Försvarsmakten* avstyrker förslaget såvitt avser tilldelning till de prioriterade myndigheterna. Flera remissinstanser, däribland *Totalförsvarets forskningsinstitut* och *Luftfartsverket*, anser att de bör undantas från tillståndsplikt. *Tele2 Sverige AB* avstyrker förslaget till viss del och anser att kravet på att frekvensförvaltningen ska vara konkurrensfrämjande bör genomföras tydligare. *PTS* efterfrågar ett förtydligande av begreppet effektiv användning.

Skälen för regeringens förslag

Grundläggande principer för förvaltningen av radiofrekvenser

I artikel 45.1 i EU-direktivet finns grundläggande regler och principer för förvaltningen av radiofrekvenser för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Eftersom radiospektrum är en kollektiv nyttighet av stort socialt, kulturellt och ekonomiskt värde, ska medlemsstaterna säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiofrekvenser. Fördelning av frekvensband och utfärdande av allmänna auktorisationer för och beviljande av individuella rättigheter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster ska grundas på objektiva, transparenta, konkurrensfrämjande, icke-diskriminerande och proportionella kriterier. Medlemsstaterna ska vidare ta hänsyn till gällande internationella avtal på frekvensområdet.

Dessa principer och målsättningar för frekvensförvaltningen motsvarar i sak artikel 9.1 i ramdirektivet. Det har endast klargjorts att bestämmelsen även omfattar elektroniska kommunikationsnät och att förvaltningen av radiospektrum ska vara konkurrensfrämjande. Även av artikel 52.1 i EU-direktivet framgår att beslutsfattande som rör tillstånd att använda radio-

sändare ska främja effektiv konkurrens och undvika konkurrenssnedvridningar.

Enligt 1 kap. 1 § LEK ska lagens grundläggande syften uppnås bl.a. genom att konkurrensen främjas, se avsnitt 7. Det gäller bl.a. vid utformningen av urvalsförfaranden i samband med tillståndsprövning efter allmän inbjudan till ansökan (jfr prop. 2009/10:193 s. 59). I förarbetena till LEK betonas samhällets intresse av ett effektivt resursutnyttjande samt vikten av öppenhet och konkurrens vid tillståndsgivning och fördelning av radiofrekvenser (se prop. 2002/03:110 s. 135 f. och prop. 2009/10:193 s. 59 och 64).

Även vid prövning av om en överlåtelse eller uthyrning av tillstånd ska medges ska konkurrenshänsyn tas, se 3 kap. 23 § LEK. Vidare anges i 4 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen att myndigheten bl.a. har till uppgift att svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt, att främja en effektiv konkurrens och att upprätta och offentliggöra planer för frekvensfördelning till ledning för radioanvändningen.

Till skillnad från vad *Tele2 Sverige AB* anför bedömer regeringen att den nuvarande frekvensförvaltningen uppfyller de målsättningar som framgår av artiklarna 45.1 och 52.1 i EU-direktivet och att målsättningen om att främja konkurrensen med tillräcklig tydlighet framgår av de ovan nämnda bestämmelserna. Att frekvensförvaltningen ska respektera internationella avtal följer av internationell rätt och är en självklarhet för frekvensförvaltande myndigheter.

Tillståndsplikt och undantag från tillståndsplikten

Artikel 46 i EU-direktivet behandlar auktorisation av användning av radiofrekvenser. Med auktorisation avses såväl individuella nyttjanderätter till radiofrekvenser, dvs. tillstånd att använda radiosändare, som allmän auktorisation, dvs. undantag från tillståndsplikt.

I punkt 1 i artikeln finns mål och principer för tillståndsgivning för användning av radiosändare. Som huvudregel ska medlemsstaterna tillämpa undantag från tillståndsplikt. Tillstånd för att använda radiosändare får endast krävas när det är nödvändigt för att uppnå en effektiv spektrumanvändning. Detta överensstämmer i huvudsak med principen enligt artikel 5.1 i auktorisationsdirektivet om att undantag från tillståndsplikt ska vara huvudregel och att tillståndsplikt endast ska tillämpas vid behov.

Enligt 3 kap. 1 § LEK krävs det tillstånd för att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare. Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätten att använda en viss radiosändare (sändartillstånd) eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme (blocktillstånd). Det finns dock flera undantag från tillståndsplikten.

Enligt 3 kap. 2 § LEK gäller att om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska den som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §. Internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser regleras i artikel 36 i EU-direktivet, som i sak

motsvarar artikel 8 i auktorisationsdirektivet. Direktivbestämmelserna tar sikte på två fall av internationell harmonisering (se prop. 2002/03:110 s. 137 f., 149 f., 364 och 370). I 3 kap. 2 § LEK regleras det fallet att de företag som ska få tillgång till radiofrekvenser utses enligt ett helt harmoniserat förfarande i enlighet med internationella avtal eller EU-rättsliga bestämmelser. Avsikten är då att uppnå en s.k. one stop shop, där företag kan tilldelas frekvensutrymme direkt på internationell nivå, utan att tillstånd behöver sökas i flera olika stater. Detta kan bli aktuellt främst när det är fråga om tjänster som till sin natur är gränsöverskridande, t.ex. mobila satellittjänster. För detta fall anges att den som har fått ett sådant tillstånd ska anses ha tillstånd enligt lagen. Det andra fallet är att endast harmoniserade villkor för användning av radiofrekvenser bestäms, t.ex. i beslut som antas med stöd av Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslut). Tillståndsgivningen sker då nationellt. Denna situation behandlas i avsnitt 11.3.2.

Av 3 kap. 3 § LEK framgår att Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och, för viss verksamhet, Försvarets materielverk inte behöver tillstånd utan i stället tilldelas frekvenser i särskild ordning och oberoende av sådana förutsättningar som anges i 3 kap. 6 § LEK (jfr avsnitt 11.2.2). *Försvarsmakten* anser att de prioriterade myndigheterna ska tilldelas det frekvensutrymme som de begär utan prövning av regleringsmyndigheten. Synpunkten har förts fram i andra lagstiftningsärenden om den svenska frekvensförvaltningen, däribland i yttrandet över betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92). Beredning av dessa ärenden pågår fortfarande inom Regeringskansliet. Synpunkten bör därför inte hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende. Av samma skäl är det regeringens uppfattning att någon förändring av vilka myndigheter som undantas från tillståndsplikt inte bör ske i nuläget, som bl.a. *Luftfartsverket* efterfrågar.

Vidare finns det i 3 kap. 4 § LEK en generell rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten. Syftet med detta är att kunna ha en rationell tillståndshantering (se prop. 2002/03:110 s. 133). Omfattande sådana föreskrifter finns för närvarande i PTS föreskrifter (PTSFS 2020:5) om undantag från tillståndsplikt för användning av vissa radiosändare. Den som är undantagen från tillståndsplikt enligt dessa föreskrifter ska enligt 3 kap. 5 § LEK anses ha tillstånd vid tillämpningen av lagen.

Den nuvarande ordningen att användning av radiosändare som utgångspunkt kräver tillstånd, men att viss radioanvändning undantas från tillståndsplikt direkt i lagen och att PTS får meddela föreskrifter om ytterligare undantag, har ansetts vara förenlig med auktorisationsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 132 och Ds 2010:19 s. 78 f.). Det finns inte skäl att nu göra någon annan bedömning. De grundläggande reglerna om tillstånd att använda radiosändare och undantag från tillståndsplikten i 3 kap. 1–5 §§ LEK bör därför föras över till den nya lagen.

Direktivets krav på ändamålsenlig användning skulle enligt *PTS* uppnås bättre genom att begreppet samhällsekonomisk effektivitet används i den nya lagen. Regeringen delar inte denna uppfattning. En utgångspunkt vid tillståndsgivning ska som tidigare vara att radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet. Som framhålls i förarbetena till

LEK kan tillståndsmyndigheten ta hänsyn till vilken samhällsnytta som skilda radioanvändningar kan tillföra (se prop. 2002/03:110 s. 136 samt prop. 2009/10:193 s. 42 och 57 f.). Som en del i prövningen av ansökningar kan tillståndsmyndigheten därmed göra samhällsekonomiska analyser av olika radioanvändningar. Den nya lagen medför ingen ändring i dessa avseenden. Även Utredningen om radiospektrumanvändning i framtiden föreslår ett tydligare samhällsekonomiskt fokus för frekvensanvändningen (SOU 2018:92). Förslaget bereds inom Regeringskansliet. Frågan bör hanteras inom ramen för det lagstiftningsärendet.

11.2.2 Tillståndsprövning

Regeringens förslag: En tillståndsansökan ska kunna avslås om radioanvändningen kommer att ta i anspråk frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning. Bestämmelserna i övrigt om prövning av ansökningar om tillstånd att använda radiosändare ska föras över till den nya lagen.

Om regleringsmyndigheten bedömer att tillståndsprövning inom ett visst frekvensutrymme bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, ska myndigheten få avslå en ansökan om tillstånd i det frekvensutrymme som har gjorts utanför ett sådant förfarande.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser inte att bestämmelserna om tillståndsgivning i ett harmoniserat frekvensutrymme behöver förtydligas. Myndigheten efterfrågar ett förtydligande när det gäller hanteringen av frekvensutrymme som utreds för befintlig eller ny användning.

Skälen för regeringens förslag

Tillståndsförfarandet i allmänhet

I artikel 48.1–48.3 i EU-direktivet finns grundläggande bestämmelser om hur tillståndsgivningen ska gå till. Bestämmelserna motsvarar i sak artikel 5.2 första och andra styckena i auktorisationsdirektivet. Tillstånd som avser tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska beviljas på begäran och genom öppna, objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella förfaranden med god insyn. Kravet på öppna förfaranden får dock frångås när tillstånd meddelas för innehållstjänster för radio eller tv. Enligt artikel 48.5 ska det vid tillståndsgivning anges om ett tillstånd kan överlåtas eller hyras ut och på vilka villkor detta kan ske.

Enligt 3 kap. 6 § LEK ska tillstånd att använda radiosändare beviljas om ett antal förutsättningar är uppfyllda. Tillstånd får överlåtas och hyras ut, se 3 kap. 23 och 24 §§ LEK. Dessa bestämmelser behandlas i avsnitt 11.6.

De nu redovisade bestämmelserna bedöms uppfylla kraven i artikel 48.1–48.3 och 48.5 i EU-direktivet. Bestämmelserna i 3 kap. 6 § LEK bör i huvudsak föras över till den nya lagen.

När det gäller 3 kap. 6 § första stycket 4 LEK är avsikten att en ansökan om tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme

ska vara förenlig med den harmoniserade användningen för att tillstånd ska kunna meddelas. Till skillnad från *PTS* anser regeringen att det ska tydliggöras i den nya lagen att ansökan kan avslås i de fall en ansökan avser en annan användning än den harmoniserade användningen.

Om tillståndsprövningen bör ske efter allmän inbjudan till ansökan ska regleringsmyndigheten få avslå en ansökan som har gjorts utanför ett sådant förfarande

Den huvudregel som 3 kap. 6 § LEK uttrycker, dvs. att tillstånd ska meddelas om förutsättningarna är uppfyllda, kan inte alltid upprätthållas. Om efterfrågan på radiofrekvenser i ett visst frekvensutrymme överstiger tillgången, är det inte tillfredsställande från konkurrenssynpunkt eller med hänsyn till intresset av högsta möjliga frekvenseffektivitet att den som ansöker först blir den som får tillstånd. För att hantera tillståndsgivningen i sådana situationer finns bestämmelser i 3 kap. 7 och 8 §§ LEK om ett urvalsförfarande efter en allmän inbjudan till ansökan om ett begränsat antal tillstånd (se prop. 1997/98:167 s. 10 f., prop. 2002/03:110 s. 138 f. och prop. 2009/10:193 s. 62 f.).

När det finns anledning att fördela tillstånd i ett visst frekvensutrymme efter allmän inbjudan till ansökan bör inte en separat ansökan om tillstånd i detta frekvensutrymme beviljas. Det har förutsatts att en ansökan i vissa fall skulle kunna avslås med hänvisning till att användningen inte innebär en effektiv användning av frekvensutrymmet, eftersom frekvensutrymmet i en överblickbar framtid behövs för annan radioanvändning (se prop. 2002/03:110 s. 136). Om antalet tillstånd har begränsats enligt 3 kap. 7 § LEK, framgår av 3 kap. 8 § att prövningen normalt ska ske efter en allmän inbjudan till ansökan. Om en ansökan skulle komma in före ett beslut om begränsning av antalet tillstånd och ansökan avser den framtida radioanvändningen framgår det dock inte klart att det finns stöd för att i stället för att genast bevilja ansökan genomföra ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan så att fler intressenter kan konkurrera om tillstånd. Detsamma gäller om ansökan avser användning som av något annat skäl skulle anses uppfylla kravet på effektiv radioanvändning, Ett uttryckligt sådant stöd bör införas. Bestämmelsen blir alltså aktuell när förutsättningarna för att bevilja tillstånd i 3 kap. 6 § är uppfyllda, men det finns anledning att fördela tillstånd efter en allmän inbjudan. Det bör framgå av lagen att om regleringsmyndigheten bedömer att tillståndsprövning inom ett visst frekvensutrymme bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, får myndigheten avslå en ansökan om tillstånd i det frekvensutrymme som har gjorts utanför ett sådant förfarande.

11.2.3 Annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren

Regeringens förslag: I ett harmoniserat frekvensutrymme ska tillstånd få beviljas för annan radioanvändning än den som följer av de harmoniserade villkoren, om det finns bristande efterfrågan på den harmoniserade användningen och radioanvändningen inte hindrar eller försvårar den harmoniserade användningen i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen. Vid prövningen ska det särskilt beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt eller tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Teracom AB* anser att annan radioanvändning fortfarande bör vara möjlig trots efterfrågan på den harmoniserade användningen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 53 i EU-direktivet ska medlemsstaterna samarbeta för att samordna användningen av harmoniserat radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

Med harmoniserat radiospektrum menas enligt artikel 2.25 i direktivet radiospektrum för vilket harmoniserade villkor för tillgång och effektiv användning har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med artikel 4 i radiospektrumbeslutet 676/2002/EG. Uttrycket harmoniserat radiospektrum används i ett flertal bestämmelser i direktivet. Med radiospektrum avses här sammanhängande block av radiofrekvenser. I LEK används termen frekvensutrymme för sådana block (se prop. 2009/10:193 s. 61). Denna terminologi bör behållas. En särskild definition av harmoniserat frekvensutrymme, som motsvarar direktivets uttryck harmoniserat radiospektrum, bör därför införas i den nya lagen.

Medlemsstaterna är skyldiga att se till att ett harmoniserat frekvensutrymme används i enlighet med de villkor som har fastställts. Det kan dock uppkomma situationer där det i vissa medlemsstater inte finns någon efterfrågan på användningen av ett visst frekvensutrymme på de harmoniserade villkoren. För att medlemsstaterna då inte ska vara förhindrade att använda frekvensutrymmet på något annat sätt har det i artikel 45.3 i EU-direktivet införts en möjlighet att på nationell nivå bevilja tillstånd för annan radioanvändning än på de harmoniserade villkoren.

Sådan annan användning får endast tillåtas om det efter ett offentligt samråd kan konstateras att det, även vid en framåtblickande bedömning, nationellt eller regionalt finns bristande efterfrågan på den harmoniserade användningen i hela eller delar av frekvensutrymmet. En sådan annan användning får inte heller hindra eller försvåra den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i en annan medlemsstat inom EU. Vidare ska hänsyn tas till på vilket sätt den alternativa radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt och tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Det finns i nuläget ingen möjlighet att tillåta annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren. Det bör därför anges i lagen att tillstånd i ett harmoniserat frekvensutrymme får beviljas för annan radioanvändning än den som följer av de harmoniserade villkoren, om det finns bristande efterfrågan på den harmoniserade användningen och radioanvändningen inte hindrar eller försvårar den harmoniserade användningen i någon annan medlemsstat inom EU. Det bör också framgå av lagen att det vid prövningen särskilt ska beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt eller tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Som *Teracom AB* påpekar kan harmoniseringsbesluten i sig innehålla undantag för radioanvändning för vissa syften, bl.a. allmän ordning och säkerhet, i enlighet med artikel 1.4 i radiospektrumbeslutet. Den föreslagna bestämmelsen påverkar inte tillämpningen av ett sådant undantag som meddelats i ett harmoniseringsbeslut, vilket också följer av den föreslagna definitionen av harmoniserat frekvensutrymme. Direktivet ger dock inget utrymme för att utöver detta, på det sätt som Teracom AB efterfrågar, tillåta annan användning i strid med harmoniseringsbeslut eller när det finns efterfrågan på den harmoniserade användningen (se även avsnitt 20.4). Teracom AB framhåller också att harmoniseringsbesluten inte innebär exklusivitet för viss radioanvändning utan att dessa frekvensutrymmen ofta kan delas av olika användningar för att utnyttjas effektivt. Enligt regeringen innebär förslaget ingen begränsning i dessa avseenden. Om den befintliga efterfrågan är tillgodosedd, kommer det följaktligen att vara bristande efterfrågan i övriga delar, som i stället kan tilldelas för andra användningar.

Förslaget om tillstånd för annan användning i ett harmoniserat frekvensutrymme påverkar inte förutsättningarna för att tilldela sådant frekvensutrymme till de myndigheter som avses i 3 kap. 3 § LEK (se avsnitt 11.1 och författningskommentaren).

11.2.4 Begränsning av antalet tillstånd inom ett visst frekvensutrymme

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om begränsning av antalet tillstånd inom ett visst frekvensutrymme ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att syftet med begränsningsbeslut bör omformuleras.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 55 i EU-direktivet finns bestämmelser om fördelning av tillstånd efter förfaranden med allmän inbjudan till ansökan om ett begränsat antal tillstånd (inbjudningsförfarande). En sådan begränsning kan bli aktuell när antalet tillstånd att använda radiosändare i ett visst frekvensutrymme inte är tillräckligt för alla intresserade, dvs. när efterfrågan överskrider tillgången (se skäl 136). I sådana fall ska inte tillstånd beviljas den som ansöker först, utan tillstånds-

prövningen ska ske på ett transparent och objektivt sätt så att samtliga intressenter får möjlighet att ansöka.

Av artikel 55.1 framgår att en medlemsstat som överväger att begränsa antalet tillstånd att använda radiosändare tydligt ska ange skälen för detta. Vikt ska fästas vid behovet av att ge användarna ett så stort utbyte som möjligt och underlätta utvecklingen av konkurrens. Alla berörda parter, inbegripet användare och konsumenter, ska ges tillfälle att lägga fram synpunkter på ett förslag inom en skälig tidsfrist, normalt minst 30 dagar. En begränsning ska, beroende på vad som är lämpligt, omprövas med regelbundna intervall eller på rimlig begäran av berörda företag. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak artikel 7.1 a, b och e i auktorisationsdirektivet.

Enligt 3 kap. 7 § LEK får antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. Bestämmelsen blir tillämplig när ett frekvensutrymme inte räcker till för alla som vill ha tillstånd (se prop. 2002/03:110 s. 139 och 367). Enligt regeringens bedömning bör den frekvensförvaltande myndigheten även fortsättningsvis bedöma att efterfrågan på frekvenser överstiger tillgången för att ett begränsningsbeslut ska få fattas. Att begränsningen av antalet tillstånd sker genom beslut är en följd av direktivets krav på att begränsningarna ska föregås av samråd (se prop. 2002/03:110 s. 139). Paragrafen bör föras över till den nya lagen. Bestämmelser om samråd behandlas i avsnitt 11.7.

11.2.5 Inbjudningsförfarande

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om tillståndsprövning genom ett urvalsförfarande efter en allmän inbjudan till ansökan ska i huvudsak föras över till den nya lagen.

Ett urvalsförfarande ska, utöver att främja konkurrens, endast få syfta till att främja täckning och utbyggnad, säkerställa tjänsters kvalitet, uppnå en effektiv frekvensanvändning eller främja innovation och näringslivets utveckling.

Den allmänna inbjudan till ansökan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och *Trafikverket* framhåller att även radioanvändning som behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose försvar bör undantas från förfarandet med allmän inbjudan. *PTS* och *Hi3G Access AB* anser att de konkurrensfrämjande åtgärder som anges i artikel 52 bör regleras tydligare i lagen. Hi3G Access AB avstyrker vidare att bemyndigandet att meddela föreskrifter tas bort. *Tele2 Sverige AB* anser att det i lagen bör anges att regleringsmyndigheten ska redovisa konkurrensbedömningar som ligger till grund för förfarandet. Hi3G Access AB har liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: När antalet tillstånd att använda radiosändare har begränsats måste ett urval av sökandena ske. Hur detta ska gå till framgår av artiklarna 48.4 och 55.2–55.6 i EU-direktivet, som i väsent-

liga delar motsvarar artikel 7.1 c och d, 7.2 och 7.3 i auktorisationsdirektivet.

Till en början ska målen med och valet av ett sådant urvalsförfarande fastställas och motiveras. Ett urvalsförfarande kan utformas som ett anbudsförfarande där den som bjuder högst belopp i pengar får tillstånd (auktion). Det är också möjligt att göra urvalet utifrån andra jämförelser, t.ex. sökandenas utfästelser om att tillhandahålla täckning och utbyggnad. En nyhet i EU-direktivet är att det uttömmande anges vilka syften som får beaktas vid utformningen av urvalsförfaranden. Utöver att främja konkurrens är dessa syften begränsade till att främja täckning, säkerställa tjänsters kvalitet, främja en ändamålsenlig frekvensanvändning och främja innovation och affärsutveckling. Resultatet av de eventuella bedömningar av konkurrenssituationen och den tekniska och ekonomiska situationen på marknaden som ligger till grund för valet av urvalsförfarande ska anges. Urvalsförfarandet ska grundas på objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier. Beslut om urvalsförfarandet och reglerna för detta ska motiveras och offentliggöras. Även de villkor som tillstånden ska förenas med ska offentliggöras. När urvalsförfarandet har fastställts ska medlemsstaten bjuda in till ansökningar om tillstånd. Därefter ska tillståndsprövningen inledas. Om en sökande inte bedöms ha förmåga att uppfylla de tillståndsvillkor som kommer att uppställas, ska sökanden inte få tillstånd.

I artikel 52.2 första stycket a–c i EU-direktivet anges exempel på åtgärder som får vidtas när tillstånd ska beviljas, bl.a. vid utformningen av ett urvalsförfarande. Det är tillåtet att begränsa mängden radiofrekvenser som ett företag tilldelas (s.k. spektrumtak). Vidare får frekvensband reserveras för nya aktörer på marknaden, om detta är lämpligt och berättigat med hänsyn till en specifik situation på den nationella marknaden. Det är också tillåtet att hindra företag från att beviljas tillstånd om det bedöms att dessa företag redan har tillgång till så stort frekvensutrymme att det skulle snedvrida konkurrensen att ge dem ännu fler frekvenser. Enligt artikel 52.2 andra stycket ska beslut om sådana åtgärder, med beaktande av marknadsförhållanden och riktmärken, grundas på en noggrann analys, bl.a. av konkurrenspåverkan och investeringsviljan på de berörda marknaderna.

Enligt 3 kap. 8 § LEK gäller att när antalet tillstånd har begränsats enligt 7 §, ska tillståndsprövningen som huvudregel ske efter allmän inbjudan till ansökan. Prövningen ska då ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden. Det nu sagda gäller dock inte om särskilda skäl föranleder annat. Det gäller inte heller sådan radioanvändning som huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL, är avsedd för privat bruk eller behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan, vilken radioanvändning som omfattas av undantaget för allmän ordning, säkerhet eller hälsa och om urvalsförfaranden.

Bestämmelserna i 3 kap. 8 § LEK motsvarar i stor utsträckning de krav som följer av artiklarna 48.4 och 55.2–55.6 i EU-direktivet. Vidare har möjligheten att undanta radioanvändning som huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL stöd i artikel 48.3

i EU-direktivet. Att undantagen i 3 kap. 8 § andra stycket inte omfattar försvar följer av att de centrala försvarsmyndigheterna redan är undantagna i 3 kap. 3 §. Till skillnad från bl.a. *Trafikverket* anser regeringen därför att något undantag i bestämmelsen om allmän inbjudan inte är nödvändigt. Bestämmelserna bör därför i huvudsak oförändrade föras över till den nya lagen. Regeringen föreslår i avsnitt 23 att ett beslut att utfärda en allmän inbjudan till ansökan ska få överklagas endast i samband med att ett beslut i fråga om tillstånd att använda radiosändare överklagas.

PTS har meddelat föreskrifter (PTSFS 2008:1) om spektrumauktioner. Av föreskrifterna framgår att tilldelning av tillstånd att använda radiosändare genom auktion genomförs i enlighet med ett beslut att begränsa antalet tillstånd och utfärda en allmän inbjudan till ansökan som fattas inför varje auktion. Det framgår också bl.a. att de villkor som kan komma att förenas med tillstånd att använda radiosändare ska anges.

Av EU-direktivet följer att medlemsstaterna först ska besluta om att ett urvalsförfarande ska genomföras och vilka mål som ska uppnås genom åtgärden. Sedan ska reglerna för förfarandet fastställas. De ska också offentliggöra de villkor som ska knytas till tillstånden. Därefter ska medlemsstaterna bjuda in till ansökningar om tillstånd.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att de mål som enligt artikel 55.2 får eftersträvas vid utformningen av ett urvalsförfarande bör framgå av lagen. Vidare bör det uttryckligen anges i den nya lagen att det av en allmän inbjudan till ansökan ska framgå vilket förfarande som ska användas och förutsättningarna för deltagande i förfarandet. Ett urvalsförfarande kan utformas såväl som rena auktioner som ett urval enligt andra kriterier än bud i pengar, t.ex. åtaganden om täckning och utbyggnad inom landet, och olika kombinationer av sådana kriterier. Det bör även anges i lagen att de villkor som tillstånd kommer att förenas med ska framgå av en allmän inbjudan.

Några remissinstanser efterfrågar att de i artikel 52.2 a–c exemplifierade åtgärderna anges i lagen. Till skillnad från bl.a. *Hi3G Access AB* bedömer regeringen att detta inte är nödvändigt för att de ska kunna användas. Tvärtom kommer PTS att med stöd av den nya regleringen även fortsättningsvis kunna besluta om spektrumtak eller hindra vissa aktörer med stort frekvensutrymme från att beviljas ytterligare tillstånd. Regeringen bedömer att detta ryms inom de relativt vida ramar som ges att utforma det urvalsförfarande som ska användas.

I och med dessa tillägg i lagen bedömer regeringen att det inte längre behövs något bemyndigande att meddela föreskrifter om vilket förfarande som ska användas och om innehållet i en allmän inbjudan. Som Hi3G Access AB påpekar innebär detta att PTS föreskrifter om spektrumauktioner måste upphävas. Till skillnad från Hi3G Access AB bedömer regeringen att det inte kommer att minska förutsebarheten och kontinuiteten för marknadens aktörer att den allmänna inbjudan blir mer detaljerad. Redan i dag sker ändringar i föreskrifterna inför auktioner för att anpassa förfarandet efter den aktuella situationen, se bl.a. PTSFS 2016:2, 2018:1 och 2020:2. Regeringen bedömer att den nya regleringens flexibilitet möjliggör för att framtida förfaranden ska kunna anpassas bättre till den specifika situationen. Bemyndigandet behöver därför inte föras över till den nya lagen.

När det gäller de mål som får eftersträvas vid utformningen av ett urvalsförfarande bör det framhållas att användningen av urvalsförfaranden, inklusive auktioner, syftar till att den som högst värderar den knappa samhällsresurs som radiofrekvenser utgör ska få tillgång till frekvenser. Utformningen av urvalsförfarandet skapar förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv resursfördelning (jfr Ds 2001:40 s. 29 f.). Artikel 55.2 i EU-direktivet får tolkas så att auktioner inte får användas som urvalsförfaranden enbart som medel för att ge högsta möjliga intäkter till statsbudgeten (intäktsmaximering). Det är dock enligt regeringens mening ett naturligt inslag i ett auktionsförfarande att budgivarna kommer att bjuda över varandra och att budgivningen upphör först när alla budgivare har nått det belopp som de anser sig vara villiga att betala. De belopp som budgivarna då har nått utgör en rimlig och rättvis värdering av radiofrekvenserna. En budgivning kan alltså under vissa förutsättningar nå höga belopp, men så länge syftet med förfarandet följer de uppställda kraven medför den omständigheten i sig inte att ett sådant förfarande strider mot EU-direktivet. Regleringen av inbjudningsförfarandet innebär att det finns stora möjligheter att anpassa urvalsförfaranden efter omständigheterna i det enskilda fallet på de marknader som berörs. Som direktivet är formulerat är det en uppgift för den som utformar förfarandet att tydligt och utförligt redovisa skälen för en viss utformning och varför valda lösningar bidrar till en effektiv frekvensanvändning. Utformningen av ett urvalsförfarande ska grundas på ingående överväganden av konkurrensvillkoren på marknaden och de effekter som kan väntas uppstå på konkurrenssituationen och investeringsviljan beroende på vilka vägval som görs. Skyldigheten att göra sådana överväganden följer enligt regeringens mening, i motsats till vad bl.a. *Tele2 Sverige AB* påpekar, av tillämpningen av den nya lagen och allmänna förvaltningsrättsliga principer.

11.3 Villkor i tillstånd att använda radiosändare

11.3.1 Allmänna tillståndsvillkor

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om villkor i tillstånd att använda radiosändare ska i huvudsak oförändrade föras över till den nya lagen. Regleringsmyndigheten ska få förena ett tillstånd med ett förbehåll om att en operatör som har rätt att använda tillståndet kan åläggas att ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås ingen bestämmelse om förbehåll för åläggande av tillträdesskyldigheten.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* efterfrågar tydligare reglering av tillståndsvillkor i fråga om skyldigheter som avser bl.a. tillträde till infrastruktur som är beroende av radiospektrum och kommersiella avtal om roamingtjänsttillträde. *Tele2 Sverige AB* föreslår en bestämmelse om en generell skyldighet att främja delning av frekvensutrymme. *Teracom AB* anser att det i tillståndsvillkoren för tillstånd till annan användning i ett

harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren bör anges att tillståndet kan återkallas om det finns efterfrågan för användning på de harmoniserade villkoren.

Skälen för regeringens förslag

Villkor som får knytas till tillstånd att använda radiosändare

Av artikel 13.1 i EU-direktivet framgår att nyttjanderätter till radiofrekvenser endast får omfattas av vissa villkor. En uttömmande uppräkning av dessa villkor finns i avsnitt D i bilaga 1 till direktivet. Uppräkningen omfattar villkor om

- skyldighet att tillhandahålla en tjänst eller använda en typ av teknik, vilket kan innefatta krav på täckning och tjänstekvalitet,
- faktiskt och effektivt utnyttjande av radiofrekvenser,
- längsta giltighetstid,
- överlåtelse eller uthyrning av tillstånd samt villkor för överlåtelse,
- avgifter för tillstånd,
- åtaganden som gjorts av en tillståndshavare inom ramen för ett tillståndsförfarande,
- skyldigheter att lägga samman eller dela radiofrekvenser eller att ge andra användare tillträde till frekvenser,
- skyldigheter enligt internationella avtal om frekvensanvändning, och
- skyldigheter som avser frekvensanvändning i experimentsyfte.

I uppräkningen är det endast möjligheten att införa villkor om att lägga samman eller dela radiofrekvenser som är ny. I övrigt motsvarar regleringen i sak artikel 6 och avsnitt B i bilaga 1 till auktorisationsdirektivet som genomförs i 3 kap. 4 §, 11 § första stycket 1–5 och 7–9 samt 11 a § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 146 f. och prop. 2009/10:193 s. 60 f.).

Direktivet anger endast vilka villkor som medlemsstaterna får ställa upp. Det finns ingen skyldighet att utnyttja alla dessa möjligheter. Alla nyttjanderätter behöver inte heller nödvändigtvis innehålla villkor av alla slag. De villkor som ställs upp ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv frekvensanvändning. Vilka villkor som ska gälla för ett visst tillstånd måste därför bedömas utifrån vad som är motiverat och proportionellt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Den nya punkten i avsnitt D i bilaga 1 om villkor om att lägga samman eller dela radiofrekvenser eller att ge andra användare tillträde till frekvenser kan sägas vara en specificering av möjligheten att ställa villkor för att garantera en effektiv frekvensanvändning. Som *Tele2 Sverige AB* påpekar framgår det av artikel 46 att medlemsstaterna ska främja delad användning av radiofrekvenser. Med delad användning avses att två eller flera aktörer använder samma frekvensband enligt fastställda kriterier eller planer. Av 3 kap. 11 § första stycket 5 LEK framgår att ett tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan. Enligt regeringens mening är det inte nödvändigt med en generell bestämmelse om att främja delning som Tele2 Sverige AB efterfrågar. Syftet tillgodoses i stället tillräckligt genom den nyss nämnda bestämmelsen samt den grundläggande principen om effektiv frekvensförvaltning, se avsnitt 11.2.1.

Bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 11 § första stycket 1–5 och 7–9 och 11 a §§ LEK bedöms vara förenliga med artikel 13.1 och 13.4 i EU-direktivet och bör föras över till den nya lagen.

Tillstånd till annan användning i ett harmoniserat frekvensutrymme än som följer av de harmoniserade villkoren kan, som framgår av avsnitt 20.4, återkallas om det finns efterfrågan att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren. Detta regleras uttryckligen i lagen och gäller alla sådana tillstånd. Enligt regeringens mening behöver det därför inte, som *Teracom AB* efterfrågar, framgå av tillståndsvillkoren.

Vissa särskilda villkor

Enligt artikel 47.2 i EU-direktivet ska behöriga myndigheter, när de beviljar tillstånd att använda radiosändare, kunna föreskriva vissa särskilda möjligheter i syfte att uppnå mål om effektiv frekvensanvändning eller förbättrad täckning. Sådana möjligheter kan avse att tillståndshavare ska dela radiofrekvenser eller passiv eller aktiv infrastruktur som är beroende av radiofrekvenser, ingå kommersiella roamingavtal eller gemensamt bygga upp infrastruktur för tillhandahållande av radiobaserade nät eller tjänster. Vidare anges i artikel 52.2 första stycket a att det i berättigade fall får införas villkor om tillhandahållande av tillträde i grossistledet eller nationell eller regional roaming i vissa band. Därtill regleras i artikel 61.4 att regleringsmyndigheten ska kunna ålägga skyldigheter avseende bl.a. gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur eller ingående av tillträdesavtal om lokaliserad roaming. För att regleringsmyndigheten ska kunna ålägga sådana skyldigheter som avses i artikel 61.4 måste en sådan möjlighet ha fastställts när tillstånd beviljades.

Gemensamt för denna typ av villkor och skyldigheter är att de avser att främja konkurrensen och slutanvändares tillgång till tjänster. De kan normalt antas vara betungande för tillståndshavaren, eftersom de minskar möjligheterna att dra fördel av den ensamrätt till frekvensutrymme som ett tillstånd kan innebära. I avsnitt 14.8.3 föreslås att en operatör som har rätt att använda radiosändare ska kunna åläggas att ge tillträde till infrastruktur för användning av radiofrekvenser. En förutsättning är att regleringsmyndigheten, när den beviljar tillståndet, förenar det med ett förbehåll om att en sådan skyldighet kan åläggas en operatör som har rätt att använda tillståndet. En operatör kan ha rätt att använda tillståndet i egenskap av tillståndshavare eller genom att operatören hyr tillståndet av tillståndshavaren, se avsnitt 11.6. En bestämmelse som gör det möjligt att förena tillståndet med ett förbehåll bör därför, som *PTS* påpekar, införas i den nya lagen.

När det gäller villkoren i sig framgår det av 3 kap. 11 § första stycket 5 LEK att tillståndsvillkor kan avse en skyldighet för tillståndshavaren att dela frekvensutrymme med annan. I första stycket 8 och 9 anges vidare att tillståndsvillkor kan avse åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd genom ett urvalsförfarande samt tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande. Till skillnad från PTS anser regeringen att det finns vida möjligheter att med stöd av dessa bestämmelser fastställa de villkor som kan behövas för att främja slutkundernas intresse av prisvärda trådlösa tjänster och god täckning. Det är inte uteslutet att tillståndsvillkor av det slag som anges i artikel 52.2 första stycket a i EU-direktivet skulle kunna uppställas om det

är motiverat och lämpligt i ett enskilt fall. Med tanke på sådana villkors ingripande karaktär för tillståndshavaren måste det göras en noggrann proportionalitetsbedömning vid införandet av dem. Det bedöms bara kunna komma i fråga om högst avsevärda problem uppstått på marknaden eller om sådana problem bedöms kunna uppstå vid en framåtblickande analys av marknadens konkurrensvillkor. Mot bakgrund av den hittills mycket positiva utvecklingen på de svenska marknaderna för mobiltelefoni och mobilt bredband torde det i praktiken sällan bli fråga om att vidta denna typ av åtgärder. Som föreslås ovan bör 3 kap. 11 § första stycket 5, 8 och 9 LEK föras över till den nya lagen.

11.3.2 Villkor vid internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser

Regeringens förslag: Ett tillstånd att använda radiosändare i ett frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska förenas med de villkor som följer av avtalet eller bestämmelserna. Detsamma ska gälla om den som ska tilldelas radiofrekvenser har utsetts i enlighet med sådana avtal eller bestämmelser. Bestämmelsen ska inte gälla om tillstånd har beviljats för annan användning än den som följer av de harmoniserade villkoren.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att dagens bestämmelse bör föras över oförändrad till den nya lagen.

Skälen för regeringens förslag: Som anges i avsnitt 11.2.1 regleras internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser i artikel 36 i EU-direktivet, som i sak motsvarar artikel 8 i auktorisationsdirektivet. Bestämmelserna tar sikte på två olika fall av internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser (se prop. 2002/03:110 s. 137 f., 149 f., 364 och 370).

Det ena fallet är att harmoniserade villkor för tilldelning av radiofrekvenser bestäms, t.ex. med stöd av radiospektrumbeslutet 676/2002/EG, eller att den som ska tilldelas tillstånd utses enligt ett harmoniserat förfarande. Tillståndsgivningen sker då nationellt. För detta fall anges i 3 kap. 11 § första stycket 6 LEK att ett tillstånd får förenas med villkor om sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. När användningen av radiofrekvenser har harmoniserats på detta sätt ska tillstånd förenas med villkor i enlighet med beslutet. Det skedde exempelvis när PTS meddelade nationella tillstånd för markkomponenter i MSS 2 GHz-bandet i enlighet med Europaparlamentets och rådets beslut nr 626/2008/EG om urval och tillståndsgivning avseende system som tillhandahåller mobila satellittjänster, till de operatörer som hade utsetts genom kommissionens

beslut av den 14 maj 2009 om urval av operatörer av alleuropeiska system som tillhandahåller mobila satellittjänster. Eftersom EU-regleringen är oförändrad i sak, bör 3 kap. 11 § första stycket 6 LEK föras över till den nya lagen. Det bör dock uttryckligen anges att ett tillstånd ska förenas med de harmoniserade villkoren och att detta också gäller för harmoniserade villkor som har antagits med stöd av radiospektrumbeslutet 676/2002/EG där den som ska tilldelas tillstånd utses nationellt. Bestämmelsen bör, som *PTS* föreslår, formuleras närmare den nuvarande lydelsen än vad som föreslås i promemorian. I och med att det är fråga om en skyldighet att besluta denna typ av villkor bör bestämmelsen enligt regeringens mening placeras i en egen paragraf.

I avsnitt 11.2.3 föreslås att tillstånd ska kunna meddelas för annan radioanvändning än den som följer av harmoniseringsåtgärden. I sådana fall ska naturligtvis tillståndsvillkoren inte utformas i enlighet med de harmoniserade villkoren. Detta bör framgå av lagen.

Det andra fallet av internationell harmonisering enligt artikel 36 är att även de företag som ska få tillgång till radiofrekvenser utses och tillstånd tilldelas enligt ett helt harmoniserat förfarande i enlighet med internationella avtal eller EU-rättsliga bestämmelser. Avsikten är då att uppnå en s.k. one stop shop, där företag kan tilldelas frekvensutrymme direkt på internationell nivå, utan att tillstånd behöver sökas i flera olika stater. Denna situation behandlas i avsnitt 11.2.1.

11.3.3 Villkor som inte är teknik- och tjänsteneutrala

Regeringens förslag: Möjligheterna att göra undantag från principerna om teknik- och tjänsteneutralitet ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 45.4 och 45.5 i EU-direktivet slås det fast att principen ska vara att i frekvensutrymmen som är avsedda för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster ska alla former av teknik få användas för tillhandahållande av nät och tjänster. Principerna om teknik- och tjänsteneutralitet har dock inte fått fullt genomslag. Det är nödvändigt att göra vissa avsteg från dem.

Enligt punkt 4 får det införas proportionella och icke-diskriminerande undantag från principen om teknikneutralitet när det är nödvändigt för att undvika skadlig störning, skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält, säkerställa tjänsternas tekniska kvalitet, säkerställa maximalt gemensamt utnyttjande av radiofrekvenser, garantera en effektiv frekvensanvändning eller säkerställa mål av allmänt intresse, som säkerhet för människors liv, främjande av social eller regional sammanhållning, undvikande av ineffektivt utnyttjande av radiofrekvenser eller främjande av kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, t.ex. genom tillhandahållande av ljudradio- och tv-tjänster.

Enligt punkt 5 får det införas proportionella och icke-diskriminerande begränsningar av vilka slag av elektroniska kommunikationstjänster som ska tillhandahållas. En åtgärd som kräver att en viss elektronisk kommuni-

kationstjänst ska tillhandahållas ska vara motiverad med hänsyn till att säkerställa ett sådant mål av allmänt intresse som anges ovan. En åtgärd som förbjuder att någon annan elektronisk kommunikationstjänst tillhandahålls i ett visst frekvensutrymme får endast införas när det är motiverat för att säkerställa tjänster för säkerhet för människors liv. I undantagsfall får en sådan åtgärd också utvidgas i syfte att uppfylla andra mål av allmänt intresse.

Artikel 45.4 och 45.5 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 9.3 och 9.4 i ramdirektivet. Direktivsregleringen innebär att medlemsstaterna får införa vissa begränsningar men inte är skyldiga att göra det. Det har bedömts vara nödvändigt att möjliggöra vissa begränsningar (se prop. 2010/11:115 s. 58 f. och 158 f.). I 3 kap. 11 § andra och tredje styckena LEK anges att villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas endast får meddelas om det krävs för att

- undvika skadlig störning,
- säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
- skydda människors liv eller hälsa,
- tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
- tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd meddelats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas får meddelas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

Det har inte framkommit några skäl att införa ytterligare möjligheter till undantag från principerna om teknik- och tjänsteneutralitet. Eftersom den nya direktivsregleringen är oförändrad i sak, bör 3 kap. 11 § andra och tredje styckena LEK föras över till den nya lagen.

11.4 Tillståndstid

11.4.1 Hur tillståndstiden ska bestämmas

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om hur tillståndstid ska bestämmas ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 49 i EU-direktivet finns bestämmelser om giltighetstider för tillstånd att använda radiosändare. Bestämmelserna är i huvudsak nya och innebär en förstärkt harmonisering av hur tillståndstider ska bestämmas.

Av artikel 49.1 framgår att giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare ska vara skälig med hänsyn till behovet att uppfylla mål om förbättrad täckning, säkerställd tjänstekvalitet, effektiv frekvensanvändning,

innovation och näringslivets utveckling. Hänsyn ska också tas till behovet att säkerställa konkurrens och att främja effektiva investeringar, bl.a. genom att medge en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringar. Bestämmelsen gäller alla tillstånd att använda radiosändare som omfattas av direktivet.

I 3 kap. 12 § LEK anges att tillstånd ska beviljas för en bestämd tid. När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska det särskilt beaktas bl.a. framtida förändringar i radioanvändningen, den tid som sändaren är avsedd att användas, den tekniska utveckling som kan väntas och den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen. Tillståndstiden ska bestämmas utifrån en helhetsbedömning av relevanta faktorer (se prop. 1992/93:200 s. 222 f. och 2002/03:110 s. 151 f. och 370). De kriterier som anges i 3 kap. 12 § LEK gör det därmed möjligt att bestämma tillståndstider som är skäliga för att uppnå de syften som anges i artikel 49.1 i EU-direktivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

11.4.2 Tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster

Regeringens förslag: Ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska som huvudregel beviljas för minst 15 år.

Ett sådant tillstånd ska få beviljas för en kortare tid om det beviljas för provning, försök eller särskilda kortvariga projekt, delad användning av radiofrekvenser eller annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än på de harmoniserade villkoren.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 49.2 i EU-direktivet finns särskilda regler om hur giltighetstiden ska bestämmas för tillstånd i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster. Giltighetstiden för sådana tillstånd ska bestämmas så att förutsebara investeringsvillkor för tillståndshavare säkerställs under minst 20 år. För att uppnå det syftet ska tillstånd gälla i minst 15 år. Om den inledande giltighetstiden bestäms till en kortare tid än 20 år, ska tillståndshavaren ha möjlighet att få en förlängning av giltighetstiden, så att den sammanlagda giltighetstiden blir minst 20 år. Artikel 49.2 kan sägas precisera hur skälig tillståndstid ska bestämmas när det gäller trådlösa bredbandstjänster i ett harmoniserat frekvensutrymme. Frågan om förlängning behandlas i avsnitt 11.4.5.

Direktivets bestämmelser om giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster har inte någon motsvarighet i LEK. En särskild bestämmelse om detta bör därför införas i den nya lagen. Det bedöms inte finnas skäl att utvidga bestämmelsernas tillämpningsområde till fler typer av tillstånd än de som regleras i EU-direktivet.

Av artikel 49.3 i EU-direktivet framgår att medlemsstaterna får avvika från artikel 49.2 och bevilja tillstånd att använda radiosändare i ett

harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster för en kortare tid än 15 år. Detta får ske om det är motiverat för att förbättra täckning och utbyggnad i begränsade geografiska områden där tillgången till höghastighetsnät är starkt begränsad eller saknas, för specifika kortvariga projekt, för experimentella ändamål, för delad användning av radiofrekvenser eller alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme.

I Sverige tillämpas tämligen långa tillståndstider för utbyggnad av nät för trådlösa bredbandstjänster, normalt minst 20 år. För svenska förhållanden framstår behovet av långa tillståndstider som särskilt tydligt när det gäller att förbättra utbyggnaden i områden som saknar höghastighetsnät eller där tillgången till sådana nät är starkt begränsad. Det är oklart hur korta tillståndstider skulle kunna stimulera till sådan utbyggnad. Det bedöms inte finnas behov av en möjlighet till regionala undantag från huvudregeln om 15 års tillståndstid i dessa områden. En sådan möjlighet bör därför inte införas.

Kortare tillståndstider kan vara lämpliga för nya och experimentella användningar där utvecklingen ännu är okänd. Även tillfälliga användningar bör kunna komma i fråga. Tillstånd som beviljas för provning, försök eller experimentella ändamål bör därför kunna gälla för kortare tid än 15 år. Även när det gäller delad användning av radiofrekvenser eller tillstånd som undantagsvis har beviljats för annan användning i ett harmoniserat frekvensutrymme än på de harmoniserade villkoren bör en kortare tid än 15 år kunna gälla. Det ligger i tillståndens tillfälliga natur att de inte bör omfattas av reglerna om förlängning, se avsnitt 11.4.3 och 11.4.5.

Mot denna bakgrund bör ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster få meddelas för en kortare tid än 15 år endast om tillståndet beviljas för provning, försök eller experimentella ändamål eller delad användning av radiofrekvenser.

I vissa fall är det möjligt att tillåta annan användning av ett harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren, se avsnitt 11.2.3. Även för dessa fall bör huvudregeln om minst 15 års tillståndstid inte gälla.

11.4.3 Förlängning av tillståndstid för sändartillstånd

Regeringens förslag: Bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation om förlängning av tillståndstid för sändartillstånd ska föras över till den nya lagen. Ett tillstånd att använda en viss radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme ska inte få förlängas om tillståndet beviljats för annan användning än den som följer av de harmoniserade villkoren.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: För tillstånd att använda en viss radiosändare (sändartillstånd) gäller enligt 3 kap. 12 a § LEK en princip om automatisk förlängning av giltighetstiden. Sändartillstånd ska vid giltighetstidens utgång som huvudregel förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle. Detta gäller dock

endast om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader. Vidare ska förlängning ske med en kortare tid än fem år eller på ändrade villkor, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd därigenom kan uppfyllas eller om tillståndshavaren begär det. Om tillståndshavaren begär det, ska giltighetstiden inte förlängas.

Regleringen i 3 kap. 12 a § LEK bör föras över till den nya lagen och även fortsättningsvis utgöra huvudregel för hur förlängning av tillståndstid för sändartillstånd kan ske.

Tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme kommer i vissa fall av undantagskaraktär att få beviljas för annan användning än på de harmoniserade villkoren, se avsnitt 11.2.3. Det följer av artikel 45.3 i EU-direktivet att sådana tillstånd regelbundet ska ses över och att tillståndshavaren ska kunna bli av med sitt tillstånd om det uppstår efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren. Det framstår därför som mest lämpligt att sådana tillstånd endast gäller för den tid som anges i tillståndet. Om tillståndshavaren därefter vill fortsätta med en annan användning än den som följer av de harmoniserade villkoren, bör en ny tillståndsprövning ske efter en ny ansökan. Det bör därför framgå av den nya lagen att ett tillstånd att använda en viss radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme inte får förlängas, om tillståndet har beviljats för annan användning än på de harmoniserade villkoren.

11.4.4 Förlängning och anpassning av tillståndstid för blocktillstånd

Regeringens förslag: Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme ska få förlängas endast om det är nödvändigt för att en samordnad tillståndsgivning inom ett eller flera frekvensutrymmen ska underlättas. En förlängning ska då få ske för en kortare period så att tillståndet ska upphöra samtidigt som ett annat tillstånd.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att det även bör införas en möjlighet att förkorta tillståndstiden.

Skälen för regeringens förslag: För blocktillstånd gäller enligt 3 kap. 12 b § LEK att tillståndstiden inte får förlängas. När ett sådant tillstånd löper ut får därför tillstånd i frekvensutrymmet meddelas på nytt. I många fall torde det bli aktuellt med ett nytt förfarande med allmän inbjudan till ansökan. Någon rätt för den tidigare tillståndshavaren att utan vidare få ett förnyat tillstånd när tillståndets giltighetstid har löpt ut eller att ges förtur vid tillståndsprövningen finns alltså inte. Detta ansågs vid införandet av paragrafen vara en gällande princip och paragrafen infördes av tydlighetsskäl. Syftet med bestämmelsen är att ha så låga inträdeshinder på marknaden och ett så öppet system som möjligt för att därigenom främja en mångfald av, och konkurrens mellan, olika tekniker, tjänster och aktörer (se prop. 2009/10:193 s. 72 f.). Detta bör vara huvudregeln för blocktillstånd även enligt den nya lagen.

Enligt artikel 49.4 i EU-direktivet får medlemsstaterna anpassa giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare för att säkerställa att tillstånd i ett eller flera frekvensband löper ut samtidigt. Bestämmelsen gäller alla tillstånd som omfattas av direktivet. En anpassning av tillståndstiden kan innebära såväl en förkortning som en förlängning av tiden.

Syftet med bestämmelsen är att skapa flexibilitet i tillståndsgivningen. Det kan förekomma att tillstånd i ett frekvensband löper ut vid olika tidpunkter, t.ex. om tillstånden har meddelats vid olika tillfällen. Med hänsyn till intresset av en effektiv frekvensanvändning kan det vara önskvärt att nya tillstånd i frekvensbandet meddelas vid ett och samma tillfälle. Samtidiga förfaranden kan också göra det lättare att utforma det lämpligaste och enklaste urvalsförfarandet. Även konkurrensaspekter kan tala för en samordnad tillståndsgivning. Det nu sagda kan gälla även i fråga om tillstånd i skilda frekvensband. Att samordna tillståndsgivning i olika frekvensband har hittills varit ovanligt i Sverige, jfr dock den samordnade tillståndsgivningen i frekvensbanden 2,3 GHz och 3,5 GHz i början av 2021.

Det saknas för närvarande möjlighet att förkorta giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare. Giltighetstiden bestäms genom en sammanvägning av olika intressen, bl.a. intresset att skapa investeringstrygghet för tillståndshavaren, och tillståndshavaren inrättar sin verksamhet efter den tillståndstid som medgetts. Att i efterhand förkorta giltighetstiden för ett beviljat tillstånd enbart i syfte att kunna samordna tillståndsgivningen i samma eller flera frekvensband är en ingripande åtgärd för tillståndshavaren som endast bör kunna komma i fråga om det finns starka skäl för den. En sådan åtgärd torde sällan vara motiverad och ofta kunna komma i konflikt med det övergripande kravet på att åtgärder ska vara proportionella. Enligt *PTS* skulle möjligheten att förkorta tillståndstiden vara ett nödvändigt verktyg i frekvensförvaltningen, exempelvis vid tilldelning av frekvensband där givna tillstånd inte utnyttjas. Regeringen delar inte denna uppfattning. För det fall att en tillståndshavare inte utnyttjar sitt tillstånd finns möjligheten att inom ramen för tillsyn återkalla tillståndet. Enligt regeringens mening bör det inte införas någon möjlighet att förkorta tillståndstid för att möjliggöra en samordnad tillståndsgivning i samma eller flera frekvensband. När det finns ett sådant samordningsbehov bör i stället en anpassning ske genom att tillståndsgivningen skjuts upp en kortare tid tills alla tidigare beviljade tillstånd i berörda frekvensband har löpt ut. Detta bedöms sällan kunna leda till några olägenheter av betydelse.

När det gäller förlängning av tillstånd är läget delvis ett annat. Behov av samordning av tillståndsgivningen i olika frekvensband uppstår i praktiken endast i frekvensband där tillståndshavaren får blocktillstånd. Giltighetstiden för blocktillstånd får enligt 3 kap. 12 b § LEK inte förlängas. Som framgår ovan bör detta alltjämt vara huvudregel även enligt den nya lagen.

En möjlighet till kortare förlängning av blocktillstånds giltighetstid i vissa fall skulle dock inte komma i konflikt med syftena bakom huvudregeln att giltighetstiden för sådana tillstånd inte ska kunna förlängas. När en samordnad tillståndsgivning är motiverad torde det normalt inte heller finnas starka intressen som talar emot att vissa tillstånd förlängs med en kortare tid. Alternativet är att vissa frekvensutrymmen inte kan användas alls under en övergångsperiod, vilket i vissa fall skulle kunna leda till otillfredsställande resultat. En tillståndshavare skulle t.ex. kunna hamna i den situationen att verksamhet inte kan bedrivas under viss tid, eftersom

tillståndet löpt ut och nya tillstånd kommer att meddelas först vid en senare tidpunkt. Detta skulle snarast kunna komma i konflikt med EU-direktivets krav på en ändamålsenlig och effektiv frekvensanvändning. Det bör därför vara möjligt att förlänga blocktillstånd om det är nödvändigt för att underlätta en samordnad tillståndsgivning inom ett eller flera frekvensutrymmen. En förlängning bör kunna ske för en kortare period så att tillståndet upphör samtidigt som ett annat tillstånd.

I artikel 50 i EU-direktivet finns bestämmelser om förnyelse av tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme. Artikeln är ny. I direktivets mening innebär en förnyelse av tillstånd att tillståndshavaren beviljas ett nytt tillstånd när giltighetstiden löper ut som motsvarar det tidigare tillståndet, utan att andra aktörer ges möjlighet att ansöka. För att förnyelse inte ska ske måste möjligheten till förnyelse uttryckligen ha uteslutits när tillståndet meddelades. I likhet med promemorian bedömer regeringen att huvudregeln om förlängning av sändartillstånd i praktiken uppnår samma effekt som åsyftas med direktivet och att paragrafen är förenlig med artikel 50. Blocktillstånd kan inte förlängas. Någon rätt för en befintlig tillståndshavare att få ett förnyat tillstånd finns inte. Lagstiftaren har därmed redan uteslutit möjligheten till förnyelse vid tidpunkten för blocktillståndens beviljande. I enlighet med promemorian bedömer regeringen därför att det inte behövs några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 50.

11.4.5 Förlängning av tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster

Regeringens förslag: Ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster, som gäller för en kortare tid än 20 år, ska få förlängas med skälig tid, dock måste tillståndstiden sammanlagt bli minst 20 år. Förlängning ska få ske endast om tillståndshavaren begär det senast två år före tillståndstidens utgång. Giltighetstiden ska inte få förlängas om tillståndshavaren inte har följt tillståndsvillkoren eller om tillståndet har beviljats för en kortare tid än 15 år för provning, försök eller särskilda kortvariga projekt, delad användning av radiofrekvenser eller annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren. Giltighetstiden ska inte heller få förlängas om en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset av att säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser, främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbandstjänster, främja teknikutvecklingen, hindra snedvridning av konkurrensen, skydda människors liv eller tillgodose allmän ordning och säkerhet eller försvar.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 49.2 ska giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster bestämmas så att förutsebara investeringsvillkor för tillståndshavare säkerställs under minst 20 år. För att upp-

nå det syftet ska tillstånd gälla i minst 15 år, se avsnitt 11.4.2. Om den inledande giltighetstiden bestäms till en kortare tid än 20 år ska tillståndshavaren ha möjlighet att få en förlängning av giltighetstiden, så att den sammanlagda giltighetstiden blir minst 20 år.

Enligt artikel 49.2 ska de allmänna villkoren för en förlängning av giltighetstiden vara tillgängliga för alla berörda parter i förväg. Sådana allmänna villkor ska avse behovet av att säkerställa effektiv frekvensanvändning, att främja täckning och utbyggnad av trådlöst bredband, att underlätta teknikutveckling, att uppfylla mål av allmänt intresse som avser säkerställande av människors liv, allmän ordning och säkerhet eller försvar samt att säkerställa en icke snedvriden konkurrens.

Senast två år före det att ett tillstånds ursprungliga giltighetstid löper ut ska en objektiv och framåtblickande bedömning göras av de allmänna villkor som har fastställts för förlängningen av tillståndets giltighetstid. Som utgångspunkt ska giltighetstiden förlängas, om det inte bedöms att en sådan förlängning inte skulle uppfylla dessa villkor. Förlängning av tillståndstiden kan också nekas om det finns ett pågående tillsynsärende som gäller frågan om tillståndshavaren följer gällande tillståndsvillkor. Tillståndshavaren ska underrättas om huruvida en förlängning beviljas eller inte.

För att uppfylla EU-direktivets krav på att de allmänna villkoren för förlängning av tillstånd som beviljas för kortare tid än 20 år ska vara tillgängliga innan tillstånd beviljas, bör dessa villkor framgå direkt av lagen. EU-direktivet är vidare formulerat så att förlängning normalt ska ske. Samtidigt bör förlängning inte kunna ske mot tillståndshavarens vilja. Det bör därför framgå av lagen att ett tillstånd som gäller för kortare tid än 20 år ska förlängas med skälig tid, dock måste tillståndstiden sammanlagt bli minst 20 år. Det bör vidare anges att förlängning endast ska ske om tillståndshavaren begär detta senast två år före giltighetstidens utgång. Giltighetstiden bör inte få förlängas om tillståndshavaren inte har följt tillståndsvillkoren eller om en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset av att säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser, främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbandstjänster, främja teknikutvecklingen, hindra snedvridning av konkurrensen eller skydda människors liv eller tillgodose allmän ordning och säkerhet eller försvar.

EU-direktivet reglerar inte frågan om förlängning av tillstånd för trådlösa bredbandstjänster som gäller för längre tid än 20 år. I dessa fall bör huvudreglerna om förlängning av sändartillstånd och blocktillstånd gälla.

11.5 Åtgärder mot störningar

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om att elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat ändamål, endast får användas i enlighet med meddelade föreskrifter, ska föras över till den nya lagen. Regeringen ska få meddela föreskrifter om förbud mot att inneha andra elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 14 § första stycket LEK får elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat liknande ändamål, användas endast i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I andra stycket finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förbud mot att inneha elektriska eller elektroniska anläggningar som inte omfattas av första stycket och som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Enligt 14 § förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation är det förbjudet att inneha sådana anläggningar som avses i 3 kap. 14 § andra stycket LEK. Förbudet gäller dock inte sådana anläggningar som behövs i verksamhet som bedrivs av Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt eller Försvarets materielverk. Det gäller inte heller sådana anläggningar som Polismyndigheten behöver i sin bombskyddsverksamhet eller som en nationell resurs i sin verksamhet till skydd mot obemannade luftfartyg, eller sådana som PTS eller Elsäkerhetsverket innehar i samband med utövande av marknadskontroll. Inte heller omfattas anläggningar som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förvarar, underhåller och transporterar i sin verksamhet inom ramen för EU:s civila krishantering. Vidare får PTS efter ansökan av Kriminalvården besluta att förbudet inte ska gälla viss sådan anläggning som behövs i en anstalt eller ett häkte inom Kriminalvården för att hindra otillåten mobiltelefonkommunikation, om anläggningen kan användas utan att skadlig störning uppstår utanför anstalten eller häktet.

Enligt 7 kap. 14 § 2 LEK ska den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 14 § andra stycket dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. För det fall någon annan myndighet än regeringen meddelar föreskrifter med stöd av 3 kap. 14 § andra stycket LEK kan 7 kap. 14 § 2 LEK därmed vara ett otillåtet s.k. blankettstraffstadgande (jfr rättsfallet NJA 2005 s. 33).

De anläggningar som avses i 3 kap. 14 § andra stycket LEK är främst s.k. störsändare (se prop. 1992/93:200 s. 242 och prop. 2002/03:110 s. 154). En störsändare är en sändare vars syfte är att störa utrustning genom att sända på samma eller angränsande frekvensband som den utrustning som ska störas. Den kan bl.a. användas för att störa mobiltelefoni eller räddningstjänstens radiokommunikation, trådlösa larm, GPS, butikers larmbågar och fjärrlås för bilar, men även för radarstörning där syftet är att hindra en radar från att se och mäta in mål. Användning av störsändare kan därmed orsaka mycket stora skador på kommunikationssystem som är nödvändiga för samhället.

Med hänsyn till de negativa effekterna av användning av störsändare bör otillåten användning även fortsättningsvis vara kriminaliserad. Regeringen har hittills inte utnyttjat möjligheten till vidaredelegering i 3 kap. 14 § andra stycket LEK. Mot bakgrund av regleringens utformning framstår be-

hovet av en sådan möjlighet som litet. En sådan möjlighet bör därför inte införas i den nya lagen.

Bestämmelserna i 3 kap. 14 § LEK bör i övrigt föras över till den nya lagen.

11.6 Överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om överlåtelse och uthyrning av tillstånd ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 51 i EU-direktivet finns bestämmelser om överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare. Artikeln utgör en anpassning och utvidgning av motsvarande reglering i artikel 9b i ramdirektivet.

I artikel 51.1 anges att tillstånd att använda radiosändare som huvudregel ska få överlåtas eller hyras ut. Medlemsstaterna får dock bestämma att detta inte ska gälla om tillstånd ursprungligen beviljats utan kostnad eller för rundradio. Av punkt 2 framgår att överlåtelse eller uthyrning av tillstånd ska anmälas till den behöriga myndigheten och offentliggöras. När tillståndet avser ett harmoniserat frekvensutrymme ska överlåtelsen eller uthyrningen överensstämma med den harmoniserade uthyrningen.

Artikel 51.3 är i huvudsak ny. Där anges att överlåtelse eller uthyrning av tillstånd ska tillåtas om de ursprungliga tillståndsvillkoren bibehålls. Vidare ska överlåtelse och uthyrning omfattas av det minst betungande förfarande som är möjligt. Uthyrning av tillstånd ska inte vägras om uthyraren åtar sig att förbli ansvarig för att uppfylla de ursprungliga tillståndsvillkoren. Överlåtelse av tillstånd ska inte vägras, utom i de fall det finns en tydlig risk för att den nya innehavaren inte klarar av att uppfylla de ursprungliga tillståndsvillkoren. Detta ska dock inte påverka behovet av att säkerställa att det inte uppstår någon snedvridning av konkurrensen. Det ska inte heller påverka medlemsstaternas behörighet att utöva tillsyn över att tillståndsvillkoren följs, både när det gäller uthyraren och den som hyr. Medlemsstaterna ska vidare underlätta överlåtelse och uthyrning av tillstånd genom att pröva varje begäran om att anpassa tillståndsvillkoren och genom att säkerställa att det berörda frekvensutrymmet kan separeras eller delas upp på olika sätt.

Enligt artikel 52.2 första stycket d får tillstånd förenas med villkor som förbjuder eller begränsar överlåtelser av tillstånd om en överlåtelse sannolikt skulle leda till betydande skada för konkurrensen. Enligt andra stycket i samma punkt ska beslut grundas på en objektiv och framåtblickande bedömning av konkurrensvillkoren på marknaden av om åtgärden är nödvändig för att upprätthålla eller skapa effektiv konkurrens. Dessutom ska hänsyn tas till åtgärdens sannolika följder för marknadsaktörers investeringar, särskilt i nätutbyggnad. Den metod för marknadsanalys som anges i artikel 67.2 i direktivet ska beaktas.

Enligt artikel 55.8, som behandlar tillståndsgivning när antalet tillstånd har begränsats, ska den artikeln inte påverka överlåtelse av tillstånd enligt artikel 51. Den ska med andra ord inte hindra överlåtelse av tillstånd som har beviljats efter ett urvalsförfarande.

I 3 kap. 23 § LEK anges att ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda radiosändare får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Ett sådant medgivande ska lämnas om förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades, det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, överlåtelsen inte leder till en ändrad användning av radiofrekvenser där användningen har harmoniserats, förvärvaren inte tidigare fått ett tillstånd återkallat med hänsyn till Sveriges säkerhet, det inte finns skäl att anta att förvärvarens radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet och det inte finns något annat särskilt skäl mot det. Vid medgivandet får tillståndsvillkoren ändras. Enligt 3 kap. 24 § LEK tillämpas dessa bestämmelser även på uthyrning av ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda radiosändare. Det är dock inte möjligt att ändra tillståndsvillkoren i samband med uthyrning.

När det prövas om en överlåtelse eller uthyrning kan inverka menligt på konkurrensen ska en utredning av de påverkade marknaderna göras. Effekterna på konkurrensen analyseras i princip med utgångspunkt från de bedömningar som görs inom konkurrensrätten. Hur omfattande en sådan utredning måste vara beror på omständigheterna i det enskilda fallet (jfr rättsfallet RK 2015:1).

Vid överlåtelse av ett tillstånd gäller enligt 3 kap. 23 § LEK att förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt lagen för tiden efter medgivandet. Detsamma gäller enligt 3 kap. 24 § LEK även vid uthyrning av ett tillstånd. Vidare anges i 7 kap. 6 a § LEK att när det finns skäl att återkalla ett tillstånd enligt 5 eller 6 §§ på grund av omständigheter som hänför sig till en hyrestagare ska återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

Bestämmelserna i 3 kap. 23 och 24 §§ LEK bygger på grundregeln att en ansökan om medgivande till överlåtelse eller uthyrning ska bifallas när förvärvaren uppfyller de krav som ställdes på sökanden i samband med att tillståndet meddelades. En ansökan om medgivande kan avslås om det finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen. Mot bakgrund av att hyrestagaren övertar uthyrarens rättigheter och skyldigheter vid uthyrning av tillstånd bedöms det inte nödvändigt att föreskriva att uthyraren, i enlighet med artikel 51.3 b, ska avge en särskild försäkran om att tillståndsvillkoren ska uppfyllas.

Vid ett medgivande om överlåtelse framgår det av 3 kap. 23 § tredje stycket LEK att myndigheten får meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder. Det är dessutom alltid möjligt för tillståndshavaren att ansöka om ändring av tillståndsvillkoren och få ansökan prövad. En sådan ansökan kan t.ex. röra frågor om hur ett visst frekvensutrymme ska delas upp. Det finns inget i paragrafen som hindrar en överlåtelse av ett tillstånd som beviljats efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan.

Enligt regeringens bedömning är 3 kap. 23 och 24 §§ LEK förenliga med EU-direktivets bestämmelser om överlåtelse och uthyrning av tillstånd. Paragraferna bör därför föras över till den nya lagen.

11.7 Handläggningen av ärenden om tillstånd att använda radiosändare

Regeringens bedömning: Det bör i förordning införas bestämmelser om handläggningen av ärenden om tillstånd att använda radiosändare.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens bedömning. I promemorian föreslås bestämmelser om handläggningstider och samråd i lag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens bedömning: I 8 kap. 3, 10 och 14 §§ LEK finns bestämmelser om handläggningstider och samråd i ärenden om tillstånd att använda radiosändare. Paragraferna genomför ett flertal bestämmelser i ramdirektivet och auktorisationsdirektivet.

I artiklarna 23, 48 och 55 i EU-direktivet finns bestämmelser om samråd och annan handläggning av ärenden som ersätter bestämmelserna i ramdirektivet och auktorisationsdirektivet. De innebär i huvudsak att berörda parter ska få tillfälle att yttra sig inom viss tid, att samrådsförfaranden ska offentliggöras och att särskilda handläggningstider gäller i ärenden om beslut om tillstånd att använda radiosändare.

Av artikel 23 framgår att när åtgärder ska vidtas enligt direktivet ska berörda parter, utom i vissa undantagsfall, få möjlighet att yttra sig över ett förslag till åtgärd inom skälig tid. Skälig tid ska anses vara 30 dagar utom under exceptionella omständigheter.

Enligt artikel 45.3 i EU-direktivet ska samråd enligt artikel 23 ske inför ett beslut om att tillåta alternativ användning av ett harmoniserat frekvensutrymme.

Vidare ska, enligt artikel 49.2, samråd ske inför ett beslut om förlängning av ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster. Ett sådant samråd ska enligt artikeln pågå under minst tre månader.

Enligt artikel 55 ska samråd ske när regleringsmyndigheten avser att begränsa antalet tillstånd att använda radiosändare. Berörda parter bör också, i enlighet med promemorians förslag, få möjlighet att yttra sig över ett förslag till urvalsförfarande.

I promemorian föreslås att de nämnda bestämmelserna i EU-direktivet genomförs i den nya lagen. Bestämmelserna rör regleringsmyndighetens handläggning av ärenden och har inga direkta rättsverkningar för enskilda. Enligt regeringens mening finns det därför inte skäl att tynga lagtexten med den typen av bestämmelser. De bestämmelser som behövs för att genomföra EU-direktivets bestämmelser om samråd och annan handläggning av ärenden bör i stället beslutas i förordning.

12 Trådlösa lokala nät

12.1 Tillgång till trådlösa lokala nät

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska inte få begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till sådana nät.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om trådlösa lokala nät

I artikel 56 i EU-direktivet finns nya bestämmelser om tillgång till trådlösa lokala nät (Radio Local Area Networks, RLAN). Med trådlösa lokala nät avses enligt artikel 2.24 i EU-direktivet trådlösa kommunikationssystem med låg effekt, kort räckvidd och låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet, och vilka på icke-exklusiv grund använder ett harmoniserat frekvensutrymme. I den nya lagen bör det tas in en definition av detta uttryck som motsvarar direktivets definition.

Det är alltså fråga om utrustning för radiokommunikation som ger användarna möjlighet att trådlöst ansluta till internet inom utrustningens räckvidd. I allmänhet köper slutanvändare själva RLAN-utrustning och sätter upp i sina hem eller lokaler. RLAN-utrustningen behöver dock anslutas till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät för att kunna ge tillgång till internet. Beteckningen WiFi används ofta för vanlig RLAN-teknik i konsumentledet. Användning av RLAN är numera mycket vanligt, både i bostäder och lokaler. Det förekommer även att grupper av användare ”syndikerar” sina RLAN så att varje användare ges tillgång till alla andra användares RLAN-utrustningar.

Slutanvändares användning av trådlösa lokala nät

I artikel 56.4 i EU-direktivet finns bestämmelser som syftar till att genom delning av RLAN-anslutningar kunna öka antalet tillgängliga accesspunkter och därmed den trådlösa datakapaciteten. Behöriga myndigheter ska säkerställa att den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte ensidigt begränsar eller hindrar slutanvändare från användning av RLAN i två olika situationer.

Den första situationen avser att slutanvändare efter eget val ska få använda RLAN som tillhandahålls av tredje part. Det är alltså inte tillåtet för den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att begränsa slutanvändares rätt att ansluta sig till tredje parts RLAN-utrustningar.

Den andra situationen avser att slutanvändare ska få tillåta att andra slutanvändare får tillgång till allmänna elektroniska kommunikationsnät via RLAN. Detta omfattar även tredje parters initiativ som förenar olika slutanvändares RLAN och gör dem allmänt tillgängliga. Det är alltså inte tillåtet att begränsa slutkunders rätt att ”syndikera” RLAN-utrustning så att även andra användare kan ansluta sig genom utrustningen.

Det saknas bestämmelser i svensk rätt som förbjuder villkor av detta slag i abonnemang. Det är oklart i vilken utsträckning sådana villkor i praktiken förekommer på den svenska marknaden. Vidare följer det av artikel 3.1 i TSM-förordningen (EU) 2015/2120 att slutanvändare ska ha rätt att via sin internetanslutningstjänst ha tillgång till och distribuera information och innehåll, använda och tillhandahålla applikationer och tjänster och använda terminalutrustning efter eget val. Vissa villkor i abonnemangsavtal som begränsar en slutanvändares rätt att använda RLAN-utrustning skulle därmed kunna strida mot den bestämmelsen. För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 56.4 i EU-direktivet bör det införas en bestämmelse i den nya lagen om att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst inte får begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till trådlösa lokala nät.

12.2 Tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

Regeringens förslag: En myndighet ska, på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, på begäran ge en operatör tillträde till byggnader, anläggningar och föremål myndigheten äger och som är tekniskt lämpliga för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät. Den som lämnar tillträde ska söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som operatören själv inte kan söka. Skyldigheten att lämna tillträde ska inte gälla om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till vissa omständigheter.

Den som tagit emot en begäran om tillträde ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran skriftligen ge operatören besked om huruvida begäran medges eller inte.

Med myndighet ska jämställas den som enligt lagen om offentlig upphandling är upphandlande myndighet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att skyldigheten ska gälla för statliga och kommunala bolag. I promemorian föreslås inte heller att byggnadens, anläggningens eller föremålets kulturvärde ska beaktas.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Konkurrensverket*, *TechSverige* och *regionerna Uppsala* och *Västmanland*, anser att skyldigheten att lämna tillträde även ska gälla statliga och kommunala bolag. Flera remissinstanser, däribland *Statens Fastighetsverk* och

Göteborgs och *Växjö kommuner*, har synpunkter på i vilka situationer skyldigheten inte ska gälla och anser bland annat att det bör anges uttryckligen att hänsyn ska tas till en byggnads arkitektoniska eller historiska värde. Ett antal remissinstanser, däribland *Försvarsmakten*, har synpunkter på vilka myndigheter som bör undantas från skyldigheten att lämna tillträde. Försvarsmakten anser också att det bör finnas en skyldighet för den som lämnar tillträde att höra Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Säkerhetspolisen samt att dessa myndigheter bör kunna överklaga sådana beslut som går emot de allmänna intressen som myndigheterna bevakar. Vidare aktualiseras frågan om ersättning av några remissinstanser, däribland *Region Stockholm* och *Sjöfartsverket*. *PTS* anser att definitionen av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd bör justeras.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av trådlösa accesspunkter

Bakgrunden till den nya EU-regleringen av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd är den utveckling som förväntas när den s.k. femte generationens mobila kommunikationsnät, 5G, ska byggas ut och tas i bruk. 5G-system kommer att använda även breda frekvensband som ligger högre än vad som är fallet för dagens 3G- och 4G-system, bl.a. frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz. Utbredningsegenskaperna hos radiovågor i dessa frekvensband innebär att frekvensbanden i allmänhet inte är lämpliga för mobilsystem som täcker stora geografiska ytor. I stället kommer 5G i höga frekvensband främst att användas för att nå mycket höga datahastigheter i tätbebyggda områden eller inomhus. Detta kommer att kräva utbyggnad av ett stort antal små basstationer som var och en har liten räckvidd (s.k. pikoceller eller femtoceller). Sådana basstationer omfattas av direktivets definition av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. Även befintlig och kommande RLAN-utrustning kan omfattas av definitionen.

Trådlösa accesspunkter

Med trådlösa accesspunkter med kort räckvidd (i fortsättningen benämnda trådlösa accesspunkter) avses enligt artikel 2.23 i EU-direktivet en liten trådlös nätanslutningsutrustning med låg effekt och kort räckvidd. Den kan användas som en del av ett elektroniskt kommunikationsnät och vara utrustad med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av den underliggande nättopologin för mobila eller fasta nät. I den nya lagen bör det tas in en definition av detta uttryck som överensstämmer med direktivet. Regeringen delar *PTS* synpunkt om att definitionen bör justeras men anser att den i stället bör formuleras närmare den engelska språkversionen (”regardless of the underlying network topology, be it mobile or fixed”).

Kommissionen har antagit genomförandeförordning (EU) 2020/1070 av den 20 juli 2020 om fastställande av egenskaper för trådlösa accesspunkter med kort räckvidd enligt artikel 57.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. I bilaga B till förordningen finns kraven i den europeiska standard som de trådlösa accesspunkterna ska uppfylla. Av artikel

3 i förordningen följer vidare att de därtill antingen ska vara fullständigt och säkert integrerade med sin stödstruktur och osynliga för allmänheten eller uppfylla vissa andra villkor.

Tillträde till fysisk infrastruktur för installation av trådlösa accesspunkter

Enligt artikel 57.4 i EU-direktivet ska operatörer få tillträde till all fysisk infrastruktur som förvaltas av nationella, regionala eller lokala offentliga myndigheter och som är tekniskt lämplig för att montera trådlösa accesspunkter på eller som behövs för att sådana accesspunkter ska kunna förbindas med ett stamnät. Sådan infrastruktur kan vara väg- och gatuutrustning som lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonspelare, buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer. Myndigheterna ska tillgodose varje rimlig begäran om tillträde enligt rättvisa, skäliga, transparenta och icke-diskriminerande villkor. Medlemsstaterna ska i relevanta fall tillämpa de förfaranden som antagits i enlighet med utbyggnadsdirektivet 2014/61/EU.

Artikel 57.4 syftar till att operatörer ska kunna få tillträde till fysisk infrastruktur som ägs av offentliga aktörer för att montera trådlösa accesspunkter. Detta kan underlätta installation av ett stort antal accesspunkter för bl.a. 5G-system i högre frekvensband. Regleringen kompletterar de möjligheter till tillträde till fysisk infrastruktur som finns enligt lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen), genom att infrastrukturen inte behöver ingå i ett bredbandsnät eller ägas eller användas av en nätinnehavare. Även ledningsrättslagen (1973:1144) innehåller bestämmelser som underlättar utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät. Enligt regeringens mening är det dock mest lämpligt att bestämmelser om tillträde för installation av trådlösa accesspunkter enligt artikel 57.4 tas in i den nya lagen.

Artikel 57.4 är översiktligt formulerad och lämnar detaljerna i genomförandet till medlemsstaterna. Det finns en hänvisning till förfarandena i utbyggnadsdirektivet, utan att det anges vilka av de olika förfarandena i det direktivet som avses.

Utbyggnadsdirektivet har i huvudsak genomförts i utbyggnadslagen. Enligt 2 kap. utbyggnadslagen får en bredbandsutbyggare begära tillträde till en nätinnehavares fysiska infrastruktur. Med fysisk infrastruktur avses där passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, bl.a. kanalisationer, master, kopplingsskåp, byggnader, torn och stolpar. I första hand ska nätinnehavaren bedöma om en begäran om tillträde är rimlig. Det anges i lagen vad som ska beaktas vid den bedömningen. Om nätinnehavaren anser att begäran är rimlig, ska denne inom vissa tidsgränser föreslå rättvisa och rimliga villkor för tillträdet. Om bredbandsutbyggaren inte godtar nätinnehavarens bedömning, kan tvisten hänskjutas till en tvistlösningsmyndighet för prövning. Bestämmelser om tillträde enligt utbyggnadsdirektivet finns också i 4 kap. 13 b § LEK enligt vilken den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad är skyldig att uppfylla rimliga krav på tillträde. Tillträdet ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor.

Genomförandet av artikel 57.4 i EU-direktivet bedöms i huvudsak kunna utgå från 2 kap. utbyggnadslagen. Det bör anges i den nya lagen att det tillträde som ska lämnas operatörer enligt artikel 57.4 ska lämnas på begäran.

Den fysiska infrastruktur som kan bli föremål för begäran om tillträde omfattar dels sådan infrastruktur som tekniskt lämpar sig för installation av trådlösa accesspunkter, dels sådan infrastruktur som behövs för att accesspunkter ska kunna anslutas till ett stamnät. Uttrycket fysisk infrastruktur har inte definierats i EU-direktivet, men det torde ha en annan omfattning än motsvarande uttryck i utbyggnadsdirektivet. I direktivet anges som exempel väg- och gatuutrustning samt buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer.

Eftersom accesspunkter är små och lätta, kan de installeras på många slags anläggningar i utom- och inomhusmiljö. En begäran om tillträde kan därmed komma att avse en mycket stor mängd byggnader och anläggningar av högst varierande storlek. Det kan röra alltifrån enkla stolpar eller pelare till byggnaders fasader. Det bör anges att den fysiska infrastruktur som kan bli aktuell för installation av trådlösa accesspunkter är byggnader, anläggningar och föremål. Vilken infrastruktur som är lämplig får avgöras i det enskilda fallet. Direktivet ger inte utrymme för att styra tillträdet till i första hand gatuinfrastruktur på det sätt *Statens fastighetsverk* efterfrågar.

Enligt artikel 57.1 får behöriga myndigheter inte otillbörligt begränsa ibruktagandet av trådlösa accesspunkter och som huvudregel inte kräva något stadsplaneringstillstånd eller förhandstillstånd för ibruktagandet. Tillstånd får dock krävas om trådlösa accesspunkter ska tas i bruk på byggnader eller platser som är skyddade för att de har ett arkitektoniskt eller historiskt värde eller naturvärde, eller med hänsyn till den allmänna säkerheten. Enligt kraven i genomförandeförordning (EU) 2020/1070 ska en trådlös accesspunkt antingen vara fullständigt och säkert integrerad med sin stödstruktur och därför osynlig för allmänheten, eller uppfylla andra krav, bl.a. att den ska ha en visuell enhetlighet med stödstrukturen och dolda kablar och att den synliga delen inte får överstiga 30 liter. Om flera separata trådlösa accesspunkter delar samma infrastrukturplats med en enskild avgränsad yta får den sammanlagda volymen av de för allmänheten synliga delarna inte överstiga 30 liter. När flera trådlösa accesspunkter är installerade på samma plats eller i närheten av varandra gäller också att de tillsammans inte får skapa aggregerad visuell överbelastning.

Förhållandet till plan- och bygglagen

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) krävs det vanligtvis bygglov för ändringar av en byggnad, om byggnaden byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt (se 9 kap. 2 § första stycket 3 c). Enligt samma lag får byggnader och bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte förvanskas (se 8 kap. 13 §). För sådana byggnader och bebyggelseområden kan kommunen i en detaljplan eller områdesbestämmelser utvidga kraven på bygglov till att gälla i stort sett alla ändringar (se 9 kap. 8 § första stycket 2 b). Förvanskningsförbudet gäller även om åtgärden inte kräver bygglov.

Regeringen bedömer att en trådlös accesspunkt som uppfyller kraven i genomförandeförordningen (EU) 2020/1070 vanligtvis inte utgör en sådan ändring som kräver bygglov enligt 9 kap. 2 § första stycket 3 c plan- och bygglagen. Det förutsätter alltså att accesspunkten antingen är osynlig för allmänheten eller har en visuell enhetlighet med stödstrukturen och en

storlek som står i proportion till stödstrukturens totala storlek, en sammanhängande form, neutrala färger som matchar eller smälter in i stödstrukturen samt dolda kablar. Accesspunkten får inte heller skapa en aggregerad visuell överbelastning tillsammans med andra trådlösa accesspunkter som redan är installerade på samma plats eller i närheten (se artikel 3 och punkt 4 i bilaga A till genomförandeförordningen). Även en sådan accesspunkt kan dock undantagsvis kräva bygglov enligt vad en kommun har bestämt i en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt 9 kap. 8 § första stycket 2 b plan- och bygglagen. Om en sådan accesspunkt kan tillåtas i förhållande till förvanskningsförbudet behöver enligt regeringen bedömas utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet, framför allt utifrån hur väl accesspunkten kommer att integreras i byggnaden. Regeringen bedömer att detta är förenligt med direktivet, som föreskriver att tillstånd får begäras för installation på byggnader eller platser med ett arkitektoniskt eller historiskt värde, se artikel 57.1 tredje stycket.

Upphandlande myndigheter ska ge tillträde till fysisk infrastruktur

Den fysiska infrastrukturen ska enligt EU-direktivet vara kontrollerad av nationella, regionala eller lokala offentliga myndigheter. Det framgår inte av direktivet vilka organ som avses med detta uttryck. Som flera remissinstanser påpekar ger den svenska språkversionen sken av ett snävare tillämpningsområde än den engelska versionens ”controlled by […] public authorities”. Som *Konkurrensverket* anför har begreppet kontrollerad en etablerad innebörd i upphandlingsrätten, där statligt eller kommunalt ägda företag kan anses vara kontrollerade av deras ägare och därmed omfattas av upphandlingsreglerna. I likhet med vad bl.a. *TechSverige* påpekar skulle promemorians förslag innebära att möjligheten att få tillträde till byggnader blir beroende av vilken förvaltningsform som en offentlig aktör har valt. Det är vanligt att kommuner förvaltar sina fastigheter i kommunala fastighetsbolag. Även kollektivtrafik bedrivs ofta i bolagsform. Direktivet pekar särskilt ut buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer som exempel på sådan egendom till vilken tillträde bör kunna lämnas. De nya bestämmelserna behöver mot denna bakgrund ha en vidare tillämpning än den som föreslås i promemorian.

Skyldigheten att lämna tillträde bör enligt regeringens mening ligga på myndigheter och andra som enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är upphandlande myndigheter. Det omfattar t.ex. statliga och kommunala myndigheter och kommunala bolag, se 1 kap. 18 och 22 §§ i den lagen. Skyldigheten förutsätter att myndigheten äger sådan infrastruktur som kan komma i fråga. Det blir alltså inte aktuellt att lämna tillträde till exempelvis en byggnad som en myndighet hyr av en privat hyresvärd. I förhållande till bl.a. kommunala bolag aktualiseras frågor om egendomsskydd, eftersom skyldigheten att ge tillträde påverkar deras rätt att fritt förfoga över sin egendom, se vidare nedan.

I förarbetena till LEK anges att om den som har skyldigheten att lämna tillträde behöver söka tillstånd enligt annan lag, får skyldigheten anses innefatta även en skyldighet att på saklig grund ansöka om nödvändiga tillstånd (se prop. 2002/03:110 s. 118). I förarbetena till utbyggnadslagen anförde dock regeringen att det endast bör ankomma på den som lämnar tillträde att söka tillstånd om det är nödvändigt för att tillträdet ska kunna

realiseras (se prop. 2015/16:73 s. 36). På inrådan av Lagrådet infördes därför en bestämmelse i 2 kap. 1 § utbyggnadslagen om att det åligger en nätinnehavare att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som bredbandsutbyggaren inte själv kan söka. På motsvarande sätt bör det anges i den nya lagen att den som lämnar tillträde är skyldig att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som operatören inte själv kan söka. Detta innebär att om operatören själv kan söka ett tillstånd, så ska givetvis denne göra detta. De tillstånd som framför allt kan bli aktuella för myndigheten att söka är tillstånd enligt kulturmiljölagen (1988:950). Eftersom även någon annan än fastighetens ägare kan ansöka om bygglov, är det däremot upp till operatören att göra en sådan ansökan när detta krävs, exempelvis om krav på bygglov har införts i en detaljplan eller områdesbestämmelser med stöd av 9 kap. 8 § första stycket 2 b plan- och bygglagen.

Skyldigheten gäller inte om tillträde inte är rimligt

Direktivet kräver att varje rimlig begäran om tillträde ska tillgodoses. Det bör därför finnas situationer när skyldigheten inte gäller på grund av att det begärda tillträdet inte är rimligt. Precis som är fallet enligt utbyggnadslagen ska den som ska lämna tillträde i första hand försöka ange villkor som möjliggör tillträde. Bedömningen av vad som är rimligt måste göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. För samtliga fall gäller att den som inte lämnar tillträde vid en tvist ska kunna motivera varför den anförda grunden innebär att det begärda tillträdet inte är rimligt. I likhet med vad som gäller enligt utbyggnadslagen bör det i den nya lagen ges exempel på omständigheter som kan medföra att det begärda tillträdet inte är rimligt. När det gäller dessa exempel bör ledning hämtas från 2 kap. 1 § utbyggnadslagen.

Skyldigheten om tillträde till byggnader, anläggningar eller föremål bör inte gälla om begäran inte är rimlig med hänsyn till

- byggnadens, anläggningens eller föremålets tekniska lämplighet för det avsedda ändamålet med tillträdet,
- utrymmesbrist i eller på byggnaden, anläggningen eller föremålet,
- personlig säkerhet och folkhälsa,
- risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
- risk för att andra tjänster som byggnaden, anläggningen eller föremålet används för störs, eller
- andra liknande omständigheter.

Som bl.a. *Sveriges Kommuner och Regioner* och Statens fastighetsverk påpekar kommer förslaget att träffa bl.a. byggnader med mycket höga kulturella värden och som omfattas av kulturmiljölagen (1988:950) eller förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen. Däremot är det inte tydligt att hänsyn till sådana värden skulle kunna tas enligt promemorians förslag. Regeringen instämmer i Sveriges Kommuner och Regioners bedömning att det i den nya lagen i stället uttryckligen bör anges i en egen punkt att hänsyn även bör tas till byggnadens, anläggningens eller föremålets kulturvärde. Det bedöms också, som Statens fastighetsverk påpekar, förenligt med direktivets intentioner (se bl.a. artikel 57.2 och skäl

139). Att en byggnad, anläggning eller föremål omfattas av skyddsbestämmelser på grund av sitt kulturella värde innebär dock inte per automatik att skyldigheten att lämna tillträde inte gäller. Som med övriga hänsyn ska villkoren för tillträdet inom ramen för rimlighetsbedömningen anpassas så långt möjligt för att tillträde ska kunna lämnas och en bedömning av om tillträdet är rimligt göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Genom att även andra liknande omständigheter ska beaktas tydliggörs att listan inte är uttömmande och att det kan finnas situationer där andra hänsyn gör att tillträdet inte är rimligt. Det kommer att uppstå situationer där vitt skilda hänsyn kommer att behöva tas. En bedömning av om en begäran om tillträde är rimlig måste göras med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Frågan om vad som kan motivera att en begäran inte medges behandlas vidare i författningskommentaren. Några ytterligare uttryckliga omständigheter för att inte medge begäran bedöms inte behöva anges i bestämmelsen.

Ett par remissinstanser, t.ex. *regionerna Uppsala* och *Västmanland,* efterfrågar ett klargörande av vad som ska gälla om den fysiska infrastrukturen behöver flyttas eller av andra skäl inte längre är tillgänglig. I likhet med vad regeringen uttalade i anslutning till utbyggnadslagen är det inte frågor som bör regleras i lag utan något parterna bör lösa sinsemellan i samband med att villkoren för tillträdet fastställs (se prop. 2015/16:73 s. 38).

Rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor för tillträdet

Enligt artikel 57.4 i EU-direktivet ska villkoren för tillträdet vara rättvisa, skäliga, transparenta och icke-diskriminerande. Kraven bör framgå av den nya lagen.

I EU-direktivet anges att villkoren ska vara rättvisa, skäliga och icke-diskriminerande, jfr ”fair”, ”reasonable” och ”non-discriminatory” i den engelska språkversionen. Uttrycket ”fair and reasonable” används också i den engelska språkversionen av artikel 3.2 i utbyggnadsdirektivet, som behandlar villkoren, inklusive prisvillkor, för tillträde till fysisk infrastruktur. I den svenska språkversionen av det direktivet används uttrycket ”rättvisa och rimliga”. Det anges också i 2 kap. 1 § utbyggnadslagen att tillträde ska ske på rättvisa och rimliga villkor. I 4 kap. 13 b § LEK, som genomför artikel 9.3 i utbyggnadsdirektivet, anges att tillträde ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor (jfr ”fair” och ”non-discriminatory” i den engelska språkversionen). Det är därför lämpligt att i den nya lagen ange att tillträde för installation av trådlösa accesspunkter ska ske på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor. Detta utgör både en garanti för den som begär tillträde och en yttersta gräns för vad den som lämnar tillträde är skyldig att göra och erbjuda.

Det kan förutses att meningsskiljaktigheter främst kommer att uppstå i fråga om villkor om ersättning för tillträdet som myndigheten vill ha av operatören. I förarbetena till utbyggnadslagen (prop. 2015/16:73 s. 37) konstaterades att det kunde framstå som otydligt vad en rättvis och rimlig ersättning innebär. Det ansågs inte möjligt att på förhand uttala exakt vad sådan ersättning bör omfatta, särskilt mot bakgrund av att vad som är en rättvis och rimlig ersättning kan variera beroende på typ av fysisk infrastruktur och vilken bransch som nätinnehavaren verkar i. Det bedömdes att nätinnehavaren i vart fall alltid skulle ha en realistisk möjlighet att täcka

sina kostnader. Regeringen uttalade att med kostnader i detta sammanhang borde avses uppskattade kostnader för tillträdet, inklusive kostnader för att söka ledningsrätt eller andra liknande processkostnader och ökade kostnader för drift och underhåll. Det kunde t.ex. handla om elkraft, kyla, olika typer av kontroller, extra utrustning, nödvändig anpassning av infrastrukturen och säkerhetsåtgärder. En viss schablonisering ansågs nödvändig mot bakgrund av att inte alla kostnader kan vara kända på förhand. Ersättning borde däremot inte utgå för uppenbart onödiga eller överdrivna kostnader. Kostnaderna borde alltså vara relevanta i förhållande till det begärda tillträdet. Regeringen anförde vidare att även tillträdets inverkan på nätinnehavarens affärsplaner och investeringar borde beaktas när ersättningsnivån fastställs. Ett visst påslag utöver kostnaderna ansågs normalt vara rättvist och rimligt. Meningen var inte att prissättningen ska motverka investeringar i infrastrukturen.

Dessa uttalanden bör kunna ge ledning även för bedömningen av en rättvis och rimlig ersättning när det gäller tillträde för att sätta upp trådlösa accesspunkter eller för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Ökade kostnader för myndigheten skulle exempelvis kunna vara administrativa åtgärder i samband med att operatören ska ges fysisk tillgång till byggnaden för att installera eller underhålla den trådlösa accesspunkten. Den trådlösa accesspunkten kommer även efter installationen att innehas av operatören, som därmed ansvarar för drift och underhåll av accesspunkten om inte parterna avtalar om annat. Ersättningen ska alltså täcka alla förutsebara och relevanta kostnader som uppstår för sådant tillträde. Om en begäran om tillträde kräver omfattande anpassningar, på det sätt *Region Stockholm* förutser, är det något som får tas in i bedömningen av vad som är en rimlig ersättning. Omfattande anpassningar kan även behöva beaktas inom ramen för bedömningen av om begäran om tillträde över huvud taget är rimlig. Sökanden får i varje fall göra en affärsmässig bedömning av om tillträdet är värt kostnaderna. I det sammanhanget är det viktigt att parterna samarbetar konstruktivt och så långt som det är möjligt tidigt förser varandra med den information som behövs för att undvika att saken behöver prövas i onödan.

Förutom de statliga affärsdrivande verken har myndigheter som huvudregel inte till syfte att gå med vinst i sin verksamhet. Det finns ingenting som talar emot att en marknadsmässig ersättning kan vara rimlig, på det sätt som *Sjöfartsverket* efterfrågar, men en bedömning måste göras i det enskilda fallet. Därtill bör det i en rättvis och rimlig ersättning också kunna räknas in en post motsvarande rimlig avkastning på investerat kapital, när det som i detta fall kan bli fråga om upplåtelse av fast egendom. Detta motverkar marknadsstörningar som kan uppkomma om ett reglerat tillträde till myndigheters fysiska infrastruktur skulle bli avsevärt billigare än affärsmässiga uppgörelser om tillgång till privat ägda byggnader och anläggningar.

Enligt artikel 57.5 i EU-direktivet ska ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd inte omfattas av avgifter utöver administrativa avgifter enligt artikel 16, utan att det påverkar tillämpningen av några affärsmässiga avtal. Detta bedöms inte hindra att myndigheter tillgodogör sig en skälig och rättvis ersättning för det tillträde som ges. Däremot får inte operatörer åläggas att betala andra avgifter än administrativa avgifter. Några sådana andra avgifter föreslås inte i den nya lagen.

Undantag från skyldigheten att lämna tillträde

Vissa myndigheter bedriver sådan verksamhet att de bör vara helt undantagna från skyldigheten att lämna tillträde. Enligt 1 kap. 3 § andra stycket utbyggnadslagen omfattas inte Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket av lagen och alltså inte heller av lagens bestämmelser om skyldigheten att lämna tillträde. I förarbetena anges att det av säkerhetsskäl inte är lämpligt att dessa myndigheter t.ex. tvingas att motivera varför tillträde till infrastruktur eller samordning inte kan medges eller att de blir part i ett tvistlösningsförfarande (se prop. 2015/16:73 s. 32 f.). Det bör vara möjligt att införa ett liknande undantag enligt den nya lagen. Att en myndighet är undantagen från skyldighet att lämna tillträde hindrar inte att myndigheten lämnar tillträde på frivillig väg. Ett flertal remissinstanser har synpunkter på vilka myndigheter som bör omfattas av ett sådant undantag. Vilka myndigheter som ska omfattas av undantaget bör bestämmas av regeringen i förordning.

Förfarandet

Myndigheten behöver viss information för att kunna ta ställning till en begäran om tillträde och eventuella villkor för tillträdet. En begäran om tillträde bör därför vara skriftlig och innehålla en beskrivning av det tillträde som begärs och de omständigheter som ligger till grund för begäran. Om en begäran inte innehåller de uppgifter som behövs för att kunna bedöma tillträdets rimlighet, kan innehavaren begära att operatören ska komplettera sin begäran. Operatören ska även ange en tidsplan för installationen av de accesspunkter och anslutningar som är relevanta för tillträdet (jfr 2 kap. 2 § utbyggnadslagen och prop. 2015/16:73 s. 41).

Enligt 2 kap. 3 § utbyggnadslagen ska en nätinnehavare senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran om tillträde skriftligen meddela om en begäran medges eller avslås. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för tillträde eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

Det är angeläget att den som begär tillträde snabbt kan få besked om huruvida tillträde medges eller inte. På motsvarande sätt som gäller enligt utbyggnadslagen bör det i den nya lagen anges att ett skriftligt besked ska lämnas senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran och att beskedet ska innehålla villkoren för tillträde eller skälen för att myndigheten inte tillmötesgår begäran.

Avsikten är att parterna ska träffa en överenskommelse om villkoren för tillträdet. Om någon överenskommelse om tillträde inte kan nås, antingen för att den som begär tillträde inte kan godta de föreslagna villkoren eller att myndigheten inte avser att lämna tillträde med hänsyn till att begäran inte är rimlig, har var och en av parterna möjlighet att begära att tillsynsmyndigheten ska lösa tvisten, se vidare avsnitt 20.6. Det svar som en myndighet ger på en begäran om tillträde är ett partsbesked och inte ett förvaltningsbeslut, oavsett om det leder till en överenskommelse eller inte. Det blir därför inte aktuellt med ett överklagande på det sätt som *Försvarsmakten* efterfrågar. Inte heller bör den nya lagen innehålla en skyldighet för den som lämnar tillträde att samråda med bl.a. Försvarsmakten. Frågan om samråd mellan tillsynsmyndigheten, Försvarsmakten, Myndigheten

för samhällsskydd och beredskap samt Säkerhetspolisen behandlas i avsnitt 20.6.

Operatörerna ska inom två veckor från ibruktagandet av varje trådlös accesspunkt anmäla det till den nationella regleringsmyndigheten i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 3.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/1070.

Egendomsskydd

Frågan om egendomsskydd är relevant när tillträde ska lämnas av statliga eller kommunala bolag. Bestämmelser om rätt till egendomsskydd finns i 2 kap. 15 § regeringsformen, i artikel 17 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och i artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. En grundläggande förutsättning vid tillämpning av dessa bestämmelser är att en inskränkning från det allmännas sida av den enskildes rätt att använda sin egendom förutsätter att det finns proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar på grund av inskränkningen.

Enligt 2 kap. 15 § regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Vidare ska den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag.

Med expropriation eller annat sådant förfogande avses olika former av tvångsövertagande av förmögenhetsvärden som innebär att ett sådant värde överförs eller tas i anspråk. Den föreslagna skyldigheten avser varken expropriation eller annat sådant förfogande. Begränsningen av rätten att själv förfoga över egendomen utgör snarare en s.k. rådighetsinskränkning.

Den fysiska infrastruktur som kan komma i fråga för tillträde kommer i stor utsträckning att utgöra fastighetstillbehör. Rätten till skydd mot rådighetsinskränkningar enligt 2 kap. 15 § regeringsformen kan därför komma att påverkas. Vid en bedömning av om denna påverkan är godtagbar bör det beaktas att utbyggnaden av den femte generationens mobila kommunikationssystem (5G), för vilken de trådlösa accesspunkterna kommer att spela en avgörande roll, är av stort intresse för samhället. Genom att tillträde ges till offentlig infrastruktur ges förutsättningar för en mer effektiv utbyggnad av framtidens nät. Utbyggnaden av och tillgången till 5G är en viktig förutsättning för framtida digitala tjänster som medför samhällsnytta såväl genom att fler slutanvändare får tillgång till mobila bredbandstjänster med hög hastighet, som att utvecklingen av framtida digitala tjänster inom skilda sektorer som transport, energi och allmän säkerhet främjas. Utbyggnaden är också central för den inre digitala marknaden.

Det bör vidare beaktas att tillträde ska ges på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor och att det finns en möjlighet att inte tillgodose en

begäran när det begärda tillträdet inte är rimligt. Ersättningen för tillträdet ska på samma sätt vara rättvis och rimlig och innehavaren av infrastrukturen får därigenom ersättning för sina kostnader. Rådighetsinskränkningen bedöms inte vara sådan att den inskränker användningen av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom en berörd del av en fastighet avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Den ersättning som ska betalas bör vara tillräcklig även om inskränkningen skulle anses vara av denna art.

Utöver detta bör det finnas möjlighet till tvistlösning och rättslig prövning, se avsnitt 20.6.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att förslaget är förenligt med reglerna om egendomsskydd i regeringsformen. Det bedöms också vara förenligt med rätten till egendomsskydd enligt artikel 17 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen.

Förhållandet till utbyggnadslagen

Det kan förekomma att en myndighet också är en nätinnehavare enligt utbyggnadslagen. En operatör som är en bredbandsutbyggare enligt den lagen, och som vill ha tillträde till viss fysisk infrastruktur för att installera trådlösa accesspunkter eller för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät, skulle därmed i princip kunna välja mellan att begära tillträde enligt den nya lagen eller enligt utbyggnadslagen.

Enligt skäl 140 i EU-direktivet är avsikten att tillträde enligt artikel 57 ska komplettera utbyggnadsdirektivets bestämmelser. Vidare följer av artikel 1.4 i utbyggnadsdirektivet jämförd med artikel 125 i EU-direktivet att den nya lagen ska ha företräde framför utbyggnadslagen. I 2 kap. 1 § andra stycket utbyggnadslagen anges att paragrafen är subsidiär i förhållande till vissa bestämmelser i LEK. Paragrafen bör göras subsidiär även till möjligheten i den nya lagen att begära tillträde till bl.a. byggnader för att sätta upp accesspunkter.

13 Nummer

13.1 Utgångspunkter för regleringen

I artiklarna 93–97 i EU-direktivet finns bestämmelser om nummerresurser. Motsvarande bestämmelser i de tidigare direktiven har i huvudsak genomförts i 3 kap. LEK. Därutöver innehåller EU-direktivet vissa nya bestämmelser.

Lagbestämmelser om nummer har funnits i Sverige sedan den numera upphävda telelagen (1993:597) infördes (se prop. 1992/93:200 s. 143 f.). Med nummer i detta sammanhang avses huvudsakligen det som traditionellt betecknas telefonnummer. Även andra nummerresurser kan omfattas. När det gäller telefonnummer har ITU-T antagit rekommendation E.164 ”The International Public Telecommunication Numbering Plan”, som specificerar hur en nationell telefoninummerplan ska vara uppbyggd. Det

finns även andra nationella nummerplaner för bl.a. utgivaridentiteter för telefonkort enligt ITU-T:s rekommendation E.118. Utöver dessa finns det tekniska planer över koder som inte utgör renodlade nummerplaner men som har betydelse för nummersystemets funktion (jfr prop. 2002/03:110 s. 158 och skäl 250 i EU-direktivet). Däremot inkluderas inte ip-adressering i uttrycket nummer (se prop. 2002/03:110 s. 155).

Historiskt har telefonnummer sitt ursprung i behovet av dirigering och uppkoppling av talkommunikation till en nätanslutningspunkt i allmänt tillgängliga kretskopplade telefonnät (”Public Switched Telephone Network”, PSTN). Detsamma har sedan 1980-talet gällt även för allmänna mobiltelefonnät (”Public Land Mobile Network”, PLMN). Den utveckling som skett under 1990- och 2000-talen med internets utbredning har lett till att telefonnumrens betydelse för identifiering av slutanvändare och dirigering av kommunikation i viss utsträckning förändrats. Exempelvis kan sessionsbaserad talkommunikation mellan individer ske direkt över internet utan användning av PSTN eller PLMN. Dessutom sker transport och dirigering av trafik i näten numera huvudsakligen i paketkopplade ip-nät, där telefonnumret främst tjänar till att identifiera slutanvändaren.

Trots den utveckling som skett kan det antas att telefonnummer fortsatt kommer att spela en särskild roll för lång tid framöver. Telefonnummer är en globalt harmoniserad och standardiserad identitet som är välkänd och används i hela världen. Telefonnummer är oberoende av språk och varken operatörsbundna eller knutna till en viss typ av kommunikationsnät.

13.2 Nummerplaner

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning.

Den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt lagen eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet ska följa fastställda nummerplaner.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att nationella nummerplaner ska hållas allmänt tillgängliga.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser dock att det av lagen bör framgå att även andra än anmälningspliktiga aktörer ska följa fastställda nummerplaner.

Skälen för regeringens förslag: I 3 kap. 15 § LEK föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning. I paragrafen anges också att planerna ska vara utformade så att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster kan nås på ett likvärdigt sätt. Bestämmelserna motsvarar artikel 93.1 och 93.3 första meningen i EU-direktivet. PTS har fastställt en telefoninummerplan samt tekniska planer. Likabehandlingsprincipen följer redan av grundlag och grundläggande

förvaltningsrätt, se 1 kap. 9 § regeringsformen och 5 § förvaltningslagen (2017:900). För att genomföra direktivbestämmelserna är det därför tillräckligt att bemyndigandet i 3 kap. 15 § LEK förs över till den nya lagen.

Av 3 kap. 16 § LEK framgår att den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt lagen, eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet, är skyldig att följa fastställda nummerplaner. Paragrafen genomför inte någon unionsrättsakt (prop. 2002/03:110 s. 371). Regeringen instämmer i bedömningen i promemorian att det fortfarande finns ett behov av paragrafen. Den bör därför föras över till den nya lagen.

Enligt EU-direktivet är det möjligt att tilldela ytterligare aktörer nummertillstånd (artikel 93.2). Mot bakgrund av den ökade betydelsen av nummer för olika tjänster i samband med sakernas internet (eng. Internet of Things, IoT) får nummerresurser nämligen tilldelas andra företag än traditionella operatörer och tillhandahållare. I skäl 250 nämns behovet av harmonisering av nummerresurserna i unionen för att stödja utvecklingen av alleuropeiska tjänster och gränsöverskridande tjänster, särskilt nya maskin-till-maskin-baserade tjänster som uppkopplade bilar. Redan i dag kan dock vissa nummer tilldelas direkt till slutanvändaren, t.ex. samhällsviktiga nummer och nationella företagsnummer. Med stöd av tillståndsvillkor är det möjligt att säkerställa att ett tilldelat nummer används för den avsedda tjänsten i enlighet med nummerplanen. Regeringen delar därför inte *PTS* synpunkt att skyldigheten att följa fastställda nummerplaner behöver omfatta en vidare krets än vad som följer av nuvarande reglering.

Bestämmelserna om det gemensamma europeiska nummerutrymmet 3883 (ETNS) i artikel 27.3 i USO-direktivet saknar motsvarighet i EU-direktivet. Det nummerutrymmet har i praktiken inte kommit till användning. Internationella teleunionen beslutade redan 2010 att koden 3883 inte längre ska användas (se prop. 2010/11:115 s. 122 f.). Någon motsvarighet till bestämmelserna i 3 kap. 17 § LEK om det nummerutrymmet behövs därför inte i den nya lagen.

I promemorian föreslås att bestämmelsen i 3 kap. 18 § LEK om att nationella nummerplaner ska hållas allmänt tillgängliga ska föras över till den nya lagen för att genomföra artikel 93.7. EU-direktivets krav på att nationella nummerplaner ska offentliggöras är närmast en instruktion till regleringsmyndigheten och har inga direkta rättsverkningar för enskilda. Enligt regeringens mening bör en sådan bestämmelse meddelas i förordning.

13.3 Tillstånd att använda nummer

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om tillstånd att använda nummer ska föras över till den nya lagen med följande ändringar:
- Rätten att meddela föreskrifter ska omfatta tilldelning av nummer.
- Icke-diskriminering ska gälla i fråga om de nummer som ger tillgång till tjänster i näten.
- Tillståndsvillkor om giltighetstid ska avse en lämplig giltighetstid.
- Tillstånd att använda nummer ska även få förenas med villkor om skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom Europeiska unionen.

Bestämmelserna om vilka förfaranden som kan tillämpas vid beviljande av tillstånd för nummer av betydande ekonomiskt värde efter allmän inbjudan till ansökan ska föras över till den nya lagen. Den allmänna inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd att använda nummer ska föras över till den nya lagen. Kravet på medgivande från regleringsmyndigheten för överlåtelse av ett tillstånd ska inte gälla när ett nummer ur en nationell nummerplan, på slutanvändarens begäran, överlämnas till en annan tillhandahållare enligt bestämmelserna om nummerportabilitet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås bestämmelser om samråd och handläggningstider i lag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att uttrycket internationella överenskommelser bör användas i lagtexten om tillståndsvillkor och ifrågasätter om kravet på särskilda villkor om konsumentskydd för användning av nummer som omfattar extraterritoriell användning inom unionen genomförs på ett tillräckligt tydligt sätt.

Skälen för regeringens förslag

Tillståndskravet behålls

Av artikel 94.1 i EU-direktivet framgår att myndigheterna, när det är nödvändigt att bevilja individuella nyttjanderätter till nummerresurser, på begäran ska bevilja företag sådana rättigheter för tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster som omfattas av den allmänna auktorisationen. Regleringen motsvarar artikel 5.2 första stycket i auktorisationsdirektivet, som har genomförts i 3 kap. 19 § LEK. Kravet på tillstånd att använda nummer har bedömts vara förenligt med auktorisationsdirektivet (prop. 2002/03:110 s. 158 f.). Det finns enligt regeringens mening inte skäl att nu göra någon annan bedömning.

Enligt 3 kap. 19 § andra stycket LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om principerna för till-

delning av nummer. PTS har meddelat föreskrifter (PTSFS 2003:3) om tillstånd för användning och reservering av nummerkapacitet ur den svenska nummerplanen för telefoni (E.164) samt föreskrifter (PTSFS 2003:4) om tillstånd för användning av kapacitet ur tekniska planer. På samma sätt som gäller i dag är det lämpligt att mer detaljerade regler om tilldelning av tillstånd att använda nummer anges i förordning eller myndighetsföreskrifter (jfr prop. 2002/03:110 s. 158 f. och 371 f.). Bemyndigandet i den nya lagen bör dock förtydligas så att det anges att föreskrifter får meddelas om ”tilldelning av nummer”, i stället för ”principerna för tilldelning av nummer”. Därmed klargörs att det kan regleras vilka slag av företag som kan tilldelas nummer. En nyhet i EU-direktivet är nämligen att även andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster får tilldelas nummer, om de bedöms lämpliga för det och nummerresurser finns tillgängliga (artikel 93.2). Sammantaget bör paragrafen föras över till den nya lagen med den ändringen.

Enligt 3 kap. 20 § LEK får den som har tilldelats en nummerserie inte diskriminera andra som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i fråga om vilka nummer som ger tillträde till tjänster i näten. Motsvarande bestämmelse i EU-direktivet finns i artikel 93.3 andra meningen. Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

Tillståndsvillkor

Enligt 3 kap. 21 § LEK får tillstånd att använda nummer förenas med villkor om

- vilket slag av tjänst som numret ska användas för,
- faktiskt och effektivt utnyttjande av numret,
- skälig giltighetstid med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen,
- åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd beviljats enligt förfaranden med allmän inbjudan till ansökan, och
- skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer.

Motsvarande bestämmelser finns i artikel 13.1 och avsnitt E i bilaga 1 till EU-direktivet. Kravet på att villkoren ska vara icke-diskriminerande, proportionella och transparenta gäller fortfarande enligt EU-direktivet. Dessa hänsyn ska alltså alltid beaktas i samband med att regleringsmyndigheten ställer upp villkor för tillstånd att använda nummer ur den nationella nummerplanen.

Det är endast de skyldigheter som inte redan framgår generellt av LEK som regleras i form av tillståndsvillkor (prop. 2002/03:110 s. 160 f. och 372 f.). Av EU-direktivet framgår likaså att villkor som gäller för den allmänna auktorisationen inte får upprepas vid beviljande av nyttjanderätter (artikel 13.4). I propositionen föreslås att bestämmelser om nummerportabilitet, information för abonnentupplysning, överlåtelse av tillstånd och avgifter införs i den nya lagen (punkterna 3, 4, 6 och 7 i avsnitt E i bilaga 1).

En nyhet i EU-direktivet är att skyldigheter får införas i fråga om extraterritoriell användning av nummer inom unionen (se punkten 10 i avsnitt E i bilaga 1). Bestämmelser om sådana villkor finns också i artiklarna 93.4 andra stycket och 94.6 första stycket. Genom EU-direktivet införs näm-

ligen en skyldighet att tillgängliggöra en serie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster i hela unionen (artikel 93.4 första stycket). Sådana nummerserier får dock inte användas för interpersonella kommunikationstjänster. De icke-geografiska nummer som avses är sådana nummer som i och för sig hör till en landskod (i Sverige +46) men som kan användas för tjänster i andra medlemsstater än den som landskoden avser. I och med utvecklingen av kommunikation maskin till maskin (M2M) och sakernas internet (eng. Internet of Things, IoT) förekommer det att telefonnummer används för att identifiera annan utrustning än traditionella telefoner för talkommunikation. Exempelvis kan fordon eller containrar vara utrustade med terminaler för elektronisk kommunikation. Det kan då underlätta att använda en nummerserie som inte är knuten till det nationella territoriet.

Direktivbestämmelserna innebär att tillstånd att använda nummer som omfattar extraterritoriell användning inom unionen ska förenas med särskilda villkor för att säkerställa att nationella konsumentskyddsbestämmelser och nationell rätt om användning av nummerresurser som är tillämpliga i de medlemsstater där nummerresurserna används följs. Syftet är att slutanvändare i de medlemsstater där sådana nummerresurser används ska ha ett lika effektivt konsumentskydd som om numret hade tilldelats i den egna medlemsstaten (se skäl 247 och 248).

Ett tillstånd att använda nummer bör mot den bakgrunden även få förenas med villkor om skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom Europeiska unionen. Som *PTS* påpekar framgår det av direktivet att ett sådant villkor ska kopplas till tillstånd att använda nummer som omfattar extraterritoriell användning inom unionen. Regleringen i 3 kap. 21 § LEK är endast en uppräkning av de tillståndsvillkor som regleringsmyndigheten får använda sig av. Kravet på att förena sådana tillstånd med det nu aktuella villkoret kan lämpligen genomföras i förordning.

Av EU-direktivet framgår att giltighetstiden för ett tillstånd ska vara lämplig för den berörda tjänsten med tanke på det eftersträvade målet och att behovet av en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringarna ska beaktas i detta sammanhang (artikel 94.2 tredje stycket). Bestämmelsen i 3 kap. 21 § 3 LEK om skälig giltighetstid bör därför anpassas så att giltighetstiden ska vara lämplig.

När det gäller villkor om skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal (3 kap. 21 § 5 LEK) framhåller PTS att de överenskommelser som ingås på nummerområdet, dvs. styrdokument från ITU såsom ITU-T rekommendationer, inte har karaktären av avtal. Rent lexikaliskt har orden överenskommelse och avtal ingen konkret särskillnad. Enligt regeringens mening bör bestämmelsen nära följa ordalydelsen i EU-direktivet.

Sammantaget bör 3 kap. 21 § LEK föras över till den nya lagen med de ändringar som nu redovisats.

Nummer av betydande ekonomiskt värde

Av 3 kap. 22 § första stycket LEK framgår att nummer av betydande ekonomiskt värde får beviljas efter allmän inbjudan till ansökan. Paragrafen genomför artikel 5.4 i auktorisationsdirektivet som huvudsakligen

motsvarar artikel 94.4 i EU-direktivet. I sak är bestämmelserna i EU-direktivet oförändrade i förhållande till nuvarande reglering. Bestämmelserna bör därför föras över till den nya lagen.

I paragrafens andra stycke finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan och om förfarandet. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter, till skillnad från vad som är fallet i fråga om frekvensauktioner, se avsnitt 11.2.5. I det avsnittet görs bedömningen att bemyndigandet inte behövs. I stället bör utformningen av sådana förfaranden fastställas av PTS i ett beslut om allmän inbjudan till ansökan inför varje förfarande. Det är lämpligt att bestämmelsen om allmän inbjudan i fråga om nummer av betydande ekonomiskt värde utformas på motsvarande sätt. Av lagen bör det därför framgå att en allmän inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Överlåtelse av tillstånd

Enligt 3 kap. 23 § första stycket LEK får tillstånd eller del av tillstånd att använda nummer överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Av andra–fjärde styckena i paragrafen framgår att förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt lagen för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd. Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder. En överlåtelse i strid med paragrafen är utan verkan.

Paragrafen genomför artikel 5.2 tredje stycket i auktorisationsdirektivet, som i sak motsvarar artikel 94.2 andra stycket i EU-direktivet. EU-direktivet medför inte någon ändring i förhållande till nuvarande reglering. Bestämmelserna bör därför föras över till den nya lagen med vissa språkliga ändringar.

I avsnitt 16.8 behandlas överlämnande av nummer till en annan tillhandahållare, s.k. nummerportabilitet. I det avsnittet lyfts även frågan om hur ett nummertillstånd påverkas vid nummerportering. LEK saknar bestämmelser om hur ett nummertillstånd ska hanteras i en sådan situation. I EU-direktivet överlämnas det till nationella myndigheter att vid tilldelningen reglera frågan om överlåtelse (artikel 94.2 andra stycket).

När ett telefonnummer ur en nummerserie överlämnas på grund av en nummerportering övergår det faktiska förfogandet över numret från den överlämnande till den mottagande tillhandahållaren. Den mottagande tillhandahållaren kommer då att använda numret i den nya lagens mening för att kunna tillhandahålla tjänsten till slutanvändaren. Bestämmelserna om nummerportabilitet är utformade som en rättighet för slutanvändaren (se artikel 106.2 i EU-direktivet och avsnitt 16.8). Av PTS föreskrifter framgår att när ett abonnemang med ett porterat nummer avslutats, och överlämnade av nummer inte begärts, får den mottagande tillhandahållaren fortsättningsvis förfoga över numret som använts för det abonnemang som avslutats (PTSFS 2007:7). Ett nummertillstånd får därmed anses följa med det porterade numret till den mottagande tillhandahållaren. Något medgivande från myndigheten i enlighet med bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd bedöms mot den bakgrunden inte vara aktuellt. För att

undvika oklarheter bör det i den nya lagen tydliggöras att kravet på medgivande från regleringsmyndigheten för överlåtelse av nummertillstånd inte gäller vid nummerportering.

Samråd och handläggningstider

I promemorian föreslås att en samrådsbestämmelse förs in i den nya lagen i fråga om förslaget till en allmän inbjudan till ansökan som avser nummer av betydande ekonomiskt värde. Det föreslås också att bestämmelserna om handläggningstider i 8 kap. 4 § LEK förs över till den nya lagen. Bestämmelserna rör regleringsmyndighetens handläggning av ärenden och har inga direkta rättsverkningar för enskilda. Enligt regeringens mening finns det inte skäl att tynga lagtexten med detta. Bestämmelserna om samråd och handläggningstider bör därför i stället meddelas i förordning.

13.4 Tillgång till nummer och tjänster

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detta gäller förutsatt att det är ekonomiskt genomförbart, det inte är ett nummer som enbart har ett nationellt syfte och den uppringda slutanvändaren inte av kommersiella skäl har valt att begränsa nåbarheten från vissa geografiska områden. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om skyldighetens omfattning och föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om möjlighet för Konsumentombudsmannen att besluta om blockering av nummer och tjänster på grund av otillbörlig marknadsföring ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att nummer som enbart har ett nationellt syfte undantas från skyldigheten.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* framhåller dock att skyldigheten att se till att slutanvändare kan nå nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet enbart kan avse s.k. E.164-nummer, eftersom inrikesspecifika nummer inte är nåbara mellan länder, och förordar att skyldigheten fortsatt endast ska gälla under förutsättning att det är tekniskt genomförbart. Att skyldigheten omfattar internationella frisamtalstjänster bör enligt PTS regleras uttryckligen i lag. PTS anser också att bestämmelserna som gör det möjligt att hindra tillgången till ett nummer eller en tjänst ska förtydligas och varken ska begränsas till enbart icke-geografiska nummer eller enbart fall av otillbörlig marknadsföring.

Gränsöverskridande tillgång till nummer

Enligt 5 kap. 7 § första stycket 5 LEK ska den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig telefonitjänst se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och den uppringda abonnenten inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden. I tredje stycket finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter bl.a. om hur skyldigheten ska fullgöras. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Bestämmelserna genomför artikel 28.1 i USO-direktivet, som i huvudsak motsvarar artikel 97.1 i EU-direktivet. I den nya lydelsen av direktivet anges endast som förutsättning för skyldigheten att det är ekonomiskt genomförbart, till skillnad från nuvarande reglering som förutsätter teknisk och ekonomisk genomförbarhet. I promemorian föreslås motsvarande ändring i den nya lagen.

I skäl 254 i EU-direktivet anges dock att gränsöverskridande tillträde till nummerresurser och tilläggstjänster inte bör hindras förutom i objektivt motiverade fall. Som exempel nämns när det är nödvändigt för att bekämpa bedrägeri eller missbruk (se nedan om blockering av nummer och tjänster), när numret endast anses ha ett nationellt syfte eller om det inte är ekonomiskt genomförbart. Som *PTS* påpekar innehåller den svenska nationella nummerplanen i dag ett antal telefonnummer som strikt tolkat inte är s.k. E.164-nummer enligt vad som stadgas i ITU-T rekommendation E.164. Dessa inrikesspecifika nummer kan t.ex. vara telefonnummer som inte är nåbara från andra länder. Så kallade korta nummer, bl.a. 11-nummer (112, 113 13, 114 14 m.fl.), går inte att nå i Sverige från utlandet. Sådana nummer får anses ha endast ett nationellt syfte och bör därmed i enlighet med det som uttalas i EU-direktivet inte omfattas av bestämmelserna. Detta bör anges i lagen. Därmed begränsas huvudregeln om gränsöverskridande nåbarhet i enlighet med de exempel som nämns i skälen till direktivet.

Som framgår ovan omfattar skyldigheten i princip samtliga nummer som tillhandahålls inom EES. Bestämmelserna omfattar nummer i medlemsstaternas nationella nummerplaner och internationella frisamtalsnummer (800-nummer), se prop. 2010/11:115 s. 122 och 173. EU-direktivet medför ingen ändring i denna del. Det saknas skäl att ytterligare precisera skyldigheten.

Vidare används i direktivet slutanvändare i stället för abonnent. I den svenska språkversionen av EU-direktivet används uttrycket ”begränsa tillträdet för uppringande” (jfr den engelska språkversionens ”limit access by calling parties” och definitionen av tillträde i artikel 2.27). I detta sammanhang är ”begränsa nåbarheten” ett bättre uttryck som bör användas.

Bestämmelserna i 5 kap. 7 § första stycket 5 och tredje stycket LEK bör sammanfattningsvis föras över till den nya lagen med de ändringar som redovisats. Skyldigheten att se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom EES bör i enlighet med terminologin i EU-direktivet omfatta tillhandahållare av allmänna elektroniska kommu-

nikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Lagrådet uppmärksammar att den i lagrådsremissen föreslagna lydelsen av motsvarigheten till bemyndigandet i 5 kap. 7 § tredje stycket tycks ge uttryck för en utvidgning av tillämpningsområdet. Det är emellertid inte avsikten. Bemyndigandet är, på samma sätt som hittills, avsett att omfatta föreskrifter om omfattningen av skyldigheten (jfr prop. 2002/03:110 s. 386 och 598). Lagtexten bör därför justerats så att detta kommer tydligt till uttryck. Därmed tydliggörs gränserna för regeringens föreskriftsrätt på det sätt som Lagrådet efterfrågar.

Blockering av nummer och tjänster

Av artikel 97.2 i EU-direktivet framgår att nationella myndigheter ska kunna kräva att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster från fall till fall blockerar tillgången till nummer eller tjänster om detta är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk. I sådana fall ska myndigheten kunna kräva att tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster håller inne intäkter från relevant samtrafik eller andra tjänster. Artikeln motsvarar artikel 28.2 i USO-direktivet, som har genomförts i 7 kap. 9 a § LEK. Av paragrafen framgår att Konsumentombudsmannen får besluta att hindra användares tillgång till ett nummer eller en tjänst i fall av otillbörlig marknadsföring eller om väsentlig information utelämnas vid marknadsföringen.

Regeringen delar inte PTS bedömning att paragrafen har ett snävare tillämpningsområde än vad som följer av EU-direktivet. Artikel 97.2 omfattar samtliga nummer som tillhandahålls inom EES, inklusive nummer i nationella nummerplaner och internationella frisamtalsnummer, liksom tjänster via nummer inom EES vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse (artikel 97.1 och prop. 2010/11:115 s. 112 f. och 187). Paragrafen har utformats på motsvarande sätt. Det framgår inte av direktivsregleringen vad som närmare avses med bedrägeri eller missbruk. I skäl 254 nämns sådant beteende t.ex. i samband med vissa betalteletjänster. Det är framför allt sådana tjänster som avses i paragrafen. I de tidigare förarbetena utvecklas närmare vad som torde avses med bedrägeri och missbruk. EU-direktivet innebär ingen ändring av den ursprungliga regleringen. Det har inte kommit fram skäl som motiverar att direktivbestämmelserna genomförs på något annat sätt än hittills. Bestämmelserna i 7 kap. 9 a § LEK bör därmed föras över till den nya lagen.

14 Samtrafik och andra former av tillträde

14.1 Skyldigheter i fråga om samtrafik och interoperabilitet

14.1.1 Förhandling om samtrafik

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet att förhandla om samtrafik och om sekretess för uppgifter som framkommer i samband med förhandling om samtrafik ska föras över till den nya lagen. Skyldigheten att förhandla om samtrafik ska dock inte gälla i förhållande till tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att skyldigheten att förhandla om samtrafik ska gälla i förhållande till alla som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* framhåller att ordet slutanvändare bör användas i definitionen av samtrafik.

Skälen för regeringens förslag: I 1 kap. 7 § LEK definieras samtrafik som fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten. Genom definitionen genomförs artikel 2 b i tillträdesdirektivet. I EU-direktivet definieras samtrafik i artikel 2.28. Definitionen motsvarar i sak artikel 2 b i tillträdesdirektivet. Definitionen bör därför föras över till den nya lagen. I definitionen används uttrycket användare. Användare är ett vidare uttryck än slutanvändare, då den även omfattar en fysisk eller juridisk person som själv tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Definitionen bör enligt regeringens mening nära följa lydelsen av EU-direktivet.

Enligt 4 kap. 1 § LEK är en operatör av ett allmänt kommunikationsnät skyldig att förhandla om samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Paragrafen genomför artikel 4.1 i tillträdesdirektivet, som i huvudsak motsvarar artikel 60.1 i EU-direktivet. Av artikel 60.1 framgår dock att skyldigheten för operatörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät att förhandla om samtrafik endast gäller i förhållande till företag som har rätt till sådan förhandling enligt artikel 15. En sådan rätt har endast den som omfattas av allmän auktorisation. Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas inte av systemet med allmän auktorisation, se avsnitt 9. För den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla sådana tjänster torde frågan om samtrafik i allmänna elektroniska kommunikationsnät i praktiken inte uppkomma. För att säkerställa att EU-direktivet är korrekt genomfört bör det dock, till skillnad från vad som föreslås i promemorian, uttryckligen framgå av lagen att skyldigheten att förhandla om samtrafik inte gäller i förhållande till den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla nummeroberoende interpersonella kommuni-

kationstjänster. Bestämmelsen i 4 kap. 1 § LEK bör därför föras över till den nya lagen med denna justering.

Enligt 4 kap. 2 § LEK får den som i samband med en förhandling får del av uppgifter om ett annat företags affärs- och driftförhållanden inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han eller hon har fått del av eller tillgång till. Paragrafen genomför artikel 4.3 i tillträdesdirektivet, som motsvaras av artikel 60.2 i EU-direktivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

14.1.2 Åläggande av skyldigheter i fråga om samtrafik och interoperabilitet

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om att den som kontrollerar tillträde till slutanvändare får åläggas att bedriva samtrafik eller vidta någon annan åtgärd för att slutanvändarna ska nå varandra ska föras över till den nya lagen med den ändringen att bestämmelserna ska omfatta den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt lagen.

Regleringsmyndigheten ska få ålägga den som tillhandahåller en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst med betydande geografisk täckning och ett betydande antal användare att göra sin tjänst interoperabel med andra tjänster, om det är nödvändigt för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra. Åläggandet ska få förenas med en skyldighet att tillämpa särskilda standarder och att offentliggöra information som får användas av andra. Ett sådant beslut ska endast få meddelas om Europeiska kommissionen har antagit genomförandebestämmelser som närmare beskriver de skyldigheter som får åläggas.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* framhåller dock att regleringen av ersättningsgrunden i praktiken innebär att en striktare skyldighet inte kan införas även om det skulle anses nödvändigt, vilket inte är förenligt med direktivet. PTS anser dessutom att uttrycket marknadsmässig ersättning i sig är otydligt. *IP-Only AB* efterfrågar ett klargörande av hur uttrycket förhåller sig till andra liknande uttryck i lagen som avser att reglera priser. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det bör tydliggöras att med täckningsgrad avses geografisk täckning.

Skälen för regeringens förslag

Skyldigheter att bedriva samtrafik och säkerställa interoperabilitet

Enligt 4 kap. 3 § LEK får den som kontrollerar tillträde till slutanvändare förpliktas att mot marknadsmässig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra eller att göra tjänster kompatibla med andra operatörers tjänster. Paragrafen genomför artikel 5.1 andra stycket a och ab i tillträdesdirektivet.

Artikel 61.2 första stycket a och b i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 5.1 andra stycket a och ab i tillträdesdirektivet. En nyhet är att en-

dast företag som omfattas av allmän auktorisation får åläggas en skyldighet att bedriva samtrafik och säkerställa interoperabilitet. Av artikel 12.2 i EU-direktivet framgår att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte omfattas av systemet med allmän auktorisation och därför inte heller av kravet på anmälan enligt den nya lagen (se avsnitt 9.1). Detta medför att företag som tillhandahåller sådana tjänster utesluts från tillämpningen av artikel 61.2 första stycket a och b.

Mot denna bakgrund bör 4 kap. 3 § LEK föras över till den nya lagen. På samma sätt som anges i avsnitt 14.1.1 kommer företag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster sannolikt sällan i fråga för den sorts åtgärder som aktualiseras här. Det bör dock uttryckligen framgå av den nya paragrafen att den endast omfattar dem som bedriver verksamhet som ska anmälas.

De ålagda skyldigheterna ska enligt den nuvarande paragrafen gälla mot marknadsmässig ersättning. Varken ram- eller tillträdesdirektivet innehåller någon generell reglering om prissättning av samtrafik och andra former av tillträde. Utgångspunkten är i stället att avtal ska träffas på kommersiell grund.

Som framgår av föregående avsnitt finns en allmän skyldighet att förhandla om samtrafik. Reglering av ersättningsfrågor ska i princip endast ske i de fall där det är nödvändigt av ett i EU-regelverket definierat skäl. EU-direktivet innebär inte någon ändring i detta avseende. Utgångspunkten bör enligt regeringens bedömning alltså fortfarande vara att de regler som införs ska utgå från att priser för samtrafik ska fastställas efter kommersiella förhandlingar och avtal. Ersättningsgrunden infördes efter påpekande från Lagrådet om att ersättningsbestämmelser saknades (se prop. 2002/03:110 s. 194 f. och 589). Regeringen anser, till skillnad från *PTS*, inte att ersättningsgrunden innebär något hinder mot att ålägga skyldigheter och villkor i den utsträckning som krävs enligt EU-direktivet. Det är inte heller motiverat att nu ta bort ersättningsgrunden.

IP-Only AB efterfrågar ett förtydligande av hur uttrycket förhåller sig till andra ersättningsgrunder enligt lagen. Ersättningsgrunden är densamma som gäller för möjligheten att ålägga en operatör att tillhandahålla samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat som krävs för att skydda miljö, folkhälsa eller allmän säkerhet eller för att uppnå mål för fysisk planering (4 kap. 13 a § LEK, se prop. 2002/03:110 s. 195 f.). I avsnitt 14.8.2 föreslås att den skyldigheten ska gälla mot skälig ersättning. I likhet med PTS anser regeringen att lydelsen av 4 kap. 3 § LEK bör ändras på samma sätt.

Interoperabilitet för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster

Slutanvändares möjlighet att nå alla andra slutanvändare och tillgången till alarmeringstjänster är för närvarande huvudsakligen beroende av användningen av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, bl.a. traditionell rösttelefoni. Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, som t.ex. meddelandetjänster i internetbaserade appar eller knutna till sociala medier, är däremot i allmänhet inte interoperabla sinsemellan. En slutanvändare som använder en nummeroberoende tjänst kan därför inte nödvändigtvis nå en slutanvändare som använder en annan

sådan tjänst. Nummeroberoende tjänster kan komma att växa på bekostnad av nummerbaserade tjänster. Detta kan medföra en bristande interoperabilitet mellan interpersonella kommunikationstjänster, vilket skulle kunna hota slutanvändarnas möjlighet att nå varandra. Dessutom skulle betydande hinder kunna uppstå för marknadsinträde och fortsatt innovation (se skäl 149–151 i EU-direktivet).

Enligt artikel 61.2 första stycket c och andra stycket i EU-direktivet får därför även tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella elektroniska kommunikationstjänster som har betydande täckning och användarantal på marknaden åläggas att göra sina tjänster interoperabla med andra tjänster, för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra. Sådana skyldigheter får åläggas endast i den utsträckning det är nödvändigt för att säkerställa interoperabilitet. Ett åläggande får förenas med en skyldighet att tillämpa särskilda standarder och att offentliggöra information som får användas av andra. Det bör införas bestämmelser i den nya lagen som motsvarar dessa krav.

Av skäl 151 framgår att med ordet betydande bör avses att den berörda tillhandahållarens geografiska täckning och antal slutanvändare uppnår en kritisk massa i relation till målet att säkerställa slutanvändares möjlighet att nå varandra. Vidare anges att tillhandahållare som har ett begränsat antal slutanvändare eller en begränsad geografisk täckning och som endast marginellt skulle bidra till att uppnå detta mål normalt sett inte bör omfattas av sådana krav på interoperabilitet. I likhet med *Kammarrätten i Stockholm* anser regeringen att det uttryckligen av lagen bör framgå att med täckningsgrad avses geografisk täckning.

Med hänsyn till intresset av en sammanhållen inre marknad anges i EU-direktivet att en skyldighet endast får åläggas om Europeiska kommissionen har antagit genomförandebestämmelser som anger arten och omfattningen av vilka skyldigheter som får införas. Regleringsmyndigheten bör följaktligen endast kunna besluta om aktuella skyldigheter under förutsättning att kommissionen har antagit sådana genomförandebestämmelser. Denna förutsättning för att ålägga en skyldighet bör framgå av lagen.

14.2 Åläggande av skyldigheter för SMP-operatörer

14.2.1 Utgångspunkter för regleringen

Enligt artiklarna 63–81 i EU-direktivet finns det möjligheter att besluta om skyldigheter för företag som har ett betydande inflytande (Significant Market Power, SMP) på en avgränsad marknad (SMP-företag). Det grundläggande syftet med bestämmelserna är att åtgärda de konkurrensproblem som kan uppkomma på marknaderna för elektronisk kommunikation och som inte kan hanteras tillfredsställande inom ramen för den allmänna konkurrensrätten. Regleringen bygger på principen om införande av förhandsskyldigheter (ex ante) snarare än ingripande i efterhand mot konstaterade överträdelser (ex post), som är huvudregeln inom den allmänna konkurrensrätten (se skäl 161 i EU-direktivet och prop. 2002/03:110 s. 108 f.).

Åläggandet av skyldigheter för SMP-företag förutsätter ett förfarande i flera led:

- avgränsning och fastställande av marknader som kan vara aktuella för förhandsreglering (artiklarna 64–66),
- analys av de fastställda marknadernas egenskaper och om det finns skäl att införa förhandsreglering (artikel 67),
- identifiering av företag med betydande inflytande på marknaderna (artiklarna 63 och 67), och
- åläggande av konkurrensfrämjande skyldigheter (artiklarna 68–81).

Artiklarna 63–81 i EU-direktivet motsvarar, i sin grundläggande struktur, artiklarna 14–16 i ramdirektivet och 8–13b i tillträdesdirektivet, som har genomförts i 4 kap. 4–12 c §§ och 8 kap. 5–7 §§ LEK (se prop. 2002/03:110 s. 165 f., 272 f., 375 f. och 402 f. och prop. 2010/11:115 s. 69 f., 161 f. och 192 f.). EU-direktivets bestämmelser är dock i flera fall mer detaljerade och tillför specialregler och undantagsmöjligheter.

14.2.2 Fastställande av marknader

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om fastställande av produkt- och tjänstemarknader ska föras över till den nya lagen. Vid fastställandet ska regleringsmyndigheten beakta graden av infrastrukturkonkurrens inom olika områden och i vilken utsträckning som bredband är utbyggt. Regleringsmyndigheten ska, i förekommande fall, särskilt beakta även Berecs riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt för hur gränsöverskridande efterfrågan kan mötas.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Netnod Internet Exchange AB* framhåller att marknader bör kunna avgränsas till mindre områden än hela landet. *Discovery Networks Sweden AB* framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 kap. 5 § LEK ska den myndighet som regeringen bestämmer fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt lagen. Marknadernas geografiska omfattning ska därvid definieras. Vid fastställandet ska Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. Paragrafen genomför artikel 15.3 i ramdirektivet. Med anledning av *Netnod Internet Exchange AB:s* och *Discovery Network Swedens* synpunkter konstaterar regeringen att paragrafen innebär att en marknad kan fastställas till ett geografiskt område som kan omfatta hela eller delar av landet beroende på omständigheterna (se prop. 2002/03:110 s. 402).

Artikel 64.3 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 15.3 i ramdirektivet. Det har endast lagts till att graden av infrastrukturkonkurrens och geografiska kartläggningar av bredbandstäckning ska beaktas. Bestämmelserna i 8 kap. 5 § LEK bör därför föras över till den nya lagen med det tillägg som har gjorts i artikel 64.3.

Det fastställande av en relevant marknad som kan komma i fråga för förhandsreglering omfattar såväl marknadsavgränsning som det s.k. trekriterietestet. Testet behandlas närmare i nästa avsnitt. Genom kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader fastställs vilka marknader som kan anses motivera förhandsreglering på unionsnivå, se artikel 64.1, jfr rekommendation (EU) 2020/2245 som ersätter 2014 års rekommendation (2014/710/EU). Relevanta marknader behöver dock fastställas även på nationell nivå. För marknader som anges i kommissionens rekommendation är i praktiken regleringsmyndighetens uppgift i regel att avgränsa relevanta marknader i enlighet med nationella förhållanden, i synnerhet geografiska marknader. Regleringsmyndigheten har dock rätt att i enlighet med artikel 64.3 fastställa andra marknader än de som anges i rekommendationen.

Kommissionens rekommendation (EU) 2020/2245 om relevanta produkt- och tjänstemarknader omfattar inte längre tre av de marknader som i 2014 års rekommendation angavs som marknader som nationella regleringsmyndigheter borde analysera. I skäl 22 i rekommendationen anges att nationella regleringsmyndigheter även bör analysera marknader som inte omfattas av denna rekommendation men som regleras inom deras jurisdiktion på grundval av tidigare marknadsanalyser, eller andra marknader, om de har tillräckliga skäl att anse att de tre kriterierna är uppfyllda. Alltså kan nationella regleringsmyndigheter även fastställa andra relevanta produkt- och tjänstemarknader än de som förtecknas i rekommendationen, om de kan visa att marknaderna uppfyller det s.k. trekriterietestet i deras nationella kontext.

Mot den bakgrunden kan det konstateras att nuvarande utformning av paragrafen bäst beskriver vad som faktiskt sker. För att anpassa lydelsen till EU-direktivet bör det dock anges att marknadernas geografiska omfattning ska avgränsas.

I artikel 66 i EU-direktivet finns ett nytt förfarande för fastställande av gränsöverskridande efterfrågan. Berec ska under vissa förutsättningar analysera om det finns gränsöverskridande efterfrågan bland slutanvändare på produkter och tjänster som tillhandahålls i unionen på en eller flera marknader som anges i kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader. Om Berec anser att det finns betydande gränsöverskridande efterfrågan som inte i tillräcklig utsträckning möts genom utbud, ska Berec utfärda riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt för hur den gränsöverskridande efterfrågan kan mötas. Riktlinjerna får utgöra grunden för interoperabilitet för tillträdesprodukter i grossistledet och ge vägledning för harmoniseringen av de tekniska specifikationerna av tillträdesprodukter i grossistledet som kan möta gränsöverskridande efterfrågan. Regleringsmyndigheten ska i största möjliga utsträckning beakta dessa riktlinjer vid fastställandet av marknader. Det bör införas en bestämmelse om detta i den nya lagen.

14.2.3 Marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad ska föras över till den nya lagen, med den ändringen att ett sådant företag ska identifieras om det är motiverat att ålägga någon skyldigheter på marknaden.

Det kan anses motiverat att ålägga någon skyldigheter på en marknad om det finns stora och bestående hinder för marknadsinträde, om marknadsstrukturen är sådan att den inte utvecklas mot effektiv konkurrens marknadsmisslyckandena inte kan åtgärdas med stöd av den allmänna konkurrensrätten.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dessutom ett bemyndigande att meddela föreskrifter om riktlinjer och underlag för bedömningen av när ett företag ska anses ha betydande inflytande på en marknad.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Konkurrensverket* ser dock att det finns en risk för att PTS kommer att behöva analysera ett stort antal geografiska marknader var för sig inför beslut om SMP-skyldigheter och anser att konkurrensreglerna bör förenklas om det är möjligt.

Skälen för regeringens förslag

Marknadsanalys och trekriterietestet

Enligt 8 kap. 6 § första stycket LEK ska den myndighet som regeringen bestämmer fortlöpande analysera de marknader som har fastställts. Vid analysen ska Europeiska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad ska det fastställas om det råder effektiv konkurrens. Bestämmelserna genomför artikel 16.1 och 16.2 i ramdirektivet.

Artikel 67.1 första stycket i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 16.1 och 16.2 i ramdirektivet. Det ska dock inte längre fastställas om det råder effektiv konkurrens, utan regleringsmyndigheten ska avgöra om en marknad är sådan att det är motiverat att införa skyldigheter för någon utifrån en bedömning enligt det s.k. trekriterietestet. Testet, som tidigare följde av kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader (se rekommendation 2014/710/EU), har kodifierats i artikel 67.1 andra stycket. Testet innebär att det i bedömningen ska ingå en analys av om det finns stora och bestående hinder för marknadsinträde, om marknadsstrukturen är sådan att den inte utvecklas mot en effektiv konkurrens och om den allmänna konkurrensrätten inte kan åtgärda marknadsmisslyckandena. En marknad kan anses motivera införandet av regleringsskyldigheter om alla tre kriterier är uppfyllda.

Mot den bakgrunden bör bestämmelserna i 8 kap. 6 § första stycket LEK föras över till den nya lagen, med den ändringen att regleringsmyndigheten ska pröva om det är motiverat att ålägga någon skyldigheter på marknaden vid en tillämpning av trekriterietestet. Eftersom det testet nu följer av EU-

direktivet bör de tre kriterierna för att en marknad ska kunna motivera åläggande av skyldigheter också framgå av lagen.

Till följd av kommissionens rekommendation har det uppkommit en etablerad praxis för tillämpningen av trekriterietestet. Ledning för förståelsen ges i skäl 7–18 i rekommendation (EU) 2020/2245. De tre kriterierna behandlas även utförligt i kommissionens förklaringsdokument till rekommendationen, se Commission Staff Working Document, Explanatory Note accompanying the Commission Recommendation, SWD (2020) 337. Bedömningen av om de tre kriterierna är uppfyllda på en marknad avgörs av regleringsmyndigheten i det enskilda fallet med beaktande av bl.a. kommissionens rekommendation.

Enligt artikel 67.2 i EU-direktivet ska marknadsanalysen göras med beaktande av utvecklingen ur ett framåtblickande perspektiv utan ålagda skyldigheter. Dessutom ska marknadsutveckling som påverkar sannolikheten för att den relevanta marknaden ska utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens, relevant konkurrenstryck på grossist- och slutkundsnivå och andra typer av reglering eller åtgärder som införts och som påverkar den relevanta marknaden eller de närliggande slutkundsmarknaderna beaktas. En analys av potentiell konkurrensutsättning ur ett framåtblickande perspektiv med hänsyn till teknisk utveckling och substituerbarhet på grossist- och slutkundsmarknader och tillämpning av den s.k. modifierade greenfield-ansatsen ingår i trekriterietestet.

Enligt artikel 67.1 tredje stycket ska en analys av en marknad som anges i kommissionens rekommendation utgå från att de tre kriterierna är uppfyllda, om inte något annat kan konstateras i det enskilda fallet. Utgångspunkten tycks vara att marknadsanalysen inte behöver vara lika omfattande när den nationella marknaden överensstämmer med en marknad som kommissionen har identifierat. För svensk del behöver dock skälen för beslut om utpekande av SMP-operatör och om att ålägga någon skyldigheter redovisas oavsett vilka bedömningar kommissionen har gjort på EU-nivå. Detta innebär att trekriterietestet behöver utföras vid en nationell marknadsanalys. I de fall PTS bedömningar sammanfaller med kommissionens bör dock en redogörelse för detta ofta kunna vara tillräcklig.

Sammantaget innebär EU-direktivet i denna del inte någon egentlig ändring i förhållande till tidigare regelverk och hur det har tillämpats. Regleringsmyndigheten ska definiera och analysera relevanta geografiska marknader i enlighet med konkurrensrättsliga principer. Det framgår också av direktivets mål att myndigheten ska ta vederbörlig hänsyn till de varierande förhållanden i fråga om infrastruktur, konkurrens och omständigheter för slutanvändare som råder i olika geografiska områden inom landet. Det förutsätter en noggrann och detaljerad bedömning av den geografiska marknaden (jfr Europeiska kommissionens beslut den 7 februari 2020 om tillbakadragande av anmält förslag till åtgärd, K[2020] 619 slutlig). Regeringen bedömer att det inom ramen för EU-direktivet inte är möjligt att förenkla regelverket som *Konkurrensverket* förordar.

Identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad

Av 8 kap. 6 § andra stycket LEK framgår att om det vid en marknadsanalys konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, ska företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras.

Vidare ska enligt 8 kap. 7 § ett företag anses ha ett betydande inflytande på en fastställd marknad om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna. Paragraferna innebär inte att en SMP-operatör måste pekas ut, utan det som regleringsmyndigheten ska göra är att identifiera om det finns några sådana företag på den relevanta marknaden. Bestämmelserna genomför artiklarna 14 och 16.4 (delvis) i ramdirektivet.

I förarbetena till lagen anges att begreppet betydande inflytande överensstämmer med konkurrensrättens begrepp dominerande ställning, vilket innebär att myndigheten måste göra sin bedömning av ett företags ställning mot bakgrund av den konkurrensrättsliga praxis som förekommer på området (prop. 2002/03:110 s. 404). Där framgår också att ett företag i princip kan anses ha ett betydande inflytande dels ensamt på den bestämda marknaden, dels på en marknad som är närliggande den som företaget har betydande inflytande på, dels tillsammans med annat företag.

Artikel 63 i EU-direktivet motsvarar artikel 14 i ramdirektivet. Vidare finns i artikel 67.4 i EU-direktivet en motsvarighet till den delen av artikel 16.4 i ramdirektivet som rör frågan om identifiering av företag med betydande inflytande. Det som är nytt i EU-direktivet är att identifiering av företag med betydande inflytande ska göras om regleringsmyndigheten vid tillämpning av trekriterietestet bedömer att det är motiverat att införa skyldigheter på marknaden (se marknadsanalysen ovan). Bestämmelserna om identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad bör därför föras över till den nya lagen med denna ändring.

I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om riktlinjer och underlag för bedömningen av när ett företag ska anses ha betydande inflytande på en marknad. Enligt regeringens bedömning utgör sådana föreskrifter närmast verkställighetsföreskrifter, jfr upplysningsbestämmelsen i 8 kap. 7 § andra stycket LEK. Något bemyndigande behövs därför inte i denna del.

14.2.4 Åläggande av skyldigheter

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om åläggande av skyldigheter för operatörer med betydande inflytande på en marknad ska föras över till den nya lagen, med det tillägget att åtgärden ska syfta till att skapa effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna. Uttrycket operatör ska definieras i lagen.

På en marknad för samtalsterminering ska en skyldighet om priskontroll och kostnadsredovisning få åläggas endast om Europeiska kommissionen inte har fastställt någon unionsomfattande termineringstaxa för marknaden.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att begränsningen i fråga om en marknad för samtalsterminering ska gälla möjligheten för regleringsmyndigheten att genomföra en marknadsanalys. Dessutom föreslås ett tillägg om att nya skyldigheter får införas om det är nödvändigt med hänsyn till förändringar i konkurrenssituationen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Telenor Sverige AB* efterfrågar ett förtydligande av i vilka situationer nya skyldigheter kan åläggas utan att en ny marknadsanalys har genomförts. *PTS* anser att bestämmelserna om åläggande av skyldigheter bör utformas närmare ordalydelsen i EU-direktivet. Vidare framhåller PTS att EU-direktivet inte bör anses hindra regleringsmyndigheten från att genomföra marknadsanalyser efter införandet av unionsomfattande termineringstaxor och ser i stället att detta är en nödvändig förutsättning för att kunna ålägga andra skyldigheter utöver en prisskyldighet. Telenor Sverige AB påtalar även vikten av att klargöra hur övriga villkor för samtrafiken ska regleras i de fall en EU-taxa för samtalsterminering fastställs. *Hi3G Access AB* framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

En SMP-operatör ska åläggas skyldigheter

Av 4 kap. 4 § och 8 kap. 6 § andra stycket LEK framgår att en operatör som har ett betydande inflytande på en viss marknad ska åläggas en eller flera skyldigheter i fråga om insyn, icke-diskriminering, särredovisning, tillträde till nät och tillhörande installationer eller prissättning. Operatören får också åläggas en skyldighet om funktionell separation, se vidare avsnitt 14.6. Skyldigheterna ska syfta till att skapa effektiv konkurrens. Skyldigheter om tillträde får även åläggas i andra fall, om det finns synnerliga skäl och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen. Bestämmelserna genomför artikel 16.4 (delvis) i ramdirektivet och artikel 8 i tillträdesdirektivet.

Artikel 67.4 i EU-direktivet motsvarar artikel 16.4 i ramdirektivet, med den skillnaden att det nu anges att skyldigheter ska införas, bibehållas eller ändras om regleringsmyndigheten anser att utfallet för slutanvändarna inte blir tillräckligt konkurrenskraftigt utan skyldigheter. Artikel 68 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 8 i tillträdesdirektivet. Bestämmelserna i 4 kap. 4 § LEK bör därför föras över till den nya lagen. Med hänsyn till den nya lydelsen i EU-direktivet bör det i den nya paragrafen preciseras att skyldigheter ska införas i syfte att skapa effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna. Bestämmelsen om åläggande av en skyldighet om tillträde ”i andra fall än som anges i kapitlet” ger utrymme för att vidta andra typer av åtgärder mot en marknadsdominant än de som direkt framgår av lagen (prop. 2002/03:110 s. 375). Som *PTS* påpekar bör den utformas närmare lydelsen av direktivet för att förtydliga att det som avses är åläggande av andra skyldigheter än de som regleras i kapitlet.

Av artikel 68.6 i EU-direktivet framgår att regleringsmyndigheten även mellan marknadsanalyserna ska kunna besluta om ytterligare skyldigheter när det krävs för att säkerställa direktivets mål, även om marknadsutvecklingen inte motiverar att regleringsmyndigheten genomför en ny marknadsanalys. Tillägget är nytt i förhållande till tillträdesdirektivet. Oftast fattas beslut om identifiering av SMP-företag och beslut om åläggande av skyldigheter i ett sammanhang. Den nya paragrafen hindrar dock inte att besluten fattas vid olika tillfällen, om det bedöms mer lämpligt. Det bör enligt den nya paragrafen vara möjligt att en tid efter ett skyldighetsbeslut fatta beslut om ytterligare skyldigheter, om det behövs med hänsyn till marknadsutvecklingen men utvecklingen inte motiverar en ny marknads-

analys. Därmed behövs det inte något särskilt tillägg för att genomföra artikel 68.6.

Av skäl 181 i EU-direktivet framgår att regleringsmyndigheten inom tidsramen för en marknadsanalys bör kunna ta hänsyn till den påverkan som ny utveckling har på konkurrensvillkoren, t.ex. nyligen ingångna frivilliga överenskommelser mellan företag, såsom tillträdesavtal och saminvesteringsavtal. Detsamma bör gälla vid en oförutsebar överträdelse eller uppsägning av ett affärsavtal, eller om ett sådant avtal får konsekvenser som avviker från marknadsanalysen. Huruvida det krävs en ny marknadsanalys eller inte, som *Telenor Sverige AB* efterfrågar, är beroende av vilken betydelse marknadsutvecklingen har för konkurrensvillkoren på en marknad. Dynamiska marknader motiverar i större utsträckning att marknadsanalyser genomförs mer frekvent i och med att slutsatserna från analysen fortare blir inaktuella. Hur frågan ska avgöras i det enskilda fallet blir en fråga för tillämpningen.

En nyhet i EU-direktivet är möjligheten för regleringsmyndigheten att binda en SMP-operatör vid åtaganden om villkor för tillträde eller samінvestering, se avsnitt 14.4 och 14.5. Där föreslås reglering av åtaganden som SMP-operatörer erbjuder myndigheten. Sådana åtaganden ska beaktas när regleringsmyndigheten bedömer vilka skyldigheter som operatören ska åläggas. I artikel 79.2 andra stycket anges de aspekter som myndigheten särskilt ska beakta vid den bedömningen.

Definitionen av operatör

Bestämmelserna om åläggande av skyldigheter är utformade så att de träffar en operatör. Enligt artikel 2.29 i EU-direktivet avses med operatör ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet. Definitionen är densamma som i artikel 2 c i tillträdesdirektivet.

I 1 kap. 7 § LEK definieras operatör som den som innehar eller på annat sätt råder över ett allmänt kommunikationsnät eller en tillhörande installation. I den nya lagen används uttrycket tillhörande facilitet i stället för tillhörande installation, se avsnitt 8. Uttrycket allmänt kommunikationsnät definieras också i LEK och definitionen föreslås föras över till den nya lagen med den ändringen att definitionen ska avse ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, se avsnitt 8. För att säkerställa att tillträdesregleringen genomförs på ett korrekt sätt bör definitionen av operatör i den nya lagen även i övrigt ligga närmare lydelsen i EU-direktivet. I stället för den utformning som föreslås i promemorian anser regeringen att det i lagen bör anges att med operatör avses den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en tillhörande facilitet.

Marknaderna för samtalsterminering

Termineringstaxor har hittills reglerats genom utpekande av SMP-operatörer på marknaderna för fast respektive mobil samtalsterminering. PTS har ålagt dessa företag en skyldighet att bedriva samtrafik genom att bl.a. tillhandahålla samtalsterminering och generella villkor för tillhandahållandet tillsammans med skyldigheter att inte diskriminera vid tillhandahållandet

av samtrafik, att tillämpa rättvis och skälig prissättning samt att offentliggöra uppgifter (se PTS beslut den 12 december 2019, bl.a. dnr 19-13447).

Med stöd av artikel 75 i EU-direktivet har Europeiska kommissionen antagit en delegerad akt som fastställer en unionsomfattande högsta taxa för samtalsterminering som åläggs alla tillhandahållare av tjänster för samtalsterminering i mobila eller fasta nät i medlemsstaterna, se kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/654 av den 18 december 2020 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 genom fastställande av en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila nät och en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i fasta nät. Kommissionen ska se över den delegerade akten vart femte år och överväga om taxorna fortfarande är nödvändiga. Syftet med reformen är att minska regleringsbördan vid åtgärdandet av konkurrensproblem i samband med samtalsterminering i grossistledet (se skäl 196).

Vidare får artikel 75.2 förstås på det sättet att om kommissionen vid en översyn av den delegerade akten beslutar att det inte längre är nödvändigt att fastställa unionsomfattande termineringstaxor för samtal, antingen för någon av marknaderna eller för båda, får regleringsmyndigheten till följd av en genomförd marknadsanalys införa kostnadsorienterade termineringstaxor på nationell nivå. Regeringen delar *PTS* bedömning att artikel 75 inte hindrar regleringsmyndigheten från att analysera marknaderna för fast respektive mobil samtalsterminering och om det bedöms motiverat ålägga en SMP-operatör andra skyldigheter än om prissättning (jfr skäl 2 i den delegerade förordningen).

Bilagan till kommissionens rekommendation (EU) 2020/2245, som anger de marknader som regleringsmyndigheten bör analysera, omfattar inte längre marknaderna för samtalsterminering (jfr avsnitt 14.2.2). I skäl 40 i rekommendationen anges att termineringsmarknaderna mot bakgrund av en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila respektive fasta nät inte längre skulle uppfylla trekriterietestet på unionsnivå. I skäl 41 anges vidare att särskilda omständigheter dock kan motivera reglering av utvalda aspekter av termineringsmarknaderna i vissa medlemsstater. Särskilda nationella omständigheter kan tyda på att dessa marknader inte tenderar att utvecklas i riktning mot verklig konkurrens ur ett framåtblickande perspektiv eller att konkurrensproblem kvarstår. Det framgår att regleringsmyndigheten bör ta itu med sådana problem, antingen genom att införa andra skyldigheter än priskontroll, om trekriterietestet är uppfyllt, eller genom att använda andra lämpliga regleringsverktyg.

Sammantaget bör regleringsmyndigheten alltså analysera marknaderna för samtalsterminering om den har tillräckliga skäl för att anse att trekriterietestet är uppfyllt (jfr skäl 22 i rekommendationen). Myndigheten kan fastställa att marknaderna i svensk kontext har sådana särdrag att de kan komma i fråga för förhandsreglering. SMP-operatörer som identifieras på dessa marknader ska åläggas andra skyldigheter än priskontroll. Precis som enligt LEK kommer regleringsmyndigheten alltså även fortsatt att kunna ålägga SMP-operatörer exempelvis skyldigheter om att bedriva samtrafik och att inte diskriminera vid tillhandahållande av samtrafik, som Telenor Sverige AB och *Hi3G Access AB* efterfrågar.

Till skillnad från promemorians förslag bör fastställandet av en unionsomfattande termineringstaxa endast utesluta införandet av kostnadsorienterade termineringstaxor på nationell nivå. Möjligheten för regleringsmyndigheten att ålägga en SMP-operatör skyldigheter i fråga om priskontroll behöver därför begränsas för de aktuella marknaderna. Det bör införas en bestämmelse med motsvarande innebörd i den nya lagen.

Artikel 75 innehåller vissa ytterligare bestämmelser för det fall regleringsmyndigheten till följd av en marknadsanalys bedömer att det är nödvändigt att införa kostnadsorienterade termineringstaxor, se vidare avsnitt 14.3.6.

14.2.5 Anmälan om avveckling eller utbyte av ett nät

Regeringens förslag: En skyldighet om tillträde och ett beslut om bindande åtagande ska förenas med en skyldighet att i god tid före åtgärden till regleringsmyndigheten anmäla planer på att avveckla eller byta ut nätdelar som omfattas av skyldigheten.

Om det är nödvändigt för att säkerställa konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter, ska regleringsmyndigheten få ålägga operatören att ge in en detaljerad beskrivning av planerna med avseende på övergångsperioder och villkor samt av vilka jämförbara tillträdesprodukter som erbjuds i stället.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att en SMP-operatör minst 18 månader i förväg ska anmäla planer på att avveckla eller byta ut delar av ett nät som omfattas av ålagda skyldigheter.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *IP-Only AB* anser att skyldigheten bör omfatta att informera alla berörda aktörer. *Flera regioner*, bl.a. *Regionerna Uppsala* och *Värmland*, anser att det tydligare bör framgå att regleringsmyndigheten ska säkerställa ett transparent och lämpligt avvecklings- eller utbytesförfarande med tillgång till alternativa tillträdesprodukter. *PTS* och *Telia Company AB* invänder mot att fastställa en tidsgräns för anmälan i lag.

Skälen för regeringens förslag

Övergång från äldre infrastruktur

Artikel 81 i EU-direktivet behandlar förfarandet för att avveckla ett nät som omfattas av ålagda SMP-skyldigheter eller att byta ut delar av ett sådant nät mot ny infrastruktur. Bestämmelserna omfattar avveckling eller utbyte av infrastruktur som krävs för att driva ett kopparnät. Artikeln saknar motsvarighet i tillträdesdirektivet. Den nya regleringen tar sikte på det förhållandet att de traditionella kopparbaserade accessnäten är föråldrade och därför gradvis byts ut till exempelvis modern fiberbaserad infrastruktur eller avvecklas av nätägaren. Det finns dock fortfarande tillträdande operatörer som är beroende av tillgången till det kopparbaserade accessnätet.

Övergången från kopparinfrastruktur har kommit olika långt inom EU. I Sverige har utbyggnaden av fiber och mobila anslutningar kommit förhållandevis långt och efterfrågan på kopparbaserade tjänster minskar där-

för kraftigt. Av PTS rapport Svensk telekommarknad 2020 framgår att antalet fasta bredbandsabonnemang då uppgick till 4,2 miljoner. Det är en ökning med 3 procent på årsbasis. Knappt 0,4 miljoner utgjorde kopparbaserade xDSL-anslutningar, vilket är en minskning med 26 procent på ett år.

En SMP-operatör ska anmäla avveckling av ett reglerat nät

De nya direktivbestämmelserna syftar till att främja övergången från koppar- till fibernät genom att nationella regleringsmyndigheter övervakar nätoperatörernas egna initiativ i detta hänseende och, om nödvändigt, fastställer villkoren för ett lämpligt övergångsförfarande (se skäl 209 i EU-direktivet). Av artikel 81.1 framgår att ett SMP-företag ska anmäla till regleringsmyndigheten i förväg och i god tid när det planerar att avveckla eller byta ut nätdelar som omfattas av ålagda SMP-skyldigheter. Anmälningsskyldigheten omfattar även nätdelar som omfattas av bindande åtaganden (se nedan). Syftet med anmälningsskyldigheten är alltså att ge regleringsmyndigheten möjlighet att kontrollera att tillträdande operatörer kan planera sin verksamhet och bedöma om ytterligare åtgärder behöver vidtas till skydd för konkurrensen, samtidigt som SMP-företaget så långt som möjligt disponerar över de egna planerna.

Vidare ska regleringsmyndigheten enligt artikel 81.2 första stycket säkerställa att avvecklings- eller utbytesförfarandet inkluderar en transparent tidsplan och transparenta villkor, bl.a. en lämplig övergångstid. Förfarandet ska också säkerställa tillgång till alternativa produkter av åtminstone jämförbar kvalitet som ger tillträde till uppgraderad nätinfrastruktur som ersätter de utbytta delarna, om detta är nödvändigt för att skydda konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter.

Ålagda tillträdeskyldigheter hindrar inte nätägaren från att byta ut nätet eller att avveckla det. Något formellt upphävande av en skyldighet krävs alltså inte för avvecklingen av ett befintligt nät, utan skyldigheterna gäller så länge nätet finns. Med stöd av bestämmelserna om upphävande av skyldigheter är det dock möjligt för regleringsmyndigheten att förena ett sådant beslut med villkor för en övergångsperiod (se avsnitt 14.9).

PTS har inom ramen för ålagda skyldigheter för Telia Company AB på marknaden för lokalt tillträde till nätinfrastruktur beslutat om en informationsskyldighet i förhållande till samlokaliserade operatörer vid nedläggningar av telestationer och liknande kopplingspunkter och samtidigt säkerställt att tillträdande operatörer ska ha möjlighet att samlokalisera på nya platser för att ansluta befintliga slutkunder (se PTS ändringsbeslut den 8 juni 2020, dnr 15-7200). Genom både åläggande och upphävande av SMP-skyldigheter har PTS alltså möjlighet att övervaka avvecklings- eller utbytesförfarandet och, om det behövs, också fastställa villkoren, som bl.a. *Regionerna Uppsala* och *Värmland* efterfrågar.

Enligt regeringens bedömning bör även anmälningsskyldigheten i förhållande till regleringsmyndigheten lämpligen regleras i samband med åläggandet av SMP-skyldigheter. Därmed kan även den tidsgräns som regleringsmyndigheten anser är lämplig bestämmas i varje enskilt fall. På så sätt blir regleringen mer flexibel och kan anpassas efter omständigheterna i det enskilda fallet samtidigt som det säkerställs att skyldigheten uppfyller kravet på proportionalitet, som *PTS* och *Telia Company AB* framhåller.

I avsnitt 14.4 och 14.5 föreslås reglering av åtaganden som en SMP-operatör ska kunna erbjuda regleringsmyndigheten. Ett beslut om att ett åtagande av en SMP-operatör ska vara bindande innebär en skyldighet för operatören att följa åtagandet och kan ersätta ett åläggande av SMP-skyldigheter. I enlighet med direktivet bör även sådana beslut förenas med en anmälningsskyldighet i fråga om nätdelar som omfattas av åtagandet.

Sammantaget bör regleringsmyndigheten förena SMP-skyldigheter och beslut om bindande åtaganden med en skyldighet att i god tid före åtgärden till myndigheten anmäla planer på att avveckla eller byta ut nätdelar som omfattas av sådana skyldigheter. När det är nödvändigt för att säkerställa konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter bör det dessutom vara möjligt för regleringsmyndigheten att ålägga SMP-operatören att närmare i detalj beskriva planerna, villkoren som ska gälla under en övergångsperiod och vilka jämförbara tillträdesprodukter som erbjuds i stället.

Som framgår ovan är det möjligt att ålägga en SMP-operatör en informationsskyldighet i förhållande till andra operatörer. Som *IP-Only AB* för fram kan det finnas skäl för att potentiella investerare, inte bara samlokaliserade operatörer, bör få information om behovet av anläggande av ny infrastruktur. Direktivsregleringen har dock ett annat syfte. Enligt regeringens bedömning är det inte motiverat att utvidga anmälningsskyldigheten till en generell informationsskyldighet till berörda aktörer.

14.2.6 Skyldigheter för rena grossistföretag

Regeringens förslag: Regleringsmyndigheten ska få ålägga ett rent grossistföretag skyldigheter om insyn, om särredovisning eller om tillträde till anläggningsinfrastruktur eller andra skyldigheter om prskontroll än sådana som avser rättvis och skälig prissättning, endast om det krävs ytterligare skyldigheter på grund av att de villkor som operatören erbjuder medför eller kan medföra konkurrensproblem till skada för slutanvändarna. Operatören ska till regleringsmyndigheten omgående anmäla omständigheter som kan påverka bedömningen av om operatören är ett rent grossistföretag. Uttrycket rent grossistföretag ska definieras i lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. Flera remissinstanser, bl.a. *AB Stokab*, *Netnod Internet Exchange AB* och *Telenor Sverige AB*, framför dock att innebörden av regleringen behöver tydliggöras, särskilt när det gäller förutsättningarna för att ett företag ska omfattas av definitionen. *PTS* påpekar att möjligheten att ålägga ytterligare skyldigheter har utformats betydligt snävare än vad som följer av direktivet. *IP-Only AB* anser att beviskravet för att ålägga ytterligare skyldigheter är för lågt ställt.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 80.1 och 80.2 i EU-direktivet framgår vissa begränsningar när det gäller möjligheten att ålägga skyldigheter för SMP-operatörer som inte bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad, inte är närstående till eller genom ägarintressen kontrollerar ett företag som bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad

och inte heller genom avtal är bundet att exklusivt handla med ett enskilt företag som verkar på någon slutkundsmarknad (rena grossistföretag). Sådana operatörer får i ett första skede endast åläggas ett begränsat antal skyldigheter, nämligen skyldigheter i fråga om icke-diskriminering, om tillträde till nät och tillhörande faciliteter och om priskontroll i form av rättvis och rimlig prissättning. Av artikel 80.3 framgår att operatören till regleringsmyndigheten omgående ska anmäla ändrade omständigheter som påverkar bedömningen av om företaget är ett rent grossistföretag.

Utgångspunkten ska alltså vara regleringslättnader för rena grossistföretag. Bakgrunden till detta är att sådana företag kan vara till nytta i skapandet av en välfungerande grossistmarknad, med positiva effekter på slutkundskonkurrensen i efterföljande led. Sådana företags affärsmodeller kan också vara attraktiva för potentiella investerare i mer stabila infrastrukturtillgångar och med ett mer långsiktigt perspektiv på anläggandet av nät med mycket hög kapacitet. Att det finns ett företag som endast verkar i grossistledet leder dock inte nödvändigtvis till effektiv konkurrens på slutkundsmarknader. Vissa risker med avseende på konkurrensen som uppstår på grund av beteendet hos sådana företag kan dock vara mindre än i fråga om vertikalt integrerade företag. Regleringsinsatsen bör därför i motsvarande mån vara mindre ingripande (se skäl 208 i EU-direktivet).

Direktivbestämmelserna har ingen tidigare motsvarighet. De bör genomföras i den nya lagen. Uttrycket rent grossistföretag bör definieras i lagen.

Av artikel 80.4 framgår vidare att regleringsmyndigheten ska se över skyldigheter som har ålagts ett rent grossistföretag, om myndigheten på grund av de villkor som företaget erbjuder sina kunder i efterföljande led drar slutsatsen att konkurrensproblem har uppstått eller sannolikt kommer att uppstå till skada för slutanvändarna och detta kräver att ålagda skyldigheter ändras eller att skyldigheter åläggs i fråga om insyn, särredovisning eller tillträde till anläggningsinfrastruktur eller i fråga om annan priskontroll än rättvis eller rimlig prissättning.

Det är alltså först efter det att regleringsmyndigheten har ålagt en eller flera av de begränsade skyldigheterna och myndigheten i en efterföljande analys drar slutsatsen att konkurrensproblem har uppstått eller kan komma att uppstå, som åläggande av mer ingripande skyldigheter kan komma i fråga. Under förutsättning att uppställda kriterier är uppfyllda kan ett rent grossistföretag åläggas även de andra skyldigheter som kan åläggas en SMP-operatör.

I och med att regleringslättnader som utgångspunkt ska gälla för en SMP-operatör som uppfyller kriterierna för ett rent grossistföretag begränsas alltså regleringsmyndighetens möjligheter att ålägga sådana företag andra skyldigheter. Som *PTS* påpekar behöver konkurrensproblem som skadar slutanvändarna inte ha uppstått för att andra skyldigheter ska kunna åläggas, utan det är tillräckligt att konkurrensproblemet sannolikt kommer att uppstå. Det bör därför i lagen anges att vissa av de skyldigheter som kan åläggas en SMP-operatör endast får åläggas om det krävs ytterligare skyldigheter på grund av att de villkor som operatören erbjuder medför eller kan medföra konkurrensproblem till skada för slutanvändarna. Med anledning av *IP-Only AB:s* synpunkter bör det framhållas att bedömningen av effekterna ska ske utifrån de villkor som faktiskt erbjuds. Något ytterligare förtydligande behövs inte.

Den nya regleringen innebär att regleringslättnader kan komma i fråga endast i de fall där det kan konstateras att en SMP-operatör faktiskt är helt oberoende från all verksamhet på slutkundsmarknader. En operatör som i något avseende tar betalt av en slutkund för den verksamhet som operatören bedriver kan därför inte anses vara ett rent grossistföretag. Slutkundsförsäljning i närstående företag eller i företag kopplade till SMP-operatören genom gemensamma ägarintressen ska också utesluta tillämpning av regleringslättnaderna. Huruvida företaget finansieras av allmänna medel saknar däremot betydelse.

Huruvida en SMP-operatör är ett rent grossistföretag får avgöras i det enskilda fallet. Operatören ska informera regleringsmyndigheten om omständigheter som har relevans för den bedömningen. Utgångspunkten är att ett rent grossistföretag saknar de incitament för diskriminering i efterföljande led som kan finnas hos ett vertikalt integrerat företag. Mot den bakgrunden finns det förutsättningar för regleringslättnader, vilket ger operatören större frihet att långsiktigt planera sin affärsverksamhet. Det förutsätter dock att företaget objektivt sett erbjuder villkor som inte inverkar menligt på konkurrensen på slutanvändarmarknader.

När skyldigheter om icke-diskriminering, om tillträde till nät och tillhörande faciliteter eller om rättvis och rimlig prissättning har ålagts krävs också att regleringsmyndigheten noga bevakar effekterna på slutkundsmarknaderna och vid behov ålägger ytterligare skyldigheter. Myndigheten behöver i det sammanhanget bedöma om de sammantagna villkor som SMP-operatören erbjuder sina grossistkunder hindrar grossistkunderna från att erbjuda konkurrenskraftiga tjänster och därför är till nackdel för slutkunderna. Regeringen delar därför inte *Netnod Internet Exchange AB:s* farhågor när det gäller införandet av regleringslättnader för rena grossistföretag. Det finns fortfarande utrymme att ålägga andra skyldigheter som myndigheten bedömer är motiverade, om konkurrensproblem identifieras.

AB Stokab framhåller att det bör framgå att en SMP-operatör som endast bedriver grossistverksamhet omfattas av bestämmelserna för rena grossistföretag oavsett till vilket kundsegment som grossistprodukten tillhandahålls. När det gäller den synpunkten behöver regleringsmyndigheten med utgångspunkt i definitionen av ett rent grossistföretag bedöma vad som normalt får anses utgöra en slutkundsmarknad inom sektorn för elektronisk kommunikation. Av skäl 208 i EU-direktivet framgår att även SMP-operatörer som uteslutande har stora företagskunder på slutkundsnivå kan komma i fråga för regleringslättnad. Detta framgår dock inte av artikeltexten. Den idé som detta ger uttryck för framstår dock som motiverad på så sätt att stora företagskunder sällan köper standardiserade produkter och genom sin motverkande köparmakt i allmänhet är mindre utsatta för konkurrensproblem. Som IP-Only AB är inne på kan ett betraktelsesätt som innebär att vissa stora företagskunders inköp av insatsprodukter sker på en annan marknad än slutkundsmarknaden för privatpersoner inte uteslutas. Detta får bedömas i det enskilda fallet.

14.3 Skyldigheter som kan åläggas SMP-operatörer

14.3.1 Insyn

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om åläggande av skyldigheter i fråga om insyn ska föras över till den nya lagen.

En skyldighet att lämna tillträde till nät och tillhörande faciliteter eller till infrastruktur för anläggande av nät ska förenas med en skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande och de ytterligare uppgifter som regleringsmyndigheten bestämmer. Beslutet ska få förenas med vite.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Telenor Sverige AB* anser att en skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande bör kunna anpassas till de villkor för tillträde som från tid till annan är nödvändiga för att spegla SMP-operatörens slutkundserbjudanden. *PTS* framhåller att det bör förtydligas vilka tillträdesskyldigheter som ska förenas med en skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande.

Skälen för regeringens förslag

Skyldighet om insyn i villkoren för tillträdet

Enligt 4 kap. 5 § LEK får en SMP-operatör förpliktas att i ett referenserbjudande eller på annat sätt offentliggöra uppgifter. Det gäller specificerade uppgifter om redovisning, tekniska specifikationer, nätegenskaper, villkor för tillhandahållande och användning, inbegripet villkor som begränsar tillträde till eller användning av vissa tjänster, prissättning eller andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde. I beslutet ska det anges vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade dessa ska vara och på vilket sätt de ska offentliggöras. Operatören får förpliktas att ändra en uppgift, om det är nödvändigt för att den ska stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt lagen. Ett beslut får förenas med vite. Paragrafen genomför artikel 9.1–9.3 i tillträdesdirektivet. Syftet med regleringen är att skapa öppenhet och ge insyn i de villkor och krav som gäller för samtrafik och andra former av tillträde.

Artikel 69.1–69.3 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 9.1–9.3 i tillträdesdirektivet. Det har dock lagts till att skyldigheten även kan avse att lämna information om nätegenskapers förväntade utveckling. När det gäller villkor som ändrar tillträdet till eller användning av tjänster och applikationer ska särskilt villkor med avseende på migrering från tidigare generations infrastruktur offentliggöras. Regeringen bedömer att dessa tillägg täcks av den nuvarande regleringen i 4 kap. 5 § LEK. Mot den bakgrunden bör paragrafen föras över till den nya lagen.

Enligt 4 kap. 9 § LEK ska en skyldighet som avser tillträde till ett allmänt kommunikationsnät mellan en korskoppling eller likvärdig anslutningspunkt och en fast nätanslutningspunkt förenas med en skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som avses i artikel 9.4 i tillträdesdirektivet. Beslutet om skyldigheten att offentliggöra ett referenserbjudande får förenas med vite.

För närvarande ska skyldigheten gälla tillsammans med en skyldighet om tillträde till nätinfrastruktur utanför distributionsnäten. Syftet är att säkerställa icke-diskriminering vid tillhandahållande av tillträde till accessnätet genom att de villkor som ska gälla för samtliga grossistkunder offentliggörs på förhand (se prop. 2010/11:115 s. 74 f.). Enligt artikel 69.4 i EU-direktivet ska dock skyldigheten att offentliggöra ett referenserbjudande gälla tillsammans med en skyldighet att lämna grossisttillträde till nätinfrastruktur i allmänhet. Bestämmelserna i 4 kap. 9 § LEK bör därför föras över till den nya lagen med denna justering. Som *PTS* påpekar bör det tydliggöras att skyldigheten är obligatorisk i fråga om en tillträdesskyldighet till nät och tillhörande faciliteter samt till infrastruktur för anläggande av nät (se avsnitt 14.3.4 och 14.3.5).

Regleringen kommer därmed även att gälla skyldigheter om tillträde till fiberaccess. Det får förutsättas att tillträdesskyldigheter även fortsättningsvis i första hand kommer att åläggas för att säkerställa en effektiv reglering som åtgärdar flaskhalsproblematiken i eller i anslutning till accessnätet. Det kan dock inte uteslutas att det framöver finns anledning att utvidga regleringen till andra delar av ett nät än accessnätet. I så fall ska även tillträdesskyldigheter utanför accessnätet förenas med en skyldighet om att offentliggöra ett referenserbjudande.

Sedan tillträdesdirektivets tillkomst har det uppstått många olika nättopologier och tillträdesprodukter och marknadsvillkoren har ändrats. Innehållet i ett referenserbjudande anges därför inte längre i direktivregleringen. I stället bedöms syftet bättre och mer flexibelt kunna uppnås genom att Berec regelbundet uppdaterar riktlinjer med minimikriterier för ett referenserbjudande (se skäl 183 i EU-direktivet). I artikel 69.4 anges att referenserbjudandet ska offentliggöras med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer. Det bör därför i lagen anges att referenserbjudandet ska ha det innehåll som framgår av riktlinjerna och de ytterligare uppgifter som regleringsmyndigheten bestämmer.

Berec ska se över riktlinjerna när det är nödvändigt för att anpassa dem till den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen. Minimikriterierna ska också sträva efter att uppfylla de allmänna målen med direktivet. *Telenor Sverige AB* för fram att innehållet i ett referenserbjudande bör kunna anpassas i det enskilda fallet. Kriterierna utgör en miniminivå för de uppgifter som ett referenserbjudande ska innehålla. Det är därmed inte förenligt med EU-direktivet att frångå dessa kriterier.

14.3.2 Icke-diskriminering

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om åläggande av skyldigheter i fråga om icke-diskriminering ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Telenor Sverige AB* är dock tveksamt till att föra in principen om lika insatsresurser i lagen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 kap. 6 § LEK får en SMP-operatör förpliktas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet ska särskilt säkerställa att operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster och att de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster. Paragrafen genomför artikel 10 i tillträdesdirektivet.

Artikel 70 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 10 i tillträdesdirektivet. Det har endast lagts till att operatören i syfte att säkerställa likvärdigt tillträde får åläggas att leverera tillträdesprodukter och tillträdestjänster till alla företag, även det egna, med samma leveranstider och på samma villkor, inklusive pris- och servicenivåer, samt med hjälp av samma system och förfaranden. Detta tillägg är ett förtydligande av den förstärkta icke-diskrimineringsmetoden lika insatsresurser (Equivalence of Inputs, EOI) och kodifierar kommissionens rekommendation 2013/466/EU av den 11 september 2013 om enhetliga krav på icke-diskriminering och kostnadsberäkningsmetoder för att främja konkurrensen och förbättra klimatet för bredbandsinvesteringar.

Bestämmelserna i 4 kap. 6 § LEK bör föras över till den nya lagen. Att samma leveranstider, pris- och servicenivåer ska gälla och att samma system och förfaranden ska tillämpas ingår i det som gäller för närvarande om att villkor, tjänster och information ska vara lika. Paragrafen bör därför, som också *Telenor Sverige AB* förordar, föras över oförändrad till den nya lagen.

14.3.3 Särredovisning

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om åläggande av skyldigheter i fråga om särredovisning ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser dock att lagtexten bör utformas närmare lydelsen av EU-direktivet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 kap. 7 § LEK får en SMP-operatör förpliktas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. En sådan skyl-

dighet kan avse att operatören ska tillämpa en öppen prissättning för andra operatörer och för intern överföring eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från annan. Paragrafen genomför artikel 11 i tillträdesdirektivet.

Artikel 71 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 11 i tillträdesdirektivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen. Som *PTS* framhåller bör dock lagtexten återspegla den nya lydelsen i EU-direktivet. Det bör därför anges att en sådan skyldighet kan avse att operatören ska ge insyn i sina grossistpriser och sina priser vid intern försäljning. Någon ändring i sak är inte avsedd.

14.3.4 Tillträde till nät och tillhörande faciliteter

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om åläggande av skyldigheter i fråga om tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter och om vad som särskilt ska beaktas vid åläggande av en sådan skyldighet ska föras över till den nya lagen med följande ändringar och tillägg.

- En skyldighet ska också kunna avse att operatören ska ge någon annan tillträde till specificerade aktiva eller virtuella nätdelar eller nättjänster.
- Regleringsmyndigheten ska vid tillämpningen av bestämmelserna även särskilt beakta den förväntade tekniska utvecklingens påverkan på nätens utformning och förvaltning och behovet av att säkerställa teknikneutralitet i syfte att främja utformning och förvaltning av flera nät.
- Villkor om att följa standarder eller specifikationer ska vara förenliga med standarder som har tagits upp i Europeiska kommissionens förteckning över obligatoriska standarder.
- Regleringsmyndigheten ska vid sin bedömning av om en tillträdesskyldighet ska åläggas också överväga om konkurrensen och slutanvändarnas intressen i stället kan främjas genom åläggande av endast skyldigheter om tillträde till infrastruktur för anläggande av nät eller av skyldigheter på närliggande marknader.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att villkor om att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer endast får gälla obligatoriska standarder. I promemorian föreslås inte förtydligandet att en skyldighet kan avse att ge någon annan tillträde till specificerade aktiva eller virtuella nätdelar och nättjänster.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Säkerhetspolisen* anser dock att PTS ska kunna neka tillträde om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till risken för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. *Försvarsmakten* och *Försvarets radioanstalt* för fram liknande synpunkter. *Telenor Sverige AB* och *PTS* anser att bestämmelserna bör utformas närmare lydelsen av EU-direktivet. PTS påpekar också att det inte är tydligt att direktivet föreskriver att skyldigheter ska åläggas på närliggande marknader inom ramen för en given marknadsanalys.

Skälen för regeringens förslag

Vad en tillträdesskyldighet kan innebära

Enligt 4 kap. 8 § LEK får en SMP-operatör åläggas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande installationer i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. I paragrafen exemplifieras att en sådan skyldighet kan avse att operatören ska

- ge annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande installationer, inbegripet sådant tillträde som krävs för att möjliggöra val och förval av operatör samt erbjudanden om återförsäljning av abonnemang,
- förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande installationer,
- erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,
- bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för samverkan mellan tjänster,
- erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande installationer,
- erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,
- erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,
- erbjuda tillträde till sådana tjänster som möjliggör, stödjer eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster,
- bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande installationer kan förbindas.

Ett sådant beslut får förenas med de villkor som behövs för att säkerställa normal nätdrift. Villkor om att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer får dock endast gälla sådana standarder som Europeiska kommissionen har angett som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Bestämmelserna i 4 kap. 8 § LEK genomför artikel 12.1 och 12.3 i tillträdesdirektivet. Artikel 73.1 och 73.3 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 12.1 och 12.3 i tillträdesdirektivet. Det har förtydligats att en skyldighet kan avse att bevilja tillträde till specifika aktiva eller virtuella nätelement och nättjänster. Detta är en kodifiering av hur bestämmelserna har tolkats i praxis. Därutöver har även det exempel som motsvarar bestämmelsen i 4 kap. 8 § första stycket 1 LEK justerats i och med att numera inaktuella förtydliganden har utgått. Regeringen anser i likhet med *Telenor Sverige AB* att paragrafen bör återspegla de exemplifieringar som finns i EU-direktivet. Bestämmelserna i 4 kap. 8 § LEK bör därför föras över till den nya lagen med de ändringar som krävs för att anpassa bestämmelserna till den nya lydelsen i EU-direktivet.

Av EU-direktivet framgår att det är tillräckligt att villkor om att följa standarder eller specifikationer är förenliga med de standarder som har tagits upp i Europeiska kommissionens förteckning över obligatoriska standarder. Till skillnad från vad som föreslås i promemorian bör paragrafen ändras i det avseendet så att den överensstämmer med direktivet.

En förutsättning för att få ålägga en skyldighet är att tillträdet är rimligt. Vid den bedömningen ska även säkerhetsaspekter beaktas, vilket dessutom

säkerställs med stöd av tillägget i portalparagrafen som föreslås i avsnitt 7. Regleringsmyndigheten kan också genom att ålägga SMP-operatören att erbjuda specifika villkor vid tillgängliggörande av faciliteter eller tjänster närmare säkerställa att det tillträde som lämnas är rimligt med hänsyn till säkerhetsskyddet. *Säkerhetspolisen* och *Försvarsmakten* för fram att det kan uppstå situationer där en SMP-operatör behöver neka tillträde till specificerade nätdelar eller tillhörande faciliteter. Regeringen instämmer i att säkerhetsintresset är av stor vikt. Det finns därför skäl att återkomma till denna fråga i ett annat sammanhang.

Definitionen av tillträde

Enligt artikel 2.27 i EU-direktivet avses med tillträde när faciliteter eller tjänster görs tillgängliga för ett annat företag på fastställda villkor i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. Definitionen motsvarar i sak artikel 2 a i tillträdesdirektivet. Den innehåller en exemplifierande uppräkning av olika former av tillträde.

Vid genomförandet av tillträdesdirektivet konstaterades att direktivets definition inte är uttömmande och att den därför inte underlättar tillämpningen. Det bedömdes därför inte finnas skäl att införa någon definition av tillträde i LEK (se prop. 2002/03:110 s. 165 f., jfr prop. 2010/11:115 s. 162). Det finns inte skäl att nu göra en annan bedömning. Det föreslås därför inte en definition av tillträde i den nya lagen. Liksom hittills utgör dock direktivets definition tolkningsdata vid tillämpningen av bestämmelserna om tillträde. I rättspraxis har till exempel, mot bakgrund av definitionen, en skyldighet om tillträde ansetts kunna förenas med en skyldighet att erbjuda vissa avtalsvillkor vid tillgängliggörandet av tjänster åt tillträdande operatörer (se Kammarrätten i Stockholms dom den 4 oktober 2011 i mål nr 1690-10).

Omständigheter som särskilt ska beaktas

I 4 kap. 10 § LEK anges de omständigheter som regleringsmyndigheten ska tillmäta särskild vikt när den överväger om det är lämpligt att ålägga någon en skyldighet om tillträde till nät och tillhörande faciliteter, liksom när den bedömer skyldighetens proportionalitet i det enskilda fallet. Regleringsmyndigheten ska vid tillämpningen av bestämmelserna särskilt beakta

- den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande faciliteter, med hänsyn tagen till marknadsutvecklingen samt arten och typen av samtrafik och andra former av tillträde,
- den tillgängliga kapaciteten,
- de risker som en nyinvestering medför för ägaren till ett nät eller tillhörande faciliteter,
- behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,
- berörda immateriella rättigheter, och
- intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Paragrafen genomför artikel 12.2 i tillträdesdirektivet. Motsvarande bestämmelser finns i artikel 73.2 i EU-direktivet, som dessutom innehåller

vissa tillägg. Som utgångspunkt bör därför 4 kap. 10 § LEK föras över till den nya lagen.

I EU-direktivet har det lagts till att hänsyn ska tas till den förväntade tekniska utvecklingens påverkan på nätens utformning och förvaltning samt behovet av att säkerställa teknikneutralitet i syfte att främja utformning och förvaltning av flera nät. Detta bör framgå av paragrafen.

Det har också lagts till att risken i investeringar med koppling till högkapacitetsnät och behovet av att värna om konkurrens och innovativa affärsmodeller, såsom saminvesteringar i nät, ska beaktas vid bedömningen. Tilläggen innebär endast förtydliganden till vad som anges i motsvarande punkter i tillträdesdirektivet. Enligt regeringens bedömning täcks dessa tillägg av paragrafens lydelse. Det behövs därför ingen ändring i denna del.

Bedömningen av lämplighet och proportionalitet

I artikel 73.2 ges dessutom närmare och delvis nya anvisningar för bedömningen av om det är lämpligt att ålägga en viss tillträdesskyldighet, i synnerhet i fråga om proportionalitetsbedömningen. I jämförelse med tillträdesdirektivet anges att analysen ska omfatta en prövning av om andra former av tillträde till resurser i grossistledet, antingen på samma marknad eller på en närliggande grossistmarknad, skulle vara tillräckliga för att avhjälpa konkurrensproblemen. I enlighet med proportionalitetsprincipen bör den minst ingripande tillträdesskyldigheten åläggas, även om det innebär att det i stället är en annan marknad som bör regleras. En del av bedömningen är alltså att överväga alternativ tillträdesreglering. Som *PTS* påpekar finns det däremot inte något krav på att skyldigheter ska åläggas på närliggande marknader. Att konkurrensproblemen kan åtgärdas med mindre ingripande reglering på en närliggande marknad talar dock för att åläggandet inte är förenligt med proportionalitetsprincipen. Detta bör framgå av paragrafen.

Direktivets utgångspunkt är att infrastrukturbaserad konkurrens genom anläggande av parallella nät är det effektivaste sättet att uppnå långsiktig konkurrens. Av artikel 73.2 framgår att regleringsmyndigheten ska överväga att ålägga en skyldighet om tillträde till infrastruktur för anläggande av nät, se vidare nästa avsnitt. Även detta bör framgå av paragrafen. Det bör i enlighet med direktivet förtydligas att det som avses är att myndigheten ska överväga om åläggandet av enbart sådana skyldigheter är ett proportionellt sätt att främja konkurrens och slutanvändarens intressen. Om så inte är fallet, finns det inte något hinder mot att ålägga tillträdesskyldigheter både till nät och tillhörande faciliteter och till anläggningsinfrastruktur.

14.3.5 Tillträde till infrastruktur för anläggande av nät

Regeringens förslag: Regleringsmyndigheten ska få ålägga en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av sådan infrastruktur som används för att anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät. En sådan skyldighet ska även få avse infrastruktur som inte är en del av den relevanta marknaden.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Säkerhetspolisen* anser dock att PTS ska kunna neka tillträde om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till risken för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. *Försvarsmakten* och *Försvarets radioanstalt* för fram liknande synpunkter. *Telenor Sverige AB* efterfrågar mer vägledning om hur de nya bestämmelserna förhåller sig till övriga tillträdesbestämmelser. *PTS* framhåller att det bör klargöras hur bestämmelserna förhåller sig till lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen). *AB Stokab* anser att det bör förtydligas att innebörden av att en begäran om tillträde ska vara rimlig bör tolkas på samma sätt som enligt utbyggnadslagen. *IP-Only AB* anser att prissättningen av tillträdet behöver förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

En skyldighet om tillträde till anläggningsinfrastruktur införs

Enligt artikel 72 i EU-direktivet får en SMP-operatör åläggas att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av befintlig anläggningsinfrastruktur. En förutsättning för detta är att nekat tillträde, eller tillträde som ges på orimliga villkor som ger en liknande verkan, skulle hindra uppkomsten av en marknad med hållbar konkurrens och inte ligga i slutanvändarnas intresse. Skyldigheten får åläggas oberoende av om de tillgångar som påverkas av skyldigheten är en del av den relevanta marknaden enligt marknadsanalysen. Skyldigheten måste dock stå i proportion till och vara nödvändig för att uppnå direktivets mål. Regleringen är ny.

Tillgångar i anläggningsinfrastruktur som kan användas för elektroniska kommunikationsnät har stor betydelse för utbyggnaden av nya nät. Om man kan uppnå ett effektivt tillträde till sådana tillgångar, så att de kan återanvändas, har det stora positiva effekter för utbyggnad av konkurrerande infrastruktur. Artikeln motiveras med att det vid sidan av bestämmelser om fysisk infrastruktur i det s.k. utbyggnadsdirektivet 2014/61/EU behövs en specifik korrigeringsåtgärd i de fall tillgångar i anläggningsinfrastruktur ägs av en SMP-operatör. Tillträde till anläggningsinfrastruktur bör därför kunna ges självständigt för att förbättra dynamiken i konkurrensen och anläggandet på marknader i efterföljande led. Denna möjlighet bör analyseras innan behovet av andra möjliga regleringsåtgärder övervägs (se föregående avsnitt och skäl 187 i EU-direktivet).

Artikel 72 förefaller i första hand ta sikte på att återanvända anläggningsinfrastruktur för det kopparbaserade accessnätet. Den är dock utformad så, att den inte utesluter tillämpning t.ex. i fråga om annan kanalisation. När en tillträdande operatör bedömer att anläggande av ett parallellt accessnät är affärsmässigt motiverat är det ett av de mest effektiva sätten att uppnå långsiktigt hållbar konkurrens. Operatören äger då själv och kontrollerar sin infrastruktur och får därför bättre förutsättningar att överblicka och planera sin verksamhet i alla delar.

För att genomföra artikeln bör en SMP-operatör kunna åläggas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av sådan befintlig infrastruktur som används för att anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät. Det bör införas en ny paragraf om detta i lagen. Som framgår av föregående avsnitt anser regeringen att det finns skäl att återkomma till frågan om säkerhetsskydd i ett annat sammanhang, vilket bl.a. *Säkerhetspolisen* efterlyser.

Den nya artikeln kodifierar att tillträde till anläggningsinfrastruktur får åläggas även om infrastrukturen inte är en del av den relevanta marknaden (artikel 72.2). En skyldighet om tillträde till kanalisation har tidigare, i enlighet med kommissionens rekommendation 2010/572/EU av den 20 september 2010 om reglerat tillträde till nästa generations accessnät (NGA-rekommendationen), ålagts med stöd av 4 kap. 4 och 8 §§ LEK, se PTS beslut den 19 februari 2015 om fastställande av företag med betydande inflytande på marknaden för lokalt tillträde till nätinfrastruktur (marknad 3a), dnr 11-9306. Nu framgår det alltså uttryckligen av direktivet att tillträde till exempelvis kanalisation för ledningar som används för att tillhandahålla tjänster på en annan, annars oreglerad marknad kan åläggas om en grundlig analys visar att detta skulle tjäna syftet att skapa effektiv konkurrens på den marknad som är reglerad. Detta bör särskilt framgå av lagen.

Den nya paragrafen överlappar alltså den reglering som föreslås i föregående avsnitt). Uppdelningen motiveras av att regleringsmyndigheten i första hand ska analysera om enbart skyldigheten om tillträde till anläggningsinfrastruktur skulle vara ett proportionellt sätt att främja konkurrensen och slutanvändarnas intressen. När det gäller proportionalitetsbedömningen skulle tillträde till anläggningsinfrastruktur i vissa fall kunna ses som en mindre ingripande åtgärd än tillträde till nät. Trots det är det inte troligt att tillträde till anläggningsinfrastruktur genomgående kan fungera som ett alternativ till grossisttillträde. Om enbart tillträde till anläggningsinfrastruktur erbjuds, kan det innebära en betydande inträdesbarriär för sådana konkurrenter som inte har den finansiella styrka som krävs för att dra nytta av tillträdet eller av andra skäl bedömer att det åtminstone i ett första skede är ett för stort åtagande. I sådana fall gynnas inte en långsiktigt hållbar konkurrens. Huruvida en sådan reglering blir mer eller mindre ingripande, och hur den påverkar risker och investeringsincitament, beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Det behövs därför en noggrann analys av samtliga omständigheter som påverkar konkurrenssituationen.

Även om regleringen är ny, finns det som framgår ovan praxis för åläggande av en motsvarande skyldighet. Denna bör dock ses i ljuset av de ändringar som den nya regleringen innebär. Bedömningen av vad som är en rimlig begäran måste göras utifrån de konkurrensproblem som regleringsmyndigheten avser att åtgärda i det enskilda fallet.

Förhållandet till utbyggnadslagen

Bestämmelser om tillträde till befintlig anläggningsinfrastruktur finns också i utbyggnadslagen. I den lagen avser fysisk infrastruktur endast passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva (1 kap. 2 §). Därmed omfattas inte s.k. svart fiber av utbyggnadslagens tillämpningsområde. Även fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten undantas (1 kap. 3 § första stycket). Artikel 72.1 i EU-direktivet innehåller inte motsvarande begränsningar. De exempel på anläggningsinfrastruktur som anges i EU-direktivet motsvarar de exempel som anges i utbyggnadslagen och utbyggnadsdirektivet. Den nya regleringen överlappar därmed utbyggnadslagens tillämpningsområde.

Enligt 2 kap. 1 § andra stycket utbyggnadslagen är den lagen subsidiär till bestämmelserna om tillträde i LEK. Det innebär att lagen inte ska

tillämpas om bredbandsutbyggaren har rätt att begära tillträde till infrastrukturen enligt ett beslut som har fattats med stöd av LEK. Ett beslut om åläggande av skyldigheter i fråga om tillträde till nät och tillhörande faciliteter är ett sådant beslut, se föregående avsnitt. Detsamma bör gälla för den nya skyldighet som nu föreslås. Som *PTS* påpekar behöver den nya paragrafen därmed läggas till i utbyggnadslagen för att klargöra vilken reglering som har företräde. Sammantaget innebär detta att tillträde till en SMP-operatörs anläggningsinfrastruktur inte kan lämnas enligt utbyggnadslagen om regleringsmyndigheten med stöd av LEK har ålagt SMP-operatören en tillträdesskyldighet (se prop. 2015/16:73 s. 28 f.).

Utbyggnadslagen syftar till att sänka kostnaderna för utbyggnad av nät i allmänhet. Tillträde till anläggningsinfrastruktur ska enligt den nya lagen kunna åläggas när det är motiverat av konkurrensskäl. Eftersom SMP-regleringen därmed har ett annat syfte än utbyggnadslagen, kommer de båda regelverken även fortsättningsvis att gälla vid sidan av varandra på så sätt att ett åläggande enligt LEK förutsätter att det behövs för att åstadkomma effektiv konkurrens. Regeringen delar därför inte heller *AB Stokabs* uppfattning att bestämmelserna i utbyggnadslagen bör ligga till grund för bedömningen av när en begäran om tillträde enligt den nya paragrafen inte ska anses rimlig.

Prissättning av tillträdet

Enligt punkten 2 i bilaga 1 till NGA-rekommendationen bör regleringsmyndigheten reglera priserna för tillträdet till anläggningsinfrastruktur på ett sätt som överensstämmer med metoden för att prissätta tillträdet till det kopparbaserade accessnätet. Det anges också att när myndigheten fastställer sådana tillträdespriser bör den inte använda sig av någon annan riskprofil än för kopparinfrastruktur, utom när en SMP-operatör har tvingats att ta på sig särskilda anläggningskostnader, utöver de normala underhållskostnaderna, för att bygga ett nästa generations accessnät.

Mot den bakgrunden bör som utgångspunkt tillträdet till infrastruktur för anläggande av ett elektroniskt kommunikationsnät prissättas beroende på vilka kostnader, inklusive risk, den SMP-operatör som åläggs skyldigheten faktiskt har haft för infrastrukturen i fråga. Även i skäl 187 i EU-direktivet anges att befintliga tillgångar i anläggningsinfrastruktur ska värderas utifrån ett indexerat redovisningsvärde efter ackumulerade avskrivningar och att tillgångar som används och som är helt avskrivna efter en avskrivningsperiod på minst 40 år ska vara undantagna. Regleringsmyndigheten ska bedöma om en prisskyldighet är nödvändig i det enskilda fallet och vilken form av prissättning som är lämplig. Skyldigheter om prissättning behandlas i nästa avsnitt.

14.3.6 Priskontroll och kostnadsredovisning

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om åläggande av skyldigheter i fråga om kostnadstäckning och prissättning ska föras över till den nya lagen.

Vid fastställandet av kostnadsorienterade taxor för samtalsterminering ska kriterierna i bilaga 3 till EU-direktivet tillämpas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att det av lagen även ska framgå att hänsyn ska tas till operatörens risk vid prissättningen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser dock att bestämmelserna bör utformas närmare lydelsen i EU-direktivet. PTS framhåller också att en riskkompensation alltid har beaktats vid tillämpningen av prisregleringsskyldigheten. *Sveriges Television AB* för fram en liknande synpunkt.

Skälen för regeringens förslag

Skyldighet om prissättning och kostnadsredovisning

Enligt 4 kap. 11 § första, tredje och fjärde styckena LEK får en SMP-operatör åläggas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna. En sådan skyldighet kan även avse att operatören ska tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. En beskrivning av metoden ska då göras tillgänglig för allmänheten. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen ska framgå av beskrivningen. Den som har ålagts att kostnadsorientera sin prissättning ska visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och får åläggas en skyldighet att justera sina priser. Enligt 4 kap. 12 § LEK ska hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören. Vidare ska en skyldighet utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen. Bestämmelserna genomför artikel 13 i tillträdesdirektivet.

Artikel 74 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 13 i tillträdesdirektivet. Bestämmelserna i 4 kap. 11 och 12 §§ LEK bör därför föras över till den nya lagen. I den svenska språkversionen av EU-direktivet anges marginalklämning i stället för prispress. Motsvarande ändring görs inte i bl.a. den engelska språkversionen, som använder samma uttryck som i tillträdesdirektivet (”price squeeze”). EU-direktivet bör därmed inte innebära någon ändring i sak i denna del. Uttrycket prispress bör alltså behållas i den nya lagen.

En nyhet är att regleringsmyndigheten vid bedömningen av om skyldigheter om prissättning är lämpliga ska ta hänsyn till behovet av att främja konkurrens och slutanvändares långsiktiga intressen med avseende på anläggandet och användningen av nästa generations nät, i synnerhet nät med mycket hög kapacitet. Detta innebär ett större fokus på hänsyn till främjandet av konkurrensen och slutanvändarnas intresse av anläggande av nya nät i förlängningen. Det följer av lagens syfte att myndigheten ska beakta detta i sina bedömningar, se avsnitt 7.

I artikel 74.2 har det lagts till att de metoder för kostnadstäckning eller för prissättning som åläggs ska bidra till att främja anläggandet av nya och förbättrade nät. Sådant anläggande torde främjas bäst genom att operatören garanteras en rimlig avkastning justerad för risk på sin investering i nya nät. Det är också på det sättet som 4 kap. 11 och 12 §§ LEK har tillämpats hittills. Som *PTS* påpekar innehåller prissättningen en kompensation för risk i och med att riskerna i praktiken vägs in när avkastningen bestäms.

EU-direktivet innebär ingen ändring i denna del. Mot den bakgrunden delar regeringen *Sveriges Television AB*:s uppfattning att det inte är nödvändigt att komplettera bestämmelserna med ett tillägg om anpassning av avkastningen till operatörens risk.

Proportionalitetsbedömningen

Av artikel 74.1 tredje och fjärde styckena framgår att regleringsmyndigheten ska överväga att inte ålägga eller behålla skyldigheter enligt artikeln om den konstaterar att det finns en påvisbar återhållande effekt på slutkundspriset och att andra skyldigheter som har ålagts SMP-operatören säkerställer ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde. När myndigheten bedömer lämpligheten i att ålägga någon skyldigheter om prissättning för tillträde till befintliga nätelement ska myndigheten också beakta fördelarna med förutsebara och stabila grossistpriser när det gäller att säkerställa ett effektivt marknadsinträde och tillräckliga incitament för alla företag att anlägga nya och förbättrade nät.

Detta utgör preciseringar av det som i övrigt framgår av artikel 74.1 och kodifierar delar av NGA-rekommendationen. Det innebär att prisreglering som huvudregel inte ska tillämpas när förutsättningarna i artikel 74.1 tredje stycket är uppfyllda. Som framgår ovan får en skyldighet om prissättning endast åläggas om operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress. En sådan skyldighet är därför redan i dag utesluten i sådana fall där det finns faktorer som håller slutkundspriset nere. I övrigt följer det av proportionalitetsprincipen och lagens syfte att priskontroll inte bör införas om det inte är motiverat. Det synsätt som nu ytterligare kommer till uttryck i direktivet överensstämmer med hur 4 kap. 11 § LEK har tillämpats i praktiken.

Prissättning i myndighetens beslut

Enligt 4 kap. 11 § andra stycket LEK får en skyldighet att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa viss prissättning förenas med en skyldighet att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris för samtrafik och andra former av tillträde som omfattas av förpliktelsen. Av fjärde stycket framgår att skyldigheten för SMP-operatören att visa att priserna är rättvisa och skäliga i så fall inte gäller.

Syftet med regleringen är att åstadkomma bättre förutsägbarhet i PTS prisregleringsbeslut genom ett uttryckligt mandat att i ett skyldighetsbeslut ange ett visst högsta eller lägsta pris, dvs. utöva priskontroll direkt i beslutet (se prop. 2013/14:72 s. 18 f. och 35). Regleringen har bidragit till att åtgärda de brister som funnits, bl.a. har antalet tvister kopplade till beslut om pris minskat efter det att PTS har använt sig av den möjlighet som bestämmelserna ger. Bestämmelserna bör därför föras över till den nya lagen.

Taxor för samtalsterminering

Som framgår av avsnitt 14.2.4 kommer regleringsmyndigheten på marknaderna för fast respektive mobil samtalsterminering enbart att kunna ålägga skyldigheter om priskontroll i avsaknad av en unionsomfattande termineringstaxa för respektive marknad.

Om regleringsmyndigheten ålägger en skyldighet om kostnadsorienterade termineringstaxor, ska dessa enligt artikel 75.2 i EU-direktivet följa de

principer, kriterier och parametrar som anges i bilaga 3 till direktivet. Detta bör framgå av lagen. Bilaga 3 är omfattande. Detta talar emot att ange kriterierna i lagen. Bestämmelsen bör i stället lämpligen utformas som en hänvisning till bilagan. Hänvisningen kommer då att få en materiell innebörd och den bör därmed avse direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av denna hänvisningsteknik är att lagen behöver ändras varje gång bilaga 3 ändras. Det gäller även om några överväganden i sak inte aktualiseras.

14.3.7 Reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder

Regeringens bedömning: Det bör inte införas en möjlighet för regleringsmyndigheten att ålägga en operatör med betydande inflytande på en viss slutkundsmarknad särskilda skyldigheter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 5 kap. 13 § LEK får SMP-operatörer på en viss slutkundsmarknad åläggas att vidta lämpliga åtgärder, om andra särskilda skyldigheter som kan åläggas enligt lagen är otillräckliga. Paragrafen genomför artikel 17 i USO-direktivet (se prop. 2002/03:110 s. 231 f. och 387).

Artikel 83 i EU-direktivet motsvarar artikel 17 i USO-direktivet. Regleringen är dock numera valfri för medlemsstaterna.

Enligt skäl 173 i EU-direktivet anses förhandsreglering i grossistledet, som i princip är mindre ingripande än reglering i slutkundsledet, vara tillräcklig för att hantera potentiella konkurrensproblem på relaterade slutkundsmarknader i efterföljande led. Den stegvisa avregleringen av slutkundsmarknaderna i unionen är ett tecken på konkurrensframstegen sedan regelverket för elektronisk kommunikation infördes. Bestämmelserna om införande av korrigeringsåtgärder på förhand för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden bör därför, när så är möjligt, förenklas och göras mer förutsebara.

Bestämmelserna i 5 kap. 13 § LEK har tidigare tillämpats i beslut om skyldigheter beträffande grossisttjänster för telefonabonnemang i det fasta nätet, s.k. GTA. GTA-beslutet är upphävt eftersom PTS har bedömt att det inte längre behövs något sådant skyldighetsbeslut. Sammantaget saknas skäl att behålla regleringen.

14.4 Bindande åtagande om saminvestering i anläggandet av nya optiska fibernät

Regeringens förslag: Regleringsmyndigheten ska, på begäran av en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad, besluta att ett åtagande av operatören om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät fram till slutanvändares lokaler eller till en basstation ska vara helt eller delvis bindande, om

- ett erbjudande till andra operatörer om saminvestering har offentliggjorts minst sex månader innan anläggandet påbörjas,
- erbjudandet uppfyller kriterierna i bilaga 4 till EU-direktivet, i den ursprungliga lydelsen,
- operatörer som ansöker om tillträde men inte deltar i saminvesteringen ges motsvarande möjligheter att nå slutanvändare som innan anläggandet och tillträdet ges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor, samtidigt som incitamenten till saminvestering upprätthålls, och
- minst ett saminvesteringsavtal har ingåtts med en annan operatör.

Ett sådant beslut ska avse en bestämd tid om minst sju år. Så länge beslutet gäller ska regleringsmyndigheten få ålägga ytterligare skyldigheter när det gäller de nätdelar som omfattas av åtagandet endast om det finns betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på något annat sätt.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att ett åtagande om saminvestering i anläggandet av delar av ett optiskt fibernät får godtas om villkoren är uppfyllda. Så länge beslutet gäller får andra särskilda skyldigheter avseende nätdelarna åläggas endast om det finns särskilda skäl. Det föreslås också att regleringsmyndigheten ska beakta riktlinjer som Berec har antagit.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att förslaget inte återspeglar innebörden av direktivet och påpekar att bestämmelserna är tvingande för regleringsmyndigheten i fråga om erbjudanden som uppfyller angivna villkor, medan myndigheten även får göra sådana erbjudanden som inte uppfyller villkoren men som kan vara positiva för konkurrensen bindande. I likhet med PTS anser *Tele2 AB* att det bör tydliggöras att bestämmelserna endast kan tillämpas vid nyanläggning av nät. *Telenor Sverige AB* understryker vikten av att viljan att uppmuntra investeringar i utbyggnaden av fibernät inte får äventyra det övergripande målet om effektiv konkurrens på marknaden. *Konkurrensverket* framhåller att eventuella konkurrensproblem som bestämmelserna ger upphov till i första hand bör hanteras inom telekomregelverket.

Skälen för regeringens förslag

Reglering av nya optiska fibernät

I artikel 76 i EU-direktivet finns en ny reglering som behandlar saminvestering i anläggandet av nya optiska fibernät. Bestämmelserna saknar motsvarighet i nuvarande EU-regelverk och syftar till att underlätta långsiktiga strukturella samarbeten för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet.

Regleringen representerar ett nytt sätt att hantera konkurrensproblem och samtidigt främja utbyggnaden av fibernät på fastställda marknader där SMP-företag har identifierats.

Regleringen innebär att ett SMP-företag får erbjuda åtaganden för att möjliggöra saminvestering i anläggandet av nät med mycket hög kapacitet som består av fiberoptiska element fram till slutanvändares lokaler eller till en basstation. Regleringsmyndigheten ska bedöma det erbjudna saminvesteringsåtagandet och ska, förutsatt att angivna villkor är uppfyllda (artikel 76.1 andra stycket punkterna a–e och bilaga 4), göra åtagandet bindande. Ett bindande åtagande om saminvestering ska i vissa fall kunna ersätta andra skyldigheter för SMP-företag som korrigeringsåtgärd i syfte att skapa hållbar konkurrens samtidigt som utbyggnaden av nya nät främjas.

I artikel 76.1 anges som exempel på ett sådant saminvesteringsåtagande att erbjuda medägarskap och att erbjuda långsiktig riskdelning genom samfinansiering eller genom inköpsavtal som medför särskilda rättigheter av strukturell karaktär för andra tillhandahållare. På grund av den rådande osäkerheten om hur snabbt efterfrågan på bredbandstjänster med mycket hög kapacitet kommer att utvecklas, samt när det gäller allmänna skalfördelar och densitet, erbjuder saminvesteringsavtal betydande fördelar i form av delade kostnader och risker och ger mindre företag möjlighet att investera på rationella villkor. Därmed kan hållbar och långsiktig konkurrens främjas även inom områden där den infrastrukturbaserade konkurrensen inte är effektiv (skäl 198 i direktivet).

När det gäller den praktiska tillämpningen kan det konstateras att regleringen utgår från att flera former av saminvesteringserbjudanden kan komma i fråga. Erbjudandet kan utformas av SMP-företaget självt eller förhandlas fram tillsammans med saminvesterare. Ett möjligt upplägg skulle kunna vara att anläggandet definieras utifrån de slutanvändare som nås med hjälp av nätet i fråga. En sådan saminvestering i anläggandet av nät som avses i artikeln har inte varit vanligt förekommande i Sverige. Det saknas därför närmare exempel på situationer där artikeln hade kunnat aktualiseras.

Ny reglering som binder SMP-företaget vid ett saminvesteringsåtagande

För att genomföra artikel 76 behöver regleringsmyndigheten genom ett beslut kunna binda ett SMP-företag vid ett åtagande om saminvestering i anläggandet av ett optiskt fibernät, som erbjuds av företaget. Därefter ska myndigheten som utgångspunkt vara förhindrad att införa ytterligare skyldigheter när det gäller nya fibernät eller delar av ett sådant nät som omfattas av åtagandet.

Den svenska språkversionen av EU-direktivet saknar ordet nytt. Det framgår dock av rubriken till artikeln att regleringen avser nya nätelement med mycket hög kapacitet. Som *PTS* och *Tele2 AB* påpekar bör det av lagen framgå att de åtaganden som regleras avser saminvestering i nyanläggning av nät. För redan anlagda nätelement kan ett saminvesteringsavtal alltså inte ersätta reglering i form av ålagda skyldigheter för SMP-operatörer. Berec har i enlighet med artikel 76.4 offentliggjort riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av villkoren och kriterierna för bedömningen av nya nätelement med mycket hög kapacitet (artikel 76.1 och bilaga 4 till EU-direktivet). Riktlinjerna behandlar bl.a. vad som är ett

nytt nät vid tillämpningen av artikel 76. Huruvida uppgraderingar och liknande av befintliga nät ska anses som nyanläggning får bedömas i det enskilda fallet med beaktande av bl.a. Berecs riktlinjer.

Som PTS också framhåller framgår det av direktivet att om regleringsmyndigheten anser att saminvesteringsåtagandet uppfyller vissa villkor (se närmare nedan) ska åtagandet göras bindande. Med hänsyn till att ett bindande åtagande innebär en regleringslättnad anser regeringen att det bör tydliggöras att regleringsmyndigheten är skyldig att göra åtagandet bindande på begäran av SMP-företaget. Förutsatt att villkoren är uppfyllda är bestämmelserna alltså tvingande för myndigheten på det sättet att åtagandet som huvudregel utgör hinder för åläggande av SMP-skyldigheter.

Ett beslut att göra ett åtagande bindande ska fattas i enlighet med artikel 79.3 (artikel 76.2 första stycket). Ett åtagande bör därmed kunna göras helt eller delvis bindande. Där framgår också att åtagandet ska göras bindande för en period om minst sju år.

Sammantaget bör det i den nya lagen införas en skyldighet för regleringsmyndigheten att, på begäran av ett SMP-företag, besluta att ett åtagande av operatören om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät fram till slutanvändares lokaler eller till en basstation ska vara helt eller delvis bindande. Det bör även framgå av lagen att beslutet ska avse en bestämd tid om minst sju år.

I avsnitt 20.1 föreslås att beslut om att ett åtagande ska vara bindande ska omfattas av tillsynen enligt den nya lagen. Det innebär att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att ett bindande åtagande följs på samma sätt som gäller för ålagda skyldigheter. Att beslutet omfattas av tillsynen innebär att myndigheten också får kräva att ett företag lämnar in en redogörelse för hur åtagandet uppfylls.

Villkor som åtagandet ska uppfylla

De villkor som saminvesteringserbjudandet ska uppfylla är många och omfattande. Samtliga villkor som anges i artikel 76.1 andra stycket punkterna a–e ska vara uppfyllda. Enligt punkten e ska åtagandet stämma överens åtminstone med kriterierna i bilaga 4 till direktivet.

Kriterierna i bilagan överensstämmer i allt väsentligt med villkoren i artikeln. Kraven är sådana som säkerställer att ett saminvesteringsavtal inte otillbörligt utestänger potentiella konkurrenter och som utesluter avtal som objektivt inte motsvarar sådana avtal som kan träffas på marknadsmässiga villkor. Det bör framgå av lagen att ett beslut om att göra ett saminvesteringsåtagande bindande förutsätter att erbjudandet uppfyller de kriterier som anges i bilagan.

Omfattningen av kriterierna talar mot att dessa anges uttryckligen i lagen. Lämpligen tas en hänvisning till bilagan i stället in i lagen. Hänvisningen har materiell innebörd och bör därmed avse direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av denna hänvisningsteknik är att lagen behöver ändras varje gång direktivbestämmelserna ändras. Detta gäller även om några överväganden i sak inte aktualiseras.

Vidare ställer direktivet som villkor att saminvesteringserbjudandet har offentliggjorts i god tid av SMP-företaget och, om SMP-företaget inte är ett rent grossistföretag, minst sex månader innan anläggandet påbörjas (artikel 76.1 andra stycket punkten c). Sex månader är ett lämpligt rikt-

märke för vad som bör utgöra kortaste betänketid för potentiella saminvesterare innan ett anläggningsprojekt påbörjas. Den som har för avsikt att få till stånd en samfinansiering bör därför se till att informera berörda parter minst sex månader i förväg genom att i vart fall publicera erbjudandet på en webbplats som normalt används för annan extern kommunikation. Villkoret bör framgå av lagen.

I de fall saminvesteringsprojektet innebär att ett befintligt nät byts ut är en ytterligare förutsättning för att ett åtagande ska kunna göras bindande att befintliga tillträdeskunder som inte deltar i projektet på ett likvärdigt sätt ska nå samma slutanvändare som tidigare (artikel 76.1 andra stycket punkten d). Lösningen för tillträdeskunderna ska kombineras med en planering för att anpassa tillträdet mot bakgrund av hur berörda slutkundsmarknader utvecklas. I direktivet benämns detta ”mekanism för successiv anpassning”. Planen ska även säkerställa att incitamenten för att delta i saminvesteringen bibehålls. Av den nya regleringen bör det därför också framgå att ett krav är att tillträdeskunderna ges motsvarande möjligheter att nå slutanvändare som före anläggandet och att tillträdet ges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor, samtidigt som incitamenten till saminvestering upprätthålls.

Regleringsmyndigheten bör göra ett åtagande bindande under förutsättning att minst en potentiell saminvesterare har ingått ett saminvesteringsavtal med SMP-företaget (se artikel 76.2 första stycket).

Sammantaget syftar villkoren till att både främja nyanläggning och motverka negativa effekter på konkurrensen som en följd av saminvesteringsavtalet. Enligt regeringens mening säkerställer villkoren att målet om effektiv konkurrens upprätthålls, som *Telenor Sverige AB* understryker.

Den prövning som regleringsmyndigheten ska göra är alltså grundlig och omfattande. Hänsyn ska tas till förväntad marknadsutveckling över tid och såväl förutsättningarna för saminvesteringen som dess potential och förväntade utfall bör analyseras. Samtidigt bör myndighetens arbetsinsats anpassas till omfattningen av projektet i fråga. Stöd för bedömningen finns i Berecs riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av villkoren och kriterierna för bedömningen av nya nätelement med mycket hög kapacitet (artikel 76.1 och bilaga 4 till EU-direktivet). Riktlinjerna ska beaktas vid bedömningen av ett åtagande. Till skillnad från vad som föreslås i promemorian anser regeringen att en sådan instruktion till myndigheten bör regleras i förordning. SMP-företaget som erbjuder åtagandet bör visa att villkoren är uppfyllda genom att förse myndigheten med tillräckligt underlag.

Ett marknadstest i form av ett offentligt samråd ska utföras

Av artikel 76.2 framgår att bedömningen av om ett saminvesteringsåtagande uppfyller aktuella villkor ska göras med beaktande av resultatet av ett marknadstest. Marknadstestet utförs genom ett offentligt samråd med berörda parter. Förfarandet regleras i artikel 79.2 första stycket och behandlas närmare i nästa avsnitt.

Ytterligare skyldigheter får åläggas endast om det finns betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på annat sätt

Av artikel 76.2 första stycket framgår att om regleringsmyndigheten beslutar att ett saminvesteringsåtagande ska vara bindande är utgångspunkten att några ytterligare skyldigheter inte ska åläggas i fråga om de nätdelar som saminvesteringen avser. Direktivet förutser dock att det kan finnas situationer då betydande konkurrensproblem på vissa marknader inte kan åtgärdas utan åläggande av SMP-skyldigheter (artiklarna 68–74) som omfattar också nätdelar som varit föremål för saminvestering. Sådana skyldigheter får därför åläggas i motiverade fall. Det kräver att regleringsmyndigheten, mot bakgrund av marknadens särdrag, fastställer att de betydande konkurrensproblemen annars inte skulle bli åtgärdade (artikel 76.2 tredje stycket).

Så länge åtagandet är bindande för SMP-företaget bör därför regleringsmyndigheten få ålägga ytterligare skyldigheter när det gäller de nätdelar som omfattas av åtagandet, endast om det finns betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på något annat sätt. Som *Konkurrensverket* betonar finns det därmed möjligheter för regleringsmyndigheten att åtgärda de eventuella konkurrensproblem som regleringen av ett saminvesteringsåtagande kan ge upphov till.

Omständigheter som regleringsmyndigheten särskilt ska beakta vid åläggande av SMP-skyldigheter när det gäller nätdelar som omfattas av ett beslut om bindande åtagande behandlas i nästa avsnitt.

Åtaganden som inte uppfyller villkoren

Som framgår ovan innebär regleringsmyndighetens beslut att ett saminvesteringsåtagande ska vara bindande för SMP-operatören att ytterligare skyldigheter som utgångspunkt inte får åläggas. Om ett saminvesteringsåtagande inte uppfyller villkoren för att göras bindande, finns det däremot inte något hinder mot att omständigheterna beaktas inom ramen för en marknadsanalys och bedömningen av vilka lämpliga och proportionella korrigeringsåtgärder som behövs för att åtgärda ett identifierat marknadsmisslyckande (se artikel 76.2 andra stycket och skäl 205). Exempelvis skulle det kunna innebära att ett saminvesteringsavtal, som inte uppfyller villkoren och därmed inte medför regleringslättnader enligt artikel 76 i fråga om nätdelar som omfattas av avtalet, ändå i en marknadsanalys får den verkan att åläggande av en eller flera skyldigheter inte är befogat i ett enskilt fall. Enligt regeringens bedömning finns det dock inget utrymme att, som PTS menar, göra ett saminvesteringsåtagande som inte uppfyller angivna villkor bindande. Trots att åtagandet inte görs bindande kan det beaktas vid regleringen av SMP-skyldigheter. Det innebär samtidigt att regleringsmyndigheten i fråga om nya fibernät som omfattas av ett saminvesteringsavtal som inte uppfyller villkoren kan ålägga SMP-skyldigheter, utan den begränsning som gäller för nätdelar som omfattas av ett bindande åtagande.

14.5 Andra bindande åtaganden med konkurrenspåverkan

Regeringens förslag: Regleringsmyndigheten ska även få besluta att andra åtaganden om att följa villkor för tillträde eller andra villkor som har påverkan på konkurrenssituationen, som erbjuds av en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad, ska vara helt eller delvis bindande för en bestämd tid.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att vissa omständigheter särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett åtagande ska göras bindande.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att det inte är nödvändigt att i lagen ange de omständigheter som ska beaktas när regleringsmyndigheten, med beaktande av gjorda åtaganden, bedömer vilka skyldigheter som ska åläggas en SMP-operatör. Dessutom påpekar PTS att bestämmelserna även omfattar saminvesteringsåtaganden enligt artikel 76. *Telenor Sverige AB* framhåller att ett åtagande som ersätter eller kompletterar en beslutad SMP-skyldighet måste analyseras noga från konkurrenssynpunkt.

Skälen för regeringens förslag

Reglering av andra åtaganden som har betydelse för åläggande av SMP-skyldigheter

I artikel 79 i EU-direktivet finns bestämmelser om förfarandet när det gäller åtaganden av SMP-företag om att följa villkor för tillträde och saminvestering i deras nät. Artikeln saknar motsvarighet i nuvarande EU-regelverk. Den omfattar även åtaganden om saminvestering i anläggandet av nya optiska fibernät (se föregående avsnitt).

Artikel 79 reglerar SMP-företagets erbjudande om ett åtagande och fastställer förfarandet för hur regleringsmyndigheten ska utvärdera erbjudandet och, i förekommande fall, göra åtagandet bindande för det företag som lämnat erbjudandet. Av skäl 205 framgår att det på vissa marknader förekommer att SMP-företag inom ramen för marknadsanalysen erbjuder åtaganden som syftar till att åtgärda identifierade konkurrensproblem och som regleringsmyndigheten sedan beaktar när den beslutar om åläggande av lämpliga skyldigheter. Syftet med förfarandet är därmed att öka insynen och skapa rättssäkerhet.

Vidare redovisas i skäl 205 utgångspunkten att all marknadsutveckling bör beaktas när regleringsmyndigheten beslutar om vilka korrigeringsåtgärder som är mest lämpliga. Enligt skäl 206 är tanken att bindande åtaganden bör kunna beaktas för att möjliggöra val av de mest lämpliga korrigeringsåtgärderna. Det framhålls vidare att myndigheten bör bedöma åtagandena ur ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv, i synnerhet när det gäller bindningstiden för åtagandena, och att myndigheten bör ta hänsyn till hur intressenterna har värderat stabila och förutsebara marknadsvillkor under samrådet.

Utgångspunkten är alltså att det finns ett värde i att den dominerande aktören själv långsiktigt kan påverka sina affärsförutsättningar och att

myndigheten bör godta detta så länge närmast berörda företag inte har några synpunkter på upplägget. Samrådet bör därmed tillmätas stor betydelse som underlag för bedömningen. I artikeln benämns detta marknadstestet, se närmare nedan.

En möjlighet att besluta om andra bindande åtaganden för ett SMP-företag införs

Enligt artikel 79.1 får ett SMP-företag erbjuda regleringsmyndigheten åtaganden om villkor för tillträde och saminvestering som ska tillämpas på företagets nät. Förutom åtaganden om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät anges att sådana villkor bl.a. kan avse samarbetsöverenskommelser av betydelse för bedömningen av införandet av SMP-skyldigheter och tillträdesvillkor för tredje part vid frivillig separation av ett vertikal integrerat företag (se avsnitt 14.7). Den uppräkning som görs i artikeln är inte uttömmande, utan får närmast ses som exempel. Av artikel 79.3 framgår att regleringsmyndigheten får besluta att göra ett åtagande helt eller delvis bindande.

I föregående avsnitt föreslås en reglering av bindande åtaganden om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät. De åtaganden som kommer i fråga nu avser därmed andra villkor för tillträde och saminvestering som har påverkan på konkurrenssituationen på en marknad. Det bör i lagen införas en möjlighet för regleringsmyndigheten att besluta att även sådana åtaganden ska vara helt eller delvis bindande för SMP-företaget.

Som framgår av avsnitt 14.7 förutsätts ett SMP-företag i samband med en frivillig funktionell separation också kunna åta sig att följa tillträdesvillkor som ska tillämpas på företagets nät i syfte att påverka vilka andra skyldigheter som behöver åläggas. Sådana åtaganden bör därmed omfattas av möjligheten att besluta om andra bindande åtaganden.

I avsnitt 20.1 föreslås att beslut om att ett åtagande ska vara bindande ska omfattas av tillsynen enligt den nya lagen. Det innebär att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att ett bindande åtagande följs på samma sätt som gäller för ålagda skyldigheter.

Ett marknadstest i form av ett offentligt samråd ska utföras

I artikel 79.2 första stycket anges att regleringsmyndigheten för bedömningen av ett åtagande som ett SMP-företag har erbjudit ska utföra ett marknadstest genom ett offentligt samråd med berörda parter, särskilt de tredje parter som påverkas direkt. Potentiella saminvesterare eller tillträdessökande ska ges tillfälle att yttra sig om hur det erbjudna åtagandet stämmer överens med de villkor som är tillämpliga beroende på vad åtagandet gäller och får föreslå ändringar. I jämförelse med ett samråd enligt artikel 23 förefaller marknadstestet vara mer inriktat på att i detalj, t.ex. i fråga om erbjudandets villkor, höra de aktörer som direkt påverkas av åtagandet. I avsnitt 14.10 föreslås reglering av marknadstestet.

Regleringsmyndighetens prövning

Av artikel 79.1 andra stycket framgår att erbjudandet ska vara tillräckligt detaljerat för att regleringsmyndigheten ska kunna bedöma åtagandet. Det ligger i sökandens intresse att det underlag som ges in till myndigheten är

tillräckligt fullständigt. Om så inte är fallet, innebär serviceskyldigheten enligt förvaltningslagen (2017:900) att myndigheten behöver påpeka i vilka delar kompletteringar behövs.

Sammantaget ska regleringsmyndigheten framåtblickande bedöma om åtagandet, för sig eller tillsammans med SMP-skyldigheter och utifrån omständigheterna i övrigt, kan utgöra goda förutsättningar för sund konkurrens i slutanvändarledet. Samtidigt ska hänsyn tas till behovet av utbyggnad. Vid motstående intressen bör myndigheten eftersträva en avvägd balans där utfallet av marknadstestet och marknadsaktörernas uppfattningar som helhet tillmäts stor betydelse. Som *Telenor Sverige AB* framför ska åtagandet analyseras noga från konkurrenssynpunkt. Syftet med bestämmelserna är inte att ett åtagande ska göras bindande till nackdel för tillträdande operatörer.

Ett nära samarbete mellan myndigheten och berörda aktörer

Vidare framgår av artikel 79.2 tredje stycket att regleringsmyndigheten inför ett beslut i ärendet ska meddela SMP-företaget sina preliminära slutsatser. Samtidigt bör företaget vid behov ges möjlighet att se över det ursprungliga erbjudandet för att kunna anpassa det till myndighetens slutsatser och i syfte att uppfylla direktivets kriterier. På motsvarande sätt som sker vid marknadsanalyser och åläggande av skyldigheter bör PTS kommunicera ett utkast till beslut till parterna för eventuellt yttrande. Om SMP-företaget anmäler att det vill justera ett erbjudande i syfte att uppfylla aktuella kriterier behöver ändringsarbetet ske i nära samarbete med såväl PTS som andra berörda aktörer. I förvaltningslagen finns bl.a. bestämmelser om myndighetens utredningsansvar och skyldighet att kommunicera med en part. Mot den bakgrunden och med hänsyn till det marknadstest som ska utföras finns det goda förutsättningar för ett nära samarbete.

Investeringsfrämjande genom långsiktighet

Regleringsmyndigheten ska i sitt beslut fastställa hur länge åtagandet ska vara bindande. Av artikel 79.1 sista stycket framgår att åtaganden får förlängas utöver de perioder som gäller för utförande av marknadsanalyser. Det framgår också av artikel 79.3 andra stycket att regleringsmyndigheten får göra ett åtagande bindande för hela den period för vilken det erbjuds och att den perioden kan vara längre än den maximala tid som tillåts mellan marknadsanalyser. Detsamma gäller för åtaganden om villkor för tillträde i samband med en frivillig funktionell separation (artikel 78.1 och 78.2). Det bör av lagen framgå att ett bindande åtagande ska avse en bestämd tid.

I och med att det inte finns någon begränsning av tidsperioden för ett åtagande kan SMP-företaget ges förutsägbarhet och långsiktiga förutsättningar att planera sin affärsverksamhet, bl.a. när det gäller tidsplanen för och omfattningen av åtagandets genomförande och varaktighet, på ett sätt som bedöms kunna gynna framtida investeringar. Samma tanke återspeglas i direktivet i och med att regleringsmyndigheten självmant ska överväga en förlängning av åtagandet när den ursprungliga perioden har löpt ut (artiklarna 78.4 och 79.4). I praktiken är det troligt att även detta kommer att ske i samråd med SMP-företaget.

Som föreslås i avsnitt 14.2.3 ska regleringsmyndigheten fortlöpande analysera marknader och därmed även i samband med att ett åtagande görs bindande bedöma beslutets konsekvenser för marknadsutvecklingen och se över ålagda skyldigheter.

I artikel 79.2 andra stycket anges de omständigheter som regleringsmyndigheten särskilt ska beakta när den bedömer vilka skyldigheter som, med hänsyn till gjorda åtaganden, ska åläggas en SMP-operatör. Som *PTS* påpekar omfattar bestämmelserna åtaganden som erbjuds inom ramen för artikel 79. De torde även omfatta överväganden om att undantagsvis ålägga SMP-skyldigheter i fråga om nät som omfattas av ett åtagande om saminvestering i anläggandet av ett nytt nät optiskt fibernät (se föregående avsnitt).

Till de omständigheter som särskilt ska beaktas hör huruvida åtagandet är rättvist och rimligt samt öppet för alla marknadsaktörer och att tillträdet är tillgängligt i god tid på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor innan relaterade slutkundstjänster börjar tillhandahållas. Hit hör också åtagandets sammantagna lämplighet för att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led och för att underlätta gemensamt anläggande och gemensam användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse. Omständigheterna ingår i den proportionalitetsbedömning som regleringsmyndigheten ska göra vid åläggande av SMP-skyldigheter. Regeringen instämmer i PTS bedömning att det därför inte är nödvändigt att de uttryckligen framgår av lagen.

14.6 Funktionell separation

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om funktionell separation ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* ifrågasätter dock kravet på att en tillträdesskyldighet ska ha ålagts för att bestämmelserna ska kunna tillämpas. PTS framhåller även att definitionen av vertikalt integrerad operatör är för snävt utformad. *IP-Only AB* anser att definitionen måste tydliggöras så att det framgår att företaget ska vara aktivt på slutkundsmarknaden för att omfattas av definitionen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 kap. 12 a § LEK får, om det finns synnerliga skäl för det, en vertikalt integrerad operatör som ålagts en skyldighet att lämna tillträde, förpliktas att organisatoriskt avskilja de verksamheter som har anknytning till beslutet om skyldigheten. Avskiljandet ska ske på ett sådant sätt att verksamheterna bedrivs av en oberoende affärsenhet och särskilt syfta till att säkerställa icke-diskriminering och insyn. Av 4 kap. 12 b § LEK framgår vidare att en sådan förpliktelse får förenas med villkor som syftar till att säkra de avskilda verksamheternas oberoende i förhållande till operatörens egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får innefatta krav på att operatörens inflytande över

verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Villkor om att verksamheterna ska ställas under oberoende ledning får också uppställas. Enligt 8 kap. 14 a § krävs Europeiska kommissionens godkännande innan skyldigheten åläggs. Paragraferna genomför artikel 13a i tillträdesdirektivet.

Artikel 77 i EU-direktivet motsvarar med redaktionella ändringar artikel 13a i tillträdesdirektivet. Det framgår av EU-direktivet och dess skäl att funktionell separation kan aktualiseras som en undantagsåtgärd när det har konstaterats att tidigare meddelade skyldigheter i syfte att komma till rätta med konkurrensproblemen på en eller flera berörda marknader inte räckt till och kvarstående konkurrensproblem eller marknadsmisslyckande har konstaterats (se skäl 202). Enligt 4 kap. 12 a § LEK förutsätter en skyldighet om funktionell separation att den vertikalt integrerade operatören har ålagts någon form av skyldighet att lämna tillträde, se prop. 2010/11:115 s. 164.

Av artikel 77 följer att en skyldighet om funktionell separation förutsätter att det finns exceptionella omständigheter, vilket i LEK motsvaras av kravet på synnerliga skäl. Enligt förarbetena till paragrafen finns synnerliga skäl t.ex. om samtliga åtgärder som lagen pekar ut har uttömts, men effektiv konkurrens trots detta inte har uppnåtts och marknadssituationen medför negativa verkningar för slutanvändarna i fråga om pris och urval (prop. 2007/08:73 s. 37). Mot den bakgrunden delar inte regeringen *PTS* uppfattning att kravet på att operatören ska ha ålagts en skyldighet att lämna tillträde för att en skyldighet om funktionell separation ska kunna komma i fråga, inte är förenligt med direktivet.

De nu aktuella bestämmelserna i LEK bedöms förenliga med det som framgår av direktivet (jfr prop. 2010/11:115 s. 87). Paragraferna bör därför föras över till den nya lagen.

I LEK finns också en definition av vertikalt integrerad operatör. Med uttrycket avses en operatör som tillhandahåller tjänster till företag som den konkurrerar med på marknader i efterföljande handelsled. Definitionen bör också föras över till den nya lagen.

I förarbetena anges att det som avses är en operatör som inom samma organisation verkar i flera handelsled och därmed konkurrerar med de egna grossistkunderna om slutanvändarna, dvs. en operatör som är leverantör både på grossist- och slutanvändarmarknaderna för en viss tjänst (prop. 2007/08:73 s. 36 och prop. 2010/11:115 s. 86). Därav följer att operatören är aktiv på slutkundsmarknaden, som *IP-Only AB* påpekar. Något ytterligare förtydligande behövs inte. Bestämmelserna om funktionell separation har utformats för att säkra icke-diskriminering och insyn på tillträdesprodukmarknader för grossistleveranser (se samma prop.). Till skillnad från PTS anser regeringen att definitionen fyller sin funktion i det sammanhanget.

Regeringens förslag: Bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation om en underrättelseskyldighet för en vertikalt integrerad operatör med betydande inflytande på en marknad, som avser att genomföra en frivillig funktionell separation, ska föras över till den nya lagen med den ändringen att underrättelsen ska ske minst tre månader före genomförandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Telenor Sverige AB* anser att det även bör övervägas att införa en skyldighet att informera grossistoperatörer och andra intressenter som berörs av förändringen.

Skälen för regeringens förslag

Underrättelseskyldigheten vid en frivillig funktionell separation behålls

I artikel 78 i EU-direktivet finns bestämmelser om frivillig separation av ett vertikalt integrerat företag. Artikeln motsvarar i huvudsak artikel 13b i tillträdesdirektivet, med undantag för nya bestämmelser om åtaganden av SMP-operatörer om villkor för tillträde som ska tillämpas på deras nät.

Artikel 13b i tillträdesdirektivet har genomförts i 8 kap. 1 a § LEK. I den paragrafen finns en underrättelseskyldighet för en vertikalt integrerad SMP-operatör som avser att på frivillig väg genomföra en funktionell separation. Operatören ska i förväg och i god tid underrätta myndigheten om sin avsikt, eventuella ändringar av planerna och slutresultatet av processen. Underrättelseskyldigheten i artikel 78.1 har preciserats så att regleringsmyndigheten ska meddelas minst tre månader i förväg, dvs. före genomförandet. Bestämmelsen i 8 kap. 1 a § LEK bör därmed föras över till den nya lagen med den ändringen att tremånadersfristen förs in.

En nyhet i EU-direktivet är möjligheten för en SMP-operatör att erbjuda åtaganden om villkor för tillträde som ska tillämpas på operatörens nät under en genomförandeperiod efter det att separationen har genomförts, i syfte att säkerställa ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde för tredje part (artikel 78.1 och 78.2). Erbjudna åtaganden ska beaktas av regleringsmyndigheten i den marknadsanalys som ska genomföras. På så sätt ges SMP-operatören möjlighet att påverka vilka skyldigheter som regleringsmyndigheten kan behöva ålägga företaget. I avsnitt 14.5 föreslås att regleringsmyndigheten ska få besluta att sådana åtaganden ska vara bindande.

När SMP-operatören underrättar regleringsmyndigheten om sin avsikt får myndigheten en förvarning om att den bör inleda marknadsanalysarbetet för att se över befintliga skyldigheter och överväga nya. Regleringsmyndigheten ska fortlöpande analysera marknaderna i enlighet med Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader och dess riktlinjer för marknadsanalys. Med detta som utgångspunkt innebär en separation regelmässigt en så stor förändring att en förnyad analys är påkallad. För det fall företaget erbjuder åtaganden om villkor för tillträde ska dessa beaktas i analysen. Samråd ska också ske med tredje parter. Med anledning av *Telenor Sverige AB:s* synpunkt om en mer omfattande informationsskyldighet kan det konstateras att grossist-

operatörer och andra intressenter kommer att involveras i regleringsmyndighetens marknadsanalysarbete. Någon särskild informationsskyldighet i det avseendet behövs därför inte.

I skäl 204 i EU-direktivet framhålls att regleringsmyndigheten bör bedöma effekten av den avsedda transaktionen, inklusive tillträdesåtaganden som erbjuds, för samtliga befintliga regleringsskyldigheter som har införts för det vertikalt integrerade företaget för att säkerställa att den nya organisationen är förenlig med direktivet. Företagets redogörelse för åtagandena bör därför vara mycket ingående och detaljerad. Informationen behöver tas fram i nära samarbete med myndigheten.

Om affärsenheten bedöms ha ett betydande inflytande på en marknad, kan regleringsmyndigheten ålägga den separerade affärsenheten SMP-skyldigheter och tillämpa regleringslättnader i det fallet affärsenheten uppfyller villkoren för ett rent grossistföretag (se avsnitt 14.2.6).

Beslut om att godta ett frivilligt åtagande utgår

I 4 kap. 12 c § LEK finns bestämmelser om godtagande av ett frivilligt åtagande om funktionell separation som saknar direkt motsvarighet i tillträdesdirektivet. Regleringen innebär att om en SMP-operatör genomför en vertikal separation på eget initiativ, kan regleringsmyndigheten i beslut göra separationen bindande. Myndigheten är därefter förhindrad att besluta om tvingande funktionell separation. Fördelen med detta förfarande har ansetts vara att det medför förutsägbarhet och stabilitet för SMP-operatören och därmed för marknaden som helhet.

Paragrafen infördes samtidigt som bestämmelserna om tvingande funktionell separation (se prop. 2007/08:73 s. 30 f. och 39 f.). Den grundar sig på artikel 8.3 i tillträdesdirektivet, som innebär att skyldigheter som går utöver de som föreskrivs i direktivet får införas under exceptionella omständigheter under förutsättning att Europeiska kommissionen inte lägger in sitt veto mot åtgärderna.

Paragrafen har aldrig tillämpats. Även en frivillig separation som inte görs bindande är enligt regeringens bedömning ett långsiktigt arrangemang som ger tillräcklig förutsebarhet. Någon motsvarande reglering finns inte heller i EU-direktivet. För att uppnå bättre överensstämmelse med direktivet anser regeringen därför att 4 kap. 12 c § LEK inte bör föras över till den nya lagen.

14.8 Andra skyldigheter om tillträde

14.8.1 Tillträde till nät närmast slutanvändare

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till första förgrenings- eller utloppsstället ska föras över till den nya lagen med de ändringarna att skyldigheten ska få omfatta tillträde till tillhörande faciliteter och få förenas med vissa villkor.

Om skyldigheten inte bedöms tillräcklig för att åtgärda omfattande och varaktiga hinder mot anläggande av ytterligare infrastruktur och hindren motverkar effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna, ska skyldigheten även få avse nätdelar bortom det första utlopps- eller förgreningsstället. Om det är motiverat av tekniska eller ekonomiska skäl, ska skyldigheten få avse även aktivt och virtuellt tillträde. Vid bedömningen av om en sådan skyldighet ska åläggas ska särskild hänsyn tas till om operatören i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. En utvidgad skyldighet ska inte få åläggas om ett åläggande skulle äventyra den ekonomiska bärkraften vid anläggandet av små lokala nät.

En utvidgad skyldighet ska inte få åläggas en operatör som är ett rent grossistföretag om företaget i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. En sådan skyldighet ska dock få åläggas om det nät som skyldigheten avser är offentligt finansierat.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att en utvidgad skyldighet får åläggas om det finns särskilda skäl och att det ska regleras i lag att regleringsmyndigheten ska beakta riktlinjer som Berec har antagit.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser dock att bestämmelserna behöver förtydligas genom att i större utsträckning anpassas till lydelsen i EU-direktivet. Myndigheten framhåller också att möjligheten att ålägga en utvidgad skyldighet är för snävt utformad. Detsamma gäller enligt PTS möjligheten att undanta nätprojekt från en sådan skyldighet. PTS ser även ett behov av att kunna meddela föreskrifter. Vidare anger myndigheten att förhållandet till lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen) bör förtydligas. Med hänsyn till den lagen ifrågasätter flera remissinstanser, bl.a. *Svenska stadsnätsföreningen* och vissa kommuner, att regleringen förs över till den nya lagen och menar att utbyggnadslagen i stället kan kompletteras om det behövs. *Göteborgs kommun* anser att den utvidgade tillträdesskyldigheten ska avse nät och inte nätdelar. *Säkerhetspolisen* anser att PTS ska kunna neka tillträde om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till risken för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. *Försvarsmakten* och *Försvarets radioanstalt* för fram liknande synpunkter. *Sundbybergs kommun* framhåller att det är viktigt att särskilt beakta vad tillträdesskyldigheten innebär för det offentliga säkerhetsarbetet.

Flera remissinstanser, bl.a. *AB Stokab*, *IP-Only AB* och *Sveriges Kommuner och Regioner*, har synpunkter på vad som avses med att nätet har finansierats med offentliga medel. Majoriteten av synpunkterna avser vad detta har för betydelse för verksamhet som drivs i kommunal regi, såsom stadsnätsbolag. Svenska stadsnätsföreningen, *Alvesta kommun* och *Gävle energi AB* m.fl. framhåller att det kommunala engagemanget inte behöver innebära att bolagets verksamhet är offentligt finansierad.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelserna om tillträde till fastighetsnät förs över till den nya lagen

Enligt 4 kap. 13 a § LEK får en operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt kommunikationsnät som operatören råder över, efter ansökan av någon annan förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla gemensamt utnyttjande av ledningarna i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället. Skyldigheten får åläggas endast om anläggande av ytterligare infrastruktur bedöms olönsamt eller fysiskt ogenomförbart. Paragrafen genomför artikel 12.3 i ramdirektivet.

Paragrafen syftar till att stärka konkurrensen och tar sikte på de kundunika anslutningarna till enskilda hushåll och företag i fastighetsnäten, vilka utgör en s.k. flaskhalsresurs för att leverera bredbandstjänster. Tillträde till accessnätet är oftast en förutsättning för att uppnå en fungerande konkurrens om slutkunderna i de fall då det av både ekonomiska och praktiska skäl är omöjligt att anlägga parallell infrastruktur inuti byggnader. Detta gäller oavsett vem som äger och förfogar över den del av nätet som befinner sig inuti byggnaderna (se prop. 2010/11:115 s. 79 f.). Någon skyldighet har aldrig ålagts med stöd av paragrafen, se dock rättsfallet RK 2017:4 där tillämpningen av paragrafen prövades.

Den krets som kan träffas av skyldigheten är operatörer men också andra ägare till ledningar i elektroniska kommunikationsnät. I avsnitt 14.2.4 föreslås att definitionen av operatör ska föras över till den nya lagen. I de fall operatören inte själv innehar ledningarna utan endast använder dem för att tillhandahålla tjänster får skyldigheten åläggas också den som äger ledningarna, t.ex. byggnads- eller fastighetsägaren (samma prop. s. 165).

Artikel 12.3 i ramdirektivet motsvarar i huvudsak artikel 61.3 i EU-direktivet, som dock innehåller vissa ändringar och tillägg. Artikel 61.3 första stycket gäller inte bara ledningar inuti byggnader och fram till första koncentrations- eller distributionspunkten, utan också tillhörande faciliteter. Tillhörande faciliteter kan t.ex. vara kopplingsskåp eller andra utrymmen för teknisk utrustning. Sådana utrymmen är i vissa fall en förutsättning för att leverera en egen tjänst till slutkunder. Regleringen kan därför ge tillträdande operatörer tillträde till tillhörande faciliteter som praktiskt sett är nödvändiga för att tillsammans med tillträdet till ledningarna kunna upprätta en förbindelse till slutkunden.

Ytterligare en skillnad i förhållande till nuvarande reglering är att de tillträdesvillkor som införs får omfatta särskilda regler för tillträdet. Även särskilda regler för insyn och icke-diskriminering får införas. Berec har antagit riktlinjer om kriterierna för konsekvent tillämpning av artikel 61.3, bl.a. när det gäller fastställandet av den första koncentrations- eller distributionspunkten.

I den svenska språkversionen av EU-direktivet används det nya uttrycket första koncentrations- eller distributionspunkten, medan tillträdespunkten i LEK uttrycks med första utlopps- eller förgreningsstället, i enlighet med lydelsen i ramdirektivet. I de engelska språkversionerna används samma uttryck i både EU-direktivet och ramdirektivet. Någon ändring i sak av tillträdespunkten kan därmed inte vara avsedd. Uttrycket första utloppseller förgreningsstället bör mot den bakgrunden behållas i lagen. Innebörden är densamma som i EU-direktivet.

Sammantaget bör 4 kap. 13 a § LEK föras över till den nya lagen med nu redovisade tillägg i EU-direktivet. Kravet på att en begäran om tillträde enligt artikel 61.3 första stycket ska vara rimlig säkerställs med stöd av proportionalitetsprincipen, som regleringsmyndigheten ska tillämpa, se 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900). Det är t.ex. inte rimligt att nätets säkerhet eller för samhället viktiga funktioner riskeras. Ett sådant tillträde bör därmed inte anses uppfylla kravet på proportionalitet. När regleringsmyndigheten i det enskilda fallet överväger om en skyldighet ska åläggas bör myndigheten göra sådana överväganden. Som *Sundbybergs kommun* påpekar ska säkerhetsintressen beaktas, vilket dessutom säkerställs med stöd av tillägget i portalparagrafen som föreslås i avsnitt 7. Någon komplettering i det avseendet, som bl.a. *Säkerhetspolisen* och *Försvarsmakten* efterfrågar, bedöms inte nödvändig.

PTS framhåller att det finns skäl att förena bestämmelserna med en föreskriftsrätt i syfte att öka transparensen i tillämpningen och rättssäkerheten för operatörerna. Regeringen anser inte att det är lämpligt att frågor om t.ex. ersättningen för tillträdet regleras genom myndighetsföreskrifter. Om det blir fråga om civilrättsliga frågor, vilka hör till det primära lagområdet, är delegering av normgivningsmakten inte heller möjlig. I syfte att öka transparensen finns det dock inte något som hindrar att myndigheten vid behov utfärdar allmänna råd i anslutning till bestämmelserna.

EU:s nya sätt att ta hand om flaskhalsproblematiken innebär att regleringsmyndigheterna ges verktyg att mer precist skräddarsy det tillträde som bäst åtgärdar ett identifierat konkurrensproblem på slutkundsnivå i ett enskilt fall. Genom att tillträdet kan inkludera tillhörande faciliteter kan den ålagda skyldigheten anpassas till vad som behövs med avseende på tänkt förädlingsnivå på tillträdet. Förutsättningarna att skapa ett fungerande tillträde som faktiskt åtgärdar den sökandes svårigheter att nå slutkunderna har därmed förbättrats. Detta skulle kunna innebära nya möjligheter att ansöka om tillträde i fråga om slutkunder som hittills inte varit möjliga att nå och därmed gagna konkurrensen.

Förhållandet till utbyggnadsdirektivet

Flera remissinstanser lyfter fram regleringen i utbyggnadslagen. Bestämmelserna om tillträde till fastighetsnät har både ett annat syfte och ett annat tillämpningsområde än utbyggnadslagen. Utbyggnadslagens regler om tillträde till passiva nätdelar är därför inte jämförbara med artikel 61.3 i EU-direktivet. Regeringen delar därför inte bl.a. *Svenska stadsnätsföreningens* och *Tingsryds kommuns* uppfattning att paragrafen kan utgå med hänvisning till utbyggnadslagen. Det är inte heller lämpligt att komplettera utbyggnadslagen, som genomför utbyggnadsdirektivet 2014/61/EU.

Enligt 4 kap. 13 b § LEK finns en allmän skyldighet att uppfylla rimliga krav på tillträde till fysisk infrastruktur i en byggnad för anläggande av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Syftet med skyldigheten är att slutanvändare i byggnader ska kunna anslutas (prop. 2015/16: 73 s. 128). Paragrafen, som genomför utbyggnadsdirektivet, avser t.ex. tillträde till kanalisation i byggnader för indragning av nya ledningar för höghastighetsbredband. I avsnitt 6 föreslås att paragrafen förs över till den nya lagen.

Enligt artikel 61.3 i EU-direktivet utvidgas tillträdeskyldigheten i fråga om fastighetsnät till att även omfatta tillhörande faciliteter inuti byggnader. Definitionen av tillhörande facilitet omfattar även kanalisation. Även om tillträde enligt både utbyggnadsdirektivet och artikel 61.3 i EU-direktivet därmed skulle kunna avse en tillhörande facilitet, såsom kanalisation, torde en situation där båda direktiven är tillämpliga sällan uppkomma i praktiken. Syftet med regleringen, som genomför artikel 61.3 i EU-direktivet, är fortfarande att främja konkurrensen genom tillträde till befintliga ledningar, till skillnad från utbyggnadsdirektivet som har till syfte att främja utbyggnad av bredbandsnät. Det som anges i skäl 152 i EU-direktivet om att tillträdesskyldigheten kan kombineras med skyldigheter om tillträde till fysisk infrastruktur med stöd av utbyggnadsdirektivet bör närmast ses som att utbyggnadslagen fungerar som ett komplement till regleringen i EU-direktivet i fråga om infrastruktur som ligger utanför ett fastighetsnät.

Ersättningen ska vara skälig

Enligt 4 kap. 13 a § LEK ska gemensamt utnyttjande tillhandahållas mot marknadsmässig ersättning. Artikel 61.3 i EU-direktivet, liksom artikel 12.3 i ramdirektivet, utgår från att tillträdet aktualiserar villkor om kostnadsfördelning med hänsyn tagen till risk.

Marknadsmässig ersättning behandlas i paragrafens förarbeten (se prop. 2010/11:115 s. 82). Det saknas praxis om vad som avses med marknadsmässig ersättning i lagens mening. Redan i samband med införandet av paragrafen riktades kritik mot uttrycket bl.a. för att det framstod som svårtolkat.

I samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet föreslogs i en promemoria att samma ersättningsgrund skulle införas i 4 kap. 13 b § LEK. Flera remissinstanser påpekade att uttrycket var otydligt. Regeringen valde därför att i stället föreslå att ersättningen, liksom övriga villkor för tillträdet, på motsvarande sätt som i utbyggnadsdirektivet, skulle vara rättvisa och icke-diskriminerande (se prop. 2015/16:73 s. 84). PTS föreslog i det lagstiftningsärendet även att ersättningsgrunden i 4 kap. 13 a § LEK skulle ändras. Det saknades dock beredningsunderlag för att då göra en sådan ändring.

Av artikel 61.3 första stycket framgår, förutom att kostnaderna ska fördelas, endast att ersättningen i förekommande fall ska justeras för att ta hänsyn till riskfaktorer. Som anges i skäl 191 bör nationella regleringsmyndigheters krav på tillträde inte minska incitamenten för konkurrenter att investera i alternativa faciliteter som kan säkra en mer hållbar konkurrens eller högre prestanda och nytta för slutanvändare på lång sikt.

Ett av de viktigaste villkoren för tillträdet är det som gäller ersättning. Detaljerna för hur ersättningen ska beräknas bör enligt regeringens mening inte slås fast i lag. Av rättssäkerhetsskäl bör däremot de principiella grun-

derna för beräkning av ersättningen anges. Sammantaget är det därför lämpligt att i lagen ange att ersättningen ska vara skälig. Detta ska förstås som att nätägaren ska kompenseras för direkta kostnader och risk samt i viss mån för det ingrepp i förfoganderätten som tillträdet innebär. I och med att motsvarande ersättningsgrund föreslås gälla även för andra skyldigheter om samtrafik och tillträde blir regleringen enhetlig och utrymmet för tolkningssvårigheter bör minska.

En utvidgad skyldighet bortom det första utlopps- eller förgreningsstället införs

En nyhet i EU-direktivet är möjligheten för regleringsmyndigheten att utvidga omfattningen av tillträdesskyldigheten enligt artikel 61.3 första stycket. Av andra stycket framgår att en sådan utvidgning får ske om skyldigheter enligt första stycket, i förekommande fall också med beaktande av införda SMP-skyldigheter, inte är tillräckliga för att åtgärda stora och varaktiga ekonomiska eller fysiska hinder mot parallellt anläggande av nät, när hindren ligger till grund för en befintlig eller framväxande marknadssituation, där möjligheterna till ett konkurrensutsatt utfall för slutanvändarna är betydligt begränsade (i den engelska språkversionen ”market situation significantly limiting competitive outcomes for end-users”). Detta innebär att slutanvändarna på grund av hindren inte får tillgång till största möjliga utbyte av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet, i strid med direktivets syfte.

Tillträdesskyldigheten kan utvidgas bortom det första utlopps- eller förgreningsstället till den punkt närmast slutanvändarna som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att vara kommersiellt bärkraftig för den som ansöker om ett effektivt tillträde. Skyldigheten får avse aktivt eller virtuellt tillträde om det är berättigat av tekniska eller ekonomiska skäl. En utvidgad skyldighet innebär att den s.k. flaskhals som omfattas av regleringen blir längre än annars. Den ena geografiska ändpunkten för skyldighetens omfattning, vare sig den gäller enbart enligt artikel 61.3 första stycket eller utsträcks enligt andra stycket, är den eller de ställen där slutanvändare ansluter med terminalutrustning. Typiskt sett är detta inne i en lägenhet, ett enfamiljshus eller ett arbetsställe. Den andra geografiska ändpunkten som omfattas av skyldigheten beror alltså på om skyldigheten gäller enbart enligt artikel 61.3 första stycket eller utsträcks i enlighet med andra stycket till en punkt längre bort från slutanvändarna.

Direktivsregleringen avser tillträde till nätelement, dvs. delar av ett nät. Nätdelar markerar att det kan röra sig om delar av ett nät, dvs. inte nödvändigtvis tillträde till en operatörs hela nät. Det finns därför inte skäl för att i lagtexten ange nät i stället för nätdelar, som *Göteborgs kommun* förordar. I fråga om aktivt och virtuellt tillträde saknar den distinktionen egentlig betydelse.

Berec har antagit riktlinjer om kriterierna för en konsekvent tillämpning av artikel 61.3, bl.a. när det gäller fastställandet av punkten i fråga och vilka hinder mot parallell etablering som är stora och inte tillfälliga. Den nationella regleringsmyndigheten ska ta största möjliga hänsyn till riktlinjerna. Till skillnad från vad som föreslås i promemorian anser regeringen att en sådan instruktion till regleringsmyndigheten om att beakta Berecs riktlinjer bör meddelas i förordning.

För att genomföra de nya direktivbestämmelserna bör det införas en paragraf som gör det möjligt för regleringsmyndigheten att utvidga omfattningen av tillträdesskyldigheten. Utgångspunkten för åläggande av en utvidgad tillträdesskyldighet bör vara att regleringsmyndigheten ska göra en samlad bedömning av såväl utfallet för slutanvändarna som övriga omständigheter som ska beaktas enligt EU-direktivet.

I likhet med PTS anser regeringen att lagtexten bör utformas närmare lydelsen av direktivet. Regleringsmyndigheten bör få ålägga en utvidgad skyldighet om en skyldighet att ge tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till det första utlopps- eller förgreningsstället inte bedöms tillräcklig för att åtgärda omfattande och varaktiga hinder mot anläggande av ytterligare infrastruktur. Det bör krävas att hindren motverkar effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna. Vidare bör det framgå att skyldigheten även får avse aktivt och virtuellt tillträde, om det är motiverat av tekniska eller ekonomiska skäl. Det som anges i EU-direktivet om att skyldigheten inte får utsträckas längre än till den punkt som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att vara kommersiellt hållbar säkerställs genom tillämpning av proportionalitetsprincipen, som regleringsmyndigheten är bunden av.

Projekt för lokal nyanläggning får inte äventyras

Enligt artikel 61.3 tredje stycket (punkten b) får en skyldighet om utvidgat tillträde inte åläggas en operatör om detta skulle äventyra den ekonomiska eller finansiella hållbarheten för anläggandet av ett nytt nät, särskilt i små lokala projekt. En skyldighet som äventyrar ett nätanläggningsprojekt strider i de flesta fall mot proportionalitetsprincipen och bör därför inte kunna komma i fråga oavsett om det uttryckligen anges i lagen. Med tanke på den starka skrivningen i direktivet och att proportionalitetsprincipen nödvändiggör en bedömning i det enskilda fallet är det dock lämpligt med ett sådant förbud. En utvidgad tillträdesskyldighet bör alltså inte få åläggas om ett åläggande skulle äventyra den ekonomiska bärkraften vid anläggandet av små lokala nät.

Förbudet påverkar inte möjligheten att inom ramen för den proportionalitetsbedömning som regleringsmyndigheten ska göra, när den överväger att införa en utvidgad skyldighet, undanta sådana nätanläggningsprojekt som myndigheten bedömer riskerar att äventyras av skyldigheten. Regeringen delar därför inte PTS uppfattning att förbudet bör avgränsas på annat sätt.

Rena grossistföretag undantas i vissa fall från den utvidgade skyldigheten

Av artikel 61.3 tredje stycket (första huvudsatsen i punkten a) framgår också att en skyldighet om utvidgat tillträde inte får åläggas en operatör som är ett rent grossistföretag, under förutsättning att grossistföretaget tillgängliggör en hållbar och likvärdig alternativ lösning för att nå slutanvändare. Den alternativa lösningen ska bestå i att erbjuda tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet till alla företag på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. Enligt fjärde stycket får dock en skyldighet om utvidgat tillträde åläggas om det berörda nätet finansieras med offentliga medel. En paragraf som på motsvarande sätt begränsar möjligheten att ålägga en utvidgad tillträdesskyldighet bör finnas i lagen.

För att omfattas av undantaget krävs att operatören är ett rent grossistföretag som tillhandahåller en produkt motsvarande ett hållbart och liknande tillträde till alla företag. I avsnitt 14.2.6 föreslås att rent grossistföretag definieras i lagen. Vad som är ett hållbart och liknande tillträde måste prövas i det enskilda fallet inom ramen för den samlade bedömning som regleringsmyndigheten ska göra. Utgångspunkten för prövningen av undantaget bör vara huruvida grossistprodukten är långsiktigt hållbar (i den engelska språkversionen ”viable”) och liknande ur den tillträdessökandes perspektiv. Det alternativa tillträdet bör under överskådlig tid ge tillgång till i vart fall i huvudsak samma slutanvändare. Det bör i paragrafen tydliggöras att det alternativa tillträdet ska uppfylla dessa krav.

Det krävs också att den alternativa lösningen avser tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet. I artikel 2.2 i EU-direktivet definieras nät med mycket hög kapacitet sammanfattningsvis som ett elektroniskt kommunikationsnät som helt består av fiberoptiska element åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen eller som kan erbjuda liknande nätprestanda. Även betydelsen av nätprestanda preciseras närmare i definitionen. Berec har utfärdat riktlinjer för de kriterier som ett nät ska uppfylla för att anses vara ett nät med mycket hög kapacitet, i fråga om ned- och upplänksbredband, resiliens, felrelaterade parametrar, fördröjning och jitter (jfr artikel 82 i EU-direktivet). Uttrycket nät med mycket hög kapacitet bör definieras på motsvarande sätt i lagen.

Tillträdet ska dessutom erbjudas på villkor som är rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga. Det bör också framgå av paragrafen. Operatören som är föremål för tillträdesansökan ska förse myndigheten med underlaget för prövningen.

Sammantaget bör det i lagen anges att en utvidgad skyldighet inte får åläggas en operatör som är ett rent grossistföretag och som i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. Det bör framgå att begränsningen inte gäller om nätet är offentligt finansierat.

Lagrådet anser att innebörden av ”offentligt finansierat” bör redas ut eller i vart fall behandlas mera ingående än i lagrådsremissen och efterlyser ytterligare vägledning. I skäl 155 i EU-direktivet anges att undantaget kan vara olämpligt för tillhandahållare som tar emot offentliga medel. Någon ytterligare ledning för vad som avses med att nätet är offentligt finansierat ges inte i direktivet. Som utgångspunkt konstaterar regeringen att offentlig finansiering, generellt, avser ett direkt stöd eller en betalning från det allmänna för att bedriva en viss verksamhet (jfr prop. 2016/17:31 s. 55 f. och prop. 2019/20:201 s. 14). Svensk rätt bör dock inte utan vidare ligga till grund för tolkningen av unionsrätten. Flera remissinstanser, bl.a. *AB Stokab* och *Sveriges Kommuner och Regioner*, framhåller att det endast bör träffa rent bidragsfinansierade nät genom statsstöd i EU-rättslig mening. Någon sådan avgränsning framgår inte uttryckligen av direktivet. Enligt regeringens mening bör undantaget därmed inte enbart omfatta fall där stöd enligt EU:s statsstödsregler tagits emot.

När det gäller de kommunalägda stadsnätsbolagen finns det inget som hindrar att även sådana bolag som uppfyller kriterierna för ett rent grossistföretag anses omfattas av undantaget, förutsatt att nätet inte bedöms vara offentligt finansierat. Kommunala stadsnät som har byggts ut med kommunala medel bör enligt regeringens mening anses vara finansierade med

offentliga medel. I övrigt kan frågan om offentlig finansiering har förekommit aktualiseras i vitt skilda situationer. Någon ytterligare precisering av innebörden av uttrycket offentligt finansierat i denna reglering bör därför inte göras. I det enskilda fallet får det i stället göras en helhetsbedömning av om det nät som tillträdesskyldigheten avser är finansierat med offentliga medel. Innebörden får alltså klargöras av rättstillämpningen och ytterst av EU-domstolen i dess egenskap av uttolkare av unionsrätten.

Även andra operatörer kan undantas

Enligt artikel 61.3 tredje stycket (sista huvudsatsen i punkten a) får regleringsmyndigheten låta även andra tillhandahållare omfattas av undantaget från möjligheten att ålägga en utvidgad skyldighet, som enligt huvudregeln ska gälla för rena grossistföretag. I promemorian föreslås därför att myndigheten, vid bedömningen av om en utvidgad skyldighet ska åläggas, särskilt ska beakta om operatören i stället erbjuder en alternativ lösning i form av tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet.

Den omständigheten ingår i den proportionalitetsbedömning som regleringsmyndigheten ska göra vid bedömningen av om en utvidgad skyldighet ska åläggas. Detta bör komma till uttryck i lagen genom att det anges att särskild hänsyn ska tas till om operatören i stället ger tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. I det ligger att operatören genom att erbjuda tillträdet tillgängliggör en hållbar och liknande alternativ lösning för att nå slutanvändare. Som PTS framför bör det rimligen innebära tillträde till en nätsträcka som, i vart fall, når i huvudsak samma slutanvändare (jfr ovan om undantaget för rena grossistföretag).

Som anges i direktivet kan undantaget dock vara olämpligt om det berörda nätet är offentligt finansierat (se ovan). Det gäller även när regleringsmyndigheten överväger om en operatör som inte är ett rent grossistföretag ska åläggas en utvidgad tillträdeskyldighet.

14.8.2 Samlokalisering och annat gemensamt utnyttjande

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Försvarsmakten* anser dock att bestämmelserna behöver kompletteras för att säkerställa att en skyldighet inte riskerar att skada säkerhetsintressen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 kap. 14 § LEK får en operatör efter ansökan av en annan operatör, även i annat fall än som anges i kapitlet (jfr avsnitt 14.3.4 och 14.8.1), förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat. En förutsättning för detta är att skyldigheten antingen är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering, eller krävs för att skydda folkhälsa eller

allmän säkerhet. Ett sådant förpliktande får innefatta en skyldighet för den förpliktade att mot ersättning för uppkomna kostnader genomföra stagning eller påbyggnad av en mast för elektronisk kommunikation eller andra liknande åtgärder som krävs för att ett tillhandahållande ska kunna ske. Förpliktandet får inte innebära en skyldighet att byta ut en befintlig mast mot en ny.

Paragrafen genomför delar av artikel 12 i ramdirektivet, som gav medlemsstaterna en möjlighet att reglera samutnyttjande i vissa fall. Artikel 12.1, 12.2 och 12.5 i ramdirektivet motsvarar i huvudsak artikel 44 i EU-direktivet. Sådan samlokalisering och sådant gemensamt utnyttjande som avses i artikel 44.1 första stycket och andra stycket andra ledet omfattas därmed av 4 kap. 14 § LEK. Paragrafen ändrades 2006, då möjligheterna att besluta om samlokalisering och annat gemensamt utnyttjande utvidgades i syfte att underlätta utbyggnaden av nya mobilnät. Bestämmelsen justerades också så att en förpliktelse om samlokalisering kan inbegripa skyldigheter att vidta åtgärder för att anpassa master för att möjliggöra samlokalisering. I förarbetena framhölls att den ursprungliga bestämmelsen om samlokalisering sällan hade tillämpats i fråga om mobilmaster eftersom samlokalisering i första hand skett genom avtal (se prop. 2005/06:191 s. 8 och 10). Det angavs också att de ändrade reglerna kunde förväntas bidra till att fler frivilliga överenskommelser träffas, även om sådan mastdelning som fordrar anpassningar.

Paragrafen har sedan 2006 inte tillämpats i någon större utsträckning och behovet av samlokalisering har lösts i kommersiella avtal. Den fyller dock funktionen av ett påtryckningsmedel, eftersom en operatör som behöver mastdelning i sista hand kan vända sig till regleringsmyndigheten för ett tvingande beslut. Även om utbyggnadstakten har sjunkit i takt med att god täckning har uppnåtts i befolkade områden, kan det fortfarande finnas behov av att bygga ut och etablera nya master för att förbättra täckningen på vissa håll, exempelvis till följd av täckningskrav som ålagts i tillståndsvillkoren för 700 MHz-bandet. Regeringen anser därför att det är motiverat att behålla paragrafen. Detta gäller även om den kommande utbyggnaden av 5G i och för sig inte torde medföra ett väsentligt ökat behov av sådana master. Paragrafen omfattar dessutom samlokalisering och gemensamt utnyttjande av annat än enbart master.

Bestämmelserna i 4 kap. 14 § LEK bör alltså föras över till den nya lagen. När regleringsmyndigheten i det enskilda fallet överväger om en skyldighet ska åläggas ska även säkerhetsintressen beaktas, jfr föregående avsnitt. Någon komplettering i det avseendet, som *Försvarsmakten* efterfrågar, bedöms därför inte nödvändig.

I avsnitt 14.8.1 föreslås att uttrycket marknadsmässig ersättning ska ändras till skälig ersättning i den nya lagen när det gäller tillträde till nät närmast slutanvändare. Marknadsmässig ersättning har här samma innebörd som i det sammanhanget (prop. 2010/11:115 s. 166). Lydelsen av paragrafen bör därför ändras på motsvarande sätt.

14.8.3 Tillträde till infrastruktur för mobila tjänster

Regeringens förslag: Om det finns synnerliga skäl, ska regleringsmyndigheten få ålägga en operatör som har rätt att använda radiosändare en skyldighet att mot skälig ersättning ge tillträde till infrastruktur som är nödvändig för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Skyldigheten ska få avse tillträde till aktiv infrastruktur. Skyldigheten ska endast få åläggas om tillståndet att använda radiosändare när det beviljades förenades med ett förbehåll om att en sådan skyldighet kan komma att åläggas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att den som har tillstånd att använda radiosändare får åläggas att på rättvisa och rimliga villkor ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Konkurrensverket* anser att det bör framgå vilket av de delvis motstående intressena som ska prioriteras. *PTS* framhåller att det finns en risk för att skyldigheten inte uppnår önskat resultat om den riktar sig till tillståndshavaren och anser, i likhet med *Tele2 AB*, att det bör tydliggöras att ett åläggande förutsätter att möjligheten har fastställts vid beviljandet av tillståndet att använda radiosändare. PTS anser vidare att möjligheten att ålägga skyldigheten inte bör begränsas till enbart fall där slutanvändarnas geografisk täckning är starkt begränsad. Därtill efterfrågas ett förtydligande av hur bestämmelserna förhåller sig till lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen). PTS anser vidare, i likhet med *IP-Only AB*, att det bör klargöras hur ersättningsgrunden förhåller sig till andra liknande uttryck i lagen som reglerar priset för tillträde. *Telenor Sverige AB* och Tele2 AB avstyrker förslaget och framhåller att vad som krävs för att kravet på synnerliga skäl ska anses uppfyllt måste vara tydligt och innebära en mycket restriktiv tillämpning. *Försvarsmakten* anser att bestämmelserna behöver kompletteras för att säkerställa att tillträdet inte riskerar att skada säkerhetsintressen.

Skälen för regeringens förslag

En ny reglering om tillträde till infrastruktur för mobila tjänster

Artikel 61.4 i EU-direktivet innehåller nya bestämmelser om åläggande av skyldigheter att ge tillträde till infrastruktur som har samband med användning av radiofrekvenser, dvs. infrastruktur för mobiltelefonnät och mobila bredbandsnät. Bestämmelserna saknar motsvarighet i nuvarande regelverk. Regleringen syftar till att nationella myndigheter ska få utökade möjligheter att ålägga skyldigheter i fråga om tillträde till mobilnät.

Bestämmelserna innehåller en rad förutsättningar som måste vara uppfyllda för att skyldigheter ska få åläggas. Det gäller kraven på att tillträdet är direkt nödvändigt för tillhandahållandet av mobila tjänster, att en hållbar och likvärdig alternativ lösning saknas och att det finns oöverstigliga hinder mot ett marknadsdrivet anläggande av infrastrukturen.

Det krävs inte att det företag som åläggs skyldigheter har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad (SMP-företag). Tillträdesskyldigheterna får anses ha till syfte att åtgärda främst problem med bristande mobiltäckning i delar av det nationella territoriet (jfr skäl 156–158 i EU-direktivet). En tänkbar situation när sådana skyldigheter kan aktualiseras är om enbart en operatör har täckning på en del av det nationella territoriet och där utnyttjar sin ställning på ett sätt som medför oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder för tillträde till tjänster eller nät för andra operatörer. Slutanvändarna skulle då kunna missgynnas om de i praktiken inte kan välja andra operatörer för att få täckning i det området.

Av artikel 61.4 första stycket framgår att tillträdesskyldigheten avser gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur eller skyldighet att ingå tillträdesavtal om lokaliserad roaming. Bestämmelserna träffar i första hand passiv infrastruktur, dvs. antennplatser, master, stolpar och torn. I de fall tillträde till och gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur inte räcker för att åtgärda situationen får skyldigheter införas om gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur. Tillträde till aktiv infrastruktur i detta sammanhang kan ske i form av att ett företag får tillträde till en operatörs mobilnät för att i detta nät kunna tillhandahålla tjänster till slutanvändare under eget namn och varumärke (virtuell operatör). En annan form av tillträde till aktiv infrastruktur kan vara att en operatörs abonnenter kan använda en annan operatörs nät i områden där det egna nätet inte har täckning (lokal eller nationell roaming).

Sådant tillträde som avses i direktivet kan åstadkommas redan i dag genom frivilliga överenskommelser på kommersiella villkor. På den svenska marknaden är uthyrning av mastplatser och liknande infrastruktur för inplacering av antenner för mobilnät mycket vanligt förekommande. Virtuella operatörer är i viss utsträckning aktiva i de allmänna mobilnäten. Däremot har avtal om lokal eller nationell roaming i allmänhet inte slutits mellan de större mobilnätsoperatörerna.

I sammanhanget kan nämnas möjligheten enligt 4 kap. 14 § LEK att förplikta en operatör att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom, vilket kan innefatta s.k. mastdelning. I föregående avsnitt föreslås att paragrafen förs över till den nya lagen. I princip är det också möjligt för regleringsmyndigheten att inom ramen för SMP-förfarandet ålägga ett SMP-företag att ge tillträde till mobilnät i konkurrensfrämjande syfte. Sådana åtgärder förutsätter en marknadsanalys och en bedömning av att åtgärderna faktiskt avhjälper ett konkurrensproblem på en identifierad relevant marknad. Hittills har det inte varit aktuellt i Sverige.

En ny tillträdesskyldighet införs

För att genomföra artikel 61.4 bör det införas en möjlighet för regleringsmyndigheten att under vissa förutsättningar ålägga en skyldighet att ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av tjänster som är beroende av användning av radiofrekvenser. Enligt direktivet ska företag som tillhandahåller eller är auktoriserade att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät kunna åläggas skyldigheten. Vidare framgår att en förutsättning för att regleringsmyndigheten ska få ålägga skyldigheten är att möjligheten tydligt har fastställts vid beviljandet av nyttjanderätten till radio-

spektrum. I praktiken avses sådana tillstånd som krävs för att tillhandahålla yttäckande mobila telefoni- och bredbandstjänster. Det är alltså underförstått att den operatör som åläggs skyldigheten har rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

I promemorian föreslås att skyldigheten ska kunna åläggas företag som har tillstånd att använda radiosändare. Som *PTS* påpekar finns det dock en risk för att regleringen inte uppnår önskat resultat om tillträdesskyldigheten begränsas till endast tillståndshavare. Det förekommer nämligen att nätägare hyr radiofrekvenser av tillståndshavare. Regleringen bör därför i stället utformas på det sättet att regleringsmyndigheten får ålägga en operatör som har rätt att använda radiosändare en skyldighet att ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster.

För att tillgodose kravet i artikeln på att möjligheten att ålägga skyldigheten tydligt ska ha fastställts vid beviljandet av nyttjanderätten bör det framgå av lagen att skyldigheten endast får åläggas om regleringsmyndigheten förenade tillståndet med ett sådant förbehåll när tillståndet beviljades, som PTS och *Tele2 AB* föreslår. I likhet med PTS anser regeringen att det i lagen bör införas en hänvisning till den nya paragrafen i anslutning till bestämmelserna om villkor för tillstånd att använda radiosändare, se avsnitt 11.3.1.

Skyldigheten bör även få omfatta tillträde till aktiv infrastruktur. I första hand ska dock en skyldighet om att ge tillträde till passiv infrastruktur övervägas för att lösa problemen. Som en allmän utgångspunkt följer det av proportionalitetsprincipen att först om enbart sådana åtgärder inte är tillräckliga för att uppnå syftet med åläggandet, får skyldigheten omfatta tillträde till aktiv infrastruktur.

IP-Only AB och PTS efterfrågar ett förtydligande av hur ersättningsgrunden förhåller sig till andra uttryck i lagen som avser priset för tillträde. I promemorian föreslås att tillträdet ska lämnas på rimliga och rättvisa villkor. Det uttrycket används i direktivstexten när det gäller förutsättningen för ett åläggande, dvs. att en alternativ lösning för att nå slutanvändarna inte görs tillgänglig för alla företag på rättvisa och rimliga villkor. I likhet med PTS anser regeringen att det är lämpligt att använda samma uttryck för ersättningsgrunden som i andra tillträdesbestämmelser. I likhet med det som gäller för tillträde till nät närmast slutanvändare och samlokalisering och annat gemensamt utnyttjande bör tillträdet lämnas mot skälig ersättning, se avsnitt 14.8.1 och 14.8.2.

Synnerliga skäl och omständigheter som ska beaktas vid prövningen

En skyldighet att ge tillträde till mobilnätsinfrastruktur är ingripande för den berörda operatören. Utbyggnad av master, transportnät och basstationer för att tillhandahålla yttäckande mobilnät kräver stora investeringar. Operatörens affärsplaner och möjligheter till avkastning kan påverkas väsentligt av att konkurrerande företag ges tillträde till infrastrukturen för att tillhandahålla tjänster till slutanvändare. I artikel 61.4 anges därmed de förutsättningar som måste vara uppfyllda för att få ålägga skyldigheterna. Först gäller ett krav på direkt nödvändighet, dvs. ett åläggande förutsätter att skyldigheten är direkt nödvändig för det lokala tillhandahållandet av tjänster som är beroende av radiospektrumanvändning. Vidare ska det inte

finnas någon hållbar och likvärdig alternativ lösning för att nå slutanvändare som görs tillgänglig för alla företag på rättvisa och rimliga villkor. Skyldigheter ska åläggas enbart i områden där den marknadsdrivna utbyggnaden av parallell infrastruktur är föremål för oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder och tillgången till tjänster eller nät därför är starkt begränsad eller saknas.

Konkurrensverket efterlyser en prioritering av intresset av effektiv konkurrens i existerande nät och incitamenten för ökad utbyggnad i områden som i dag inte har mobiltäckning. Av direktivet framgår att tillträdesskyldigheten aktualiseras först i sådana fall där regleringsmyndigheten kan konstatera att hindren för anläggande av ytterligare infrastruktur är oöverstigliga. Intresset för ökad utbyggnad i områden som i dag saknar mobiltäckning framstår därför som överordnat.

Regleringen avser alltså att säkerställa tillträde till mobilnät i områden där det kommersiella intresset för anläggande av nät är lågt eller saknas. Ett sådant synsätt bekräftas i skälen till bestämmelserna, som särskilt lyfter fram brister i mobiltäckning samt mer glesbefolkade områden där parallellt anläggande är opraktiskt och slutanvändarna riskerar att inte få en bredbandsanslutning med mycket hög kapacitet (se skäl 156–158 i direktivet). Regeringen delar därför inte PTS uppfattning att möjligheten att ålägga skyldigheten omotiverat begränsas till områden med bristande geografisk täckning. Det framgår uttryckligen av direktivet att en skyldighet ska vara motiverad på den grunden att slutanvändarnas tillgång till nät och tjänster är starkt begränsad eller saknas. Som *Telenor Sverige AB* och Tele2 AB understryker bör skyldigheten enligt regeringens mening tillämpas mycket restriktivt och enbart i sådana situationer där de förutsättningar som framgår av direktivet är uppfyllda.

Mot den bakgrunden kan det också konstateras att det är en annan situation som nu regleras än den i utbyggnadslagen, som syftar till att främja just utbyggnad av bredbandsnät. Någon otydlighet i förhållande till det regelverket finns därför inte.

Sammantaget kan det konstateras att tillträdesskyldigheten aktualiseras i de fall slutanvändarnas geografiska täckning starkt begränsas till följd av att det saknas möjlighet att anlägga nödvändig infrastruktur. Utrymmet för att tillämpa bestämmelserna är begränsat. Det bör i lagen komma till uttryck genom att regleringsmyndigheten endast ska få ålägga tillträdesskyldigheten om det finns synnerliga skäl. I promemorian föreslås att det ska införas en lagbestämmelse om vad som ska beaktas vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl. Som framgår ovan krävs det att flera förutsättningar är uppfyllda för att en skyldighet ska få åläggas. Alla förutsättningar måste vara uppfyllda för att kravet på synnerliga skäl ska anses uppfyllt. Vad som ligger i bedömningen av om synnerliga skäl föreligger framgår närmare av författningskommentaren.

I artikel 61.4 andra stycket anges omständigheter som regleringsmyndigheten ska beakta när den överväger att införa skyldigheten. Där nämns behovet av att maximera konnektiviteten i hela unionen längs viktiga transportvägar och i särskilda områden samt möjligheten att avsevärt öka utbudet och höja tjänsternas kvalitet för slutanvändare. Vidare anges effektiv användning av radiospektrum, den tekniska genomförbarheten i fråga om gemensamt nyttjande och därmed förbundna villkor, konkurrenssituationen på infrastruktur- respektive tjänstenivå och teknisk innovation.

Anläggande av infrastruktur är förenat med stora investeringar. Mot den bakgrunden anges slutligen behovet av att understödja värdens incitament att anlägga infrastrukturen från första början som en avgörande faktor att ta hänsyn till. Omständigheterna bör i enlighet med EU-direktivet beaktas vid regleringsmyndighetens prövning.

När regleringsmyndigheten i det enskilda fallet överväger om en skyldighet ska åläggas ska även säkerhetsintressen beaktas, jfr avsnitt 14.8.1. Någon komplettering i det avseende som *Försvarsmakten* efterfrågar bedöms därför inte nödvändig.

Särskilt om tvistlösning

Det kan finnas skilda uppfattningar mellan företag om hur en ålagd skyldighet i detalj ska tillämpas. I ett sådant fall kan det bli aktuellt att en part påkallar tvistlösning hos tillsynsmyndigheten, se avsnitt 20.6. Av artikel 61.4 tredje stycket framgår att behöriga myndigheter vid tvistlösning får ålägga de som gynnas av tillträdesskyldigheten att dela användningen av radiospektrum med infrastrukturvärden i det aktuella området. Inom ramen för tvistlösningsförfarandet har tillsynsmyndigheten befogenheter att föreskriva olika slag av villkor för att lösa tvisten. Sådana villkor skulle kunna avse även tillträde till frekvensutrymme. Huruvida det blir aktuellt i praktiken får avgöras i det enskilda fallet och med hänsyn till parternas inställning och önskemål.

14.9 Upphävande och ändring av skyldigheter

Regeringens förslag: Regleringsmyndigheten ska upphäva eller ändra skyldigheter och villkor som har beslutats när det är motiverat med hänsyn till syftet med beslutet. Ett beslut om upphävande av skyldigheter som fattas efter en marknadsanalys ska få förenas med villkor för en övergångsperiod. Tidpunkten för upphävande eller ändring av en skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parters intressen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Verizon Sweden AB* anser att det bör framgå av lagen att övergångsperioden bör vara 12−18 månader. *PTS* framhåller att det bör klargöras vad som gäller om ett beslut har överklagats och en domstolsprocess pågår.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 kap. 15 § LEK ska skyldigheter och villkor ändras eller upphävas om ändamålet med åtgärden inte kvarstår. Tidpunkten för ändring eller upphävande av en skyldighet eller ett villkor ska bestämmas med hänsyn till berörda parters intressen. Paragrafen är grundläggande för lagens utgångspunkt att reglering genom skyldigheter ska ske endast i den utsträckning som det är nödvändigt för att säkerställa fungerande konkurrens och slutanvändarnas intressen.

I 8 kap. 6 § tredje stycket LEK föreskrivs på motsvarande sätt att skyldigheter som har ålagts en operatör som har ett betydande inflytande på en marknad ska upphävas om det vid en marknadsanalys konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad. Där anges också

att tidpunkten för upphävande ska bestämmas med hänsyn till berörda parters intressen.

EU-direktivet har motsvarande utgångspunkt. Av direktivets allmänna mål framgår att förhandsreglering endast ska införas i den omfattning som är nödvändig för att säkra effektiv och hållbar konkurrens i slutanvändarnas intresse och att regleringsmyndigheten ska lindra eller häva ålagda skyldigheter så snart det villkoret har uppfyllts (artikel 3.4 f).

Bestämmelserna i 8 kap. 6 § tredje stycket LEK genomför artikel 16.3 i ramdirektivet, som i huvudsak motsvaras av artikel 67.3 i EU-direktivet. Det har endast lagts till att regleringsmyndigheten när den upphäver skyldigheter och fastställer en övergångsperiod får ange särskilda villkor som ska gälla under perioden. Vidare framgår av artikel 68.6 att regleringsmyndigheten ska bevaka marknadsutvecklingen, exempelvis med hänsyn till saminvesteringsavtal och andra affärsavtal som påverkar konkurrensdynamiken, och även mellan marknadsanalyserna upphäva, ändra eller besluta om ytterligare skyldigheter när det krävs för att säkerställa direktivets mål, även om marknadsutvecklingen inte motiverar att det genomförs en ny marknadsanalys. Frågan om införande av nya skyldigheter behandlas i avsnitt 14.2.4.

Det bör även av den nya lagen framgå att beslutade skyldigheter och villkor ska upphävas eller ändras om de inte längre är nödvändiga. Regleringsmyndigheten bör alltså upphäva eller ändra skyldigheter och villkor när det är motiverat med hänsyn till syftet med beslutet. I fråga om upphävande av skyldigheter för en SMP-operatör med anledning av en genomförd marknadsanalys bör det läggas till att regleringsmyndigheten får förena beslutet om upphävande med villkor för en övergångsperiod. Hur lång övergångsperioden ska vara bör bedömas utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, utan att det anges något bestämt intervall så som *Verizon Sweden AB* har föreslagit.

Skyldigheten för regleringsmyndigheten att upphäva eller ändra ett beslut gäller oavsett om beslutet är föremål för domstolsprövning. Bestämmelsen om litispendens i 39 § förvaltningslagen (2017:900), som är subsidiär i förhållande till bestämmelserna i LEK, har inte ansetts hindra regleringsmyndigheten från att besluta om nya skyldigheter och därigenom ändra ett beslut som hade överklagats och var föremål för prövning i domstol (se Kammarrätten i Stockholms dom den 16 december 2019 i mål nr 9751-18).

I 8 kap. 15 § första stycket andra meningen LEK anges att en skyldighet får ändras eller upphävas om den som getts tillträde inte fullgör sina åtaganden. Den bestämmelsen bör inte föras över till den nya lagen. I praktiken sluter en operatör som vill utnyttja möjligheten att få tillträde eller bedriva samtrafik enligt beslutet ett avtal med den part som har ålagts skyldigheten. Om någon part i avtalet bryter mot det som har överenskommits, kan det få civilrättsliga följder. Ett beslut om tillträdesskyldigheter eller om skyldighet att bedriva samtrafik hindrar inte att den som har ålagts skyldigheten driver igenom sin rätt på civilrättslig väg. Ytterst kan det leda till att avtalet om tillträde eller samtrafik hävs i förhållande till den part som inte har fullgjort sina avtalsenliga förpliktelser. Något behov av att ändra eller upphäva själva skyldighetsbeslutet uppstår dock inte om den som drar nytta av tillträdet inte följer sin del av avtalet. Bestämmelsen saknar dessutom motsvarighet i EU-direktivet.

14.10 Samrådsförfaranden inför beslut

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om samrådsförfaranden ska föras över till den nya lagen med ändrade tidsfrister för marknadsanalyser.

Regleringsmyndigheten ska inte få meddela beslut i fråga om ett förslag till åtgärd om en utvidgad tillträdesskyldighet till nät närmast slutanvändare, om Europeiska kommissionen använder sin vetorätt mot åtgärderna. Detsamma ska gälla i fråga om ett förslag till åtgärd som rör ett bindande åtagande om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät.

Regleringsmyndigheten ska, i ett ärende om huruvida ett åtagande av en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad ska vara bindande, ge berörda parter tillfälle att yttra sig över det erbjudna åtagandet inom skälig tid. Tiden ska uppgå till minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Samråd ska inte behövas om det är uppenbart att åtagandet inte uppfyller relevanta krav.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dessutom att det i lag ska regleras att resultatet av samrådsförfarandet ska göras allmänt tillgängligt och att det ska införas en upplysning om verkställighetsföreskrifter i fråga om marknadstestet. Av det lagförslaget framgår inte att marknadstestet inte behöver genomföras om det är uppenbart att åtagandet inte uppfyller relevanta krav.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag

Samråd med berörda parter och samråd inom EU

I 8 kap. 6 § fjärde stycket, 8 § och 10–13 §§ LEK finns bestämmelser om samråd och annan handläggning av ärenden inför vissa beslut. Regleringen innebär i huvudsak att berörda parter ska få tillfälle att yttra sig inom viss tid i olika typer av ärenden om samtrafik och andra former av tillträde och att vissa förslag till beslut ska överlämnas till behöriga myndigheter i övriga stater, Berec och Europeiska kommissionen för samråd. Om kommissionen har meddelat att den har invändningar mot förslaget, ska regleringsmyndigheten samverka med kommissionen och Berec om korrigeringsåtgärderna för att identifiera den effektivaste och lämpligaste åtgärden. Bestämda tidsfrister gäller för SMP-analyser och i vissa fall ska bistånd från Berec begäras för att slutföra en sådan analys. I övrigt gäller tidsfrister för när ett beslut får meddelas i vissa typer av ärenden som är föremål för samråd eller samverkan inom EU. I det fall Europeiska kommissionen använder sin vetorätt får ett beslut inte meddelas i fråga om fastställande av en marknad som avviker från kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader eller identifiering av ett företag med betydande inflytande på en marknad. Undantagsvis får ett tillfälligt beslut meddelas utan att iaktta samrådsskyldigheten. När det gäller gränsöverskridande marknader som har fastställts enligt beslut av kommissionen ska samråd ske med behöriga myndigheter i berörda länder.

Paragraferna genomför reglering i ramdirektivet och tillträdesdirektivet som i huvudsak motsvarar artiklarna 23, 32, 33, 44.1, 65.2, 67.5 och 67.6 i EU-direktivet. Referenser till artiklarna 23, 32 och 33 görs på ett antal ställen i direktivet, se artiklarna 61.5, 64.3, 65.2, 67.1, 67.5, 68.4 d, 68.6, 75.2, 77.3, 78.2 och 80.5. EU-direktivet medför vissa ändringar och tillägg i förhållande till LEK. Som utgångspunkt bör nämnda paragrafer i LEK föras över till den nya lagen.

Av artikel 23.1 i EU-direktivet framgår att berörda parter ska ges tillfälle att yttra sig inom en skälig tidsfrist med beaktande av frågans komplexitet. Tidsfristen ska, förutom under exceptionella omständigheter, vara minst 30 dagar. De bestämmelser i LEK som reglerar samråd med berörda parter i ärenden om samtrafik och andra former av tillträde behöver justeras för att motsvara EU-direktivets krav på samråd. Det bör framgå att tiden för samråd ska vara skälig och minst 30 dagar, om inte särskilda skäl talar för en kortare samrådstid. Samråd bör aktualiseras i sådana ärenden som direktivet pekar ut.

På motsvarande sätt behöver regleringen i LEK av samrådet med behöriga myndigheter i övriga stater, Berec och Europeiska kommissionen anpassas för att samtliga åtgärder som EU-direktivet pekar ut ska omfattas av denna samrådsskyldighet (se artikel 32.3 i EU-direktivet). Detsamma gäller regleringen om samverkan i syfte att fastställa vilka åtgärder som är mest effektiva och lämpliga (se artikel 33.1).

EU-direktivet innebär att Europeiska kommissionen har vetorätt i fråga om vissa nya korrigeringsåtgärder som införs genom direktivet. Vetorätten aktualiseras när ett förslag till beslut om skyldigheter samverkas med kommissionen och Berec. Enligt artikel 33.5 c får kommissionen, under förutsättning att Berec delar kommissionens allvarliga tvivel, besluta att regleringsmyndigheten ska dra tillbaka ett förslag till åtgärd som omfattas av artikel 61.3 andra stycket eller artikel 76.2.

Artikel 61.3 andra stycket avser beslut om en utvidgad tillträdesskyldighet till nät närmast slutanvändare, se avsnitt 14.8.1.

Artikel 76.2 avser beslut om ett bindande åtagande om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät och huvudregeln om regleringslättnad när ett sådant beslut har meddelats, se avsnitt 14.4. Artikeln omfattar även det fallet att regleringsmyndigheten i fråga om nätdelar som omfattas av ett sådant beslut om bindande saminvesteringsåtagande ålägger ytterligare SMP-skyldigheter (se artikel 76.2 tredje stycket).

Kommissionens beslut ska åtföljas av en detaljerad och objektiv analys av varför kommissionen anser att den föreslagna åtgärden inte bör antas tillsammans med specifika förslag till ändringar av den föreslagna åtgärden. I ett sådant fall ska regleringsmyndigheten dra tillbaka förslaget till åtgärd inom sex månader eller ändra förslaget och inleda ett nytt samråd (artikel 32.7).

Som framgår ovan ska ärenden i fråga om åtgärder enligt artiklarna 61.3 andra stycket och 76.2 omfattas av den nya lagens bestämmelser om samråd och samverkan inom EU. Det innebär att ett beslut om sådana åtgärder får meddelas sammanlagt tidigast fem månader och senast sex månader efter överlämnandet. För att genomföra artikel 33.5 c behöver bestämmelserna om samverkan av förslag till beslut om skyldigheter kompletteras. Det bör i den nya lagen regleras att ett beslut i ett ärende som avser åläggande av en utvidgad tillträdesskyldighet till nät närmast slut-

användare eller ett ärende i fråga om ett bindande saminvesteringsåtagande enligt artikel 76 inte får fattas om kommissionen inom fem månader efter överlämnandet beslutar att inte godta förslaget. Det bör också framgå av lagen att om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska regleringsmyndigheten skicka ut det nya förslaget för samråd. Det bör anges att samrådet ska inledas inom sex månader från dagen för kommissionens beslut.

En annan nyhet i EU-direktivet är att tidsfristerna för marknadsanalyser ändras. Enligt artikel 67.5 ska förslag till åtgärder överlämnas inom fem år från det senaste beslutet som rör marknaden i fråga. I undantagsfall får den tidsfristen förlängas med upp till ett år. Om kommissionen har antagit en ny rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader, ska ett förslag till åtgärd i fråga om en marknad som inte tidigare har analyserats överlämnas inom tre år från offentliggörandet av den nya rekommendationen. Bestämmelserna i den nya lagen om tidsfrister för marknadsanalyser bör anpassas efter de nya tidsfristerna. I det fallet att regleringsmyndigheten begär bistånd med att slutföra marknadsanalysen från Berec anger artikel 67.6 att tidsfristen om sex månader gäller från tidsfristerna för att genomföra marknadsanalyser. Detsamma bör gälla enligt den nya lagen.

Sammantaget bör regleringen i LEK om samrådsförfaranden inför beslut i ärenden om samtrafik och andra former av tillträde föras över till den nya lagen med de ändringar och tillägg som redovisas ovan.

Vidare framgår av 8 kap. 14 § LEK att resultatet av ett samrådsförfarande ska göras allmänt tillgängligt, förutsatt att sekretess eller tystnadsplikt enligt lag inte gäller för uppgifterna. I promemorian föreslås att den paragrafen ska föras över till den nya lagen för att genomföra artikel 23.4 i EU-direktivet. Offentliggörande av samråden sker på PTS webbplats. Där läggs också information om alla pågående samrådsförfaranden upp. Kravet på att göra ett samråd allmänt tillgängligt är närmast en instruktion till regleringsmyndigheten och har inga direkta rättsverkningar för enskilda. En motsvarande paragraf bör därför meddelas i förordning.

Ett nytt marknadstest i fråga om bindande åtaganden

Som framgår av avsnitt 14.4 och 14.5 inför EU-direktivet ytterligare en form av samråd med berörda parter, det s.k. marknadstestet. Marknadstestet regleras i artikel 79.2 första stycket i direktivet och behandlas närmare i avsnitt 14.5.

För att genomföra direktivets krav på att regleringsmyndigheten ska utföra ett marknadstest bör det i den nya lagen regleras att berörda parter ska ges tillfälle att yttra sig över ett åtagande som ett SMP-företag har erbjudit. I likhet med regleringen om samråd med berörda parter, som behandlas ovan, bör det framgå att tiden för det offentliga samrådet med marknaden ska vara skälig och minst 30 dagar, om inte särskilda skäl talar för en kortare tid.

Marknadstestet bör aktualiseras i sådana ärenden där regleringsmyndigheten, på begäran av ett SMP-företag, ska bedöma huruvida ett åtagande av företaget om villkor för tillträde eller saminvestering ska vara bindande enligt ett beslut som myndighet fattar. Av direktivet framgår att ett marknadstest inte behöver utföras om det är uppenbart att det erbjudna åtagan-

det inte uppfyller ett eller flera relevanta villkor eller kriterier. Detta bör framgå av lagtexten. I enlighet med direktivet innebär förslaget att såväl det erbjudna åtagandet om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät som ett förslag till beslut om att ett sådant åtagande ska vara bindande, ska vara föremål för samråd med berörda parter. Samrådet i fråga om det erbjudna saminvesteringsåtagandet sker genom marknadstestet.

I promemorian föreslås en upplysningsbestämmelse om verkställighetsföreskrifter om myndighetens begäran om yttrande i fråga om marknadstestet. Direktivet ställer upp krav på hur marknadstestet ska utföras när det gäller vilka som ska ges tillfälle att delta i samrådet och i vilka frågor berörda parter särskilt ska yttra sig. Närmare föreskrifter om hur marknadstestet ska genomföras kan regleras i förordning.

14.11 Övriga bestämmelser om åläggande av skyldigheter

Regeringens bedömning: Det bör inte införas några övriga bestämmelser om regleringsmyndighetens åläggande av skyldigheter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* framhåller att bestämmelserna inte har tillämpats av myndigheten och inte heller torde behövas mot bakgrund av den likabehandlingsprincip som följer av förvaltningslagen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 59.2 i EU-direktivet får det i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde inte finnas nationella krav som innebär att företag ska erbjuda andra företag olika villkor för likvärdiga tjänster eller att företag åläggs skyldigheter som inte är kopplade till de tjänster som faktiskt tillhandahålls. Regleringen motsvarar artikel 3.2 i tillträdesdirektivet, som har genomförts i 4 kap. 13 § LEK.

Som konstateras i promemorian finns det inte några sådana krav i svensk rätt. Det behövs därmed inga särskilda åtgärder för att genomföra artikel 59.2. Regeringen instämmer därför i *PTS* bedömning att 4 kap. 13 § LEK inte behövs.

14.12 Förhållandet till yttrandefrihetsgrundlagen

Regeringens bedömning: De förslag som lämnas om skyldigheter avseende samtrafik och andra former av tillträde är förenliga med yttrandefrihetsgrundlagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna delar bedömningen eller har ingen invändning mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Skyldigheter om samtrafik och andra former av tillträde kan komma att påverka rätten att sända genom tråd enligt YGL. Reglerna har dock ett konkurrensfrämjande syfte. De bör

därmed kunna införas med stöd av undantaget i 3 kap. 2 § 2 YGL. Den bestämmelsen innebär att den grundlagsfästa rätten att sända i tråd får begränsas genom föreskrifter i lag, om det är fråga om en skyldighet för en nätinnehavare att ge utrymme för överföringar när det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar.

15 Samhällsomfattande tjänster

Regeringens förslag: Om det behövs för att kunna säkerställa tillgång till ett överkomligt pris till samhällsomfattande tjänster, ska regleringsmyndigheten få besluta om en skyldighet för den som bedöms lämplig för det att tillhandahålla sådana tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till tjänsterna. Med en samhällsomfattande tjänst ska avses en adekvat internetanslutningstjänst eller en talkommunikationstjänst i en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller i ett fast verksamhetsställe. Regleringsmyndigheten ska få utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela eller en del av landet. En skyldighet får inte vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

En adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet.

Bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation om att samhällsomfattande tjänster inte får tillhandahållas på villkor som innebär att slutanvändarna tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten ska föras över till den nya lagen. Underrättelseskyldigheten som gäller för en tillhandahållare innan denne avser att avhända sig tillgångar i accessnätet ska också föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte begränsningen till slutanvändarens stadigvarande bostad eller fasta verksamhetsställe.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser dock att uttrycket fast punkt ska ändras till fast nätanslutningspunkt och att det bör förtydligas huruvida förslaget är en utvidgning i förhållande till nuvarande reglering som är begränsad till stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe. *IP-Only AB* framhåller att uttrycket överkomligt pris bör förtydligas i relation till andra liknande uttryck i lagen som avser att reglera priser. *Microsoft Sverige AB* anser att definitionen av talkommunikationstjänst bör anpassas efter lydelsen i direktivet. *Länsstyrelserna i Dalarnas* och *Uppsala län* understryker att en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster i god tid måste underrätta regleringsmyndigheten om den avser att frånsäga sig ansvaret.

Samhällsomfattande tjänster för att säkra tillgången till elektroniska kommunikationer

Som framgår av portalparagrafen i LEK ska lagens syfte, dvs. att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster, främst tillgodoses genom konkurrens. I första hand ska utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät och tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster alltså skötas av företag på en väl fungerande och konkurrensutsatt marknad. Det kan dock inte förutsättas att vinstmaximerande företag på en marknad bygger ut nät och tillhandahåller tjänster även när utbyggnaden eller tillhandahållandet blir olönsamt. Så kan bli fallet när nät ska byggas ut i glesbefolkade och avlägsna områden eller när tjänster ska tillhandahållas till grupper med låg köpkraft. För att se till att elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster kan tillhandahållas även i dessa fall har det bedömts nödvändigt att införa särskilda bestämmelser om samhällsomfattande tjänster, både på EU-nivå och även tidigare i svensk lagstiftning. Av portalparagrafen framgår också att samhällsomfattande tjänster alltid ska finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Paragrafen föreslås föras över till den nya lagen, se avsnitt 7.

Det riksdagsbundna målet för tillgänglighet är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).

Om slutanvändare inte kan få tillgång till bl.a. telefonitjänster och funktionell tillgång till internettjänster till ett överkomligt pris, ska det allmänna kunna vidta åtgärder. Bestämmelser om samhällsomfattande tjänster finns i 5 kap. 1–6 a §§ LEK. Paragraferna genomför huvudsakligen artiklarna 3–14 i USO-direktivet. Bestämmelserna om samhällsomfattande tjänster i artiklarna 84–92 i EU-direktivet anknyter i vissa delar till USO-direktivet, men är i huvudsak nya.

Bredbandsutbyggnaden i Sverige

Av rapporten PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2020 – En geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige (PTS-ER-2021:16) framgår bl.a. följande. I oktober 2020 uppgick andelen av hushållen och arbetsställena som redan är anslutna till fiber eller befann sig i absoluta närheten till fiber till ca 95 procent. Det är en ökningstakt med 3 procentenheter jämfört med 2019. År 2019 var motsvarande ökning 2,6 procentenheter. Totalt hade 99,99 procent av hushållen och 99,99 procent av arbetsställena täckning av accesstekniker som medger 10 Mbit/s i faktisk överföringshastighet.

Det finns för närvarande inte något företag som är förpliktat att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt 5 kap. 1 § LEK.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2021 avseende Post- och telestyrelsen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer (I2020/03355 m.fl.) får 22 miljoner kronor användas till åtgärder inom samhällsomfattande tjänster i enlighet med förordningen (2018:20) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet.

Enligt den förordningen ska PTS se till att privatpersoner och företag som saknar tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet får stöd för åtgärder som ger sådan tillgång. Med funktionell tillgång till internet avses att det finns en fast nätanslutningspunkt som är utformad så att data kan tas emot med en hastighet om lägst 10 Mbit/s. Stöd lämnas för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet i privatpersoners stadigvarande bostäder och i företags fasta verksamhetsställen, om sådan tillgång saknas. Den beräknade kostnaden ska uppgå till mer än 5 000 kronor och högst 400 000 kronor. Stöd får inte lämnas om det är sannolikt att sökanden inom rimlig tid kan få tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet till en kostnad som inte överstiger 5 000 kronor.

Vidare beslutades genom budgetpropositionen 2020 att medel ska användas till ett nytt stöd för utbyggnad av snabbt bredband i hela landet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 22, bet. 2019/20:TU1, rskr. 2019/20:111). PTS är ansvarig myndighet för det nationella stödsystemet för bredbandsutbyggnad. Enligt regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Post- och telestyrelsen (samma som ovan) får 1,6 miljarder kronor användas för utbetalning av medel enligt förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Syftet med stödet är att öka tillgången till bredband med god prestanda. Bredbandsstöd ges till bredbandsutbyggnad som garanterar hastigheter på 1 Gbit/s i glest befolkade områden.

PTS har även förenat tillstånd att använda radiosändare med villkor om täckning och utbyggnad upp till en viss kostnad.

Möjligheten att utse företag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster behålls

Av 5 kap. 1 § första stycket LEK framgår att, om det behövs för att de samhällsomfattande tjänster som anges i paragrafen ska finnas tillgängliga till överkomliga priser, får den som bedöms lämplig för det förpliktas att tillhandahålla tjänsterna till överkomligt pris. De samhällsomfattande tjänsterna omfattar bl.a. bredbandstjänster, telefonitjänster, abonnentförteckning och nummerupplysningstjänst.

Motsvarande grundläggande skyldighet att säkerställa tillgång till samhällsomfattande tjänster till ett överkomligt pris med hänsyn till de specifika nationella förhållandena finns i artikel 84.1 i EU-direktivet. En genomgripande förändring är att samhällsomfattande tjänster numera endast omfattar en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats (nedan används genomgående uttrycket adekvat anslutning när båda typerna av tjänster avses). Vilka närmare egenskaper som en adekvat anslutning har, t.ex. när det gäller datahastighet, kan variera mellan länder och över tid, så länge de grundläggande tjänster som anges i bilaga 5 till EU-direktivet kan användas.

I artikel 86 regleras den situationen att konsumenter och andra slutanvändare, i vissa geografiska delar av det nationella territoriet, inte kan erbjudas en adekvat anslutning. Medlemsstaterna ges betydande frihet att vidta åtgärder för att uppnå målet, förutsatt att principerna om objektivitet, insyn, icke-diskriminering och proportionalitet beaktas. Det är grundläggande att minsta möjliga snedvridning av marknaden eftersträvas. Om det fastställs att en adekvat anslutning inte kan säkerställas under normala kommersiella villkor eller genom andra potentiella politiska verktyg, får

medlemsstaten införa lämpliga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till en adekvat anslutning. En skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska alltså åläggas företag först om det har fastställts att slutanvändare i vissa delar av landet inte kan få en adekvat anslutning på marknadens villkor eller genom andra möjliga samhällsåtgärder.

I Sverige har den övervägande majoriteten av befolkningen möjlighet att få tillgång till en bredbandsanslutning på marknadens villkor, antingen genom trådbundna nät eller genom trådlös kommunikation. Utbyggnaden av nät för elektronisk kommunikation har nått vad som får bedömas som en mycket god täckning i landet, trots att Sverige är förhållandevis glesbefolkat och har stora nästan helt obefolkade ytor.

Som redovisas ovan finns det i dag en mycket liten grupp hushåll och företag som inte kan få tillgång till en anslutning som uppfyller kravet på funktionell tillgång till internet. Orsaken är generellt att dessa hushåll och företag befinner sig i avlägsna och glesbefolkade områden av landet, där inte heller trådlösa lösningar har fullgod täckning utan att förstärkande insatser görs. Som också framgår ovan har medel avsatts i statsbudgeten och uppdrag har getts till PTS i syfte att ge även denna grupp hushåll och företag tillgång till grundläggande elektroniska kommunikationstjänster.

Mot den bakgrunden bedömer regeringen att EU-direktivets krav på att konsumenter och andra slutanvändare i Sverige ska ha tillgång till en adekvat anslutning till ett överkomligt pris även fortsättningsvis i de allra flesta fall kan tillgodoses genom väl fungerande marknader. Där sådan anslutning inte kan tillhandahållas genom marknadens försorg, har det allmänna ett ansvar. Ett sätt att uppfylla det ansvaret kan vara att vid behov avsätta medel för upphandling. Ett annat sätt kan vara att ge stöd till enskilda för att de själva ska kunna betala för en adekvat anslutning. Krav på täckning och utbyggnad inom landet kan också ställas upp som villkor i tillstånd att använda radiosändare.

På motsvarande sätt som i 5 kap. 1 § LEK bör det i den nya lagen föras in en möjlighet att ålägga företag som bedöms lämpliga för det att tillhandahålla en adekvat anslutning till överkomligt pris för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till sådana tjänster. Bestämmelserna behöver dock anpassas till regleringen i EU-direktivet, dvs. att skyldigheten ska avse en adekvat anslutning. Liksom nuvarande reglering ska en skyldighet enbart kunna omfatta tillhandahållande av en adekvat anslutning när en begäran om sådan anslutning är rimlig i det enskilda fallet. Regeringen anser i likhet med *PTS* att det bör anges i lagen att tjänsten ska tillhandahållas i en fast nätanslutningspunkt.

Enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 och 2 LEK är tillhandahållandet begränsat till slutanvändarens primära nätanslutningspunkt, som kan vara dennes bostad eller fasta verksamhetsställe. I skäl 230 i EU-direktivet anges att medlemsstaterna bör kunna begränsa skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster till stöd för tillgången till adekvata internetanslutningstjänster via bredband till att bara gälla slutanvändarens primära anslutningspunkt eller bostad. I fråga om talkommunikationstjänster ger EU-direktivet ingen ledning. Det torde i detta avseende inte vara fråga om någon ändring i förhållande till befintlig reglering. Utgångspunkten för regleringen bör enligt regeringens mening vara densamma. Begränsningen till

slutanvändarens stadigvarande bostad eller fasta verksamhetsställe bör därför behållas.

IP-Only AB efterfrågar ett förtydligande av uttrycket överkomligt pris. Ett överkomligt pris är ett pris som medlemsstaten fastställer på nationell nivå mot bakgrund av särskilda nationella förhållanden (skäl 219 i EU-direktivet). EU-direktivet innebär inte någon ändring i förhållande till 5 kap. 1 § LEK där samma uttryck används (se prop. 2002/03:110 s. 214 f.). Bestämmelser om pris förekommer på flera ställen i lagen. I flera fall föreslås att ersättningsgrunden ändras språkligt från marknadsmässig till skälig ersättning, se bl.a. avsnitt 14.8.1. Det finns till synes ingen större skillnad mellan ett rimligt eller skäligt pris och ett överkomligt pris. Samhällsomfattande tjänster är ett skyddsnät som säkerställer tillgång till åtminstone en minimiuppsättning av tjänster. I jämförelse med bestämmelser som syftar till att främja konkurrens bör rimligheten i priset därmed särskilt ses utifrån slutanvändarens perspektiv, inte minst i fråga om konsumenter. Kostnaderna för tillhandahållandet av tjänsterna och en viss korrelation mellan regioner eller marknadssegment i tillhandahållandet av mer eller mindre likvärdiga tjänster är andra faktorer som bör beaktas. Liksom det som uttalas i tidigare förarbeten får den närmare innebörden av uttrycket överkomligt pris bestämmas av rättstillämpningen.

Av artikel 86 framgår vidare att ett eller flera företag får utses att säkerställa tillgång till adekvat anslutning i hela det nationella territoriet. Olika företag eller företagsgrupper får utses för att täcka en fast anslutningspunkt eller olika delar av det nationella territoriet. Det finns därför anledning att förtydliga att skyldigheter att tillhandahålla en adekvat anslutning kan åläggas olika företag i olika delar av landet. Regleringsmyndigheten bör alltså få utse ett eller flera företag som ska säkerställa tillgång till en adekvat anslutning i hela eller en del av landet.

Ett åläggande får inte vara oskäligt betungande

I 5 kap. 1 § andra stycket LEK anges att tillgång till samhällsomfattande tjänster ska tillförsäkras genom upphandling av staten om det är särskilt påkallat med hänsyn till kostnaderna för tillhandahållande av tjänsten eller nätet. Det krävs ingen särskild lagreglering för att säkerställa att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om sådan upphandling. Som framgår ovan vidtas dessutom i stor utsträckning andra åtgärder för att se till att enskilda får tillgång till en adekvat anslutning. Stycket har ingen materiell innebörd och bör enligt regeringens bedömning inte föras över till den nya lagen.

För att uppfylla de krav som ställs i EU-direktivet måste en skyldighet för ett företag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster förenas med en bedömning av om skyldigheten kan vara oskäligt betungande. I artikel 89 föreskrivs att en nettokostnadsberäkning ska göras. Om nettokostnadsberäkningen visar att skyldigheten är oskäligt betungande, ska ett finansieringssystem upprättas enligt artiklarna 90 och 91. Regeringen anser inte heller nu att det kommit fram skäl för att upprätta ett sådant särskilt finansieringssystem (jfr prop. 2002/03:110 s. 216 f. och prop. 2009/10:193 s. 83 f.). För att genomföra artikel 90.1 i EU-direktivet bör det i stället i lagen anges att ett åläggande att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte får vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

Uttrycket talkommunikationstjänst definieras

I artikel 2.32 i EU-direktivet definieras talkommunikationstjänst som en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för uppringning och mottagning direkt eller indirekt, av nationella eller nationella och internationella samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan. Talkommunikationstjänst ersätter uttrycket allmänt tillgänglig telefonitjänst i artikel 2 c i USO-direktivet. Av skäl 14 i EU-direktivet framgår att avsikten är att använda ett mer samtida och teknikneutralt uttryck. Där anges också bl.a. följande. En talkommunikationstjänst är till sin natur dubbelriktad, vilket gör det möjligt för båda parter att kommunicera. En tjänst som inte uppfyller alla villkor, t.ex. en ”klickfunktion” på en kundtjänstwebbplats, är inte en sådan tjänst. Talkommunikationstjänster omfattar också sätt att kommunicera som är särskilt avsedda för slutanvändare med funktionsnedsättning som använder textförmedlings- eller totalkonversationstjänster.

I 1 kap. 7 § LEK definieras telefonitjänst som en elektronisk kommunikationstjänst som innebär möjlighet att ringa upp eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan. I avsnitt 18.3 föreslås att den definitionen förs över till den nya lagen. De bestämmelser som även fortsättningsvis använder uttrycket telefonitjänst genomför inte någon EU-rättslig reglering.

Jämfört med uttrycket telefonitjänst krävs det alltså att tjänsten gör det möjligt att både ringa och ta emot samtal för att den ska vara en talkommunikationstjänst. För att genomföra EU-direktivet bör även talkommunikationstjänst definieras i den nya lagen. Definitionen bör anpassas till lydelsen i EU-direktivet och avse en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Som *Microsoft Sverige AB* påpekar avses en tjänst för uppringning och mottagning av samtal. Regeringen instämmer i att lydelsen av den nya definitionen bör återspegla att en förutsättning är att tjänsten är dubbelriktad.

Definitionen av en adekvat internetanslutningstjänst

Enligt 5 kap. 2 § andra stycket LEK ska en anslutning till ett allmänt kommunikationsnät i en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe vara utformad så att den stöder röst- och telefaxkommunikation samt datakommunikation med en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Med stöd av bemyndigandet i paragrafens tredje stycke har regeringen fastställt den lägsta datahastigheten till 10 Mbit/s. En anslutning i fast nätanslutningspunkt kan tillgodoses även med radiobaserade lösningar, vilket huvudsakligen avser mobila bredbandsnät, eller kommunikation via satellit (se prop. 2002/03:110 s. 210).

Av artikel 84.3 i EU-direktivet framgår att varje medlemsstat ska definiera den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband i syfte att säkerställa den bandbredd som krävs för deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet. Definitionen ska bestämmas mot bakgrund av nationella förhållanden, den minimibandbredd som de flesta konsumenter inom den medlemsstatens territorium har och med hänsyn till Berecs rapport om bästa praxis. Den adekvata internetanslutningstjänsten ska ha kapacitet att leverera den bandbredd som behövs för att stödja åtminstone

ett minimiutbud av tjänster. Detta minimiutbud anges i bilaga 5 till EU-direktivet. Minimiutbudet omfattar bl.a. e-post, söktjänster, nyhetstjänster, köp av varor och tjänster, bankärenden, myndighetskontakter, röstsamtal och videosamtal med standardkvalitet.

Det föreskrivna kravet på lägsta datahastighet tillförsäkrar slutanvändare det minimiutbud av tjänster som direktivet kräver att en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja. För att genomföra artikel 84.3 bör det därför i den nya lagen införas ett krav på att en sådan tjänst ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Uttrycket funktionell tillgång till internet bör i vart fall omfatta möjligheten att använda det minimiutbud av tjänster som anges i bilaga 5. På motsvarande sätt som i nuvarande reglering fastställs en sådan lägsta datahastighet lämpligen av regeringen. Som *Lagrådet* är inne på utgör föreskrifter om sådan datahastighet närmast verkställighetsföreskrifter. Något bemyndigande som motsvarar 5 kap. 2 § tredje stycket LEK behövs därför inte i den nya lagen.

Övriga bestämmelser

Enligt 5 kap. 4 § första stycket 1–4 LEK är det möjligt att ålägga den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skyldighet att tillämpa gemensamma taxor eller tillämpa ett visst högsta pris samt att erbjuda vissa tjänster i fråga om förhandsbetalning, delbetalning och råd om taxor. Motsvarande bestämmelser i EU-direktivet är knutna till samhällsomfattande tjänster som tillhandahålls för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov i enlighet med artikel 85. Enligt artikeln är det möjligt att kräva att tillhandahållare erbjuder sådana konsumenter olika prisalternativ eller prispaket som skiljer sig från dem som erbjuds under normala kommersiella villkor. Någon skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov föreslås inte i propositionen. Mot den bakgrunden behövs inte längre regleringen i 5 kap. 4 § LEK.

Enligt 5 kap. 5 § LEK får en samhällsomfattande tjänst inte tillhandahållas på villkor som innebär att abonnenterna tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten. Paragrafen genomför artikel 10.1 i USO-direktivet, som i sak motsvarar artikel 88.1 i EU-direktivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen. I enlighet med terminologin i direktivet bör dock skyldigheten gälla i förhållande till en slutanvändare i stället för en abonnent.

Länsstyrelserna i Dalarnas och *Uppsala län* framhåller att tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster måste underrätta myndigheten om den avser att frånsäga sig ansvaret att tillhandahålla tjänsten. I 5 kap. 6 a § LEK finns en underrättelseskyldighet för det fall tillhandahållaren avser att avhända sig en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet. Därmed ges myndigheten möjlighet att bedöma hur en sådan transaktion påverkar tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Paragrafen genomför artikel 8.3 i USO-direktivet, som i sak motsvarar artikel 86.5 i EU-direktivet. Den bör därmed föras över till den nya lagen. Inom ramen för beslutet att utse ett företag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster har regleringsmyndigheten utrymme att utforma skyldigheterna

utifrån vad som bedöms lämpligast för att uppnå avsett resultat. Någon ytterligare lagreglering bedöms inte nödvändig i denna del.

I övrigt innebär EU-direktivet att 5 kap. 2 § första stycket, 3 och 6 §§ och 7 kap. 2 § tredje stycket LEK inte bör föras över till den nya lagen. Dessa bestämmelser genomför artiklar i USO-direktivet som saknar motsvarighet i EU-direktivet, se prop. 2002/03:110 s. 383 f.

16 Slutanvändares rättigheter

16.1 Utgångspunkter för regleringen

16.1.1 Principen om fullharmonisering

Vid sidan av konsumenträttens allmänna skyddsbestämmelser identifieras i EU-direktivet ett antal områden inom sektorn för elektronisk kommunikation där ett kompletterade skydd för konsumenter och andra slutanvändare har ansetts nödvändigt. I syfte att verka för bättre förutsättningar för en digital inre marknad fullharmoniserar direktivet de sektorsspecifika bestämmelserna om slutanvändares rättigheter. Principen om fullharmonisering gäller för artiklarna 102–115, om inte ett uttryckligt undantag görs i en specifik bestämmelse (artikel 101). En hög gemensam skyddsnivå inom EU bedöms medföra större rättssäkerhet och bättre förutsägbarhet för både slutanvändare och tillhandahållare. Fullharmonisering bedöms också minska inträdeshinder och onödig börda när det gäller efterlevnad till följd av fragmenteringen av regleringen (se skäl 257).

Av skäl 257 framgår att fullständig harmonisering endast bör gälla de frågor som omfattas av direktivets bestämmelser om slutanvändarnas rättigheter och att principen därför inte bör påverka nationell rätt när det gäller skydd för slutanvändare som inte omfattas av dessa bestämmelser. Som exempel nämns att insynskrav som inte omfattas av EU-direktivet bör anses förenliga med principen om fullharmonisering. Insynskrav i annan lagstiftning, som också träffar elektroniska kommunikationstjänster, anses därmed förenliga med principen. Kompletterande insynskrav som omfattas av EU-direktivet, t.ex. offentliggörande av information i artikel 103, bör däremot anses oförenliga med EU-direktivet. I samma skäl anges slutligen att medlemsstaterna dessutom bör kunna behålla eller införa nationella bestämmelser i frågor som inte specifikt behandlas i direktivet, framför allt för att kunna ta itu med uppkommande problem.

Principen om fullharmonisering gäller oavsett på vilken författningsnivå som artiklarna 102–115 genomförs i nationell rätt. Vissa delar av artiklarna kommer att genomföras i myndighetsföreskrifter, se t.ex. avsnitt 16.4. Av artikel 101 framgår att medlemsstaterna varken får införa strängare eller mindre stränga krav. Det hindrar inte att direktivet fylls ut med det som behövs för att bestämmelserna ska kunna tillämpas i praktiken. Sådan reglering får dock inte innebära att innehållet i direktivet ändras och att den skyddsnivå som direktivet ställer upp frångås.

16.1.2 Tillämpningsområdet varierar för olika typer av elektroniska kommunikationstjänster

En övergripande förändring i EU-direktivet är utvidgningen av uttrycket elektronisk kommunikationstjänst och vilka tjänster som därmed omfattas av direktivets tillämpningsområde. Utvidgningen innebär att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster nu omfattas av viss reglering. Lagens tillämpningsområde behandlas i avsnitt 8.

Utgångspunkten för att inkludera även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster är utvecklingen av de tekniska metoderna för att tillhandahålla sådana tjänster. Den avsevärda utvecklingen på senare år har medfört olikheter i konsumentskyddet för funktionellt likvärdiga tjänster. I regleringen om slutanvändares rättigheter (avdelning 3 i EU-direktivet) utsträcks ett antal bestämmelser till att omfatta även sådana tjänster. Det gäller t.ex. bestämmelserna om informationskrav i samband med avtal i artikel 102 och bestämmelserna om insyn och offentliggörande av information i artikel 103. En avvägning mellan intresset av ett likvärdigt konsumentskydd och att inte avskräcka tillhandahållare av nya innovativa tjänster från att komma in på den digitala inre marknaden, har resulterat i att andra bestämmelser har begränsats till att enbart omfatta vissa typer av elektroniska kommunikationstjänster. Exempelvis omfattas inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster av bestämmelserna om bindningstid, ändring och uppsägning av avtal i artikel 105.

Som utgångspunkt omfattar merparten av bestämmelserna i avdelning 3 både internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. För vissa bestämmelser följer en naturlig avgränsning av tillämpningsområdet till vissa typer av tjänster. Överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster riktar sig sällan till konsumenter på ett sätt som motiverar att skyddsbestämmelser gäller även för sådana tjänster. De undantas därför i stor utsträckning från avdelningens tillämpningsområde.

Mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster undantas från i princip hela avdelning 3. Undantaget behandlas närmare i avsnitt 16.3.

När det gäller terminologin har leverantör i princip helt utmönstrats i EU-direktivet och konsekvent ersatts med tillhandahållare.

16.1.3 Regler till förmån för konsumenter och andra slutanvändare

Bestämmelserna i avdelning 3 i EU-direktivet medför rättigheter till skydd för slutanvändare. De allmänna skyldigheter som anges i LEK är som utgångspunkt offentligrättsliga. Det gäller även bestämmelserna om särskilda rättigheter för abonnenter (5 kap. LEK). Bestämmelserna är inte civilrättsligt sanktionerade, t.ex. på sådant sätt att avtalsvillkor som strider mot bestämmelserna är ogiltiga. I stället övervakar tillsynsmyndigheten att skyldigheterna följs och har vid överträdelser möjlighet att ingripa inom ramen för den allmänna tillsynen, se avsnitt 20. Någon bestämmelse kan dock ha civilrättslig verkan på det sättet att den föreskriver en rätt att under

vissa förutsättningar säga upp ett avtal, se 5 kap. 16 § LEK. EU-direktivet innebär ingen ändring i detta hänseende.

EU-direktivet innebär en förändring av vilka kategorier av slutanvändare som bestämmelserna om slutanvändarnas rättigheter skyddar. Vissa bestämmelser gäller i första hand till förmån för konsumenter, nämligen de som handlar om informationskrav i samband med avtal, maximal bindningstid för avtal och paketerbjudanden. De bestämmelserna utvidgas till att även skydda mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av bestämmelserna frångås. Bakgrunden till det är att sådana företags och organisationers förhandlingsposition är jämförbar med konsumenters förhandlingsposition. De bör därför åtnjuta lika starkt skydd, såvida de inte uttryckligen avstår från dessa rättigheter (skäl 259). EU-direktivet medför därmed en förändring av regelverket jämfört med bestämmelser i LEK enligt vilka andra slutanvändare, oavsett vilken kategori de tillhör, kan begära att också få omfattas av skyddsbestämmelserna.

Vissa rättigheter anses viktiga för alla kategorier av slutanvändare, oavsett förhandlingsposition. Det gäller t.ex. bestämmelserna om nummerportabilitet. Även bestämmelserna om offentliggörande av information gäller till förmån för alla slutanvändare, eftersom det saknats skäl för att begränsa bestämmelserna till att enbart gälla till förmån för konsumenter.

När det gäller terminologin har abonnent helt utmönstrats ur direktivet och konsekvent ersatts med slutanvändare.

16.2 Diskriminerande krav eller villkor

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst ska för tillgång till eller användning av nätet eller tjänsten inte få ställa upp krav eller allmänna villkor som diskriminerar slutanvändare på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om det inte kan motiveras på objektiva grunder.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Konsumentverket* anser dock att det bör övervägas att i stället införa den föreslagna regleringen i lagen om tjänster på den inre marknaden.

Skälen för regeringens förslag: Genom artikel 99 i EU-direktivet införs en princip om icke-diskriminering. Principen syftar till att undanröja hindren för slutanvändarnas tillgång till elektroniska kommunikationstjänster inom unionen för att fullborda den inre marknaden för elektronisk kommunikation. Av direktivbestämmelsen framgår att tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster inte får tillämpa olikartade krav eller allmänna villkor för tillgång till eller användning av nät eller tjänster på slutanvändare av skäl som rör slutanvändarens nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om inte sådan särbehandling är objektivt motiverad. All diskriminering på angivna grunder är alltså förbjuden, t.ex. diskriminerande avgifter eller krav som endast tillämpas på medborgare från andra medlemsstater.

Varje skillnad i bemötande innebär dock inte alltid diskriminering. Av EU-domstolens praxis följer att diskriminering innebär att olika regler tillämpas i jämförbara situationer eller att samma regel tillämpas i situationer som inte är jämförbara.

Förbudet mot diskriminering utesluter inte möjligheten för tillhandahållare att tillämpa olika villkor om detta är motiverat av objektiva faktorer. En åtskillnad bör t.ex. vara möjlig på grundval av objektivt motiverade skillnader i kostnader och risker (se skäl 256). Det finns inte heller någon begränsning till de åtgärder som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (roamingförordningen) när det gäller missbruk eller onormal användning av reglerade roamingtjänster i slutkundsledet.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) föreskriver också en princip om icke-diskriminering (artikel 20). Principen har genomförts i 20 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden. Av paragrafen framgår att en tjänsteleverantör inte får, för tillhandahållandet av tjänster, ställa upp allmänna villkor som diskriminerar tjänstemottagare på grund av nationalitet eller bosättningsort, om detta inte kan motiveras på objektiva grunder. Enligt förarbetena är det betydelsefullt att principen kommer till klart uttryck i lagen för att säkerställa dess genomslag i rättstillämpningen (se prop. 2008/09:187 s. 174).

Enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (AVLK) kan ett avtalsvillkor förbjudas som med hänsyn till pris och övriga omständigheter får anses oskäligt mot konsumenten. AVLK har genomfört rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal. I bilagan till direktivet finns en vägledande, inte uttömmande lista på villkor som typiskt sett får anses oskäliga i konsumentförhållanden. Sådana diskriminerande allmänna villkor som avses i tjänstedirektivet eller i artikel 99 i EU-direktivet anges inte i denna lista. Ett villkor kan förbjudas, förutom när det upptas i listan, bl.a. om det strider mot lag eller fastlagd praxis. En motsvarande generalklausul finns i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare (AVLN). Ett villkor kan på talan av Konsumentombudsmannen och en näringsidkare som berörs förbjudas av Patent- och marknadsdomstolen om det är motiverat från allmän synpunkt. Ett förbud ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt. Grund för ingripanden kan även finnas i andra lagar. Exempelvis kan åtgärder enligt diskrimineringslagen (2008:567) eller konkurrenslagen (2008:579) vara aktuella, om de särskilda förutsättningar som gäller enligt dessa lagar är uppfyllda.

För att säkerställa att principen om icke-diskriminering i EU-direktivet får genomslag anser regeringen att det är betydelsefullt att den kommer till klart uttryck i lag. Tjänstedirektivet är inte tillämpligt på elektroniska kommunikationstjänster eller tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät. Sådana tjänster undantas också från tillämpningsområdet för lagen om tjänster på den inre marknaden. Det framstår enligt regeringens mening därför inte som lämpligt att, som *Konsumentverket* framför, i lagen om tjänster på den inre marknaden föra in bestämmelser som reglerar en sektor som undantas från lagens tillämpningsområde. En hänvisning i den lagen framstår inte heller som ändamålsenlig. Det naturliga är att principen regleras i den sektorsspecifika lagstiftning som genomför EU-direktivet.

Regeringen anser därmed att principen om icke-diskriminering bör komma till uttryck i den nya lagen, på motsvarande sätt som i lagen om tjänster på den inre marknaden.

Det blir därmed möjligt för tillsynsmyndigheten att ingripa enligt den nya lagen (se avsnitt 20) om principen inte följs. Med det föreslagna klargörandet är det också t.ex. tydligare att det finns grund för marknadsrättsliga ingripanden enligt AVLK och AVLN om diskriminerande villkor förekommer.

I den svenska versionen av artikel 99 har det engelska ordet access översatts med tillträde. Det uttrycket definieras i artikel 2.27 i EU-direktivet och passar inte i detta sammanhang. I förhållande till slutanvändare är tillgång en mer korrekt översättning som bör användas i lagen.

16.3 Undantag för vissa mikroföretag

Regeringens förslag: Bestämmelserna som genomför direktivets reglering om slutanvändares rättigheter, förutom bestämmelsen om icke-diskriminering, ska inte gälla för tillhandahållare som är mikroföretag om de endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. En sådan tillhandahållare ska, innan ett avtal ingås, informera slutanvändaren om detta.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 98 i EU-direktivet undantas av proportionalitetsskäl mikroföretag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella tjänster från merparten av bestämmelserna i avdelning 3 i EU-direktivet (se skäl 255). Av artikeln framgår att artiklarna 102–115 inte ska vara tillämpliga på mikroföretag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, såvida de inte tillhandahåller även andra elektroniska kommunikationstjänster. Sådana företag omfattas, när det gäller avdelning 3, endast av bestämmelserna om icke-diskriminering och garantier till skydd för grundläggande rättigheter (artiklarna 99 och 100). Vidare föreskrivs i artikeln att slutanvändare ska informeras om undantaget innan de ingår ett avtal med ett mikroföretag som omfattas av undantaget.

För att genomföra artikel 98 behöver det i den nya lagen införas ett undantag för mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Undantaget bör avse de bestämmelser i den nya lagen som genomför artiklarna 102–115 och som träffar dessa tillhandahållare. Det bör även införas en skyldighet för den som omfattas av undantaget att innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om att bestämmelserna inte gäller. Definitionen av uttrycket mikroföretag behandlas i nästa avsnitt.

16.4 Informationskrav i samband med avtal

Regeringens förslag: Innan ett avtal ingås med en konsument ska den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst på ett klart och begripligt sätt lämna information om avtalet och avgiftsfritt tillhandahålla en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas så snart som möjligt därefter. Tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att avtalet gäller först när konsumenten har tagit emot sammanfattningen och bekräftat sin vilja att ingå avtalet. Det sagda ska inte gälla överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om informationskravet.

Bestämmelserna om informationskrav ska också tillämpas när ett avtal ingås med slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Tillhandahållaren ska se till att informationen och sammanfattningen är en del av avtalet, om parterna inte uttryckligen har kommit överens om något annat.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Hi3G Access AB*, *TechSverige* och *Telenor Sverige AB* efterlyser dock förtydliganden i flera avseenden för att undvika tillämpningsproblem. Hi3G Access AB framhåller, i likhet med TechSverige, att det bör övervägas om kraven på avtalets innehåll och form i stället ska framgå av lagen. Bolaget anser även att kravet på samtycke för att frångå bestämmelserna bör kunna tolkas friare för mikroföretag och små företag. *PTS* förordar också att kraven på avtalets innehåll och form ska införas i lagen. Enligt myndigheten ska även uttrycken organisation som drivs utan vinstsyfte och konsument definieras i lag. Vidare anser PTS att Konsumentverket bör ha tillsyn över de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna även i förhållande till den vidare kretsen av slutanvändare. *Konsumentverket* framhåller i denna del att det är angeläget med en dialog mellan myndigheterna för att säkerställa en enhetlig tillämpning. Enligt PTS bör det också förtydligas att ångerrätten inte gäller för den vidare kretsen av slutanvändare. *Microsoft Sverige AB* anser att det av rättssäkerhetsskäl i lagen bör införas en hänvisning till genomförandeförordningen om en mall för avtalssammanfattning. *Sveriges konsumenter*, som också anser att förslaget behöver förtydligas, för fram att kravet på att sammanfattningen ska vara begriplig och lättläst bör gälla för hela avtalet när det riktar sig till konsumenter och att det är viktigt att se över hur kraven uppfylls om en slutanvändare inte har tillgång till internetuppkoppling. *Myndigheten för delaktighet* anser att förslaget bör kompletteras med en analys av tillgänglighetsdirektivets betydelse för bestämmelserna.

Den nya regleringen om informationskrav vid ingående av avtal

I 5 kap. 15 § LEK regleras innehåll i avtal. Paragrafen innehåller en uttömmande lista på den information som ett avtal mellan en konsument och den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska innehålla. Bestämmelserna om innehåll i avtal gäller också för andra slutanvändare som begär det. Paragrafen genomför artikel 20.1 i USO-direktivet. PTS har meddelat föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2013:3) om innehåll i avtal.

Bestämmelser om innehåll i avtal när det gäller internetanslutningstjänster finns även i artikel 4.1 i TSM-förordningen (EU) 2015/2120. Artikeln innehåller tjänstespecifika informationskrav för internetanslutningstjänster som bl.a. syftar till att säkerställa en öppen internetanslutning och likabehandling av olika slags internettrafik. I den utsträckning som bestämmelserna i EU-direktivet anger informationskrav som ska gälla för sådana tjänster kompletterar direktivet kraven i TSM-förordningen.

Till skillnad från nuvarande reglering föreskrivs i artikel 102 i EU-direktivet informationskrav i samband med att ett avtal ingås. Av artikel 102.4 framgår att sådan information ska vara en del av avtalet och endast får ändras om parterna uttryckligen kommer överens om det.

Enligt artikel 102.1 ska tillhandahållare, innan en konsument blir bunden av ett avtal eller ett motsvarande erbjudande, lämna viss information som är relevant för den aktuella tjänsten. Skyldigheten omfattar tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Artikeln specificerar inte informationskraven på motsvarande sätt som den uppräkning av uppgifter som finns i artikel 20.1 i USO-direktivet. I artikel 102.1 specificeras nämligen inte de informationskrav som framgår av artiklarna 5 och 6 i det s.k. konsumenträttighetsdirektivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/ EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG. I stället föreskrivs att tillhandahållare ska lämna den information som avses i artiklarna 5 och 6 i det direktivet och därutöver den information som listas i bilaga 8 till EU-direktivet. Bilagan reglerar de sektorsspecifika informationskraven. Olika informationskrav specificeras för olika typer av tjänster med utgångspunkt i vilken information som är relevant för respektive tjänst. Kraven omfattar t.ex. information om minimitjänstekvalitet och ytterligare information om pris, löptid och villkor för förlängning och uppsägning av avtalet.

I skäl 261 i EU-direktivet anges att det för att ge slutanvändarna möjlighet att göra välgrundade val är ytterst viktigt att den nödvändiga relevanta informationen ges innan avtalet ingås. Artikel 102.1 får enligt regeringens mening uppfattas som en skyldighet att lämna information vid en bestämd tidpunkt, dvs. innan avtalet ingås. Det framgår inte av EU-direktivet att bestämmelsen ska medföra särskilda rättsföljder för det enskilda avtalet. Regleringen i 5 kap. 15 § LEK är av offentligrättslig karaktär och överträdelser av bestämmelserna är inte civilrättsligt sanktionerande. EU-direktivet innebär ingen förändring i det avseendet. Några civilrättsliga konse-

kvenser blir alltså inte aktuella. På samma sätt som enligt LEK bör i stället tillsynsmyndigheten övervaka att bestämmelserna följs.

Information som ska lämnas innan ett konsumentavtal ingås

Konsumenträttighetsdirektivet har, i de delar som nu är av intresse, genomförts i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och 22 a § marknadsföringslagen (2008:486). Enligt 2 kap. 2 § lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler finns det en skyldighet för näringsidkare att innan ett avtal ingås ge konsumenter den information som räknas upp i paragrafen. I fråga om andra avtal än distansavtal och avtal utanför affärslokaler regleras näringsidkares skyldighet att ge konsumenter information i 22 a § marknadsföringslagen. Den information som ska lämnas innan avtalet ingås listas på motsvarande sätt i den paragrafen.

Regleringen i 5 kap. 15 § LEK överlappar delvis de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna, som också gäller för avtal om elektroniska kommunikationstjänster. Regleringen i EU-direktivet ansluter i stället till konsumenträttighetsdirektivet genom hänvisningen till artiklarna 5 och 6 i det direktivet. EU-direktivet särskiljer även de sektorsspecifika informationskraven genom att de regleras separat i bilagan. I promemorian föreslås att artikel 102 genomförs på motsvarande sätt.

Flera remissinstanser, bl.a. *Hi3G Access AB* och *Sveriges konsumenter*, invänder att den föreslagna regleringen är otydlig när det gäller förhållandet till den allmänna konsumentskyddsregleringen. De nya bestämmelserna bör enligt regeringens mening utformas nära lydelsen av EU-direktivet och därmed bör dubbelreglering undvikas. De sektorsspecifika kraven kompletterar de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna och gäller alltså utöver den regleringen. I den utsträckning som den sektorsspecifika regleringen innehåller mer specifika bestämmelser som ger ett starkare skydd för slutanvändare gäller dessa bestämmelser för tillhandahållare inom sektorn för elektronisk kommunikation. Mot den bakgrunden framstår promemorians förslag som ändamålsenligt.

Informationskravet är en sådan central skyddsregel för konsumenter som bör framgå av lag. Det bör därför i den nya lagen införas en skyldighet för tillhandahållare att innan ett avtal ingås ge konsumenten information om avtalet. Skyldigheten bör omfatta tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Den information som ska lämnas framgår dels av de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna, dels av de sektorsspecifika informationskraven i bilaga 8 till EU-direktivet. För att uppmärksamma att det finns annan lagstiftning som är tillämplig i fråga om information som en näringsidkare ska ge en konsument innan ett avtal ingås, bör en upplysningsbestämmelse om detta föras in i lagen. En sådan bestämmelse tydliggör att de sektorsspecifika informationskraven som framgår av bilagan gäller vid sidan av de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i marknadsföringslagen. Enligt artikel 4.1 i TSM-förordningen är tillhandahållare av internetanslutningstjänster dessutom skyldiga att tillhandahålla viss ytterligare information (se ovan om den nya regleringen, jfr del B III i bilaga 8 till EU-direktivet).

Som framgår ovan har PTS meddelat föreskrifter och allmänna råd som reglerar avtalets innehåll och utformning. Flera remissinstanser, bl.a. *PTS*, för fram att regleringen blir tydligare om kraven på avtalets innehåll och form regleras direkt i lag. Eftersom de sektorspecifika informationskraven varierar beroende på vilken tjänst som tillhandahålls, är regleringen i bilaga 8 till EU-direktivet både omfattande och mycket specifik. Detaljeringsnivån är sådan att de sektorsspecifika informationskraven lämpligen bör regleras i myndighetsföreskrifter. Det bör därför i den nya lagen anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om informationskravet.

Vidare finns det i artikel 102.1 andra och tredje styckena i EU-direktivet vissa krav på hur informationen ska lämnas. Exempelvis anges att informationen ska lämnas på ett klart och begripligt sätt och enligt huvudregeln på ett varaktigt medium. Om informationen lämnas i ett dokument som kan laddas ner föreskrivs också en skyldighet för tillhandahållaren att uppmärksamma konsumenten på att dokumentet finns och vikten av att ladda ner det.

Ett allmänt kvalitetskrav finns i 5 kap. 15 § LEK. Där anges att uppgifterna ska vara tydliga, heltäckande och lättillgängliga. Det är lämpligt att motsvarande kvalitetskrav enligt EU-direktivet om att informationen ska lämnas på ett klart och begripligt sätt framgår direkt av den nya lagen. I övrigt kan närmare reglering om på vilket sätt som informationen ska lämnas och de skyldigheter som gäller för tillhandahållaren med anledning av detta införas med stöd av det bemyndigande som föreslås. I enlighet med EU-direktivet bör dessa formkrav även gälla då skyldigheten att lämna information innan ett avtal ingås framgår av lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler respektive marknadsföringslagen. Sveriges konsumenter efterfrågar reglering för det fall tillgång till internetuppkoppling saknas. Som framgår ovan innehåller EU-direktivet reglering om på vilket sätt som informationen ska lämnas. När den inte kan lämnas på ett varaktigt medium är det tillräckligt att den tillhandahålls i ett dokument som kan laddas ner. Någon ytterligare skyldighet bedöms inte behövas.

När det gäller personer med funktionsnedsättning ska informationen lämnas i ett särskilt format i enlighet med unionsrätt om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster. Europaparlamentet och rådet har antagit det s.k. tillgänglighetsdirektivet, dvs. direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Bestämmelser som genomför direktivet ska som utgångspunkt tillämpas från och med den 28 juni 2025. En utredning har överlämnat ett betänkande med förslag på hur tillgänglighetsdirektivet bör genomföras i Sverige (SOU 2021:44). Som *Myndigheten för delaktighet* efterlyser omfattar utredningen även vissa krav som följer av EU-direktivet. Betänkandet har remisshandlats och bereds i Regeringskansliet. Det kan alltså finnas skäl att återkomma till frågan om ett tillgängligt format för sådana slutanvändare.

En sammanfattning av avtalet ska tillhandahållas

Utöver informationskraven som behandlas ovan ska konsumenten enligt artikel 102.3 i EU-direktivet ges en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Sammanfattningen ska innehålla de viktigaste delarna av infor-

mationskraven enligt artiklarna 5 och 6 i konsumenträttighetsdirektivet och bilaga 8 till EU-direktivet. Skyldigheten att ge en sammanfattning av de viktigaste informationskraven införs för att underlätta konsumentens val inför ett avtalsingående. I skäl 261 i EU-direktivet anges att sammanfattningen bör vara kortfattad och lättläst, och helst inte vara längre än motsvarande en A4-sida eller, om ett antal olika tjänster paketeras i ett enda kontrakt (se avsnitt 16.9), inte vara längre än tre A4-sidor.

Kommissionen har antagit genomförandeförordning (EU) 2019/2243 av den 17 december 2019 om fastställande av en mall för avtalssammanfattning som ska användas av tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972. I bilagan till förordningen finns den mall som ska användas av tillhandahållare i enlighet med EU-direktivet. Syftet med mallen är att underlätta jämförbarheten och minska kostnaderna för efterlevnad av skyldigheten att lämna en sammanfattning. Förordningen är bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna. Regeringen anser, till skillnad från *Microsoft Sverige AB*, att det inte är nödvändigt att upplysa om genomförandeförordningen i lag. Att en sanktionsavgift tas ut av den som inte tillhandahåller en sammanfattning av avtalet i enlighet med genomförandeförordningen framgår uttryckligen av de bestämmelser om sanktionsavgifter som föreslås i avsnitt 21.4.

Tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster ska fylla i mallen med den information som krävs och avgiftsfritt lämna sammanfattningen till konsumenter innan avtalet ingås. Vidare framgår av artikel 102.3 att om det av objektiva tekniska skäl är omöjligt att lämna sammanfattningen innan avtalet ingås, ska sammanfattningen utan onödigt dröjsmål lämnas senare, och avtalet ska träda i kraft när konsumenten har bekräftat sitt samtycke efter att ha mottagit avtalssammanfattningen. Liksom kravet på information som ska lämnas innan ett konsumentavtal ingås anser regeringen att de bestämmelser som genomför artikel 102.3 bör vara av offentligrättslig karaktär. Tillsynsmyndigheten övervakar att bestämmelserna följs. Överträdelser får dock ingen effekt för det enskilda avtalet och bestämmelserna påverkar inte heller t.ex. civilrättsliga bestämmelser om ångerrätt enligt lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

Kravet på att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet är grundläggande för regleringen av informationskrav i samband med avtal och bör därför komma till uttryck i lagen. Det bör av den nya lagen därmed framgå att en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet ska tillhandahållas avgiftsfritt innan ett avtal ingås. Kvalitetskravet på sammanfattningen, dvs. att den ska vara kortfattad och lättläst, framgår av EU-direktivet. I fråga om den information som ska lämnas innan avtalet ingås anger EU-direktivet att den ska lämnas på ett klart och begripligt sätt. Det är inte förenligt med principen om fullharmonisering (se avsnitt 16.1.1) att, som Sveriges konsumenter önskar, införa andra kvalitetskrav i den delen.

Det bör också av lagen framgå att om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas så snart som möjligt därefter. Av direktivet framgår att avtalet i ett sådant fall ska gälla först när konsumenten har bekräftat sin vilja att ingå avtalet efter

att ha mottagit sammanfattningen. Tillhandahållaren bör därför vara skyldig att tillämpa ett sådant villkor.

Vissa andra slutanvändare än konsumenter

Bestämmelserna i 5 kap. 15 § LEK gäller till förmån för andra slutanvändare enbart på begäran (s.k. opt in-reglering). I artikel 102 i EU-direktivet finns i stället en s.k. opt out-reglering. Bestämmelserna om informationskrav och sammanfattning av avtalet ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag eller små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av bestämmelserna frångås. I skäl 259 i EU-direktivet anges att dessa företags och organisationers förhandlingsposition är jämförbar med konsumenters och att de därför bör ha ett lika starkt skydd, såvida de inte uttryckligen avstår från dessa rättigheter (se avsnitt 16.1.3). För att genomföra artikel 102.2 bör därför bestämmelserna om informationskrav också tillämpas när ett avtal ingås med dessa slutanvändare, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås. Detta bör regleras särskilt.

Bestämmelserna i 2 kap. 2 § lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och 22 a § marknadsföringslagen omfattar endast konsumenter. För att genomföra EU-direktivet bör det av den nya lagen framgå att de paragraferna även tillämpas när ett avtal ingås med mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, på motsvarande sätt som gäller för de sektorsspecifika informationskraven. Som PTS påpekar är det endast bestämmelserna om information innan ett avtal ingås som därmed görs tillämpliga enligt den nya lagen för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller vissa organisationer. Bestämmelserna i de nämnda lagarna kommer på så sätt att omfattas av den nya lagens tillsynsbestämmelser (se avsnitt 20) på motsvarande sätt som andra bestämmelser i den nya lagen. Det innebär att PTS i egenskap av tillsynsmyndighet kommer att ansvara för tillsynen över att de allmänna informationskraven följs i fråga om andra slutanvändare än konsumenter. Samtidigt utövar Konsumentverket tillsyn över konsumentskyddsbestämmelser inom sitt ansvarsområde.

Som PTS konstaterar kommer de allmänna informationskraven alltså att falla under olika myndigheters tillsynsansvar och också kunna bli föremål för prövning av olika domstolsslag beroende på om det är en konsument eller t.ex. ett mikroföretag som berörs. Regeringen anser att ett och samma avtal i möjligaste mån ska falla inom en myndighets ansvar. Att skilja på allmänna och sektorsspecifika informationskrav i förhållande till den vidare kretsen av slutanvändare på det sättet att samma avtalsförhållande kan komma att bli föremål för tillsynsåtgärder av två myndigheter vore olyckligt. Att PTS får ett samlat ansvar för aktuella bestämmelser i förhållande till denna krets framstår som lämpligare. PTS har redan i dag tillsynsansvar över jämförbara bestämmelser om innehåll i avtal enligt 5 kap. 15 § LEK. Frågorna i sig är alltså inte nya för vare sig myndigheten eller förvaltningsdomstolarna. Regleringen är sektorsspecifik och bör därför följa den ordning som gäller för lagen i övrigt i fråga om överklagande och handläggning i domstol.

Regeringen delar synpunkten att en enhetlig tillämpning och praxisbildning är viktig. Som *Konsumentverket* framhåller förutsätter det en dialog mellan PTS och Konsumentverket. Att PTS ska samråda med be-

rörda myndigheter och ta initiativ till ett löpande informationsutbyte i bl.a. konsumentfrågor framgår av 11 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen. Att myndigheterna inom sina verksamhetsområden ska samverka med andra myndigheter framgår även av 8 § förvaltningslagen (2017:900). Det finns därmed förutsättningar för myndigheterna att bedriva sin respektive tillsyn på ett enhetligt sätt.

Informationen som avtalsinnehåll

Av artikel 102.4 i EU-direktivet framgår att informationen om avtalet och avtalssammanfattningen ska utgöra en integrerad del av avtalet som endast får ändras om parterna uttryckligen kommer överens om det. Den information och sammanfattning som ska lämnas innan ett avtal ingås ska alltså som utgångspunkt utgöra avtalsinnehåll. I konsumenträttighetsdirektivet finns en motsvarande reglering, som genomförs i 2 kap. 8 § lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Av den paragrafen framgår att om konsumenten eller näringsidkaren gör gällande att avtalet inte överensstämmer med den information som har lämnats krävs det att den parten visar att parterna träffat en uttrycklig överenskommelse om att avtalet har ett annat innehåll än det som följer av informationen (prop. 2013/14:15 s. 86). Som framgår ovan bör den reglering som genomför artikel 102 i EU-direktivet vara offentligrättslig. Det bör i den nya lagen införas en skyldighet för tillhandahållaren att se till att informationen om avtalet och avtalssammanfattningen, som ska lämnas till en konsument innan ett avtal ingås, blir avtalsinnehåll. I enlighet med direktivet bör skyldigheten gälla under förutsättning att parterna inte uttryckligen har kommit överens om något annat.

Olika kategorier av slutanvändare definieras

Uttrycket konsument definieras i artikel 2.15 i EU-direktivet och motsvarar definitionen i det s.k. direktivet om otillbörliga affärsmetoder, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004. Definitionen har förts in i marknadsföringslagen (2008:486) och utformats i överensstämmelse med annan konsumenträttslig lagstiftning (prop. 2007/08:115 s. 142).

Uttrycket definieras i ramdirektivet men någon definition har inte förts in i LEK. Av förarbetena framgår att det är konsumenter enligt den svenska konsumentskyddslagstiftningen som avses (prop. 2002/03:110 s. 361). Eftersom EU-direktivet inte innebär någon ändring i denna del anser regeringen, till skillnad från PTS, inte att det nu finns skäl att införa en definition av uttrycket. Med konsument bör även enligt den nya lagen avses konsument enligt svensk konsumentskyddslagstiftning.

Som framgår av avsnitt 16.1.3 utvidgas vissa av direktivbestämmelserna som gäller till förmån för konsumenter till att även skydda mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte. Dessa kategorier av slutanvändare definieras inte i EU-direktivet. I skäl 68 finns en hänvis-

ning till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

I artikel 2.3 i bilagan till rekommendationen definieras mikroföretag som företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger två miljoner euro per år. Små företag definieras enligt artikel 2.2 som företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år.

Kommissionens rekommendation används i svensk rätt på flera andra områden för att definiera mikroföretag och små företag, senast i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster. En definition enligt kommissionens rekommendation av stora företag finns i lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag (se 2 §). På motsvarande sätt bör definitionerna av mikroföretag och små företag enligt kommissionens rekommendation föras in i den nya lagen.

Hi3G Access AB invänder mot att de företag som omfattas av definitionerna i realiteten kan jämställs med konsumenter. Enligt EU-direktivet motiverar företagens förhandlingsposition att de bör åtnjuta ett lika starkt skydd som konsumenter (skäl 259). Ett lägre krav på samtycke för att frångå skyddsbestämmelserna, som bolaget förordar, skulle enligt regeringens mening strida mot direktivet och innebära en uppenbar möjlighet att kringgå det skydd för mikroföretag och små företag som direktivet föreskriver. För att frångå bestämmelserna krävs ett uttryckligt samtycke. Innebörden av det kravet får avgöras i det enskilda fallet.

Vidare framgår av skäl 259 i EU-direktivet att med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar. I skälet anges att det vanligtvis handlar om välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer. Någon ytterligare ledning ges inte i EU-direktivet. Den nya lagen ska tolkas i ljuset av EU-direktivet. Det är EU-domstolen som är den yttersta uttolkaren av EU-rätten. Det är inte lämpligt att i den nya lagen fastställa en nationell definition av uttrycket, som PTS efterfrågar, utan frågan får överlämnas till rättstillämpningen att avgöra. Någon definition av denna kategori av slutanvändare bör därför inte föras in i den nya lagen.

16.5 Insyn och offentliggörande av information

Regeringens förslag: Den allmänna skyldigheten om insyn och möjligheten för regleringsmyndigheten att ålägga tillhandahållare att offentliggöra information om tjänsternas kvalitet ska föras över till den nya lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om information som omfattas av skyldigheten om insyn.

Regleringsmyndigheten ska också få ålägga den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst att informera konsumenter om i vilken utsträckning som kvaliteten på tjänsten är beroende av externa faktorer.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Verizon Sweden AB* anser dock att den allmänna skyldigheten att offentliggöra information inte ska gälla i förhållande till stora företag. På motsvarande sätt anser företaget att möjligheten att ålägga tillhandahållare att offentliggöra information om tjänsternas kvalitet inte heller ska omfatta tillhandahållare vars kunder är stora företag. *Microsoft Sverige AB* efterfrågar en komplettering av bestämmelserna om information om tjänsternas kvalitet för att förtydliga under vilka förutsättningar skyldigheten får åläggas. *Myndigheten för delaktighet* anser att förslaget bör kompletteras med en analys av tillgänglighetsdirektivets betydelse för bestämmelserna.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

I 5 kap. 17, 17 a och 18 §§ LEK finns bestämmelser om insyn och offentliggörande av information. Paragraferna genomför artiklarna 21.1, 21.3 och 22.1 i USO-direktivet, som har förts över till artiklarna 103 och 104.1 i EU-direktivet med vissa ändringar och tillägg.

Skyldigheten om insyn behålls

I artikel 103.1 i EU-direktivet ställs krav på att tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster, eller den behöriga myndigheten själv, offentliggör viss information för att slutanvändarna ska kunna göra välinformerade val. Den information som ska offentliggöras listas i bilaga 9 till EU-direktivet. Informationen omfattar t.ex. företagets kontaktuppgifter, en beskrivning av de tjänster som erbjuds, taxor, villkor för standardavtal och tvistlösningsförfaranden. Informationen ska offentliggöras på ett tydligt, heltäckande och maskinläsbart sätt och i ett format som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning. Vidare ska informationen uppdateras regelbundet. Behöriga myndigheter får ange ytterligare krav avseende i vilken form sådan information ska offentliggöras. En nyhet är kravet på att informationen på begäran ska lämnas till den behöriga myndigheten innan den offentliggörs.

Direktivbestämmelsen motsvarar i stora drag artikel 21.1 i USO-direktivet, dock med visst förändrat innehåll i sak och språkliga ändringar. I huvudsak är den information som ska offentliggöras enligt bilaga 9 dock densamma.

USO-direktivets bestämmelser om skyldighet att hålla information allmänt tillgänglig har genomförts i 5 kap. 17 § LEK. PTS har meddelat allmänna råd (PTSFS 2009:7) om information om priser, taxor och allmänna villkor. Regeringen anser att en motsvarande paragraf bör tas in i den nya lagen för att genomföra artikel 103.1. Med hänsyn till att artikeln har ett annat tillämpningsområde och delvis annat innehåll behövs dock vissa ändringar.

Av artikel 103.1 framgår att paragrafens tillämpningsområde bör omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster. För att ansluta till direktivtexten bör det anges att en tillhandahållare ska offentliggöra information i stället

för att hålla information allmänt tillgänglig. I bilaga 9 anges uttryckligen att syftet med regleringen är att säkerställa att alla slutanvändare kan göra välinformerade val. Regeringen anser därför, till skillnad från *Verizon Sweden AB*, att det inte är förenligt med EU-direktivet att utesluta stora företag från de slutanvändare som ska få del av informationen.

Kraven på att informationen ska vara tydlig, heltäckande och aktuell bör framgå av lagen. När det gäller vilken information som ska offentliggöras bör lämpligen de informationskrav som framgår av bilaga 9 regleras i myndighetsföreskrifter. Till skillnad från regleringen i LEK krävs det därmed att ett normgivningsbemyndigande införs i den nya lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om sådan information som ska offentliggöras enligt artikel 103.1. Bemyndigandet gör det möjligt för PTS att föreskriva vilken information som är relevant och som ska offentliggöras av tillhandahållarna i enlighet med bilagan. Därmed säkerställs enligt regeringens mening även skyldighetens förenlighet med proportionalitetsprincipen, som Verizon Sweden AB ifrågasätter. Med stöd av bemyndigandet kan också föreskrifter meddelas om bl.a. formerna för informationslämnandet enligt artikel 103.1.

Som *Myndigheten för delaktighet* uppmärksammar hänvisar EU-direktivet i fråga om information till personer med funktionsnedsättning till unionsrätt om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Arbete pågår med att genomföra det s.k. tillgänglighetsdirektivet (EU) 2019/882 i Sverige (se avsnitt 16.4). Det är möjligt att med stöd av bemyndigandet meddela föreskrifter om offentliggörande av information för det fall sektorsspecifik reglering behövs.

Informationen ska på begäran även lämnas till regleringsmyndigheten innan den offentliggörs, se vidare avsnitt 19.3.

Möjligheten att ålägga en skyldighet att tillhandahålla information direkt till abonnenter utgår

Artikel 103.1 i EU-direktivet tar i första hand sikte på att tillhandahållarna ska hålla informationen allmänt tillgänglig. Artikel 21.3 i USO-direktivet går längre genom att kräva en mer aktiv handling av företaget än att bara offentliggöra informationen. Tillhandahållaren ska kunna åläggas att tillhandahålla vissa uppgifter direkt till abonnenter. Artikeln har genomförts i 5 kap. 17 a § LEK. Den saknar dock motsvarighet i EU-direktivet. Mot den bakgrunden är det enligt regeringens mening inte motiverat att behålla paragrafen.

Regleringsmyndigheten får ålägga tillhandahållare att offentliggöra information om tjänsternas kvalitet

Enligt artikel 104.1 i EU-direktivet får de nationella regleringsmyndigheterna också kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster offentliggör information om tjänsternas kvalitet till slutanvändarna och om åtgärder som vidtagits för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Offentliggörande av information om tjänsternas kvalitet regleras i 5 kap. 18 § LEK. Den paragrafen bör föras över till den nya lagen.

Artikel 104.1 innehåller en begränsning jämfört med tidigare reglering på det sättet att möjligheten att kräva att information om tjänsternas kvalitet offentliggörs gäller i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet, antingen direkt eller genom ett tjänstenivåavtal om detta. Informationen ska offentliggöras för slutanvändarna. Det saknas stöd i EU-direktivet för att, som Verizon Sweden AB förordar, utesluta tillhandahållare som endast har stora företag som kunder. Olika kategorier av slutanvändare har som Verizon Sweden AB påpekar olika behov av information om tjänsternas kvalitet. Att sådan hänsyn tas när regleringsmyndigheten överväger om en skyldighet ska åläggas säkerställs dock med stöd av proportionalitetsprincipen, som myndigheten är bunden av.

En nyhet enligt artikel 104.1 är också att de nationella regleringsmyndigheterna får kräva att tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ska informera konsumenter om i vilken utsträckning som kvaliteten på de tjänster som de tillhandahåller är beroende av externa faktorer, såsom kontroll av överföringen av signaler eller internetuppkopplingens kvalitet. När det gäller det allmänna kvalitetskravet på informationen anges att den ska vara uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell. Dessa ändringar och tillägg bör därför föras in i paragrafen. I och med begränsningen av möjligheten att ålägga skyldigheten, dvs. att tillhandahållaren utövar kontroll över nätdelarna, införs det förtydligande som *Microsoft Sverige AB* efterfrågar. Som framgår av direktivet ska åtgärder i syfte att säkerställa tjänsternas kvalitet överensstämma med TSM-förordningen (EU) 2015/2120.

Vidare framgår av artikel 104.2 att nationella regleringsmyndigheter ska specificera parametrar för att mäta tjänsternas kvalitet och de tillämpliga mätmetoderna samt innehållet i, formen och sättet för hur informationen ska offentliggöras. Vid behov ska parametrarna, definitionerna och mätmetoderna i bilaga 10 till EU-direktivet användas. Regeringen har med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen befogenhet att meddela föreskrifter om verkställighet av lag. Normgivningsmakten kan också delegeras till en myndighet under regeringen (8 kap. 11 § regeringsformen). Närmare bestämmelser i detta avseende kan därmed meddelas i verkställighetsföreskrifter.

Informationen ska på begäran även lämnas till regleringsmyndigheten innan den offentliggörs, se vidare avsnitt 19.3.

16.6 Reglering om tjänstekvalitet behövs inte

Regeringens bedömning: Det bör inte meddelas föreskrifter om krav på lägsta tjänstekvalitet.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har ingen invändning mot den. *TV4 Media* anser dock att det finns stora risker med att ta bort möjligheten att meddela föreskrifter mot bakgrund av de allvarliga konsekvenser som avsteg från principen om nätneutralitet kan få.

Skälen för regeringens bedömning: I 5 kap. 6 d § LEK finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om krav på lägsta tjänstekvalitet. Paragrafen genomför artikel 22.3 i USO-direktivet, som syftar till att förebygga försämring av tjänster och förhindrad eller långsam trafik i näten. Någon motsvarande reglering finns inte i EU-direktivet.

Bemyndigandet infördes mot bakgrund av debatten om nätneutralitet, dvs. farhågor om att nätoperatörer som tillhandahåller internetanslutning till slutkunder hindrar eller styr och prioriterar trafik på ett sätt som minskar kundernas möjligheter att ta del av det innehåll och de tjänster de vill på internet.

Nätneutralitet regleras i artiklarna 3 och 4 i TSM-förordningen (EU) 2015/2120. Av artikel 3.3 framgår bl.a. att leverantörer av internetanslutningstjänster som huvudregel inte får blockera, sakta ned, ändra, begränsa, störa, försämra eller diskriminera specifikt innehåll, specifika applikationer eller tjänster eller specifika kategorier av dessa. Paragrafen i LEK har enligt regeringens bedömning därför numera begränsad praktisk betydelse. PTS har inte meddelat några föreskrifter om krav på lägsta tjänstekvalitet. Regeringen ser inte heller de risker som *TV4 Media* påtalar med att ta bort bemyndigandet, då principen om nätneutralitet fortfarande gäller. TSM-förordningen är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Möjligheten att meddela föreskrifter om detta behövs därför inte.

16.7 Bindningstid, uppsägning av avtal m.m.

16.7.1 Avtalets bindningstid

Regeringens förslag: Bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation om maximal bindningstid ska i allt väsentligt föras över till den nya lagen. Den ska gälla avtal om en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Den maximala bindningstiden ska inte hindra att en konsument binds under längre tid än 24 månader om det är fråga om ett avtal som gäller avbetalning avseende anläggande av en fysisk anslutning till ett elektroniskt kommunikationsnät. Ett sådant avtal får inte omfatta terminalutrustning och inte heller innehålla villkor som strider mot slutanvändarrättigheter som rör ändring av avtal, maximal uppsägningstid, operatörslåst terminalutrustning, kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid och påföljder vid fel.

Bestämmelserna om maximal bindningstid och avbetalningskontrakt avseende anläggande av en fysisk anslutning ska gälla även i fråga om avtal som ingås med slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Konsumentverket* och *Sveriges konsumenter* anser däremot att bindningstiden ska vara maximalt 12 månader, medan *PTS* vill ta bort bindningstider helt eller bestämma en väsentligt kortare tid än 24 månader. *Tele2 AB* framhåller att innebörden av bindningstid behöver förtydligas och anser att ett nytt och identiskt avtal med 24 månaders bindningstid bör kunna ingås när ett tidigare 24-månadersavtal har löpt ut.

Skälen för regeringens förslag

Den maximala bindningstiden behålls med viss ändring

I 5 kap. 15 a § LEK finns bestämmelser om maximal bindningstid för avtal mellan slutanvändare och tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. I konsumentavtal får den inledande bindningstiden inte överstiga 24 månader. Även andra slutanvändare än konsumenter har möjlighet att i enskilda fall åberopa skyddsregeln. Bestämmelserna genomför artikel 30.5 i USO-direktivet.

I EU-direktivet regleras avtalstid i artikel 105.1, som delvis har ett annat innehåll än USO-direktivet. Enligt EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal inte hämmar byte av tjänstetillhandahållare och att avtal som ingås mellan konsumenterna och tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster inte föreskriver en bindningstid som överstiger 24 månader. I bestämmelsen i USO-direktivet anges i stället ”inledande bindningstid”. Ändringen i EU-direktivet är ett förtydligande av att det är den totala bindningstiden som avses. Ett avtal med 24 månaders bindningstid kan alltså inte förlängas med ytterligare bindningstid. Det finns dock inget som hindrar att avtalet fortsätter att löpa tills vidare.

Artikel 105.1 i EU-direktivet medger undantag från principen om fullharmonisering (se avsnitt 16.1.1) i och med att det i artikeln anges att medlemsstaterna får införa eller bibehålla bestämmelser som föreskriver kortare maximala bindningstider. Att föreskriva en kortare maximal bindningstid, som flera remissinstanser föreslår, låter sig inte göras nu eftersom det saknas beredningsunderlag för en sådan ändring. Regeringen ser dock att det kan finnas skäl att återkomma till den frågan.

För att genomföra artikel 105.1 bör sammantaget bestämmelsen om maximal bindningstid i 5 kap. 15 a § LEK föras över till den nya lagen med den ändringen att ordet inledande utgår framför bindningstid i enlighet med den ändrade lydelsen i EU-direktivet. Paragrafen ska gälla avtal som ingås mellan en konsument och tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Skyldigheten att erbjuda ett avtal med en längsta giltighetstid om 12 månader utgår

Enligt 5 kap. 15 a § LEK finns även en skyldighet att erbjuda slutanvändare ett tidsbegränsat avtal med en längsta giltighetstid på 12 månader. Motsvarande bestämmelse i USO-direktivet har inte förts över till EU-direktivet.

Paragrafen i LEK har inte haft avsedd effekt. Avtal där t.ex. en smarttelefon och annan terminalutrustning eller ett paket av attraktiva tjänster ingick till ett förmånligare pris, erbjöds framför allt med 24 månaders bindningstid. Slutanvändare upplevde sällan erbjudanden om avtal med 12 månaders bindningstid som attraktiva i jämförelse. Den avsedda effekten, dvs. att få slutanvändare att välja en kortare avtalsperiod och därmed stimulera ökad rörlighet på marknaden, uppnåddes därför inte. Eftersom bestämmelsen inte heller förts över till EU-direktivet, finns det inte skäl att behålla regleringen.

Vissa andra slutanvändare än konsumenter

Till skillnad från vad som gäller enligt 5 kap. 15 a § LEK kan skyddsregeln om maximal bindningstid i EU-direktivet inte åberopas av alla slutanvändare. Av artikel 105.2 i EU-direktivet framgår nämligen att bestämmelserna, utöver konsumenter, enbart gäller även för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Det förutsätter att dessa slutanvändare inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås. Det bör föras in en bestämmelse i den nya lagen med motsvarande innebörd. Det kan noteras att bestämmelsen i LEK, även om dess lydelse omfattar alla slutanvändare, i första hand tar sikte på mikroföretag och små företag som kan föredra ett avtal som är anpassat efter konsumenters behov (prop. 2010/11:115 s. 178). Att kretsen av slutanvändare som skyddas av bestämmelsen snävas in bör därmed inte innebära någon större förändring.

Avbetalningskontrakt för anläggande av fiber

Nytt i artikel 105.1 i EU-direktivet är också att bestämmelserna om maximal bindningstid inte ska gälla för löptiden för ett avbetalningskontrakt där konsumenten i ett separat avtal har gått med på att göra avbetalningar enbart för anläggande av en fysisk anslutning, i synnerhet till nät med mycket hög kapacitet. Det kan t.ex. röra sig om ett avtal om bredband via fiber där en konsument kan betala av en skuld för själva anläggandet av fiber under en längre tid än 24 månader.

Som anges i skäl 273 i EU-direktivet kan det hända att konsumenterna föredrar och drar nytta av en längre återbetalningsperiod för fysisk anslutning och att sådana konsumentåtaganden kan vara en viktig faktor för att underlätta anläggandet av nät med mycket hög kapacitet fram till eller mycket nära slutanvändarnas lokaler. Vidare får enligt artikel 105.1 ett sådant avbetalningskontrakt som ingås med en konsument inte innefatta terminalutrustning, såsom en router eller ett modem, och det får inte heller hindra konsumenter från att utöva sina rättigheter enligt artikel 105.

I skäl 273 anges särskilt att det är konsumentens rätt att byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster som inte bör inskränkas av sådana återbetalningsperioder. Motsvarande undantag bör därmed föras

in i den nya lagen. Det bör av lagen framgå att ett sådant avtal avseende anläggande av en fysisk anslutning till ett elektroniskt kommunikationsnät som avses i direktivet inte får omfatta terminalutrustning och inte heller innehålla villkor som strider mot de rättigheter för slutanvändare som framgår av artikel 105, dvs. i fråga om ändring av avtal, maximal uppsägningstid för avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt, kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid och påföljder vid fel. Även de nationella bestämmelserna om maximal uppsägningstid i konsumentavtal och operatörslåst terminalutrustning som har stöd i artikel 105 bör omfattas.

I enlighet med artikel 105.2 bör bestämmelserna, utöver konsumenter, gälla även i fråga om avtal som ingås med slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

16.7.2 Ändring av avtal

Regeringens förslag: Om den som tillhandahåller en slutanvändare en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst vill ändra avtalet, ska slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt underrättas om ändringen minst en månad innan den träder i kraft. Underrättelsen ska lämnas på ett varaktigt medium och innehålla information om slutanvändarens rätt att säga upp avtalet. Inom tre månader från underrättelsen ska en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren få säga upp avtalet utan ytterligare kostnad.

Skyldigheten ska inte gälla nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Skyldigheten ska inte heller gälla om ändringen av avtalet enbart är till slutanvändarens fördel, är av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller krävs för att avtalet ska vara förenligt med unionsrätten eller nationell rätt.

När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster ska med slutanvändare avses endast konsumenter, mikroföretag och andra små företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock inte bestämmelser i lag om på vilket sätt som underrättelsen ska lämnas och om innehållet i underrättelsen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Konsumentverket* och *Sveriges konsumenter* efterlyser dock vissa förtydliganden, bl.a. av hur bestämmelserna förhåller sig till avtal med bindningstid. *PTS* anser att regleringen blir tydligare och mer rättssäker om direktivbestämmelserna genomförs helt i lag. *Discovery Networks Sweden AB* invänder mot att tidsfristen förlängs till tre månader och anser att skyddsbehovet redan tillgodoses genom nuvarande reglering samt PTS tillsyn. *Telenor Sverige AB* förutsätter att regleringen innebär att en slutanvändare som invänder mot de nya villkoren efter att de har trätt i kraft har godkänt att de tillämpas under tiden fram till att avtalet upphör. *Verizon Sweden AB* anser att bestämmel-

serna ska vara dispositiva för tjänster som tillhandahålls stora företag, eftersom de inte har behov av slutanvändarskyddet.

Skälen för regeringens förslag

En mer detaljerad reglering om ändring av avtal

I 5 kap. 16 § LEK finns bestämmelser om ändring av avtalsvillkor. Den som tillhandahåller abonnenter ett elektroniskt kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster ska, om den vill ändra avtalet, underrätta abonnenten om ändringen minst en månad innan den träder i kraft. En abonnent som inte godtar de nya villkoren får säga upp avtalet utan att drabbas av någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse. I underrättelsen ska abonnenten upplysas om sin rätt att säga upp avtalet. Paragrafen genomför artikel 20.2 i USO-direktivet. PTS har meddelat allmänna råd (PTSFS 2009:6) om underrättelse vid villkorsändring.

Paragrafen omfattar villkorsändring av avtal generellt och är inte begränsad till endast tillsvidareavtal. Med bindningstid avses den tid som slutanvändaren förbinder sig att köpa en viss tjänst från en och samma tillhandahållare (prop. 2010/11:115 s. 178). Slutanvändaren är bunden till avtalet med de villkor som överenskommits när avtalet ingicks. Om tillhandahållaren däremot ändrar villkoren, finns en rätt för slutanvändaren att säga upp avtalet. Huvudregeln är dock fortfarande att avtalet gäller civilrättsligt under hela avtalstiden för båda parter och att inga ändringar kan göras i avtalet. Regeringen vill understryka att rätten att frånträda avtalet utgör ett skydd för slutanvändarna. Bestämmelserna reglerar inte om och på vilket sätt en tillhandahållare kan ändra ingångna avtal.

Motsvarande bestämmelser i artikel 105.4 i EU-direktivet har till stor del ändrats och blivit mer detaljerade. Numera anges det uttryckligen vilka villkorsändringar som inte kräver en underrättelse och inte ger rätt att säga upp avtalet. Bestämmelserna i 5 kap. 16 § första stycket LEK bör föras över till den nya lagen med de ändringar som framgår av EU-direktivet.

Skyldigheterna ska i enlighet med direktivet gälla för tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Av lagen bör det också framgå att bestämmelserna inte gäller om ändringen av avtalet enbart är till slutanvändarens fördel, är av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätten eller nationell rätt.

Sveriges konsumenter efterfrågar ett förtydligande av om rätten att säga upp avtalet omfattar det fallet att en operatör säljer sin kundstock till en annan operatör som konsumenten i fråga inte vill vara kund hos. Förutsättningarna för att kunna ändra ett avtal utan att slutanvändarskyddet träder in framgår av de bestämmelser som föreslås. Huruvida en ändring inte medför några nackdelar för slutanvändaren får avgöras i det enskilda fallet.

Enligt artikel 105.7 i EU-direktivet ska bestämmelserna om villkorsändring i fråga om överföringstjänster som används för maskin-till-maskin-tjänster endast gälla till förmån för slutanvändare som är konsumenter, mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. De kategorier av slutanvändare som bestämmelserna om ändring av avtal ska skydda i fråga om sådana tjänster bör därför begränsas. När det gäller andra elektroniska kommunikationstjänster som omfattas av bestämmel-

serna är det inte förenligt med EU-direktivet att, som *Verizon Sweden AB* förordar, behandla slutanvändare som är stora företag annorlunda än övriga kategorier av slutanvändare. Artikel 105 är fullharmoniserad (se avsnitt 16.1.1). Regeringen anser därmed att alla slutanvändare bör omfattas av skyddet i fråga om internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

Rätten att säga upp avtalet förlängs till tre månader

EU-direktivet medger flexibilitet för medlemsstaterna att förlänga tidsfristen under vilken en slutanvändare ska ha rätt att säga upp avtalet utan kostnad, för det fall denne inte godtar de nya villkoren. Enligt nuvarande regler ska slutanvändaren underrättas om ändringen av avtalet minst en månad i förväg. Slutanvändaren har då en månad på sig att säga upp avtalet. Det innebär i praktiken att när villkorsändringen trätt i kraft finns det inte längre någon möjlighet att säga upp avtalet. Det är först i samband med att t.ex. en prishöjning blir synlig på fakturan som en slutanvändare får se vad villkorsändringen faktiskt innebär och vilka konsekvenser den får i realiteten. Då har det oftast gått mer än en månad sedan prishöjningen aviserades och slutanvändaren är därmed bunden av det nya villkoret. Detta kan få långtgående konsekvenser, särskilt om avtalet har 24 månaders bindningstid och villkorsändringen är en prishöjning.

PTS har i dagsläget möjlighet att utöva tillsyn mot tillhandahållare om villkorsändringen inte har skett på rätt sätt. Slutanvändaren är dock fortfarande civilrättsligt bunden av avtalet. Om ändringar görs i avtalet, är slutanvändaren hänvisad till att vidta civilrättsliga åtgärder gentemot en operatör.

Risken för inlåsningseffekter minskar om fristen för att säga upp avtalet från underrättelsen förlängs så att slutanvändare t.ex. ges möjlighet att, i samband med efterföljande fakturering, se de faktiska konsekvenser som villkorsändringen medför. Även om slutanvändaren förutsätts ta del av information om nya avtalsvillkor möjliggör nuvarande reglering inte ett informerat agerande från slutanvändarens sida. Regeringen håller därför inte med *Discovery Networks Sweden AB* om att nuvarande bestämmelser är tillräckliga för att säkerställa ett effektivt slutanvändarskydd. Slutanvändare bör ha möjlighet att ta ställning till en villkorsändring till dess två faktureringstillfällen har passerat. Regeringen anser därför att det är motiverat att förlänga fristen för uppsägning av avtalet med anledning av villkorsändringar till totalt tre månader. Om underrättelsen sker en månad innan ändringen träder i kraft har slutanvändaren därmed, efter ikraftträdandet, ytterligare två månader på sig att säga upp avtalet. Mot den bakgrunden anser regeringen att det av den nya lagen bör framgå att en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren, inom tre månader från underrättelsen, får säga upp avtalet utan ytterligare kostnad.

Den förlängda tidsfristen innebär att en slutanvändare har rätt att under en begränsad tid säga upp avtalet även efter det att det nya avtalsvillkoret har trätt i kraft och tillämpas i avtalsförhållandet mellan tillhandahållaren och slutanvändaren. Som *Telenor Sverige AB* noterar reglerar bestämmelserna inte om det nya avtalsvillkoret ska gälla under tidsfristen.

Artikel 105.4 i EU-direktivet föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att underrättelsen görs på ett tydligt och begripligt sätt på ett varaktigt medium. Av artikeln framgår också att tillhandahållaren samtidigt med underrättelsen ska informera slutanvändarna om rätten att säga upp avtalet utan ytterligare kostnad om de inte godtar de nya villkoren. Liksom när det gäller bestämmelserna om information som ska lämnas innan ett avtal ingås (se avsnitt 16.4) anser regeringen att kvalitetskravet enligt EU-direktivet om att underrättelse ska ske på ett klart och begripligt sätt med fördel bör framgå direkt av lagen.

I promemorian föreslås att den reglering som i övrigt behövs för att genomföra artikeln när det gäller på vilket sätt som underrättelsen ska lämnas och om innehållet i underrättelsen bör meddelas i verkställighetsföreskrifter. Regeringen instämmer i *PTS* uppfattning att det blir tydligare om regleringen genomförs helt i lag. Att underrättelsen ska göras på ett varaktigt medium bör därför framgå av lagen.

Av 5 kap. 16 § första stycket LEK framgår att underrättelsen ska innehålla en upplysning om rätten att säga upp avtalet. Motsvarande bestämmelse bör tas in i den nya lagen för att genomföra direktivet.

16.7.3 Uppsägning av avtal

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om maximal uppsägningstid i konsumentavtal ska föras över till den nya lagen. De ska inte gälla nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst ska i ett avtal med bindningstid där avtalet förlängs automatiskt inte få ställa upp villkor som innebär att en slutanvändare, efter en sådan förlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden. Detta ska inte gälla nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållaren att till slutanvändaren lämna information inför en avtalsförlängning och årlig information om prisvillkor.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att bestämmelserna om maximal uppsägningstid i konsumentavtal ska omfatta alla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Hi3G Access AB* anser dock att det behöver förtydligas vad som avses med en månads uppsägningstid i bestämmelserna om konsumentavtal. *Sveriges konsumenter* efterfrågar ett förtydligande av hur uppsägningstiden ska räknas för avtal med automatisk avtalsförlängning och anser att det även bör införas ett slutanvändarskydd när det gäller uppsägning av avtal vid byte av bostadsort. *Verizon*

Sweden AB anser att de bestämmelser som omfattar alla slutanvändare bör göras dispositiva i fråga om tjänster som tillhandahålls stora företag.

Skälen för regeringens förslag

Maximalt en månads uppsägningstid för konsumenter behålls

I 5 kap. 15 b § LEK finns bestämmelser om uppsägning av avtal mellan konsumenter och tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Enligt paragrafen får tillhandahållaren i ett sådant avtal inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten är längre än en månad. I fråga om avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Paragrafen har till syfte att göra det enklare för konsumenter att säga upp abonnemang på elektroniska kommunikationstjänster. För närmare bakgrund till bestämmelserna se prop. 2013/14:79. USO-direktivet innehåller inte någon närmare reglering om uppsägning av avtal. I artikel 30.6 i USO-direktivet föreskrivs endast att medlemsstaterna ska se till att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal om elektroniska kommunikationstjänster inte hämmar byte av tjänsteleverantör.

Artikel 30.6 i USO-direktivet har förts över till artikel 105.1 i EU-direktivet. Där anges också att medlemsstaterna får anta eller behålla bestämmelser som föreskriver kortare maximala bindningstider än 24 månader. Artikel 105 är fullharmoniserad (se avsnitt 16.1.1), vilket hindrar bestämmelser i nationell rätt som avviker från direktivet.

I skäl 257 i EU-direktivet anges att medlemsstaterna bör kunna behålla nationella bestämmelser i frågor som inte specifikt behandlas i direktivet. Utöver bestämmelserna i artikel 105.3, som endast avser tidsbegränsade avtal med automatisk avtalsförlängning, finns det inte någon reglering om uppsägningstidens längd i EU-direktivet. Bestämmelserna om maximal uppsägningstid i LEK korresponderar med möjligheten enligt direktivet att nationellt bestämma kortare maximala bindningstider. Mot den bakgrunden är det enligt regeringens bedömning förenligt med EU-direktivet att behålla bestämmelserna i 5 kap. 15 b § LEK. I och med införandet av bestämmelserna har praxis när det gäller uppsägningstid i konsumentavtal gått från tre månader till en månad (jfr prop. 2013/14:79 s. 7). Konsumentnyttan som bestämmelserna medför bedöms fortfarande hög. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster är undantagna från EU-direktivets reglering om maximala bindningstider. Det är inte möjligt att avvika från det tillämpningsområde som fastställs i direktivet. Tillhandahållare av sådana tjänster bör därför i enlighet med direktivet undantas från regleringen om uppsägningstid i konsumentavtal.

Regeringen konstaterar att förslaget i övrigt inte innebär någon ändring av gällande rätt. *Hi3G Access AB* efterfrågar ett förtydligande av hur uppsägningstiden ska tolkas. Innebörden är att konsumenten efter att maximalt en månad har förflutit inte längre ska vara bunden av avtalet. I lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid finns bestämmelser om hur tiden ska räknas.

En nyhet i EU-direktivet är bestämmelserna om rätt till uppsägning av ett tidsbegränsat avtal efter en automatisk avtalsförlängning. Enligt artikel 105.3 ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändare som ingått ett tidsbegränsat avtal som med stöd av avtalet eller nationell rätt får förlängas automatiskt, efter en sådan förlängning, har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid. Slutanvändaren ska i ett sådant fall inte behöva betala någon annan kostnad än avgifterna för erhållandet av tjänsten under uppsägningstiden. Vidare anges i artikeln att innan avtalet förlängs automatiskt, ska tillhandahållaren tydligt, i god tid och på ett varaktigt medium informera slutanvändaren om när avtalet löper ut och om hur avtalet kan sägas upp. Tillhandahållarna ska samtidigt ge slutanvändarna råd om de förmånligaste prisvillkoren som gäller för slutanvändarens tjänster. Slutligen anges också att tillhandahållare minst en gång per år ska ge slutanvändarna information om de förmånligaste prisvillkoren.

Regleringen omfattar tidsbegränsade avtal med automatisk avtalsförlängning. I skäl 274 i EU-direktivet anges att slutanvändare i ett fall med automatisk avtalsförlängning bör ha möjlighet att säga upp avtalet utan kostnad efter utgången av bindningstiden. Direktivet gör ingen skillnad på om avtalet förlängs på viss tid eller tills vidare. En slutanvändare ska efter en automatisk förlängning av avtalet ha möjlighet att när som helst avsluta avtalet med en månads uppsägningstid.

Bestämmelser som gäller när ett tidsbestämt avtal mellan en näringsidkare och en konsument innehåller villkor om att avtalet förlängs om konsumenten inte säger upp avtalet finns i lagen (2014:1449) om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning. Av bestämmelserna framgår bl.a. att en näringsidkare inför en förlängning av avtalet skriftligen ska påminna konsumenten om innebörden av villkoret om automatisk avtalsförlängning. Om en sådan påminnelse inte görs, har konsumenten rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan, dock tidigast till avtalstidens utgång (3 §). Lagens tillämpningsområde är begränsat till konsumentavtal. Lagen gäller inte heller om det finns särskilda bestämmelser om förlängning av avtal i annan lagstiftning eller om konsumenten efter förlängningen kan säga upp avtalet till upphörande inom tre månader från uppsägningen (1 §).

Artikel 105.3 i EU-direktivet är fullharmoniserad (se avsnitt 16.1.1) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. Artikeln är en sådan central skyddsregel för slutanvändare som bör framgå av lag. Eftersom den ställer upp ytterligare krav, bl.a. på maximal uppsägningstid, än de som redan följer av svensk rätt och dessutom gäller till förmån för alla slutanvändare, inte enbart konsumenter, behöver bestämmelsen genomföras i den nya lagen.

Villkor som innebär att en slutanvändare, efter en automatisk avtalsförlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid bör alltså förbjudas i den nya lagen. Slutanvändaren bör inte behöva betala någon annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden. Det är inte förenligt med EU-direktivet att som *Verizon Sweden AB* anser behandla slutanvändare som är stora företag annorlunda än övriga kategorier av slutanvändare. Alla slutanvändare bör omfattas av skyddet. Regleringen bör omfatta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummer-

oberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Sveriges konsumenter efterfrågar ett förtydligande av hur uppsägningstiden ska räknas. Innebörden av högst en månads uppsägningstid bör enligt regeringens mening vara densamma som i bestämmelsen om uppsägningstid i konsumentavtal, se ovan.

Skyldigheten enligt artikel 105.3 att informera innan en avtalsförlängning liksom de kvalitetskrav som anges i artikeln på den information som ska lämnas behöver också regleras särskilt. Som framgår ovan föreskriver artikel 105.3 också skyldigheter i fråga om råd och information om förmånligaste prisvillkor. Bestämmelserna har en sådan detaljnivå att de lämpligen bör genomföras i myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållaren att till slutanvändaren lämna information inför en avtalsförlängning och årlig information om prisvillkor. Bemyndigandet omfattar råd om de förmånligaste prisvillkoren.

Som Sveriges konsumenter noterar anges i skäl 276 i EU-direktivet att medlemsstaterna bör kunna föreskriva skydd för slutanvändarna när det gäller uppsägning av avtal om slutanvändare byter bostadsort. Regeringen konstaterar att artikel 105 inte innehåller några bestämmelser i detta avseende. Det saknas i detta ärende också underlag för att kunna bedöma behovet av att införa en sådan reglering.

16.7.4 Operatörslåst terminalutrustning

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om borttagande av operatörslås på terminalutrustning efter att bindningstiden har löpt ut ska i allt väsentligt föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. 15 c § LEK finns en skyldighet för den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som har träffat avtal med en konsument om abonnemang med bindningstid, i kombination med tillhandahållande av terminalutrustning, att efter den inledande bindningstiden på begäran av konsumenten ta bort operatörslås kostnadsfritt och utan dröjsmål. Bestämmelsen träffar t.ex. operatörslås på en smarttelefon som har sålts tillsammans med ett mobiltelefonabonnemang. Paragrafen syftar, i likhet med bestämmelserna om uppsägningstidens längd, till att göra det lättare att välja och byta leverantör (se prop. 2013/14:79 s. 12 f.).

Operatörslås definieras i paragrafens andra stycke. Med operatörslås avses sådana begränsningar när det gäller användningen av terminalutrustning som en tjänsteleverantör har infört eller låtit införa för att hindra att utrustningen används för nyttjande av andra leverantörers elektroniska kommunikationstjänster.

I paragrafens tredje stycke finns en skyldighet för tjänsteleverantören att omedelbart efter den inledande bindningstidens utgång på ett tydligt sätt

underrätta konsumenten om sin rätt att få ett operatörslås borttaget. I tredje stycket finns också en upplysningsbestämmelse om verkställighetsföreskrifter. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Som redogörs för i föregående avsnitt reglerar EU-direktivet borttagande av operatörslås när en slutanvändare har rätt att säga upp avtalet i förtid. Direktivet innehåller inte några andra bestämmelser om operatörslås. Bestämmelserna i 5 kap. 15 c § LEK träffas enligt regeringens bedömning därmed inte av direktivets fullharmoniserade område (se avsnitt 16.1.1). Syftet med bestämmelserna, att främja själva bytet av leverantör, har sin grund i skyldigheten enligt USO-direktivet att se till att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal inte hämmar byte av tjänsteleverantör. Den skyldigheten har förts över till artikel 105.1 i EU-direktivet. En skyldighet att ta bort operatörslås finns enligt direktivet vid uppsägning av avtalet i förtid. Regeringen anser mot den bakgrunden att de svenska bestämmelserna är förenliga med direktivet inom det fullharmoniserade området. Sammantaget bedöms det inte finnas något hinder mot att behålla den svenska regleringen. Bestämmelserna i 5 kap. 15 c § LEK bör föras över till den nya lagen.

16.7.5 Kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid

Regeringens förslag: När en slutanvändare, med stöd av unionsrätten eller nationell rätt, i förtid säger upp eller häver ett avtal som avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst, ska tillhandahållaren endast få begära kompensation för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. I ett sådant fall ska kompensationen inte få överstiga det lägsta beloppet av det tidsproportionellt beräknade restvärdet av utrustningen och summan av avgifterna för tjänsten under den återstående avtalsperioden. Tillhandahållaren ska vara skyldig att kostnadsfritt ta bort operatörslås senast vid betalning av kompensationen. När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster ska med slutanvändare avses endast konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om beräkning av kompensationen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att bestämmelser om hur kompensationen ska beräknas ska meddelas i myndighetsföreskrifter.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Sveriges konsumenter* anser dock att bestämmelserna behöver förtydligas i flera avseenden. *PTS* framhåller att det bör regleras i lag hur kompensationen ska beräknas. *Verizon Sweden AB* påtalar att stora företag inte behöver denna typ av slutanvändarskydd och anser därför att skyldigheten är oproportionerligt betungande i förhållande till sådana slutanvändare.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 105 i EU-direktivet innehåller även nya bestämmelser om den ersättning som en tillhandahållare kan begära när ett avtal sägs upp i förtid. Av artikel 105.6 första stycket framgår

att om en slutanvändare har rätt att säga upp ett avtal före utgången av den överenskomna avtalsperioden i enlighet med EU-direktivet, andra bestämmelser i unionsrätten eller nationell lagstiftning, ska slutanvändaren inte vara skyldig att betala någon annan ersättning än för subventionerad terminalutrustning som denne behåller. Artikeln omfattar andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Artikel 105.6 är fullharmoniserad (se avsnitt 16.1.1). Den är en sådan central skyddsregel för slutanvändare som bör framgå av lag. Det bör därför i den nya lagen införas en bestämmelse med motsvarande innebörd. I den svenska versionen av artikeln har det engelska ordet compensation översatts med ersättning. För att knyta an till den situation som avses i direktivet, dvs. att avtalet sägs upp i förtid, är kompensation en bättre översättning som bör användas i lagen. Bestämmelsen bör i enlighet med direktivet omfatta avtal om allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Bestämmelsen träffar avtal med bindningstid. Som förutsättning gäller också att rätten att säga upp avtalet har sin grund i unionsrätten eller nationell rätt. En rätt att säga upp avtalet finns enligt artikel 105.3 och 105.4, se avsnitt 16.7.2 och 16.7.3. Som framgår av nästa avsnitt finns det även enligt artikel 105.5 i EU-direktivet en rätt att säga upp avtalet i förtid om tjänsten inte motsvarar det som har avtalats i fråga om prestanda. I sådana fall ska konsumenten t.ex. få häva avtalet med stöd av konsumenttjänstlagen (1985:716). Den bestämmelse som nu föreslås behöver därför omfatta en rätt att i förtid både säga upp och häva ett avtal med stöd av unionsrätten eller nationell rätt.

Sveriges konsumenter efterfrågar ett klargörande av om bestämmelsen har civilrättslig verkan. Regeringen konstaterar att regleringen i LEK som utgångspunkt är offentligrättslig. Det gäller även de bestämmelser som innehåller rättigheter till skydd för slutanvändare (se t.ex. prop. 2010/11:115 s. 97). Den nya lagen innebär ingen ändring i det avseendet. Tillsynsmyndigheten ska övervaka att bestämmelsen följs och har möjlighet att ingripa inom ramen för den allmänna tillsynen. Den nya bestämmelsen innebär endast en begränsning av tillhandahållarens möjlighet att begära kompensation när avtalet sägs upp i förtid med stöd av unionsrätten eller nationell rätt. Förhållandet mellan tillhandahållaren och slutanvändaren regleras fortfarande i första hand av avtalet.

Enligt artikel 105.6 fjärde stycket ska tillhandahållaren kostnadsfritt häva eventuella förbehåll avseende användningen av terminalutrustningen i andra nät vid en tidpunkt som fastställts av medlemsstaterna, dock senast vid betalningen av ersättningen. Det som avses är att ta bort ett sådant operatörslås som definieras i 5 kap. 15 c § andra stycket LEK (se avsnitt 16.7.4). Skyldigheten att ta bort operatörslås kostnadsfritt bör framgå av lagen. Så länge terminalutrustningen i någon mening ägs av tillhandahållaren är det rimligt att tillhandahållaren har rätt att vidta nödvändiga åtgärder, som att tillämpa ett operatörslås, för att säkerställa att terminalutrustningen används på det sätt som avses enligt abonnemangsavtalet. Tidpunkten för att ta bort operatörslås bör därför kopplas till tidpunkten för betalning av kompensationen. Det bör därmed i lagen anges att tillhandahållaren ska ta bort operatörslås senast vid betalning av kompensationen.

I artikel 105.6 andra stycket anges en metod för beräkning av kompensationen i fråga om terminalutrustning som vid tidpunkten för avtalets ingående ingår i ett paket. I ett sådant fall får kompensationen inte överstiga det lägsta beloppet av antingen ett tidsproportionellt beräknat restvärde av terminalutrustningen enligt det som överenskommits vid avtalets ingående eller summan av serviceavgifterna under den återstående avtalsperioden. Med serviceavgift torde avses avgiften för tjänsten, t.ex. en abonnemangsavgift. I skäl 263 anges att det tidsproportionella värdet ska beräknas på grundval av värdet vid den tidpunkt då avtalet ingicks. Som *PTS* förordar bör en bestämmelse om den maximala kompensation som en tillhandahållare ska kunna kräva läggas till i lagen. Den bör återspegla den beräkningsmetod som föreskrivs i direktivet.

Vidare finns det enligt EU-direktivet möjlighet att fastställa andra metoder för beräkning av kompensationen, förutsatt att kompensationen inte blir högre. Det finns alltså utrymme att utforma de nationella bestämmelserna med hänsyn till nationella förhållanden. Som föreslås i promemorian bör det finnas en möjlighet att närmare reglera beräkningsmetoden genom myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om beräkning av kompensationen.

På samma sätt som för bestämmelserna om ändring av avtal ska när det gäller överföringstjänster som används för maskin-till-maskin-tjänster bestämmelserna endast gälla till förmån för slutanvändare som är konsumenter, mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte (artikel 105.7). I fråga om sådana tjänster bör därför de kategorier av slutanvändare som skyddas begränsas till nämnda slutanvändare (jfr avsnitt 16.7.2). Regeringen instämmer därför inte i *Verizon Sweden AB:s* uppfattning att stora företag inte ska omfattas av slutanvändarskyddet i fråga om internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

16.7.6 Påföljder vid fel

Regeringens förslag: Om den faktiska prestandan på en elektronisk kommunikationstjänst, med undantag för internetanslutningstjänster och nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i ett avtal med en konsument, ska konsumenten få använda sig av de påföljder vid fel som anges i 16 § konsumenttjänstlagen. I ett sådant fall ska bestämmelserna om reklamation i samma lag tillämpas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte regler om reklamation.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Konsumentverket*, *PTS*, *Sveriges konsumenter* och flera regioner, bl.a. *Regionerna Uppsala* och *Värmland*, invänder dock mot att internetanslutningstjänster undantas. Sveriges konsumenter anser vidare att det bör införas en lagreglerad rätt till avbrottsersättning. Regionerna instämmer i att ett sådant system bör utredas och framhåller att det är viktigt att det finns ett mätverktyg för kvaliteten på

internetanslutningstjänster. *Telenor Sverige AB* framhåller att det bör klargöras att bevisbördan för ett påstått fel i en tjänst ligger på konsumenten.

Skälen för regeringens förslag

Påföljder enligt konsumenttjänstlagen får användas i vissa fall

Artikel 105.5 i EU-direktivet innebär att de påföljder som en konsument har tillgång till i enlighet med nationell rätt ska aktiveras om tjänsten inte motsvarar det som har avtalats i fråga om prestanda. Enligt artikeln ska alla betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader mellan den faktiska prestandan på andra elektroniska kommunikationstjänster än internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och den prestanda som anges i avtalet anses som skäl att aktivera sådana påföljder.

I svensk rätt är det bestämmelserna om påföljder vid fel i 16, 19–21 och 31 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716) som närmast finns till hands. Regeringen har i propositionen En ny konsumentköplag (prop. 2021/22:85) föreslagit en ny konsumentköplag. Den nya lagen omfattar bl.a. tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, inklusive nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2022.

De påföljder i konsumenttjänstlagen som en konsument har att välja på om tjänsten är felaktig, förutsatt att felet inte beror på något förhållande på konsumentens sida, är innehållande av betalning, avhjälpande, prisavdrag, hävning och skadestånd (16 §).

Konsumenttjänstlagen reglerar avtal om tjänster som näringsidkare utför åt konsumenter. Lagreglerna är i huvudsak tvingande till konsumentens förmån. Lagen omfattar dels avtal om tjänster avseende arbete på lösa saker (dock inte behandling av levande djur), dels arbete på fast egendom, på byggnader eller andra anläggningar på mark eller i vatten eller på andra fasta saker, dels förvaring av lösa saker (dock inte levande djur). Elektroniska kommunikationstjänster omfattas inte direkt av konsumenttjänstlagen. Enligt förarbetena finns det dock utrymme för att tillämpa lagen analogt vid många tjänster som inte omfattas av lagens tillämpningsområde. Det blir i sådana fall främst aktuellt att använda reglerna som utfyllande rätt i frågor som inte har reglerats genom avtalet mellan parterna. I förarbetena anges att lagen bör tillmätas desto större betydelse ju mer den aktuella avtalssituationen liknar de avtalssituationer som omfattas av lagen (se prop. 1984/85:110 s. 142).

Artikel 105.5 i EU-direktivet är fullharmoniserad (se avsnitt 16.1.1) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. För att uppfylla direktivets krav på att skillnader mellan den faktiska prestandan och den som anges i avtalet ska aktivera påföljder som konsumenten kan välja mellan enligt nationell rätt bedömer regeringen att det är nödvändigt att koppla konsumenttjänstlagen, som annars endast kan tillämpas analogt, till lagstiftningen om elektroniska kommunikationstjänster. Påföljderna vid fel enligt konsumenttjänstlagen bör göras direkt tillämpliga under de förhållanden som anges i direktivet, dvs. vid betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader mellan den faktiska prestandan och den som har avtalats. En sådan reglering får civilrättslig verkan.

Enligt konsumenttjänstlagen krävs det att konsumenten reklamerar ett fel hos en tjänst inom viss tid för att inte förlora rätten att åberopa felet (17 och 18 §§). Detsamma bör gälla när en konsument använder sig av påföljderna vid fel enligt konsumenttjänstlagen med stöd av den nya lagen.

Bevisbördans placering när det gäller ett påstående om fel på en tjänst följer av allmänna principer. Det har inte framkommit skäl att, som *Telenor Sverige AB* efterfrågar, reglera frågan.

Internetanlutningstjänster

I promemorian föreslås bestämmelsen i enlighet med EU-direktivet omfatta elektroniska kommunikationstjänster med undantag för internetanslutningstjänster och nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Flera remissinstanser, bl.a. *Konsumentverket* och *PTS*, anser att konsumenttjänstlagen ska göras direkt tillämplig även på internetanslutningstjänster så att samma skydd gäller för alla tjänster. Regeringen konstaterar att motsvarande reglering för internetanslutningstjänster finns i artikel 4.4 i TSM-förordningen (EU) 2015/2120. Av artikeln framgår att betydande skillnader mellan internetanslutningstjänstens faktiska prestanda avseende hastighet eller andra parametrar för tjänstekvalitet och den prestanda som har angetts i avtalet ska anses utgöra bristande överensstämmelse gällande prestanda med avseende på utlösandet av de korrigeringsåtgärder som finns tillgängliga för konsumenten i enlighet med nationell rätt. En förutsättning är dock att relevanta omständigheter har fastställts genom en övervakningsmekanism som har certifierats av den nationella regleringsmyndigheten. Regeringen konstaterar att PTS inte har meddelat några föreskrifter med anledning av TSM-förordningen.

Även om internetanslutningstjänster med fördel skulle kunna regleras på samma sätt som nu föreslås är det inte möjligt att göra det inom ramen för genomförandet av artikel 105.5. Regeringen anser dock att det kan finnas skäl att återkomma till frågan. Ett mätverktyg för kvaliteten av internetanslutningstjänster, så som bl.a. *Regionerna Uppsala* och *Värmland* förordar, skulle kunna bidra till att göra slutanvändarrättigheterna mer effektiva.

Sammantaget anser regeringen att det inte finns skäl att utvidga tillämpningsområdet för påföljderna vid fel enligt konsumenttjänstlagen i förhållande till förslaget i promemorian. I detta lagstiftningsärende saknas det även underlag för att införa en lagreglerad rätt till avbrottsersättning, som bl.a. *Sveriges konsumenter* föreslår.

16.8 Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst ska se till att en slutanvändare kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten i den utsträckning det är tekniskt genomförbart. Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten så snart som möjligt den dag och inom den tidsram som har avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om nummerportabilitet ska föras över till den nya lagen med den ändringen att ett nummer ska överlämnas så snart som möjligt den dag som har avtalats mellan slutanvändaren och den mottagande tillhandahållaren. En slutanvändare ska ha rätt att behålla sitt nummer vid byte av tillhandahållare under minst en månad efter det att avtalet har upphört, om inte slutanvändaren uttryckligen har avsagt sig den rätten. Avbrott i tjänsten under överlämnandet ska inte få överstiga en arbetsdag. Den mottagande tillhandahållaren ska överta tillståndet att använda det överlämnade numret liksom de rättigheter och skyldigheter som är knutna till det överlämnade numret för tiden efter överlämnandet.

Bestämmelserna om ersättning för nummerportering ska föras över till den nya lagen. Detsamma gäller bestämmelserna om skadestånd vid försening eller missbruk med nummerportering med det tillägget att tillhandahållaren innan ett avtal ingås ska informera slutanvändaren om dennes rätt till ersättning. Skadeståndsansvaret ska även gälla vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst och i fall av uteblivna service- eller installationstillfällen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att det av lag ska framgå att det är den mottagande tillhandahållaren som leder porteringsförfarandet.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser dock att alla skyldigheter som gäller för tillhandahållare av internetanslutningstjänst vid ett byte ska regleras i lag och efterlyser samtidigt ett förtydligande av regleringen med hänsyn till att det måste finnas en tillträdesskyldighet för att en ny operatör ska ha möjlighet att tillhandahålla tjänsten. Enligt PTS bör lagbestämmelserna vidare separeras från regleringen om nummerportabilitet. *Hi3G Access AB* anser att mobila bredbandstjänster måste undantas från bestämmelserna. Bolaget framhåller också att skyndsamhetskravet för porteringsförfarandet måste vara tydligt med hänsyn till skadeståndsansvaret och de sanktionsavgifter som föreslås. Vidare anser PTS att det bör framgå att processen för nummerportering nu är mottagardriven. I likhet med *Sveriges konsumenter* anser PTS att bestämmelsen om rätt att portera sitt nummer under minst en månad efter det att avtalet upphört behöver utformas tydligare. *Verizon Sweden AB* förordar att möjligheten att meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna ska användas för de speciella omständigheter som råder när tjänster tillhandahålls stora företag. Sveriges konsumenter efterfrågar tydligare regler i fråga om misslyckade bytes- eller porteringsförsök, ersättning för nummerportering och skadeståndsansvaret. Vidare an-

ser Sveriges konsumenter att skadeståndet inte enbart ska omfatta ekonomisk skada och att det bör säkerställas att slutanvändaren inte blir dubbelfakturerad. Organisationen efterlyser också regler om skyldighet att betala tillbaka eventuella kvarvarande tillgodohavanden till slutanvändaren och regler som förhindrar att ett nummer porteras innan ångerfristen har löpt ut.

Skälen för regeringens förslag

Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

I 5 kap. 9 och 10 §§ LEK finns bestämmelser om nummerportabilitet och ersättning för nummerportering. Bestämmelser om skadeståndsansvar vid nummerportering finns i 7 kap. 13 b § LEK. Paragraferna genomför delar av artikel 30 i USO-direktivet, som med vissa ändringar och tillägg har förts över till artikel 106 i EU-direktivet.

Artikel 106 i EU-direktivet reglerar byte av tillhandahållare och nummerportabilitet. Artikel 106.1 är ny och gäller vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst. Artikel 106.2–106.5 behandlar nummerportabilitet. Mer detaljerade bestämmelser om bytes- och porteringsförfarandet finns i artikel 106.6. Bestämmelser om sanktioner och ersättning till slutanvändare finns i artikel 106.7–106.9. Genomgående är den nya regleringen mer detaljerad jämfört med den som finns i USO-direktivet. Det har också tillkommit nya bestämmelser, och artikeln har genomgått språkliga ändringar.

Syftet med regleringen är att öka rörligheten på marknaden till nytta för konkurrensen, genom att undanröja de hinder som kan medföra att en slutanvändare av mer eller mindre praktiska skäl avstår från att välja en konkurrerande ny leverantör (prop. 2010/11:115 s. 105). Tanken är att tillgång till information i rätt tid bör öka slutanvändarnas förtroende för byten och göra dem mer villiga att aktivt medverka i konkurrensprocessen (skäl 277 i EU-direktivet).

Som *PTS* konstaterar är byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst och nummerportering två separata förfaranden. Syftet med bestämmelserna är dock detsamma. EU-direktivet behandlar dessutom de två förfarandena tillsammans i fråga om sanktioner och ersättning till slutanvändare. Det finns därför enligt regeringens bedömning inte skäl för att rent lagtekniskt skilja regleringarna åt på det sätt som PTS förordar.

Ny reglering om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst

Bestämmelserna om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst i artikel 106.1 är nya. Tillhandahållarna ska ge slutanvändarna tillgång till lämplig information före och under bytesförfarandet och säkerställa tjänstens kontinuitet, om det är tekniskt genomförbart. Eventuella avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag. I artikeln regleras vidare skyldigheter för mottagande respektive överlämnande tillhandahållare i samband med bytesförfarandet, där det bl.a. finns ett skyndsamhetskrav. Skyldigheterna är kopplade till bestämmelserna om sanktioner och ersättning till slutanvändare i artikel 106.7 och 106.8. Enligt artikel 106.6 får nationella regleringsmyndigheter fastställa detaljerna för bytesförfarandet.

Med anledning av att PTS anser att det behövs ett förtydligande i fråga om en tillträdesskyldighet för att möjliggöra bytet konstaterar regeringen att det av artikel 106.1 framgår att skyldigheterna inträder ”i händelse av

byte av tillhandahållare”. Detta innebär inte en rätt för slutanvändaren att fritt välja tillhandahållare. Avsikten är att säkerställa att bytet sker smidigt i det fall slutanvändaren avtalat med en annan tillhandahållare som ska leverera tjänsten. Det förutsätter att tillhandahållaren faktiskt kan tillhandahålla tjänsten. Någon korresponderande tillträdesskyldighet med anledning av slutanvändarens initiativ till byte är alltså inte aktuell.

Den grundläggande bestämmelsen i artikel 106.1 är att säkerställa kontinuitet i tjänsten under bytet, dvs. att bytet ska kunna ske utan längre avbrott. Detta är en sådan central skyddsregel för slutanvändare som bör framgå av lag. Som *Hi3G Access AB* framhåller är det vid byte av tillhandahållare av mobilt bredband inte möjligt för tillhandahållarna att kontrollera att bytet sker utan avbrott. Slutanvändaren tillhandahålls nämligen ett sim-kort och kopplar själv in sitt mobila bredband. Den nya tjänsten aktiveras alltså oberoende av om den tidigare (fasta eller mobila) bredbandstjänsten har avslutats. Regeringen konstaterar att skyldigheten enligt direktivet gäller så långt det är tekniskt genomförbart. När det gäller tillhandahållare av mobilt bredband bör alltså skyldigheten sträcka sig så långt att tjänsten i sig ska kunna fungera i enlighet med det som överenskommits med slutanvändaren. Skyldigheten för den överlämnande och mottagande tillhandahållaren att samordna bytet för att säkerställa kontinuitet i tjänsten kan uppfyllas oavsett tekniskslag.

Sammantaget bör det därmed anges i lagen att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst ska se till att en slutanvändare, i den utsträckning det är tekniskt genomförbart, kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten. Med avbrott bör menas den tid under vilken slutanvändaren inte har tillgång till tjänsten. Med hänsyn till att skyldigheten att säkerställa kontinuitet i tjänsten gäller i den utsträckning det är tekniskt genomförbart finns det inte skäl att undanta mobila internetanslutningstjänster. Ett sådant undantag skulle inte heller vara förenligt med principen om fullharmonisering (se avsnitt 16.1.1).

Tidsgränsen för avbrott i tjänsten och skyndsamhetskravet för aktivering av tjänsten är centrala för syftet med regleringen, nämligen att enkelt, effektivt och användarvänligt kunna byta tillhandahållare och att minimera risken att slutanvändaren står helt utan tjänst under en längre tid. Kravet är dessutom kopplat till regleringen om sanktioner och ersättning till slutanvändare. Bestämmelser om tidsgränser finns när det gäller nummerportabilitet i 5 kap. 9 § tredje stycket LEK (se nedan om nummerportabilitet). Tidsgränserna i fråga om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst bör utformas på liknande sätt. Det bör gälla att den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten så snart som möjligt den dag och inom den tidsram som har avtalats med slutanvändaren samt att avbrott i tjänsten under bytet inte får överstiga en arbetsdag.

Som PTS uppmärksammar ställer artikel 106.1 ytterligare krav på bytesförfarandet. Kraven gäller dels information som tillhandahållarna ska ge slutanvändaren före och under bytesförfarandet, dels att den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla sin tjänst till dess att den nya är aktiverad. I artikel 106.6 finns också fler bestämmelser som träffar bytesförfarandet. Där anges bl.a. att den mottagande tillhandahållaren ska leda bytesförfarandet och att slutanvändarens avtal med den överlämnande tillhandahållaren automatiskt ska upphöra att gälla när bytesförfarandet avslutats. När det gäller att avtalet ska upphöra i och med bytet bör ett byte

av tillhandahållare i sig anses innebära att slutanvändaren avslutar ett befintligt avtal om tillhandahållande av tjänsten för att denne valt att ingå ett nytt avtal med en annan tillhandahållare. När bytet är genomfört bör därigenom avtalet med den överlämnande tillhandahållaren ha upphört. Enligt direktivets lydelse träffar bestämmelsen om att avtalet automatiskt ska upphöra att gälla endast ett byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst, dvs. inte nummerporteringsförfarandet. Vidare finns det bestämmelser som medger att detaljerna i bytesförfarandet fastställs av nationella regleringsmyndigheter och reglering om återbetalning av kvarstående tillgodohavanden till konsumenter som använder förhandsbetalda tjänster.

Regeringen delar inte PTS bedömning att ytterligare bestämmelser behöver framgå av lag. Den grundläggande bestämmelsen om skyldighet för tillhandahållarna att se till att ett byte kan genomföras utan avbrott i tjänsten gäller för både överlämnande och mottagande tillhandahållare. Kraven på bytesförfarandet har en sådan detaljnivå att de lämpligast regleras genom myndighetsföreskrifter. PTS har meddelat föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2007:7) om nummerportabilitet. En motsvarande reglering skulle vara lämplig även för byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst. Bemyndigandet att meddela föreskrifter bör därför omfatta kompletterande reglering om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst. Det hindrar inte att separata myndighetsföreskrifter meddelas i denna del.

Bestämmelserna om nummerportabilitet behålls med vissa ändringar

I 5 kap. 9 § LEK finns bestämmelser om nummerportabilitet. Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska se till att en abonnent med nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av leverantör. Om abonnenten begär det, ska nummer som används för en sådan tjänst överlämnas till någon annan för att denne ska tillhandahålla tjänsten. Ett nummer vars sifferstruktur har geografisk betydelse behöver överlämnas endast för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster inom samma geografiska område (riktnummerområde). Skyldigheten att säkerställa nummerportabilitet gäller dock inte överlämnande av nummer mellan fasta nät och mobilnät. Vidare ska överlämnande av nummer ske så snart som möjligt. Den mottagande leverantören ska tillhandahålla tjänsten senast en arbetsdag efter det att överlämnandet har skett. Paragrafen innehåller också ett bemyndigande med föreskriftsrätt. Som framgår ovan har PTS meddelat föreskrifter om nummerportabilitet.

Rätten till nummerportabilitet omfattar alltså alla elektroniska kommunikationstjänster som använder nummer från den nationella nummerplanen (se prop. 2010/11:115 s. 106 och 175). Definitionen av elektronisk kommunikationstjänst behandlas i avsnitt 8.

Bestämmelser om nummerportabilitet finns i artikel 106.2, 106.3, 106.5, och 106.6 och i del C i bilaga 4 till EU-direktivet. Direktivet innebär en mer detaljerad reglering av porteringsförfarandet med både nya bestämmelser och språkliga ändringar. I grunden är dock regleringen i allt väsentligt densamma som tidigare.

En nyhet är att medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändaren, när den säger upp ett avtal, kan behålla rätten att portera sitt nummer under minst en månad efter dagen för avtalets upphörande, såvida inte slutanvän-

daren avsäger sig denna rättighet. Motsvarande bör gälla enligt den nya lagen. Som PTS föreslår bör det framgå att rättigheten att behålla sitt nummer gäller vid byte av tillhandahållare. Vidare bör rättigheten, på det sätt som framgår av direktivet, gälla under förutsättning att slutanvändaren inte avsäger sig rättigheten. Det bör alltså, som *Sveriges konsumenter* förespråkar, krävas en aktiv handling från slutanvändaren för att skyddet inte ska gälla.

Vidare har skyndsamhetskravet förtydligats i EU-direktivet på så sätt att portering av nummer och dess efterföljande aktivering ska utföras snarast möjligt den dag som uttryckligen har avtalats med slutanvändaren. När det gäller avbrott i tjänsten under överlämnandet bör tidsgränsen komma till uttryck i lagen, på motsvarande sätt som för byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst. Därmed blir utformningen av regleringarna enhetlig. Detta är lämpligt särskilt med hänsyn till att direktivbestämmelserna om sanktioner och ersättning till slutanvändare omfattar föreskrivna skyldigheter vid såväl porterings- som bytesförfaranden. Som Hi3G Access AB framhåller är det viktigt med tydliga regler i detta avseende.

Det nuvarande skyndsamhetskravet i 5 kap. 9 § tredje stycket LEK preciseras i PTS föreskrifter om nummerportabilitet. Skyldigheten för den mottagande tjänsteleverantören enligt samma stycke i lagen inträder när överlämnandet har skett. Regeringen konstaterar att nya föreskrifter kommer att behövas med anledning av den nya lagen. I EU-direktivet används uttrycket tillhandahållare i stället för leverantör som anges i 5 kap. 9 § LEK. Av artikel 106.5 i EU-direktivet framgår att slutanvändaren under alla omständigheter ska få numret aktiverat inom en arbetsdag från och med den dag som har avtalats med slutanvändaren. I likhet med andra språkversioner av direktivet bör tidsfristen vara inom en arbetsdag från den avtalade dagen. Regleringen i den nya lagen bör anpassas efter direktivet.

I promemorian föreslås att den mer detaljerade regleringen av porteringsförfarandet i artikel 106.5 och 106.6 i EU-direktivet även fortsättningsvis bör finnas i myndighetsföreskrifter. Regeringen instämmer i den bedömningen, men anser i likhet med PTS att det av lagen bör framgå att förfarandet enligt artikel 106.6 ska ledas av den mottagande tillhandahållaren. Det bör därför anges att överlämnandet ska ske snarast möjligt den dag som har avtalats mellan slutanvändaren och den mottagande tillhandahållaren. Som anges ovan i fråga om byte av tillhandahållare bör bemyndigandet utvidgas så att föreskrifter även får meddelas om skyldigheterna vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst.

Sveriges konsumenter efterlyser tydligare regler i flera avseenden. Den situationen att ett byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst eller en nummerportering misslyckas regleras i EU-direktivet. Av artikel 106.5 framgår att om porteringen misslyckas ska den överlämnande tillhandahållaren återaktivera numret och tillhörande tjänster till dess att porteringen lyckas. Motsvarande bestämmelse för byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst finns i artikel 106.1. Detta bör som framgår ovan lämpligen genomföras i myndighetsföreskrifter. I artikel 106.6 finns även en bestämmelse om återbetalning av eventuella kvarstående tillgodohavanden till konsumenter som använder förhandsbetalda tjänster. Bestämmelser om att den överlämnande tillhandahållaren ska tillämpa sådana villkor bör också införas med stöd av bemyndigandet. När det gäller ersättning som får tas ut för nummerportering finns det särskilda bestämmelser som behandlas nedan. Som Sveriges konsumenter noterar finns det

däremot inte något uttryckligt skydd mot dubbelfakturering i EU-direktivet. Någon koppling till ångerrätten finns inte heller.

Enligt bemyndigandet i 5 kap. 9 § fjärde stycket LEK finns en möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheterna och att i enskilda fall medge undantag. *Verizon Sweden AB* anser att undantaget ska användas för slutanvändare som är stora företag. Regeringen konstaterar att även stora företag har intresse av effektiva och enkla bytes- och porteringsförfaranden. Ett generellt undantag torde därför enligt regeringens bedömning inte vara förenligt med direktivet. Huruvida omständigheterna är sådana att det finns särskilda skäl för ett undantag får bedömas i det enskilda fallet.

Sammantaget bör alltså bestämmelserna om nummerportabilitet i LEK föras över till den nya lagen med de ändringar och tillägg som redovisas ovan.

Nummertillståndet vid en portering

Som PTS framför bör det tydliggöras hur ett nummertillstånd påverkas vid en nummerportering. LEK behandlar inte uttryckligen hur ett nummertillstånd ska hanteras när ett nummer har överlämnats till en annan tillhandahållare genom nummerportering. Praktiska problem kan uppstå t.ex. om tillhandahållarna är oense om vem som innehar ett nummertillstånd eller PTS behöver återkalla ett beviljat tillstånd. Av PTS föreskrifter om nummerportabilitet framgår att när ett abonnemang har avslutats och överlämnade av nummer inte har begärts får den mottagande tillhandahållaren fortsättningsvis förfoga över numret som har använts för det avslutade abonnemanget. Detta förtydligar att ett nummer inte återgår till den ursprungliga tillhandahållaren när ett abonnemang med ett porterat nummer avslutas.

I avsnitt 13.3 föreslås att det i den nya lagen uttryckligen ska regleras att kravet på medgivande när det gäller överlåtelse av ett nummertillstånd inte ska gälla när ett nummer porteras på slutanvändarens begäran. När ett telefonnummer ur en nummerserie överlämnas på grund av nummerportering övergår det faktiska förfogandet över numret från den överlämnande till den mottagande tillhandahållaren. Den mottagande tillhandahållaren kommer då att använda numret i den nya lagens mening för att kunna tillhandahålla den efterfrågade tjänsten till slutanvändaren efter överlämnandet. För att förfogandet ska vara förenligt med lagstiftningen måste den mottagande tillhandahållaren överta nummertillståndet som innehas av den överlämnade tillhandahållaren. Ett nummertillstånd bör alltså följa med numret till den mottagande tillhandahållaren vid en portering tillsammans med de rättigheter och skyldigheter som är knutna till det överlämnade numret.

Bestämmelserna om ersättning för nummerportering förs över

I 5 kap. 10 § LEK regleras ersättning för nummerportering. Ersättning för att överlämna nummer får endast grundas på driftskostnaden för överlämnandet. Vidare har den som överlämnat ett nummer endast rätt till ersättning för den driftskostnad som utgörs av ökade trafikkostnader för ett meddelande till numret. Sådan ersättning får tas ut endast från den som den anropande abonnenten har ingått avtal med om förmedling av

meddelandet. Den som överlämnar nummer har inte rätt till ersättning från abonnenten för överlämnandet.

Enligt artikel 106.4 i EU-direktivet ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att prissättningen mellan tillhandahållare är kostnadsorienterad och att inga direkta avgifter tas ut av slutanvändare. Till skillnad från artikel 30.2 i USO-direktivet finns nu alltså ett förbud mot att ta ut direkta avgifter av slutanvändare. Regeringen konstaterar att förbudet omfattar rätten att kunna få sitt nummer porterat efter att avtalet har upphört, vilket Sveriges konsumenter anser behöver förtydligas. Några direkta avgifter får alltså inte heller tas ut för att tillhandahållaren reserverar numret i fråga för slutanvändaren under denna tid.

LEK innehåller redan ett förbud mot att ta ut direkta avgifter av slutanvändare (se prop. 2002/03:110 s. 229). I övrigt är innehållet i direktivbestämmelsen i sak oförändrat. Bestämmelserna i 5 kap. 10 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

Skadeståndsansvaret utvidgas till att även omfatta den nya regleringen samt uteblivna service- och installationstillfällen

I 7 kap. 13 b § LEK finns civilrättsliga bestämmelser om skadeståndsansvar vid nummerportering. Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska ersätta en abonnent skada som uppkommer genom dröjsmål med överlämnande av nummer eller med tillhandahållande av en tjänst när sådant överlämnande har skett. Skadeståndsansvaret är utformat som ett kontrollansvar med 27 § köplagen (1990:931) som förebild (se prop. 2010/11:115 s. 108 f.). För skada som uppkommit genom missbruk när det gäller överlämnande av nummer är dock skadeståndsansvaret strikt, eftersom det i sådana fall närmast tycks vara en medveten handling eller underlåtenhet från leverantörens sida som avses. En abonnent har alltså alltid rätt till ersättning för skada som uppkommit genom missbruk. Vid dröjsmål med överlämnande av nummer eller tillhandahållande av en tjänst när nummer har överlämnats gäller skadeståndsskyldigheten i förhållande till andra slutanvändare än konsumenter bara om det inte av avtalet följer att slutanvändaren på annat sätt har rätt till skälig kompensation. Konsumenter åtnjuter alltså ett starkare skydd än andra slutanvändare, eftersom en enskild konsument normalt sett har ett svagare förhandlingsläge när frågan om ersättning regleras i civilrättsliga avtal (prop. 2010/11:115 s. 109).

Paragrafen genomför delvis artikel 30.4 i USO-direktivet. Motsvarande reglering i artikel 106.8 i EU-direktivet är mer detaljerad. Artikel 106.8 föreskriver en ersättningsskyldighet i de fall tillhandahållare inte uppfyller de skyldigheter som föreskrivs i artikel 106. Förutom förseningar vid eller missbruk av porteringsförfaranden omfattar artikeln även uteblivna service- och installationstillfällen samt den nya regleringen om byte av tillhandahållare i artikel 106.1. Bestämmelserna i 7 kap. 13 b § LEK bör därför föras över till den nya lagen med vissa tillägg. Även skada som uppkommer genom dröjsmål vid byte av tillhandahållare eller med tillhandahållandet av en tjänst när sådant byte har skett bör ersättas, liksom skada som uppkommer genom uteblivna service- eller installationstillfällen. Dessutom bör det strikta skadeståndsansvar som gäller för skada som uppkommit genom missbruk även gälla vid byte av tillhandahållare.

Ett skadeståndskrav ska riktas till den som har orsakat den skada som slutanvändaren gör gällande. Bestämmelserna om skyldigheter för överlämnande respektive mottagande tillhandahållare ger uttryck för ansvarsfördelningen mellan tillhandahållarna och innebär därmed i sig ett förtydligande. Något ytterligare förtydligande, som Sveriges konsumenter efterlyser, är inte lämpligt. Vid bedömningen av skadeståndsrättsliga frågor ska skadeståndslagen (1972:207) och allmänna skadeståndsrättsliga principer tillämpas. Till skillnad från Sveriges konsumenter anser regeringen att det är en fördel att skadeståndsansvaret även omfattar ren förmögenhetsskada. Det saknas i det här ärendet underlag för att införa någon annan grund för ersättning till slutanvändare när en tillhandahållare inte uppfyller föreskrivna skyldigheter i fråga om byte av tillhandahållare och nummerportering.

Enligt artikel 106.9 ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändare får lämplig information om deras rätt till ersättning. Av artikeln framgår att denna information ska lämnas utöver den information som ska lämnas innan ett avtal ingås (se avsnitt 16.4). Detta bör framgå av den nya lagen.

16.9 Paketerbjudanden

Regeringens förslag: När en tillhandahållare av en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst tillhandahåller tjänsten till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning ska vissa bestämmelser gälla alla delar av paketet. Det gäller bestämmelserna om

- tillhandahållande av en avtalssammanfattning,
- offentliggörande av information om tjänsterna,
- maximal bindningstid,
- ändring av avtal,
- maximal uppsägningstid,
- kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid, och
- byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst.

Den som tillhandahåller en konsument en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst och som ingår ett avtal om ytterligare tjänster eller terminalutrustning med konsumenten ska få ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga avtalstiden för dessa tjänster, endast om konsumenten uttryckligen har samtyckt till det.

De nämnda bestämmelserna ska gälla även i förhållande till slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Om en konsument med stöd av unionsrätten eller nationell rätt har rätt att i förtid säga upp eller häva någon del av paketet på grund av att den inte överensstämmer med avtalet eller underlåtenhet att leverera, ska den rätten omfatta alla delar av paketet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att även reglerna om påföljder vid fel ska gälla alla delar av ett paket.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *TechSverige*, *Hi3G Access AB* och *Telenor Sverige AB* anser dock att tillämpningsområdet behöver förtydligas och menar att rätten att säga upp alla delar i ett paket endast bör omfatta sådana tjänster och produkter som riskerar att leda till inlåsningseffekter inom sektorn för elektronisk kommunikation. *Discovery Networks Sweden AB* framhåller att det är viktigt att klargöra att bestämmelserna endast ska tillämpas när tilläggstjänster tillhandahålls av samma leverantör. *Sveriges konsumenter* anser också att regleringen behöver förtydligas i flera avseenden och framhåller att kravet på uttryckligt samtycke måste innebära att konsumenten fortsättningsvis inte kan bli bunden av sin passivitet. *PTS* anser att det av lagen ska framgå att den maximala bindningstiden är 24 månader.

Skälen för regeringens förslag

Sampaketering av tjänster och terminalutrustning

Bestämmelserna om paketerbjudanden i artikel 107 i EU-direktivet är nya. Artikeln gäller tjänster och terminalutrustning som ingår i ett paket där minst en av tjänsterna är en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Bakgrunden är att paket, även om de ofta medför fördelar för konsumenterna, kan göra ett byte svårare eller dyrare och öka risken för inlåsning i ett avtal. Om olika tjänster och terminalutrustning omfattas av motstridiga regler om uppsägning av avtal och byte av tillhandahållare eller avtalsmässiga åtaganden avseende förvärv av terminalutrustning, är konsumenterna i själva verket förhindrade att utöva sina rättigheter enligt EU-direktivet för hela eller delar av paketet (skäl 283 i EU-direktivet). Artikeln omfattas av principen om fullharmonisering, se avsnitt 16.1.1.

EU-direktivet innehåller inte någon definition av uttrycket paket. I skäl 283 anges att ett paket bör anses föreligga i situationer där delarna i paketet tillhandahålls eller säljs av samma tillhandahållare inom ramen för samma eller ett närbesläktat eller anknytande avtal.

Paket av tjänster och terminalutrustning har blivit vanligt förekommande på den svenska marknaden för elektronisk kommunikation. Ett exempel är marknaden för mobiltelefoni, där tillhandahållare paketerar smarttelefoner med ett mobilabonnemang och eventuellt en eller flera innehållstjänster i samma erbjudande för den som väljer att binda sig till tillhandahållaren en viss tid. Även fast bredband i kombination med fast telefoni och tv-tjänster förekommer i relativt hög utsträckning på marknaden.

Artikel 107 i EU-direktivet gäller som utgångspunkt till förmån för konsumenter men har i vissa delar utvidgats till att omfatta andra kategorier av slutanvändare som enligt direktivet jämställs med konsumenter (se avsnitt 16.1.3). Enligt artikel 107.4 ska vissa bestämmelser gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av bestämmelserna frångås.

Av artikel 107.1 i EU-direktivet framgår att om ett paket av tjänster eller ett paket av tjänster och terminalutrustning som erbjuds en konsument omfattar minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska vissa slutanvändarrättigheter gälla alla delar av paketet. De artiklar som ska gälla alla delar av paketet är 102.3 (tillhandahållande av en avtalssammanfattning), 103.1 (offentliggörande av information om tjänsterna), 105 (bindningstid och ändring och uppsägning avtal) och 106.1 (byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst). Nämnda artiklar gäller alltså, i tillämpliga delar, även tjänster och terminalutrustning som annars inte omfattas av artiklarna. Genomförandet av respektive artikel behandlas i avsnitt 16.4, 16.5, 16.7 och 16.8. De bestämmelserna ger enligt regeringens mening goda förutsättningar för att kunna byta tillhandahållare och därmed undvika inlåsningseffekter samt för att kunna göra informerade val.

I artikel 105.5 i EU-direktivet finns regler om påföljder vid fel. I promemorian föreslås att även den regleringen ska gälla alla delar av ett paket. Av skäl 283 i direktivet framgår dock att frågan om vilka rättsmedel som är tillämpliga i fall av bristande överensstämmelse med avtalet bör omfattas av de regler som är tillämpliga på respektive beståndsdel i paketet, t.ex. av reglerna för avtal om försäljning av varor eller tillhandahållande av digitalt innehåll. Som framgår av avsnitt 16.7.6 har regeringen beslutat en proposition med förslag till en ny konsumentköplag. Lagen innehåller bl.a. regler om påföljder vid fel på varan. Dessa bestämmelser tillämpas exempelvis på terminalutrustning som ingår i ett paket. Reglerna om påföljder vid fel i den nya lagen bör därmed inte gälla alla delar av ett paket.

Regleringen i artikel 107 omfattar tjänster och terminalutrustning som tillhandahålls inom ramen för ett och samma avtal, s.k. sampaketering. Av EU-direktivet framgår att även tillhandahållande inom ramen för ett nära besläktat eller anknytande avtal ska anses ingå i ett paket. För att genomföra artikeln bör enligt den nya lagen bestämmelserna som genomför nämnda artiklar gälla alla tjänster och terminalutrustning som ingår i ett paket. Detta bör gälla när en tillhandahållare sampaketerar en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell elektroniska kommunikationstjänst med andra tjänster eller terminalutrustning. I enlighet med EU-direktivet bör konsumenter skyddas av bestämmelserna. Även slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte bör omfattas, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås (se artikel 107.4). Som *Discovery Networks Sweden AB* påpekar förutsätter bestämmelsernas tillämpning att tjänster och eventuell terminalutrustning tillhandahålls av samma tillhandahållare. Det bör framgå av lagen. Det gäller även anknytande avtal om ytterligare tjänster eller terminalutrustning som ingås vid ett senare tillfälle. Om det rör sig om två separata avtal bör det, som *Sveriges konsumenter* framför, krävas att avtalen är nära besläktade eller har anknytning till varandra för att anses ingå i ett paket. Exempelvis måste terminalutrustning som konsumenten köper kunna knytas till tjänsten i fråga för den ska att anses ingå i ett paket. Regeringen konstaterar vidare att det inte finns någon begränsning i fråga om kostnadsfria tilläggstjänster. Nämnda slutanvändarrättigheter bör därför omfatta även sådana tjänster.

Flera remissinstanser framför att det måste klargöras vilka andra tjänster som kan anses ingå i ett paket, t.ex. vad som gäller för försäkrings- och finansieringstjänster som säljs tillsammans med terminalutrustning. Regeringen konstaterar att artikel 107.1 omfattar paket av tjänster utan någon begränsning av vilka tjänster som ska anses ingå i ett paket. I skäl 283 i EU-direktivet nämns allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, linjära sändningstjänster och maskin-till-maskin-tjänster som exempel på sådana tjänster som det har blivit allt vanligare att en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst sampaketeras med. Vidare anges att väsentliga bestämmelser i EU-direktivet därför bör tillämpas på alla delar av ett paket, däribland terminalutrustning, andra tjänster såsom digitalt innehåll eller digitala tjänster, och elektroniska kommunikationstjänster som inte direkt omfattas av tillämpningsområdet för dessa bestämmelser. Artikel 107.1 är dock inte begränsad till dessa exempel. Någon avgränsning av vilka andra tjänster som kan tänkas bli föremål för sampaketering bör därmed inte göras. Beroende på hur marknaden utvecklas är det inte heller otänkbart att nya tjänster kan komma att sampaketeras med elektroniska kommunikationstjänster. Även sådana nya tjänster bör kunna träffas av regleringen.

Sveriges konsumenter efterfrågar också ett förtydligande av vad som gäller för tv-tjänster vid förändringar i kanal- och programutbud. Regeringen konstaterar att tjänster som huvudsakligen omfattar överföring av kabel-tv-sändningar till konsumenters mottagare kan vara en elektronisk kommunikationstjänst, se avsnitt 8. Som framgår av avsnitt 16.7.2 omfattas sådana tjänster av bestämmelserna om ändring av avtal. För tjänster som omfattas av respektive artikels tillämpningsområde (dvs. artiklarna 102.3, 103.1, 105 och 106.1) saknar det betydelse att tjänsten dessutom ingår i ett paket. Regleringen av paketerbjudanden innebär att en tjänst som inte omfattas av tillämpningsområdet för de aktuella artiklarna, exempelvis en innehållstjänst, ändå kan träffas av bestämmelserna om tjänsten anses ingå i ett paket. Den materiella innebörden av den reglering som utsträcks till att omfatta alla delar av paketet framgår av de enskilda bestämmelserna.

Rätten att avsluta avtalet i förtid ska omfatta alla delar av paketet

Av 107.2 i EU-direktivet framgår att en konsument som enligt unionsrätten eller nationell rätt i enlighet med unionsrätten har rätt att säga upp någon del av paketet före utgången av den överenskomna avtalsperioden på grund av bristande överrensstämmelse med avtalet eller underlåtenhet att leverera, ska ha rätt att säga upp avtalet avseende alla delar av paketet. I promemorian föreslås att en bestämmelse med denna innebörd ska föras in i den nya lagen.

TechSverige, *Hi3G Access AB* och *Telenor Sverige AB* framhåller att det är orimligt att alla tjänster och produkter som köps i ett sammanhang men som inte riskerar att leda till inlåsningseffekter ska omfattas av regleringen. Som framgår ovan anser regeringen att det strider mot artikel 107 att avgränsa de tjänster som kan tänkas ingå i ett paket. Det bör däremot understrykas att bestämmelsen reglerar uppsägning av ett avtal i förtid. Det är alltså endast sådana tjänster och eventuell terminalutrustning

som tillhandahålls eller säljs med en bestämd avtalsperiod som träffas av bestämmelsen. Rätten att säga upp alla delar av ett paket förutsätter dessutom att konsumenten har rätt att säga upp någon del av paketet, en tjänst eller terminalutrustning, i förtid på grund av att tillhandahållaren inte uppfyller sina åligganden enligt avtalet. Rätten att säga upp avtalet i förtid ska även ha stöd i unionsrätten eller nationell rätt. Under dessa förutsättningar ska alltså en konsument ha rätt att i förtid säga upp andra delar av paketet som också har ingåtts på bestämd tid. Artikeln träffar alltså i första hand avtal med bindningstid eller liknande som i sig innebär en risk för inlåsning i avtalet och hindrar ett byte av tillhandahållare. Sammantaget anser regeringen, i likhet med förslaget i promemorian, att en bestämmelse som motsvarar artikeln bör införas i den nya lagen. För att bestämmelsen ska få avsedd effekt bör den ha civilrättslig verkan.

Enligt artikel 105.5 i EU-direktivet finns en rätt att säga upp avtalet i förtid om tjänsten inte motsvarar det som har avtalats i fråga om prestanda. Med detta torde avses en sådan rätt som anges i artikel 107.2 och som kan åberopas för att säga upp andra delar av paketet som löper på bestämd tid. Som framgår av avsnitt 16.7.6 föreslås att konsumenttjänstlagen görs direkt tillämplig i sådana situationer som omfattas av artikel 105.5. Enligt den lagen får konsumenten under vissa förutsättningar häva avtalet. Rätten enligt den nya lagen att säga upp alla delar av ett paket i förtid bör gälla på motsvarande sätt vid hävning.

Den ursprungliga avtalstiden ska inte få förlängas

Enligt artikel 107.3 i EU-direktivet får inga eventuella abonnemang på ytterligare tjänster eller terminalutrustning som levereras eller tillhandahålls av samma tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster innebära en förlängning av den ursprungliga löptiden för det avtal till vilket sådana tjänster eller sådan terminalutrustning läggs till. Det gäller dock inte om konsumenten uttryckligen samtycker till annat vid tecknande av ett abonnemang på ytterligare tjänster eller terminalutrustning. Artikel 107.3 kompletterar bestämmelsen om maximal bindningstid som begränsar avtalstiden till 24 månader. Regeringen instämmer i promemorians förslag att genomförandet bör ske i lag.

De allmänna skyldigheterna i LEK är offentligrättsliga och saknar som utgångspunkt civilrättsliga sanktioner. Det gäller även de bestämmelser som medför rättigheter till skydd för slutanvändare. När det gäller bestämmelserna om avtalstid och bindningstid i LEK har det inte funnits tillräckliga skäl för att införa en civilrättslig sanktion (prop. 2010/11:115 s. 97). Även i fråga om förlängning av den ursprungliga avtalstiden när ytterligare tjänster eller terminalutrustning läggs till ett ingånget avtal bör regleringen vara offentligrättslig.

För att genomföra artikeln bör det i den nya lagen anges att den som tillhandahåller en konsument en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst och som ingår ett avtal om ytterligare tjänster eller terminalutrustning med konsumenten får ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga avtalstiden för tjänsten, endast om konsumenten uttryckligen har samtyckt till det. Även slutanvändare som är mikroföretag, små företag

eller organisationer som drivs utan vinstsyfte bör omfattas, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås (se artikel 107.4).

Att samtycket ska lämnas vid tecknandet av abonnemanget på ytterligare tjänster eller terminalutrustning framgår implicit av bestämmelsen och behöver inte anges i lagen. Som Sveriges konsumenter påpekar torde ett uttryckligt samtycke innebära ett krav på en aktiv handling från konsumenten. Denne bör alltså inte kunna bli bunden av sin passivitet, t.ex. genom att inte invända mot sådana avtalsvillkor. Regeringen delar inte *PTS* uppfattning att den maximala bindningstiden på 24 månader behöver anges i lagtexten. Det framgår nämligen redan att bestämmelserna om maximal bindningstid ska gälla för hela paketet. Det som en konsument kan samtycka till är alltså en förlängning av den ursprungliga avtalstiden upp till 24 månader.

16.10 Kontroll av utgifter

16.10.1 Utgångspunkter för regleringen

Medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att tjänster och åtgärder för kontroll av utgifter och vissa andra tjänster, som t.ex. tillgång till e-postmeddelanden efter att ett avtal med en internetleverantör har sagt upp, erbjuds till slutanvändare. Skyldigheten framgår av artikel 115 och del A och B i bilaga 6 till EU-direktivet. Motsvarande reglering finns i artikel 29 och del A och B i bilaga 1 till USO-direktivet. Bestämmelserna i USO-direktivet har genomförts i 5 kap. 4, 7, 7 a, 7 c och 19 §§ LEK.

Av artikel 115.1 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har möjlighet att kräva att alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster avgiftsfritt erbjuder tjänster som anges i del B i bilaga 6, förutsatt att det är tekniskt genomförbart, liksom tjänster eller åtgärder som anges i del A i bilagan.

Förutom bestämmelser om avstängning av tredjepartsfakturering motsvarar bestämmelserna i del A i allt väsentligt regleringen i USO-direktivet. I EU-direktivet ändras dock tillämpningsområdet och terminologin. När bestämmelser om förhandsbetalning och kostnadskontroll tillämpas med stöd av artikel 115 är de endast tillämpliga på konsumenter. I övrigt får, såvitt nu är intressant, medlemsstaterna själva bestämma de kategorier av slutanvändare som ska omfattas av respektive tjänst eller åtgärd. I del B i bilagan finns nya bestämmelser om tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp.

De tjänster i del A i bilagan som möjliggör för slutanvändare att kontrollera sina kostnader tar särskilt sikte på den situationen att trafikvolymen ökar kraftigt på ett sätt som riskerar att leda till väsentligt högre kostnader. Ett exempel på kostnadskontroll är varningsmeddelanden som skickas till konsumenten om onormala konsumtionsmönster har observerats.

Såväl erbjudanden och affärsmodeller som slutanvändarnas förutsättningar att ha kontroll över sina kostnader har förändrats i och med genomslaget för databaserade tjänster. På marknaden för mobiltelefoni är den dominerande affärsmodellen att slutanvändare betalar ett fast pris för en viss volym datatrafik. Vanligtvis ingår en bestämd volym datatrafik och

ett obegränsat eller mycket högt antal samtal och meddelanden. Dessutom omfattar kostnadstaket inom EU, förutom det högsta priset som en operatör får ta ut för mobiltelefoni och sms, nu även mobil dataanvändning. Risken att drabbas av höga kostnader vid dataroaming utomlands har därmed också minskat. Många tillhandahållare skickar även kostnadsfria meddelanden till kunden för att informera om att den har förbrukat nästan hela sin totala datamängd tillsammans med erbjudanden om att köpa extra datamängd när den avtalade datamängden tagit slut.

På marknaden för fast telefoni har det skett en drastisk minskning i användning. De avtal som ingås om fast telefoni innebär allt oftare att tjänsten är paketerad tillsammans med avtal om fasta internetanslutningstjänster och, i vissa fall, tv-tjänster. När det gäller fast bredband är den dominerande affärsmodellen att slutanvändaren debiteras för en obegränsad eller mycket hög volym data med en viss hastighet till ett fast pris per månad.

Sammantaget har dessa förändringar ökat transparensen och minskat risken för chockfakturor.

I fråga om kontroll av utgifter finns det också nya bestämmelser i artikel 102.5 i EU-direktivet som innebär en skyldighet för berörda företag att erbjuda konsumenter en funktion för övervakning och kontroll av användningen av tjänster som faktureras utifrån förbrukning i volym och tid. Artikel 102.5 gäller internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster och behandlas nedan i avsnitt 16.10.6.

16.10.2 Specificerad faktura

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet att tillhandahålla specificerade fakturor ska föras över till den nya lagen. Skyldigheten ska omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag

Skyldigheten att tillhandahålla specificerade fakturor behålls

Enligt 5 kap. 7 § första stycket 4 LEK finns en allmän skyldighet för den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig telefonitjänst att avgiftsfritt tillhandahålla en abonnent specificerade telefonräkningar, om inte abonnenten har begärt att räkningen ska vara ospecificerad. Av andra stycket framgår att samtal som är avgiftsfria för den uppringande abonnenten inte får anges på dennes telefonräkning. I tredje stycket finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten. PTS har meddelat föreskrifter (PTSFS 2006:3) om skyldigheten att tillhandahålla specificerad telefonräkning.

Motsvarande bestämmelser finns i punkten a i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Enligt EU-direktivet gäller bestämmelserna, när de tillämpas

med stöd av artikel 115, i stället internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

EU-direktivet är mer detaljerat i fråga om de uppgifter som de specificerade fakturorna ska innehålla. De motsvarar dock i allt väsentligt nuvarande reglering i LEK. Specificerade fakturor ska erbjudas för att slutanvändarna ska kunna kontrollera sina kostnader för tjänsterna och på lämpligt sätt övervaka sin användning och sina utgifter och därigenom ha rimlig kontroll över sina fakturor.

Bestämmelsen om att vissa avgiftsfria samtal inte får anges på fakturan har en annan formulering i EU-direktivet jämfört med USO-direktivet. Av EU-direktivet framgår att det inte får uppställas krav på att sådana samtal ska anges på den uppringande slutanvändarens specificerade faktura. Regeringen bedömer därför att förbudet i LEK mot att ange avgiftsfria samtal på en specificerad faktura är förenligt med EU-direktivet.

Mot den bakgrunden bör bestämmelserna i LEK om skyldighet att tillhandahålla specificerade fakturor föras över till den nya lagen. Eftersom EU-direktivet har ett annat tillämpningsområde, bör skyldigheten i stället omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Specificerade fakturor är en viktig tjänst för alla kategorier av slutanvändare för att möjliggöra kontroll av utgifterna. Regleringen bör därför gälla till förmån för alla slutanvändare.

Med stöd av bemyndigandet går det att på lägre föreskriftsnivå än lag genomföra de mer detaljerade bestämmelserna om vilka uppgifter en specificerad faktura ska innehålla. Regeringen anser att det är lämpligt att även fortsättningsvis ha sådan reglering i myndighetsföreskrifter.

Definitionen av samtal

I artikel 2.31 i EU-direktivet definieras samtal som en förbindelse som upprättas genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna. Definitionen överensstämmer i sak med definitionen av samtal i 1 kap. 7 § LEK med den ändringen att det i EU-direktivet anges att förbindelsen sker genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst. Det bör i den nya lagen föras in en definition av samtal som ansluter till lydelsen i direktivet.

16.10.3 Selektiva spärrar för samtal och meddelanden

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om nummer- och samtalsspärr ska föras över till den nya lagen och omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* anser att det bör klargöras att alla utgående samtal med någon form av förhöjd taxa kan spärras, t.ex. ett utlandssamtal.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. 7 a § LEK regleras nummer- och samtalsspärrar, dvs. tjänster som gör att abonnenter avgiftsfritt kan spärra

vissa nummer eller typer av utgående samtal eller meddelanden med förhöjd taxa. Paragrafen omfattar den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst. Av andra stycket framgår en informationsskyldighet i samband med att ett avtal ingås och en rätt att under löpande avtalsperiod avgiftsfritt ändra spärren. I tredje stycket finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Med anledning av *PTS* synpunkt rörande vilka samtal som kan spärras konstaterar regeringen att det av den nämnda paragrafen framgår att en spärr kan avse dels vissa nummer, dels utgående samtal eller sms med förhöjd taxa. När det gäller nummerspärrar finns det inte någon begränsning i fråga om vilka nummer som en slutanvändare kan få spärrade.

Motsvarande bestämmelser finns i punkten b i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Det som är nytt i EU-direktivet är att bestämmelserna, när de tillämpas med stöd av artikel 115, gäller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. I övrigt är regleringen oförändrad. Bestämmelserna om nummer- och samtalsspärr i LEK bör därför föras över till den nya lagen med den ändringen att skyldigheten ska omfatta den som tillhandahåller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Regeringen anser att nummer- och samtalsspärrar inte bara är värdefulla för konsumenter, utan kan fylla en funktion för alla kategorier av slutanvändare, inklusive t.ex. företagskunder. Bestämmelserna bör därför gälla till förmån för alla slutanvändare.

Föreskrifter om skyldigheten bör som tidigare vid behov kunna meddelas med stöd av ett bemyndigande i den nya lagen. En sådan begränsning av bemyndigandet som finns i LEK, om att den som har förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte kan omfattas av ett undantag från skyldigheten, behövs inte (se avsnitt 15).

16.10.4 System för förhandsbetalning

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska erbjuda konsumenter möjlighet att på förhand betala för användning av tjänsten.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 115 och punkten c i del A i bilaga 6 till EU-direktivet framgår att tillhandahållare ska erbjuda konsumenter möjligheten att förhandsbetala användning av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Med system för förhandsbetalning avses i första hand tillhandahållande av kontantkort.

En motsvarande bestämmelse finns i 5 kap. 4 § första stycket 2 LEK för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster, se avsnitt 15. Den bestämmelsen bör inte föras över till den nya lagen.

System för förhandsbetalning erbjuds i viss utsträckning i Sverige, t.ex. på marknaderna för mobiltelefoni och mobilt bredband. Andelen kontantkort i förhållande till samtliga kontrakt för mobiltelefonitjänster på marknaden minskar succesivt. Av det totala antalet mobilabonnemang var enligt rapporten Svensk telekommarknad 2020 andelen kontantkort 20 procent. 10 år tidigare var motsvarande andel 34 procent. Den nedåtgående trenden pekar på en minskad efterfrågan av system för förhandsbetalning när det gäller mobiltelefonitjänster i takt med att utbudet av abonnemangskontrakt ökat. För vissa grupper av konsumenter som av olika anledningar inte kan teckna abonnemang är tillgången till sådana system även i fortsättningen särskilt viktig. När det gäller fast eller mobilt bredband erbjuds system för förhandsbetalning inte i motsvarande utsträckning som för mobiltelefoni. Enligt direktivet ska en behörig myndighet få kräva att system för förhandsbetalning erbjuds också för användning av internetanslutningstjänster.

Regeringen anser att det mot den bakgrunden bör införas en möjlighet att reglera en skyldighet för tillhandahållare att erbjuda förhandsbetalning av de aktuella tjänsterna. Eftersom system för förhandsbetalning i stor utsträckning redan finns på marknaderna, bör en sådan reglering införas vid behov, i likhet med förslaget i promemorian. En sådan skyldighet bör lämpligen regleras i myndighetsföreskrifter. Det är därför tillräckligt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får ett bemyndigande att meddela föreskrifter i frågan.

16.10.5 Kreditspärr

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om kreditspärr ska föras över till den nya lagen och omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bestämmelserna ska endast gälla till förmån för konsumenter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. 7 b § LEK regleras kreditspärr, dvs. en tjänst som gör det möjligt för en abonnent att få en allmänt tillgänglig telefonitjänst spärrad vid ett på förhand angivet belopp. När fordran mot abonnenten överstiger det angivna beloppet ska tjänsten avgiftsfritt avbrytas, om abonnenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas. Att tjänsten avbryts ska inte hindra abonnenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal. I paragrafen finns också en informationsskyldighet i samband med att avtal ingås och en rätt för abonnenten att under löpande avtalsperiod avgiftsfritt ändra angivet belopp. Paragrafen innehåller även ett bemyndigande att meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Paragrafen infördes 2008 och ersatte då en tidigare bestämmelse som innebar att endast en operatör som har förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kunde åläggas att kostnadsfritt erbjuda en tjänst

som innebar att anslutningen spärrades, om fordran mot abonnenten uppgick till en på förhand bestämd kreditgräns (se prop. 2007/08:86 s. 19 f.). Paragrafen saknade då uttrycklig motsvarighet i EU-regelverket.

Ett abonnemangsavtal för t.ex. telefoni innebär oftast att tjänster tillhandahålls löpande mot betalning i efterskott, vilket i princip ger abonnenten rätt till en oinskränkt kredit med därpå följande kreditansvar. I förarbetena (prop. 2007/08:86 s. 20) uttalade regeringen bl.a. att en rimlig utgångspunkt vid ingående av kreditavtal bör vara att kredittagaren har möjlighet att bestämma en övre gräns för den kredit som avtalet ska innefatta. Kredittagaren ges då en möjlighet att själv överblicka konsekvenserna av avtalet. Vidare uttalade regeringen när det gäller abonnemangsavtal för telefoni att det dessutom är viktigt att abonnenten kan skydda sig mot kostnader som uppstår genom t.ex. obehörig användning av abonnemanget.

De affärsmodeller som nu finns på marknaden garanterar ofta redan att ett slutligt pristak inte överskrids. En kreditspärr möjliggör i ett sådant fall att slutanvändaren inom pristaket kan bestämma en egen kreditgräns som denne inte vill överskrida. I de fall där rörligt pris fortfarande används fyller kreditspärren alltjämt en viktig funktion. Mot den bakgrunden anser regeringen att det fortfarande finns starka skäl för att en slutanvändare bör ges en möjlighet att själv ha kontroll över sin konsumtion genom att bestämma en kreditspärr. Bestämmelserna i 5 kap. 7 b § LEK är förenliga med artiklarna 102.6 och 115.1 jämförd med punkten g i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. De bör därför i huvudsak föras över till den nya lagen.

Nuvarande reglering omfattar allmänt tillgängliga telefonitjänster. Med hänsyn till de affärsmodeller som används är det främst för sådana tjänster som en kreditspärr har relevans. Skyldigheten bör därför gälla den som tillhandahåller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. EU-direktivets bestämmelser om kostnadskontroll är, när de tillämpas med stöd av artikel 115, endast tillämpliga på konsumenter (se avsnitt 16.10.1). Till skillnad från LEK bör skyldigheten att erbjuda kreditspärr därför endast gälla till förmån för konsumenter. På motsvarande sätt som i nuvarande reglering bör det i den nya lagen anges att en spärr aldrig får innebära att konsumenten hindras från att ringa det nationella larmnumret eller andra avgiftsfria nummer.

16.10.6 Kontroll av förbrukning i volym eller tid

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst och som fakturerar för förbrukning i volym eller tid ska avgiftsfritt erbjuda en konsument en funktion för övervakning och kontroll av användningen av respektive tjänst. Konsumenten ska informeras innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad. En konsument ska i samband med att ett avtal ingås informeras om sin rätt till en sådan övervaknings- och kontrollfunktion. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheten.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 102.5 i EU-direktivet finns ytterligare bestämmelser om kostnadskontroll. Regleringen är ny och innebär en skyldighet för berörda företag att erbjuda konsumenter en funktion för övervakning och kontroll av användningen av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster som faktureras utifrån förbrukning i volym och tid. Funktionen ska ge tillgång till aktuell information om förbrukningen för de tjänster som ingår i en prisplan. Tillhandahållarna ska framför allt meddela konsumenterna innan de uppnår eventuella förbrukningsgränser, som fastställts av behöriga myndigheter och som ingår i deras prisplan, och när en tjänst som ingår i deras prisplan är helt förbrukad. Någon motsvarande reglering finns inte i LEK.

I dag finns det ett antal tjänster och applikationer som uppfyller kraven i artikel 102.5 när det gäller tillgång till information om förbrukning av tjänster som ingår i en prisplan. Även när det gäller skyldigheten att skicka ett meddelande till en konsument innan en viss förbrukningsgräns uppnåtts och när tjänsten är förbrukad finns sådana tjänster tillgängliga på marknaden.

Artikel 102.5 är fullharmoniserad (se avsnitt 16.1.1) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. Regeringen anser därför att bestämmelser om skyldighet att erbjuda konsumenter en sådan funktion som avses i artikel 102.5 bör införas i den nya lagen. I enlighet med artikeln bör skyldigheten omfatta internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster som faktureras baserat på förbrukning i volym eller tid. För att syftet med regleringen ska uppnås anser regeringen att funktionen, på motsvarande sätt som gäller för andra tjänster som ska möjliggöra kontroll av utgifter, bör erbjudas utan avgift för konsumenten. Kravet på att tillhandahållarna ska meddela konsumenten innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad är centralt i artikeln och bör därför också framgå av lagen. Med stöd av artikel 102.6 i EU-direktivet bör det, på motsvarande sätt som gäller för nummer- och samtalsspärrar samt kreditspärrar, införas en skyldighet för berörda företag att informera konsumenten om funktionen i samband med att ett avtal ingås.

De ytterligare föreskrifter som behövs om skyldigheten kan antas bli förhållandevis detaljrika och kan behöva ändras med anledning av de erfarenheter som görs och på grund av utvecklingen på marknaden. Sådan reglering bör huvudsakligen ske genom myndighetsföreskrifter.

16.10.7 Andra former av kostnadskontroll

Regeringens förslag: Bemyndigandet i lagen om elektronisk kommunikation att meddela föreskrifter om andra sätt att kontrollera sina kostnader ska föras över till den nya lagen och gälla reglering av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bemyndigandet ska dock begränsas till att endast avse reglering till skydd för konsumenter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. 7 c § LEK finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska erbjuda abonnenter möjlighet att på andra sätt kontrollerna sina kostnader för användningen av tjänsten. Paragrafen kompletterar bestämmelserna om specificerad faktura, nummer- och samtalsspärr och kreditspärr i 5 kap. 7 § första stycket 4 och 7 a och 7 b §§ LEK. PTS har inte meddelat några föreskrifter med stöd av bemyndigandet.

Syftet med regleringen är att täcka upp när andra åtgärder för kostnadskontroll är otillräckliga. I förarbetena till paragrafen uttalas att det kan finnas behov av ett kompletterande skydd om en abonnent som inte funnit anledning att på eget initiativ vidta åtgärder på förhand riskerar att drabbas av osedvanligt höga telefonräkningar (prop. 2010/11:115 s. 104).

Bestämmelser om andra former av kostnadskontroll finns i punkten g i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Punkten kompletterar övrig reglering om kostnadskontroll i bilaga 6 till EU-direktivet. Bestämmelsen är utformad så att skyldigheten endast behöver införas när det är lämpligt.

I de föregående avsnitten lämnas vissa förslag om kostnadskontroll. Det gäller skyldigheter om tillhandahållande av specificerade fakturor, nummer- och samtalsspärr, kreditspärr och en kontrollfunktion av förbrukningen. Mot den bakgrunden är det i nuläget inte motiverat att införa någon ytterligare skyldighet avseende kostnadskontroll. I stället bör möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att, när det finns behov av det, meddela föreskrifter om att tillhandahållare ska erbjuda andra sätt för att kontrollera kostnaderna än de sätt som redan regleras i lagen, finnas kvar. Bemyndigandet bör därför föras över till den nya lagen med de ändringar som EU-direktivet medför. I enlighet med EU-direktivet bör föreskrifter kunna meddelas i förhållande till tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster samt endast gälla till förmån för konsumenter.

16.10.8 Avstängning av tredjepartsfakturering

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska göra det möjligt för slutanvändare att stänga av tredjepartsfakturering.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås bemyndigandet omfatta även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I punkten h i del A i bilaga 6 till EU-direktivet införs en ny reglering om avstängning av tredjepartsfakturering. Slutanvändare ska kunna stänga av möjligheten för tredjepartstillhandahållare att via en faktura från en tillhandahållare ta betalt för sina produkter

eller tjänster. När bilagan tillämpas med stöd av artikel 115 gäller bestämmelserna tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Det kan t.ex. röra sig om en situation då operatören förmedlar betalning för premiumtjänster från en slutanvändare till en innehållsleverantör. På applikationsmarknaden fungerar det på liknande sätt. Konsumenten ingår ett avtal om köp av en applikation med utvecklaren, medan en marknadsplats som förmedlar konsumentens betalning kan vara en annan än utvecklaren.

En praxis som blivit allt vanligare i Sverige är att företag erbjuder egna tjänster och andra lösningar som inkluderar andra betalningsmetoder än fakturering via en operatör, t.ex. via tjänster som Swish eller genom ett kopplat betalkort. Därmed förekommer tredjepartsfakturering inte längre i någon större utsträckning. I dagsläget erbjuder dock inte internetleverantörer eller tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster en sådan tjänst som EU-direktivet ställer krav på. Det kan därför behövas reglering för att säkerställa att Sverige uppfyller sina skyldigheter enligt EU-direktivet. I likhet med förslaget i promemorian anser regeringen att en skyldighet att erbjuda en sådan tjänst vid behov lämpligen bör regleras i myndighetsföreskrifter. Det bör därför i den nya lagen föras in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i denna del. En skyldighet bör i enlighet med direktivet omfatta internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

16.10.9 Åtgärder vid utebliven betalning

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om åtgärder vid utebliven betalning ska föras över till den nya lagen och omfatta tillhandahållandet av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Slutanvändaren ska under minst tio dagar från avbrytandet även ges funktionell tillgång till internet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. 19 § LEK regleras hur den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska gå till väga för att avbryta tillhandahållandet av tjänsten när abonnenten inte betalar för den. Tillhandahållandet av tjänsten får avbrytas först sedan abonnenten uppmanats att betala inom viss skälig tid, med upplysning om att tillhandahållandet annars kan komma att avbrytas. Betalas tjänsten inom angiven tid, får tillhandahållandet inte avbrytas. Om en abonnent vid upprepade tillfällen har betalat för sent, får tillhandahållandet avbrytas omedelbart. Den som tillhandahåller tjänsten ska i ett sådant fall genast underrätta abonnenten om avbrytandet och under en tid av lägst tio dagar från avbrytandet ge abonnenten möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal. Om en utebliven eller

upprepad för sen betalning gäller en viss tjänst, ska avbrottet begränsas till den tjänsten, om det är tekniskt möjligt och abonnenten inte tidigare har fått en betalningsuppmaning eller har vilselett tjänsteleverantören.

Motsvarande bestämmelser finns i punkten e i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Punkten motsvarar i allt väsentligt nuvarande reglering. En skillnad är att bestämmelserna i EU-direktivet, när de tillämpas med stöd av artikel 115, gäller internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. En nyhet i EU-direktivet är också att slutanvändaren, under tidsfristen innan fullständig avstängning får ske, ska ha tillgång till en lägsta tjänstenivå när det gäller internetanslutningstjänster. Det framgår av direktivet att denna lägsta tjänstenivå ska fastställas av medlemsstaterna mot bakgrund av nationella förhållanden.

Mot denna bakgrund anser regeringen att 5 kap. 19 § LEK bör föras över till den nya lagen med den ändringen att den ska omfatta tillhandahållandet av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Alla kategorier av slutanvändare bör omfattas av skyddet. Bestämmelsen om att slutanvändaren under minst tio dagar från avbrytandet ska ges möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal bör i enlighet med EU-direktivet även innefatta en lägsta tjänstenivå när det gäller internetanslutningstjänster.

I fråga om att fastställa en sådan lägsta tjänstenivå som slutanvändare ska kunna använda under perioden från avbrytandet till avstängning låter sig internetanslutningstjänster, till skillnad från nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, inte begränsas till nödkommunikation på samma premisser. En reglering som definierar ett antal tjänster på internet som motsvarar de nödtjänster som slutanvändare har tillgång till under samma period i sin telefonitjänst riskerar att bli godtycklig och snabbt föråldrad. Även att bestämma en viss datahastighet som lägsta tjänstenivå riskerar att bli irrelevant allt eftersom de tjänster som slutanvändare bör ha tillgång till förändras.

Regeringen bedömer att det i stället är lämpligt att utgå från de tjänster som en slutanvändare ska kunna använda via en adekvat internetanslutningstjänst. I bilaga 5 till EU-direktivet anges det minimiutbud av tjänster som en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja. Exempelvis anges e-post, internetbank och användning av e-tjänster som erbjuds av offentlig sektor. Även om minimiutbudet av tjänster som en adekvat internetanslutningstjänst ska kunna stödja innebär ett högre krav på tillgång till tjänster, jämfört med kravet på telefonitjänster enligt 5 kap. 19 § LEK, är det utifrån svenska förhållanden rimligt att minimiutbudet av tjänster fortsatt bör kunna användas under den begränsade perioden från avbrytandet.

I avsnitt 15 föreslås att en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Det föreslås också att bemyndigandet för regeringen att få meddela föreskrifter om datahastighet förs över till den nya lagen. Den lägsta tjänstenivån under perioden efter avbrytandet bör lämpligen motsvara den lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Det bör därmed framgå av lagen att tillhandahållaren under perioden efter avbrytandet även ska ge slutanvändaren möjlighet att ha funktionell tillgång till internet.

16.10.10 Tillgång till e-postmeddelanden sedan ett avtal med en internetleverantör har sagts upp

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst tillsammans med en e-postadress ska ge slutanvändare möjlighet att under en skälig tid avgiftsfritt få tillgång till e-postmeddelanden efter att avtalet har sagts upp.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Konsumentverket* anser dock att det bör övervägas att införa en sådan skyldighet i lag.

Skälen för regeringens förslag: En nyhet i del B i bilaga 6 till EU-direktivet är kravet på en tjänst för vidarebefordran av e-postmeddelanden eller tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp (punkten b). Tjänsten ska göra det möjligt för en slutanvändare som säger upp avtalet med sin internetleverantör att få fortsatt tillgång till e-postmeddelanden som slutanvändaren har fått till en eller flera e-postadresser som är baserade på den tidigare leverantörens firmanamn eller varumärke. I en sådan situation ska slutanvändaren ges två val. Slutanvändaren ska antingen kunna få tillgång till sådana e-postmeddelanden under en efterföljande tidsperiod som den nationella regleringsmyndigheten anser nödvändig och proportionerlig eller under en efterföljande tidsperiod få e-post överförd till en ny e-postadress som slutanvändaren anger. Tjänsten ska tillhandahållas på begäran och avgiftsfritt.

I Sverige har det varit vanligt att tillhandahållare av internetanslutningstjänster erbjuder e-postadresser kopplade till tjänsten. E-postadresser har till stor del tagit över bostadsadressens funktion för att nå individer. Slutanvändare blir alltmer förknippade med sina e-postadresser. Dessa kopplas dessutom allt oftare till ett antal nya funktioner, t.ex. att återställa lösenord, identifikation på internet och användarnamn. Om en e-postadress har använts under lång tid är den ofta spridd på ett nästintill oöverskådligt sätt. Den har därmed blivit en viktig del i individens kommunikation. Eftersom en slutanvändare riskerar att förlora en sedan länge etablerad e-postadress vid ett byte av internetleverantör, kan en e-postadress som är kopplad till leverantören verka hämmande för slutanvändaren. Regeringen anser i likhet med *Konsumentverket* att detta kan skapa en tröskel för slutanvändare att byta internetleverantör. Det bör därför finnas en möjlighet att införa reglering med krav på en sådan tjänst som avses i EU-direktivet.

Om det är nödvändigt att införa ytterligare skyldigheter i lag för tillhandahållare av internetanslutningstjänster för att uppnå syftet med regleringen är dock inte klarlagt. Enligt direktivet ska dessutom den nationella regleringsmyndigheten bestämma den tidsperiod som anses nödvändig och proportionerlig. Skyldigheten bör därför lämpligen vid behov regleras i myndighetsföreskrifter. Regeringen instämmer mot den bakgrunden i promemorians förslag att det bör införas en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att under en skälig tid avgiftsfritt ge tillgång till e-postmeddelanden efter det att avtalet har sagts upp.

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska medverka till att nödkommunikation utan avbrott kan förmedlas avgiftsfritt för slutanvändaren och avgiftsfritt lämna lokaliseringsuppgifter till den som tar emot nödkommunikation. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldigheterna och om undantag från skyldigheterna.

Den som tar emot nödkommunikation och vidarebefordrar kommunikationen till en annan alarmeringscentral ska se till att även den alarmeringscentral som nödkommunikationen skickas till får tillgång till lokaliseringsuppgifter.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås en ny paragraf för att genomföra artikel 108 i EU-direktivet. Det föreslås inte att lokaliseringsuppgifter ska göras tillgängliga för den alarmeringscentral som ska ta hand om nödkommunikation av en viss typ eller från ett visst område.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Hörselskadades riksförbund* anser dock att förslaget hindrar hörselskadade och andra personer med funktionsnedsättning från att larma på ett enkelt och effektivt sätt. Enligt *Myndigheten för delaktighet* bör förslaget kompletteras med en analys utifrån tillgänglighetsdirektivet. *SOS Alarm Sverige AB* (SOS Alarm) för fram liknande synpunkter och framhåller att flera åtgärder behöver vidtas för att nödkommunikation ska finnas tillgänglig för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som övriga användare. Vidare anser bolaget att den nya lagen bör ta höjd för lokalisering av 112-anrop via internet och understryker vikten av att lagstiftningen inte hindrar kommande tekniska möjligheter som kan användas för att lokalisera hjälpsökande. Bolaget efterfrågar också ett klargörande av om föreskriftsrätten omfattar krav på ett fordons utrustning för att åtgärda problemet med motringning avseende eCall. *PTS* anser i stället att problemet bör lösas genom att införa en särskild skyldighet om tillgång till nummer som specifikt avser globala nummer som enbart används för eCall. PTS anser även att det bör tydliggöras att definitionen av nödkommunikation är vidare än tillämpningsområdet för bestämmelserna och att slutanvändare bör anges i lagtexten i stället för användare. Vidare framhåller myndigheten att elektroniskt kommunikationsnät ska anges i definitionen av lokaliseringsuppgift och att definitionen bör utformas närmare ordalydelsen i EU-direktivet. *Sjöfartsverket* anser att definitionen av nödkommunikation även bör omfatta den kommunikation som sker mellan sjö- och luftfartyg samt kommunikation under en räddningsinsats. Verket efterlyser också en komplettering av förslaget för att sjö- och flygräddningscentralen ska få tillgång till lokaliseringsuppgifter. *Flera regioner*, bl.a. *Regionerna Uppsala* och *Värmland*, framhåller att bestämmelserna bör förtydligas för att kommunikation med alarmeringscentralen ska kunna fungera optimalt i en snabb utveckling av både ny teknik och förändrade kommunikationsvanor. Med hänsyn till den utvecklingen anser regionerna

att bestämmelserna inte bör avgränsas till att enbart omfatta allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. *Region Östergötland* föreslår en definition av larmcentral för att regleringen även ska omfattas larmcentraler som drivs i regionens regi. Enligt *Microsoft Sverige AB* bör föreskrifter meddelas om särskilda villkor eller undantag för tjänster som på grund av tekniska skäl inte kan uppfylla skyldigheten.

Skälen för regeringens förslag

Tillgång till alarmeringstjänster genom nödkommunikation

Artikel 109 i EU-direktivet innehåller bestämmelser om nödkommunikation och det gemensamma europeiska nödnumret 112. Artikeln är omfattande och detaljerad. Den motsvarar till stor del artikel 26 i USO-direktivet, men direktivstexten är anpassad och utvidgad.

I artikel 108 finns reglering om oavbruten tillgång till alarmeringstjänster. Motsvarande reglering finns i artikel 23 i USO-direktivet.

Till skillnad från nuvarande reglering används uttrycket alarmeringstjänster via nödkommunikation i EU-direktivet. Med nödkommunikation avses enligt artikel 2.38 i EU-direktivet kommunikation med hjälp av interpersonella kommunikationstjänster mellan en slutanvändare och alarmeringscentralen med syftet att begära och ta emot hjälp från alarmeringstjänster. Av artikel 2.36 framgår att med alarmeringscentral avses en fysisk plats där nödkommunikation först tas emot under ansvar av en myndighet eller en privat organisation som är erkänd av medlemsstaten.

I skäl 20 i EU-direktivet anges bl.a. följande. Den tekniska utvecklingen gör det möjligt för slutanvändare att nå alarmeringstjänster inte bara via röstsamtal utan även via andra interpersonella kommunikationstjänster. Uttrycket nödkommunikation bör därför täcka alla interpersonella kommunikationstjänster som möjliggör sådan tillgång till alarmeringstjänster.

Nödkommunikation omfattar alltså även andra typer av tjänster än röstsamtal, t.ex. sms, meddelandehantering, video eller andra typer av kommunikation. Nödkommunikation kan också utlösas på uppdrag av en person genom ett nödanrop i fordon eller s.k. eCall (se skäl 285 i EU-direktivet).

Det bör införas en definition av nödkommunikation i den nya lagen. Den nya definitionen bör utformas så att den blir kortare och språkligt mer lättillgänglig än den som anges i direktivet. Med nödkommunikation bör avses kommunikation med samhällets alarmeringstjänst genom en interpersonell kommunikationstjänst. *Sjöfartsverkets* uppfattning att även viss annan kommunikation än kommunikation med en alarmeringscentral ska omfattas av definitionen innebär en utvidgning av uttrycket. En sådan utvidgning är inte förenlig med EU-direktivets fullharmoniserade bestämmelser om nödkommunikation och låter sig därför inte göras (se avsnitt 16.1.1).

Definitionen av nödsamtal i 1 kap. 7 § LEK behövs inte längre och bör därför inte föras över till den nya lagen.

Skyldigheterna att förmedla nödkommunikation och lämna lokaliseringsuppgifter behålls

Av artikel 109.1 första stycket i EU-direktivet framgår att samtliga slutanvändare av de tjänster som avses i artikel 109.2 ska ha tillgång till

alarmeringstjänster via nödkommunikation avgiftsfritt och utan att behöva använda sig av något betalningsmedel genom att använda nödnumret 112. Medlemsstaterna ska enligt artikel 109.2 säkerställa att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, om dessa tjänster möjliggör uppringning av samtal till nummer i en nationell eller internationell nummerplan, ger tillgång till alarmeringstjänster via nödkommunikation till den lämpligaste alarmeringscentralen. Med den lämpligaste alarmeringscentralen avses en alarmeringscentral som utsetts av ansvariga myndigheter som den alarmeringscentral som ska ta hand om nödkommunikation från ett visst område eller för nödkommunikation av en viss typ (artikel 2.37).

Vidare finns det i artikel 109.6 bestämmelser om att information om varifrån samtalet kommer (lokaliseringsuppgifter) ska göras tillgänglig för den lämpligaste alarmeringscentralen utan dröjsmål efter att nödkommunikationen har upprättats.

Enligt artikel 108 ska medlemsstaterna säkerställa att tillhandahållare av talkommunikationstjänster vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa en oavbruten tillgång till alarmeringstjänster.

De grundläggande principerna för hantering av nödkommunikation som kommer till uttryck i EU-direktivet är väsentligen desamma som gäller enligt USO-direktivet. Motsvarande bestämmelser i USO-direktivet har genomförts i 5 kap. 7 § första stycket 1 och 2 samt tredje stycket LEK. PTS har meddelat föreskrifter (PTSFS 2008:2) om förmedling av nödsamtal och tillhandahållande av lokaliseringsuppgifter till samhällets alarmeringstjänst.

Bestämmelserna i LEK bör föras över till den nya lagen med den ändringen att skyldigheterna i enlighet med EU-direktivet ska omfatta tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Bestämmelserna bör även anpassas efter att EU-direktivet reglerar nödkommunikation. Det uttrycket bör alltså användas i stället för nödsamtal. På så sätt säkerställs att inte enbart samtal, utan även t.ex. sms till 112, förmedlas till SOS Alarm. Som *PTS* konstaterar är definitionen i sig vidare än tillämpningsområdet för artikel 109, som är avgränsad till tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Det betyder dock inte att skyldigheten för dessa tillhandahållare omfattar även nödkommunikation genom nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Regeringen anser i likhet med PTS att uttrycket slutanvändare bör anges i lagen för att anpassa skyldigheten att medverka till förmedling av nödkommunikation till direktivet.

I promemorian föreslås en ny bestämmelse för att genomföra artikel 108 när det gäller att säkerställa tillgång till alarmeringstjänster utan avbrott. Att nödkommunikation ska förmedlas utan avbrott bör enligt regeringens mening i stället framgå av skyldigheten att medverka till att förmedla nödkommunikation (jfr 5 kap. 7 § första stycket 1 LEK). I övrigt behandlas artikel 108 i avsnitt 17.1.

Liksom hittills bör detaljerad reglering i fråga om skyldigheterna lämpligen meddelas i myndighetsföreskrifter. Enligt artikel 109.8 ska Europeiska kommissionen anta delegerade akter om nödvändiga åtgärder för att säkerställa kompatibilitet, interoperabilitet, kvalitet, tillförlitlighet och kontinuitet i nödkommunikation i unionen i fråga om bl.a. lokaliserings-

uppgifter och dirigering till den lämpligaste alarmeringscentralen. Sådana rättsakter, liksom myndighetsföreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet, kan innehålla mer detaljerade bestämmelser om skyldigheterna och därmed bidra till sådana förtydliganden som efterfrågas av bl.a. *Regionerna Uppsala* och *Värmland*.

Vidare anser regionerna, liksom *SOS Alarm*, att det är nödvändigt att utvidga tillämpningsområdet för skyldigheterna till ytterligare elektroniska kommunikationstjänster för att ta höjd för den tekniska utvecklingen. Regeringen delar inte den uppfattningen då mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster fortfarande är det centrala sättet för kommunikation. En sådan utvidgning bedöms inte heller förenlig med direktivet. Regeringen konstaterar även att undantag från skyldigheterna, som *Microsoft Sverige AB* efterfrågar, kan meddelas med stöd av bemyndigandet, om det bedöms nödvändigt.

Regeringen delar inte *Hörselskadades riksförbunds* synpunkt att förslaget hindrar personer med funktionsnedsättning från att larma 112. Utvidgningen till nödkommunikation innebär tvärtom att skyldigheten, förutom samtal, även omfattar t.ex. sms. Regleringen riktar sig dessutom mot operatörer och gäller inte vilka tjänster som SOS Alarm tillhandahåller. Av EU-direktivet framgår att likvärdig tillgång för personer med funktionsnedsättning ska säkerställas i enlighet med det s.k. tillgänglighetsdirektivet (EU) 2019/882. *Myndigheten för delaktighet* och SOS Alarm efterlyser en komplettering i ljuset av det direktivet samt flera åtgärder för att uppfylla kravet på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Som framgår av avsnitt 16.4 har en utredning lämnat förslag på hur tillgänglighetsdirektivet bör genomföras i Sverige. Frågan behandlas därför inte inom ramen för det här lagstiftningsärendet.

Definitionen av lokaliseringsuppgift

I artikel 2.40 i EU-direktivet definieras lokaliseringsuppgifter på följande sätt. Med lokaliseringsuppgifter i ett allmänt mobilnät avses behandlad data som härrör från nätinfrastruktur eller terminaler, som anger den geografiska positionen för en slutanvändares mobila terminalutrustning. Med lokaliseringsuppgifter i ett fast allmänt nät avses data om nätanslutningspunktens fysiska adress.

Definitionen skiljer sig från den mer övergripande definitionen av lokaliseringsuppgift i 1 kap. 7 § LEK, som är hämtad från artikel 2 c i e-dataskyddsdirektivet 2002/58/EG. Definitionen i EU-direktivet är mer precis och särskiljer lokaliseringsuppgifter i mobila respektive fasta nät. I sak bedöms dock definitionen i EU-direktivet motsvara definitionen i LEK.

Uttrycket lokaliseringsuppgift bör, liksom i nuvarande reglering, definieras i den nya lagen. Bestämmelserna om nödkommunikation omfattar allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Definitionen av lokaliseringsuppgift preciserar vilken uppgift som avses beroende på typ av nät. Liksom PTS anser regeringen att definitionen bör följa ordalydelsen i EU-direktivet, men att det bör framgå att de nät som avses är elektroniska kommunikationsnät. Dock bör definitionen göras kortare och språkligt mer lättillgänglig. Att uppgiften ska härröra från nätinfrastruktur eller terminaler framgår implicit av definitionen och behöver inte anges särskilt.

Som framgår ovan omfattar nödkommunikation även eCall, dvs. ett nödanrop till 112 via ett system i ett fordon som aktiveras antingen automatiskt genom sensorer i fordonet eller manuellt och som upprättar en ljudkanal mellan fordonet och en alarmeringscentral som tar emot eCall. Både PTS och SOS Alarm för fram att det under vissa förhållanden förekommer att alarmeringscentralen inte kan ringa tillbaka till föraren av fordonet när sådant behov uppstår. Skyldigheten att förmedla nödkommunikation bör enligt regeringens bedömning förstås så att den även inbegriper den motringning som alarmeringscentralen i vissa situationer behöver göra till fordonet. De föreskrifter som PTS har meddelat innehåller bestämmelser om eCall. Närmare reglering om skyldigheten kan även i detta avseende vid behov utfärdas genom i föreskrifter.

Med anledning av det klargörande som SOS Alarm efterfrågar konstaterar regeringen att skyldigheterna gäller för operatörer och att det är dessa skyldigheter som föreskriftsrätten omfattar. Bemyndigandet omfattar alltså inte reglering av krav på ett fordons utrustning.

I avsnitt 13.4 lämnas förslag för att genomföra artikel 97.1 i EU-direktivet. Den regleringen syftar till att säkerställa gränsöverskridande tillgång till nummerresurser och tjänster och därmed bidra till förverkligandet av den inre marknaden (jfr skäl 254 och prop. 2010/11:115 s. 122). Enligt regeringens bedömning är PTS förslag om ett nationellt tillägg i detta avseende till den regleringen inte lämpligt. En skyldighet att förmedla nödkommunikation framgår redan av förevarande bestämmelser.

Tillgången till lokaliseringsuppgifter förtydligas

Bestämmelserna om lokaliseringsuppgifter blir mer detaljerade genom EU-direktivet. Det framgår nu uttryckligen att lokaliseringsuppgifter ska göras tillgängliga för den lämpligaste alarmeringscentralen efter att nödkommunikationen med samhällets alarmeringstjänst har upprättats. I enlighet med definitionen av den lämpligaste alarmeringscentralen får det förstås som att det är den alarmeringscentral som faktiskt besvarar och hanterar nödkommunikationen som avses.

SOS Alarm hanterar inte alla larm via 112 utan i enlighet med alarmeringsavtalet med staten vidarekopplas samtal till bl.a. polisen, sjö- och flygräddningen samt alarmeringscentraler som drivs i egen regi av vissa regioner. I sådana fall kopplas alltså samtalet vidare och SOS Alarm lämnar ärendet. Vid vidarekoppling kan SOS Alarm i dagsläget inte dela information elektroniskt med andra aktörer i larmkedjan. Det innebär att mottagaren hos SOS Alarm måste föra över informationen muntligen över telefon eller så krävs det att den hjälpsökande själv lämnar uppgifterna.

För att uppfylla kravet enligt direktivet bör den alarmeringscentral som ska ta hand om nödkommunikation från ett visst område eller av en viss typ få tillgång till lokaliseringsuppgifter. Ett sådant exempel är Sjöfartsverkets sjö- och flygräddningscentral, JRCC, i fråga om sjö- och flygräddning. Vidarekopplingen initieras av SOS Alarm. Skyldigheten att se till att lokaliseringsuppgifter följer med vid en vidarekoppling bör därmed gälla den som tar emot nödkommunikation. Därmed säkerställs att den alarmeringscentral som har ansvaret för att ta hand om nödkommunikation får tillgång till nödvändiga uppgifter, som Sjöfartsverket efterfrågar. Tillägget

innebär att även alarmeringscentraler som drivs i egen regi omfattas. Regeringen delar därför inte *Region Östergötlands* uppfattning att det behövs en särskild definition av larmcentral i den nya lagen.

En nyhet i EU-direktivet är utvidgningen i fråga om vilken information som lokaliseringsuppgifterna ska innehålla. Lokaliseringsuppgifterna ska innefatta inte enbart uppgifter som genereras av operatören i det elektroniska kommunikationsnätet utan även uppgifter som genereras i terminalutrustningen.

I och med den tekniska utvecklingen har terminalutrustning i mobilnät (t.ex. smarta telefoner) ofta tillgång till mer precis lokalisering än vad som är tillgänglig för mobilnätsoperatören. Den standardiserade tekniken AML (Advanced Mobile Location) har utvecklats för att göra dessa slags lokaliseringsuppgifter tillgängliga för alarmeringstjänster. AML har möjliggjorts i Sverige genom förändringar i mobilterminalernas operativsystem. SOS Alarm kan därmed snabbare och med en högre grad av precision positionera en hjälpsökande som ringer 112. Lagstiftningen är inte begränsad till en viss teknik eller ett visst system. Regeringen anser i likhet med SOS Alarm att ny teknik som är tillgänglig och beprövad i möjligaste mån bör användas för att förkorta larmbehandlings- och insatstiderna för samtliga berörda hjälporgan.

Närmare reglering om tillhandahållande av lokaliseringsuppgifter kan liksom hittills utfärdas genom föreskrifter med stöd av bemyndigandet. Som framgår ovan kan Europeiska kommissionen också komma att anta delegerade akter när det gäller lösningar för lokaliseringsuppgifter.

Bestämmelsen om telefonautomater utgår

Skyldigheten enligt EU-direktivet att säkerställa tillgången till alarmeringstjänster via nödkommunikation omfattar också användare av allmänna telefonautomater. Allmänna telefonautomater finns inte längre i Sverige. Telia avvecklade den sista telefonautomaten 2015. Bestämmelsen i 5 kap. 8 § LEK om att den som tillhandahåller telefonautomater som är tillgängliga för allmänheten ska se till att nödsamtal från automaterna förmedlas avgiftsfritt och utan krav på betalningsmedel fyller därmed inte längre någon funktion.

16.12 Viktiga meddelanden till allmänheten (VMA)

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet för en mobiloperatör att vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla viktiga meddelanden till allmänheten ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *SOS Alarm Sverige AB* anser dock att det bör övervägas att även införa tekniken Cell broadcast och framhåller att slutanvändare med hänsyn till hur användningen av kommunikationstjänster ser ut i dag skulle kunna ta emot VMA via t.ex. meddelande-

tjänster i internetbaserade appar eller knutna till sociala medier. Flera regioner, bl.a. *Regionerna Uppsala* och *Värmland*, anser också att möjligheten enligt EU-direktivet att modernisera distributionen av VMA bör användas så att skyldigheten utsträcks till att omfatta alla tillhandahållare.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. 7 d § LEK finns en skyldighet för mobiloperatörer att sända ut ett s.k. viktigt meddelande till allmänheten (VMA) till mobiltelefoner. Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst till mobil nätanslutningspunkt ska vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö. Meddelandena ska förmedlas till terminalutrustning som använts inom ett angivet geografiskt område som berörs av olyckan eller händelsen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

I fråga om hur systemet för VMA fungerar och de åtgärder som vidtas för att meddelanden ska kunna skickas till mobiltelefoner som används i ett drabbat område hänvisas till förarbetena till bestämmelserna (prop. 2016/17:113 s. 7 f. och 21 f.). Det kan i sammanhanget nämnas att utskick av VMA till mobiltelefoner även omfattar användare från ett annat EU-land som genom roaming har tillgång till svenska mobilnät.

Det nuvarande systemet är baserat på sms-teknik. Utskick via tekniken Cell Broadcast, som *SOS Alarm Sverige AB* anser bör införas för att komplettera utskick via sms, har både för- och nackdelar. Enligt regeringens bedömning behöver det systemet och dess konsekvenser utredas innan det skulle kunna tillämpas för det aktuella ändamålet. Inom ramen för det här lagstiftningsärendet har en sådan utredning inte varit möjlig.

Regleringen av ett system för varning till allmänheten i artikel 110 i EU-direktivet är ny. Av punkt 1 framgår att medlemsstaterna senast den 21 juni 2022 ska inrätta system för varningar till allmänheten avseende överhängande eller nära förestående större nödsituationer och katastrofer. Tillhandahållare av mobila nummerbaserade kommunikationstjänster ska i sådana situationer skicka varningar till berörda slutanvändare.

Det svenska systemet för VMA via mobiltelefoni uppfyller enligt regeringens bedömning de krav som framgår av artikel 110.1 på inrättande av ett särskilt system för varningar till allmänheten. Bestämmelserna i 5 kap. 7 d § LEK bör föras över till den nya lagen. För att anpassa bestämmelserna efter lydelsen i EU-direktivet bör dock skyldigheten omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Som flera remissinstanser uppmärksammar får medlemsstaterna med stöd av artikel 110.2 i EU-direktivet besluta att utskick ska göras via andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. En förutsättning är dock att systemet är lika verkningsfullt när det gäller täckning och kapacitet att nå slutanvändare. En utökning av kanalerna för VMA till ytterligare elektroniska kommunikationstjänster kräver enligt regeringens bedömning en utförlig analys. Det saknas beredningsunderlag för att nu utsträcka skyldigheten som överförs till den nya lagen till andra än mobiloperatörer.

16.13 Slutanvändare med funktionsnedsättning

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet att ta hänsyn till de behov av likvärdig tillgång och likvärdigt utbud som slutanvändare med funktionsnedsättning har ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 5 kap. 6 e § LEK är den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster skyldig att ta hänsyn till de behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av att få likvärdig tillgång till tjänster och av att kunna dra nytta av ett likvärdigt utbud av företag och tjänster som flertalet slutanvändare har tillgång till. Paragrafen innehåller också ett bemyndigande att meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Bestämmelserna genomför artikel 23a.1 i USO-direktivet, som i huvudsak motsvarar artikel 111 i EU-direktivet. Artikel 111.1 innehåller vissa språkliga ändringar jämfört med nuvarande reglering och mindre tillägg. I punkten a anges uttryckligen att tillgång till tjänsterna även ska innefatta tillhörande avtalsinformation som lämnas i enlighet med artikel 102. I punkten b tydliggörs att det utbud av företag och tjänster som slutanvändare med funktionsnedsättning ska kunna dra nytta av ska vara likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till. Regeringen anser därmed att 5 kap. 6 e § LEK bör föras över till den nya lagen med de ändringar som krävs för att anpassa bestämmelserna till den nya lydelsen i EU-direktivet. För tydlighetens skull bör det av lagen framgå att likvärdig tillgång till tjänsterna även omfattar tillhörande avtalsinformation (jfr avsnitt 16.4).

Det grundläggande syftet med artikel 111 är att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till elektroniska kommunikationstjänster på likvärdigt sätt som andra slutanvändare (jfr skäl 296–298). I Sverige bedrivs sedan många år tillbaka ett aktivt arbete för att elektroniska kommunikationstjänster ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I statsbudgeten finns det ett anslag för ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning. PTS har med dessa medel upphandlat särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning. Enligt regeringens mening bör artikelns syfte även i fortsättningen främst tillgodoses genom åtgärder som finansieras av statsmedel. Med stöd av bemyndigandet finns det dock möjlighet att vid behov meddela föreskrifter.

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonnentuppgifter till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning ska föras över till den nya lagen. Skyldigheten ska omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Regleringsmyndigheten ska få ålägga den som kontrollerar tillträde till slutanvändare och som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt lagen skyldigheter i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att skyldigheten endast ska få åläggas den som bedriver verksamhet som omfattas av anmälningskravet.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Kammarrätten i Stockholm* framhåller dock att det bör klargöras om bestämmelsen om utlämnande av abonnentuppgifter avser uppgifter om slutanvändare eller abonnenter. *Telenor Sverige AB* anser att det i lagen bör föreskrivas att ett utlämnande sker på frivillig grund samt ett krav på ett aktivt val från abonnenten för att finnas sökbar i en sådan tjänst. *PTS* anser att uttrycket upplysningstjänster ska ersättas med samlingsuttrycket abonnentupplysning.

Skälen för regeringens förslag

Skyldigheten att lämna ut abonnentuppgifter behålls

Enligt 5 kap. 7 § första stycket 3 LEK ska tillhandahållare av ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig telefonitjänst på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonnentuppgifter som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag till den som bedriver abonnentupplysning. I tredje stycket finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten. PTS har meddelat föreskrifter (PTSFS 2005:3) om skyldighet att lämna ut abonnentuppgifter.

Bestämmelserna genomför artikel 25.2 i USO-direktivet, som motsvarar artikel 112.1 i EU-direktivet. Det som är nytt i EU-direktivet är att skyldigheten uttryckligen gäller tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, medan regleringen i USO-direktivet avser företag som tilldelar telefonnummer. I övrigt har artikeln endast genomgått vissa språkliga ändringar. Bestämmelserna om skyldighet att lämna ut abonnentuppgifter bör därför föras över till den nya lagen. Skyldigheten bör i enlighet med direktivet omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Regeringen konstaterar att artikel 112.1 är fullharmoniserad (se avsnitt 16.1.1). Det är därmed inte förenligt med EU-direktivet att införa bestämmelser som avviker från artikeln för att säkerställa en högre skyddsnivå, som *Telenor Sverige AB* föreslår.

Med anledning av *Kammarrätten i Stockholms* synpunkt om vilka uppgifter skyldigheten omfattar konstaterar regeringen att den avser uppgifter om abonnenter. Till skillnad från uttrycket slutanvändare, som är fysiska eller juridiska personer som använder eller efterfrågar allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, avses med uttrycket abonnent den som har ingått ett avtal med tillhandahållaren. Skyldigheten att lämna ut uppgifter omfattar alltså enbart sådana slutanvändare som har ingått avtal med tillhandahållaren i fråga. Någon definition av abonnent finns inte i EU-direktivet. Någon ändring i förhållande till tidigare EU-regelverk är enligt regeringens bedömning dock inte avsedd. Som framgår av avsnitt 18.1 föreslås att uttrycket abonnent definieras i lagen. Därmed klargörs även innebörden av skyldigheten att lämna ut abonnentuppgifter.

Tillgång till nummerupplysningstjänster

Enligt EU-direktivet avskaffas skyldigheten för medlemsstaterna att säkerställa att slutanvändare har tillgång till minst en fullständig nummerupplysningstjänst från tillämpningsområdet för samhällsomfattande tjänster, se avsnitt 15. Det anses nämligen finnas en fungerande marknad för sådana tjänster (jfr skäl 302 i EU-direktivet). Av artikel 112.2 framgår dock att nationella regleringsmyndigheter fortfarande ska kunna införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar slutanvändarnas tillgång till sådana tjänster i syfte att upprätthålla tillgång och konkurrens på denna marknad. Sådana skyldigheter och villkor ska vara objektiva, rättvisa, icke-diskriminerande och transparenta.

För att genomföra artikel 112.2 anser regeringen att det bör införas en möjlighet för regleringsmyndigheten att ålägga skyldigheter för att säkerställa att slutanvändare även i fortsättningen har tillgång till nummerupplysningstjänster som finns på marknaden. Uttrycket nummerupplysningstjänster, som används i direktivet, bör enligt regeringens mening inte införas i den nya lagen. Som *PTS* påpekar är nummerupplysningstjänster endast en typ av abonnentupplysning. Regeringens förslag anknyter till bestämmelsen om samhällsomfattande tjänster i 5 kap. 1 § första stycket 4 LEK. Det är därför lämpligt att använda den terminologi som används där. Av lagen bör det alltså framgå att en skyldighet ska få åläggas i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang.

Artikel 112.2 träffar företag som kontrollerar tillträde till slutanvändare och säkerställer att sådana tillhandahållare ser till att slutanvändarna har tillgång till nummerupplysningstjänster i enlighet med artikel 61 i EU-direktivet. Enligt artikel 61.2 får endast företag som omfattas av allmän auktorisation åläggas en skyldighet att bedriva samtrafik och säkerställa interoperabilitet. Det finns vidare ett särskilt förfarande för att utöka sådana skyldigheter till nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Hänvisningen till artikel 61 begränsar enligt regeringens bedömning tillämpningsområdet för artikel 112.2 till tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. I avsnitt 14.1.2 föreslås att 4 kap. 3 § LEK förs över till den nya lagen för att genomföra artikel 61.2. I enlighet med EU-direktivet omfattar paragrafen endast den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt den nya

lagen, dvs. inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Paragrafen som genomför artikel 112.2 bör ha samma tillämpningsområde. Den bör omfatta endast den som bedriver verksamhet som ska anmälas.

Bestämmelser om integritetsskydd i samband med abonnentupplysning behandlas i avsnitt 18.1.

16.15 Samråd i ärenden om slutanvändarrättigheter

Regeringens bedömning: Det bör i förordning framgå en samrådsskyldighet i ärenden om slutanvändarrättigheter.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens bedömning. I promemorian föreslås att samrådsskyldigheten regleras i lag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 8 kap. 9 § LEK ska i ett ärende om slutanvändarrättigheter som gäller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster berörda intresseorganisationer ges tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan olägenhet. Paragrafen genomför artikel 33 i USO-direktivet, som motsvaras av artikel 24 i EU-direktivet.

Samrådsskyldigheten har inga direkta rättsverkningar för enskilda. Lagtexten bör inte tyngas med den typen av bestämmelse. Samrådsskyldigheten bör i stället regleras i förordning.

17 Säkerhet i nät och tjänster

17.1 Säkerhetsåtgärder

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till riskerna. Åtgärder ska vidtas särskilt för att förebygga och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om säkerhetsåtgärderna och föreskrifter om undantag från skyldigheten att vidta sådana åtgärder.

Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet att vidta åtgärder för att skydda uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållande av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, liksom att vidta åtgärder för att upprätthålla motsvarande skydd i näten, ska överföras till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås särskilda skyldigheter i fråga om tjänsters tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid. I promemorian föreslås inte att bestämmelserna om åtgärder för att skydda uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst och för att upprätthålla detta skydd i näten ska överföras till den nya lagen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. Ett flertal remissinstanser har synpunkter på förslagets förhållande till e-dataskyddsdirektivet. *Hi3G Access AB* efterfrågar klargöranden av hur kostnadsaspekter och tillgänglig teknik ska beaktas och har synpunkter på bestämmelsernas utformning. *PTS* har synpunkter på utformningen av definitionen av säkerhet i nät och tjänster. PTS avstyrker vidare förslaget om att införa särskilda skyldigheter om tjänsters tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid och anser att skyldigheten att vidta säkerhetsåtgärder är tillräcklig. *Säkerhetspolisen* framhåller att det av direktivet följer att medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa största möjliga tillgång av tjänsterna vid extraordinära händelser i fredstid.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av säkra elektroniska kommunikationer

Ett tillförlitligt och säkert utbyte av information via elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster blir alltmer centralt för marknadens aktörer och samhället i stort. Allt fler tjänster tillhandahålls och verksamheter bedrivs via sådana nät och tjänster. Såväl mobila som fasta nät nyttjas för både röst- och datakommunikation. Den offentliga sektorns satsningar på e-tjänster, framväxten av ip-baserade tv-tjänster och appar där användaren nyttjar tjänster via internet och inte lokalt i sin utrustning (s.k. molntjänster) är några viktiga exempel på drivkrafterna bakom det ökade beroendet av pålitlig elektronisk kommunikation, som numera präglar alla sektorer i samhället.

De tjänster som tillhandahålls blir alltmer realtidskritiska och resurskrävande. Ökad komplexitet i nät och tjänster medför i sin tur ökade risker för tekniska fel. Till detta kommer risker som beror på mänskliga misstag, väderpåverkan, olyckor och attacker. Sannolikt kommer dessa förhållanden att leda till ökade krav på driftsäkerhet och kvalitet i de elektroniska kommunikationerna.

Incidenter som inträffar i elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster kan få konsekvenser för nätens eller tjänsternas funktion och tillgänglighet genom störningar eller avbrott. Sådana konsekvenser kan dock minskas genom ett kontinuerligt och systematiskt förebyggande driftsäkerhetsarbete. Det är också viktigt med en god beredskap för att hantera de störningar och avbrott som inträffar.

Nuvarande krav på driftsäkerhet

Enligt 5 kap. 6 b § LEK ska den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att

verksamheten uppfyller rimliga krav på driftsäkerhet. Med driftsäkerhet avses förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät eller system (se prop. 2010/11:115 s. 169). De åtgärder som vidtas ska vara ägnade att skapa en säkerhetsnivå som, med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för störningar och avbrott. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. Paragrafen genomför artikel 13a.1 och 13a.2 i ramdirektivet och delvis artikel 23 i USO-direktivet. PTS har meddelat föreskrifter (PTSFS 2015:2) om krav på driftsäkerhet där det anges vilka tekniska och organisatoriska åtgärder som ska vidtas.

Direktivets krav på säkerhetsåtgärder

I artikel 40.1 i EU-direktivet finns krav på säkerhet för nät och tjänster. Kraven på säkerhetsåtgärder har utformats i nära anslutning till motsvarande krav på säkerhet i nätverks- och informationssystem som används av leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster och som gäller enligt artiklarna 14 och 16 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen (NIS-direktivet). Dessa bestämmelser har genomförts i 13–17 §§ lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-lagen). Där kraven i EU-direktivet och NIS-direktivet är likartade bör därför genomförandet av EU-direktivets krav ske i nära anslutning till NIS-lagen, även om NIS-lagen och NIS-direktivet inte är tillämpliga på den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, se 5 § NIS-lagen och artikel 1.3 i NIS-direktivet.

Säkerhet för nät och tjänster definieras i artikel 2.21 i EU-direktivet som elektroniska kommunikationsnäts och kommunikationstjänsters förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, riktigheten, integriteten eller konfidentialiteten hos dessa nät och tjänster, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

Det bör föras in en definition av uttrycket säkerhet i nät och tjänster i den nya lagen. I enlighet med vad *PTS* påpekar bör definitionen av säkerhet i nät och tjänster anges som en förmåga att motstå händelser i stället för en förmåga att motstå åtgärder. Det ligger också i linje med andra språkversioner. I den svenska språkversionen av EU-direktivet används begreppen riktighet och integritet. För att anpassas till den vedertagna svenska terminologin bör i stället autenticitet och riktighet användas, se bl.a. 2 § 2 NIS-lagen.

Direktivets definition av säkerhet för nät och tjänster omfattar därmed fyra aspekter av säkerhet: tillgänglighet, autenticitet, riktighet och konfidentialitet.

– Tillgänglighet motsvarar i huvudsak det som i 5 kap. 6 b § LEK benämns driftsäkerhet. Kravet på tillgänglighet innebär även att kommu-

nikationens innehåll och relaterade uppgifter ska skyddas mot oavsiktlig eller otillåten utplåning.
- Autenticitet (i den engelska språkversionen ”authenticity”, i den svenska språkversionen ”riktighet”), eller äkthet, är nära relaterat till riktighet men tar snarast sikte på informationens ursprung. Kravet på autenticitet innebär bl.a. att uppgifter om varifrån information kommer ska skyddas mot förfalskning eller förvanskning.
- Riktighet (i den engelska språkversionen ”integrity”, i den svenska språkversionen ”integritet”) är delvis en aspekt av driftsäkerhet, eftersom uttrycket bl.a. tar sikte på förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät eller system. Utöver detta ska kommunikationens innehåll och relaterade uppgifter skyddas mot oavsiktlig eller otillåten förändring eller förvanskning.
- Konfidentialitet innebär att uppgifter i nät och tjänster ska skyddas mot oavsiktlig eller otillåten åtkomst eller avslöjande. Kravet motsvarar i huvudsak det som anges i 6 kap. 3 § LEK om att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten skyddas (se vidare nedan och avsnitt 18.1).

Lagrådet efterlyser ett förtydligande om att säkerheten i nät och tjänster är ett definierat uttryck och föreslår, med hänvisning till att uttrycket är tämligen alldagligt och inte lika tekniskt som övriga definierade uttryck, att lagtexten justeras med en hänvisning till den bestämmelse där definitionen finns. I lagen finns det ett antal definitioner som består av flera ord. I författningskommentaren till de paragrafer där definierade uttryck används finns genomgående hänvisningar till den paragraf där uttrycket definieras. Regeringen anser därför inte att det finns någon sådan risk för missförstånd som Lagrådet befarar. Tvärtom kan det uppstå en risk för missförstånd om det införs en sådan hänvisning som Lagrådet föreslår när det gäller endast det uttryck som nu är i fråga. En sådan hänvisning bör därför inte införas.

Förhållandet till e-dataskyddsdirektivet

Artikel 4.1 i e-dataskyddsdirektivet 2002/58/EG innehåller bestämmelser om åtgärder som ska vidtas för att säkerställa skyddet av uppgifter som behandlas i elektroniska kommunikationstjänster. Artikeln är genomförd i 6 kap. 3 § LEK. EU-direktivets definition av säkerhet omfattar både aspekter av driftsäkerhet och skydd för innehållet i kommunikationen. Regleringarna är dock inte helt överlappande. Av artikel 40.4 i EU-direktivet framgår att artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet fortfarande gäller vid sidan av EU-direktivets bestämmelser om säkerhet i nät och tjänster. Regeringen föreslår därför, till skillnad från promemorian, att 6 kap. 3 § LEK förs över till den nya lagen, se vidare avsnitt 18.1.

Detta innebär att det till viss del kommer att finnas överlappande regleringar när det gäller skydd av innehållet i kommunikationen. Tillhandahållare måste därför, i förekommande fall, se till att vidtagna säkerhetsåtgärder uppfyller samtliga krav.

Dagens krav på säkerhetsåtgärder i 5 kap. 6 b § LEK motsvarar delvis artikel 40.1 i EU-direktivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen med de ändringar som krävs för genomförandet av artikeln.

Enligt artikel 40.1 ska det säkerställas att den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vidtar ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Ett sådant krav bör gälla enligt den nya paragrafen. Kravet kommer därmed även att gälla den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Enligt artikel 40.1 ska åtgärderna, med beaktande av den senaste tekniska utvecklingen, säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till risken, även detta bör framgå av den nya lagen.

I att åtgärderna ska säkerställa en lämplig nivå på säkerheten ligger bl.a. att de tekniska lösningar som är tillgängliga på marknaden vid varje given tidpunkt ska beaktas. Teknisk utveckling kan därför leda till att behovet av säkerhetsåtgärder förändras eller innebära nya möjligheter att vidta effektiva säkerhetsåtgärder. Kravet på att beakta den tekniska utvecklingen ligger i att säkerhetsåtgärderna ska ligga på en lämplig säkerhetsnivå (jfr prop. 2017/18:205 s. 41).

Risken bör bedömas utifrån en identifiering av samtliga relevanta hot mot och sårbarheter hos tillgångar eller förbindelser, inklusive de komponenter, utrustningar, leverantörer och serviceavtal som används. I riskbedömningen ska hänsyn tas till sannolikheten för att ett hot realiseras och vilka konsekvenser det får om hotet realiseras. Dessa faktorer kan förändras över tid. Det kan t.ex. ske genom händelser i omvärlden som påverkar hotbilden eller förändringar i samhället som påverkar beroendet av kommunikationstjänsterna och därmed de potentiella konsekvenserna i händelse av att ett hot förverkligas.

Med hänsyn till att vad som är en lämplig nivå på säkerheten ändras över tid, t.ex. genom förändringar i risker eller genom nya tekniska lösningar, behöver aktörerna regelbundet och vid behov se över sina riskbedömningar och bedöma vilka säkerhetsåtgärder som är lämpliga att vidta. Med anledning av *Hi3G Access AB:s* synpunkter om hur kostnadsaspekter ska beaktas bör det nämnas att i bedömningen av lämpligheten av säkerhetsnivån ingår även de kostnader som genomförandet av olika åtgärder kan medföra.

I artikel 40.1 anges också att åtgärder, som kryptering när det är lämpligt, särskilt ska vidtas för att förhindra och minimera säkerhetsincidenters inverkan på användare och på andra nät och tjänster. Även detta bör framgå av den nya lagen. I enlighet med vad Hi3G Access AB anför bör uttrycket förebygga användas i stället för förhindra, jfr 14 och 16 §§ NIS-lagen.

I arbetet med incidenthantering är det viktigt att dra lärdom av inträffade incidenter. Om en incident har inträffat, bör som regel säkerhetsåtgärderna skyndsamt ses över. Som framgår av artikel 40.1 är kryptering ett exempel på åtgärder som typiskt sett förhindrar eller minimerar verkan av säkerhetsincidenter. I skäl 97 i EU-direktivet uttalas att kryptering bör uppmuntras och vid behov göras obligatoriskt.

Några andra exempel på åtgärder ges inte i direktivet. Av skäl 94 framgår dock att säkerhetsåtgärderna åtminstone bör ta hänsyn till alla relevanta aspekter av följande element. I fråga om

- näts och faciliteters säkerhet: fysisk säkerhet och miljösäkerhet, funktionssäkerhet, kontroll av åtkomst till nät samt nätintegritet,
- hantering av säkerhetsincidenter: hanteringsförfaranden, kapacitet att upptäcka säkerhetsincidenter, rapportering och kommunikation i fråga om säkerhetsincidenter,
- hantering av verksamhetskontinuitet: strategier för tjänstekontinuitet samt beredskapsplaner, kapacitet för katastrofberedskap,
- övervakning, granskning och testning: strategier för övervakning och loggning, planer för beredskapsövningar, testning av nät och tjänster, säkerhetsbedömningar och övervakning av efterlevnaden, och
- efterlevnad av internationella standarder.

Europeiska kommissionen får enligt artikel 40.5 anta genomförandeakter som specificerar de tekniska och organisatoriska åtgärder som avses i artikel 40.1. För att inte tynga lagen med detaljreglering om bl.a. vilka åtgärder som ska vidtas bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på motsvarande sätt som hittills ha möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om säkerhetsåtgärderna och föreskrifter om undantag från skyldigheten att vidta sådana åtgärder. I sådana föreskrifter är det möjligt att t.ex. införa krav på kryptering.

Inga särskilda skyldigheter vid extraordinära händelser i fredstid

I artikel 108 i EU-direktivet finns bestämmelser om tillgång till tjänster i händelse av nätsammanbrott av katastrofkaraktär eller i fall av force majeure. Artikeln motsvarar i huvudsak artikel 23 i USO-direktivet. Till skillnad från artikel 40 i EU-direktivet omfattar artikel 108 endast talkommunikationstjänster och internetanslutningstjänster som tillhandahålls i allmänna elektroniska kommunikationsnät. Artikel 108 har alltså ett snävare tillämpningsområde. Syftet med artikeln får anses vara att ge ett särskilt skydd för slutanvändarnas tillgång till grundläggande möjligheter att ringa röstsamtal och ha tillgång till internet, i synnerhet möjligheten att ringa till det gemensamma europeiska nödnumret 112 (jfr skäl 284–292 i EU-direktivet).

Med anledning av *Säkerhetspolisens* synpunkt finns det skäl att framhålla att kravet på driftsäkerhet enligt 5 kap. 6 b § LEK även omfattar uthållighet vid extraordinära händelser i fredstid (prop. 2010/11:115 s. 126 f. och 169). Som behandlas ovan innefattar definitionen av säkerhet i nät och tjänster som föreslås i den nya lagen bl.a. de förhållanden som driftsäkerhet avser i LEK. Regeringen anser, i likhet med PTS, att de bestämmelser om säkerhetsåtgärder som föreslås är tillräckliga för att genomföra direktivets krav enligt artikel 108. Tillgången till alarmeringstjänster säkerställs dessutom genom skyldigheten att förmedla nödkommunikation (se avsnitt 16.11). Någon sådan särskild reglering som föreslås i promemorian bör därför inte införas.

Regeringens förslag: Om det finns särskilda skäl, ska tillsynsmyndigheten få ålägga den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende kvalificerat organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för myndigheten.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Internetstiftelsen* och *PTS* tillstyrker förslaget. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *IP-Only AB*, *AB Stokab*, *Tele2 Sverige AB* och *Hi3G Access AB*, avstyrker förslaget och anser att säkerhetsgranskningar bör göras av PTS. *TechSverige* och *Telenor Sverige AB* efterfrågar klargöranden av under vilka förutsättningar en extern kontroll kan aktualiseras. Ett antal remissinstanser framför synpunkter på frågan om ersättning.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 41.2 b i EU-direktivet framgår att tillsynsmyndigheten ska kunna kräva att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster på egen bekostnad låter ett kvalificerat oberoende organ eller en myndighet utföra en säkerhetsgranskning och gör resultatet tillgängligt för myndigheten. Detta krav har en motsvarighet i artikel 13b.2 b i ramdirektivet men har inte någon uttrycklig motsvarighet i LEK. Kraven i ramdirektivets artikel 13b ansågs vara uppfyllda genom de ändringar av LEK som införde direktivens säkerhetskrav (se Ds 2010:19 s. 229 f.).

De allmänna elektroniska kommunikationsnäten utgör kritisk infrastruktur för många av samhällets grundläggande funktioner. Utvecklingen framöver, med ökad digitalisering och alltmer avancerade tillämpningar med t.ex. uppkopplad utrustning i olika miljöer (sakernas internet, eng. Internet of things) gör det än mer viktigt att elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster fungerar utan avbrott och med hög säkerhet. Till detta kommer det försämrade säkerhetspolitiska läget i omvärlden och hot mot samhällets infrastruktur från t.ex. terrorism eller främmande makts underrättelseverksamhet. Mot denna bakgrund och med hänsyn till den ökade uppmärksamheten på hot mot säkerheten i nät och tjänster finns det skäl att stärka tillsynsmyndighetens befogenheter att granska företagens verksamhet.

En oberoende säkerhetsgranskning av det slag som avses i artikel 41.2 b kan ge ett värdefullt underlag till den allmänna tillsynen. En oberoende säkerhetsgranskning bör ses som en särskild säkerhetsåtgärd där resultaten av granskningen även kommer tillhandahållaren till del, som underlag till bedömningen av vilka ytterligare säkerhetsåtgärder som är nödvändiga. Det är tänkbart att sådana granskningar skulle kunna användas för att t.ex. testa säkerheten när det gäller internetaccess till viktiga kommunikationsnoder eller anläggningar eller vidtagna åtgärder för att komma till rätta med sårbarheter i kommunikationsprotokoll.

Enligt direktivet ska granskningen utföras av ett kvalificerat oberoende organ eller en behörig myndighet. Det kan i och för sig vara så att PTS skulle kunna utföra vissa säkerhetsgranskningar, som *HI3G Access AB* och *IP-Only AB* föreslår och som även *TechSverige* är inne på. Med hänsyn till direktivets ordalydelse bedömer dock regeringen att vem som ska utföra granskningen eller vad som kan bli föremål för den inte bör begränsas. I

artikel 41.2 b anges vidare att kostnaderna för säkerhetsgranskningen ska betalas av tillhandahållaren. Eftersom den föreslagna säkerhetsgranskningen inte kommer att utgöra ett led i den allmänna tillsynen bör den inte heller bekostas av avgifter. Kostnaden bör i stället, i likhet med kostnaden för andra säkerhetsåtgärder, betalas av den som genomgår granskningen.

Tillsynsmyndigheten bör mot denna bakgrund få ålägga den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende kvalificerat organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för tillsynsmyndigheten.

En sådan säkerhetsgranskning kan vara arbetskrävande och kostsam för det företag som är skyldigt att genomgå den. Som *Internetstiftelsen* anför bör därför en sådan granskning i första hand komma i fråga då tillsynsmyndigheten tagit del av uppgifter eller bedrivit tillsyn enligt lagen där det framkommit att ytterligare granskning behövs för att fullständigt besvara nödvändiga frågor om verksamhetens säkerhet. PTS måste utifrån förvaltningslagen (2017:900) säkerställa och motivera behovet av ytterligare granskning.

Möjligheten att kräva säkerhetsgranskningar kan inte heller, som bl.a. IP-Only AB påpekar, befria tillsynsmyndigheten från dess uppgift att upprätthålla egen grundläggande kompetens och förmåga att granska säkerheten i verksamheter. Avsikten är alltså inte att säkerhetsgranskningar ska åläggas regelmässigt. Det bör sammanfattningsvis anges i lagen att en skyldighet endast får åläggas om det finns särskilda skäl. Vad som utgör särskilda skäl och när ett åläggande kan anses proportionerligt får avgöras i det enskilda fallet.

17.3 Säkerhetsincidenter

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål till tillsynsmyndigheten rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om rapportering av säkerhetsincidenterna och föreskrifter om undantag från rapporteringsskyldigheten.

Tillsynsmyndigheten ska, om det ligger i allmänhetens intresse, få ålägga den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att informera allmänheten om säkerhetsincidenter.

Om det finns ett konkret och betydande hot om att en säkerhetsincident ska inträffa, ska den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst informera de användare som kan påverkas av hotet om vilka skydds- eller motåtgärder de kan vidta. Om det är lämpligt ska även information om själva hotet lämnas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om informationsskyldigheten.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. Vissa remissinstanser, bl.a. *Säkerhetspolisen* och *Försvarsmakten*, har synpunkter när det gäller förhållandet till säkerhetsskyddslagen (2018:585). Ett antal remissinstanser, bl.a. *Hi3G Access AB* och *Telenor Sverige AB*, har synpunkter på förslaget i förhållande till e-dataskyddsdirektivet.

Skälen för regeringens förslag

Rapportering av säkerhetsincidenter till tillsynsmyndigheten

Enligt 5 kap. 6 c § LEK ska den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst utan onödigt dröjsmål till tillsynsmyndigheten rapportera störningar eller avbrott av betydande omfattning. Vidare får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. Tillsynsmyndigheten får också, om det ligger i allmänhetens intresse, ålägga den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att informera allmänheten om inträffade störningar eller avbrott. Paragrafen genomför artikel 13a.3 i ramdirektivet.

Artikel 40.2 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 13a.3 i ramdirektivet. Som utgångspunkt bör därför 5 kap. 6 c § LEK föras över till den nya lagen.

Med en säkerhetsincident avses enligt artikel 2.42 i EU-direktivet en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster. Uttrycket säkerhetsincident bör definieras i lagen. *PTS* påtalar att direktivets definition av säkerhetsincident, genom hänvisning till definitionen av säkerhet i nät och tjänster, felaktigt kan ge intrycket av att en incident är en händelse som bara påverkar förmågan att motstå åtgärder som undergräver tillgänglighet, riktighet etc. men att händelser med en direkt negativ påverkan på tillgänglighet, riktighet etc. inte omfattas. Regeringen instämmer i PTS bedömning att detta inte kan anses vara avsikten med regleringen. Mot bakgrund av de sanktionsavgifter som föreslås i avsnitt 21.4 är det, som flera remissinstanser påpekar, viktigt att de nya bestämmelserna blir tydliga. Definitionen av säkerhetsincident bör därför justeras till en händelse med en faktisk negativ inverkan på tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller på förmågan att motstå sådana händelser.

Enligt EU-direktivet ska säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på driften av nät och tjänster rapporteras. Det svenska uttrycket driften av nät och tjänster syftar i begränsad mening närmast på grundläggande teknisk funktion i nät och tjänster. Den engelska språkversionen använder i stället uttrycket ”operation of networks or services”. Detta uttryck bedöms omfatta även andra delar av verksamheten än den rent tek-

niska driften. Som framgår av avsnitt 17.1 omfattar EU-direktivets definition av säkerhet såväl tillgänglighet (driftsäkerhet) som riktighet, autenticitet och konfidentialitet.

Mot denna bakgrund bör det anges i den nya lagen att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst utan onödigt dröjsmål ska rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster till tillsynsmyndigheten. Incidentens påverkan behöver alltså inte vara begränsad till tekniska driften som sådan.

I likhet med vad som gäller i dag kommer det enligt den nya lagen att finnas tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster vars verksamhet helt eller delvis är säkerhetskänslig och därmed omfattas av kraven i säkerhetsskyddslagen (2018:585). Det kan därför, som bl.a. *Försvarsmakten* påtalar, inträffa incidenter som omfattas av båda regelverken. Det är upp till den som omfattas av respektive regelverk att följa det. Det är alltså inte en uppgift för tillsynsmyndigheten enligt den nya lagen att försäkra sig om att rapportering i förekommande fall även skett enligt annan lagstiftning. Brister i incidentrapporteringen bör, oavsett enligt vilken lagstiftning den sker, omhändertas inom ramen för respektive tillsynsförfarande. Även om den nya lagen, precis som är fallet i dag med LEK, och säkerhetsskyddslagstiftningen kommer att tangera varandra, har de olika syften. För att de olika regelverken ska kunna uppfylla sina syften bör det inte finnas några begränsningar när det gäller incidentrapporteringen på det sätt som bl.a. Försvarsmakten efterfrågar.

En säkerhetsincident kan inträffa genom yttre påverkan men kan också bero på brister eller otillåtet förfarande hos den som tillhandahåller nätet eller tjänsten. Rapporteringsskyldigheten gäller oavsett hur händelsen påbörjats eller vem som är ansvarig för dess uppkomst. Avgörande är i stället vilka konsekvenser incidenten har haft. Rapporteringsskyldigheten gäller därmed även för säkerhetsincidenter hos t.ex. tredjepartsleverantörer och följdincidenter på grund av en sådan incident, om kravet på betydande påverkan på driften av nätet eller tjänsten är uppfyllt.

Det anges numera i artikel 40.2 att vissa faktorer särskilt ska beaktas vid bedömningen av hur betydande påverkan en säkerhetsincident har haft. Dessa faktorer är det antal användare som påverkas av incidenten, hur länge incidenten varar, hur stort det geografiska område som påverkas av säkerhetsincidenten är, i vilken utsträckning nätets eller tjänstens funktion påverkas och i vilken utsträckning ekonomisk och samhällelig verksamhet påverkas.

Det är viktigt med tydlighet när det gäller vilka säkerhetsincidenter som ska rapporteras. De beskrivna faktorerna är endast exempel och angivna på en övergripande nivå. Det kan därför behövas ytterligare vägledning för att i ett enskilt fall avgöra om en incident kan anses ha en betydande påverkan på nät och tjänster. Den mer detaljerade regleringen bör som hittills framgå av myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela ytterligare föreskrifter om rapportering av säkerhetsincidenterna och föreskrifter om undantag från rapporteringsskyldigheten.

Till skillnad från förslaget i promemorian föreslås i avsnitt 18.1 att 6 kap. 4 a och 4 b §§ LEK om rapportering av integritetsincidenter ska

föras över till den nya lagen. Dessa paragrafer genomför bestämmelserna om säkerhet i samband med behandlingen av uppgifter i e-dataskyddsdirektivet 2002/58/EG. Incidenter med påverkan på uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster kommer även fortsättningsvis att rapporteras också enligt de bestämmelserna.

Information till allmänheten

För genomförande av artikel 40.2 bör det, på motsvarande sätt som hittills, i lagen anges att tillsynsmyndigheten, om det ligger i allmänhetens intresse, får ålägga en nät- eller tjänstetillhandahållare att informera allmänheten om en säkerhetsincident. Även om tillsynsmyndigheten kan besluta om ett sådant åläggande anser regeringen, i likhet med *Internetstiftelsen*, att det normalt ligger i berörda tillhandahållares intresse att på eget initiativ informera sina kunder och allmänheten om inträffade incidenter.

Information till användare

Enligt artikel 40.3 i EU-direktivet ska den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, om det föreligger ett särskilt och betydande hot om en säkerhetsincident, informera de användare som kan komma att påverkas av hotet om de eventuella skydds- eller motåtgärder användarna kan vidta. Om det är lämpligt ska även information om själva hotet lämnas. Krav som motsvarar dessa bestämmelser bör föras in i den nya lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör också ha möjlighet att meddela föreskrifter om informationsskyldigheten. *Lagrådet* väcker frågan om de föreskrifter om informationsskyldigheten som avses är verkställighetsföreskrifter. Med verkställighetsföreskrifter avses, som Lagrådet anför, dels tillämpningsföreskrifter av rent administrativ karaktär, dels föreskrifter som kompletterar en lag i materiellt hänseende. Den lagbestämmelse som ska kompletteras ska emellertid vara så detaljerad att regleringen inte tillförs något väsentligt nytt. Föreskrifterna får inte innebära något nytt åliggande för enskilda eller något nytt ingripande i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (se prop. 1973:90 s. 211, jfr prop. 2009/10:80 s. 219). I detta fall kan föreskrifter bl.a. behövas för vägledning vid bedömningen av om det finns ett konkret och betydande hot om att en säkerhetsincident ska inträffa och av lämpliga skydds- eller motåtgärder. Det kan inte uteslutas att sådana föreskrifter kommer att medföra skyldigheter för enskilda som inte kan anses rymmas i lagbestämmelsen. Regeringen anser därför att ett normgivningsbemyndigande behövs. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså få meddela ytterligare föreskrifter om informationsskyldigheten.

18 Behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd

18.1 Genomförandet av e-dataskyddsdirektivet

Regeringens förslag: Bestämmelserna som genomför e-dataskyddsdirektivet ska föras över till den nya lagen med den ändringen att de ska gälla för den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Det ska dock införas undantag från bestämmelserna om skydd för konfidentialitet vid kommunikation och trafikuppgifter för sådan behandling av uppgifter som tillhandahållare av nummeroberoende elektroniska kommunikationstjänster vidtar i syfte att upptäcka sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att vissa bestämmelser om behandling av trafikuppgifter ska gälla anmälningspliktig verksamhet enligt lagen. I promemorian föreslås inte att bestämmelserna om rapportering av integritetsincidenter ska föras över till den nya lagen eller att det ska införas undantag för behandling av uppgifter i enlighet med den tillfälliga förordningen för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Integritetsskyddsmyndigheten*, *Hi3G Access AB* och *PTS*, anser att fler bestämmelser som genomför e-dataskyddsdirektivet ska föras över till den nya lagen. PTS anför också att reglernas tillämplighet på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster bör ses över samt har synpunkter på flera definitioner. *SOS Alarm Sverige AB* efterfrågar ett förtydligande i lagen om att hämtning av lokaliseringsuppgifter vid anrop till 112 får göras direkt från terminalutrustningen. Integritetsskyddsmyndigheten har även frågor om gränsdragningen mot EU:s dataskyddsförordning.

Skälen för regeringens förslag: I 6 kap. 1–3, 4–10, 11–16, 17, 18 och 24 §§ LEK finns bestämmelser som genomför e-dataskyddsdirektivet 2002/58/EG (se prop. 2002/03:110 s. 248 f. och 389 f. samt prop. 2010/11:115 s. 129 f. och 181 f.). Bestämmelserna i e-dataskyddsdirektivet gäller till dess den nya förordningen om integritet och elektronisk kommunikation träder i kraft (se avsnitt 4). Det går i nuläget inte att säga när detta kommer att ske och vilka lagändringar som då kommer att aktualiseras. Samtliga de bestämmelser i LEK som genomför e-dataskyddsdirektivet bör därför föras över till den nya lagen, se nedan särskilt om 6 kap. 3 och 4–4 b §§ LEK.

Av artikel 2 i e-dataskyddsdirektivet och artikel 125 i EU-direktivet framgår att definitionerna i EU-direktivet, däribland den nya definitionen av elektronisk kommunikationstjänst, gäller även för de regler som genomför e-dataskyddsdirektivet. Eftersom den nya definitionen av elektronisk kommunikationstjänst omfattar även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, kommer tillhandahållare av sådana tjänster att omfattas av de bestämmelser som genomför e-dataskyddsdirektivet i den nya lagen.

I 6 kap. 1 § LEK finns definitioner av vissa uttryck som gäller endast för det kapitlet. I linje med vad *PTS* framför bör de definitioner som används i flera kapitel samlas i lagens inledande kapitel. Definitionerna av abonnent, integritetsincident och trafikuppgift bör därför föras över till den nya lagen och redovisas samlade med övriga definitioner.

I vissa bestämmelser i 6 kap. LEK används ordet användare. PTS anser att ordet bör bytas ut mot slutanvändare. Användare har dock en vidare innebörd än slutanvändare, då användare även omfattar en fysisk eller juridisk person som själv tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Ordet användare bör därför behållas i de aktuella bestämmelserna.

I 6 kap. 3 och 4–4 b §§ finns bestämmelser om åtgärder för att säkerställa skydd av uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, om rapportering av integritetsincidenter och om information till abonnenter om det finns särskild risk för bristande skydd av behandlade uppgifter. Paragraferna genomför artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet. De täcker till stora delar samma område som de bestämmelser som föreslås i avsnitt 17.1 och 17.3 och som genomför artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet. Det finns dock vissa skillnader. Kravet på skyddsåtgärder enligt 6 kap. 3 § LEK gäller all behandling av uppgifter som har samband med tillhandahållandet av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Dessutom innebär bestämmelserna om rapportering av integritetsincidenter, om krav på information till abonnenter och på att föra förteckningar över integritetsincidenter vissa avvikelser från de krav som föreslås i avsnitt 17.1 och 17.3.

Av artikel 40.4 i EU-direktivet framgår att artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet inte ska påverkas av EU-direktivets bestämmelser om säkerhet i nät och tjänster. Som bl.a. *Integritetsskyddsmyndigheten* och *Hi3G Access AB* påpekar fortsätter e-dataskyddsdirektivet att gälla tills vidare. Till skillnad från vad som föreslås i promemorian bör därför de skyldigheter som finns i 6 kap. 3 och 4–4 b §§ LEK föras över till den nya lagen. Regeringens förslag medför därmed ingen skillnad när det gäller rapportering av integritetsincidenter. Det innebär bl.a. att rapportering av integritetsincidenter ska ske i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 611/2013 av den 24 juni 2013 om åtgärder tillämpliga på anmälan av personuppgiftsbrott enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller personlig integritet och elektronisk kommunikation.

Lagrådet väcker frågan om huruvida det, som föreslås i lagrådsremissen, behövs några motsvarigheter i den nya lagen till bemyndigandena i hittillsvarande 6 kap. 4 a och 4 b §§ LEK. Som framgår ovan regleras skyldigheten att underrätta om integritetsincidenter närmare i förordning (EU) nr 611/2013. Det saknas därför behov av ett bemyndigande att meddela föreskrifter om den underrättelseskyldigheten och om undantag från den. När det gäller innehållet i den förteckning över integritetsincidenter som en tillhandahållare ska föra, bedömer regeringen, i linje med vad Lagrådet anför, att det närmast är fråga om verkställighetsföreskrifter. Bemyndigandena i 6 kap. 4 a och 4 b §§ bör därför inte föras över till den nya lagen.

I 6 kap. 5–8 §§ finns grundläggande regler om behandling av trafikuppgifter, bl.a. om utplåning och avidentifiering. Paragraferna genomför artikel 6 i e-dataskyddsdirektivet. Artikel 6 riktar sig till såväl tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som tillhandahållare av allmänt

tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Vid genomförandet användes därför uttrycket den som bedriver anmälningspliktig verksamhet. Som föreslås i avsnitt 9 kommer nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte att omfattas av kravet på anmälan i den nya lagen. Bestämmelserna bör därför justeras så att de avser den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst.

I 6 kap. 9 och 10 §§ regleras behandling av lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter. Paragraferna genomför artikel 9 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 11–14 §§ regleras skyldigheterna att tillhandahålla ospecificerade räkningar och nummerpresentation, åsidosättande av skydd mot nummerpresentation samt skydd mot automatisk vidarekoppling. Paragraferna genomför artiklarna 7, 8, 10 och 11 i e-dataskyddsdirektivet. För en enhetlig terminologi bör faktura användas i stället för räkning i motsvarigheten till 6 kap. 11 § (se avsnitt 16.10.2). I den nya lagen införs uttrycket talkommunikationstjänst, som i stora delar ersätter uttrycket telefonitjänst (se avsnitt 15 och 18.3). Motsvarigheten till 6 kap. 14 § bör därför justeras till att gälla den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst.

När det gäller nummerpresentation innebär den hittillsvarande regleringen bl.a. att den anropande abonnenten ska ges möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt vid rimlig användning av funktionen förhindra nummerpresentation vid inkommande samtal. *Lagrådet* anser att det bör vara en strävan att åtminstone något precisera vad som avses med en icke rimlig användning av funktionen. Regeringen konstaterar att bestämmelsen genomför artikel 8.2 i e-dataskyddsdirektivet. En motsvarande bestämmelse fanns tidigare i 27 § teleförordningen (1997:399). Den genomförde artikel 8.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/66/EG av den 15 december 1997 om behandling av personuppgifter och skydd för privatlivet inom telekommunikationsområdet (teledataskyddsdirektivet), jfr prop. 1998/99:92, s. 42 och prop. 2002/03:110 s. 262 och 393 f. Varken i teledataskyddsdirektivet eller e-dataskyddsdirektivet ges det någon ledning i fråga om vad som ska beaktas vid bedömningen av vad som är en rimlig användning av funktionen. Frågan tycks inte heller ha prövats av domstol eller varit föremål för PTS tillsyn. Regeringen anser mot denna bakgrund att vad som avses med en rimlig eller icke rimlig användning av funktionen även i fortsättningen bör överlämnas åt rättstillämpningen.

I 6 kap. 15 och 16 §§ regleras abonnentförteckningar. Paragraferna genomför artikel 12 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 17 § finns ett förbud mot behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till meddelandet, om inte någon av de berörda användarna har samtyckt till behandlingen. Det finns vissa undantag från förbudet. Paragrafen genomför artikel 5.1 och 5.2 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 18 § regleras uppgifter som lagras i eller hämtas från användarens terminalutrustning. Paragrafen genomför artikel 5.3 i e-dataskyddsdirektivet. Den hindrar inte att SOS Alarm Sverige AB hämtar lokaliseringsuppgifter via mobiltelefonens GPS-utrustning när en hjälpsökande ringer 112 (se PTS skrivelse av den 1 oktober 2019, dnr 19-11145). Nödkommunikation behandlas i avsnitt 16.11.

I 6 kap. 24 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om vilka upp-

gifter som får behandlas enligt 6 § första och andra stycket och om de krav som ska ställas på en allmänt tillgänglig telefonitjänst som medger identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret eller vidarekoppling. Bemyndigandet bör föras över till den nya lagen, men terminologin bör anpassas till att avse den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst (se avsnitt 15). Med stöd av bemyndigandet kan det t.ex. meddelas föreskrifter om åtgärder för att motverka att nummerpresentationstjänster manipuleras så att det ser ut för mottagaren av ett samtal som att samtalet kommer från ett visst befintligt nummer, men det nummer som visas är oriktigt eller fiktivt (s.k. spoofing).

Att bestämmelserna om integritetsskydd i den nya lagen även tillämpas på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster innebär att personuppgiftsbehandling som i dag faller under EU:s dataskyddsförordning, för vilken Integritetsskyddsmyndigheten utövar tillsyn, kan komma att omfattas av den nya lagen och av PTS tillsynsområde. Det kan, som Integritetsskyddsmyndigheten påpekar, innebära en förändring av den registrerades rättigheter, de personuppgiftsansvarigas skyldigheter i fråga om exempelvis it-säkerhet och de tillsyns- och sanktionsbefogenheter som är aktuella i olika fall. Den situation som Integritetsskyddsmyndigheten lyfter fram uppstår dock inte med anledning av genomförandet av EU-direktivet. Förhållandet mellan bestämmelserna om integritetsskydd enligt e-dataskyddsdirektivet och EU:s dataskyddsförordning, de gränsdragningsfrågor som det föranleder och vad det innebär för tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster och tillsynsmyndigheter är sådant som både Integritetsskyddsmyndigheten och PTS hanterar inom ramen för sina uppgifter och som de samverkar om. En sådan analys av gränsdragningsfrågor som Integritetsskyddsmyndigheten efterfrågar är inte möjlig inom ramen för detta lagstiftningsarbete. I avsnitt 28 behandlas de konsekvenser som förslagen medför för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Som behandlas i avsnitt 4 föreskriver den tillfälliga förordningen för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet ett tillfälligt undantag från artiklarna 5.1 och 6.1 i e-dataskyddsdirektivet för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster i vissa fall. Förordningen begränsar därigenom rätten till skydd av konfidentialitet vid kommunikation och trafikuppgifter i förhållande till tillhandahållare av sådana tjänster. Den avviker därmed från regleringen i EU-direktivet, där tillhandahållare av sådana tjänster omfattas av samma regler som gäller alla andra elektroniska kommunikationstjänster i fråga om integritetsskydd.

Undantaget gäller endast i syfte att upptäcka sexuella övergrepp mot barn på nätet, rapportera sådant material till brottsbekämpande myndigheter och till organisationer som agerar i allmänhetens intresse mot sexuella övergrepp mot barn och avlägsna material med sexuella övergrepp mot barn från dessa tjänster.

För att den behandling som tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vidtar i enlighet med förordningens bestämmelser inte ska stå i strid med svensk rätt krävs viss anpassning. I de bestämmelser som genomför artiklarna 5.1 och 6.1 i e-dataskyddsdirektivet i den nya lagen bör det därför införas undantag för den uppgiftsbehandling som tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vidtar i enlighet med förordningen.

18.2 Lagring och annan behandling av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *PTS* anser att det bör klargöras hur uttrycket internetåtkomst förhåller sig till internetanslutningstjänst. Myndigheten efterfrågar även ett bemyndigande i lag för att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som får lagras. De brottsbekämpande myndigheterna, bl.a. *Säkerhetspolisen*, *Åklagarmyndigheten* och *Tullverket*, framhåller att det är angeläget att utreda bl.a. en lagringsskyldighet även för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. *Verket för innovationssystem* understryker vikten av tydliga föreskrifter för att minimera risken för incidenter.

Skälen för regeringens förslag: I 6 kap. 1, 3 a, 5 och 16 a–g §§ LEK behandlas lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål (s.k. datalagring). Den materiella regleringen bör föras över till den nya lagen.

I regleringen ingår dessutom två upplysningsbestämmelser där det anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela närmare föreskrifter. Som *Lagrådet* påpekar upplyser dessa endast om att verkställighetsföreskrifter till lagen kan meddelas. Lagrådet anför att det kan vara lämpligt att slopa dessa upplysningsbestämmelser för att undvika motsatsslut vid tolkningen av andra bestämmelser som saknar motsvarande upplysning. Upplysningsbestämmelser om verkställighetsföreskrifter är, som Lagrådet påpekar, inte nödvändiga. Inom det område som upplysningsbestämmelserna avser har emellertid tämligen omfattande och detaljerade verkställighetsföreskrifter, som påverkar enskilda, beslutats, se 37–45 §§ förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation. En sådan information som ges i upplysningsbestämmelserna är därför särskilt angelägen i detta fall så att regleringen är transparent och tydlig. Regeringen anser därför att upplysningsbestämmelserna bör behållas. Det bör inte innebära någon risk för motsatsslut vid tolkningen av andra bestämmelser i den nya lagen.

Som *PTS* påpekar används i LEK:s bestämmelser om datalagring ordet internetåtkomst, som definieras i 6 kap. 1 § LEK, samtidigt som ordet internetanslutningstjänst införs i den nya lagen (se avsnitt 8). Internetåtkomst har en särskild betydelse i datalagringsbestämmelserna och är inarbetat i det sammanhanget (se prop. 2010/11:46 s. 30). Enligt regeringens bedömning är internetåtkomst och internetanslutningstjänst inte utan vidare överväganden utbytbara mot varandra. Definitionen av internetåtkomst bör därför föras över till den nya lagen och tills vidare användas i bestämmelserna om datalagring. Vidare bör definitionerna av meddelandehantering och misslyckad uppringning föras över till den nya lagen.

Användningen av traditionella kommunikationstjänster minskar till förmån för nya nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster

som t.ex. meddelandetjänster i internetbaserade appar eller knutna till sociala medier. Sådana kommunikationstjänster omfattas inte av reglerna om bl.a. datalagring. Av detta följer att reglerna om hemliga tvångsmedel, som i sig visserligen är teknikneutralt utformade, i praktiken sällan kan tillämpas på dessa tjänster. Hemlig avlyssning och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation är därför inte längre lika effektiva metoder för att förhindra och bekämpa brott som de har varit tidigare. Teknikutvecklingen och de nya kommunikationsmönster som skapas i samband med den kräver att lagstiftningen anpassas för att brottsbekämpningen ska vara effektiv. Riksdagen har i samband med att de nya reglerna om datalagring vid brottsbekämpning antogs tillkännagivit för regeringen att den skyndsamt ska återkomma med förslag som dels innebär en mer omfattande skyldighet att lagra uppgifter med koppling till nationell säkerhet, dels innebär en mer omfattande lagringsskyldighet generellt (bet. 2018/19:JuU27, rskr. 2018/19:296). Mot denna bakgrund finns det, som bl.a. *Säkerhetspolisen* och *Åklagarmyndigheten* anför, och som även *Ekobrottsmyndigheten* och *Tullverket* är inne på, skäl att utreda behovet av ändringar i bestämmelserna om hemliga tvångsmedel och datalagring för tillämpningen på t.ex. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Regeringen har därför den 5 augusti 2021 tillsatt en utredning som bl.a. ska analysera förutsättningarna för att tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska kunna omfattas av skyldigheten att lagra och ge tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation och ta ställning till om en sådan skyldighet bör införas (dir. 2021:58).

Som föreslås i avsnitt 9.1 kommer nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte att omfattas av kravet på anmälan i den nya lagen. Det krävs därför inte någon justering av bestämmelserna om datalagring i 6 kap. 3 a och 16 a–f §§ för att klargöra att de inte tillämpas på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Vid införandet och anpassningen av lagringsskyldigheten bedömde regeringen att lagringsskyldighetens omfattning bör regleras i lag men att den tekniska specifikationen av lagringskrav i stället kunde regleras i förordning (prop. 2018/19:86 s. 38 f.). I lagen anges därför vilka teknikområden som omfattas av lagringsskyldigheten, t.ex. telefonitjänst, och ändamålet med lagringen, t.ex. identifiering eller spårning av en kommunikationskälla. Den tekniska beskrivningen av vad som ska lagras anges genom verkställighetsföreskrifter i förordning. Denna ordning bedömdes vara förenlig med regeringsformens skydd av den personliga integriteten. Det finns inte skäl att nu göra någon annan bedömning.

18.3 Övriga bestämmelser om behandling av uppgifter

Regeringens förslag: Övriga bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation om behandling av uppgifter ska föras över till den nya lagen.

Bestämmelserna om tystnadsplikt och om skyldighet att lämna ut uppgifter i vissa fall ska inte gälla för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian undantas inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster från tystnadsplikten och uppgiftsskyldigheten.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. Ett antal remissinstanser, däribland *Integritetsskyddsmyndigheten* och *Säkerhetspolisen*, efterfrågar förtydliganden eller har synpunkter på bestämmelsernas tillämplighet på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. *PTS* har synpunkter på ordet telefonitjänst.

Skälen för regeringens förslag: I 6 kap. LEK finns ytterligare bestämmelser om behandling av uppgifter m.m. som inte avser att genomföra någon EU-rättslig lagstiftning. Liksom de bestämmelser som behandlas i avsnitt 18.2 har vissa av bestämmelserna betydelse för de brottsbekämpande myndigheternas arbete.

I 1 kap. 7 § LEK finns bl.a. definitionen av telefonitjänst. I den nya lagen införs uttrycket talkommunikationstjänst, som i stora delar ersätter uttrycket telefonitjänst (se avsnitt 15). Definitionen av telefonitjänst ställer till skillnad från definitionen av talkommunikationstjänst inte något krav på dubbelriktad kommunikation. Telefonitjänst bör därför behållas i de bestämmelser om datalagring och anpassningsskyldighet som förs över till den nya lagen.

I 6 kap. 8 § LEK finns undantag från skyldigheten att utplåna och avidentifiera trafikuppgifter. Bestämmelsen i 6 kap. 8 § 1 gäller när en myndighet eller en domstol behöver tillgång till uppgifter för att lösa tvister. Den genomför artikel 6.6 i e-dataskyddsdirektivet (se avsnitt 18.1).

Undantaget i 6 kap. 8 § 2 avser elektroniska meddelanden som omfattas av ett föreläggande att bevara en viss lagrad uppgift enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken (se prop. 2020/21:72 s. 21 f. och 72 f.). Bestämmelsen i 6 kap. 8 § 3 avser situationen då uppgifterna omfattas av ett beslut om hemliga tvångsmedel (se prop. 2002/03:110 s. 392 och prop. 2011/12:55 s. 142). Även i 6 kap. 10 a § LEK regleras behandling av uppgifter som omfattas av beslut om inhämtning av uppgifter enligt 27 kap. rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (se prop. 2011/12:55 s. 142 f.). Tillämpningen av nämnda bestämmelser om behandling av trafikuppgifter och lokaliseringsuppgifter förutsätter bl.a. att beslut om hemliga tvångsmedel fattas med stöd av annan lagstiftning. Som framgår av avsnitt 18.2 ska bl.a. tillämpningen av bestämmelserna i LEK om hemliga tvångsmedel och om datalagringsskyldighet för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster utredas. Om ett beslut om hemliga tvångsmedel som fattas enligt annan lagstiftning riktas mot en tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, bör dock inte verkställigheten av det hindras av bestämmelserna i den nya lagen om elektronisk kommunikation. Ändringen av definitionen av elektronisk kommunikationstjänst bör mot denna bakgrund inte leda till någon ändring av 6 kap. 8 och 10 a §§ LEK när den förs över till den nya lagen. Av detta följer också att undantaget från skyldigheten att utplåna och avidentifiera trafikuppgifter när uppgifterna behövs för att förhindra och avslöja obehörig användning av nät eller tjänster i 6 kap. 8 § 4 kommer att gälla

för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (se prop. 2002/03:110 s. 392 och prop. 2011/12:55 s. 142).

I 6 kap. 10 b § regleras behandling av trafikuppgifter, lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och uppgifter om abonnemang för att medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten (VMA) genom mobilnät (se avsnitt 16.12 och prop. 2016/17:113 s. 13 f. och 29). Bestämmelserna om VMA avser den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig mobil nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Den omfattar därmed inte den som tillhandahåller en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst.

I 6 kap. 19 § finns bestämmelser om skyldighet att anpassa en verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs (se prop. 2002/03:110 s. 267 f. och prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 143). Som bl.a. *PTS* efterfrågar bör det klargöras om tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas av bestämmelserna. Anpassningsskyldigheten för allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster gäller för den som tillhandahåller en sådan tjänst till en mobil nätanslutningspunkt. Tillhandahållandet av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster sker inte till en mobil nätanslutningspunkt. Sådana tjänster tillhandahålls oberoende av huruvida den underliggande internettjänsten är fast eller mobil. Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas därför inte i dagsläget av bestämmelserna om anpassningsskyldighet.

I 6 kap. 19 a § finns bestämmelser om skyldighet att överföra signaler som förs över Sveriges gräns till samverkanspunkter så att inhämtning av signaler ska kunna ske enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (se prop. 2006/07:63 s. 83 f. och 142 f.).

I 6 kap. 20–23 §§ finns det bestämmelser om tystnadsplikt och om uppgiftsskyldighet. Som *Säkerhetspolisen* påtalar medför den nya definitionen av elektronisk kommunikationstjänst att bestämmelserna enligt promemorians förslag omfattar även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. I promemorian redovisas inga skäl för denna utvidgning av tillämpningsområdet. Bestämmelserna om tystnadsplikt och om uppgiftsskyldighet omfattas inte av EU-direktivet. Den ändrade definitionen av elektronisk kommunikationstjänst bör med hänsyn till detta inte utvidga tillämpningsområdet för bestämmelserna till tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster utan närmare överväganden. Det saknas dock underlag för sådana överväganden i detta lagstiftningsarbete. En utvidgning av tillämpningsområdet för bestämmelserna bör därför inte göras inom ramen för genomförandet av direktivet. Som framgår av avsnitt 18.2 har regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att analysera tillämpningen av vissa bestämmelser på tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, bl.a. frågan om förutsättningarna för en utvidgning av tillämpningsområdet för bestämmelserna om tystnadsplikt och om uppgiftsskyldighet.

De angivna paragraferna bör sammanfattningsvis föras över till den nya lagen med de justeringar som det redogörs för ovan.

19 Uppgiftsskyldighet

19.1 Företags skyldighet att lämna uppgifter

Regeringens förslag: Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran av regleringsmyndigheten lämna de upplysningar eller handlingar som myndigheten behöver för

- förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd,
- sådant offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster som är till nytta för konsumenterna,
- klart definierade statistiska ändamål, rapporter och studier,
- marknadsanalys, inbegripet uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till de analyserade marknaderna,
- beslut om skyldigheter,
- att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och nummer,
- att utvärdera sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka grossisttjänster som har gjorts tillgängliga för konkurrenter, täckning och utbyggnad inom landet, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har eller identifiering, genom geografiska kartläggningar, av områden som har eftersatt bredbandsutbyggnad, och
- genomförande av geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad.

Om de uppgifter som kan lämnas för utvärdering av utvecklingen av nät och tjänster eller för genomförande av geografiska kartläggningar inte är tillräckliga, ska regleringsmyndigheten ha rätt att på begäran få sådana upplysningar eller handlingar av andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Andra uppgifter än uppgifter som behövs för förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd, får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för ett sådant.

En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad i grossistledet ska på begäran tillhandahålla regleringsmyndigheten redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att uppgiftsskyldigheten inte ska omfatta tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Det föreslås inte heller att uppgifter ska kunna hämtas in från andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. Flera remissinstanser, bl.a. *TechSverige*,

anser att det bör framgå av lagen att en begäran ska vara proportionell och motiverad. *Tele2 Sverige AB* anser att skyldigheten är betungande och att företag inte ska behöva ta fram nya uppgifter. Andra remissinstanser, däribland *Telenor Sverige AB* och *Teracom AB*, efterfrågar förtydliganden om uppgiftsskyldigheten i förhållande till sekretess och säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. *PTS* förordar att undantaget för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster tas bort.

Skälen för regeringens förslag

Uppgiftsskyldighet för den som bedriver verksamhet som omfattas av den nya lagen

Bestämmelser om företags skyldigheter att lämna uppgifter, förutom inom ramen för den allmänna tillsynen, finns i artiklarna 20.1, 21.1 och 48.4. De motsvarar delvis artikel 5.1 i ramdirektivet och artiklarna 10.1 och 11.1 i auktorisationsdirektivet.

Enligt artikel 20.1 första stycket andra meningen i EU-direktivet ska företag kunna åläggas att lämna information om framtida utveckling av nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som de tillhandahåller konkurrenter. De ska också kunna åläggas att lämna information om elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter som är uppdelad på lokal nivå och tillräckligt detaljerad för att möjliggöra den geografiska kartläggningen och identifieringen av områden i enlighet med artikel 22 i direktivet.

Enligt artikel 20.1 tredje stycket är ett företag som har betydande inflytande på en marknad i grossistledet skyldigt att på begäran lämna redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden. En motsvarande bestämmelse finns i 8 kap. 1 § andra stycket LEK. Den bestämmelsen bör därför föras över till den nya lagen.

I artikel 21.1 första stycket c–j finns allmänna skyldigheter för företagen att på begäran lämna uppgifter när det gäller den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter och skyldigheter som kan åläggas företag. Enligt artikel 20.1 ska medlemsstaterna säkerställa att företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster tillhandhåller viss information. Det förhållandet att artikel 21.1 anger att information ska lämnas avseende bl.a. den allmänna auktorisationen kan inte anses medföra en begränsning av artikelns tillämpningsområde till företag som omfattas av den allmänna auktorisationen. Till skillnad från promemorian, och i likhet med *PTS*, bedömer regeringen att uppgiftsskyldigheten även ska gälla den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Bestämmelser som delvis motsvarar artikel 21.1 första stycket c–j finns i 8 kap. 1 § första stycket LEK. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen med de ändringar som behövs med anledning av ändringarna i artikel 21.1 första stycket c–i. I punkt j regleras inhämtning av uppgifter för att besvara framställningar från Berec. Den punkten behandlas i avsnitt 19.2.

Punkt c om uppgifter avseende förfaranden för och bedömning av framställningar om beviljande av nyttjanderätter och artikel 48.4 om uppgifter som krävs för att bedöma sökandes förmåga att uppfylla tänkta tillstånds-

villkor i samband med tillståndsprövning efter allmän inbjudan till ansökan, överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 1 LEK.

Punkt d om offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till gagn för konsumenterna överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 2 LEK.

Punkt e om sammanställning av klart definierad statistik, rapporter eller studier överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 3 LEK när det gäller statistik. Det bör, i punkten, när den förs över till den nya lagen läggas till att uppgifter får begäras in även för rapporter och studier.

Punkt f om marknadsanalyser som avses i direktivet, bl.a. uppgifter om de marknader i efterföljande led eller de slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till de analyserade marknaderna, har i sak en motsvarighet i 8 kap. 1 § första stycket 4 LEK. Av tydlighetsskäl bör dock de exempel på marknader som anges i direktivet läggas till.

Punkt g om tryggandet av en effektiv användning och säkerställande av en ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och av nummerresurser har en motsvarighet i 8 kap. 1 § första stycket 6 LEK, förutom att den bestämmelsen endast omfattar förvaltning av radiofrekvenser. Det bör läggas till att även uppgifter som behövs för att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av nummer får begäras in.

Punkt h och artikel 20.1 första stycket andra meningen i EU-direktivet om utvärdering av sådan framtida utveckling av nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som har gjorts tillgängliga för konkurrenter överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 7 LEK. Av punkt h framgår dock att även uppgifter om den framtida utvecklingen av nät och tjänster som kan påverka täckning och utbyggnad inom landet, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har eller identifiering av områden med eftersatt bredbandsutbyggnad enligt den geografiska kartläggningen ska kunna begäras in. Detta bör läggas till när bestämmelsen i LEK förs över till den nya lagen.

Punkt i är ny. Där anges att även de uppgifter som behövs för genomförande av geografiska kartläggningar ska kunna begäras in. Även detta bör framgå av den nya lagen. Därigenom tillgodoses motsvarande krav i artikel 20.1 första stycket andra meningen i EU-direktivet.

Av artikel 21.1 andra stycket i EU-direktivet framgår att endast uppgifter som behövs för förfaranden för och bedömning av framställningar om beviljande av nyttjanderätter får begäras in före ett marknadsinträde eller som ett villkor för detta. En i huvudsak motsvarande bestämmelse finns i 8 kap. 1 § tredje stycket LEK. Bestämmelsen bör föras över till den nya lagen med de ändringar som behövs för att tillgodose direktivets krav.

En begäran om information kan vara betungande för den som ska lämna informationen. En begäran måste därför stå i proportion till syftet med inhämtningen. För PTS följer detta av förvaltningslagen (2017:900) och någon särskild bestämmelse behöver inte föras in i den nya lagen. EU-direktivet medger inte heller någon sådan begränsning av uppgiftsskyldigheten till befintliga uppgifter som *Tele2 Sverige AB* efterfrågar. I att informationen ska lämnas på begäran ingår att det ska anges för vilket ändamål informationen ska lämnas (se prop. 2002/03:110 s. 401). Inte heller detta behöver regleras särskilt.

I 8 kap. 1 § första stycket 8 LEK anges att uppgiftsskyldigheten även omfattar uppgifter som behövs för att upprätta en detaljerad förteckning

över typ, tillgänglighet och geografisk belägenhet i fråga om sådan egendom eller annat som kan utnyttjas gemensamt enligt 4 kap. 14 § i lagen. Detta genomför artikel 12.4 i ramdirektivet (se prop. 2010/11:115 s. 144). Den artikeln har ingen motsvarighet i EU-direktivet. Någon motsvarighet till 8 kap. 1 § första stycket 8 LEK behövs därför inte i den nya lagen.

Som bl.a. *Teracom AB* påpekar kan de uppgifter som PTS samlar in vara känsliga för uppgiftslämnaren. Bestämmelser om sekretess i statlig tillsynsverksamhet för bl.a. uppgift om ett företags affärs- eller driftsförhållanden finns i 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) jämförd med 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och p. 99 i bilagan till den förordningen. Sekretess gäller enligt de bestämmelserna i PTS verksamhet som består i utredning, tillståndsgivning, tillsyn och stödgivning enligt förordningen (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer. Enligt 18 kap. 8 § OSL gäller sekretess för uppgift som kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd som avser telekommunikation eller system för automatiserad behandling av information. Det kan också förekomma att uppgifter är säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585). För sådana uppgifter kan aktuella sekretessgrunder bl.a. vara utrikessekretess, sekretess i det internationella samarbetet och försvarssekretess enligt 15 kap. 1, 1 a och 2 §§ OSL. Sekretess enligt dessa bestämmelser gäller även hos PTS. Mot denna bakgrund bedöms det inte behövas några ytterligare bestämmelser om sekretess.

Uppgifter från andra företag

För det fall att den information som regleringsmyndigheten kan samla in enligt artikel 20.1 första stycket i EU-direktivet är otillräcklig har det i andra stycket införts en ny möjlighet att begära in information även från andra relevanta företag som är aktiva inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer. I promemorian föreslås en sådan möjlighet för uppgiftsinhämtning inom ramen för tillsynen (se avsnitt 20.2). För ett korrekt genomförande bör dock en motsvarande möjlighet att på begäran få information från sådana aktörer införas i den nya lagen även såvitt gäller uppgifter som behövs för att utvärdera utveckling av nät och tjänster och för geografiska kartläggningar.

19.2 Inhämtning av uppgifter för Berec och Berecbyrån

Regeringens förslag: Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran av regleringsmyndigheten lämna de upplysningar eller handlingar som myndigheten behöver för att kunna lämna information till Berec och Byrån för stöd till Berec.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 40 i Berecförordningen (EU) 2018/1971 finns bestämmelser om utbyte av information. Av punkt 1 i artikeln framgår att regleringsmyndigheten ska förse Berec eller Byrån för

stöd till Berec (Berecbyrån) med information som krävs för att dessa organ ska kunna utföra sina uppgifter. Av punkt 5 framgår att ansvariga myndigheter och företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter eller tillhörande tjänster ska kunna åläggas att lämna all information som krävs för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna lämna information enligt punkt 1. Även av artikel 21.1 första stycket j i EU-direktivet framgår att nationella regleringsmyndigheter ska ha rätt att kräva att företag tillhandahåller de uppgifter som krävs för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna besvara framställningar om uppgifter från Berec.

Berecs uppgifter framgår av artikel 4 i Berecförordningen och omfattar en rad områden där det kan krävas insamling av olika slag av information från Berecs medlemmar. Det gäller bl.a. att ge EU-institutionerna och de nationella regleringsmyndigheterna bistånd i tekniska frågor om elektronisk kommunikation. Andra exempel är att bistå och ge råd till Europeiska kommissionen i utarbetandet av lagstiftningsförslag, att avge yttranden när det gäller bl.a. förslag till nationell SMP-reglering och att utfärda riktlinjer om bl.a. geografiska kartläggningar, minimikriterier för referenserbjudanden, tillämpningen av regler om s.k. symmetrisk reglering och saminvesteringar samt tillträde till roaming.

Berecbyråns uppgifter framgår av artikel 5 i Berecförordningen och inkluderar att samla information från de nationella regleringsmyndigheterna, att utbyta och översända information med anknytning till Berecs uppgifter, att utarbeta rapporter om utvecklingen av den europeiska marknaden för elektronisk kommunikation, att hjälpa Berec att upprätta och upprätthålla register och databaser samt att tillhandahålla annat administrativt och innehållsrelaterat stöd till Berec.

Mot denna bakgrund bör den som bedriver verksamhet som omfattas av den nya lagen på begäran vara skyldig att tillhandahålla regleringsmyndigheten upplysningar eller handlingar som behövs för att den ska kunna lämna information till Berec och Berecbyrån i enlighet med artikel 40 i Berecförordningen.

I likhet med de uppgifter som samlas in från företag med stöd av LEK kan uppgifter som samlas in med stöd av Berecförordningen vara känsliga för de uppgiftslämnande företagen. Enligt 15 kap. 1 a § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess för uppgift som en myndighet har inhämtat i syfte att överlämna den till ett utländskt organ bl.a. på grund av en bindande EU-rättsakt. Av 8 kap. 3 § 1 samma lag framgår dock att sekretess inte hindrar att uppgifter röjs för en utländsk myndighet, om utlämnandet sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning. En sådan uppgiftsskyldighet finns i artikel 40 i Berecförordningen. Det finns därmed inget som hindrar informationsutbyte i enlighet med den artikeln.

19.3 Offentliggörande av information

Regeringens förslag: Information som ska offentliggöras enligt lagen, eller enligt de skyldigheter, villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, ska på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten innan informationen offentliggörs.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 16.5 är tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster skyldiga att offentliggöra viss information och kan åläggas en sådan skyldighet. Av artiklarna 103.1 och 104.1 i EU-direktivet framgår också att informationen på begäran ska lämnas till behörig myndighet respektive nationell regleringsmyndighet innan den offentliggörs. Där det är relevant ska informationen enligt artikel 104.1 också lämnas till andra behöriga myndigheter.

Enligt 7 kap. 3 § tredje stycket LEK ska information som ska hållas allmänt tillgänglig enligt lagen, eller enligt de skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, utan anmodan lämnas till tillsynsmyndigheten. Stycket saknar direkt motsvarighet i tidigare EU-regelverk och avser att säkerställa att myndigheten får tillgång till allmänt tillgänglig information. För ett korrekt genomförande av artiklarna 103.1 och 104.1 i EU-direktivet bör stycket föras över till den nya lagen med den ändringen att skyldigheten ska omfatta information som ska offentliggöras enligt lagen, eller enligt de skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Informationen bör lämnas till tillsynsmyndigheten innan den offentliggörs. Det framstår inte som motiverat att allmänt tillgänglig information i samtliga fall ska lämnas till myndigheten. Det bör vara tillräckligt att informationen lämnas på begäran av myndigheten i enlighet med direktivet.

19.4 Särredovisning och ekonomisk rapportering

Regeringens förslag: Bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation om särredovisning av verksamheter i vissa fall ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 kap. 16 § LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta om en skyldighet att särredovisa verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster för den som bedriver anmälningspliktig verksamhet och har särskild eller exklusiv rätt att tillhandahålla andra tjänster än enligt den lagen. Paragrafen genomför artikel 13.1 i ramdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 286 f. och 407).

Regleringen omfattar offentliga eller privata organ som genom lag eller annan författning eller något administrativt instrument har reserverats en rätt att tillhandahålla en tjänst eller utöva en verksamhet. Det kan t.ex. röra

sig om elföretag som i enlighet med ellagen (1997:857) har beviljats nätkoncession för område och som även bedriver anmälningspliktig verksamhet för elektronisk kommunikation.

Artikel 17.1 i EU-direktivet motsvarar artikel 13.1 i ramdirektivet. EU-direktivet ger på samma sätt som tidigare medlemsstaterna möjlighet att välja mellan att kräva att sådana organ särredovisar den verksamhet som har samband med elektronisk kommunikation eller håller verksamheterna strukturellt separerade. Vid genomförandet av ramdirektivet valde Sverige att införa ett krav på särredovisning. Det har inte framkommit skäl för att ha en annan ordning än särredovisning i dessa fall. Bestämmelsen i 8 kap. 16 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

20 Tillsyn

20.1 Tillsynens omfattning

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om tillsynens omfattning ska föras över till den nya lagen. Tillsynen ska också omfatta beslut om åtaganden som har meddelats med stöd av lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Luftfartsverket* efterfrågar en tydligare gränsdragning mot tillsynsansvaret enligt regelverk som behandlar frekvenser för luftfart.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 30.1 första stycket i EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att behöriga myndigheter utövar tillsyn över att företagen uppfyller villkoren för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiofrekvenser eller nummer, de särskilda skyldigheter som anges i artikel 13.2 i direktivet och skyldigheten att använda radiofrekvenser ändamålsenligt och effektivt. Artikeln motsvarar i sak artikel 10.1 i auktorisationsdirektivet, förutom ett nytt tillägg om att tillsynen även ska avse en ändamålsenlig och effektiv radiofrekvensanvändning.

Enligt 7 kap. 1 § första stycket LEK ska tillsynsmyndigheten ha tillsyn över efterlevnaden av lagen och de beslut om skyldigheter eller villkor samt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Av detta följer att en tillsynsåtgärd bl.a. kan avse att se till att radiofrekvenser används effektivt. Bestämmelserna bör därför föras över till den nya lagen.

Av EU-direktivet framgår att den nationella regleringsmyndigheten även ska utöva tillsyn över och säkerställa att företag med betydande inflytande på marknaden (SMP-företag) följer de åtaganden som myndigheten har beslutat ska vara bindande på samma sätt som gäller ålagda skyldigheter (artiklarna 76.3, 78.4 och 79.4). I avsnitt 14.4 och 14.5 föreslås en ny reglering i fråga om bindande åtaganden om villkor för sam-

investering eller tillträde. Tillsynen bör därför även omfatta tillsynsmyndighetens beslut att ett sådant åtagande ska vara bindande.

Som *Luftfartsverket* påpekar finns det regelverk som angränsar till det område som regleras av LEK och av den nya lagen. Om det uppstår gränsdragningsproblem i enskilda fall, är det viktigt att myndigheterna har en dialog. De frågor som faller inom ramen för den nya lagen, bl.a. frekvensförvaltning och tillståndsgivning, ska dock prövas av regleringsmyndigheten.

20.2 Uppgifter som behövs för tillsynen

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten de upplysningar eller handlingar som behövs för tillsynen. Om de uppgifter som kan lämnas inte är tillräckliga, ska tillsynsmyndigheten kunna förelägga andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer att tillhandahålla sådana upplysningar eller handlingar. Förelägganden ska få förenas med vite.

Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran av Berec lämna de upplysningar eller handlingar som Berec behöver för kontroll av att dess yttranden följs.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att uppgifter från andra företag ska kunna inhämtas genom förelägganden eller att förelägganden ska kunna förenas med vite.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *PTS* anser att det bör finnas en uttrycklig skyldighet att lämna uppgifter till myndigheten samt påpekar att möjligheten att få in uppgifter från andra företag än de som bedriver verksamhet som omfattas av lagen är begränsad utan en möjlighet att förelägga om detta.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 7 kap. 3 § första stycket 1–4 LEK får tillsynsmyndigheten förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av

- betalning av avgift,
- efterlevnaden av de allmänna skyldigheter som gäller enligt lagen,
- efterlevnaden av villkor som meddelats med stöd av lagen, och
- efterlevnaden av de särskilda skyldigheter som ålagts enligt lagen.

Enligt andra stycket i paragrafen får sådana förelägganden förenas med vite.

Bestämmelserna genomför artikel 5.1 i ramdirektivet och artiklarna 10.1, 10.4 och 11.1 första stycket a och b i auktorisationsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 285 f. och 298). Artiklarna motsvaras i huvudsak av artiklarna 20.1 första stycket första meningen, 21.1 första stycket a och b, 30.1 andra stycket och 30.4 i EU-direktivet.

I artikel 20.1 första stycket första meningen har uppgiftsskyldigheten utvidgats till att avse även uppgifter som är nödvändiga för att Berec ska kunna säkerställa att yttranden som antas i enlighet med EU-direktivet och

Berecförordningen (EU) 2018/1971 följs. Uppgiftsskyldigheten i förhållande till Berec är ny. I övrigt motsvarar bestämmelsen i huvudsak artikel 5.1 första stycket första meningen i ramdirektivet.

I förarbetena till LEK bedömdes att rätten till nödvändig information enligt artikel 5.1 i ramdirektivet i praktiken inskränkts av artikel 11.1 i auktorisationsdirektivet genom att det där specificerades vad som är nödvändig information. Någon allmän skyldighet att lämna nödvändig information infördes därför inte i LEK (se prop. 2002/03:110 s. 285 och prop. 2010/11:115 s. 143). Artiklarna motsvaras av artikel 20.1 respektive artikel 21 i EU-direktivet.

Av artikel 21.1 första stycket i EU-direktivet framgår dock numera att den uppgiftsskyldighet som regleras där gäller utöver artikel 20. Vidare bedöms artiklarna 20.1 första stycket första meningen, 21.1 första stycket a och b, 30.1 andra stycket och 30.4 i EU-direktivet sammantagna innebära att tillsynsmyndigheten ska ha möjlighet att få de uppgifter som behövs för tillsyn över att lagen samt de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs. En bestämmelse med en sådan innebörd bör föras in i den nya lagen. Uppgiftsskyldigheten bör på motsvarande sätt som tidigare regleras som en möjlighet för tillsynsmyndigheten att förelägga någon att lämna upplysningar eller handlingar. Ett sådant föreläggande ska också kunna förenas med vite. Att en aktör inte följer ett föreläggande kan vara skäl att vidta ytterligare tillsynsåtgärder (se avsnitt 20.3).

Av artikel 76.3 framgår bl.a. att tillsynsmyndigheten kan kräva att ett företag som anses ha betydande inflytande på marknaden årligen lämnar in redogörelser för efterlevnaden av villkoren för saminvestering eller tillträde som anges i artikel 76.1 (se vidare avsnitt 14.4 och 14.5 om bindande åtaganden). I den mån sådana redogörelser krävs in för att kontrollera att villkoren följs är redogörelserna exempel på uppgifter som behövs för tillsynen. Någon särskild reglering av detta uppgiftslämnande behövs därför inte.

Utöver detta bör den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen på begäran av Berec tillhandahålla de upplysningar eller handlingar som Berec behöver för kontroll av att dess yttranden följs.

För det fall den information som tillsynsmyndigheten kan samla in enligt artikel 20.1 första stycket i EU-direktivet är otillräcklig har det i andra stycket införts en ny möjlighet att begära in information även från andra relevanta företag som är aktiva inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer. En motsvarande möjlighet bör införas i den nya lagen. Som *PTS* påpekar bör tillsynsmyndigheten ha möjlighet att förelägga en sådan aktör att lämna uppgifter. Företag ska enligt artikel 20.1 sjätte stycket tillhandahålla begärd information snabbt och enligt den tidsram och med den detaljeringsgrad som krävs. Även ett sådant föreläggande bör därför kunna förenas med vite.

Enligt skäl 57 i EU-direktivet tar artikeln bl.a. sikte på den som tillhandahåller innehållstjänster. Ett annat exempel skulle kunna vara företag som tillhandahåller tjänster som i och för sig faller utanför definitionen för interpersonella kommunikationstjänster, t.ex. applikationer där det finns en chattfunktion men den funktionen inte anses vara det huvudsakliga syftet med tjänsten. Det är även tänkbart att ett föreläggande skulle kunna riktas mot andra företag än sådana som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster som kan ha skyldigheter enligt lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om tillsynsförfarandet, tillsynsåtgärder och interimistiska beslut ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *PTS* efterfrågar ett förtydligande av användningen av underrättelse och föreläggande.

Skälen för regeringens förslag: Om tillsynsmyndigheten har skäl att misstänka att den som bedriver verksamhet enligt LEK inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller inte använder en radiosändare i den utsträckning som villkoren medger, ska myndigheten enligt 7 kap. 4 § LEK underrätta den som bedriver verksamheten om detta förhållande och ge denne möjlighet att yttra sig inom skälig tid. Tillsynsmyndigheten får enligt 7 kap. 5 § meddela de förelägganden och förbud som behövs för att rättelse av en överträdelse som avses i 4 § ska ske omedelbart eller inom skälig tid.

Den som är föremål för tillsyn ska alltid ha en möjlighet att yttra sig. Underrättelsen ger tillsynsföremålet en möjlighet att bemöta misstanken och eventuellt vidta rättelse på frivillig väg utan att tillsynsmyndigheten meddelar ett föreläggande. Det krävs däremot inte att den som fått en underrättelse inte har rättat sig efter vad som står i den för att ett föreläggande ska få meddelas. Ett föreläggande kan meddelas i samband med en underrättelse eller senare beroende på vad tillsynsmyndigheten bedömer som mest lämpligt med hänsyn till omständigheterna. Reglernas utformning syftar till att snabba på och effektivisera tillsynsprocessen (se prop. 2010/11:115 s. 140 och 185). Att förelägga i samband med en underrättelse förkortar i regel tillsynsprocessen och kan till exempel motiveras av att upprätthålla stabiliteten på marknaden.

Om ett föreläggande inte följs kan tillsynsmyndigheten återkalla ett tillstånd, ändra tillståndsvillkor eller besluta att den som åsidosatt en skyldighet helt eller delvis ska upphöra med verksamheten, om inte överträdelsen är av mindre betydelse. Tillsynsmyndigheten kan också meddela de ytterligare förelägganden eller förbud som behövs för efterlevnaden av lagen eller av de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Sådana åtgärder får dock vidtas först efter det att den tidsfrist som gavs i underrättelsen löpt ut. Förelägganden och förbud får förenas med vite.

Dessa bestämmelser genomför artikel 10.2, 10.3 och 10.5 i auktorisationsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 299 f. och 398 f. och prop. 2010/11:115 s. 139 f. och 185 f.). Artikel 30.2, 30.3 och 30.5 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 10.2, 10.3 och 10.5 i auktorisationsdirektivet. Bestämmelserna i 7 kap. 4 och 5 §§ LEK bör därför föras över till den nya lagen. Det bör även omfatta åtaganden av ett företag med betydande inflytande på marknaden om villkor för saminvestering eller tillträde (se avsnitt 18.1).

I avvaktan på att ett ärende avgörs slutligt får tillsynsmyndigheten enligt 7 kap. 8 § LEK omedelbart förelägga någon att genast efterleva lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, återkalla ett tillstånd eller ändra tillståndsvillkoren, eller besluta att en verksamhet helt eller delvis ska upphöra. Ett sådant beslut får förenas med vite.

En förutsättning för ett sådant ingripande är att en överträdelse av lagen eller av de beslut om skyldigheter eller villkor eller av de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan. Vidare kan ett sådant föreläggande beslutas om överträdelsen kan befaras orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller andra användare av radiofrekvenser.

Giltighetstiden för ett sådant beslut får vara högst tre månader. Om rättelse inte vidtas, får giltighetstiden förlängas med ytterligare högst tre månader.

Bestämmelserna genomför artikel 10.6 i auktorisationsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 300 f. och 399 och 2010/11:115 s. 140 och 186) som motsvaras av artikel 30.6 i EU-direktivet. Bestämmelserna i 7 kap. 8 § LEK bör därför föras över till den nya lagen. Ett tillägg bör göras även här för att tydliggöra att åtgärderna även ska få avse åtaganden av ett företag med betydande inflytande på marknaden om villkor för saminvestering eller tillträde (se avsnitt 18.1).

20.4 Ändring och återkallelse av tillstånd

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om återkallelse av tillstånd, ändring av tillståndsvillkor och ekonomisk kompensation ska föras över till den nya lagen. Ett tillstånd till annan radioanvändning av ett harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren ska få återkallas och tillståndsvillkoren få ändras omedelbart, om det finns efterfrågan på den harmoniserade användningen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att bestämmelser om samråd ska meddelas i lag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Telenor Sverige AB* och *Teracom AB* har synpunkter på den ekonomiska ersättningen vid återkallelse. Teracom AB efterfrågar mer nyanserade regler när det gäller återkallelse av tillstånd för annan användning än på de harmoniserade villkoren.

Skälen för regeringens förslag

Återkallelse av tillstånd och ändring av tillståndsvillkor

Enligt 7 kap. 6 § LEK får ett tillstånd återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

– ett sådant tillstånd som är en förutsättning för att tillstånd att använda radiosändare ska beviljas har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

- den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,
- förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,
- radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada,
- tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgifter enligt lagen, eller
- tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart vid medgivande till överlåtelse av tillstånd att använda radiosändare eller nummer.

Tillstånd för sådan radioanvändning som omfattas av s.k. dubbel tillståndsplikt får inte återkallas på grund av att den har eller kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet (se prop. 2019/20:15 s. 31 f. och 47 f.).

Ett tillstånd får återkallas enligt punkterna 1–4 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Om det finns skäl att återkalla ett uthyrt tillstånd att använda radiosändare på grund av omständigheter som hänför sig till hyrestagaren, anges i 7 kap. 6 a § LEK att återkallelsen i stället ska avse medgivandet till uthyrning.

Enligt 7 kap. 7 § LEK får en frekvenstilldelning för rundradiosändning ändras, om det är nödvändigt för att nya användare ska få möjlighet att bedriva sådan verksamhet. Vidare anges att en återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor på grund av förändringar inom radiotekniken får beslutas endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. I detta sammanhang ska det särskilt beaktas i vilken utsträckning rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen uppnåtts och vilka effekterna blir på tillståndshavarens verksamhet av en återkallelse eller ändring av tillståndsvillkoren.

Bestämmelserna har stöd i artikel 14 i auktorisationsdirektivet. Artiklarna 18 och 19 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 14 i auktorisationsdirektivet. Av den nya artikel 19.2 framgår dock att ett tillstånd att använda radiosändare får begränsas eller återkallas för att kunna säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiofrekvenser eller för att kunna frigöra harmoniserat frekvensutrymme. I sådana fall får det finnas nationella system för att ersätta tillståndshavare på lämpligt sätt. Att ändra radioanvändningen genom införande av icke teknik- och tjänsteneutrala villkor ska enligt artikel 19.3 inte i sig utgöra tillräcklig grund för att återkalla en nyttjanderätt till radiospektrum.

Reglerna i 7 kap. 6–7 §§ LEK bedöms vara förenliga med artiklarna 18 och 19.1–19.3 i EU-direktivet. De bör därför föras över till den nya lagen.

Återkallelse och ändring av tillstånd som rör annan radioanvändning av ett harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren

Enligt artikel 45.3 andra stycket i EU-direktivet ska beslut att tillåta alternativ användning av ett harmoniserat frekvensband omprövas regelbundet.

Dessutom ska omprövning alltid ske omgående på begäran av någon som har för avsikt att i stället använda bandet på de harmoniserade villkoren.

Enligt *Teracom AB* bör det inte räcka att en aktör uttrycker önskemål om att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren, utan det bör krävas starka skäl för att återkalla ett beviljat tillstånd även när det rör annan användning av ett harmoniserat frekvensutrymme. Regeringen konstaterar att enligt EU-direktivet ska en omprövning ske omedelbart om det rör sig om en vederbörligt motiverad begäran. Precis som vid tillståndsgivningen bör det krävas mer än att en aktör visar intresse på vaga grunder för att ett tillstånd ska ändras eller återkallas. Även för att omprövningen ska ske omedelbart krävs det en motiverad begäran. Vid bedömningen av om det finns en efterfrågan bör dock kravet på vad en intressent ska presentera inte sättas för högt.

För att omprövning ska kunna ske på det sätt som anges i EU-direktivet bör det framgå av lagen att ett tillstånd som avser annan radioanvändning av ett harmoniserat frekvensutrymme får återkallas och tillståndsvillkoren ändras omedelbart, om det finns en efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren.

Ekonomisk kompensation

Enligt 7 kap. 9 § LEK påverkar en återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor inte skyldigheten att betala ersättning för tillstånd som har meddelats efter ett auktionsförfarande, om inte annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen. En tillståndshavare har i allmänhet inte någon rätt att återfå sådan ersättning, vare sig helt eller delvis. Avsikten med denna ordning är dock att kunna ompröva ersättningsskyldigheten när återkallelsen eller villkorsändringen sker utan att det beror på tillståndshavaren (se prop. 2002/03:110 s. 301 och 399). Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

I övrigt saknas bestämmelser om ekonomisk kompensation för den som eventuellt lider skada till följd av en återkallelse eller villkorsändring. EU-direktivet medför inte någon skyldighet att införa sådana bestämmelser. Förutsättningarna för återkallelse eller ändring av tillstånd framgår av lagen eller tillståndsvillkoren och är därmed kända för tillståndshavaren. I förarbetena till LEK bedömdes att det därför inte behövdes några bestämmelser om ekonomisk kompensation (se prop. 2002/03:110 s. 301). Samma bedömning gjordes i propositionen Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning (prop. 2019/20:15 s. 32 f.). Det finns inte anledning att nu göra någon annan bedömning.

Samråd

I promemorian föreslås att 8 kap. 8 § LEK om samråd vid beslut om ändring av tillstånd eller villkor ska föras över till den nya lagen. Paragrafen rör tillsynsmyndighetens handläggning av ärenden och har inga direkta rättsverkningar för enskilda. Enligt regeringens mening finns det inte skäl att tynga lagtexten med den typen av bestämmelser. Frågan om samråd bör i stället regleras genom förordning.

20.5 Tillsyn över efterlevnaden av vissa EU-rättsakter

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över att rättsakter som meddelas med stöd av EU-direktivet följs. Tillsynsmyndigheten ska få förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten de upplysningar eller handlingar som behövs för tillsynen över sådana rättsakter. Ett sådant föreläggande ska få förenas med vite.

Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om tillsyn över roamingförordningen, TSM-förordningen och rättsakter som har antagits med stöd av e-dataskyddsdirektivet ska föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag har en annan utformning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag

Rättsakter som meddelas med stöd av EU-direktivet

Europeiska kommissionen har i vissa fall rätt att anta genomförandeakter om det krävs enhetliga villkor för genomförande av EU-direktivet. Kommissionen har också fått rätt att anta delegerade akter som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av EU-direktivet. När kommissionens mandat avser situationer där det kan komma att införas krav på aktörer som omfattas av den nya lagen behöver tillsynsmyndigheten kunna utöva tillsyn över att sådana rättsakter följs och, när det är relevant, kunna pröva tvister som har samband med dessa.

I den mån genomförandeakter har formen av direktiv ska dessa genomföras i nationell rätt. I sådana fall kommer tillsynsmyndigheten att med stöd av befintliga bestämmelser i lagen kunna utöva tillsyn och pröva tvister. När genomförandeakterna meddelas i form av direkt tillämpliga EU-förordningar behöver det dock införas särskilda tillsyns- och tvistlösningsbestämmelser (jfr prop. 2013/14:72 s. 28 f.).

Bestämmelser om rätt att besluta genomförandeakter som kan innebära krav på aktörer som omfattas av den nya lagen finns i artiklarna 40.5, 57.2, och 102.3 i EU-direktivet. Rätt att besluta delegerade akter med sådan effekt finns i artiklarna 75.1, 109.8 och 116 i EU-direktivet.

Artikel 40.5 avser genomförandeakter som specificerar dels de tekniska och organisatoriska åtgärder som de som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska vidta för att skydda säkerheten för sina nät eller tjänster, dels omständigheter, format och förfaranden i samband med underrättelser om säkerhetsincidenter.

Artikel 57.2 avser genomförandeakter som specificerar de fysiska och tekniska egenskaperna för sådana trådlösa accesspunkter med liten räckvidd som behöriga myndigheter inte får begränsa ibruktagandet av.

Artikel 102.3 avser genomförandeakter med närmare angivelser om den mall för sammanfattning av avtalet som ska ges till en konsument innan

ett avtal ingås. Med stöd av artikeln har kommissionen beslutat genomförandeförordning (EU) 2019/2243.

Artikel 75.1 avser delegerade akter för att fastställa unionsomfattande termineringstaxor för röstsamtal i mobila nät och fasta nät som den som tillhandahåller tjänster för terminering av röstsamtal ska följa. Med stöd av artikeln har kommissionen beslutat den delegerade förordningen (EU) 2021/654.

Artikel 109.8 avser delegerade akter om åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa kompatibilitet, interoperabilitet, kvalitet, tillförlitlighet och kontinuitet vid nödkommunikation, i fråga om lösningar för information om varifrån samtalen kommer, tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning och dirigering till den lämpligaste alarmeringscentralen. De första av dessa akter ska antas senast den 21 december 2022.

Artikel 116 avser delegerade akter om ändring av bilagorna 5, 6 och 9–11 i EU-direktivet med syfte att ta hänsyn till den tekniska och sociala utvecklingen eller till förändringar av efterfrågan på marknaden.

De genomförandeakter och delegerade akter som kan aktualiseras med stöd av direktivbestämmelserna kommer att utgöra preciseringar av sådana skyldigheter som följer av den nya lagen eller föreskrifter som meddelas med stöd av den nya lagen. För att säkerställa att dessa rättsakter kan få omedelbart genomslag bör det göras möjligt för tillsynsmyndigheten att utöva tillsyn över att rättsakterna följs.

Enligt 7 kap. 1 § andra stycket 2 LEK ska tillsynsmyndigheten ha tillsyn över efterlevnaden av genomförandeåtgärder enligt bl.a. artikel 27a.5 i USO-direktivet om nummerserien 116, inbegripet nummer 116 000. I EU-direktivet finns det inte stöd för att anta sådana akter (jourlinje för försvunna barn, jfr artikel 96.1 i EU-direktivet). Bestämmelsen bör därför, i denna del, inte föras över till den nya lagen.

Uppgiftsskyldighet

Tillsynsmyndigheten bör också ha rätt att få de upplysningar eller handlingar som behövs för tillsynen över genomförandeakter och genomförandeåtgärder. Enligt 7 kap. 3 § första stycket 5 LEK får tillsynsmyndigheten förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att genomförandeåtgärder enligt 7 kap. 1 § andra stycket i lagen följs. Enligt 7 kap. 3 § andra stycket LEK får förelägganden förenas med vite.

Det finns även fortsättningsvis behov av att tillsynsmyndigheten kan få sådan information. Det gäller även för sådana genomförandeakter som meddelas med stöd av direktivet och som beskrivits ovan. Bestämmelserna bör därför föras över till den nya lagen.

Roamingförordningen och TSM-förordningen

I 7 kap. 3 a § LEK finns kompletterande tillsynsbestämmelser till roamingförordningen (EU) nr 531/2012 och till TSM-förordningen (EU) 2015/2120. Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för fullgörande av de skyldigheter som anges i roamingförordningen och i genomförandeakter enligt samma förordning och i artiklarna 3–5a i TSM-förordningen. Förelägganden och förbud får förenas med vite. Vidare får tillsynsmyndigheten enligt 7 kap. 3 § första stycket 6 och andra

stycket LEK vid vite förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av efterlevnaden av roamingförordningen och TSM-förordningen. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen.

Hänvisningen till roamingförordningen avser en viss angiven lydelse (statisk hänvisning). Lagen behöver då normalt ändras om EU-förordningen ändras. Hänvisningen till TSM-förordningen avser dock förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (dynamisk hänvisning). Förordningen kan då ändras utan att lagen med nödvändighet behöver ändras. Genom en dynamisk hänvisning säkerställs att ändringar i förordningen får omedelbart genomslag när det gäller tillsynsmyndighetens sanktionsmöjligheter. I tillsynsbestämmelser som kompletterar EU-förordningar görs därför numera hänvisningarna ofta dynamiska. Det gäller även sådana hänvisningar i tillsynsbestämmelser i LEK (se prop. 2018/19:41 s. 12 och 18 med hänvisningar). Mot denna bakgrund är det lämpligt att även hänvisningen till roamingförordningen är dynamisk.

Genomförandeakter till e-dataskyddsdirektivet

Enligt 7 kap. 1 § andra stycket 3 LEK ska tillsynsmyndigheten även ha tillsyn över att genomförandeåtgärder som antagits med stöd av artikel 4.5 i e-dataskyddsdirektivet 2002/58/EG följs. Av 7 kap. 4 § LEK framgår att lagens möjligheter att ingripa med förelägganden och förbud är tillämpliga även när sådana genomförandeakter inte följs. Bestämmelserna om detta bör föras över till den nya lagen.

20.6 Lösning av tvister

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om lösning av tvister och om skyldighet att lämna uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist ska föras över till den nya lagen. Tvistlösningsförfarandet ska även omfatta tvister mellan den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster och ett företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter.

Tvistlösning ska också kunna ske om en operatör inte når en överenskommelse om tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att bestämmelser om tidsfrister ska meddelas i lag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Trafikverket* och *Försvarets radioanstalt* anser att vissa tvister om tillträde som rör Sveriges säkerhet bör prövas av regeringen i stället för av tillsynsmyndigheten.

Skälen för regeringens förslag

Tvistlösning i allmänhet

I 7 kap. 10 § LEK finns ett särskilt förfarande för lösning av tvister som uppkommer mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde. Tvistlösning är också möjlig om en överenskommelse om tillträde enligt 4 kap. 13 b § i lagen inte har nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits. Sådana tvister får på begäran av en part hänskjutas för avgörande av tillsynsmyndigheten. En förutsättning är att tvisten har samband med skyldigheter som följer av lagen eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen. Det gäller även tvister som har samband med skyldigheter som följer av de genomförandeåtgärder som anges i 7 kap. 1 § andra stycket LEK eller av roamingförordningen (EU) nr 531/2012, eller om tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde. Tvisten ska avgöras så snart som möjligt. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, eller om tvisten gäller tillämpningen av 4 kap. 13 b §, senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Paragrafen genomför artikel 20 i ramdirektivet, som i huvudsak har förts över till artikel 26 i EU-direktivet, och artikel 9.3 i utbyggnadsdirektivet 2014/61/EU samt kompletterar artikel 17.1 i roamingförordningen. Enligt artikel 26 i EU-direktivet ska tvistlösning ske hos den nationella regleringsmyndigheten. Paragrafen innebär att det är tillsynsmyndigheten som bestämmer ett avtals innehåll, i den mån operatörer inte kommer överens när avtal ska slutas och en part hänskjuter tvisten till myndigheten. Regeringen ser för närvarande inget behov av att ändra denna ordning på det sätt som *Försvarets radioanstalt* efterfrågar.

Enligt artikel 26 i EU-direktivet ska även tvister mellan den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter kunna prövas inom ramen för tvistlösningsförfarandet. Bestämmelserna i 7 kap. 10 § LEK bör mot denna bakgrund föras över till den nya lagen med det tillägg som framgår av artikel 26 i EU-direktivet. Paragrafens bestämmelser om tidsfrister för avgörande av tvistlösningsärenden är dock sådana instruktioner för hur tillsynsmyndigheten ska gå till väga vid handläggningen av ärenden som fortsättningsvis bör meddelas i förordning i stället för i lag.

I avsnitt 20.1 föreslås att tillsynen ska utökas till att även omfatta beslut om bindande åtaganden. I konsekvens med detta bör tvistlösningsförfarandet även kunna komma i fråga vid tvister relaterade till sådana åtaganden.

Tvister om tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät

I avsnitt 12.2 föreslås att myndigheter på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor på begäran ska ge en operatör tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som myndigheten äger och som är tekniskt lämpliga för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät. Besked om huruvida tillträde lämnas eller inte ska ges inom två månader. Regle-

ringen har utformats i nära anslutning till vad som gäller när en bredbandsutbyggare begär tillträde till fysisk infrastruktur enligt 2 kap. 1–3 §§ lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen).

Om en nätinnehavare och bredbandsutbyggare inte når en överenskommelse om tillträde ska, om någon av dem begär det, en tvistlösningsmyndighet pröva tvisten (se 2 kap. 4 § utbyggnadslagen). I likhet med huvudregeln vid tvistlösning enligt 7 kap. 10 § LEK ska tvisten avgöras så snart som möjligt. Beslut ska meddelas inom fyra månader från det att begäran kom in till tvistlösningsmyndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

En operatör eller en myndighet bör kunna begära tvistlösning hos tillsynsmyndigheten enligt den nya lagen om en överenskommelse inte nås om tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät. Tillsynsmyndigheten ska då pröva om tillträde ska ges och, i sådant fall, på vilka villkor detta ska ske. Tvistlösningsmöjligheten bör gälla i de fall en överenskommelse om tillträde eller villkoren för tillträdet inte har nåtts.

Som framgår av avsnitt 12.2 gäller inte skyldigheten att lämna tillträde om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till risken för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. Tvister hos tillsynsmyndigheten kan därför komma att röra frågor om vilken skada som kan uppkomma för totalförsvaret och Sveriges säkerhet. Enligt *Trafikverket* bör en sådan tvist lösas av regeringen. Prövningen av om ett tillträde ska lämnas och, i sådant fall, på vilka villkor kommer dock att innefatta en rad bedömningar som inte avser frågan om Sveriges säkerhet. Tvistlösningsbeslutet kommer att gälla som avtal mellan parterna, se ovan. Det bedöms därför inte som lämpligt att regeringen löser tvister. Tillsynsmyndigheten bör inför lösning av en sådan tvist höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i fråga om vad som kan tänkas medföra skada för totalförsvarets militära respektive civila del. Tillsynsmyndigheten bör vidare höra Säkerhetspolisen om tvisten annars rör frågor om Sveriges säkerhet. Detta bör regleras i förordning.

Uppgiftsskyldighet i tvistlösningsärenden

Enligt 7 kap. 10 a § LEK får tillsynsmyndigheten förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs i tvistlösningsärenden som avser allmänna skyldigheter enligt lagen, villkor som meddelats med stöd av lagen eller särskilda skyldigheter som beslutats med stöd av lagen. Ett föreläggande får förenas med vite. Vid prövning av en ansökan om utdömande av vite får även vitets lämplighet bedömas, vilket hänger samman med att ett vitesföreläggande enligt paragrafen inte får överklagas (se 8 kap. 21 § LEK och prop. 2006/07:119 s. 36, 44 och 46). Enligt artikel 26.1 andra meningen i EU-direktivet ska alla parter samarbeta fullt ut med tillsynsmyndigheten i tvistlösningsärenden. Tillsynsmyndigheten bör ha möjlighet att få de uppgifter som behövs för att kunna lösa den hänskjutna tvisten. Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

Alternativa tvistlösningsmetoder

I 7 kap. 10 b–12 §§ LEK finns det alternativa metoder för att lösa hänskjutna tvister.

Om det med hänsyn till den frågeställning som tvisten aktualiserat är lämpligare att den avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen, får tillsynsmyndigheten besluta att inte ta upp tvisten för avgörande. Vidtas inte någon tillsynsåtgärd inom fyra månader från det att en part har hänskjutit tvisten, ska dock myndigheten pröva tvisten på ny ansökan av någon av parterna.

Om det med hänsyn till tvistens beskaffenhet är lämpligare, får tillsynsmyndigheten, i stället för att ta upp en tvist till prövning eller vidta en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen, hänskjuta tvisten för medling. Parterna ska i sådant fall beredas tillfälle att till myndigheten komma in med förslag på en lämplig person som medlare. Har medling pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, ska myndigheten pröva tvisten på ny ansökan av någon av parterna. Parterna ska solidariskt betala skälig ersättning till medlaren för arbete och utlägg.

Dessa bestämmelser genomför artikel 20.2 i ramdirektivet, som utan ändring i sak har förts över till artikel 26.2 i EU-direktivet. De bör därför föras över till den nya lagen.

20.7 Gränsöverskridande tvister

Regeringens förslag: Om ett tvistlösningsärende också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska unionen och tvisten påverkar handeln mellan staterna i unionen, ska tillsynsmyndigheten underrätta Berec om tvisten. Ärendet ska då inte få avgöras förrän Berec har yttrat sig. I brådskande fall med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen, ska dock beslut få meddelas att gälla till dess något annat bestäms. Tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet inom en månad från det att Berec har yttrat sig och ska i sitt beslut beakta innehållet i yttrandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag: I 7 kap. 13 § LEK finns särskilda bestämmelser för det fall en tvist också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Tillsynsmyndigheten ska då samordna sina insatser med den eller de utländska myndigheterna och får begära att Berec ska yttra sig om vilken åtgärd som ska vidtas för att lösa tvisten. När tillsynsmyndigheten har begärt ett sådant yttrande, får ärendet inte avgöras förrän yttrandet har lämnats. I brådskande fall får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat förordnas. Tillsynsmyndigheten ska i sitt beslut beakta innehållet i yttrandet. Paragrafen genomför artikel 21 i ramdirektivet.

Bestämmelser om gränsöverskridande tvister finns i artikel 27 i EU-direktivet. Dessa innebär flera förändringar i förhållande till ramdirektivet.

Kravet på samordning mellan de olika myndigheterna har ersatts med ett krav på att underrätta Berec om tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna inom EU. Syftet med detta är att åstadkomma en konsekvent tvistlösning i enlighet med direktivets mål. I skäl 87 i EU-direktivet finns vissa exempel på åtgärder som påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Det är fråga om åtgärder som direkt eller indirekt påverkar handelsmönstren

mellan medlemsstater på ett sådant sätt att det skapar hinder för den inre marknaden. Åtgärderna ska ha omfattande konsekvenser för företag eller användare i andra medlemsstater, t.ex. genom att påverka priserna för användare i andra medlemsstater, möjligheterna för företag i en annan medlemsstat att tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst eller möjligheterna att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster. Det kan också vara åtgärder som påverkar marknadsstrukturen eller tillträdet till marknaden och som har konsekvenser för företag i andra medlemsstater.

Berec ska snarast och inom fyra månader i ett yttrande uppmana de berörda tillsynsmyndigheterna att vidta särskilda åtgärder eller att inte vidta någon åtgärd. Liksom tidigare får tillsynsmyndigheten inte avgöra ärendet förrän Berec har yttrat sig. I artikeln förtydligas att interimistiska beslut endast får fattas om det behövs för att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen. Vidare regleras att tillsynsmyndigheten ska fatta beslut i ärendet inom en månad från det att Berec har yttrat sig.

Bestämmelserna i 7 kap. 13 § LEK bör föras över till den nya lagen med de skillnaderna att tillsynsmyndigheten ska underrätta Berec om tvisten om den påverkar handeln mellan medlemsstaterna inom EU, att interimistiska åtgärder får vidtas endast om det behövs för att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändares intressen och att beslut ska meddelas inom en månad från det att Berec har yttrat sig.

Lagrådet ifrågasätter om lydelsen i fråga om förutsättningarna för att vidta interimistiska åtgärder som föreslogs i lagrådsremissen, ”om ärendet brådskar”, lever upp till direktivtexten i artikel 27.4. En sådan åtgärd får enligt direktivet vidtas under exceptionella omständigheter, om det finns ett trängande behov av att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändares intressen. Det finns skäl att, som Lagrådet efterlyser, se över förslaget. I de engelska och franska språkversionerna uttrycks förutsättningen som ”urgent need to act” respektive ”urgent d’agir”. Regeringen anser därför att lydelsen bör justeras till ”i brådskande fall”.

21 Sanktionsavgifter

21.1 EU-direktivets bestämmelser om sanktioner

Av artikel 29.1 i EU-direktivet följer att det ska finnas regler om lämpliga, effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för överträdelser av de bestämmelser som genomför direktivet. Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att reglerna tillämpas. Om det är nödvändigt, får sanktionerna innebära böter eller på förhand fastställda eller återkommande administrativa sanktioner.

Hänvisningen till böter och återkommande administrativa sanktioner är ny i förhållande till artikel 21a i ramdirektivet, som infördes genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG. Dessförinnan angavs det endast i artikel 10.3 i auktorisationsdirektivet att medlemsstaterna fick ge berörda myndigheter befogenhet att vid behov införa ekonomiska sanktioner om ett företag inte åtgärdar en överträdelse av regelverket. Genom direktiv 2009/140/EG ändrades också artikel 10.3 i auktorisations-

direktivet så att det angavs att avskräckande ekonomiska sanktioner, inbegripet retroaktiva sanktioner, ska kunna införas.

Enligt artikel 106.7 i EU-direktivet ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för en tillhandahållares underlåtelse att uppfylla de skyldigheter som gäller vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och nummerportering, inbegripet förseningar eller missbruk som företagen själva står för eller som sker på deras vägnar. Artikeln, som till stor del är omarbetad och mer detaljerad, har sitt ursprung i artikel 30.4 i USO-direktivet, som infördes genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG (se avsnitt 16.8).

21.2 Nuvarande sanktionssystem och tidigare överväganden

De sanktionsverktyg som normalt står till buds för staten är straff och sanktionsavgifter samt vite, förbud och återkallelse av tillstånd.

Dagens sanktionsmöjligheter framgår av 7 kap. 5, 6 och 8 §§ LEK. PTS får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att rättelse av en överträdelse ska ske. Sådana beslut får förenas med vite. Det är också möjligt att återkalla tillstånd och besluta att den som har åsidosatt en skyldighet helt eller delvis ska upphöra med verksamheten. Under vissa särskilt allvarliga omständigheter kan ett interimistiskt beslut fattas, bl.a. om att ett tillstånd ska återkallas. Dessa bestämmelser genomför artikel 10.3 i auktorisationsdirektivet i dess ursprungliga lydelse (se prop. 2002/03:110 s. 298 f. och 398).

Efter lagens tillkomst konstaterades att det inte fanns tillräckliga instrument i LEK för att förmå operatörer att följa PTS konkurrensfrämjande skyldighetsbeslut, dvs. beslut om sådana skyldigheter som kan åläggas med stöd av 4 kap. 4 § och, numera, 5 kap. 13 § LEK. I praktiken behövde besluten ofta följas upp av tillsynsåtgärder för att få effekt. Det var vidare vanligt att operatörer hänsköt tvister om skyldigheternas innebörd till PTS för tvistlösning, eftersom de inte kunde komma överens med operatörer med betydande inflytande på olika marknader. Som ett ytterligare påtryckningsmedel för att få berörda aktörer att följa skyldighetsbesluten infördes bestämmelser i 7 kap. 13 a § LEK om att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vidtar en åtgärd som strider mot en särskild skyldighet som beslutats med stöd av lagen ska ersätta den skada som därigenom uppkommer (se prop. 2006/07:119 s. 37 f.).

Ändringen 2009 av artikel 10.3 i auktorisationsdirektivet och införandet av artikel 21a i ramdirektivet ledde inte till någon ändring i LEK. Det konstaterades då att ändringarna tycktes göra det möjligt att införa sanktionsavgifter. Det bedömdes dock att möjligheterna att meddela förelägganden och förbud vid vite, i vissa fall som löpande vite, fick anses ha varit effektiva för att uppnå syftet. Det fanns därför inte anledning att överväga några andra åtgärder än dessa (se Ds 2010:19 s. 260 f.). För att genomföra artikel 30.4 i USO-direktivet infördes det dock bestämmelser om att den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster under vissa förutsättningar ska ersätta en abonnent skada som uppkommer genom dröjsmål vid överlämnande av nummer eller med tillhandahållande av en tjänst när sådant överlämnande har skett (se 7 kap. 13 b § LEK som behandlas i avsnitt 16.8).

PTS hemställan

PTS föreslår att myndigheten ska få möjlighet att besluta om sanktionsavgifter för överträdelser av ett antal bestämmelser i LEK. Det gäller överträdelser av bestämmelserna om

- anmälningsplikt i 2 kap. 1 §,
- användning av nummer i 3 kap. 19 §,
- skyldighet att utnyttja ledningar och om samlokalisering i 4 kap. 13 a och 14 §§,
- driftsäkerhet och integritet i 5 kap. 6 b och 6 c §§ och 6 kap. 3–4 b §§,
- allmänna skyldigheter i 5 kap. 7–7 c och 9 §§,
- särskilda rättigheter för abonnenter i 5 kap. 15–15 c, 17, 17 a och 19 §§, och
- förbud mot avlyssning, underlättande av hemlig avlyssning, överföring av information till samverkanspunkter och om utlämnande av uppgifter i 6 kap. 17, 19, 19 a och 22 §§.

PTS föreslår också att straffstadgandet i 7 kap. 15 § andra stycket LEK för överträdelser av förbudet i 6 kap. 17 § LEK mot att ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i elektroniska meddelanden och trafikuppgifter upphävs och delvis ersätts av en möjlighet att besluta om sanktionsavgifter.

Med utgångspunkt i de bestämmelser som PTS tar upp bedömer regeringen att fyra områden är särskilt problematiska när det gäller att få alla aktörer att följa gällande regelverk. Hit hör bestämmelserna om innehållet i avtal om tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster, uppsägningstider och bindningstider enligt 5 kap. 15–15 b §§, överlämnande av nummer vid byte av leverantör (nummerportering) enligt 5 kap. 9 §, driftsäkerhet och arbete för att förebygga integritetsincidenter enligt 5 kap. 6 b och 6 c §§ och 6 kap. 3–4 b §§ samt förbud mot och underlättande av hemlig avlyssning, överföring av information till samverkanspunkter och om utlämnande av uppgifter enligt 6 kap. 17, 19, 19 a och 22 §§.

Informationskrav för avtal och avtalsvillkor

I 5 kap. 15–15 b §§ LEK finns detaljerade krav på vad ett avtal ska innehålla och på avtalsvillkor som gäller giltighetstid, bindningstid och uppsägningstid. Bestämmelserna kompletteras i vissa avseenden med närmare bestämmelser i myndighetsföreskrifter. Bestämmelserna syftar till att stärka slutanvändares ställning.

I avsnitt 16.4 föreslås att nya bestämmelser om information innan ett avtal ingås ska föras in i den nya lagen. Sådan information ska som utgångspunkt utgöra avtalsinnehåll. Bestämmelserna avses ersätta bestämmelserna om innehåll i avtal i 5 kap. 15 § LEK. De nya bestämmelserna innehåller bl.a. ett krav på att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet. En sådan sammanfattning ska innehålla de viktigaste delarna av den information som ska ges innan ett avtal ingås, bl.a. uppgifter om tillhandahållarens namn, adress och kontaktuppgifter, de huvudsakliga egenskaperna hos varje tjänst som tillhandahålls, priser, avtalstid och villkor för för-

längning och uppsägning. Med hänsyn till att de sektorsspecifika informationskraven är mycket omfattande och detaljerade bedöms sammanfattningen av avtalet ge bl.a. konsumenter den lättöverskådliga information som behövs för att de ska kunna göra välinformerade val.

Vidare föreslås i avsnitt 16.7.1 och 16.7.3 att bestämmelserna i LEK som reglerar bindningstid och uppsägningstid ska föras över till den nya lagen. Det föreslås också nya bestämmelser om uppsägningstid för ett avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt.

Återkommande undersökningar under flera år har visat att konsumenter av olika skäl uppfattar telekombranschen som särskilt problematisk. Under de senaste tre åren har PTS exempelvis tagit emot över 400 klagomål om avtalets innehåll. Även Konsumentverket och Telekområdgivarna har tagit emot många klagomål. Av klagomålen framgår att konsumenter och andra slutanvändare har särskilt svårt att förstå sig på de tjänster som erbjuds på marknaden för elektronisk kommunikation.

Det har förekommit klagomål där det har varit oklart för konsumenter vilket företag som de har träffat avtal med i fall där hela kundstockar har sålts. Det har då varit oklart vem konsumenten är kund hos och till vem betalning ska ske. I vissa fall har två operatörer samtidigt angett att en och samma person är kund hos dem. Vidare förekommer det att operatörer tillämpar avtal med längre bindningstider eller längre uppsägningstider än vad som är tillåtet i konsumentavtal och att avtal saknar några av de avtalsvillkor som krävs enligt lagstiftningen.

Ofta vidtas åtgärder för att ändra villkoren först efter påpekanden i samband med tillsyn. De särskilda skyddsreglerna på området, inte minst de som har en direkt verkan på konsumentens val och rätt att ta sig ur avtal, är fortsatt problematiska i fråga om efterlevnad och tillsyn. Nuvarande sanktioner bedöms därför inte vara tillräckliga för att uppnå syftet med skyddsreglerna och leva upp till EU-direktivets krav på sanktionssystemet.

Nummerportabilitet

I 5 kap. 9 § LEK finns bestämmelser om att en abonnent har rätt att behålla sitt nummer vid byte av leverantör av elektroniska kommunikationstjänster (nummerportabilitet) och om hur bytet ska gå till. Det finns också detaljerade myndighetsföreskrifter om hur nummerportering ska gå till. I 7 kap. 13 b § LEK finns bestämmelser om att leverantörer ska ersätta abonnenter för skada som uppkommer genom bl.a. dröjsmål vid nummerportering. I avsnitt 16.8 föreslås att bestämmelserna om nummerportabilitet och skadeståndsskyldighet ska föras över till den nya lagen.

Nummerportabilitet är fortfarande viktigt för konsumenter liksom för konkurrensen mellan tillhandahållare. I skäl 277 i EU-direktivet framhålls möjligheten att byta tillhandahållare som en grundläggande förutsättning för effektiv konkurrens i en konkurrensutsatt miljö. Det har dock under en längre tid funnits marknadsaktörer som använder sig av oetiska försäljningsmetoder. Detta ger upphov till problem när ärenden om överlämnande av nummer ska hanteras. Det förekommer bl.a. att nummerportering sker utan abonnenters vetskap eller uttryckliga vilja (s.k. slamming). Det finns också exempel på att tillhandahållare flyttar nummer till sig utan att

abonnenten förstår det. Problem uppstår när kunden sedan vill återgå till sitt tidigare abonnemang men inte medges överflyttning av sitt nummer.

Med de befogenheter som PTS nu har kan mindre seriösa aktörer fördröja en tillsynsprocess under lång tid utan att tillsynsinsatser har någon större effekt. Skadeståndsbestämmelsen i 7 kap. 13 b § LEK verkar inte heller vara tillräcklig för att denna kategori aktörer ska följa bestämmelserna om nummerportabilitet.

Det finns behov av att skapa bättre förutsättningar för att bestämmelserna om nummerportabilitet ska följas, så att alla aktörer som ger sig in på marknaden tvingas beakta risken att drabbas av sanktioner om reglerna inte följs. En konsekvens av sådana sanktioner bör också bli att konsumenternas förtroende för branschen på sikt ökar, vilket ligger i det allmännas intresse. Att regelverket inte följs kan också få konsekvenser för enskilda som inte är obetydliga. Även här bedöms nuvarande sanktionssystem ha brister.

Säkerhet i nät och tjänster

Enligt 5 kap. 6 b § LEK ska den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vidta åtgärder för att säkerställa att verksamheten uppfyller rimliga krav på driftsäkerhet och i 5 kap. 6 c § finns bestämmelser om rapportering av störningar och avbrott i driften. I 6 kap. 3–4 b §§ finns bestämmelser som ålägger den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda lagrade uppgifter och uppgifter som behandlas när tjänster tillhandahålls, att informera abonnenter om särskilda risker för bristande skydd av behandlade uppgifter och om rapportering av integritetsincidenter. Som redovisas i avsnitt 18.1 ska rapportering av integritetsincidenter ske i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 611/2013 av den 24 juni 2013 om åtgärder tillämpliga på anmälan av personuppgiftsbrott enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller personlig integritet och elektronisk kommunikation.

Målet med tillsynen är att dessa bestämmelser följs på ett sådant sätt att alla i Sverige har kontinuerlig tillgång till tjänster och kan kommunicera förtroligt och att information inte används på ett sätt som går ut över den enskildes integritet. Artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet innebär en utvidgning och skärpning av reglerna om säkerhet för nät och tjänster. Det föreslås i avsnitt 17.1 och 17.3 att 5 kap. 6 b och 6 c §§ LEK ska ersättas med krav på att vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Vidare föreslås att de ska ersättas av krav att rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster och att informera användare om hot om att en säkerhetsincident ska inträffa. Vidare föreslås i avsnitt 18.1 och 18.2 att skyldigheterna i 6 kap. 3–4 b §§ ska föras över till den nya lagen. Däremot förs inte bemyndigandena i 6 kap. 4 a och 4 b §§ över till den nya lagen.

Samhället, företag och individer är beroende av att kommunikationsnät och kommunikationstjänster fungerar överallt och hela tiden. Detta gäller även samhällsviktig verksamhet, särskilt vid extraordinära händelser. De

som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster hanterar alltmer integritetskänslig information om slutkunder, vilket ställer krav på tillräckligt skydd av behandlade uppgifter. Avidentifierade trafikuppgifter och metadata har ett högt ekonomiskt värde och används bl.a. för att kartlägga användarmönster.

Säkerhetsincidenter och integritetsincidenter innebär ofta en skada för enskilda som är svår att reparera i efterhand även om åtgärder vidtas för att undvika att incidenter upprepas i framtiden. Därför är det viktigt att det finns tydliga drivkrafter för operatörer att följa gällande regelverk. Detta gäller inte minst vid underlåtenhet att åtgärda brister eller sårbarheter som borde ha kunnat upptäckas och hanteras innan de orsakat en incident eller på annat sätt uppmärksammats, t.ex. inom ramen för ett tillsynsärende. I praktiken riskerar företagen inte några särskilda konsekvenser för sådan underlåtenhet, eftersom tillsynen endast är framåtsyftande. I tillsynsverksamheten förekommer det att incidenter upprepas för att företaget inte vidtagit den åtgärd som behövdes från början. Företaget har då vidtagit en billigare eller mindre tidskrävande åtgärd än vad som egentligen behövdes, trots vetskap om att det antagligen var otillräckligt. Detta är särskilt allvarligt och kan mer effektivt förebyggas genom andra sanktioner än föreläggande vid vite. Mer direkta sanktioner bör även kunna vara mer effektiva i fall där det är systematiska brister som ligger bakom incidenterna, eftersom dessa normalt är enklare att konstatera än t.ex. problem som beror på den mänskliga faktorn.

I lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-lagen) finns bestämmelser med ett liknande syfte som de nu aktuella reglerna, nämligen att uppnå en hög säkerhetsnivå i nätverk och informationssystem för samhällsviktiga tjänster inom bland annat sektorerna energi, transport, bankverksamhet, hälso- och sjukvård och digital infrastruktur. Enligt lagen ska den som underlåter att vidta säkerhetsåtgärder och rapportera om incidenter åläggas att betala en sanktionsavgift. Vid tillkomsten av lagen bedömde regeringen att risken för att drabbas av sanktionsavgift skulle verka avskräckande på ett annat sätt än förelägganden vid vite. Risken för att drabbas av sanktionsavgift borde också öka incitamenten för ansvariga verksamhetsutövare att satsa på förebyggande åtgärder och att avsätta tillräckliga resurser för att säkerställa att kraven följs (se prop. 2017/18:205 s. 67 f.).

Brottsbekämpning och försvarsunderrättelseverksamhet

Av 6 kap. 19 § LEK framgår att vissa verksamheter ska bedrivas så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs. I 6 kap. 19 a § LEK finns bestämmelser om överföring av signaler till samverkanspunkter för att möjliggöra inhämtning av uppgifter i signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. I 6 kap. 22 § i lagen regleras att den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst är skyldig att under vissa förutsättningar lämna ut uppgifter som rör abonnemang eller andra uppgifter som angår ett särskilt elektroniskt meddelande. Det gäller bl.a. att lämna ut uppgifter om abonnemang som gäller misstanke om brott till

brottsbekämpande myndigheter. I avsnitt 18.3 föreslås att dessa bestämmelser ska föras över till den nya lagen.

Myndigheternas möjligheter att använda sig av de nu nämnda verktygen är samhällsviktiga. Bristande efterlevnad av reglerna riskerar att få stora och potentiellt oåterkalleliga konsekvenser för både enskilda och det allmänna. Det har bl.a. förekommit att förundersökningar fått läggas ned i brist på bevis för att företag inte följt bestämmelserna om utlämnande av t.ex. abonnemangsuppgifter. I sådana fall kan den inträffade skadan inte repareras av att myndigheten förelägger ett företag att framöver följa lagen. Det är synnerligen viktigt för det allmänna att det finns starka incitament att följa dessa regler. Det finns därför behov av mer direktverkande sanktioner på området.

21.4 Sanktionsavgift ska tas ut för vissa överträdelser

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska besluta att ta ut en sanktionsavgift av den som inte uppfyller vissa krav i den nya lagen, i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller i genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av EU-direktivet. Det ska gälla för kraven på

- att tillhandahålla en sammanfattning av avtal,
- bindningstid och uppsägningstid,
- nummerportabilitet,
- att vidta åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster,
- att rapportera säkerhetsincidenter,
- att informera om hot om säkerhetsincidenter,
- att vidta åtgärder för att skydda lagrade uppgifter och uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållande av en tjänst,
- att informera abonnenter om särskilda risker för bristande skydd av behandlade uppgifter,
- att underrätta om integritetsincidenter,
- behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande,
- att bedriva sin verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs,
- att göra innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand,
- att överföra signaler till samverkanspunkter, eller
- att lämna ut vissa uppgifter till myndighet eller alarmeringscentral.

En sanktionsavgift på grund av villkor om bindningstid och uppsägningstid ska, när det är fråga om ett paket, tas ut endast om överträdelsen avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst eller en överföringstjänst som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att sanktionsavgift även ska tas ut om bestämmelserna om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst inte följs. I promemorian föreslås inte sanktionsavgift för överträdelse av bestämmelserna om skydd för uppgifter, information om risker för bristande skydd och om rapportering av integritetsincidenter.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Telenor Sverige AB* och *Tele2 Sverige AB* avstyrker dock förslaget. Några remissinstanser, bl.a. *Svenska Stadsnätsföreningen* och *IP-Only*, ifrågasätter ändamålsenligheten av sanktionsavgift vid brister när det gäller att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet. Ett antal remissinstanser, däribland *TechSverige* och *Hi3G Access AB*, ifrågasätter behovet av utökade sanktionsmöjligheter och anser att bestämmelserna om att vidta säkerhetsåtgärder, att rapportera säkerhetsincidenter och om anpassningsskyldighet inte är tillräckligt tydliga för att ligga till grund för sanktionsavgift. De framhåller vidare att ansvaret inte bör vara strikt samt efterfrågar förtydliganden i förhållande till paketerbjudanden. *PTS* anser att fler överträdelser bör omfattas av sanktionsavgift. *Försvarets radioanstalt* anser att sanktionsavgifter inte bör införas för skyldigheten att överföra signaler till samverkanspunkter.

Skälen för regeringens förslag

Ett sanktionsavgiftssystem ska införas

PTS tillsynsarbete är i stora delar framåtsyftande. Arbetet inriktas normalt på att åstadkomma förbättringar på marknaden snarare än att ingripa mot tidigare fel och brister. Detta är dock inte alltid tillräckligt för att målen med LEK ska kunna uppnås. Även de som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster måste arbeta systematiskt, kontinuerligt och framåtsyftande för att leva upp till dagens krav och för att möta samhällets snabbt växande behov av elektronisk kommunikation. De flesta aktörer som är verksamma på marknaderna för elektronisk kommunikation är vinstdrivande företag som verkar i konkurrens med varandra. Det är därför nödvändigt att regleringen är utformad så att den ger aktörerna tillräckliga drivkrafter att följa de krav som uppställs.

Som *Telenor Sverige AB* påpekar har PTS i dag möjlighet att meddela förelägganden och förbud förenade med vite och att vid vissa allvarliga överträdelser rikta åtgärderna så att rättelse ska ske omedelbart. Ett föreläggande, med eller utan vite, är dock en åtgärd som kan vidtas först i efterhand när en överträdelse redan har skett och syftar endast till att åstadkomma framtida rättelse. Om en aktör på eget initiativ åtgärdar påtalade brister under handläggningen av ett tillsynsärende blir ett föreläggande inte aktuellt. Det finns inte heller något annat sätt för PTS att ingripa i efterhand mot den överträdelse som faktiskt skett. Som konstateras i föregående avsnitt finns det därför ett behov av utökade sanktionsmöjligheter.

Som redovisas i avsnitt 21.3 förekommer det på vissa områden att aktörer i större eller mindre utsträckning inte följer gällande regler utan inväntar att PTS vidtar tillsynsåtgärder innan brister åtgärdas. Vidare finns det utrymme för aktörer att undvika att vidta förebyggande åtgärder som egentligen är motiverade. De befintliga möjligheterna att besluta om förelägganden och förbud, även vid vite, har därmed inte varit tillräckliga

för att sanktionssystemet i LEK ska anses tillräckligt effektivt. För att komma till rätta med detta föreslår PTS att ett sanktionsavgiftssystem införs.

En sanktionsavgift riktar sig mot en konstaterad överträdelse av en författningsbestämmelse. Om sanktionsavgiften innebär en risk för en kostnad eller förlust som väger tyngre än den besparing som görs genom att regelverket inte följs, skapar avgiften incitament att undvika överträdelser.

Sanktionsavgifter finns inom en rad rättsområden. De har olika syfte och utformning. Även deras tillämpningsområden varierar. I vissa fall är sanktionsavgift den enda sanktionen. En sådan avgift kan också tas ut vid sidan av eller i stället för straff. I vissa fall är sanktionsavgift ett komplement till andra åtgärder och kan användas för att nyansera ett ingripande. Sanktionsavgifter har ofta använts för att genomföra unionsrättsliga krav på sanktioner.

Risken att som marknadsaktör drabbas av en sanktionsavgift skulle verka avskräckande på ett annat sätt än nuvarande sanktioner. Risken att drabbas av en sanktionsavgift ökar incitamenten för ansvariga aktörer att följa regelverket. Sanktionsavgifter bör därför införas som komplement till övriga möjligheter att ingripa mot en överträdelse. Därigenom ökar också möjligheterna att använda en ändamålsenlig och effektiv sanktion i varje enskilt fall för att uppnå de krav som ställs och målen med regleringen.

Överträdelser som ska leda till sanktionsavgift

Sanktionsavgifter bör sammanfattningsvis kunna komma i fråga mot överträdelser av kraven i den nya lagen, i föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller i genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av EU-direktivet. Det ska gälla för kraven på

- att tillhandahålla en sammanfattning av avtal,
- bindningstid och uppsägningstid,
- nummerportabilitet,
- att vidta åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster,
- att rapportera säkerhetsincidenter,
- att informera om hot om säkerhetsincidenter,
- att vidta åtgärder för att skydda lagrade uppgifter och uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållande av en tjänst,
- att informera abonnenter om särskilda risker för bristande skydd av behandlade uppgifter,
- att underrätta om integritetsincidenter,
- behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande,
- att bedriva verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs,
- att göra innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand,
- att överföra signaler till samverkanspunkter, eller
- att lämna ut vissa uppgifter till myndighet eller alarmeringscentral.

Hänvisningarna till EU-direktivet bör i detta sammanhang avse direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Några remissinstanser anser att vissa av bestämmelserna inte är tillräckligt tydliga för att en överträdelse ska medföra en sanktionsavgift. När det gäller skyldigheten att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet går det utan större svårighet att konstatera om en sådan har lämnats eller inte. I fråga om utformning och innehåll har kommissionen i bilagan till genomförandeförordning (EU) 2019/2243 fastställt en mall för den avtalssammanfattning som ska användas av tillhandahållare i enlighet med EU-direktivet. På samma sätt bör det vara förhållandevis enkelt att konstatera om en säkerhetsincident eller en integritetsincident har rapporterats, även om det krävs en bedömning av om händelsen har haft en viss påverkan på nät, tjänster eller de uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten. Som framgår ovan regleras skyldigheten att underrätta om integritetsincidenter närmare i förordning (EU) nr 611/2013.

Skyldigheten att vidta tekniska och organisatoriska åtgärder är kopplad till den risk som hotar säkerheten i nät och tjänster, vilket gör det svårare att bedöma underlåtenhet i det enskilda fallet. Kraven på säkerhetsåtgärder kommer dock att preciseras genom bestämmelser i förordning och föreskrifter. Detsamma gäller för sådana åtgärder som ska vidtas för att skydda uppgifter som behandlas i samband med att tjänster tillhandahålls.

När det gäller den s.k. anpassningsskyldigheten (se avsnitt 18.3), anför bl.a. *TechSverige* att skyldigheten föranleder komplicerade bedömningsfrågor, vilket gör den olämplig för sanktionsavgift. Organisationen lyfter frågan om i vilken form informationen ska göras tillgänglig som särskilt problematisk. Som regeringen konstaterar i avsnitt 21.3 riskerar bristande efterlevnad av anpassningsskyldigheten att få stora och potentiellt oåterkalleliga konsekvenser för både enskilda och det allmänna. Det är av synnerlig vikt för brottsbekämpande myndigheter att beslut om hemlig avlyssning och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas. Regeringen anser inte att bedömningen av om en överträdelse av anpassningsskyldigheten har ägt rum kan förväntas bli så komplicerad att överträdelsen ska få ske utan att en sanktionsavgift tas ut.

Det är vidare av synnerlig vikt för det allmänna att det finns starka incitament att efterleva skyldigheten att överföra signaler till samverkanspunkter för att möjliggöra inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Att verksamheten till stor del omfattas av sekretess bedömer regeringen, till skillnad från vad *Försvarets radioanstalt* anför, inte vara ett skäl att låta bli att införa sanktioner för överträdelser av bestämmelsen. Skyldigheten att överföra signaler till samverkanspunkter kan enligt gällande bestämmelser bli föremål för tillsyn. Det är viktigt att de åtgärder för skydd av sekretess som aktualiseras vid tillsynen även följs vid hanteringen av ärenden om överträdelse och sanktionsavgift.

Regeringen anser mot denna bakgrund att bestämmelserna om sanktionsavgift ska omfatta överträdelser av de krav som anges i listan ovan.

Några av kraven som rör slutanvändarrättigheter omfattas av bestämmelserna om paketerbjudanden (se avsnitt 16.9). De bestämmelserna utvidgar kravens tillämpningsområde till alla delar av ett paket, dvs. även andra tjänster och terminalutrustning som sampaketeras med vissa elektroniska kommunikationstjänster. Några remissinstanser uppfattar förslaget i

promemorian som att även överträdelser av dessa bestämmelser kan föranleda sanktionsavgift, vilket inte är avsikten. En sanktionsavgift på grund av villkor om bindningstid och uppsägningstid bör, när det är fråga om ett paket, tas ut endast om överträdelsen avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst eller en överföringstjänst som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. I det fall sampaketeringen görs i ett enda avtal finns det reglering av avtalssammanfattningen i genomförandeförordningen (EU) 2019/2243. Sanktionsavgift föreslås tas ut vid en överträdelse av förordningen.

I promemorian föreslås att sanktionsavgifter även ska införas för överträdelser av bestämmelserna om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Bestämmelserna är nya. Det finns därmed i nuläget inte skäl för att anta att bestämmelserna inte kommer att följas eller att missbruk förekommer på motsvarande sätt som PTS har konstaterat i fråga om nummerportabilitet. Enligt regeringens bedömning är sanktioner i form av förelägganden som kan förenas med vite tillräckligt för att uppfylla EU-direktivets krav på sanktioner i denna del. Det är inte motiverat att införa ytterligare sanktionsmöjligheter i nuläget.

Inte heller i övrigt har det framkommit att reglerna inte följs i en sådan utsträckning att det finns tillräckliga skäl att överväga införandet av sanktionsavgifter för andra överträdelser av lagen eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Avkriminalisering av förbud mot avlyssning m.m.

I promemorian föreslås att den del av 7 kap. 15 § andra stycket LEK som handlar om straff för uppsåtliga eller oaktsamma överträdelser av förbudet i 6 kap. 17 § i lagen om att ta del av eller på annat sätt behandla elektroniska meddelanden och trafikuppgifter ska upphävas och delvis ersättas av en möjlighet att besluta om sanktionsavgifter.

I 6 kap. 17 § LEK anges att det, utom i vissa särskilt angivna fall, endast är berörda användare som får ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Det är även endast berörda användare som får ta del av trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte användarna har samtyckt till någon behandling. Paragrafen genomför artikel 5.1 och 5.2 i e-dataskyddsdirektivet 2002/58/EG (se prop. 2002/03:110 s. 395 f.).

Paragrafen är alltså utformad som ett generellt förbud mot att någon annan än berörd användare tar del av, dvs. avlyssnar, innehållet i kommunikationen i ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig kommunikationstjänst, utan samtycke från den berörda användaren. Vidare förbjuds behandling av trafikuppgifter i sådana nät och tjänster utan samtycke. Detta hindrar dock inte s.k. nödvändig mellanlagring (”cachning” eller ”buffring”). Förbudet mot behandling av trafikuppgifter har vidare försetts med vissa undantag, bl.a. när det gäller behandling för abonnentfakturering och betalning av avgifter för samtrafik samt lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål (se 6 kap. 5–7 §§ LEK).

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förbudet i 6 kap. 17 § LEK ska enligt 7 kap. 15 § andra stycket i lagen dömas till böter, om

inte brottet är ringa. Bestämmelsen ska dock inte tillämpas på en gärning som är belagd med straff enligt brottsbalken. Det finns flera sådana straffbestämmelser. Enligt 4 kap. 8 § brottsbalken döms den som olovligen bereder sig tillgång till ett meddelande som ett post- eller telebefordringsföretag förmedlar som postförsändelse eller i ett elektroniskt kommunikationsnät för brytande av post- eller telehemlighet till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 4 kap. 9 b § brottsbalken ska den som anbringar tekniskt hjälpmedel med uppsåt att bryta telehemlighet på sätt som anges i 8 § dömas för förberedelse till sådant brott till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 4 kap. 9 c § brottsbalken döms den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan uppgift, för dataintrång till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som olovligen genom någon annan liknande åtgärd allvarligt stör eller hindrar användningen av en sådan uppgift. Om brottet är grovt, döms för grovt dataintrång till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Bestämmelsen i 6 kap. 17 § LEK tar sikte på två skilda situationer.

Den ena situationen är att en utomstående inte får angripa ett kommunikationsnät och genom tekniska medel avlyssna det. Det kan t.ex. ske genom att en angripare direkt bereder sig tillgång till en kabel och ”tappar av” trafiken. I detta fall rör det sig i praktiken alltid om handlingar som är belagda med straff i 4 kap. 8, 9 b eller 9 c § brottsbalken. Detta bör även gälla om en anställd hos en nätägare eller tjänstetillhandahållare olovligen använder sin ställning för att utan tillåtelse bereda sig tillgång till t.ex. trafikuppgifter. Därmed fyller straffbestämmelsen i 7 kap. 15 § LEK i praktiken ingen funktion i denna situation.

Den andra situationen rör nätägares och tjänstetillhandahållares behandling av trafikuppgifter och kommunikationens innehåll. Sådan behandling av trafikuppgifter i företagets egna syften är endast tillåten enligt 6 kap. 5–7 §§. Här blir frågan snarare om företagets verksamhet håller sig inom lagens ramar. Det är då tillsynsmyndighetens uppgift att se till att lagstiftningen följs. Eventuella överträdelser av regelverket sker i denna situation inom en organisation. I sådana fall är straff ofta inte den mest effektiva sanktionen. Det är i de allra flesta fall inte särskilt meningsfullt att, på det sätt som är nödvändigt inom straffrätten, spåra en överträdelse till en viss person och bedöma dennes uppsåt eller oaktsamhet. I denna situation kan därmed straffstadgandet i 7 kap. 15 § LEK huvudsakligen betraktas som en s.k. förvaltningsrättslig stödkriminalisering. Det finns i dessa fall ofta skäl att överväga en sanktionsväxling från straff till sanktionsavgifter (jfr SOU 2013:38 s. 547 f.).

Det finns sammanfattningsvis inget påtagligt behov av att straffbelägga överträdelser av 6 kap. 17 § LEK på det sätt som skett i 7 kap. 15 § i lagen. I avsnitt 18.1 föreslås att bestämmelserna i 6 kap. 17 § LEK ska föras över till den nya lagen. I och med att det föreslås att sanktionsavgifter ska införas för vissa andra överträdelser av regelverket bedöms det lämpligare att i stället kunna ingripa med sanktionsavgift även när den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst bryter mot kraven på behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande.

Straffbestämmelserna i 4 kap. 8, 9 b och 9 c §§ brottsbalken om brytande av post- eller telehemlighet och dataintrång påverkas inte av förslaget. Angrepp av utomstående eller anställda inom nätägarens eller tjänstetillhandahållarens organisation i form av avlyssning av elektroniska kommunikationsnät kommer alltså även i fortsättningen att vara straffbara. Det torde inte kunna förekomma att en gärning både kan vara straffbar enligt brottsbalken och bli föremål för sanktionsavgift enligt LEK. Det bör därför inte uppstå en situation i strid med det s.k. dubbelprövningsförbudet (se vidare avsnitt 21.7 där dubbelprövningsförbudet behandlas närmare).

Tillsynsmyndigheten bör besluta om sanktionsavgift

Beslut om sanktionsavgift fattas som huvudregel av en tillsynsmyndighet eller av en domstol på ansökan av en tillsynsmyndighet. Generellt sett anses en tillsynsmyndighet lämpad att besluta om sanktionsavgift när reglerna är relativt enkla att tillämpa, beslutsfattandet är förhållandevis schabloniserat och sanktionsbestämmelserna bygger på strikt ansvar. En domstol brukar anses vara mer lämpad att besluta om sanktionsavgift om det är aktuellt att pröva subjektiva rekvisit eller andra svårbedömda rekvisit.

En fördel med att tillsynsmyndigheten fattar beslut är att handläggningen kan bli snabbare, eftersom inte flera myndigheter måste delta i hanteringen. Överträdelser av bestämmelserna upptäcks i första hand av tillsynsmyndigheten, dvs. PTS, som också har bäst förutsättningar att utreda och bedöma om någon inte har följt det gällande regelverket. Vidare har PTS möjlighet att besluta om sanktionsavgifter på ett närliggande område. Enligt lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-lagen) får PTS ta ut sanktionsavgifter för leverantörer av samhällsviktiga tjänster och leverantörer av digitala tjänster som inte följer lagens bestämmelser om bl.a. krav på riskanalys, tekniska och organisatoriska åtgärder, incidenthantering och incidentrapportering (se 29 § NIS-lagen).

Mot denna bakgrund bör det vara tillsynsmyndigheten som beslutar om sanktionsavgift enligt den nya lagen.

Sanktionsavgiftssystemet ska bygga på strikt ansvar

Huvudregeln är att sanktionsavgifter bygger på strikt ansvar, dvs. att avgiften tas ut oberoende av om överträdelsen har skett med uppsåt eller av oaktsamhet eller utan uppsåt eller oaktsamhet. När det gäller de överträdelser som nu är aktuella torde överträdelser inte förekomma annat än som en följd av uppsåt eller oaktsamhet. Det finns därför inte skäl att frångå huvudregeln om strikt ansvar.

21.5 Sanktionsavgiftens storlek

Regeringens förslag: En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag: Sanktionsavgifter kan vara utformade på olika sätt. De kan avse på förhand bestämda belopp, ett beloppsintervall eller vara kopplade till årsomsättning i näringsverksamhet. Överträdelser av de bestämmelser som enligt regeringens förslag ska kopplas till sanktionsavgiftssystemet enligt den nya lagen kan vara av högst varierande art och karaktär. Bestämmelserna bör därför utformas så att en sanktionsavgift i varje enskilt fall kan tas ut med ett proportionellt belopp. Ett system med ett bestämt beloppsintervall bedöms vara lämpligast.

För att uppfylla kravet på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner bör beloppsintervallet vara förhållandevis stort. Tillsynsmyndigheten får då möjlighet att göra en nyanserad bedömning när avgiftens storlek ska bestämmas (se vidare nästa avsnitt om hur sanktionsavgiften ska bestämmas i det enskilda fallet).

Beloppsintervallet varierar mellan olika rättsområden. På miljöområdet och arbetsmiljöområdet är intervallet 1 000–1 000 000 kronor. I lagarna på produktsäkerhetsområdet är intervallet normalt 5 000–5 000 000 kronor. I resegarantilagen (2018:1218) är intervallet 5 000–10 000 000 kronor. Enligt spellagen (2018:1138) är beloppet lägst 5 000 kronor och högst 10 procent av licenshavarens årsomsättning. För upphandlingsskadeavgift enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är intervallet 10 000–10 000 000 kronor. I NIS-lagen, där en sanktionsavgift bl.a. ska kunna åläggas för överträdelser av bestämmelser om krav som liknar kraven när det gäller säkerhet i nät och tjänster, åtgärder för att skydda lagrade uppgifter och rapportering av incidenter enligt den nya lagen, har det lägsta beloppet satts till 5 000 kronor och det högsta till 10 miljoner kronor.

Enligt regeringens bedömning är 5 000 kr en rimlig lägsta nivå på sanktionsavgiften. För att avgiften ska få en tillräckligt avskräckande effekt för alla aktörer krävs att den övre gränsen för avgiften sätts relativt högt. För att kunna ge utrymme för en effektiv, proportionell och avskräckande sanktion även vid allvarliga överträdelser bör det högsta beloppet vara 10 miljoner kronor. Sanktionsavgift bör sammanfattningsvis kunna tas ut med lägst 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor.

21.6 Hur sanktionsavgiften ska bestämmas i det enskilda fallet

Regeringens förslag: När sanktionsavgiften bestäms ska särskild hänsyn tas till

1. den skada eller risk för skada som har uppstått till följd av överträdelsen,
2. om aktören tidigare har begått en överträdelse, och
3. de kostnader som aktören undvikit till följd av överträdelsen.

Tillsynsmyndigheten ska få avstå från att ta ut en sanktionsavgift helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *TechSverige* anser att det även bör framgå

vilka omständigheter som ska leda till att en sanktionsavgift inte beslutas. *Hi3G Access AB* framför liknande synpunkter. *IP-Only AB* anser att det bör detaljregleras vilka belopp som olika typer av överträdelser medför, något som även lyfts fram av TechSverige.

Skälen för regeringens förslag: Som berörs i avsnitt 21.5 kommer de överträdelser som kan föranleda sanktionsavgift att vara av varierande art och karaktär, även om de avser samma bestämmelser. Det är inte möjligt att på förhand ange vad som ska beaktas i varje enskilt fall. Däremot är vissa omständigheter typiskt sett av särskild betydelse för bedömningen. Sådana omständigheter är den skada eller risk för skada som har uppstått till följd av överträdelsen, om aktören tidigare har begått en överträdelse och de kostnader som aktören har undvikit till följd av överträdelsen. Det bör anges i lagen att dessa omständigheter ska beaktas särskilt när sanktionsavgiften bestäms. I det enskilda fallet kan omständigheterna leda till ett lägre eller högre belopp. Det är mot denna bakgrund inte lämpligt att, som bl.a. *IP Only AB* efterfrågar, detaljreglera sanktionsavgiftens storlek. När sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas i det enskilda fallet bör tillsynsmyndigheten i stället göra en bedömning utifrån alla relevanta omständigheter.

I och med att sanktionsavgiftssystemet bygger på ett strikt ansvar bör det, som *TechSverige* anför, finnas utrymme för att sätta ned sanktionsavgiften eller låta den helt falla bort under vissa omständigheter. Det bör därför framgå av lagen att tillsynsmyndigheten får avstå från att ta ut avgiften helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

21.7 Hinder mot dubbelprövning

Regeringens förslag: En sanktionsavgift ska inte få beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet. Det ska inte dömas till ansvar för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande om vite om överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna finns en rätt att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott (gärning), det s.k. dubbelprövningsförbudet. Begreppet straff i den mening som avses i Europakonventionen anses även omfatta vite. I regelverk där det är möjligt att utfärda ett vitesföreläggande och ta ut en sanktionsavgift för samma överträdelse införs därför bestämmelser som syftar till att hindra en dubbelprövning. Dessa utformas numera på så sätt att sanktionsavgift inte får beslutas om överträdelsen även omfattas av ett vitesföreläggande och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet, se t.ex. 33 § NIS-lagen och 3 kap. 6 § lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk

på värdepappersmarknaden (jfr prop. 2017/18:205 s. 73 och prop. 2016/17:22 s. 228). Motsvarande bör gälla enligt den nya lagen.

Lagrådet noterar att frågan om när sanktionsavgift utgör hinder mot föreläggande eller utdömande av vite inte behandlas i lagrådsremissen. Det kan tyckas olyckligt, som Lagrådet anför, att lagstiftningen endast delvis ger svar på de frågor som kan uppstå. Det är emellertid samma tillsynsmyndighet som både meddelar förelägganden förenade med vite och beslutar om sanktionsavgifter. Regeringen noterar vidare att vid tillsynsmyndighetens handläggning kommer frågan om vitesföreläggande sannolikt att aktualiseras innan en eventuell överträdelse som kan leda till sanktionsavgift konstateras. Det är inte sannolikt att tillsynsmyndigheten skulle använda sig av vitesbestämmelserna för en överträdelse för vilken sanktionsavgift har beslutats och det saknas enligt regeringens mening behov av att införa förbud mot att ansöka om att utdöma vite efter det att en sådan avgift har beslutats. Regeringen bedömer att den eventuella risken för en sådan tillämpning av det nu aktuella regelverket inte motiverar att innebörden av dubbelprövningsförbudet i en sådan situation behöver komma till särskilt uttryck i lagen.

Lagrådet väcker vidare frågan om det inte bör införas ett motsvarande dubbelprövningsförbud i 13 kap. Lagrådet tycks syfta på ett förbud mot straffrättsligt ansvar för gärningar som omfattas av vitesförelägganden eller beslut om sanktionsavgift. Regeringen konstaterar att de överträdelser som kan leda till sanktionsavgift inte är straffbelagda. Dubbelprövning kan därför inte förekomma i en sådan situation. När det gäller hinder mot straffrättsligt ansvar på grund av en ansökan om vite är situationen annorlunda. Vitesförelägganden kan meddelas för överträdelser som är straffbelagda enligt den nya lagen eller brottsbalken. Dessutom hanteras vitesförelägganden och åtalsfrågor av olika myndigheter. Det finns mot denna bakgrund skäl att, som Lagrådet är inne på, införa ett förbud mot att döma till ansvar för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande om vite, om överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet (jfr prop. 2020/21:172 s. 299 f.).

21.8 Bestämmelser om förfarandet

Regeringens förslag: En sanktionsavgift ska endast få beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum. Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

Sanktionsavgiften ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet. Om sanktionsavgiften inte betalas i tid, ska den obetalda avgiften lämnas för indrivning. Vid indrivning ska verkställighet få ske enligt utsökningsbalken. Sanktionsavgifter ska tillfalla staten. En beslutad sanktionsavgift ska falla bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Tele2 Sverige AB* uttrycker en oro över att beslut om sanktionsavgift ska kunna fattas snabbare och efter mindre utredningsarbete än beslut om förelägganden. *Telenor Sverige AB* har liknande synpunkter. Även *Hi3G Access AB* efterfrågar förtydliganden avseende förfarandet.

Skälen för regeringens förslag: I och med att tillsynsmyndigheten ska besluta om sanktionsavgift kommer förvaltningslagen (2017:900) att gälla för förfarandet. Det behövs dock vissa ytterligare förfarandebestämmelser.

Beslut om sanktionsavgifter blir ytterligare ett verktyg för tillsynsmyndigheten i dess arbete att kontrollera att reglerna efterlevs. I likhet med vad *Hi3G Access AB* påpekar kommer frågan om sanktionsavgift att aktualiseras inom ramen för ett tillsynsärende när det har konstaterats att en överträdelse av en sanktionerad bestämmelse har ägt rum. Till skillnad från vad *Tele2 Sverige AB* och *Telenor Sverige AB* anför förutsätter detta en minst lika utförlig utredning som inför ett beslut om föreläggande.

Det bör finnas en tidsgräns för tillsynsmyndighetens handläggning och möjligheten att besluta om sanktionsavgift. En sanktionsavgift bör endast få beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

På grund av sanktionsavgiftens ingripande karaktär bör ett beslut om avgift delges den betalningsskyldige enligt delgivningslagen (2010:1932).

En sanktionsavgift bör betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om avgiften fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet. Om avgiften inte betalas i tid, bör tillsynsmyndigheten vara skyldig att lämna den obetalda avgiften för indrivning. För att sanktionsavgiftssystemet ska bli tillräckligt effektivt bör indrivning kunna ske utan att det krävs något domstolsavgörande. Sanktionsavgifter bör tillfalla staten. I likhet med vad som i allmänhet gäller för sanktionsavgifter bör avgiften preskriberas till den del verkställighet inte har skett inom fem år.

22 Avgifter

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om handläggningsavgifter och årlig avgift för anmäld verksamhet ska föras över till den nya lagen.

Regeringens bedömning: Det bör i förordning föreskrivas att företag vars årsomsättning i den verksamhet som omfattas av anmälan understiger 30 miljoner kronor bör undantas från skyldigheten att betala årlig avgift för anmäld verksamhet.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Teracom AB* efterfrågar ett förtydligande av vilken årsomsättning som avses. Enligt *PTS* finns det behov av bestämmelser om ändring av beslut om avgifter och om återbetalning. *Telenor*

Sverige AB ifrågasätter om undantaget för en anmäld verksamhet som omsätter mindre än 30 miljoner kronor är motiverat.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Handläggningsavgifter och årliga avgifter

Enligt 8 kap. 17 § LEK får en handläggningsavgift tas ut av den som anmäler verksamhet enligt lagen eller som ansöker om tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller om medgivande att överlåta eller hyra ut sådana tillstånd. Vidare ska en årlig avgift betalas av den som bedriver anmälningspliktig verksamhet eller som har tillstånd att använda radiosändare eller nummer. Handläggningsavgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna ska sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt lagen. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd. Avgiftsuttaget har stöd i artikel 12.1 i auktorisationsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 287 f. och 407 f.).

Artikel 16.1 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 12.1 i auktorisationsdirektivet. Det har dock införts en uttrycklig möjlighet att undanta företag vars omsättning understiger ett visst tröskelvärde eller vars verksamhet understiger en viss marknadsandel eller har en mycket begränsad territoriell räckvidd från att betala avgifter.

I och med att EU-regleringen är i huvudsak oförändrad bör bestämmelserna i 8 kap. 17 § LEK föras över till den nya lagen.

Undantag från avgiftsskyldighet

Det finns i dagsläget inte någon uttrycklig möjlighet att undanta vissa mindre företag från skyldigheten att betala en årlig avgift för anmäld verksamhet.

Ett sådant undantag finns dock för den s.k. beredskapsavgift som den som bedriver verksamhet som ska anmälas ska betala enligt 8 kap. 18 § LEK. Beredskapsavgiften ska på samma sätt som den årliga avgiften fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet. Enligt 47 § förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation ska företag vars årsomsättning i den verksamhet som omfattas av anmälan understiger 30 miljoner kronor inte betala någon beredskapsavgift. Skälet till detta är att deras verksamhet har bedömts vara av ringa betydelse från allmän synpunkt, eftersom verksamheterna typiskt sett inte är föremål för de åtgärder som ska finansieras (se prop. 2002/03:110 s. 294).

Även när det gäller den årliga avgiften för anmäld verksamhet bedöms den verksamhet som mindre företag bedriver inte vara av större betydelse från allmän synpunkt eller bli föremål för större tillsynsinsatser. För att ta ut omsättningsbaserade avgifter krävs att tillsynsmyndigheten begär in uppgifter om omsättningen. Företag vars årsomsättning understiger 30 miljoner kronor står i dagsläget för en mycket liten andel av det totala avgiftsuttaget, endast ca 4 procent. Det framstår inte som motiverat att ta ut avgifter av sådana företag med hänsyn till de begränsade tillsynsresurser som läggs på dessa och till kostnaderna för att administrera avgiften för såväl tillsynsmyndigheten som företagen. I och med att mindre företag står

för en så pass liten del av det totala avgiftsuttaget bedöms ett undantag för sådana företag inte heller påverka konkurrensen mellan avgiftspliktiga och icke-avgiftspliktiga företag. För företag vars årsomsättning i den verksamhet som omfattas av anmälan understiger 30 miljoner kronor bedöms det sammanfattningsvis vara skäligt att de inte betalar någon årlig avgift. Detta kan regleras genom verkställighetsföreskrifter på det sätt som skett för de avgifter som tas ut med stöd av 8 kap. 18 § LEK (jfr prop. 2002/03:110 s. 293 f.).

Enligt *PTS* förekommer det att aktörer begär ändring av avgiftsbeslut samt återbetalning av redan inbetalda avgifter flera år efter det att avgiftsbeslutet fattats. PTS föreslår att en begränsning införs för hur långt efter ett beslut som en avgift kan ändras eller återbetalas. Det saknas dock beredningsunderlag för att hantera frågan inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster

Skyldigheten att betala en årlig avgift är kopplad till anmälningsskyldigheten. Tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas inte av kravet på anmälan i den nya lagen, se avsnitt 9.1. Det kommer därmed inte att vara känt för tillsynsmyndigheten vilka företag som tillhandahåller sådana tjänster. Tjänsterna är också till sin natur gränsöverskridande och kan tillhandahållas i många länder utan att tillhandahållaren är etablerad i respektive land, vilket försvårar tillsyn och indrivning av obetalda avgifter. Av artikel 12.2 i EU-direktivet framgår att tillhandahållandet av dessa tjänster inte omfattas av systemet med allmän auktorisation. Följaktligen är de bestämmelser i EU-direktivet som gäller företag som omfattas av allmän auktorisation inte tillämpliga på dessa tillhandahållare. Det är därmed inte möjligt att ta ut avgifter av dem med stöd av artikel 16 i EU-direktivet. Som redovisas i avsnitt 9.1 innebär också artikel 3.2 i e-handelsdirektivet 2000/31/EG att utrymmet är begränsat för att inom det samordnade området ställa strängare krav på den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster än de krav som gäller i den medlemsstat där tjänstetillhandahållaren är etablerad. Mot denna bakgrund bör de som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte vara skyldiga att betala en årlig avgift.

23 Överklagande och handläggning i domstol

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om överklagande av beslut, om omedelbar verkställbarhet av beslut, om handläggningen i domstol och om inhibition ska föras över till den nya lagen.

Ett beslut att utfärda en allmän inbjudan till ansökan om tillstånd att använda radiosändare eller nummer ska inte få överklagas särskilt.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att ett beslut att utfärda en allmän inbjudan till ansökan om tillstånd att använda radiosändare eller nummer inte ska få överklagas särskilt.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Försvarsmakten* anser att den, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Säkerhetspolisen ska kunna överklaga beslut om tillträde för installation av trådlösa accesspunkter som går emot de allmänna intressen som dessa myndigheter bevakar. Enligt Försvarsmakten bör också vissa beslut om tillstånd att använda radiosändare kunna överklagas till regeringen. *Totalförsvarets forskningsinstitut* har liknande synpunkter. *PTS* anser att ett beslut om allmän inbjudan till ansökan endast ska kunna överklagas i samband med att beslut om tillstånd att använda radiosändare överklagas.

Skälen för regeringens förslag

Överklagande av beslut

Av artiklarna 30.7 och 31.1 första stycket i EU-direktivet framgår att varje användare eller företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande faciliteter, som berörs av ett beslut av en behörig myndighet, ska ha rätt att överklaga beslutet till en oberoende och opartisk överklagandeinstans, som kan vara en domstol. Denna instans ska ha den kompetens som är nödvändig för att den effektivt ska kunna utföra sina uppgifter. Regleringen motsvarar i huvudsak artikel 4.1 första stycket i ramdirektivet. Av skäl 77 i EU-direktivet framgår att överklagandeinstanserna bör utföra sina uppgifter effektivt och att överklagandeförfaranden inte bör ta otillbörligt lång tid i anspråk.

Enligt 8 kap. 19 § LEK får en myndighets beslut enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. När ett beslut överklagas är myndigheten motpart i domstolen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Kammarrättens avgöranden får inte överklagas. Med myndighet avses framför allt reglerings- och tillsynsmyndigheten men även Konsumentombudsmannen som kan besluta om blockering om nummer, se avsnitt 13.4. Genom denna prövning tillgodoses de krav som anges i artikel 31.1 första stycket i EU-direktivet. Bestämmelserna bör föras över till den nya lagen.

Enligt 8 kap. 19 a § första stycket LEK får beslut enligt lagen överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och av annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet. Stycket infördes mot bakgrund av att det av EU-domstolens praxis framgick att artikel 4.1 i ramdirektivet ger en i viss mening mer vidsträckt rätt att överklaga beslut till domstol än vad som gällde enligt den allmänna bestämmelsen om rätt att överklaga beslut i den numera upphävda 22 § förvaltningslagen (1986:223), se prop. 2008/09:159 s. 12 f. och 21 f. Nuvarande 42 § förvaltningslagen (2017:900) motsvarar i huvudsak 22 § i 1986 års förvaltningslag (se prop. 2016/17:180 s. 261 f. och 333). För att säkerställa ett korrekt genomförande av EU-direktivet bör 8 kap. 19 a § första stycket LEK föras över till den nya lagen.

Enligt 8 kap. 19 a § andra stycket får Säkerhetspolisen och Försvarsmakten överklaga vissa beslut om tillstånd att använda radiosändare. Stycket infördes som en del av den nya regleringen om skydd för Sveriges säkerhet vid radioanvändning (se prop. 2019/20:15). Även den bestämmelsen bör föras över till den nya lagen.

I avsnitt 12.2 föreslås att det i den nya lagen införs bestämmelser om tillträde för installation av trådlösa accesspunkter. Vid bedömningen av om ett sådant tillträde är rimligt ska hänsyn tas till bl.a. Sveriges säkerhet. Om parterna inte kommer överens om tillträdet, kan de hänskjuta frågan till tillsynsmyndigheten för tvistlösning, se avsnitt 20.6. Regleringen bygger på utformningen av 2 kap. lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen) som också ställer upp krav på hänsyn till Sveriges säkerhet vid begäran om tillträde till viss infrastruktur. Även enligt utbyggnadslagen kan frågan hänskjutas till tvistlösningsmyndigheten som då ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt. Regeringen avser att i förordning reglera ett liknande samråd när det gäller tvistlösning om tillträde för trådlösa accesspunkter, se avsnitt 20.6.

Enligt *Försvarsmakten* bör tillsynsmyndighetens tvistlösningsbeslut avseende tillträde för trådlösa accesspunkter kunna överklagas av Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Säkerhetspolisen. Någon liknande överklaganderätt finns inte enligt utbyggnadslagen. Det har inte heller framkommit något behov av en sådan överklaganderätt i ärenden som handläggs enligt utbyggnadslagen trots att frågan om Sveriges säkerhet har aktualiserats vid prövning enligt den lagen. Det saknas därför för närvarande anledning att införa en sådan ordning i den nya lagen. Om det skulle visa sig att ett sådant behov uppkommer sedan den nya lagen trätt i kraft, kan det finnas anledning att återkomma till frågan.

Begränsningar i rätten att överklaga beslut

Enligt 8 kap. 20 § LEK får beslut som avser identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad och beslut om att begränsa antalet tillstånd som beviljas inom ett visst frekvensutrymme inte överklagas särskilt. Vidare anges i 8 kap. 21 § LEK att beslut om underrättelser inom ramen för tillsynen, om att förelägga en part att tillhandahålla uppgifter som behövs för att pröva en tvist och om att avgöra en hänskjuten tvist genom en åtgärd inom ramen för tillsynen inte får överklagas. Paragraferna bör föras över till den nya lagen.

Vid bedömningen av om ett beslut är överklagbart eller inte är det enligt förvaltningsrättsliga principer avgörande vilka de faktiska konsekvenserna av beslutet är för den som påverkas av beslutet. Detta innebär i många fall att beslut av rent förberedande karaktär inför ett senare beslut inte kan överklagas särskilt. I avsnitt 11.2.5 föreslår regeringen att vissa förändringar ska göras när det gäller bestämmelserna om urvalsförfarande och tillståndsgivning efter allmän inbjudan till ansökan om tillstånd att använda radiosändare. Det nuvarande bemyndigandet för regleringsmyndigheten att meddela föreskrifter om förfarandet och om innehållet i den allmänna inbjudan tas bort. I stället ska det i den nya lagen anges vilka mål

som får eftersträvas vid utformningen av förfarandet och att det av den allmänna inbjudan ska framgå vilket förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med. Det kan bland annat vara fråga om att sökanden på ett visst sätt ska ställa säkerhet för auktionslikvid eller att spektrumtak ska tillämpas. Ett beslut om spektrumtak i en allmän inbjudan har tidigare ansetts vara ett sådant förberedande beslut som inte går att överklaga särskilt (se Förvaltningsrätten i Stockholms beslut den 23 oktober 2018 i mål nr 16818-18).

Även ett beslut om att utfärda en allmän inbjudan till ansökan om tillstånd att använda radiosändare enligt den nya lagen bör i huvudsak anses utgöra ett sådant förberedande beslut som inte kan överklagas särskilt. Eftersom besluten ska anpassas efter varje tilldelningsförfarande, kan det dock komma att uppstå frågor om huruvida delar av beslutet är att betrakta som förberedande beslut. Det är viktigt att ett inbjudningsförfarande kan genomföras på ett effektivt sätt och utan fördröjningar. Därtill är det, inte minst för aktörerna, angeläget att regelverket är tydligt. Som *PTS* påpekar kan osäkerhet i tilldelningsprocessen även få konsekvenser för samhället i stort genom att den tekniska utvecklingen och de elektroniska kommunikationstjänster som efterfrågas i ett framtida samhälle riskerar att fördröjas. För att undvika detta bedömer regeringen att det bör klargöras i den nya lagen att beslut om allmän inbjudan till ansökan om tillstånd att använda radiosändare får överklagas endast i samband med att beslut i fråga om tillstånd att använda radiosändare överklagas. För att regleringen ska vara enhetlig bör detsamma gälla för beslut om att utfärda en allmän inbjudan till ansökan om tillstånd att använda nummer.

Verkställighet av beslut

Enligt 8 kap. 22 § LEK ska beslut enligt lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen gälla omedelbart om inte annat har bestämts. Paragrafen innebär en avvikelse från de allmänna bestämmelserna om när beslut får verkställas i 35 § förvaltningslagen. Paragrafen genomför artikel 4.1 andra stycket i ramdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 307 f. och 409). Artikel 31.1 andra stycket EU-direktivet motsvarar artikel 4.1 andra stycket i ramdirektivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

Handläggning i domstol

Enligt 8 kap. 23 § LEK ska mål som rör beslut om särskilda skyldigheter som kan åläggas företag med betydande inflytande på en marknad handläggas skyndsamt. Paragrafen omfattar, genom hänvisning i 4 kap. 4 § LEK, även beslut om funktionell separation (se prop. 2007/08:73 s. 36). Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

I 8 kap. 24–27 §§ LEK finns särskilda bestämmelser om handläggning i domstol. Dessa innebär att i mål som rör beslut om särskilda skyldigheter som kan åläggas företag med betydande inflytande på en marknad gäller begränsningar i rätten att åberopa nya omständigheter eller bevis i förvaltningsrätten och kammarrätten. Vidare ska som huvudregel ekonomiska experter ingå i rätten i stället för nämndemän. Dessa paragrafer bör föras över till den nya lagen.

Vidare finns det i 8 kap. 28 § LEK en särskild bestämmelse om vad en domstol ska beakta när den tar ställning till om ett beslut som fattats med stöd av lagen tills vidare inte ska gälla (inhibition). Paragrafen infördes för att särskilt markera att uppmärksamhet ska ägnas åt vad lagen syftar till att åstadkomma, nämligen en fungerande konkurrens, och vad inhibition av konkurrensfrämjande beslut kan innebära för möjligheterna att i rimlig tid uppnå detta (se prop. 2006/07:119 s. 24). Enligt skäl 77 i EU-direktivet bör interimistiska åtgärder som skjuter upp effekten av behöriga myndigheters beslut endast beviljas i brådskande fall för att förhindra allvarlig och irreparabel skada för den som ansöker om åtgärden och om intressebalansen så kräver. Även 8 kap. 28 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

24 Den nationella regleringsmyndigheten och tillsynsmyndigheten

Regeringens förslag: Det ska framgå av lagen att regeringen utser regleringsmyndighet respektive tillsynsmyndighet.

Regeringens bedömning: Post- och telestyrelsen bör vara regleringsmyndighet och tillsynsmyndighet.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inga synpunkter på dem.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I artikel 5 i EU-direktivet finns bestämmelser om nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter.

Alla uppgifter i direktivet ska fullgöras av en behörig myndighet. Vidare ska en nationell regleringsmyndighet åtminstone ansvara för att

- genomföra förhandsreglering av marknaden, däribland genom att ålägga tillträdes- och samtrafikskyldigheter,
- lösa tvister mellan företag,
- förvalta radiospektrum,
- bidra till att skydda slutanvändares rättigheter i sektorn för elektronisk kommunikation,
- bedöma och noga övervaka marknadsutformnings- och konkurrensfrågor när det gäller öppen internetanslutning,
- bedöma bördan av och beräkna nettokostnaden för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster,
- säkerställa nummerportabilitet mellan tillhandahållare, och
- utföra alla andra uppgifter som enligt direktivet är förbehållna de nationella regleringsmyndigheterna.

Den nationella regleringsmyndigheten får utföra även andra uppgifter som föreskrivs i direktivet eller i nationell rätt, inklusive nationell rätt som genomför EU-rätt. Av ett antal bestämmelser i EU-direktivet framgår att

medlemsstaterna kan välja mellan att låta den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet utföra uppgifter. I andra fall anges endast att uppgifter ska fullgöras av en behörig myndighet.

PTS har sedan LEK:s ikraftträdande haft det samlade myndighetsansvaret inom området för elektronisk kommunikation (se prop. 2002/03:110 s. 322 f. och prop. 2006/07:119 s. 13 f.). PTS är utsedd till nationell regleringsmyndighet och utför i princip alla uppgifter enligt LEK. Myndighetens ansvar på området framgår av förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation och förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen. Regleringen innebär att PTS fullgör huvuddelen av de uppgifter som den nationella regleringsmyndigheten ska utföra enligt artikel 5 i EU-direktivet. Det har inte framkommit något skäl för att nu göra en annan uppdelning av myndighetsansvaret. PTS bör därför ha huvudansvaret för myndighetsuppgifterna även enligt den nya lagen. Detta bör regleras i förordning.

Enligt 1 kap. 3 § LEK ska den myndighet som regeringen bestämmer ta emot anmälningar, pröva ansökningar, besluta om skyldigheter och i övrigt pröva frågor och handlägga ärenden samt utöva tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen. En liknande paragraf bör införas i den nya lagen. Den bör ange att regeringen utser vilken myndighet som ska vara regleringsmyndighet respektive tillsynsmyndighet.

25 Lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

Regeringens förslag: Rubriken till lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler ska ändras till lagen om standarder för digital radio och tv. Direktivshänvisningarna i lagen ska ändras till att avse genomförande av artiklarna 62 och 113 i EU-direktivet.

Den som tillhandahåller digitala tv-tjänster ska se till att slutanvändare avgiftsfritt kan lämna tillbaka digital tv-utrustning, om den inte kan användas med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Myndigheten för press, radio och tv* anser dock att tillsynsansvaret över den nya skyldigheten för tillhandahållare att se till att digital tv-utrustning kan lämnas tillbaka i vissa fall bör tilldelas en myndighet med närmare erfarenhet av den typen av konsumentfrågor. Det bör enligt myndigheten även övervägas om närmare vägledning avseende skyldigheten bör ges i lag. Myndigheten vidhåller att det av samordnings- och effektivitetsskäl är lämpligt att PTS tar över ansvaret för lagen.

Skälen för regeringens förslag

Lagens tillämpningsområde ändras

Lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler (TSL) genomför bestämmelser om tillämpning av standarder för sändning av ljudradio- och televisionssignaler i tillträdesdirektivet, ramdirektivet och USO-direktivet. Det framgår uttryckligen av 1 § TSL. Motsvarande bestämmelser finns i EU-direktivet som även till viss del innebär att bestämmelser tagits bort samtidigt som ny reglering tillkommit på området. För att genomföra EU-direktivet bör vissa ändringar göras i TSL.

Det är Myndigheten för press, radio och tv som har tillsynsansvaret över att lagen följs. Utgångspunkten för uppdelningen av myndighetsansvaret har varit att separera överförings- respektive innehållsreglering på skilda myndigheter (se prop. 2002/03:110 s. 334). I avsnitt 24 bedöms att PTS bör fortsätta att ha huvudansvaret för den nya lagen om elektronisk kommunikation. Inom ramen för det här lagstiftningsärendet saknas underlag för att se över myndighetsorganisationen i den del som avser innehållsreglering. Enligt regeringens bedömning medför inte heller EU-direktivet sådana ändringar som innebär att myndighetsuppgifter behöver flyttas.

I artikel 62 i EU-direktivet finns bestämmelser om system för villkorad tillgång till digitala radio- och tv-sändningar som motsvarar 7 och 8 §§ TSL. Bestämmelser om interoperabilitet för digital tv-utrustning finns i artikel 113.1 och bilaga 11 till EU-direktivet. Bestämmelserna motsvarar 4 och 5 §§ TSL. Direktivshänvisningarna i 1 § TSL bör därför ändras till att avse genomförande av artiklarna 62 och 113 i EU-direktivet.

Av 2 § TSL framgår att det i lagen finns bestämmelser om standarder för tv-tjänster som sänds i bredbildsformat, har hög upplösning eller använder digitala sändningssystem samt om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten. Eftersom bestämmelserna i EU-direktivet endast omfattar digitala tv- och ljudradiosändningar, bör paragrafen anpassas efter det.

I 3 § första stycket TSL finns ett bemyndigande som omfattar användning av standarder vid sändning av tv-tjänster och program till allmänheten. I andra stycket finns en skyldighet att vidaresända tv-tjänster och program i bredbildsformatet 16:9. Vidare finns i 6 § TSL ett bemyndigande i fråga om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-tjänster. Bestämmelserna, som inte har någon motsvarighet i EU-direktivet, genomför vissa artiklar i tillträdesdirektivet och tidigare bestämmelser i det upphävda s.k. tv-standarddirektivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv nr 95/47/EG av den 24 oktober 1995 om tillämpning av standarder för sändning av televisionssignaler (se prop. 2002/03:110 s. 313 f. och 411 f. och prop. 1997/98:34 s. 23 f. och 46 f.). Mot den bakgrunden behövs inte 3 och 6 §§ TSL. Därmed behöver bestämmelserna om tillsyn i lagen följdändras (se 15 §).

Sammantaget innebär de föreslagna ändringarna att lagens tillämpningsområde ändras väsentligt. Det är därför lämpligt att ge lagen ett nytt namn. TSL bör benämnas lagen om standarder för digital radio och tv.

En bestämmelse om interoperabilitet för digital tv-utrustning införs

Genom artikel 113.3 i EU-direktivet införs en ny bestämmelse om interoperabilitet för digital tv-utrustning. Medlemsstaterna är skyldiga att

säkerställa att slutanvändare vid avtalens utgång har möjlighet att återlämna den digitala tv-utrustningen genom en avgiftsfri och enkel process. Kravet gäller inte om tillhandahållaren kan visa att det råder fullständig interoperabilitet mellan tillhandahållarens utrustning och andra tillhandahållares digitala tv-tjänster, inklusive de tjänster som slutanvändaren har bytt till. Digital tv-utrustning som överensstämmer med harmoniserade standarder eller med delar av sådana standarder ska anses uppfylla kravet på interoperabilitet. Artikeln torde i första hand särskilt träffa digitalboxar som tillhandahållare av digitala tv-tjänster tillhandahåller sina slutanvändare.

Det har inte framkommit att slutanvändare i Sverige upplever att det finns några problem kring digitalboxen vid byte av tillhandahållare. Det är dock inte utrett i vilken utsträckning sådan utrustning som tillhandahålls på den svenska marknaden kan användas med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster. Artikel 113 omfattas av principen om fullharmonisering (se avsnitt 16.1.1) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. Kravet på att slutanvändare ska ha möjlighet att lämna tillbaka digital tv-utrustning som inte är fullständigt interoperabel med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster är centralt för syftet med direktivbestämmelsen, att garantera interoperabilitet för all utrustning som säljs inom unionen (jfr skäl 303). Kravet bör därför framgå av lag. Bestämmelser om digital tv-utrustning finns i TSL. En skyldighet för tillhandahållare av digitala tv-tjänster att se till att slutanvändare kan lämna tillbaka utrustningen om den inte uppfyller kravet på interoperabilitet bör lämpligen föras in i den lagen. Bestämmelsen omfattas därmed av Myndigheten för press, radio och tv:s tillsynsansvar. Regeringen anser inte att tillsynsuppgiften i stället bör tilldelas någon annan. Vid behov kan samråd ske med andra myndigheter.

Av direktivet framgår att skyldigheten bör gälla till förmån för alla slutanvändare och inte enbart konsumenter. Direktivets krav på att möjligheten att lämna tillbaka utrustningen ska erbjudas avgiftsfritt bör också framgå av lagen. Någon ytterligare precisering av skyldigheten i lag, som *Myndigheten för press, radio och tv* efterfrågar, är inte lämplig. Den närmare innebörden av skyldigheten får överlämnas till rättstillämpningen. Tillsynsmyndigheten bör kunna meddela de förelägganden som behövs för att en näringsidkare ska följa skyldigheten.

26 Följdändringar

Regeringens förslag: Hänvisningar i lag till lagen om elektronisk kommunikation ska ersättas med hänvisningar till den nya lagen om elektronisk kommunikation.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.
Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Hänvisningar till LEK

I ett antal lagar finns det bestämmelser som på olika sätt hänvisar till LEK. I och med att LEK ersätts av en ny lag om elektronisk kommunikation bör hänvisningar i lag till LEK ersättas med motsvarande hänvisningar till den nya lagen.

I några fall skulle dock en sådan åtgärd innebära att den lag som hänvisar till lagen om elektronisk kommunikation får en delvis annan innebörd. I dessa fall krävs särskilda överväganden.

Betaltjänster

Enligt 1 kap. 7 § första stycket 8 och andra stycket lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen) gäller lagen inte för vissa betalningstransaktioner som genomförs via en leverantör av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster. Enligt 1 kap. 4 § betaltjänstlagen betyder elektroniskt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst detsamma som i 1 kap. 7 § LEK.

En uppdatering av hänvisningarna i definitionerna i 1 kap. 4 § betaltjänstlagen så att de hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation skulle leda till att lagens tillämpningsområde ändras, eftersom definitionen av elektronisk kommunikationstjänst har vidgats (se avsnitt 8).

Bestämmelserna i 1 kap. 4 § och 7 § första stycket 8 och andra stycket betaltjänstlagen genomför artiklarna 3 l, 4.41 och 4.42 i det s.k. betaltjänstdirektivet (EU) 2015/2366 (se prop. 2017/18:77 s. 116 f., 134 f., 333 och 336). I artikel 4.41 och 4.42 i betaltjänstdirektivet definieras elektroniskt kommunikationsnät som ett nät enligt definitionen i artikel 2 a i ramdirektivet och elektronisk kommunikationstjänst som en tjänst enligt definitionen i artikel 2 c i samma direktiv. Av artikel 125 i EU-direktivet följer att artikel 4.41 och 4.42 i betaltjänstdirektivet numera har samma innebörd som artikel 2.1 och 2.4 i EU-direktivet. För att korrekt genomföra betaltjänstdirektivet bör detta återspeglas i betaltjänstlagen. Hänvisningarna i definitionerna av elektroniskt kommunikationsnät och elektroniskt kommunikationsnät bör därför ändras så att de hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation.

Inhämtningslagen

Enligt 1 § lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) får Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket, under de förutsättningar som anges i lagen, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt LEK tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst hämta in uppgifter om

– meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,
– vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller
– i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

En uppdatering av hänvisningen till LEK så att den hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation skulle leda till att lagens tillämpningsområde ändras, eftersom definitionen av elektronisk kommunikationstjänst har vidgats, bl.a. så att den även omfattar nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (se avsnitt 8).

Att låta nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas av inhämtningslagen skulle medföra att lagen omfattar en helt ny kategori tjänstetillhandahållare, som inte tidigare har omfattats av skyldigheter förknippade med inhämtning av uppgifter enligt inhämtningslagen. Det kan inte göras utan vidare överväganden. Som framgår av avsnitt 18.2 har regeringen tillsatt en utredning som bl.a. har till uppgift att titta på möjligheterna att tillämpa bl.a. inhämtningslagens bestämmelser på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Mot den bakgrunden bör, i det här lagstiftningsärendet, inhämtningslagen ändras så att lagen behåller samma tillämpningsområde som hittills. Det bör därmed framgå att uppgifter får hämtas in från den som enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst.

Upphandling

Enligt 3 kap. 6 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) gäller inte lagen för en upphandling eller en projekttävling som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att tillhandahålla eller driva ett allmänt kommunikationsnät eller för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst. Enligt 3 kap. 4 § lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK) gäller den lagen inte för upphandling av koncessioner i samma syfte. I bestämmelserna anges att allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i LEK.

På samma sätt som redovisas ovan i fråga om betaltjänstlagen skulle en uppdatering av hänvisningarna i 3 kap. 6 § LOU och 3 kap. 4 § LUK så att de hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation leda till att lagarnas tillämpningsområde ändras. Paragraferna genomför artikel 8 i det s.k. LOU-direktivet 2014/24/EU och artikel 11 i det s.k. LUK-direktivet 2014/23/EU (se prop. 2015/16:195 del 1 s. 386 f. och del 2 s. 955 f. och 1321). I artiklarna anges att allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst ska ha samma betydelse som i ramdirektivet. Av artikel 125 i EU-direktivet följer att artiklarna numera har samma innebörd som artikel 2.4 och 2.8 i EU-direktivet. För att korrekt genomföra LOU-direktivet och LUK-direktivet bör detta återspeglas i 3 kap. 6 § LOU och 3 kap. 4 § LUK. Hänvisningarna i dessa paragrafer bör därför ändras så att de hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation. Uttrycket allmänt elektroniskt kommunikationsnät som används i den nya lagen bör användas i paragraferna (se avsnitt 8).

27 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

27.1 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den nya lagen om elektronisk kommunikation och övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 augusti 2022.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian föreslås att de nya bestämmelserna träder i kraft den 21 december 2020.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 124 i EU-direktivet ska medlemsstaterna senast den 21 december 2020 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Bestämmelserna ska tillämpas från och med samma dag. Som framgår av avsnitt 3 har Europeiska kommissionen inlett ett överträdelseärende mot Sverige om för sent genomförande av direktivet.

Mot den bakgrunden bör lagförslagen träda i kraft så snart som möjligt. Regeringens förslag beräknas kunna bli behandlade av riksdagen i sådan tid att de kan träda i kraft den 1 augusti 2022. Den nya lagen om elektronisk kommunikation och övriga lagändringar bör därför träda i kraft den dagen. Samtidigt bör LEK och lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation upphöra att gälla.

27.2 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till den nya lagen ska meddelas i en särskild införandelag. Övergångsbestämmelser till nuvarande lag som fortfarande är av betydelse ska föras över till den nya införandelagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås en annan utformning av bestämmelserna. Dessutom föreslås att skyldigheten om tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster endast får åläggas den som har fått tillståndet att använda radiosändare efter ikraftträdandet av den nya lagen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *PTS* framhåller att det inte framgår vad som gäller för beslut som inte kan fattas med stöd av den nya lagen. Myndigheten efterfrågar också övergångsbestämmelser när det gäller förlängning av tillstånd som meddelats före den 1 augusti 2010. *Telia Company AB* anser att möjligheten till förlängning av tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme endast bör gälla tillstånd som meddelas efter ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser ska meddelas i en särskild införandelag

Den nya lagen innebär ett stort antal ändringar jämfört med LEK och innehåller även ett antal nyheter. Samtidigt ändras inte regleringens grundläggande struktur när det gäller tillstånd att använda radiosändare och nummer och möjligheten att ålägga företag skyldigheter. För att undvika svårigheter i tillämpningen bör utgångspunkten därför vara att hela den nya lagen ska tillämpas omedelbart när den träder i kraft.

På grund av omfattningen av de övergångsbestämmelser som krävdes vid införandet av LEK beslutades dessa bestämmelser i en särskild promulgationslag, dvs. lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK:s införandelag, se prop. 2002/03:110 s. 336 f.). Därutöver finns ett antal övergångsbestämmelser till lagändringar i LEK.

När en lag upphävs förlorar också de övergångsbestämmelser som är knutna till lagen sin verkan. Flera av övergångsbestämmelserna i LEK:s införandelag har fortfarande relevans, liksom vissa övergångsbestämmelser till ändringar i LEK. Dessa behöver tas med i övergångsbestämmelserna till den nya lagen. Omfattningen är sådan att de tillsammans med de övergångsbestämmelser som den nya lagen i sig ger upphov till motiverar en särskild införandelag.

Fortsatt giltighet av äldre beslut

Flera typer av beslut kan fattas med stöd av LEK. Besluten avser allt från tillstånd att använda radiosändare och nummer, åläggande av skyldigheter för företag och tillsynsåtgärder som förelägganden och förbud till beslut om att erkänna en operatör enligt internationella bestämmelser, att utse någon att utföra en viss uppgift eller om undantag i det enskilda fallet från vissa skyldigheter i lagen. Merparten av bestämmelserna i LEK förs över, oförändrade eller i huvudsak oförändrade, till den nya lagen. I LEK:s införandelag finns övergångsbestämmelser om att flertalet äldre beslut ska anses meddelade med stöd av bestämmelser i LEK som motsvarar bestämmelser som upphävts.

För att underlätta övergången till en ny lag bör utgångspunkten vara att befintliga beslut ska fortsätta att gälla efter ikraftträdandet av den nya lagen. På så sätt behöver nya beslut inte meddelas. För tydlighetens skull bör det i övergångsbestämmelserna regleras att besluten fortfarande gäller. På motsvarande sätt som enligt LEK:s införandelag bör det framgå att besluten ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i den nya lagen. Därmed kan den tillsynsverksamhet som pågår vid den nya lagens ikraftträdande fortsätta utan avbrott. Det blir då också möjligt för tillsynsmyndigheten att ingripa mot överträdelser av dessa beslut med stöd av den nya lagen.

Enligt 5 § andra stycket och 7 § 2 LEK:s införandelag ska tillstånd och tillståndsvillkor som har meddelats enligt telelagen (1993:397) för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana teletjänster anses meddelade med stöd av LEK för samma radioanvändning som tillståndet avser. Exempel på sådana tillstånd är tillstånden för UMTS (3G). Tillstånden gäller till och med den 31 december 2025 (se övergångs-

bestämmelsen om förlängning av giltighetstiden nedan). Det finns därför fortsatt behov av övergångsbestämmelser för sådana tillstånd.

Tillstånd och tillståndsvillkor som har meddelats enligt lagen (1993:599) om radiokommunikation omfattas av de generella bestämmelserna om fortsatt giltighet av äldre beslut och ska anses meddelade med stöd av den nya lagen, jfr 6 § LEK:s införandelag.

Även om regleringens grundläggande struktur i stort sett är densamma i den nya lagen finns det, som *PTS* framhåller, vissa beslut som inte kan fattas med stöd av den nya lagen. Det gäller vissa skyldigheter, t.ex. beslut om godtagande av ett frivilligt åtagande om funktionell separation enligt 4 kap. 12 c § LEK och åläggande av skyldigheter för företag med betydande inflytande på en viss slutkundsmarknad enligt 5 kap. 13 § LEK. I avsnitt 14 föreslås att dessa paragrafer inte förs över till den nya lagen. Det finns alltså undantag från utgångspunkten att befintliga beslut ska ha fortsatt verkan. Av tydlighetsskäl bör det framgå att beslut som inte kan fattas med stöd av den nya lagen inte längre gäller efter ikraftträdandet.

Genom den nya lagen införs dessutom vissa begränsningar i fråga om möjligheten att ålägga SMP-skyldigheter. EU-direktivet innebär dels att Europeiska kommissionen ska fastställa en unionsomfattande termineringstaxa för marknaderna för samtalsterminering (se avsnitt 14.2.4), dels att regleringslättnader införs för SMP-operatörer som är rena grossistföretag (se avsnitt 14.2.6). Dessa förändringar innebär att förutsättningarna för regleringsmyndigheten att ålägga SMP-operatörer skyldigheter delvis ändras. Av proportionalitetsprincipen följer att de medel som används vid offentlig maktutövning mot enskilda måste stå i rimligt förhållande till det som eftersträvas med åtgärderna (se avsnitt 7). Vidare finns det enligt 8 kap. 15 § LEK en uttrycklig skyldighet för regleringsmyndigheten att ändra eller upphäva skyldigheter och villkor om ändamålet med åtgärden inte längre kvarstår. I avsnitt 14.9 föreslås motsvarande reglering i fråga samtrafik och andra former av tillträde. Det innebär alltså att regleringsmyndigheten så snart som möjligt måste se över ålagda SMP-skyldigheter och upphäva eller ändra sådana skyldigheter som inte bedöms förenliga med den nya lagen.

Anmälningsskyldigheten vid avveckling eller utbyte av nätdelar som omfattas av ålagda SMP-skyldigheter är ny, se avsnitt 14.2.5. Regleringsmyndigheten ska förena ett åläggande av SMP-skyldigheter med en sådan skyldighet. Som framgår av avsnittet har PTS ålagt en informationsskyldighet i SMP-beslutet för marknaden för lokalt tillträde till nätinfrastruktur. Mot den bakgrunden och för att underlätta övergången till den nya regleringen bedömer regeringen att det är tillräckligt att den nya paragrafen tillämpas vid åläggande av skyldigheter som meddelas efter ikraftträdandet av den nya lagen. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Anmälan av verksamhet

Av 4 § och 5 § första stycket LEK:s införandelag framgår att den som vid ikraftträdandet av LEK var anmäld enligt 5 § telelagen eller hade tillstånd enligt 7 eller 14 § samma lag eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses anmäld enligt 2 kap. 1 § LEK. Företag som hade gjort en sådan anmälan eller fått ett sådant tillstånd behövde alltså inte göra någon anmälan enligt 2 kap. 1 § LEK.

Anmälningskravet i 2 kap. 1 § LEK förs över till den nya lagen (se avsnitt 9.1). Den som redan är anmäld eller ska anses anmäld enligt LEK bör inte behöva göra en ny anmälan enligt den nya lagen. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Tillstånd att använda radiosändare

Reglerna för tillstånd att använda radiosändare moderniserades och effektiviserades genom lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2010 (se prop. 2009/10:193). Ändringarna innebar att tillstånd att använda radiosändare inte bara kan avse rätt att använda en viss radiosändare (sändartillstånd) utan också en generell rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme (blocktillstånd), jfr avsnitt 11.2.1. Den som har ett blocktillstånd behöver inte ha något särskilt tillstånd för varje enskild radiosändare.

Enligt övergångsbestämmelser till lagen (2010:497) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska den som den 1 augusti 2010 hade ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning anses ha ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Giltighetstiden för ett sådant blocktillstånd ska anses förlängd med 10 år, om tillståndet gäller längst till och med den 31 december 2015 och inte tidigare har förlängts eller förnyats (punkten 3). Tillstånden gäller därmed till och med den 31 december 2025. Det finns därför fortsatt behov av övergångsbestämmelser för sådana tillstånd.

Annars gäller enligt 3 kap. 12 b § LEK att tillståndstiden för blocktillstånd inte får förlängas. En sådan huvudregel ska gälla även enligt den nya lagen, se avsnitt 11.4.4. Någon rätt till förlängning av blocktillstånd fanns inte heller innan bestämmelsen infördes, utan detta ansågs vara en gällande princip. Bestämmelsen infördes dock av tydlighetsskäl (se prop. 2009/10:193 s. 72 f.). Det behövs därför inte några ytterligare övergångsbestämmelser som PTS efterfrågar.

Uppdelningen i sändar- respektive blocktillstånd har inte fått fullt genomslag. Det framgår vidare av övergångsbestämmelserna till lagen (2010:497) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation att äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning fortfarande gäller om tillståndet har beviljats före den 1 augusti 2010 (punkten 4). Den som före den tidpunkten har fått ett tillstånd att använda radiosändare för viss användning måste alltså ha tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning. Skälet till detta är att det i vissa fall förekommer att det behöver meddelas tekniska villkor i de enskilda sändartillstånden som inte har någon motsvarighet i huvudtillstånden (se prop. 2009/10:193 s. 79 f.). Samma reglering bör gälla även fortsättningsvis. En motsvarande övergångsbestämmelse bör därmed införas även nu. Tillsynsmyndigheten bör kunna utöva tillsyn över att de skyldigheter som övergångsvis ska gälla följs och kunna få del av de uppgifter som behövs för tillsynen. Den nya lagens tillsynsbestämmelser bör tillämpas på dessa skyldigheter.

Möjligheten till förlängning av giltighetstiden för ett tillstånd i ett harmoniserat frekvensutrymme är ny när det gäller blocktillstånd, se avsnitt 11.4.5. I dag finns det beviljade blocktillstånd i de aktuella frekvensutrymmena med olika långa tillståndstider. För att bibehålla förutsebar-

heten bedömer regeringen, i likhet med *Telia Company AB*, att möjligheten till förlängning endast ska gälla för tillstånd som beviljas efter ikraftträdandet av den nya lagen, oavsett om det är ett sändar- eller blocktillstånd. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

I avsnitt 14.8.3 föreslås en möjlighet för regleringsmyndigheten att under vissa förutsättningar ålägga en operatör som har rätt att använda radiosändare att ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Skyldigheten får endast åläggas om tillståndet att använda radiosändare vid beviljandet förenades med ett förbehåll om att skyldigheten kan komma att åläggas. Regleringen genomför artikel 61.4 i EU-direktivet. Förslaget innebär att den övergångsbestämmelse för tillämpning av paragrafen som föreslås i promemorian inte behövs.

Personuppgifter i abonnentförteckningar

Av 18 § LEK:s införandelag framgår att sådana personuppgifter om en abonnent av fasta allmänt tillgängliga telefonitjänster som har införts i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning före ikraftträdandet av LEK får stå kvar i abonnentförteckningen om inte abonnenten meddelar annat. Övergångsbestämmelsen innebär att uppgifter som har inhämtats enligt äldre bestämmelser, utan att iaktta villkoren enligt LEK, får stå kvar så länge inte abonnenten invänder mot detta.

I 6 kap. 15 och 16 §§ LEK regleras villkoren för behandling av uppgifter i abonnentförteckningar, bl.a. i fråga om information till och medgivande från den abonnent som uppgifterna rör. I avsnitt 18.1 föreslås att de paragraferna förs över till den nya lagen. Sådana personuppgifter som har införts i abonnentförteckningar före ikraftträdandet av LEK bör på samma sätt som hittills få stå kvar där, förutsatt att abonnenten inte invänder mot det. Det behövs därför fortfarande en övergångsbestämmelse som medger detta.

Tvistlösning

I avsnitt 20.6 föreslås att bestämmelserna om lösning av tvister i LEK ska föras över till den nya lagen. Möjligheten att hänskjuta en tvist för avgörande av tillsynsmyndigheten är i huvudsak kopplad till den nya lagen. Som utgångspunkt ska befintliga beslut anses meddelade med stöd av den nya lagen, se ovan. Tvister som har samband med skyldigheter som gäller eller som har beslutats enligt LEK och saknar motsvarighet i den nya lagen kan uppstå även efter den nya lagens ikraftträdande. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse som gör det möjligt att hänskjuta sådana tvister till tillsynsmyndigheten.

Sanktionsavgifter

Av 2 kap. 10 § första stycket regeringsformen framgår att bestämmelser om straff eller annan brottspåföljd samt förverkande och annan särskild rättsverkan av brott inte får ges retroaktiv verkan. De sanktionsavgifter som införs genom den nya lagen (se avsnitt 21.4) har en så straffliknande karaktär att förbudet mot retroaktiv strafflag får anses tillämpligt även på dem. Sanktionsavgifter bör därför endast kunna tas ut för överträdelser som har begåtts efter den nya lagens ikraftträdande. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Regeringens bedömning: Förslagen innebär som helhet att förutsättningarna för en harmoniserad tillämpning av EU-reglerna för elektroniska kommunikationer förbättras. En ökad harmonisering av regelverket innebär en minskad osäkerhet för företag som ska fatta investeringsbeslut och för användare av elektroniska kommunikationer inom EU. Det bör leda till ökad användning av sådana tjänster, vilket kan väntas bidra till en förbättrad ekonomisk tillväxt.

De uppdaterade reglerna väntas sammantaget leda till en mer effektivt fungerande konkurrens och ökade drivkrafter att göra investeringar för företagen inom området. Dessutom stärks slutanvändarskyddet och allas förutsättningar att ta del av elektroniska kommunikationstjänster. Tilliten till elektroniska kommunikationer som verktyg för handel och samhällstjänster förväntas öka till följd av det förstärkta skyddet för slutanvändare. Konsumenter som känner förtroende för marknaden vågar använda nya tekniker och göra aktiva val. Som helhet bedöms förslagen få positiva samhällsekonomiska effekter.

Förslagen bedöms ha en viss positiv effekt på det brottsbekämpande arbetet. Förslagen bedöms inte ha några effekter för det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheterna att uppnå de integrationspolitiska målen. Inte heller från miljösynpunkt har förslagen några direkta konsekvenser. Förslagen får inte några ekonomiska konsekvenser som inte kan finansieras inom befintliga utgiftsramar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har ingen invändning mot den. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför att bl.a. förslaget om sanktionsavgifter kan komma att leda till en ökad måltillströmning med ett ökat resursbehov som följd. *Region Stockholm* efterfrågar ett förtydligande vad avser ekonomiska konsekvenser till följd av förslaget om tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. *Försvarsmakten* bedömer att bevakandet av vissa intressen kan kräva ökade resurser som kan medföra ökade kostnader för myndigheten. *Säkerhetspolisen* har liknande synpunkter.

Skälen för regeringens bedömning

En harmoniserad telekomlagstiftning

EU-direktivet utgör till stora delar en sammanläggning av ramdirektivet, auktorisationsdirektivet, tillträdesdirektivet och USO-direktivet. Det finns dock också flera nya och förändrade bestämmelser i EU-direktivet. De tidigare direktiven har genomförts i LEK. Den nya lag om elektronisk kommunikation som nu föreslås innehåller bestämmelser som i sak i allt väsentligt överensstämmer med det som gäller enligt LEK, tillsammans med nya och förändrade bestämmelser som genomför EU-direktivet. Beskrivningen av konsekvenser nedan behandlar därmed främst de bestämmelser i den nya lagen som saknar motsvarigheter i eller är förändrade

i förhållande till LEK. Därutöver behandlas även ändringarna i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler.

Marknaden för elektroniska kommunikationer

Marknaden för elektronisk kommunikation är en ekonomiskt betydelsefull sektor för enskilda medborgare, myndigheter och företag i olika branscher. Under 2020 uppgick intäkterna på slutkundsmarknaden för elektronisk kommunikation (mobila samtals- och datatjänster, fasta internettjänster, fasta samtalstjänster och datakommunikationstjänster till slutkund) till ungefär 49,9 miljarder kronor. De totala intäkterna på slutkundsmarknaden har legat stabilt på en liknande nivå under de senaste åren, dock med en enprocentig minskning under 2019 och 2020. Under 2020 uppgick de totala slutkundsintäkterna från mobila samtals- och datatjänster till ca 29,6 miljarder kronor. Det innebär en minskning för tredje året i rad, detta år med två procent. Totalt sett använder mer än 98 procent av svenskarna mobiltelefon. Mindre än var fjärde person använder sin fasta telefon på daglig basis. Ungefär nio av tio personer använder internet i hemmet i stort sett varje dag. Mer än hälften av dem som använder internet i hemmet har möjlighet att välja mellan flera internetoperatörer och knappt hälften av dem kan välja mellan både fasta och mobila bredbandsabonnemang.

I oktober 2020 hade 95 procent av alla hushåll och företag antingen tillgång till bredband med en hastighet av 1 Gbit/s eller fiber i den absoluta närheten, en ökning med tre procentenheter jämfört med 2019. De allra flesta flerfamiljshus i Sverige har nu fiberanslutning. Ca 70 procent av alla enfamiljshus i Sverige var i oktober 2020 anslutna med fiber, en ökning med nästan 5 procent på ett år. 4G-näten täcker nära 100 procent av alla hushåll och företag.

Sammanlagt fanns det i april 2021 drygt 650 företag och andra aktörer anmälda hos PTS för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster.

De fyra största aktörerna på mobilmarknaden stod 2020 för sammanlagt 96 procent av abonnemangen. Dessa operatörer driver mobilnät baserade på teknikerna GSM, UMTS och LTE (dvs. 2G, 3G och 4G) och 5G.

När det gäller fast bredband utgörs det absolut största antalet nätägare av mindre ekonomiska och ideella föreningar som endast äger fibernät för eget bruk, s.k. fiberföreningar eller byanät. Tillsammans utgör de dock en liten del av marknaden. Det finns ungefär 160 kommunalt ägda stadsnät aktiva i sammanlagt 180 kommuner. De privata aktörerna står tillsammans för ungefär 46 procent av nätinnehavet. Även staten äger infrastruktur för bredband (t.ex. kanalisation och stamnät) genom Affärsverket svenska kraftnät, Teracom AB, Trafikverket och Vattenfall AB. Det finns också statliga aktörer som har påverkan på anläggandet av bredband i egenskap av förvaltare av fastigheter och anläggningar, t.ex. Trafikverket.

De största privata nätägarna i Sverige har olika affärsmodeller, från vertikal integration till grossistorienterad verksamhet. Det finns ett antal privata aktörer som är kommunikationsoperatörer i andras nät, t.ex. stadsnät eller fastighetsnät. Kommunikationsoperatörer kan även tillhandahålla tjänster på sin egen (ägarens) plattform. Det finns för närvarande en enda helt fristående kommunikationsoperatör i Sverige, dvs. som varken äger

nät, säljer slutkundstjänster eller ingår i samma koncern som bolag som säljer sådana tjänster. På tjänstenivån finns det ett stort antal företag som tillhandahåller tjänster för internet, tv och telefoni och som inte är vertikalt integrerade i något annat led i värdekedjan. Förutom tjänstetillhandahållare som bedriver verksamhet i hela landet, finns det i olika utsträckning lokala tillhandahållare av slutkundstjänster.

Investeringarna i fast bredbandsinfrastruktur (fiber och annan teknik) ökade för varje år mellan 2009 och 2016. Sistnämnda år uppgick investeringarna i fast nätinfrastruktur till 12 miljarder kronor. Investeringarna i fast nätinfrastruktur minskade däremot mellan 2019 och 2020 med 7 procent, till 9,2 miljarder kronor.

Utvidgning av lagens tillämpningsområde till nummeroberoende tjänster

Som närmare behandlas i avsnitt 8 innebär EU-direktivets definition av elektroniska kommunikationstjänster att även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska omfattas av direktivets tillämpningsområde. Det finns dock flera materiella bestämmelser i EU-direktivet som inte ska tillämpas på nummeroberoende tjänster, t.ex. när det gäller skydd av slutanvändare. Företag som tillhandahåller nummeroberoende tjänster kan påverkas framför allt av bestämmelserna om säkerhet och integritet (se avsnitt 17 och 18). Däremot föreslås inte att bestämmelserna om anmälan ska utvidgas till att omfatta tillhandahållare av nummeroberoende tjänster. De konsekvenser som tillämpningen av vissa materiella bestämmelser får på nummeroberoende tjänster behandlas vidare nedan.

Det är svårt att uppskatta hur många företag som tillhandahåller nummeroberoende kommunikationstjänster. Det beror bl.a. på att sådana företag kan ha sin hemvist i olika länder samtidigt som deras tjänster tillhandahålls globalt och på att sådana tjänster kan uppstå och försvinna i stor omfattning på relativt kort tid. Europeiska kommissionens konsekvensanalys till förslaget om det nya EU-direktivet (SWD[2016] 303 final) saknar närmare uppgifter i ämnet. Enligt andra källor hade de två globalt mest populära meddelandetjänsterna i oktober 2018 ungefär 1,5 miljarder respektive 1,2 miljarder månatliga användare (se www.statista.com). De två största plattformarna för mobilapplikationer hade 2017 enligt samma källa 2–3 miljoner applikationer. I januari 2019 hade en av dessa två plattformar ungefär 60 000 applikationer tillgängliga inom kategorin ”kommunikationer”, varav 7 procent laddats ned mer än 50 000 gånger (se www.appbrain.com). Fördelat på andelen använd tid stod kategorin meddelandetjänster samma år för tre procent av den totala användningen av appar (se www.comscore.com). Sammanfattningsvis rör det sig om en omfattande användning av ett stort antal olika applikationer, där en handfull står för den allra största användningen. Många av dessa företag har inte säte i Sverige. Eftersom dessa företag inte kommer att omfattas av krav på anmälan till PTS, kan det komma att uppstå frågeställningar inom ramen för tillsynen av sådana aktörer som inte är okomplicerade. Utvidgningen av vissa bestämmelsers materiella tillämpningsområde till nummeroberoende tjänster kan därmed komma att orsaka administrativt merarbete för PTS. Detta bedöms kunna finansieras inom befintliga utgiftsramar.

Anmälningskrav

Reglerna om krav på anmälan för tillhandahållande av allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster är huvudsakligen oförändrade i den nya lagen i förhållande till vad som gäller enligt LEK. Några ökade administrativa kostnader för berörda företag kommer därmed inte att uppstå. PTS arbetar med att göra processen för anmälan helt elektronisk, vilket kommer att minska kostnaderna för företagen.

Avgifter

Företag som bedriver verksamhet som är anmäld till PTS betalar i dag en årsavgift som bidrar till att finansiera myndighetens verksamhet. Nivån på avgifterna anges i bilagan till förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet.

I april 2021 var ungefär 650 företag anmälda hos PTS. Av dessa har 309 företag en omsättning som understiger 5 miljoner kronor per år, vilket enligt nu gällande regler innebär att de betalar en fast avgift i stället för en omsättningsbaserad avgift. De står tillsammans för omkring 0,5 procent av det totala avgiftsuttaget. Med den föreslagna omsättningsgränsen för avgiftsuttag på 30 miljoner kronor per år skulle det innebära att ett drygt hundratal av dagens ca 650 företag fortsättningsvis skulle vara avgiftspliktiga. Dessa står för omkring 95 procent av avgiftsuttaget. Med det föreslagna tröskelvärdet får de i stället stå för 100 procent.

Förslaget om ett tröskelvärde för avgiftsuttaget innebär en administrativ och finansiell lättnad för de företag som bedriver verksamhet som ska anmälas i begränsad omfattning och kan ha begränsade resurser för att hantera myndighetskontakter. Vidare innebär förslaget en viss administrativ lättnad för PTS i avgiftsuttagsprocessen. Det avgiftsbortfall från mindre aktörer som behöver omfördelas till övriga aktörer skulle däremot vara av liten betydelse.

Eftersom avgiften som tas ut av de företag som skulle falla under tröskelvärdet är relativt liten, är det inte troligt att det kommer att uppstå snedvridningseffekter i konkurrensen mellan avgiftspliktiga och icke-avgiftspliktiga företag. Regeringens bedömning är att kostnader för tillsyn huvudsakligen kommer att uppstå i förhållande till de större, avgiftspliktiga företagen.

I fråga om avgifter för tillstånd att använda radiosändare och nummer innebär den nya lagen inte några väsentliga ändringar i förhållande till det som gäller enligt LEK. Detsamma gäller den årliga avgiften för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation (s.k. beredskapsavgift). Förslagen innebär i den delen därmed inte några ökade kostnader för företagen eller ökad administration.

Förvaltning av radiofrekvenser

Bestämmelserna i den nya lagen om förvaltning av radiofrekvenser och tillstånd att använda radiosändare behåller den grundläggande struktur som gäller enligt LEK. Genomförandet av EU-direktivet innebär dock nya och ändrade bestämmelser som mer detaljerat reglerar främst beviljande av tillstånd i och förvaltning av sådant frekvensutrymme som är harmoni-

serat inom EU. Många av dessa bestämmelser motsvarar det sätt som PTS redan tillämpar gällande lagstiftning på. Följderna av förslagen förutses därför bli begränsade i praktiken.

Förslaget att det i ett harmoniserat frekvensutrymme ska kunna beviljas tillstånd för annan radioanvändning än på harmoniserade villkor är positivt för företagens konkurrensförmåga samt möjlighet till innovation. Avsikten är att harmoniseringen inte ska hindra ny och innovativ radioanvändning, om det finns förutsättningar för det. De särskilda förfaranden som ska tillämpas vid tilldelning av tillstånd för sådan annan radioanvändning kan komma att innebära en viss ökad administration för PTS. Antalet ansökningar om sådana tillstånd bedöms dock bli begränsat, baserat på vad som är känt om möjliga användare och efterfrågan på frekvenser för sådan användning.

Genom att reglerna för ett urvalsförfarande vid beviljande av tillstånd att använda radiosändare ska framgå av den allmänna inbjudan till ansökan bedöms regelgivningen bli tydligare för berörda företag. Vidare uppstår administrativa förenklingar för PTS i och med att arbetskrävande förfaranden för att meddela föreskrifter inte längre behövs.

Tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska meddelas för minst 15 år. Tillstånd som gäller för kortare tid än 20 år ska på tillståndshavarens begäran senast två år före giltighetstidens utgång få förlängas med skälig tid, dock så att tillståndstiden sammanlagt blir minst 20 år. Reglerna ger tillståndshavaren en säkerhet för hur länge tillstånd ska gälla. Det bör allmänt sett gynna viljan att investera i nya innovativa tjänster samt utbyggnad och täckning. De giltighetstider för tillstånd som PTS hittills har tillämpat i harmoniserade band för mobilt bredband har i allmänhet varit 20 år eller längre. Bestämmelserna om tillståndstid i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska tillämpas endast för tillstånd som meddelas efter den nya lagens ikraftträdande och medför därför inga konsekvenser för befintliga tillståndshavare.

Trådlösa lokala nät

Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska inte få begränsa slutanvändares rätt att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller begränsa slutanvändares möjligheter att erbjuda andra slutanvändare anslutning till trådlösa lokala nät. Villkor av detta slag är i dag i och för sig tillåtna i avtal med slutanvändare, men det är oklart i vilken utsträckning de faktiskt förekommer och tillämpas i praktiken.

Syftet med den bakomliggande EU-regleringen får uppfattas vara att det ska bli lättare för slutanvändare att erbjuda andra slutanvändare tillgång till internet via RLAN. Sådana erbjudanden skulle kunna utgöra substitut till operatörers erbjudanden om trådlöst bredband via mobilnät. Mobilnätsoperatörer skulle då kunna möta en större konkurrens än vad som är fallet i dag. Erfarenheterna hittills visar dock att det är mycket svårt att bygga ut RLAN på ett sätt som motsvarar de mobila bredbandsnätens täckning och kapacitet. Ökad tillgång till slutanvändares RLAN bedöms därför endast marginellt komma att påverka konkurrensförhållandena för operatörer som bygger ut och driver mobila bredbandsnät.

Förslagen om att statliga myndigheter, kommuner och regioner och i vissa fall även andra förvaltningsformer som de kontrollerar, exempelvis aktiebolag, på begäran av en operatör ska lämna tillträde till byggnader, anläggningar och föremål för installation av trådlösa accesspunkter kan innebära en inskränkning i rådigheten över platser som dessa aktörer förfogar över. Förslagen innebär också administrativa åtaganden när den som medger tillträde behöver söka relevanta tillstånd där inte operatören själv kan göra det. Åtagandena begränsas dock av att begäran om tillträde ska vara rimlig. Dessutom ska en rättvis och rimlig ersättning utgå som täcker kostnaderna och därutöver i normalfallet en viss ersättning för investerat kapital. Avsikten är alltså att skyldigheten att ge tillträde inte ska medföra ökade kostnader för myndigheter, kommuner, regioner och andra som omfattas av den nya bestämmelsen.

Det är svårt att förutse hur många fall av tillträde som kan bli aktuella. Redan i dag är det vanligt att operatörer träffar frivilliga avtal med såväl privata som offentliga fastighetsägare för etablering av antennplatser. När det gäller etablering av nya antennplatser för 5G bör det också beaktas att regioner och kommuner, antingen som själva förfogar över fysisk infrastruktur eller i egenskap av ägare till bolag med sådan infrastruktur, har ett intresse av att utbyggnaden av 5G kan komma i gång och att invånarna kan erbjudas nya och bättre elektroniska kommunikationstjänster. Mot den bakgrunden bedöms behovet av myndighetsingripanden för att åstadkomma etablering av 5G-basstationer bli begränsat.

Sammanfattningsvis kan de nya reglerna medföra en viss begränsad ökning av främst administration för kommuner, regioner och statliga myndigheter samt deras bolag som förvaltar fastigheter. De ökade kostnaderna bör täckas av den rimliga och rättvisa ersättning som operatörer ska betala för tillträdet, och tillträdesskyldigheten begränsas till fall som är rimliga med beaktande av sådana kostnader (se ovan). Om kostnaderna är för omfattande, kommer antingen tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet att göra bedömningen att tillträdet inte är rimligt eller så kommer den sökande att bedöma att tillträdet inte är affärsmässigt motiverat med hänsyn till dessa kostnader. Reglerna skapar bättre förutsättningar för etablering av 5G-nät, vilket gynnar bredbandsutbyggnad och mobiltäckning. Till detta kommer positiva effekter på digitalisering och näringslivets konkurrenskraft, vilket ytterst gynnar hela samhället.

Nedan behandlas ytterligare frågor om konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

Nummer

LEK:s bestämmelser om nummer förs i allt väsentligt över till den nya lagen. Förslagen bör därför inte medföra några större konsekvenser för företagen, slutkunderna eller regleringsmyndigheten.

Förhandsregleringen av marknader

De grundläggande bestämmelserna i LEK om åläggande av konkurrensfrämjande skyldigheter för SMP-företag har gällt i mer än 15 år. Under den tiden har flera delmarknader avreglerats. Numera är endast fyra marknader förhandsreglerade i Sverige: fast och mobil samtrafik (samtalsterminering), lokalt tillträde till nätinfrastruktur (koppar- respektive fiber-

baserat bredband) samt utsändningar av fri-tv och analog nationell ljudradio i marknätet. Behovet av konkurrensfrämjande förhandsingripanden mot företagen har minskat, eftersom utvecklingen har gått mot att marknaderna fungerar bättre. Inte minst har den omfattande utbyggnaden av fiberanslutningar i Sverige lett till att ett enda företag inte längre har den monopolställning på marknaderna för fast telefoni och fasta bredbandsanslutningar som gällde när det kopparbaserade accessnätet var det enda utbyggda alternativet för stora grupper av hushåll och företag att få telefoni och bredband. Samtidigt kan det uppstå nya flaskhalsar, särskilt i de vanligt förekommande situationer där varje hushåll endast nås av ett fibernät.

Det grundläggande regelverk för SMP-skyldigheter som föreslås föras över till den nya lagen kan, liksom tidigare, tillämpas för att ta hand om konkurrensproblem på marknaderna för elektronisk kommunikation. Nu införs dock särskilda regler som kompletterar eller ändrar de allmänna bestämmelserna om SMP-skyldigheter.

Tillträde till nät närmast slutanvändare

Bestämmelserna om tillträde till nät närmast slutanvändare kan tillämpas på alla operatörer. De bör kunna främja tillgången till mer konkurrenskraftiga tjänster för slutanvändare i situationer där det inte är hållbart att anlägga parallell infrastruktur. Sedan 2011, då den senaste stora ändringen av EU-regelverket för elektroniska kommunikationer genomfördes i Sverige, har det skett en betydande utveckling av bredbandsmarknaden. År 2011 hade 40 procent av befolkningen i Sverige tillgång till fiberbredband jämfört med 93 procent som hade tillgång till fast bredband via fiber eller i absolut närhet till en fiberansluten byggnad 2020. I glesbygd skedde en ökning från 21 procent av befolkningen 2011 till 68 procent av hushållen med tillgång till fast bredband via fiber eller i absolut närhet till en fiberansluten byggnad 2020, med en ökning på nio procentenheter det sista året under perioden. Det råder dock alltså fortsatt stora skillnader mellan tillgången till bredband i tätbebyggda och glesbebyggda områden.

Skillnaden är också stor mellan enfamiljshus och flerfamiljshus. År 2020 uppgick andelen med fiberanslutna enfamiljshus (med tre hushåll eller färre), sett till antal byggnader, till 70 procent. Det kan jämföras med 33 procent av enfamiljshusen 2015. Utbyggnaden till enfamiljshus har alltså ökat snabbt. Utbyggnaden har i första hand skett i mer tätbebyggda områden, varför det kan antas att utbyggnadstakten avtar i takt med att kvarvarande enfamiljshus ligger alltmer utspridda i glesbygd.

Hushåll som har tillgång till fibernät har i många fall fortfarande även tillgång till kopparbaserad access. Det är dock osannolikt att kopparbaserade accesser i framtiden kommer att utöva något mer betydande konkurrenstryck mot fibernät, då det finns begränsade möjligheter att uppgradera kopparanslutningar till högre datahastigheter. Parallella fibernät till flerbostadshus förekommer i viss utsträckning i tätorter. I flerfamiljshus är det inte heller ovanligt att en fastighet har tillgång både till kabel-tv-nät och ett separat fibernät. När det gäller enfamiljshus är kabel-tv-nät ovanliga och det saknas i allmänhet tillgång till annan parallell infrastruktur än det kopparbaserade accessnätet.

I flerfamiljshus finns inte sällan en lösning där slutanvändarna kan välja mellan olika tjänster från olika tillhandahållare. Slutkundstjänsterna för-

medlas då genom en kommunikationsoperatör. I de fall en operatör har exklusiv rätt att leverera slutkundstjänsterna har fastighetsägaren i regel genomfört en upphandling eller någon annan form av konkurrensutsättning. Exklusiviteten innebär inte sällan bättre villkor för fastighetsägaren än vad som skulle ha erbjudits utan exklusivitet.

I takt med att utbyggnaden kommit längre ses fastighetsnäten alltmer som en s.k. flaskhalsresurs, vilket kan innebära ett ökat intresse för företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster att begära tillträde till fastighetsnät. Det förhållandet skulle kunna göra tillträde med stöd av en tillträdesskyldighet mer ekonomiskt attraktiv för företagen, som får möjlighet att leverera slutkundstjänster till de aktuella fastigheterna. I flerfamiljshus är fastighetsägaren antingen en hyresvärd eller en bostadsrättsförening som kan ha intresse av att använda sig av fastighetsnätet som medel för att minska sina kostnader eller öka sina intäkter. Hyresvärdar, som endast är ägare av fastighetsnätet men inte konsumerar slutkundstjänsten, kan ha drivkrafter att ta ut ett högt pris för tillträdet till fastighetsnätet utan att behöva ta hänsyn till om tjänstetillhandahållare kompenserar för detta via ett högt slutkundspris. En fastighetsägare kan också ha drivkrafter att stänga ute tillhandahållare från fastighetsnätet och föredra att endast ha en sådan närvarande i fastigheten med aktiv utrustning.

Sammantaget finns det ett stort antal fastighetsägare som potentiellt kan påverkas av regleringen. Många av dem är bostadsrättsföreningar. Även operatörer som berörs av reglerna kan ha drivkrafter att förhindra tillträde på rimliga villkor, särskilt om de är vertikalt integrerade i den meningen att de själva tillhandahåller slutkundstjänster till aktuella fastigheter. Dessa drivkrafter kan motverkas av de föreslagna reglerna om de ändrar utgångsläget för förhandlingar om tillträde. Det är dock inte nödvändigtvis så att skyldigheterna behöver prövas i någon större utsträckning. För att uppnå en ändring av drivkrafterna på det sätt som beskrivs ovan räcker det att regleringen utgör ett trovärdigt påtryckningsmedel.

Regleringens påverkan på fastighetsägare i övrigt blir troligtvis begränsad. Bestämmelserna omfattar endast tillträde till befintliga nät. Den påverkan som bestämmelserna kan få på ledningsägare och operatörer och ingreppet i deras förfoganderätt bedöms uppvägas av förbättrad konkurrens, inte minst i glesbygd, vilket leder till lägre priser och förbättrat utbud för slutanvändarna. I den mån en tillträdesskyldighet åläggs har nätägaren rätt till ersättning. Sammantaget överväger de samhällsekonomiska fördelarna med förslaget.

Ärendetillströmningen till PTS och domstolarna kan i och för sig komma att öka till följd av de nya reglerna om tillträdesskyldigheter till nät närmast slutanvändaren. I viss utsträckning snarlika bestämmelser i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät har lett till högst ett tiotal ärenden per år. Det saknas anledning att tro att de bestämmelser om tillträdesskyldigheter som nu föreslås kommer att leda till ett så stort antal nya ärenden att det uppstår någon betydande kostnadsökning för PTS eller Sveriges domstolar.

En europeisk termineringstaxa för röstsamtal

Fast och mobil samtalsterminering har under en längre tid varit prisreglerad inom EU. Majoriteten av medlemsländerna, inklusive Sverige, har

en kostnadsorienterad prisreglering på området och har valt att följa Europeiska kommissionens rekommendation om termineringstaxor avseende metoden för att beräkna kostnaderna (särkostnad). Trots rekommendationen kvarstår en asymmetri med avseende på termineringstaxor inom EU. En effekt av införandet av en EU-gemensam taxa (se avsnitt 14.2.4) är att uppnå en eftersträvad symmetri. PTS kommer även fortsättningsvis att utöva tillsyn, men nu över att den europeiska taxan följs. PTS kommer inte att behöva beräkna termineringspriser. Kommissionen utformar separata kalkylmodeller för fast respektive mobil samtalsterminering. PTS är delaktig i det arbetet, bl.a. när kommissionen samråder förslag på principer, dataförfrågningsunderlag och modell samt genom att i sin tur samråda detta med den nationella marknaden, samla in synpunkter från de nationella aktörerna och vidareförmedla dessa till kommissionen. PTS kommer därför även med de EU-gemensamma taxorna att behöva lägga en del arbete på modeller för fast och mobil samtalsterminering.

Företag som särskilt påverkas är det tjugotal operatörer som är aktiva på termineringsmarknaderna, varav ca tio inom mobil terminering. De svenska operatörerna förmedlar i dag mer trafik till utlandet än vad som kommer in från utlandet till de svenska operatörerna. Det svenska operatörskollektivet har alltså en negativ trafikbalans mot utlandet. Detta i kombination med att de svenska termineringsnivåerna för fast och mobil samtrafik är lägre än det viktade genomsnittet inom EU ger ett nettoutflöde av pengar från Sverige till utlandet. Operatörerna förutsätts övervältra kostnaden för samtalsterminering på slutkunderna. I enlighet med den nya regleringen får ingen terminerande operatör inom EU överskrida de gemensamma termineringstaxorna. Den internationella trafikbalansen bedöms även i fortsättningen bli negativ för Sverige. Om termineringspriset blir detsamma för alla operatörer i EU, kommer nettokostnaderna för svenska operatörer därför att minska. De samhällsekonomiska konsekvenserna av europeiska termineringstaxor bedöms därför bli positiva.

Regleringslättnader vid saminvesteringar och för rena grossistföretag

De nya bestämmelserna om lättnader i regleringen vid saminvesteringsåtaganden syftar till att på EU-nivå gynna en modell med saminvesteringar vid anläggande av ny infrastruktur för bredband med hög kapacitet, t.ex. fiberanslutningar. Fiberutbyggnaden i Sverige har redan nått långt och fungerande affärsmodeller har utvecklats för att bygga ut bredband till hushåll och företag. Mot den bakgrunden är det mindre sannolikt att det i Sverige skulle finnas behov av sådana helt nya marknadsstrukturer som regleringen av erbjudanden om saminvesteringar innebär för att främja utbyggnaden av snabbt bredband. Bestämmelserna om bindande åtaganden vid saminvestering kommer därmed troligen inte att tillämpas i någon större omfattning.

Bestämmelserna berör nätägare som har eller potentiellt kan få SMP-status, mindre operatörer som överväger att anlägga fibernät och företag som inte själva anlägger fibernät men behöver tillgång till sådant nät. Tillämpningen av regleringen kommer att medföra arbetsuppgifter för PTS främst i samband med SMP-arbetet i form av bedömningar och samråd med intressenter på marknaden samt Europeiska kommissionen. En form av marknadstest ska göras för att bedöma om åtagandet uppfyller

kraven för regleringslättnader. Sammantaget tar en sådan process ett antal månader. Ett åtagande om saminvestering och differentierade skyldigheter kommer också att ställa krav på PTS tillsyn, inklusive eventuellt när det gäller särredovisning.

Saminvestering förutsätter avtal mellan aktörer på marknaden, vilket ökar risken för annan konkurrenspåverkande samordning mellan de saminvesterande parterna. Frågan om gränsdragningen mellan samarbete och konkurrens på marknader för elektronisk kommunikation är inte ny men skulle kunna leda till frågor som Konkurrensverket behöver följa upp. Eventuella kostnader till följd av regleringen bedöms rymmas inom befintlig ram. Även om fler företag i framtiden skulle bedömas som SMP-operatörer, är det inte säkert att de skulle åläggas skyldigheter i samma utsträckning som nuvarande SMP-företag, eftersom förhållandevis få nätägande företag i Sverige i dag är vertikalt integrerade (inklusive på slutkundsnivå). För dessa företag skulle det därför finnas färre drivkrafter att erbjuda saminvestering för att slippa reglering.

Att erbjuda saminvestering skulle även för eventuella SMP-företag antagligen leda till administrativa kostnader för bl.a. framtagandet av rutiner för och administration av saminvesteringsförfarandet. SMP-regleringen skulle också kvarstå för delar av nätet som inte är föremål för saminvestering. Sammantaget är det osäkert vilka effekter på investeringsviljan regleringen kan komma att få, dvs. vilken efterfrågan från marknadens aktörer som kan finnas på att dra nytta av regleringen.

För en operatör som inte själv har möjlighet eller intresse av att anlägga fibernät, men ser det som ett attraktivt alternativ att saminvestera, skulle regleringen kunna ge upphov till vissa positiva konsekvenser. Det kan exempelvis röra sig om en operatör som vill kunna rikta erbjudanden om anläggande av fiber till ännu inte fiberanslutna slutanvändare, men inte uppnår lönsamhet genom att investera på egen hand. I dag äger närmare 200 operatörer fiberaccessnät i landet. Majoriteten av dem är dock kommunala stadsnät, som kan förväntas anlägga fibernät av andra skäl än att göra vinst.

En tillämpning av bestämmelserna skulle leda till en differentierad SMP-reglering av fibernätet. En sådan mer utbredd differentiering kan bli komplex och detaljerad, där undantagen kan komma att gälla ett fåtal anslutningar på lokal nivå. Den kan också förändras över tid, allt eftersom nya fiberanslutningar anläggs. Sammantaget kan en sådan reglering, särskilt om den används mer än i enstaka fall, bli betydligt svårare att överblicka och förutse för såväl marknadsaktörer som för regleringsmyndigheten.

SMP-operatörer som är rena grossistföretag ska i normalfallet endast kunna åläggas vissa mindre ingripande SMP-skyldigheter. Berörda marknadsaktörer är därmed främst potentiella och nuvarande rena grossistföretag, i den utsträckning de kan tänkas kunna bli SMP-företag, och deras kunder. Indirekt kan slutkunder beröras. Kommuner berörs inte direkt annat än som ägare av bredbandsnät. Ett större antal kommunala stadsnät torde anses vara rena grossistföretag, liksom ett mindre antal privata nätägare. Den enda bredbandsmarknad som för närvarande regleras är marknaden för lokalt tillträde till nätinfrastruktur. Endast en aktör anses för närvarande ha marknadsmakt på den marknaden, och den aktören är inte ett rent grossistföretag.

Förslaget kan leda till att ren grossistverksamhet som affärsmodell tillämpas i högre utsträckning. Det minskar drivkrafterna att diskriminera grossistkunder till fördel för den egna slutkundsverksamheten, vilket varit en av de största utmaningarna som regelverket haft att hantera. Den skulle kunna leda till att utbyggnaden ökar och att ytterligare bredbandsnät kan anläggas i områden där sådana redan finns, vilket kan leda till förbättrad konkurrens, med positiva effekter för slutkunder. Sannolikheten för det är dock svår att bedöma. Mindre ingripande skyldigheter på grossistnivå kan teoretiskt också få effekt på slutkundsnivå i form av högre priser. Detta har PTS möjlighet att ingripa mot. Även om konsekvenserna av förslaget i denna del är svårbedömda, väntas förslaget sammantaget få begränsade effekter på konkurrenssituationen.

Samhällsomfattande tjänster

EU-direktivets reglering av samhällsomfattande tjänster innebär i praktiken inga större förändringar mot vad som föreskrivs i USO-direktivet. De samhällsomfattande tjänsterna begränsas till att omfatta en adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster. Bestämmelser om abonnentförteckning, nummerupplysningstjänst, telefonautomater och telefaxkommunikation förs inte över till den nya lagen. Bestämmelserna är därmed bättre anpassade till dagens verklighet och de problem som kan finnas på marknaden. Mot den bakgrunden bedöms förslagen inte medföra några större konsekvenser för slutkunderna, företagen eller myndigheterna.

Slutanvändares rättigheter

Förbudet mot diskriminerande krav och villkor som syftar till att säkerställa att slutanvändare inte nekas tillgång till abonnemang eller andra avtal om elektroniska kommunikationstjänster kan väntas medföra få konsekvenser på den svenska marknaden. Även om tjänstedirektivet 2006/123/EG, som innehåller en liknande regel, inte är tillämpligt på elektroniska kommunikationstjänster, har det funnits en praxis som nu kodifieras på området för elektronisk kommunikation. Att principen kommer till klart uttryck i den nya lagen bedöms dock innebära ökad transparens och rättssäkerhet.

Mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska inte omfattas av flera bestämmelser om slutkundsskydd. Det kan antas att de mikroföretag som avses sällan har sitt säte i Sverige. Om ett företag tillhandahåller tjänster i Sverige men har sitt säte i ett land utanför EU, blir det svårare för PTS att identifiera företaget som ett mikroföretag och utöva tillsyn mot företaget bl.a. när det gäller skyldigheten att informera slutanvändare om att skyddsregler inte gäller. Konsekvenser för de företag som undantas från regleringen är att de enklare kan sälja sina tjänster till slutanvändare. För slutanvändare som ingår avtal med ett sådant mikroföretag blir konsekvensen ett sämre skydd än om avtalet hade ingåtts med ett företag som omfattas av bestämmelserna. Det finns också en risk att undantaget utnyttjas av oseriösa aktörer för att låsa in kunder i avtal de annars inte hade ingått.

I propositionen finns förslag om att konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte ska ha rätt till infor-

mation med visst närmare angivet innehåll, inklusive en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, innan ett avtal ingås. Vissa andra slutanvändare än konsumenter ska få informationen så länge de inte aktivt avsagt sig den rättigheten (s.k. opt-out), vilket är en förändring jämfört med nuvarande bestämmelser enligt vilka andra slutanvändare har möjlighet att begära motsvarande information som konsumenter ska få (opt-in). I april 2021 var ungefär 650 aktörer anmälda hos PTS för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster. De tillhandahållare av elektronisk kommunikation som påverkas är tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Av dessa bedöms de flesta av tillhandahållarna vara mindre företag. Det kan uppstå inträdeshinder för mindre företag på marknaden när det införs allt för betungande krav på hur och när information ska lämnas. Telekombranschen placerade sig för sjätte året i rad i bottenskiktet i Konsumentverkets senaste konsumentrapport som kom ut 2018, bl.a. när det gäller transparens och möjligheten att göra informerade val. Därför måste skyldigheten att lämna information i samband med avtal och intresset av att dessa inte är avskräckande på ett sätt som hindrar ett marknadsinträde ställas mot intresset att förbättra informationsmöjligheten för slutanvändarna inför ett köp. Sammantaget bedöms informationskraven inte vara alltför betungande.

Enligt Konsumentverkets konsumentrapport är marknaden för fast telefoni särskilt problematisk. Enligt rapporten är konsumenters tillit och valmöjligheter vid köp låg. Ett problem är förekomsten av oseriösa aktörer som bedriver telefonförsäljning av fasta telefonabonnemang. Dessa aktörer använder sig av bedrägliga metoder som medför att slutanvändare inte är fullt medvetna om villkor och konsekvenser när avtal ingås. Informationskravet innebär att slutanvändarna ges ett förbättrat beslutsunderlag innan de ingår avtal. Konsekvenserna av förslaget för slutanvändarna bedöms därför som positiva. Risken att slutanvändarna begår misstag, t.ex. genom att de inte uppmärksammar eller missförstår viktiga avtalsvillkor, bör kunna minska när transparensen ökar. Det kan i sin tur medföra bättre möjligheter för slutanvändare att bedöma avtalsinnehållet och klaga om avtalet inte uppfylls. Reglerna skulle kunna kringskära möjligheterna för oseriösa aktörer att använda otillbörliga marknadsföringsmetoder. Sammantaget kan tilliten till marknaden förväntas kunna öka. Utvidgningen av slutanvändarkretsen innebär att PTS får ett något utökat tillsynsansvar. Myndigheten kommer att ha ett delat tillsynsansvar med Konsumentverket. Sistnämnda myndighet har tillsynsansvar för den allmänna konsumentskyddslagstiftningen, medan PTS får tillsynsansvar över de sektorsspecifika informationskraven och samtliga informationskrav i fråga om andra avtal än konsumentavtal. Sammantaget kommer arbetet för PTS sannolikt att öka något.

Maskin-till-maskin-tjänster omfattas inte av regleringen. Konsekvenserna av att exkludera sådana tjänster bedöms bli begränsade, eftersom bestämmelserna om informationskrav i samband med att avtal ingås inte är lika relevanta för dessa tjänster och då konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte åtminstone för närvarande inte i någon större utsträckning köper maskin-till-maskin-tjänster direkt av tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster.

Bestämmelserna gäller däremot också för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, förutsatt att de inte är mikroföretag som endast tillhandahåller sådana tjänster. Dessa aktörer omfattas inte av nuvarande bestämmelser om innehåll i avtal och kan komma att behöva bedöma om de tillhandahåller tjänster som omfattas av definitionen och därmed omfattas av regleringen.

De krav som ställs på att informationen ska ges och på ett klart och begripligt sätt regleras i och med förslaget. Därmed blir kraven tydligare och konkurrensen kan ske på mer lika villkor. De flesta aktörer bedöms dock redan följa PTS nuvarande föreskrifter och allmänna råd, vilket gör att förslaget inte bör medföra några betydande konsekvenser. Det finns även undantag för att underlätta och göra kraven mindre betungande för företagen, som t.ex. kravet att lämna informationen på ett varaktigt medium. Alla berörda tillhandahållare kommer dock att i större eller mindre utsträckning behöva justera sina avtal, vilket medför en arbetsinsats och kostnad. Det borde till största delen röra sig om en engångskostnad för företagen. Denna kostnad bedöms bli störst för tillhandahållare av internetanslutningstjänster och tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade kommunikationstjänster. Det blir även tydligare för mindre företag vilka krav som ställs på dem, vilket kan underlätta deras informationslämnande.

När det gäller att slutanvändare efter bindningstidens utgång vid automatisk avtalsförlängning ska ha rätt att säga upp avtalet med en månads uppsägningstid, även om avtalet förlängs med t.ex. en ny bindningstid, blir konsekvenserna för tillhandahållarna inte så stora på konsumentsidan. De är redan enligt lagen (2014:1449) om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning skyldiga att påminna om avtalsförlängningen för att den ska få avsedd effekt. Den stora skillnaden för företagen blir att de även måste informera slutanvändare som inte är konsumenter. Konsekvenserna för slutanvändarna blir att de inte riskerar att låsas in med nya långa bindningstider, vilket ger bättre valmöjligheter.

Den nya bestämmelsen om påföljder vid fel innebär ökad transparens och rättssäkerhet för konsumenter. Den skickar också en viktig signal till marknaden om att den här typen av tjänster är kritiska för konsumenter och att rättsliga påföljder aktualiseras som på andra konsumentmarknader.

Den förlängda tidsfristen för att säga upp ett avtal vid villkorsändringar förväntas också leda till ökad trygghet för slutanvändare.

När det gäller den nya regeln som begränsar möjligheten att begära kompensation för terminalutrustning vid uppsägning av avtalet i förtid kommer tillhandahållare som också säljer terminalutrustning att kunna luta sig mot förfaranderegler om hur ersättningen ska beräknas när slutanvändaren behåller utrustningen. Bestämmelserna skulle kunna medföra förlorade intäkter för tillhandahållare som hittills inte gjort någon avräkning för terminalens värde över tid. För slutanvändare innebär regleringen en ökad transparens.

Den nya funktionen som krävs för kostnadskontroll av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som faktureras utifrån förbrukning kan väntas medföra relativt stora kostnader för tillhandahållare som inte har en motsvarande skyldighet i dag. Även för tillhandahållare som redan i dag erbjuder liknande tjänster innebär de nya kraven på hur funktionen ska

utformas att det kan förväntas bli kostsamt att anpassa tjänsterna. För konsumenter ger funktionen bättre möjlighet till kostnadskontroll och därmed bättre förutsättningar att göra medvetna val. Det kan också väntas blir bättre jämförbarhet med lagkrav på hur tjänsten ska utformas. Även utifrån de förändringar som skett på senare år i hur framför allt mobila tjänster debiteras kan ett sådant krav antas öka tilliten bland konsumenter på marknaden.

När det gäller nummerportabilitet föreslås en reglering av den tid efter avslutat abonnemang som slutanvändaren har möjlighet att behålla sitt nummer. I dag finns den rätten endast tills abonnemanget är avslutat, dvs. under uppsägningstiden. Därefter förfogar operatören över numret. Den nya bestämmelsen innebär att tillhandahållaren i en månad aktivt behöver bevara slutanvändarens nummer och inte fritt kan förfoga över det. På den svenska marknaden finns i dag en praxis som innebär att tillhandahållarna väntar med att tilldela en annan kund numret efter avslutat abonnemang under viss tid. Under den tiden kan slutanvändaren ha möjlighet att få tillbaka numret på begäran, även om tillhandahållaren förfogar över numret. Den nya regleringen innebär i tillägg till en sådan praxis att tillhandahållaren måste hålla numret vilande i en månad, också för att möjliggöra överflyttning av numret till en annan operatör under den tiden. Det finns inget som hindrar att perioden under vilken numret inte delas ut till en ny kund förlängs. Att en lagstadgad kortaste frist införs innebär ett förstärkt skydd för slutanvändarna.

Den mer detaljerade regleringen av porteringsförfarandet som också innefattar några nyheter kan innebära en viss ökad arbetsbelastning för tillhandahållare, t.ex. då en portering misslyckas och slutanvändarens tjänster ska återaktiveras. Reglerna minskar risken för att slutanvändaren är utan tjänster under en längre period.

När det gäller möjligheten att meddela ytterligare föreskrifter som rör processen för byte av tillhandahållare innebär dessa utökade befogenheter för PTS tillsammans med ett visst tillsyns- och informationsarbete. En sådan reglering kan väntas få konsekvenser för tillhandahållarnas rutiner och underlätta för slutanvändarna att enkelt och utan avbrott i tjänsten kunna byta tillhandahållare. Byten av tillhandahållare och rutinerna för detta har varit föremål för konflikter mellan tillhandahållarna och därmed också problem för slutkunderna. En tydlig reglering bör därför kunna ha positiva effekter.

I fråga om de nya bestämmelserna om paketerbjudanden är det osäkert hur mycket tillsyn från PTS som kommer att behövas. Liksom i fråga om andra bestämmelser ovan kan informationsinsatser behöva göras. För tillhandahållare av tjänster kan det uppstå svårigheter i att bedöma om det föreligger ett paketerbjudande som träffas av bestämmelserna. Om slutanvändaren har rätt att säga upp avtalet i förtid, kan tillhandahållaren riskera kostnader för andra delar av paketet. Då alla aktörer som tillhandahåller paketerbjudanden behöver göra det på likartade villkor kan det ge bättre konkurrensvillkor på marknaden. En ökad trygghet kan förväntas för konsumenter som genom bestämmelserna kommer att ha bättre förutsättningar att inte låsas in i enskilda avtal när tjänsterna säljs separat. Bestämmelserna innebär också en ökad transparens vid sampaketering och möjligheter att jämföra olika erbjudanden. När det finns tilläggstjänster skapas en trygghet när konsumenter och, som utgångspunkt, vissa andra

slutanvändare uttryckligen måste samtycka till att bindningstiden förlängs. Det skapar också potentiellt en större möjlighet för dessa slutanvändare att under bindningstiden lägga till tjänster för att sedan, när bindningstiden gått ut, avgöra om de vill fortsätta avtalsförhållandet med den aktuella tillhandahållaren eller byta. Rätten för konsumenter att i vissa situationer kunna säga upp alla delar av paket innebär en trygghet. Sammantaget bör bestämmelserna kunna öka tilliten hos slutkunderna.

Reglerna om nödkommunikation säkerställer att den alarmeringscentral som ansvarar för att hantera larm via 112 får tillgång till nödvändiga uppgifter för att kunna lokalisera den som ringer nödnumret. Det medför positiva konsekvenser för hjälpsökande som bättre kan lokaliseras och nås vid utryckningsinsatser. På motsvarande sätt bör detta också kunna underlätta arbetet för s.k. blåljusmyndigheter och andra som svarar på larm som omfattas av reglerna.

Säkerhet i nät och tjänster och integritet

Som närmare beskrivs i avsnitt 17 och 18 framgår det av artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet att dagens rättsläge huvudsakligen ska bibehållas när det gäller skydd för säkerhet och integritet vid tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Kravet på åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster kommer därför, i fråga om de företag som redan omfattas av dagens reglering, inte att medföra nya kostnader eller administrativa bördor. Bestämmelsen om oberoende granskning kan dock medföra kostnader för tillhandahållaren om tillsynsmyndigheten vid särskilda skäl kräver att tillhandahållaren på egen bekostnad låter ett oberoende kvalificerat organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av tillhandahållarens verksamhet. De materiella bestämmelser som meddelas i myndighetsföreskrifter ska föregås av särskilda konsekvensutredningar.

På samma sätt är avsikten att skyldigheten att underrätta tillsynsmyndigheten om säkerhetsincidenter huvudsakligen ska motsvara det som redan gäller. Det föreslås emellertid också att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst i vissa fall ska meddela berörda användare om hot om att en säkerhetsincident ska inträffa och om skydds- eller motåtgärder som användarna kan vidta. Bestämmelsen är positiv för slutkunderna och för samhällets krisberedskap i allmänhet. Den kan dock innebära krav på att företagen ska vidta kostnadskrävande åtgärder. Ansvarskännande företag torde dock redan i praktiken ge information av detta slag till sina kunder när det finns risk för att en allvarlig säkerhetsincident ska inträffa, varför konsekvenserna av bestämmelsen inte bedöms bli omfattande.

Den nya lagen medför att kraven på säkerhet och underrättelse om säkerhetsincidenter utvidgas till att gälla även företag som tillhandahåller nummeroberoende elektroniska kommunikationstjänster. Enligt kommissionens konsekvensanalys till förslaget om det nya EU-direktivet (SWD[2016] 303 final s. 30) rapporterades 2014 totalt 137 ”stora incidenter” (med avseende på varaktighet eller andel av de berörda användarna), med ungefär lika stora andelar för fast telefoni, mobiltelefoni, fast internet och mobilt internet. Även om det inte finns några jämförbara siffror för

nummeroberoende tjänster, har säkerhetshändelser också rapporterats i fråga om sådana tjänster. Över en tredjedel av de som svarade i det offentliga samråd som föregick kommissionens förslag ansåg att det var viktigt att hela internets värdekedja omfattades av samma säkerhetsbestämmelser. Detta bör kunna bidra till att öka konsumenternas förtroende för användningen av kommunikationstjänster oavsett den bakomliggande tekniken.

Den nya lagen innebär att företag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster kommer att omfattas av vissa bestämmelser om integritetsskydd. Företagen kan behöva göra anpassningar i stödsystem och rutiner, vilket kan leda till kostnader för dem. PTS och Integritetsskyddsmyndigheten tillgängliggör information om integritetsskydd riktad till berörda aktörer och samverkar i dessa frågor. Vissa kostnader kan uppstå för myndigheterna med anledning av att information som berör tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster tillgängliggörs. Sådan information kan bl.a. avse i vilken utsträckning bestämmelserna innebär en förändring av den registrerades rättigheter, de personuppgiftsansvarigas skyldigheter i fråga om exempelvis it-säkerhet och de tillsyns- och sanktionsbefogenheter som är aktuella i olika fall. Dessa kostnader bedöms kunna hanteras inom befintliga utgiftsramar.

Lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

De föreslagna ändringarna innebär i huvudsak en anpassning till den tekniska verkligheten. Tv-sändningar är i Sverige redan nu i princip helt digitala. Ändringarna i lagen bedöms därför inte leda till några praktiska konsekvenser för tv-företag och sändningsföretag samt tv-tittare och radiolyssnare.

Ekonomiska konsekvenser för Post- och telestyrelsen

Vid sidan av tillfälliga insatser som föreskriftsändringar och utarbetandet av nya tillsynsrutiner m.m. kommer PTS att få ett antal nya uppgifter. Myndighetens arbete inom de områden där kostnaderna kan väntas öka finansieras med årliga avgifter. Avgifterna tas ut av företag som bedriver verksamhet som är anmäld enligt LEK och av företag som har tillstånd att använda radiosändare eller nummer. Avgiftsuttaget ska motsvara myndighetens kostnader för dess verksamhet enligt lagen. Dessutom får handläggningsavgifter tas ut i vissa ärenden.

De nya reglerna kommer i huvudsak att röra de tillhandahållare av nät och tjänster för elektroniska kommunikationer som bedriver verksamhet som ska anmälas. I april 2021 var ungefär 650 företag och andra aktörer anmälda hos PTS. Enligt bilagan till förordningen (2016:602) om finansieringen av Post- och telestyrelsens verksamhet uppgår avgiften till 4 000 kronor för de företag vars årsomsättning i den verksamhet som anmälan avser understiger 5 miljoner kronor. Drygt hälften av de anmälda företagen hör till denna kategori. För övriga företag uppgår årsavgiften till 0,158 procent av årsomsättningen. Dessa siffror kommer att ändras marginellt i samband med att omsättningsgränsen för betalning av avgifter sätts till 30 miljoner kronor. Kostnaderna som uppstår som en följd av genomförandet av förslagen kan hanteras inom ramen för det avgiftsuttag som redovisas i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 22).

Ekonomiska konsekvenser för övriga myndigheter

Myndigheten för press, radio och tv får en ny tillsynsuppgift i och med den föreslagna bestämmelsen om att tillhandahållare ska möjliggöra för slutanvändare att under vissa förutsättningar avgiftsfritt kunna lämna tillbaka digital tv-utrustning. Tillsynsuppgiften medför behov av t.ex. samråd med tillhandahållare av digitala tv-tjänster och information till slutanvändare, vilket kan innebära en viss ökad arbetsbörda. Uppgiften bedöms inte medföra några väsentliga kostnadsökningar för myndigheten som inte kan hanteras inom ram.

Förslagen i övrigt bedöms inte medföra några väsentliga kostnadsökningar för andra myndigheter som inte kan hanteras inom befintliga ramar.

Ekonomiska konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna

LEK har varit i kraft i mer än 15 år. Under lagens första tid fattade PTS ett stort antal beslut enligt lagen, varav många överklagades till allmän förvaltningsdomstol. Mängden rättsprocesser och den tid som det tog att avgöra målen uppfattades som ett problem, vilket riskerade att hindra regelverkets genomslag på marknaden (se prop. 2006/07:119 s. 14 f.). De särskilda bestämmelserna för mål i allmän förvaltningsdomstol enligt LEK (se avsnitt 23) är resultatet av åtgärder som vidtagits för att förbättra situationen. Åtgärderna har fått genomslag och bidragit till kortare handläggningstider i domstol (se prop. 2013/14:72 s. 18). Vidare har LEK ändrats för att förtydliga systemet för prisreglering i syfte att skapa förutsättningar för en mer effektiv och koncentrerad processföring (se avsnitt 14.3.6).

I dagens läge har antalet rättsprocesser enligt LEK minskat kraftigt i förhållande till vad som var fallet under lagens första år. Målen enligt LEK är dock ofta komplicerade och kan kräva arbetsinsatser i domstolarna som överstiger den som krävs för ett genomsnittligt mål i allmän förvaltningsdomstol.

Den nya lagen behåller till stora delar LEK:s struktur. De beslut som ska fattas enligt den nya lagen är väsentligen av samma slag som beslut som fattas enligt LEK. En nyhet är dock att statliga myndigheter, kommuner, regioner och av dem kontrollerade bolag på begäran av en operatör ska lämna tillträde till byggnader, anläggningar och föremål för installation av trådlösa accesspunkter. Den regleringen skulle kunna ge upphov till fler beslut hos PTS inom ramen för tvistlösning. Tvistlösningsbesluten kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är mycket svårt att bedöma hur många beslut och överklaganden det skulle kunna bli fråga om i praktiken. Införandet av i viss utsträckning snarlika bestämmelser i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät har lett till ett visst antal mål i allmän förvaltningsdomstol, dock högst ett tiotal per år.

Som *Förvaltningsrätten i Stockholm* påpekar kan införandet av sanktionsavgifter också medföra en ökning av antalet mål. Det är även här svårt att bedöma hur stor ökningen av antalet mål och följaktligen hur stora kostnaderna kommer att bli. En uppskattning är att det blir fråga om ett begränsat antal mål som endast innebär en marginell kostnadsökning.

Mot den bakgrunden bedöms förslagen inte medföra mer än en marginellt ökad belastning för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Bedömningen är att detta kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

I Sverige är det vanligt att fiberbaserad bredbandsutbyggnad sker i kommunal regi. Kommuner tillhandahåller därmed elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster. Dessa kommunala verksamheter benämns ofta stadsnät. De kan bedrivas i kommunens egen förvaltning. Ofta drivs dock stadsnätsverksamheten i kommunala aktiebolag.

Stadsnäten omfattas av LEK och den nya lag som föreslås. Den nya lagens bestämmelser kommer därmed att gälla stadsnät på samma sätt som andra företag som tillhandahåller nät och tjänster. Stadsnäten är dock i många fall inte direkt aktiva på slutkundsmarknaderna. Det innebär att de föreslagna bestämmelserna om rättigheter för slutanvändarna i allmänhet påverkar stadsnät i mindre omfattning än företag som riktar sina erbjudanden till slutkunder.

Bestämmelserna om konkurrensfrämjande skyldigheter för SMP-företag utesluter inte att även stadsnät skulle kunna ges status som SMP-operatör och åläggas skyldigheter. I praktiken har dock aldrig något stadsnät ansetts ha sådan marknadsmakt att det varit aktuellt för PTS att överväga ingripanden med SMP-skyldigheter. Bestämmelserna i den nya lagen bedöms inte innebära någon ändring av rättsläget i dessa avseenden.

De nya bestämmelserna om en utvidgad skyldighet i fråga om tillträde till nät närmast slutanvändare kan tillämpas även på stadsnät. Av regleringen framgår emellertid att särskild hänsyn ska tas till om operatören i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. Det skulle kunna innebära att det inte anses motiverat att ålägga stadsnät en skyldighet att ge tillträde i de fall stadsnätet redan har en sådan affärsmodell. Det nya regelverket kan därmed skapa vissa drivkrafter för stadsnät att enbart tillhandahålla nätkapacitet på grossistnivå och inte vara aktiva på slutkundsmarknaderna. Sammantaget bedöms förslagen inte innebära väsentliga kostnadsökningar för stadsnäten.

Det föreslås helt nya skyldigheter för kommuner och regioner att lämna tillträde till fysisk infrastruktur för installation av trådlösa accesspunkter. Konsekvenserna av förslaget behandlas särskilt ovan. Regleringen innebär dock även en begränsning av den kommunala självstyrelsen. Kommuner och regioner ska inte längre helt självständigt få besluta om huruvida och på vilka villkor utrymme på fasader och i byggnader m.m. ska upplåtas till utbyggnad av utrustning för radiokommunikation. Begränsningen bedöms vara motiverad med hänsyn till regleringens ändamål, dvs. att samhället ska få tillgång till god mobiltäckning och mobila tjänster med hög kapacitet. Tillträdet är inte heller gratis, utan en rimlig och rättvis ersättning ska utgå. Begränsningen går därmed inte utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. I likhet med det som *Region Stockholm* anför kan det finnas en risk för att kommuner och regioner får administrativa merkostnader för tvister i fråga om villkor för tillträdet. Denna risk gäller dock lika för klagandena, vilket minskar incitamenten för annat än befogad processföring. Risken torde också minska med tiden, eftersom praxis etableras. Sammantaget bedöms eventuella tillkommande kostnader som förslagen kan medföra hos kommuner och regioner vara försumbara.

29 Författningskommentar

29.1 Förslaget till lag om elektronisk kommunikation

Den nya lagen ersätter lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK). Den nya lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EU-direktivet, se *bilaga 1*). Allmänna överväganden om behovet av en ny lag finns i avsnitt 6.

Den nya lagen om elektronisk kommunikation har kapitelindelning och löpande paragrafnumrering inom varje kapitel i likhet med LEK. Flera paragrafer förs över från LEK. Dessa paragrafer är utformade helt eller delvis i överensstämmelse med motsvarande paragrafer i den lagen. I vissa paragrafer görs förtydliganden eller tillägg i förhållande till LEK. Flera paragrafer saknar motsvarighet i LEK och genomför ny reglering i EU-direktivet.

I den nya lagen placeras bestämmelser om tillsyn av Konsumentombudsmannen, om skadestånd och om prövning av vilka företag som har betydande inflytande på en marknad i respektive kapitel som behandlar de sakfrågor som bestämmelserna anknyter till. Även i övrigt sker vissa omdisponeringar av lagens bestämmelser och lagen delas upp på fler kapitel. Vissa bestämmelser som rör regleringsmyndighetens handläggning av ärenden finns inte i den nya lagen. I stället är avsikten att i förordning meddela sådana bestämmelser om samråd och handläggningstider som inte har några direkta rättsverkningar för enskilda.

Flera paragrafer förs över i huvudsak oförändrade till den nya lagen. Vidare motsvarar ett antal paragrafer i den nya lagen delvis reglering i LEK. I dessa fall anges att paragrafen i huvudsak eller delvis motsvarar en viss paragraf i LEK. När det anges att en paragraf ändras eller att det görs tillägg avses ändringar och tillägg i förhållande till LEK. När det anges att en bestämmelse är ny gäller det också i förhållande till LEK.

Ett antal bestämmelser förs över till den nya lagen med endast språkliga eller redaktionella ändringar, utan att någon ändring i sak är avsedd. I dessa fall anges att paragrafen i sak motsvarar en viss paragraf i LEK.

När det gäller bestämmelser som i huvudsak, delvis eller i sak förs över från LEK hänvisas till äldre förarbeten som fortfarande är aktuella för tillämpningen av den nya lagen, dock med de ändringar och tillägg som görs i den aktuella kommentaren.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar dels till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, dels till största möjliga utbyte för alla av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet.

Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation, internationell harmonisering samt säkerhet i nät och tjänster främjas. Samhällsomfattande tjänster

ska därutöver alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Vid tillämpningen av lagen ska särskilt Sveriges säkerhet liksom elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet beaktas.

Lagen inleds med en portalparagraf, som bl.a. anger det grundläggande syftet med regleringen. Den motsvarar i huvudsak 1 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 115 f. och 364). Paragrafen är liksom sin föregångare utformad så att syftet i stort överensstämmer med de allmänna målen i artikel 3.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *första stycket* läggs det till att den delen av syftet som avser största möjliga utbyte av tjänster ska gälla för alla. I detta ligger att tillgodose behoven hos särskilda samhällsgrupper som slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre slutanvändare och slutanvändare med särskilda sociala behov. Vidare ska syftet om största möjliga utbyte även gälla tjänsternas kapacitet. Därigenom främjas tillgången till och användningen av nät med mycket hög kapacitet (se definitionen i 7 §), oavsett om näten är trådbundna eller trådlösa. I övrigt görs en språklig justering på det sättet att meningen delas upp i dels-satser. En del av syftet är på samma sätt som enligt LEK att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer. Den andra delen av syftet är att enskilda och myndigheter ska ha största möjliga utbyte av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet. Största möjliga utbyte av tjänster ska tillgodose behoven hos alla samhällsgrupper.

I *andra stycket* läggs det till att lagens syfte främst ska uppnås även genom att innovation främjas och genom att säkerhet i nät och tjänster främjas. Uttrycket säkerhet i nät och tjänster definieras i 7 §. Samhällsomfattande tjänster behandlas i 6 kap.

I *tredje stycket* läggs det till att Sveriges säkerhet särskilt ska beaktas vid lagens tillämpning. Därmed ges förutsättningar att beakta nationella säkerhetsintressen vid all tillämpning av lagen. Uttrycket Sveriges säkerhet har samma innebörd som i säkerhetsskyddslagen (2018:585), se prop. 2017/18:89 s. 38 f. och 133.

2 § Lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning.

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde. Den motsvarar 1 kap. 4 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 355). Övervägandena finns i avsnitt 8.

Uttrycken elektroniskt kommunikationsnät, elektronisk kommunikationstjänst och tillhörande facilitet definieras i 7 §. I och med att definitionen av elektronisk kommunikationstjänst ändras får lagen ett bredare tillämpningsområde än LEK. Utöver tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät, omfattar lagen även andra tjänster som möjliggör kommunikation.

Liksom hittills är innehållstjänster undantagna från lagens tillämpningsområde (jfr 1 kap. 4 § andra stycket LEK). I definitionen av elektronisk kommunikationstjänst undantas tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och

kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll. Som utgångspunkt är därmed t.ex. innehållet i radio- och tv-program eller i strömningstjänster undantaget från tillämpningsområdet. I 7 kap. 26–28 §§ finns dock bestämmelser om slutanvändarskydd i fråga om tjänster som ingår i ett paket. I 9 kap. finns bestämmelser om skydd för hemligheten för elektroniska meddelanden.

Förhållande till annan reglering

3 § Bestämmelserna i lagen ersätter inte föreskrifter om prövning enligt någon annan lag.

Paragrafen klargör lagens förhållande till annan lag som reglerar tillståndsprövning eller annan tillåtlighetsprövning. Den motsvarar i sak 1 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 116 f., 203 f. och 356). Övervägandena finns i avsnitt 8.

4 § Förutom bestämmelserna i denna lag finns det i radio- och tv-lagen (2010:696) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Bestämmelser om radioutrustning finns i radioutrustningslagen (2016:392).

Paragrafen upplyser om annan lagstiftning som anknyter till lagen. Den motsvarar 1 kap. 6 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 105 f. och 356, prop. 2009/10:115 s. 330 och prop. 2015/16:93 s. 53 och 67). Övervägandena finns i avsnitt 6.

5 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns, förutom i 8 och 9 kap. i denna lag, i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i denna lag benämnd EU:s dataskyddsförordning, och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning samt i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning om rättelse, radering, begränsning och skadestånd gäller även vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

Paragrafen reglerar förhållandet till annan reglering om behandling av personuppgifter. Den motsvarar 6 kap. 2 § första och andra styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 248 f. och 390 och prop. 2017/18:122 s. 45 f. och 53 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Regleringsmyndighet och tillsynsmyndighet

6 § Regeringen bestämmer vilken myndighet som ska vara regleringsmyndighet respektive tillsynsmyndighet enligt denna lag.

Paragrafen gör det möjligt att utse den myndighet som ska fullgöra de uppgifter som regleringsmyndigheten respektive tillsynsmyndigheten ska utföra enligt lagen. Den bygger på 1 kap. 3 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 322 f. och 355). Paragrafen genomför artiklarna 3.1 och 5.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 24.

I regleringsmyndighetens uppgifter ligger bl.a. att vid behov vidta de åtgärder som behövs för att uppfylla direktivets mål, se vidare författningskommentaren till 1 §.

Ord och uttryck i lagen

7 § I lagen avses med

abonnent: den som har ingått avtal med en tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster om tillhandahållande av sådana tjänster,

allmänt elektroniskt kommunikationsnät: ett elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter,

användare: den som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

Berec: Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation,

elektronisk kommunikationstjänst: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät och som – med undantag för dels tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster, dels tjänster som innebär utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll – är en

1. internetanslutningstjänst enligt artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012,
2. interpersonell kommunikationstjänst, eller
3. tjänst som utgörs helt eller huvudsakligen av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster eller för rundradio,

elektroniskt kommunikationsnät: ett system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt passiva nätdelar och andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier, oberoende av vilken typ av information som överförs,

elektroniskt meddelande: all information som utbyts eller överförs mellan ett begränsat antal parter genom en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, utom information som överförs som del av sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten via ett elektroniskt kommunikationsnät om inte denna information kan sättas i samband med den enskilda abonnenten eller användaren av informationen,

harmoniserat frekvensutrymme: ett frekvensutrymme för vilket harmoniserade villkor för användning har fastställts i en teknisk genomförandeåtgärd i enlighet med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslut),

integritetsincident: en händelse som leder till oavsiktlig eller otillåten utplåning, förlust eller ändring eller otillåtet avslöjande av eller otillåten åtkomst till uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,

internetåtkomst: möjlighet till överföring av ip-paket som ger användaren tillgång till internet,

interpersonell kommunikationstjänst: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör ett direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal

personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna, dock inte en tjänst som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst,

lokaliseringsuppgift:

1. en uppgift som behandlas i ett allmänt mobilt elektroniskt kommunikationsnät och som anger den geografiska positionen för en slutanvändares terminalutrustning, eller

2. en uppgift i ett allmänt fast elektroniskt kommunikationsnät om nätanslutningspunktens fysiska adress,

meddelandehantering: utbyte eller överföring av ett elektroniskt meddelande som inte är ett samtal och inte heller är information som överförs som en del av sändningar av ljudradio- eller tv-program,

mikroföretag: ett företag som, i enlighet med avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år,

misslyckad uppringning: en uppringning som kopplas fram utan att nå en mottagare,

nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som etablerar en förbindelse till nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som möjliggör kommunikation med sådana nummer,

nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som varken etablerar en förbindelse till nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller möjliggör kommunikation med sådana nummer,

nätanslutningspunkt: en fysisk punkt vid vilken en slutanvändare ansluts till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät,

nät med mycket hög kapacitet: ett elektroniskt kommunikationsnät som helt består av fiberoptik åtminstone fram till slutanvändarnas lokaler eller en basstation eller ett elektroniskt kommunikationsnät som kan erbjuda liknande nätprestanda under normala högtrafikförhållanden,

nödkommunikation: kommunikation med samhällets alarmeringstjänst genom en interpersonell kommunikationstjänst,

operatör: den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en tillhörande facilitet,

operatörslås: sådana begränsningar när det gäller användningen av terminalutrustning som en tillhandahållare har infört eller låtit införa för att hindra att utrustningen används för nyttjande av andra tillhandahållares elektroniska kommunikationstjänster,

radioanläggning: en anordning som möjliggör radiokommunikation eller bestämning av position, hastighet eller andra kännetecken hos ett föremål genom sändning av radiovågor (radiosändare) eller mottagning av radiovågor (radiomottagare),

radiokommunikation: överföring, utsändning eller mottagning av tecken, signaler, skrift, bilder, ljud eller meddelanden av varje slag med hjälp av radiovågor,

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser från 9 kilohertz till 3 000 gigahertz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

rent grossistföretag: ett företag som inte bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad, inte är närstående till eller genom ägarintressen kontrollerar ett företag som bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad och inte genom avtal är bundet att exklusivt handla med ett enskilt företag som verkar på någon slutkundsmarknad,

samtal: en förbindelse genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna,

samtrafik: fysisk och logisk sammankoppling av allmänna elektroniska kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten,

skadlig störning: en störning som äventyrar funktionen hos en radionavigationstjänst eller någon annan säkerhetstjänst eller som på något annat sätt allvarligt försämrar, hindrar eller upprepat avbryter en radiokommunikationstjänst som fungerar i enlighet med gällande bestämmelser, inbegripet störning av befintliga eller planerade tjänster på nationellt tilldelade frekvenser,

slutanvändare: en användare som inte tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

små företag: företag som, i enlighet med avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

säkerhet i nät och tjänster: elektroniska kommunikationsnäts och elektroniska kommunikationstjänsters förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå händelser som undergräver tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos näten eller tjänsterna, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster,

säkerhetsincident: en händelse med en faktisk negativ inverkan på tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller på förmågan att motstå sådana händelser,

talkommunikationstjänst: en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som gör det möjligt att ringa och ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

telefonitjänst: en elektronisk kommunikationstjänst som innebär en möjlighet att ringa eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

tillhörande facilitet: en anordning, funktion eller något annat som har samband med ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via det nätet eller den tjänsten,

trafikuppgift: en uppgift som behandlas i syfte att befordra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera detta meddelande,

trådlösa accesspunkter med kort räckvidd: små trådlösa nätanslutningsutrustningar med låg effekt och kort räckvidd som kan vara utrustade med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få trådlös tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av om den underliggande nättopologin är mobil eller fast,

trådlösa lokala nät: trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, som på icke-exklusiv grund använder ett harmoniserat frekvensutrymme och som har låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet,

vertikalt integrerad operatör: en operatör som tillhandahåller tjänster till företag som den konkurrerar med på marknader i efterföljande handelsled.

Paragrafen förklarar innebörden av olika ord och uttryck i lagen. En motsvarande paragraf finns i 1 kap. 7 § LEK. Flera definitioner förs över från LEK. Till dessa tillkommer ett antal definitioner som inte har någon motsvarighet i LEK.

Definitionen av *abonnent* överensstämmer i sak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 356 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Uttrycket *allmänt elektroniskt kommunikationsnät* överensstämmer i sak med definitionen av allmänt kommunikationsnät i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 120). Definitionen motsvarar artikel 2.8 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Ordet elektroniskt läggs till i uttrycket allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Det innebär inte någon ändring i sak. Elektroniskt kommunikationsnät definieras i lagen, se nedan.

Definitionen av *användare* är densamma som i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 357). Definitionen motsvarar artikel 2.13 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Definitionen av *Berec* är ny. Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation kallas för sin engelskspråkiga förkortning Berec (Body of European Regulators for Electronic Communications). Organet inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/ 2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009 (Berecförordningen, se *bilaga 2*).

Definitionen av *elektronisk kommunikationstjänst* bygger på motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK men är i stora delar omarbetad. Definitionen motsvarar artikel 2.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

En grundläggande förutsättning är, liksom hittills har gällt, att tjänsten vanligen tillhandahålls mot ersättning (jfr prop. 2002/03:110 s. 358 f.). Tjänsten ska alltså tillhandahållas kommersiellt. Sker tillhandahållandet på rent ideell basis omfattas tjänsten inte av definitionen. I vissa fall tillhandahålls kommersiella tjänster gratis till slutkunden. Det kommersiella inslaget manifesteras då på något annat sätt. Det kan exempelvis vara så att tjänsten är reklamfinansierad. Kravet på tillhandahållande mot ersättning bör anses vara uppfyllt även i andra fall när tillhandahållaren får betalt av tredje part och inte av slutkunden, t.ex. om tillhandahållaren tjänar pengar på personuppgifter eller andra data som samlas in vid användningen av tjänsten.

Rena innehållstjänster, som programverksamheten hos vissa programföretag för radio och tv och innehållstjänster som tillhandahålls via internet, och tjänster som innebär utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll faller utanför definitionen (jfr 1 kap. 4 § andra stycket LEK).

En elektronisk kommunikationstjänst kan vara av tre slag, som delvis kan överlappa varandra, dvs. internetanslutningstjänster, interpersonella kommunikationstjänster och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler.

Med internetanslutningstjänst avses enligt den s.k. TSM-förordningen (EU) 2015/2120 en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som erbjuder anslutning till internet och därigenom möjlighet till anslutning mellan praktiskt taget alla ändpunkter på internet, oberoende av vilken nätteknik och terminalutrustning som används.

Interpersonell kommunikationstjänst definieras i lagen, se nedan.

Exempel på tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler är överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster eller för rundradio. Med maskin-till-maskin-tjänster avses tjänster som omfattar automatisk överföring av data och information mellan enheter eller mjukvarubaserade tillämpningar med liten eller ingen mänsklig medverkan. Enligt praxis från EU-domstolen omfattas bl.a. tjänster som huvudsakligen omfattar överföring av kabel-tv-sändningar till slutanvändares mottagare, om tillhandahållaren är ansvarig gentemot slutanvändarna för den överföring av signalen som säkerställer att användarna tillhandahålls den tjänst som de abonnerar på (se dom UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, p. 44 och 47 och dom UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, p. 43).

Definitionen av *elektroniskt kommunikationsnät* överensstämmer med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 120 och 357 och prop. 2010/11:115 s. 157). Definitionen motsvarar artikel 2.1 i EU-direktivet. Som exemplifieras i direktivet omfattas bl.a. nät som endast utgörs av självständiga system av mobil radioutrustning som är uppkopplad via trådlösa länkar utan någon central förvaltning eller centraliserad nätoperatör. Nätet behöver inte ingå i någon särskild ekonomisk verksamhet. Det krävs inte heller att nätet är markbundet. Även satellitbaserade nät omfattas av definitionen. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Definitionen av *elektroniskt meddelande* är densamma som i 6 kap. 1 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 248 f. och 389 f. och prop. 2010/11:46 s. 23 f. och 73 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Definitionen av *harmoniserat frekvensutrymme* är ny. Genom harmoniseringsåtgärder med stöd av radiospektrumbeslutet säkerställs en enhetlig användning av frekvensutrymme inom EU. Med frekvensutrymme avses sammanhängande block av radiofrekvenser (se prop. 2009/10:93 s. 61). Definitionen motsvarar artikel 2.25 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.3.

Definitionen av *integritetsincident* är densamma som i 6 kap. 1 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 130 f. och 181). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Definitionen av *internetåtkomst* är densamma som i 6 kap. 1 § första stycket LEK (se prop. 2010/11:46 s. 23 f. och 73 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Definitionen av *interpersonell kommunikationstjänst* är ny. Den motsvarar artikel 2.5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Interpersonella kommunikationstjänster är tjänster som möjliggör ett interaktivt utbyte av information mellan personer. Definitionen omfattar tjänster som traditionella röstsamtal mellan två fysiska personer, men även t.ex. e-posttjänster, meddelandetjänster och gruppchattar. Definitionen täcker bara tjänster där antalet deltagare i kommunikationen är begränsat och bestäms av kommunikationens avsändare eller deltagare. Interaktiv kommunikation innebär att tjänsten gör det möjligt för mottagaren av informationen att svara. Tjänster som inte uppfyller dessa krav omfattas inte av definitionen. Det kan exempelvis gälla linjära sändningstjänster för radio och tv, beställvideo, webbplatser, sociala nätverk, bloggar och informationsutbyte mellan maskiner. Sådana tjänster kan dock erbjudas på samma plattform som en tjänst som uppfyller kraven för en interpersonell kommunikationstjänst.

Det finns inget krav på att interpersonella kommunikationstjänster helt eller huvudsakligen ska utgöras av överföring av signaler. Därmed omfattas t.ex. mjukvarutjänster för direkt kommunikation mellan slutanvändares datorer där tjänstetillhandahållaren inte har inflytande eller rådighet över själva överföringen av kommunikationen.

Extrafunktioner av mindre betydelse kan t.ex. vara vissa kommunikationsfunktioner i online-spel, beroende på deras användning och funktion.

En interpersonell kommunikationstjänst kan vara nummerbaserad eller nummeroberoende. Dessa typer av tjänster definieras i lagen, se nedan.

Definitionen av *lokaliseringsuppgift* överensstämmer i sak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 359) men är mer specifik och omarbetad på det sättet att den särskiljer lokaliseringsuppgifter i mobila respektive fasta nät. Definitionen motsvarar i sak artikel 2.40 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.11.

Definitionen av *meddelandehantering* är densamma som i 6 kap. 1 § första stycket LEK (se prop. 2010/11:46 s. 23 f. och 73 f. och prop. 2017/18:122 s. 45 f. och 52 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Definitionerna av *mikroföretag* och *små företag* är nya. De överensstämmer med motsvarande definitioner i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Av definitionen av små företag följer att även ett mikroföretag ingår i kategorin små företag. Definitionerna saknar motsvarighet i EU-direktivet. Bestämmelserna utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

Först bör det bedömas om en verksamhet som bedrivs är ett företag eller inte. Företag ska ha den innebörd som anges i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG. Ett företag är varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver ekonomisk verksamhet. Definitionen återspeglar den terminologi som EU-domstolen använder i sina domar. Ordet företag ska ha samma innebörd som enligt EU-rätten.

När storleken på ett företag ska bedömas är antalet personer som sysselsätts av betydelse, liksom antingen årsomsättningen eller balansomslutningen. Endast ett av kraven på årsomsättning och årlig balansomslutning behöver uppfyllas. Det innebär att ett företag inte förlorar sin status som mikroföretag eller små företag även om ett av värdena överstigs. Bedömningen av personalstyrkan och de finansiella beloppen ska göras i enlighet med de anvisningar som finns i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG. För att kunna beräkna uppgifterna är det nödvändigt att fastställa om företaget är ett fristående företag eller ett företag som har partnerföretag eller anknutna företag. Vägledning för den bedömningen finns i bilagan. I enlighet med EU-domstolens praxis ska definitionerna tolkas restriktivt (jfr skäl 255 i EU-direktivet).

Definitionen av *misslyckad uppringning* är densamma som i 6 kap. 1 § första stycket LEK (se prop. 2010/11:46 s. 23 f. och 73 f. och prop. 2017/18:122 s. 45 f. och 52 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Definitionerna av *nummerbaserade* respektive *nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster* är nya. De motsvarar artikel 2.6 och 2.7 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

En nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst möjliggör kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner. Det rör sig om nummer som är tilldelade, t.ex. traditionella telefonnum-

mer. Sådana tjänster omfattar både tjänster till vilka telefonnummer tilldelas för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra och tjänster som gör det möjligt för slutanvändare att nå personer som har tilldelats sådana nummer. Enbart användningen av ett nummer för att identifiera t.ex. en slutanvändare, är inte tillräckligt för att en tjänst ska anses vara nummerbaserad.

En nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst etablerar inte en förbindelse till tilldelade nummer i nationella eller internationella nummerplaner. En sådan tjänst möjliggör inte heller på något annat sätt kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner. Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster kan använda traditionella telefonnummer för att identifiera slutanvändare så att de ska kunna nå varandra, men möjliggör inte kommunikation med sådana nummer.

Definitionen av *nätanslutningspunkt* överensstämmer i huvudsak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 359). Ändringen innebär att det vidare uttrycket slutanvändare används i stället för abonnent. Definitionen motsvarar i sak artikel 2.9 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Definitionen av *nät med mycket hög kapacitet* är ny. I sak motsvarar den artikel 2.2 i EU-direktivet. Vägledning för bedömningen av om ett nät omfattas av definitionen finns i Berecs riktlinjer om nät med mycket hög kapacitet. Övervägandena finns i avsnitt 14.8.1.

Elektroniska kommunikationsnät som helt består av fiberoptik, åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen, omfattas av definitionen. För en fast uppkoppling anses t.ex. ett flerfamiljshus som betjäningsplats medan en basstation anses som betjäningsplats vid trådlös uppkoppling (se skäl 13 i EU-direktivet). Slutanvändarnas lokaler kan vara ett enfamiljshus, ett flerfamiljshus eller en kontorsbyggnad.

Även nät med motsvarande kapacitet omfattas. Definitionen är således teknikneutral i och med att den inte utesluter annan teknik eller andra överföringsmedier. Nät med motsvarande kapacitet ska under normala högtrafikförhållanden kunna erbjuda liknande nätprestanda i fråga om tillgänglig ned- och upplänksbandbredd, resiliens, felrelaterade parametrar samt fördröjning och jitter. Nätprestandan kan anses vara liknande, oberoende av om slutanvändarnas upplevelse varierar på grund av de olika inneboende egenskaperna hos det medium genom vilket nätet slutligen förbinds till nätanslutningspunkten.

Definitionen av *nödkommunikation* är ny och motsvarar i sak artikel 2.38 i EU-direktivet. Nödkommunikation omfattar inte bara talkommunikationstjänster utan också sms, meddelandehantering, video eller andra typer av kommunikation, t.ex. realtidstext samt totalkonversationstjänster och samtalsförmedlande tjänster. Nödkommunikation kan också utlösas på uppdrag av en person genom ett nödanrop i fordon eller eCall enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/758 av den 29 april 2015 om typgodkännandekrav för montering av eCall-system som bygger på 112-tjänsten i fordon och om ändring av direktiv 2007/46/EG. Övervägandena finns i avsnitt 16.11.

Definitionen av *operatör* överensstämmer i huvudsak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 359 f.). Definitionen motsvarar i sak artikel 2.29 i EU-direktivet. Utformningen av definitionen

ändras så att den ligger närmare lydelsen i direktivet. Förutom den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en tillhörande facilitet omfattas den som har för avsikt att göra det. Med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät avses etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät (jfr artikel 2.16 i EU-direktivet). Övervägandena finns i avsnitt 14.2.4.

Definitionen av *operatörslås* är densamma som i 5 kap. 15 c § andra stycket LEK (se prop. 2013/14:79 s. 16 f. och 21 f.). Den saknar motsvarighet i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.4.

Definitionerna av *radioanläggning*, *radiokommunikation* och *radiovågor* överensstämmer med motsvarande definitioner i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 128 och 360). De saknar motsvarigheter i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Definitionen av *rent grossistföretag* är ny. Den motsvarar i sak artikel 80.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.6.

För att omfattas av definitionen ska företaget verka enbart på grossistmarknader för elektronisk kommunikation och vara helt frikopplat från slutkundsverksamhet. Detta måste gälla alla verksamheter inom företaget, alla bolag som har samma ägare och alla aktieägare som kan utöva kontroll över företaget. Potentiell påverkan på konkurrensen får inte heller riskeras genom exklusivitetsavtal, eller något annat avtal som har motsvarande effekt, med någon grossistkund som bedriver slutkundsverksamhet. Med slutkund avses den till vilken produkten eller tjänsten i slutändan ska levereras, till skillnad från en producent eller grossist.

Definitionen av *samtal* överensstämmer i huvudsak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 359). Ändringen innebär att definitionen knyts till den nya definitionen av interpersonella kommunikationstjänster, se ovan. Det är endast förbindelser som upprättas genom allmänt tillgängliga tjänster som omfattas. Definitionen motsvarar artikel 2.31 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.10.2.

Definitionen av *samtrafik* överensstämmer i sak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 167 och 360). Den motsvarar artikel 2.28 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.1.

Definitionen av *skadlig störning* överensstämmer med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 152 och 361). Definitionen motsvarar artikel 2.20 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Definitionen av *slutanvändare* överensstämmer i sak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361). Definitionen motsvarar artikel 2.14 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Definitionen av *små företag* behandlas ovan, se mikroföretag.

Definitionen av *säkerhet i nät och tjänster* är ny. Den motsvarar i sak artikel 2.21 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.1. Kravet på tillgänglighet avser bl.a. förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i nät eller system. Det innebär också att kommunikationens innehåll och relaterade uppgifter ska skyddas mot oavsiktlig eller otillåten utplåning. Autenticitet tar sikte på informationens ursprung. Det innebär bl.a. att uppgifter om varifrån information härrör ska skyddas mot förfalskning eller förvanskning. I detta ingår sådant som skydd mot att nummerpresentationstjänster manipuleras så att det ser ut för mottagaren som att samtalet kommer från ett visst

telefonnummer, medan det nummer som visas är oriktigt eller fiktivt (s.k. spoofing). Riktighet tar bl.a. sikte på förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i nät eller system. Utöver detta ska kommunikationens innehåll och relaterade uppgifter skyddas mot oavsiktlig eller otillåten förändring eller förvanskning. Konfidentialitet innebär att uppgifter i nät och tjänster ska skyddas mot oavsiktlig eller otillåten åtkomst eller avslöjande. Vad som avses med närliggande tjänster anges inte i direktivet. Det får klargöras i rättstillämpningen.

Definitionen av *säkerhetsincident* är ny. Den motsvarar i sak artikel 2.42 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.1. En incident kan dels vara en händelse som påverkar förmågan att upprätthålla en viss säkerhetsnivå, dels en händelse med direkt negativ påverkan på tillgängligheten, riktigheten, autenticiteten eller konfidentialiteten.

Definitionen av *talkommunikationstjänst* är ny. Den motsvarar i huvudsak definitionen av en telefonitjänst som är allmänt tillgänglig i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361). Till skillnad från en telefonitjänst krävs det att tjänsten är dubbelriktad för att vara en talkommunikationstjänst, dvs. ger möjlighet att ringa och ta emot samtal. Definitionen omfattar bara tjänster som gör det möjligt för båda parter att kommunicera. Därmed omfattas inte t.ex. en ”klick-funktion” på en kundtjänstwebbplats. Definitionen motsvarar i sak artikel 2.32 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Definitionen av *telefonitjänst* är densamma som i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361 och prop. 2010/11:115 s. 157). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

Uttrycket *tillhörande facilitet* motsvarar i huvudsak definitionen av tillhörande installation i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361 och prop. 2010/11:115 s. 157). Definitionen motsvarar artikel 2.10 i EU-direktivet. Utformningen av definitionen ändras så att den ligger närmare lydelsen i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Definitionen av *trafikuppgift* är densamma som i 6 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 389 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Definitionen av *trådlösa accesspunkter med kort räckvidd* är ny. Den tar sikte på små celler med låg effekt som möjliggör anslutning till internet via trådlösa lokala nät. Att tillgången till nätet ska vara oberoende av nättopologin innebär att det saknar betydelse enligt vilket mönster de olika enheterna i nätverket är ihopkopplade. Definitionen motsvarar artikel 2.23 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

Specificerade krav på fysiska och tekniska egenskaper för trådlösa accesspunkter med kort räckvidd finns i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/1070 av den 20 juli 2020 om fastställande av egenskaper för trådlösa accesspunkter med kort räckvidd enligt artikel 57.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

Definitionen av *trådlösa lokala nät* är ny. Den tar sikte på s.k. RLAN (radio local area network) som består av trådlösa accesspunkter med låg effekt som möjliggör anslutning till internet. Beteckningen WiFi används ofta för vanlig RLAN-teknik i konsumentledet. Definitionen motsvarar artikel 2.24 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

Definitionen av *vertikalt integrerad operatör* motsvarar definitionen i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2007/08:73 s. 36). Den saknar motsvarighet i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.6.

8 § Orden behandling och samtycke har i 8 och 9 kap. samma innebörd som i EU:s dataskyddsförordning.

Paragrafen hänvisar till EU:s dataskyddsförordning i fråga om innebörden av uttrycken behandling och samtycke när dessa används i 8 och 9 kap. denna lag. Den motsvarar delvis 6 kap. 1 § andra stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 248 f. och 389 f. och prop. 2017/18:122 s. 45 f. och 52 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Erkännande av operatör

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om erkännande av en operatör enligt bestämmelser som har antagits av Internationella teleunionen och får meddela de föreskrifter som behövs för sådana erkännanden.

Paragrafen behandlar erkännande av en operatör som s.k. Recognized Operating Agency (ROA). Den motsvarar i sak 2 kap. 5 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 146 f. och 312 och prop. 2002/03:110 s. 364). Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Maritima avräkningsorgan

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser som har antagits av Internationella teleunionen och får meddela de föreskrifter som behövs för sådan registrering.

Paragrafen behandlar registrering av maritima avräkningsorgan. Den motsvarar i sak 2 kap. 6 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 125 f.). Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Kommunikationsverksamhet vid höjd beredskap

11 § Om Sverige är i krig eller krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av elektroniska kommunikationer under sådana förhållanden som anges i första stycket.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter om kommunikationsverksamhet vid höjd beredskap. Den motsvarar i sak 1 kap. 8 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 79 och 314 och prop. 2002/03:110 s. 361). Övervägandena finns i avsnitt 6.

12 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som tillhandahåller sådana elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster som är av

särskild betydelse från allmän synpunkt att på visst sätt beakta totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation under höjd beredskap.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga vissa tillhandahållare att beakta totalförsvarets behov vid höjd beredskap. Den motsvarar i sak 1 kap. 9 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 239 f. och 361 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.

2 kap. Anmälan av verksamhet

1 § Allmänna elektroniska kommunikationsnät som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får tillhandahållas endast efter anmälan till tillsynsmyndigheten.

Första stycket gäller inte

1. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, eller
2. verksamhet som består enbart i överföring av signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från kravet på anmälan.

Paragrafen anger att det finns ett krav på alla som avser att tillhandahålla vissa nät eller tjänster att göra en anmälan till tillsynsmyndigheten innan de påbörjar verksamheten. Undantag från kravet gäller i vissa fall enligt andra stycket. Paragrafen motsvarar i sak 2 kap. 1 och 2 §§ LEK (se prop. 2002/03:110 s. 119 f., 124 och 362 f. och prop. 2017/18:260 s. 59 f. och 88). Paragrafen har stöd i artikel 12.3 i EU-direktivet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

Kravet på anmälan gäller inte för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

2 § Den som har gjort en anmälan enligt 1 § ska utan dröjsmål meddela tillsynsmyndigheten om verksamheten upphör.

Paragrafen motsvarar i sak 2 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 123 och 364). Paragrafen får en ny beteckning enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

3 § Den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 1 § ska tillämpa sådana standarder som Europeiska kommissionen, i en förteckning som har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, har angett som obligatoriska.

Paragrafen innehåller en skyldighet att tillämpa obligatoriska standarder. Den motsvarar i sak 2 kap. 3 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 124 f. och 363). Paragrafen genomför artikel 39.4 i EU-direktivet. Paragrafen får en ny beteckning enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 10.

3 kap. Rätt att använda radiosändare

Tillstånd att använda radiosändare

1 § Radiosändare får användas här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands endast efter tillstånd från regleringsmyndigheten. Ett tillstånd ska

avse rätten att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

Paragrafen innehåller ett grundläggande krav på tillstånd för att använda radiosändare. Tillstånd meddelas som sändartillstånd (rätt att använda en viss radiosändare) eller blocktillstånd (rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme). Paragrafen motsvarar i sak 3 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 132 och 364 och prop. 2009/10:193 s. 60 f. och 92). Den genomför artikel 46.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.1.

2 § Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljandet av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska den som har beviljats ett sådant tillstånd anses ha ett tillstånd enligt 1 §.

Paragrafen innebär att den som har fått tillstånd enligt ett fullständigt harmoniserat tillståndsförfarande ska anses ha tillstånd enligt lagen. Den motsvarar i sak 3 kap. 2 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 137 och 364). Paragrafen genomför artikel 36 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.1.

3 § Kravet på tillstånd enligt 1 § gäller inte för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt. Det gäller inte heller för Försvarets materielverk vid verksamhet som verket bedriver på uppdrag av Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt.

Efter hörande av Försvarsmakten beslutar regleringsmyndigheten om tilldelning av radiofrekvenser för Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk samt om de ytterligare villkor som behövs. När det gäller Polismyndigheten och Säkerhetspolisen beslutar regleringsmyndigheten i sådana frågor efter hörande av dessa myndigheter.

Paragrafen innebär att vissa myndigheter är undantagna från tillståndsplikt och i stället tilldelas radiofrekvenser i särskild ordning. Den motsvarar i sak 3 kap. 3 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 232 f. och 320 f., prop. 1999/2000:51 s. 22 f. och 29 och prop. 2002/03:110 s. 364). Övervägandena finns i avsnitt 11.2.1.

Eftersom tilldelning av radiofrekvenser till de i *andra stycket* uppräknade myndigheterna inte utgör tillståndsgivning, ska varken de i 6 § angivna grunderna för att tillstånd ska meddelas eller bestämmelserna om tillstånd i övrigt i kapitlet tillämpas vid tilldelning enligt denna paragraf. Paragrafen utesluter inte heller tilldelning av radiofrekvenser för annan användning än vad som för ett visst frekvensband följer av internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om EU:s funktionssätt (jfr artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen). Regleringen utesluter inte heller att det vid tilldelning av radiofrekvenser till de uppräknade myndigheterna bestäms villkor för användningen som avviker från internationellt harmoniserade villkor (se 13 §).

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten enligt 1 §. Föreskrifterna får inne-

hålla villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår ska uppfylla bestämda tekniska krav och i övrigt sådana villkor som anges i 12 § första stycket 1–6 och 8, 13 § och 14 § 1, 2 och 4. Villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas får beslutas endast i de fall som anges i 15 §.

Ett undantag i sådana föreskrifter får tidsbegränsas. I så fall ska 17 § andra stycket tillämpas.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten. Den motsvarar i sak 3 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 132 f., 150 f. och 365, prop. 2009/10:193 s. 60 f. och 92 och prop. 2010/11:115 s. 57 f. och 157 f.). Paragrafen genomför artikel 46.1 (delvis), 46.2 (delvis) och 47.2 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.1.

5 § Den som enligt 3 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § är undantagen från tillståndsplikt ska vid tillämpningen av denna lag anses ha tillstånd enligt 1 §.

Paragrafen innebär att den som är undantagen från tillståndsplikt ska anses ha tillstånd enligt lagen. Den motsvarar i sak 3 kap. 5 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 319 och prop. 2002/03:110 s. 365). Paragrafen genomför artikel 46.1 (delvis). Övervägandena finns i avsnitt 11.2.1.

Tillståndsförfarandet

6 § Regleringsmyndigheten ska bevilja tillstånd att använda radiosändare, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna inte kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning uppkommer,
2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,
3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,
4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §,
6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått ett tillstånd återkallat eller med hänsyn till något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren, och
7. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Ett tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt någon annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av någon annan lag, får beviljas endast om sådant tillstånd finns. Då gäller inte första stycket 7.

Om ett tillstånd avser en viss radiosändare ska radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, ha sådana tekniska egenskaper att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

Paragrafen innehåller kriterier för när tillstånd ska meddelas. Den motsvarar i huvudsak 3 kap. 6 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 191 f. och s. 322 f., prop. 2002/03:110 s. 134 f. och s. 365 f., prop. 2009/10:193 s. 60 f., 82 och 92 och prop. 2019/20:15 s. 28 f. och 44 f.). Paragrafen genomför artiklarna 45.1, 48.1 och 48.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.2.

Genom ett tillägg i *första stycket punkten 4* tydliggörs att tillstånd inte ska beviljas för radioanvändning som kommer att ta frekvensutrymme i anspråk för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning. I ett harmoniserat frekvensutrymme kan dock tillstånd i undantagsfall beviljas för alternativ radioanvändning med stöd av 7 §.

7 § Regleringsmyndigheten får, trots 6 § första stycket 4, bevilja tillstånd för annan radioanvändning i ett harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren, om

1. det finns bristande efterfrågan på användning av frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren, och
2. radioanvändningen inte hindrar eller försvårar att frekvensutrymmet används på de harmoniserade villkoren i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Vid prövningen ska det särskilt beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt eller tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillstånd för annan radioanvändning av harmoniserat frekvensutrymme. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 45.3 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.3.

Paragrafen innebär att tillstånd i undantagsfall får beviljas trots att radioanvändningen strider mot kravet i 6 § första stycket 4.

I *första stycket* anges under vilka förutsättningar tillstånd får beviljas. Det finns ingen skyldighet för regleringsmyndigheten att bevilja tillstånd, utan det får avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet om en annan radioanvändning ska tillåtas.

För det första ska det vara bristande efterfrågan på användning av frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren. Med harmoniserade villkor avses det som föreskrivs i harmoniseringsbeslutet, inklusive undantag som har tagits in i detta enligt artikel 1.4 i radiospektrumbeslutet 676/2002/EG. Underlag för att ta ställning till efterfrågan kan fås genom det samråd som ska ske i ärendet. Regeringen har möjlighet att i förordning meddela bestämmelser om samråd. Det måste göras en bedömning av sannolikheten för att eventuella intressenter kommer att vilja använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren inom en inte allt för avlägsen framtid. Om det intresse som visas bygger på mycket vaga påståenden, bör det inte hindra en annan användning. Kravet bör dock inte sättas särskilt högt. Om tillstånd beviljas och det senare visar sig att det finns efterfrågan på den harmoniserade användningen, får tillståndet för en annan användning återkallas eller tillståndsvillkoren ändras enligt 11 kap. 7 §.

För det andra får radioanvändningen inte inkräkta på den harmoniserade radioanvändningen i andra medlemsstater i Europeiska unionen. Om det finns risk för gränsöverskridande skadlig störning ska alltså tillstånd inte beviljas. Det kan också vara så att en annan radioanvändning av harmoni-

serat frekvensutrymme kräver skydd mot störning från en annan stats harmoniserade användning genom ingående av koordineringsavtal, vilket kan göra det svårare för den andra staten att fullt ut genomföra den harmoniserade användningen.

Enligt *andra stycket* ska vissa hänsyn tas vid prövningen av om en annan radioanvändning ska tillåtas. En framåtblickande bedömning ska göras av om den tänkta radioanvändningen kan leda till att den harmoniserade användningen i andra medlemsstater hämmas. I så fall bör en annan radioanvändning inte tillåtas. Även påverkan på tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet ska beaktas, t.ex. om stordriftsfördelar skulle riskeras till följd av en annan radioanvändning.

8 § Om regleringsmyndigheten bedömer att tillståndsprövning inom ett visst frekvensutrymme bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, får myndigheten avslå en ansökan om tillstånd i det frekvensutrymmet som har gjorts utanför ett sådant förfarande.

Paragrafen innebär att tillstånd i vissa fall inte ska beviljas trots att förutsättningarna i 6 § för att bevilja tillstånd är uppfyllda. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen utformas i nära anslutning till *Lagrådets* synpunkter. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.2.

Paragrafen blir tillämplig i sådana fall då det finns skäl att begränsa antalet tillstånd inom ett visst frekvensutrymme och genomföra ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan (se 10 och 11 §§), men något beslut enligt 9 § om att begränsa antalet tillstånd ännu inte har meddelats. Regleringsmyndigheten får i ett sådant fall avslå en ansökan om tillstånd i det frekvensutrymmet.

9 § Regleringsmyndigheten får besluta att antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme ska vara begränsat, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. Ett beslut att begränsa antalet tillstånd ska omprövas så snart det finns anledning till det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om begränsningar av antalet tillstånd som beviljas inom ett visst frekvensutrymme. Den motsvarar i sak 3 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 138 f. och 367). Paragrafen genomför artikel 55.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.4.

Regeringen har möjlighet att i förordning meddela föreskrifter om samråd när regleringsmyndigheten avser att begränsa antalet tillstånd.

Ett beslut enligt paragrafen får inte överklagas särskilt, se 15 kap. 3 §.

10 § När antalet tillstånd har begränsats enligt 9 §, ska tillståndsprövningen ske efter en allmän inbjudan till ansökan, om det inte finns särskilda skäl mot det eller om radioanvändningen

1. avser huvudsakligen utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen,
2. är avsedd för privat bruk, eller
3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i första stycket 3.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillståndsprövning efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan. Den genomför artiklarna 48.3 och 55.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.5.

Första stycket motsvarar i sak 3 kap. 8 § första och andra styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 138 f. och 367 f., prop. 2005/06:133 s. 144 f. och 177 och prop. 2009/10:193 s. 62 f. och 92 f.).

Bemyndigandet i *andra stycket* motsvarar delvis 3 kap. 8 § fjärde stycket LEK.

Regeringen har möjlighet att i förordning meddela föreskrifter om samråd när regleringsmyndigheten avser att utfärda en allmän inbjudan till ansökan.

Ett beslut enligt paragrafen får inte överklagas särskilt, se 15 kap. 3 §.

11 § Tillståndsprövningen efter en allmän inbjudan till ansökan enligt 10 § ska ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Förfarandet ska utformas så att det främjar konkurrens och får därutöver syfta endast till att

1. främja täckning och utbyggnad,
2. säkerställa tjänsters kvalitet,
3. uppnå en effektiv användning av radiofrekvenser, eller
4. främja innovation och näringslivets utveckling.

Den allmänna inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet vid allmän inbjudan till ansökan och innehållet i en sådan inbjudan. Den genomför artiklarna 48.4 (delvis), 52.2 (delvis) och 55.2, 55.3, 55.5 och 55.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.5.

Första stycket motsvarar i sak 3 kap. 8 § tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 141 f. och 368).

Andra stycket är nytt. Där anges vilka mål som får eftersträvas vid utformningen av förfarandet. Uppräkningen är uttömmande. En följd av detta är att det t.ex. inte är tillåtet att utforma ett auktionsförfarande enbart som medel för att ge högsta möjliga intäkter till statsbudgeten. Det är dock ett naturligt inslag i ett auktionsförfarande att budgivarna kommer att bjuda över varandra och att budgivningen upphör först när alla budgivare har nått det belopp som de anser sig vara villiga att betala. De beloppen utgör då en rimlig och rättvis värdering av radiofrekvenserna. Så länge syftet med förfarandet följer de krav som ställs i andra stycket, finns det inget som hindrar att en budgivning under vissa förutsättningar kan nå höga belopp.

Även *tredje stycket* är nytt. Där anges vad en allmän inbjudan till ansökan ska innehålla. Uppgifter om det förfarande som ska användas innefattar bl.a. vilken typ av förfarande som ska användas, hur det har utformats och hur det ska genomföras. Vilka typer av urvalsförfarande som finns anges i första stycket. Förutsättningarna för utformning av förfarandet anges i andra stycket. I utformningen ligger användningen av särskilda åtgärder som till exempel att reservera frekvensutrymme för nya aktörer, att begränsa mängden radiofrekvenser som ett företag kan få tillgång till

(s.k. spektrumtak) eller att hindra ett företag som redan har tillgång till ett stort frekvensutrymme från att beviljas ytterligare tillstånd. När regleringsmyndigheten använder den typen av åtgärder måste konkurrenshänsynen även tas med ett framåtblickande perspektiv. I utformningen ingår också vilka urvalskriterier som ska gälla, dvs. de sakliga grunder enligt vilka urvalet ska ske i det enskilda fallet. Därtill ska det framgå hur förfarandet ska genomföras, vilket innefattar t.ex. regler om budgivning. Vidare ska förutsättningarna för deltagande i förfarandet anges. Det kan t.ex. handla om när en ansökan om deltagande senast ska göras eller att sökanden ska lämna vissa uppgifter eller på visst sätt ställa säkerhet för en auktionslikvid. Slutligen ska det anges vilka villkor som tillstånd kommer att förenas med och som den som får tillstånd sedan måste följa.

Villkor

12 § Ett tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. en skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med andra,
6. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
7. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd har beviljats enligt 10 och 11 §§,
8. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande, och
9. krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Första stycket 9 gäller inte för tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

Paragrafen anger vilka villkor tillstånd får förenas med. Den motsvarar i sak 3 kap. 11 § första stycket 1–5 och 7–10 samt fjärde stycket LEK (se prop. 1992/93:200 s. 214 f. och 325 f., prop. 2002/03:110 s. 146 f. och 369 f., prop. 2009/10:193 s. 62, 82 f. och 93 och prop. 2019/20:15 s. 27 f. och 45 f.). Paragrafen genomför artiklarna 13.1 (delvis), 13.4 (delvis), 46.2 (delvis), 47 (delvis) och 52.2 (delvis) och har stöd i del D i bilaga 1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.1.

13 § Ett tillstånd att använda radiosändare i ett frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska förenas med de villkor som följer av avtalet eller bestämmelserna. Detta gäller dock inte om tillstånd beviljas för sådan annan användning som avses i 7 §.

Första stycket gäller även när den som ska tilldelas radiofrekvenser har utsetts i enlighet med sådana avtal eller bestämmelser.

Paragrafen innehåller bestämmelser om villkor i tillstånd i frekvensutrymmen där användningen är harmoniserad. Den motsvarar delvis 3 kap. 11 § första stycket 6 LEK (se prop. 2002/03:110 s. 137 f., 146 f. och 369 f.). Paragrafen genomför artiklarna 13.1 och 36 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.2.

Paragrafen omfattar två fall av harmoniserad användning av radiofrekvenser. *Första stycket* avser det fallet att villkoren för radioanvändningen har harmoniserats, exempelvis genom tekniska genomförandeåtgärder. *Andra stycket* avser det fallet att den som ska tilldelas tillstånd har utsetts i enlighet med ett harmoniserat tillståndsförfarande men tillståndsgivningen sker nationellt. Det fallet att även tillståndsgivningen sker enligt ett fullständigt harmoniserat förfarande regleras i 2 §.

Till skillnad från sin föregångare anger paragrafen uttryckligen att tillstånd ska förenas med de villkor som följer av harmoniseringsåtgärden. Detta gäller dock inte i de fall tillstånd med stöd av 7 § beviljas för annan radioanvändning än den som följer av de harmoniserade villkoren.

14 § Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, utöver det som anges i 12 och 13 §§, förenas med villkor om

1. hur antennen och radiosändaren i övrigt ska vara beskaffade,
2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,
3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, och
4. kompetenskrav för den som ska sköta radioanläggningen.

Paragrafen anger vilka villkor sändartillstånd får förenas med, utöver de som anges i 12 och 13 §§. Den motsvarar i sak 3 kap. 11 a § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 214 f. och 325 f., prop. 2002/03:110 s. 369 och prop. 2009/10:193 s. 94). Paragrafen genomför artiklarna 13.1 (delvis), 13.4 (delvis) och 47 (delvis) och har stöd i del D i bilaga 1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.1.

15 § Villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får beslutas endast om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster som tillstånd har beviljats för enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas får beslutas bara om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

Paragrafen innehåller undantag från huvudregeln att tillstånd ska vara teknik- och tjänsteneutrala. Den motsvarar i sak 3 kap. 11 § andra och tredje styckena LEK (se prop. 2010/11:115 s. 57 och 158 f.). Paragrafen genomför artiklarna 13.1 (delvis), 45.4 och 45.5 och har stöd i del D i bilaga 1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.3.

Regeringen har möjlighet att i förordning meddela föreskrifter om samråd när regleringsmyndigheten avser att besluta om den här typen av tillståndsvillkor.

16 § Ett tillstånd att använda radiosändare får förenas med ett förbehåll om att en operatör som har rätt att använda tillståndet kan åläggas att ge tillträde till infra-

struktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster enligt 5 kap. 33 §.

Paragrafen gör det möjligt att förena ett tillstånd med ett förbehåll om en tillträdesskyldighet för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 61.4 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.1.

Regleringsmyndigheten kan med stöd av paragrafen förena ett tillstånd med ett förbehåll om att kunna ålägga en operatör som nyttjar tillståndet att ge tillträde till passiv eller aktiv infrastruktur enligt 5 kap. 33 §. Ett sådant förbehåll är en förutsättning för att en sådan skyldighet ska kunna åläggas.

En operatör kan ha rätt att använda tillståndet i egenskap av tillståndshavare eller genom att operatören hyr tillståndet av tillståndshavaren (jfr 27 § första stycket och 28 § första stycket).

Tillståndstid

17 § Ett tillstånd ska beviljas för en bestämd tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska regleringsmyndigheten särskilt beakta

1. framtida förändringar i radioanvändningen,
2. den tid som sändaren är avsedd att användas,
3. den tekniska utveckling som kan väntas,
4. den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen, och
5. ett sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket är en förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.

Paragrafen anger hur tillståndstider ska bestämmas. Den motsvarar i sak 3 kap. 12 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 222 f. och 326 f. och prop. 2002/03:110 s. 151 f. och 370). Paragrafen genomför artikel 49.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.1.

18 § Ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster får beviljas för en kortare tid än 15 år endast om tillståndet beviljas för

1. provning, försök eller experimentella ändamål,
2. delad användning av radiofrekvenser, eller
3. sådan annan användning som avses i 7 §.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 49.2 och 49.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.2.

Enligt paragrafen ska tillstånd i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster som huvudregel beviljas för minst 15 år, om det inte är fråga om en sådan situation som avses i *punkterna 1–3*.

Punkten 1 gäller verksamhet som till sin natur är kortvarig.

Punkten 2 innebär att en annan tillståndstid kan gälla för tillstånd för radioanvändning som delar ett frekvensutrymme med trådlösa bredbandstjänster utan att dessa tjänster utsätts för skadlig störning.

Med stöd av *punkten 3* får en annan tillståndstid beslutas när frekvensutrymmet undantagsvis tas i anspråk för annan radioanvändning än trådlösa bredbandstjänster.

Förlängning av tillståndstid

19 § Ett tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet har beviljats för, eller senast har förlängts med, dock högst fem år, om förutsättningarna i 6 § för beviljande av tillstånd är uppfyllda.

Förlängning ska ske med en kortare tid än den som anges i första stycket eller på ändrade villkor, om förutsättningarna i 6 § för beviljande av tillstånd därigenom kan uppfyllas. En sådan kortare förlängningstid ska beslutas också om tillståndshavaren begär det.

Giltighetstiden ska inte förlängas, om

1. giltighetstiden för tillståndet inte överstiger sex månader,
2. tillståndet har beviljats för sådan annan användning som avses i 7 §, eller
3. tillståndshavaren begär det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förlängning av giltighetstiden för sändartillstånd. Den motsvarar i huvudsak 3 kap. 12 a § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 73 f. och 94). Paragrafen har stöd i artikel 45.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.3.

I *tredje stycket* anges vissa situationer när förlängning inte ska ske.

Av *andra punkten*, som är ny, följer att sändartillstånd som beviljas för annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än den som följer av de harmoniserade villkoren inte får förlängas. Den som har beviljats tillstånd för sådan annan användning har dock möjlighet att ansöka om ett nytt tillstånd och få ansökan prövad på nytt enligt 6 och 7 §§.

För förlängning av tillstånd i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster finns särskilda bestämmelser i 21 §.

20 § Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme får förlängas endast om det är nödvändigt för att en samordnad tillståndsgivning inom ett eller flera frekvensutrymmen ska underlättas. En förlängning får i ett sådant fall ske för en kortare period, så att tillståndet upphör samtidigt som ett annat tillstånd.

Paragrafen innebär att blocktillstånd som huvudregel inte får förlängas men att förlängning får ske i vissa fall. Den motsvarar delvis 3 kap. 12 b § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 72 f. och 95). Paragrafen har stöd i artikel 49.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.4.

Med stöd av paragrafen får giltighetstiden förlängas så att flera tillstånd löper ut samtidigt för att underlätta en samordnad tillståndsgivning i ett visst frekvensband eller i flera frekvensband.

För tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster gäller även 21 §.

21 § Trots 19 och 20 §§ ska ett tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster, som har beviljats för kortare tid än 20 år, förlängas med skälig tid, dock så lång tid att den sammantagna tillståndstiden blir minst 20 år. Förlängning ska ske endast om tillståndshavaren begär det senast två år före giltighetstidens utgång.

Giltighetstiden får inte förlängas, om
1. tillståndshavaren inte har följt tillståndsvillkoren,
2. tillståndet med stöd av 18 § har beviljats för en kortare tid än 15 år, eller
3. en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset av att
a) säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser,
b) främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbandstjänster,
c) främja teknikutvecklingen,
d) hindra snedvridning av konkurrensen, eller
e) skydda människors liv eller tillgodose allmän ordning och säkerhet eller försvar.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om förlängning av tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artiklarna 45.3 och 49.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.5.

Förlängning ska enligt *första stycket* ske med skälig tid. Vad som är skäligt får avgöras efter en bedömning i det enskilda fallet. Dock får den sammanlagda tillståndstiden inte bli kortare än 20 år. Det finns inget som hindrar att tiden förlängs så att giltighetstiden blir längre än 20 år, om detta bedöms skäligt.

För att förlängning ska kunna ske krävs att tillståndshavaren begär det minst två år före giltighetstidens utgång. Görs ansökan senare kan tillståndet alltså inte förlängas. När den förlängda tillståndstiden har gått ut kan tillståndet inte förlängas ännu en gång. Det blir då i stället fråga om ett nytt ansökningsförfarande.

Av *andra stycket* framgår att förlängning inte ska ske i vissa fall. Om förlängning inte sker, får prövning i stället ske efter en ny ansökan i enlighet med 6 §.

Inför beslut om förlängning ska samråd ske under minst tre månader (se artikel 49.2). Regeringen har möjlighet att i förordning meddela föreskrifter om detta.

Amatörradiosändare

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till fysiska eller juridiska personer att anordna prov och utfärda bevis om att föreskrivna kompetenskrav för användning av amatörradiosändare är uppfyllda och att tilldela anropssignaler för sådan användning.

Ett beslut om överlämnande får återkallas om anordnaren eller utfärdaren anordnar prov, utfärdar bevis eller tilldelar anropssignaler i strid med gällande föreskrifter eller på något annat sätt visar sig olämplig att fullgöra uppgiften.

Paragrafen gör det möjligt att överlämna till privaträttsliga subjekt att anordna prov och utfärda bevis om uppfyllda kompetenskrav för användning av amatörradiosändare. Den motsvarar i sak 3 kap. 12 c § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 61 f. och 160). Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Åtgärder mot störningar

23 § Om det till följd av tillståndshavarens användning av en radiosändare uppkommer en otillåten skadlig störning, ska tillståndshavaren omedelbart se till att störningen upphör eller i möjligaste mån minskar. Den som använder en radio-

mottagare som stör användningen av en annan radiomottagare har motsvarande skyldighet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skydd mot skadlig störning. Den motsvarar i sak 3 kap. 13 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 152 f. och 370). Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

24 § Elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat liknande ändamål, får användas endast i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen får meddela föreskrifter om förbud mot att inneha elektriska eller elektroniska anläggningar som inte omfattas av första stycket och som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Paragrafen innehåller bestämmelser om användning av vissa elektriska eller elektroniska anläggningar som inte är radioanläggningar. Den motsvarar i huvudsak 3 kap. 14 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 239 f. och 329 f. och prop. 2002/03:110 s. 152 f. och 371). Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

Regeringen har inte längre någon möjlighet att delegera sin föreskriftsrätt enligt andra stycket.

Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

25 § Ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda radiosändare får överlåtas efter medgivande från regleringsmyndigheten. Ett sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som har ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,
3. överlåtelsen inte leder till en ändrad användning av radiofrekvenserna, när användningen är harmoniserad enligt bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
4. förvärvaren inte tidigare har fått ett sådant tillstånd återkallat enligt 11 kap. 7 § andra stycket 3,
5. det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet, och tillståndet har beviljats före den 1 januari 2020, och
6. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Första stycket 4 och 5 gäller inte vid överlåtelse av ett tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar tillstånd att använda radiosändare får överlåtas. Den motsvarar i sak 3 kap. 23 § första och andra styckena LEK i fråga om tillstånd att använda radiosändare (se prop. 2002/03:110 s. 163 f. och 373 f. och prop. 2019/20:15 s. 30 och 46). Paragrafen genomför artiklarna 48.5 (delvis), 51 (delvis) och 52.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

26 § En överlåtelse i strid med 25 § är utan verkan.

Paragrafen reglerar att en överlåtelse som sker utan medgivande från regleringsmyndigheten är utan verkan. Den motsvarar 3 kap. 23 § femte stycket

LEK (se prop. 2002/03:110 s. 163 f. och 373 f.) Paragrafen genomför artiklarna 48.5 (delvis) och 51 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

27 § Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter det att regleringsmyndigheten har lämnat sitt medgivande enligt 25 §.

Vid överlåtelse av en del av ett tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får regleringsmyndigheten besluta de nya eller ändrade villkor som behövs på grund av överlåtelsen.

Paragrafen anger följden av en överlåtelse. Den motsvarar i sak 3 kap. 23 § tredje och fjärde styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 163 f. och 373 f.). Paragrafen genomför artiklarna 48.5 (delvis) och 51 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

28 § Bestämmelserna om överlåtelse av ett tillstånd eller en del av ett tillstånd i 25 och 26 §§ och 27 § första stycket ska tillämpas även på uthyrning av ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid sådan uthyrning som avser en kortare period eller som annars är av begränsad omfattning.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar tillstånd att använda radiosändare får hyras ut. Den motsvarar i sak 3 kap. 24 § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 77 f. och 95). Paragrafen genomför artiklarna 48.5 (delvis), 51 (delvis) och 52.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

4 kap. Rätt att använda nummer

Nummerplaner

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning.

Paragrafen gör det möjligt att på lägre föreskriftsnivå än lag fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning. Den motsvarar 3 kap. 15 § första meningen LEK (se prop. 2002/03:110 s. 155 f. och 371). Paragrafen genomför artikel 93.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

Hittillsvarande 3 kap. 15 § andra meningen, som innehållit ett krav på att nummerplanerna ska vara utformade så att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster kan nås på ett likvärdigt sätt, har inte någon motsvarighet i den nya lagen. Ett sådant krav följer av likabehandlingsprincipen, se 1 kap. 9 § regeringsformen och 5 § förvaltningslagen (2017:900).

2 § Den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet ska följa fastställda nummerplaner.

Paragrafen innehåller en skyldighet att följa fastställda nummerplaner. Den motsvarar i sak 3 kap. 16 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 155 f. och 371). Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

Tillstånd att använda nummer

3 § Nummer ur en nationell nummerplan får användas endast efter tillstånd från regleringsmyndigheten. Ett tillstånd ska avse serier av nummer eller enskilda nummer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tilldelning av nummer.

Paragrafen innehåller ett grundläggande krav på tillstånd för att använda nummer ur en nationell nummerplan. Den gör det även möjligt att meddela föreskrifter om tilldelning av nummer. Paragrafen genomför artiklarna 93.2 och 94.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Första stycket motsvarar i sak 3 kap. 19 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 158 f. och 371 f.).

Andra stycket motsvarar 3 kap. 19 § andra stycket LEK med den ändringen att bemyndigandet omfattar föreskrifter om tilldelning av nummer. Föreskrifter kan t.ex. meddelas om vem som kan tilldelas nummer. Det kan gälla att bevilja andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster nyttjanderätter till nummerresurser från nationella nummerplaner. Liksom enligt LEK omfattar bemyndigandet principerna för tilldelning av nummer.

4 § Den som har tillstånd att använda en nummerserie får inte diskriminera andra som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i fråga om de nummer som ger tillgång till tjänster i näten.

Paragrafen innehåller ett krav på icke-diskriminering. Den motsvarar i sak 3 kap. 20 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 159 f. och 372). Paragrafen genomför artikel 93.3 andra meningen i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Paragrafen ändras så att den gäller nummer som ger tillgång till tjänster i stället för tillträde till tjänster. Ändringen är ett förtydligande i förhållande till de paragrafer i lagen som reglerar tillträde och innebär inte någon ändring i sak.

5 § Ett tillstånd att använda nummer får förenas med villkor om

1. vilket slag av tjänst som numret ska användas för,
2. faktiskt och effektivt utnyttjande av numret,
3. en lämplig giltighetstid, med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen,
4. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd har beviljats enligt 6 §,
5. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer, och
6. skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser eller av andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom Europeiska unionen.

Paragrafen anger vilka villkor tillstånd får förenas med. Uppräkningen är uttömmande. Paragrafen motsvarar i huvudsak 3 kap. 21 § LEK (se prop.

2002/03:110 s. 160 f. och 372 f.). Den genomför artiklarna 13.1 (delvis), 93.4 andra stycket, 94.2 tredje stycket, 94.6 första stycket och punkterna 1 (delvis), 2, 5 och 8–10 i avsnitt E i bilaga 1 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Punkten 3 anpassas efter den nya lydelsen i direktivet. I lämplighetsbedömningen ligger att hänsyn ska tas till det eftersträvade målet med den aktuella tjänsten och till att tillståndshavaren ska få en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringarna.

Punkten 6 är ny. Sådana villkor ska ställas i tillstånd som omfattar extraterritoriell användning av nummer inom EU, dvs. användning av nummer för att tillhandahålla tjänster utanför Sverige (se artikel 94.6 i EU-direktivet). Enligt artikel 93.4 i EU-direktivet ska varje medlemsstat tillgängliggöra en serie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla andra elektroniska kommunikationstjänster än interpersonella kommunikationstjänster i hela EU. Punkten gör det möjligt att säkerställa att nationella konsumentskyddsbestämmelser eller nationell rätt om användning av nummerresurser, som är tillämpliga i de medlemsstater där tillståndshavaren avser att använda nummerresurserna, följs.

Nummer av betydande ekonomiskt värde

6 § Regleringsmyndigheten får bevilja tillstånd att använda nummer av betydande ekonomiskt värde efter en allmän inbjudan till ansökan. Ett sådant tillstånd ska beviljas efter

1. ett jämförande urvalsförfarande,
2. ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande,
3. ett förfarande med slumpmässig tilldelning, eller
4. en kombination av förfaranden enligt 1–3.

Den allmänna inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Paragrafen reglerar fördelning av nummer av betydande ekonomiskt värde. Den innehåller bestämmelser om förfarandet och innehållet i den allmänna inbjudan. Den genomför artikel 94.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Första stycket motsvarar i sak 3 kap. 22 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 162 f. och 373).

Andra stycket är nytt. I stycket anges de uppgifter som ska framgå av den allmänna inbjudan. Vilka möjligheter som finns när det gäller valet av förfarande anges i första stycket. Om ett jämförande urvalsförfarande ska användas, ska urvalskriterierna framgå av den allmänna inbjudan. Förutsättningarna för deltagande i förfarandet kan t.ex. handla om när en ansökan om deltagande senast ska göras eller att en sökande ska lämna vissa uppgifter eller på visst sätt ställa säkerhet för auktionslikvid eller andra åtaganden. De villkor som tillstånd kan förenas med anges i 5 §.

Regeringen har möjlighet att i förordning meddela föreskrifter om samråd när regleringsmyndigheten avser att utfärda en allmän inbjudan till ansökan.

Ett beslut enligt paragrafen får överklagas endast i samband med ett beslut om tillstånd att använda nummer, se 15 kap. 3 § andra stycket.

Överlåtelse av tillstånd

7 § Ett tillstånd eller en del av ett tillstånd att använda nummer får överlåtas efter medgivande från regleringsmyndigheten. Ett sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som har ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, och
3. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Kravet på medgivande gäller inte när ett nummer ur en nationell nummerplan, på slutanvändarens begäran, överlämnas till en annan tillhandahållare enligt 7 kap. 19 §.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar ett tillstånd eller en del av ett tillstånd får överlåtas. Den genomför artikel 94.2 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Första stycket motsvarar i sak 3 kap. 23 § första stycket LEK i fråga om nummertillstånd (se prop. 2002/03:110 s. 163 f. och 373 f.).

Andra stycket är nytt. Det krävs inte något medgivande från regleringsmyndigheten vid överlämnande av ett nummer genom nummerportering, dvs. när ett nummer på slutanvändarens begäran överlämnas till en annan tillhandahållare för att den ska tillhandahålla tjänsten. I det fallet följer nummertillståndet med det porterade numret till den mottagande tillhandahållaren. En bestämmelse om vad som sker med nummertillståndet vid en portering finns i 7 kap. 20 § tredje stycket.

8 § En överlåtelse i strid med 7 § är utan verkan.

Paragrafen innebär att en överlåtelse ska prövas av regleringsmyndigheten för att vara giltig. Den motsvarar 3 kap. 23 § femte stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 165). Paragrafen genomför artikel 94.2 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

9 § Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av en del av ett tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får regleringsmyndigheten besluta de nya eller ändrade villkor som behövs på grund av överlåtelsen.

Paragrafen anger följden av en överlåtelse och möjliggör utfärdande av nya eller ändrade villkor som föranleds av överlåtelsen. Den motsvarar i sak 3 kap. 23 § tredje och fjärde styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 165 och 373 f.). Paragrafen genomför artikel 94.2 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

När det gäller nummerportering regleras vad som sker med nummertillståndet i 7 kap. 20 § tredje stycket.

Tillgång till nummer och tjänster

10 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om

1. det är ekonomiskt genomförbart,

2. det inte är fråga om ett nummer som har enbart ett nationellt syfte, och
3. den uppringda slutanvändaren inte av kommersiella skäl har valt att begränsa nåbarheten från vissa geografiska områden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldighetens omfattning enligt första stycket och föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Paragrafen innebär att tillhandahållare i princip inte får begränsa vilka nummer som slutanvändare ska kunna nå. Paragrafen motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 5 och tredje stycket LEK (se prop. 2002/03: 110 s. 385 och prop. 2010/11:115 s. 122 och 173 f.). Den genomför artikel 97.1 i EU-direktivet. Paragrafen utformas efter *Lagrådets* synpunkter. Övervägandena finns i avsnitt 13.4.

Skyldigheten i *första stycket* omfattar i huvudsak samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Slutanvändare ska ha tillgång till och kunna använda nummer inom andra medlemsstaters nationella nummerplaner och internationella frisamtalsnummer.

Av *punkten 2* följer att skyldigheten inte omfattar nummer som har endast ett nationellt syfte. Med sådana nummer avses t.ex. inrikesspecifika nummer som inte är nåbara från andra länder. Till skillnad från LEK anges i punkten 1 inte som förutsättning att det är tekniskt genomförbart att nå numret. I sak torde det dock inte innebära någon större ändring då rekvisiten i vart fall delvis överlappar.

Utformningen av bemyndigandet i *andra stycket* ändras. Ytterligare föreskrifter kan meddelas om skyldighetens omfattning enligt de tre punkterna i första stycket, t.ex. vilka nummer som avses. Det är fortsättningsvis också möjligt att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

11 § Konsumentombudsmannen får ålägga den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att hindra användares tillgång till ett nummer eller till en tjänst via ett nummer vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om marknadsföringen av numret eller tjänsten är otillbörlig eller om väsentlig information utelämnas vid marknadsföringen.

Konsumentombudsmannens beslut får förenas med en skyldighet för tillhandahållaren att hålla inne betalning avseende numret eller tjänsten tills ärendet har avgjorts slutligt. Om beslutet står fast, ska medel som har hållits inne snarast betalas tillbaka till användaren.

Beslut får inte meddelas utan att den som har vidtagit marknadsföringsåtgärden har fått tillfälle att yttra sig. I brådskande fall får dock beslut meddelas omedelbart att gälla till dess något annat bestäms.

Paragrafen gör det möjligt att hindra tillgången till ett nummer eller en tjänst för användare. Den motsvarar i sak 7 kap. 9 a § LEK (se prop. 2010/ 11:115 s. 112 f. och 186 f.). Paragrafen genomför artikel 97.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.4.

5 kap. Samtrafik och andra former av tillträde

Skyldigheter i fråga om samtrafik och interoperabilitet

1 § En operatör av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät är skyldig att förhandla om samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla all-

mänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som inte är nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Paragrafen innebär att operatörer inte får neka en inbjudan till förhandling om samtrafik. Den motsvarar i huvudsak 4 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 175 och 374). Paragrafen genomför artikel 60.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.1.

Det läggs till att skyldigheten inte gäller i förhållande till den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Uttrycket nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster definieras i 1 kap. 7 §.

2 § Den som i samband med en förhandling som avses i 1 § får del av eller tillgång till uppgifter om ett annat företags affärs- eller driftförhållanden får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det som han eller hon har fått del av eller tillgång till.

I det allmännas verksamhet ska i stället offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas.

Paragrafen innebär att det gäller tystnadsplikt för och förbud mot att utnyttja, uppgifter som framkommer i förhandlingar om samtrafik. Den motsvarar i sak 4 kap. 2 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 175 f. och 374). Paragrafen genomför artikel 60.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.1.

3 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som kontrollerar tillträde till slutanvändare och som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § att mot skälig ersättning

1. bedriva samtrafik eller vidta någon annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra, eller
2. göra tjänster interoperabla med andra operatörers tjänster.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga skyldigheter om samtrafik och interoperabilitet. Den motsvarar i huvudsak 4 kap. 3 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 177 f. och 375 och prop. 2010/11:115 s. 71 f. och 160 f.). Paragrafen genomför artikel 61.2 första stycket a och b i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.2.

Paragrafen ändras på det sättet att endast den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § får åläggas en skyldighet enligt paragrafen. Det innebär att tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte kan åläggas någon sådan skyldighet. Dessutom görs en språklig ändring på det sättet att den som åläggs skyldigheten ska få skälig ersättning mot att den t.ex. bedriver samtrafik. Uttrycket skälig ersättning är detsamma som i 28 §. Någon ändring i sak är inte avsedd (se prop. 2002/03:110 s. 194 f.). Vidare används ordet interoperabla i enlighet med lydelsen i direktivet. Den ändringen är också språklig och innebär inte någon ändring i sak.

4 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som tillhandahåller en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst med betydande geografisk täckning och ett betydande antal användare att göra sin tjänst interoperabel med andra tjänster, om det är nödvändigt för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra.

Ett sådant beslut får förenas med en skyldighet att tillämpa särskilda standarder och att offentliggöra information som får användas av andra.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas endast om Europeiska kommissionen har antagit genomförandebestämmelser som närmare beskriver de skyldigheter som får åläggas.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga större tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster skyldigheter om interoperabilitet. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 61.2 första stycket c och andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.2.

Ett beslut enligt paragrafen ska säkerställa interoperabilitet med andra tillhandahållares tjänster. Skyldigheten får åläggas endast i den utsträckning det behövs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra.

Kravet i *första stycket* att den geografiska täckningen och antalet användare ska vara betydande är uppfyllt när en kritisk massa är uppnådd i förhållande till målet att säkerställa slutanvändares möjlighet att nå varandra. Tillhandahållare som har ett begränsat antal användare eller en begränsad geografisk täckning och som därför endast marginellt skulle bidra till att uppnå målet kan därmed inte åläggas någon skyldighet.

Europeiska kommissionen ska enligt artikel 61.2 andra stycket i EU-direktivet anta genomförandebestämmelser när den konstaterar att det i unionen finns en avsevärd risk för att slutanvändare inte kan nå varandra. Där ska arten och omfattningen av de skyldigheter som får åläggas framgå. Enligt *andra stycket* krävs det att sådana genomförandebestämmelser har antagits för att ett beslut enligt paragrafen ska kunna komma i fråga. Genomförandebestämmelserna kommer därför att vara vägledande för tillämpningen av paragrafen.

Skyldigheter för operatörer med betydande inflytande på en marknad

Marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande

5 § Regleringsmyndigheten ska fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att ålägga någon skyldigheter i syfte att motverka konkurrensproblem. Vid fastställandet ska marknadernas geografiska omfattning avgränsas. Myndigheten ska då beakta graden av infrastrukturkonkurrens inom olika områden och i vilken utsträckning som bredband är utbyggt.

Regleringsmyndigheten ska fortlöpande analysera de marknader som har fastställts och, om myndigheten bedömer att det är motiverat att ålägga någon skyldigheter på en sådan marknad, identifiera företag med betydande inflytande på den marknaden.

Regleringsmyndigheten ska särskilt beakta

1. Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader,
2. kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden, och
3. Berecs riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt för hur gränsöverskridande efterfrågan kan mötas.

Paragrafen reglerar fastställande av relevanta marknader på nationell nivå, marknadsanalysen och identifiering av företag med betydande inflytande på den relevanta marknaden. Den genomför artiklarna 64.3, 66.2, 67.1

(delvis), 67.2 och 67.4 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2 och 14.2.3.

Första stycket motsvarar i huvudsak 8 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 273 f. och 402 f.). Liksom enligt LEK ska regleringsmyndigheten fastställa marknader där det kan vara motiverat att införa skyldigheter samt avgränsa marknaden geografiskt. Fastställandet av den relevanta produkt- och tjänstemarknaden inklusive marknadens geografiska avgränsning ska liksom hittills framgå av beslut som regleringsmyndigheten fattar. Det läggs till att myndigheten i det arbetet ska ta hänsyn till graden av infrastrukturkonkurrens inom olika områden och i vilken utsträckning som bredband är utbyggt. I relevanta fall ska regleringsmyndigheten alltså beakta resultaten av geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad. Det s.k. trekriterietestet som ska vara uppfyllt för att en marknad ska anses motivera åläggande av skyldigheter följer av 6 §, se författningskommentaren till den paragrafen. De EU-rättsakter som regleringsmyndigheten ska beakta vid fastställandet av relevanta marknader framgår av tredje stycket.

Andra stycket bygger på 8 kap. 6 § första och andra styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 275 f. och 403). Marknadsanalysen ska numera resultera i en bedömning av om en relevant marknad är sådan att den motiverar införandet av regleringsskyldigheter. Därmed tydliggörs att det inte enbart är frågan om det råder effektiv konkurrens som ska prövas utan också övriga delar av trekriterietestet, se 6 §. På samma sätt som hittills ska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av betydande marknadsinflytande beaktas, se tredje stycket.

Marknadsanalysen ska ha ett framåtblickande perspektiv. I detta ingår en bedömning av trolig marknadsutveckling i avsaknad av reglering och med beaktande av konkurrenstryck på andra marknader som kan vara av betydelse, oavsett om dessa är reglerade eller inte. Konkurrenssituationen ska analyseras på såväl infrastrukturnivå som när det gäller tillhandahållna tjänster. Vid bedömningen av den förväntade framtida konkurrensen ska pågående teknisk utveckling tas med i beräkningen. Analysen ska utgå från att incitamenten att investera i ny infrastruktur så långt som möjligt bör bibehållas. Närmare anvisningar finns i kommissionens riktlinjer för marknadsanalys.

Om regleringsmyndigheten bedömer att det är motiverat att ålägga någon skyldigheter på den relevanta marknaden ska myndigheten identifiera sådana företag som har ett betydande inflytande på den marknaden. Innebörden av detta uttryck framgår av 7 §. En operatör som har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad (SMP-operatör) ska åläggas en eller flera skyldigheter enligt 12–21 §§ (SMP-skyldigheter), se 8 § första stycket. Ett beslut kan avse såväl identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad som åläggande av SMP-skyldigheter. Det finns dock inget som hindrar att regleringsmyndigheten fattar separata beslut i frågorna eller att ytterligare skyldigheter åläggs vid ett senare tillfälle, se författningskommentaren till 8 §.

Enligt *tredje stycket* ska på samma sätt som hittills kommissionens marknadsrekommendation samt riktlinjer för marknadsanalys vara styrande för regleringsmyndighetens arbete. Ytterligare riktlinjer som särskilt ska beaktas läggs till. Berec kan med stöd av artikel 66.2 i EU-direktivet anta riktlinjer om gränsöverskridande efterfrågan. Om sådana riktlinjer

finns ska även dessa riktlinjer beaktas i den utsträckning de är relevanta i det nationella sammanhanget.

6 § Vid tillämpningen av 5 § kan det anses motiverat att ålägga någon skyldigheter på en marknad om

1. det finns stora och bestående hinder för marknadsinträde,
2. marknadsstrukturen är sådan att den inte utvecklas mot effektiv konkurrens, och
3. marknadsmisslyckandena inte kan åtgärdas med stöd av den allmänna konkurrensrätten.

Paragrafen innehåller det s.k. trekriterietestet som aktualiseras både i fråga om fastställande av relevanta marknader och i marknadsanalysen, se 5 §. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 67.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.3.

För att förhandsreglering av en marknad ska kunna komma i fråga krävs att de tre kumulativa kriterierna är uppfyllda. Paragrafen innebär en kodifiering av det s.k. trekriterietestet, som tidigare fanns i Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering, se 2014 års rekommendation (2014/710/EU) som ersatts av rekommendation (EU) 2020/2245, jfr 5 § tredje stycket 1. Rekommendationen innehåller närmare vägledning för bedömningen av respektive kriterium.

7 § Ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på en fastställd marknad om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.

Paragrafen innehåller definitionen av ett företag med ett betydande inflytande på en marknad (SMP-företag). Den motsvarar 8 kap. 7 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 275 f. och 404). Paragrafen genomför artikel 63 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.3.

Åläggande av skyldigheter för operatörer med betydande inflytande

8 § I syfte att skapa effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna ska regleringsmyndigheten ålägga en operatör, som enligt 5 § andra stycket har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad, en eller flera skyldigheter enligt 12–21 §§.

Regleringsmyndigheten får ålägga en sådan operatör andra skyldigheter avseende tillträde än de som anges i detta kapitel, om det finns synnerliga skäl och åtgärden har godkänts av Europeiska kommissionen.

Paragrafen innehåller de grundläggande bestämmelserna om åläggande av skyldigheter för operatörer med betydande inflytande på en marknad (SMP-operatörer). Den motsvarar i huvudsak 4 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 176 f., 273 f. och 375 f.). Paragrafen genomför artiklarna 67.4 (delvis) och 68 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.4.

Enligt *första stycket* ska en SMP-operatör åläggas minst en skyldighet. På samma sätt som i LEK används uttrycket operatör i bestämmelserna om

åläggande av skyldigheter, medan uttrycket företag används i bestämmelser om identifiering av företag med betydande inflytande där bedömningen görs utifrån konkurrensrättslig metodik, jfr 5 § andra stycket och 7 §. Uttrycket operatör definieras i 1 kap. 7 §.

Av proportionalitetsprincipen, som allmänt gäller inom förvaltningsrätten (se avsnitt 7), följer att regleringsmyndigheten ska välja det minst ingripande sättet att komma till rätta med identifierade konkurrensproblem. Det anges nu också uttryckligen att skyldigheterna ska åläggas i syfte att skapa effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna. Detta innebär att slutanvändarnas valmöjligheter ska säkerställas. Att en SMP-operatör har ålagts skyldigheter med stöd av paragrafen utesluter inte att operatören åläggs även andra skyldigheter enligt lagen, exempelvis skyldigheter enligt 28–33 §§.

Vid bedömningen av vilka skyldigheter som ska införas ska regleringsmyndigheten beakta sådana åtaganden som erbjuds av en SMP-operatör enligt 22 §. Regleringsmyndigheten ska särskilt beakta de omständigheter som anges i artikel 79.2 andra stycket i EU-direktivet vid bedömningen av lämpliga och proportionella SMP-skyldigheter. Bedömningen innefattar en prövning av om åtagandet är rättvist och rimligt och om det är öppet för alla marknadsaktörer. Prövningen omfattar även om tillträdet är tillgängligt i god tid på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor innan relaterade slutkundstjänster börjar tillhandahållas. Regleringsmyndigheten ska också beakta åtagandets sammantagna lämplighet för att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led och för att underlätta gemensamt anläggande av och gemensam användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse. Myndigheten ska alltså beakta om åtagandet bidrar till långsiktigt effektiv konkurrens i alla delar av leverantörskedjan. Slutanvändarintresset ska särskilt beaktas, vilket innebär att försiktighet påkallas i fråga om samarbetsavtal som skulle kunna motverka bästa pris och utbud för slutanvändarna.

När regleringsmyndigheten har beslutat att ett åtagande om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät ska vara bindande är möjligheten att ålägga ytterligare skyldigheter begränsad, se 23 §.

Beslut om identifiering av SMP-företag och beslut om åläggande av skyldigheter fattas vanligen i ett sammanhang. Det finns dock inget som hindrar att besluten fattas vid olika tidpunkter, om det bedöms mer lämpligt. Regleringsmyndigheten kan också senare besluta om ytterligare skyldigheter, om det behövs med hänsyn till marknadsutvecklingen men utvecklingen inte motiverar att det först genomförs en ny marknadsanalys.

Andra stycket motsvarar i sak 4 kap. 4 § andra stycket LEK. Om regleringsmyndigheten identifierar en konkurrenssituation som är så exceptionell att andra skyldigheter än de som anges i kapitlet behövs, får sådana skyldigheter övervägas. När det gäller sådana åtgärder ska kommissionen, genom genomförandeakter, anta beslut som tillåter eller förhindrar den föreslagna åtgärden (se artikel 68.3 andra och tredje styckena i EU-direktivet).

9 § Ett beslut enligt 8 eller 22 § ska förenas med en skyldighet för operatören att i god tid före åtgärden till regleringsmyndigheten anmäla planer på att avveckla eller byta ut nätdelar som omfattas av skyldigheten.

Om det är nödvändigt för att säkerställa konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter, får regleringsmyndigheten ålägga operatören att ge in en detaljerad be-

skrivning av planerna med avseende på övergångsperioder och villkor samt av vilka jämförbara tillträdesprodukter som erbjuds i stället.

Paragrafen reglerar bl.a. en anmälningsskyldighet vid avveckling eller utbyte av nätdelar som omfattas av ålagda SMP-skyldigheter eller beslut om att ett åtagande ska vara bindande för en SMP-operatör. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 81.1 och 81.2 första stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.5.

Första stycket innebär att en SMP-operatör som enligt 8 § har ålagts en tillträdesskyldighet enligt 12–21 §§ också ska åläggas att underrätta regleringsmyndigheten om planerad avveckling av ett nät eller utbyte av nätdelar mot ny infrastruktur. En sådan skyldighet aktualiseras främst i fråga om accessnät. Den SMP-operatör som tillhandahåller tillträde i ett nät som är föremål för reglering och planerar att lägga ner eller ersätta nätet ska alltså anmäla detta till regleringsmyndigheten i god tid före åtgärden. Den tidsgräns som ska gälla för anmälan ska fastställas av regleringsmyndigheten i samband med åläggandet av skyldigheten. Tiden bör bestämmas med hänsyn till bl.a. investeringsviljan hos tillträdande operatörer, incitamenten för övergång till modernare anslutningstekniker och egendomsskyddet. En för lång sådan varseltid kan hämma övergången till modernare anslutningstekniker. Sammantaget innebär det en proportionalitetsavvägning mellan å ena sidan en tillräckligt lång varseltid för att inte hämma investeringsviljan och å andra sidan att tillvarata SMP-operatörens intressen.

Anmälningsskyldigheten kan också aktualiseras i fråga om beslut om bindande åtaganden enligt 22 §. När regleringsmyndigheten beslutar att ett åtagande ska vara bindande för SMP-operatören ska åtagandet, i tillämpliga fall, förenas med skyldigheten att anmäla planer på att avveckla eller byta ut nätdelar som omfattas av åtagandet.

Andra stycket innebär att regleringsmyndigheten vid behov får ålägga SMP-operatören en skyldighet att i detalj redovisa hur övergången från äldre infrastruktur påverkar kunder på grossistnivå i nätet, inbegripet vilka villkor som ska gälla, både under övergångsperioden och därefter.

Vid beslut om upphävande av SMP-skyldigheter kan regleringsmyndigheten besluta om villkor som ska gälla under en övergångsperiod, se 34 § andra stycket.

10 § På en marknad för samtalsterminering får regleringsmyndigheten ålägga en skyldighet enligt 19 § endast om Europeiska kommissionen inte har fastställt någon unionsomfattande termineringstaxa för marknaden.

Paragrafen begränsar möjligheten att ålägga en SMP-operatör skyldigheter om priskontroll på marknaderna för fast respektive mobil samtalsterminering. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 75.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.4.

Europeiska kommissionen har fastställt en unionsomfattande högsta termineringstaxa för fast respektive mobil samtalsterminering (dvs. slutet av ett samtal, enligt definitionen i 1 kap. 7 §, som en operatör tar emot i sitt nät så att dennes slutanvändare kan nås), se kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/654 av den 18 december 2020 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 genom fast-

ställande av en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila nät och en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i fasta nät. Den högsta termineringstaxan gäller för alla tillhandahållare av samtalstermineringstjänster i grossistledet inom unionen. Den delegerade akten ska ses över vart femte år. Paragrafen innebär att regleringsmyndigheten får införa skyldigheter om kostnadsorienterade termineringstaxor på nationell nivå först sedan kommissionen vid en översyn av den delegerade akten har beslutat att inte behålla den unionsomfattande taxan.

11 § Regleringsmyndigheten får ålägga en operatör som är ett rent grossistföretag skyldigheter enligt 12, 14 eller 15 § eller andra skyldigheter enligt 19 § än sådana som avser rättvis och skälig prissättning, endast om

1. myndigheten tidigare har ålagt operatören skyldigheter enligt 13 eller 16 § eller en skyldighet om rättvis och skälig prissättning, och
2. ytterligare skyldigheter krävs på grund av att de villkor som operatören erbjuder medför eller kan medföra konkurrensproblem till skada för slutanvändarna.

Operatören ska till regleringsmyndigheten omgående anmäla omständigheter som kan påverka bedömningen av om operatören är ett rent grossistföretag.

Paragrafen begränsar möjligheten att ålägga ett rent grossistföretag vissa av de skyldigheter som kan åläggas en SMP-operatör. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 80 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.6.

Paragrafen innebär att det inte ska gälla alltför omfattande marknadsreglering för rena grossistföretag, eftersom sådana företag kan vara till nytta i skapandet av en välfungerande grossistmarknad med positiva effekter på slutkundskonkurrensen i efterföljande led. Rena grossistföretag saknar som regel saknar incitament att diskriminera sina kunder. En definition av rent grossistföretag finns i 1 kap. 7 §.

Första stycket innebär att en SMP-operatör som är ett rent grossistföretag som utgångspunkt endast får åläggas skyldigheter om att tillämpa icke-diskriminerande villkor, om att lämna tillträde till nät och tillhörande faciliteter och om att tillämpa rättvisa och skäliga priser (13, 16 och 19 §§). Regleringsmyndigheten ska se över sådana skyldigheter som har ålagts ett rent grossistföretag om konkurrensproblem har uppstått eller sannolikt kommer att uppstå till skada för slutanvändarna. I första hand behöver myndigheten överväga om en ändring av ålagda skyldigheter kan motverka konkurrensproblemet. Först om det krävs att det rena grossistföretaget åläggs andra skyldigheter för att regleringsmyndigheten ska komma till rätta med konkurrensproblemet får myndigheten ålägga operatören skyldigheter i fråga om insyn, om särredovisning, om tillträde till anläggningsinfrastruktur eller om andra skyldigheter om kostnadstäckning och prissättning (12, 14, 15 och 19 §§). Bedömningen ska ske utifrån effekten av de villkor som operatören erbjuder. Priskontroll kan t.ex. aktualiseras om SMP-operatören, som en följd av bristande konkurrens, håller grossistpriserna uppe och detta är till skada för slutanvändarna.

Enligt *andra stycket* ska regleringsmyndigheten underrättas om omständigheter som kan påverka SMP-operatörens status som rent grossistföretag.

Rubriken utformas enligt *Lagrådets* förslag.

12 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att i ett referenserbjudande eller på något annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter om

1. redovisning,
2. tekniska specifikationer,
3. nätegenskaper,
4. villkor för tillhandahållande och användning, inbegripet villkor som begränsar tillträde till eller användning av vissa tjänster,
5. prissättning, eller
6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde.

I ett beslut om åläggande ska det anges vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade uppgifterna ska vara och på vilket sätt de ska offentliggöras.

Operatören får åläggas att ändra en uppgift enligt första stycket om det är nödvändigt för att den ska stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Ett beslut enligt denna paragraf får förenas med vite.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en SMP-operatör att ge insyn i de villkor som gäller för samtrafik och andra former av tillträde. Den motsvarar i sak 4 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 168 f. och 376 och prop. 2010/11:115 s. 73 f. och 161). Paragrafen genomför artikel 69.1–69.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.1.

Som specificeras i EU-direktivet kan ett krav enligt *första stycket punkten 3* avse att offentliggöra såväl nätegenskaperna i sig som deras förväntade utveckling.

Av EU-direktivet framgår även att offentliggörande av uppgifter enligt *första stycket punkten 4* kan behövas särskilt med avseende på övergång från en tidigare generations infrastruktur.

13 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet ska särskilt säkerställa att

1. operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, och
2. de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en SMP-operatör att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. Den motsvarar i sak 4 kap. 6 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 171 och 376 f.). Paragrafen genomför artikel 70 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.2.

För att säkerställa likvärdigt tillträde kan exempelvis en operatör, om det bedöms proportionellt i det enskilda fallet, åläggas att leverera tillträdesprodukter och tillträdestjänster till alla företag, även det egna, med samma leveranstider och på samma villkor, inklusive pris- och servicenivåer, och med hjälp av samma system och förfaranden.

14 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska ge insyn i sina grossistpriser och sina priser vid intern försäljning eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från andra.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en SMP-operatör att särredovisa viss verksamhet. Den motsvarar i sak 4 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 171 och 377). Paragrafen genomför artikel 71 i EU-direktivet. Paragrafens andra mening anpassas efter den nya lydelsen av direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.3.

15 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av sådan infrastruktur som används för att anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät. En sådan skyldighet får avse även infrastruktur som inte är en del av den relevanta marknaden.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en SMP-operatör att lämna tillträde till anläggningsinfrastruktur. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 72 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.5.

Exempel på tillgångar som kan komma i fråga för en skyldighet är byggnader eller ingångar till byggnader, ledningar i byggnader inklusive fastighetsnät, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, stolpar, master, kanalisation, rör, tillsynsbrunnar, inspektionsbrunnar och kopplingsskåp. Det är också möjligt att ålägga någon att lämna tillträde till exempelvis kanalisation för ledningar som används för att tillhandahålla tjänster på en annan, annars oreglerad marknad i de fall en grundlig analys visar att detta skulle kunna skapa effektiv konkurrens på den marknad som är reglerad.

En åtgärd enligt paragrafen ska alltid övervägas före en åtgärd som avser tillträde till nät och tillhörande faciliteter, se 17 § andra stycket.

En skyldighet enligt paragrafen ska förenas med en skyldighet att publicera ett referenserbjudande, se 18 §.

16 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska

1. ge någon annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande faciliteter,
2. ge någon annan tillträde till specificerade aktiva eller virtuella nätdelar eller nättjänster,
3. förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande faciliteter,
4. erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,
5. bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för interoperabilitet mellan tjänster,
6. erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande faciliteter,
7. erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa interoperabilitet mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,
8. erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,
9. erbjuda tillträde till sådana tjänster som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller

10. bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande faciliteter kan förbindas.

Ett beslut om åläggande får förenas med de villkor som behövs för att säkerställa normal nätdrift. Villkor om att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer ska vara förenliga med de standarder som Europeiska kommissionen, i en förteckning som har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, har angett som obligatoriska.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en SMP-operatör att lämna tillträde till nät och tillhörande faciliteter. Den motsvarar i huvudsak 4 kap. 8 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 171 f. och 377 f. och prop. 2010/11:115 s. 90 f. och 161 f.). Paragrafen genomför artikel 73.1 och 73.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.4.

Ordet tillträde har samma innebörd som i definitionen i artikel 2.27 i EU-direktivet. Där finns också en icke uttömmande lista med exempel på sådant som omfattas av ordet.

Paragrafen följdändras med anledning av att uttrycket tillhörande facilitet ersätter tillhörande installation som används i LEK. Tillhörande facilitet definieras i 1 kap. 7 §.

Den exemplifierande uppräkningen i *första stycket* om vad en skyldighet kan avse motsvarar de exempel som anges i artikel 73.1.

Punkten 1 anpassas efter den nya lydelsen av EU-direktivet. De förtydliganden som har förlorat sin aktualitet utgår. Liksom hittills omfattas separat tillträde till accessnät och även delaccessnät.

Punkten 2 är ny. I enlighet med hur bestämmelserna har tillämpats i praxis är punkten ett förtydligande av att en skyldighet även kan avse aktivt eller virtuellt tillträde. Ett aktivt tillträde innebär att en operatör får tillträde till en nättjänst eller en nätdel där en annan operatör har installerat aktiv utrustning och aktiverat fysiska nätdelar. Ett virtuellt tillträde till en nätdel innebär att en operatör får tillgång till en virtuell motsvarighet till en fysisk nätdel.

I *punkterna 5* och *7* används ordet interoperabilitet i enlighet med lydelsen i direktivet. Ändringen är språklig och innebär inte någon ändring i sak.

Vidare justeras numreringen med anledning av den nya punkten 2.

Genom ändringen i *andra stycket* klargörs att villkor om att följa standarder eller specifikationer ska vara förenliga med sådana standarder som Europeiska kommissionen har gjort obligatoriska. Det innebär att villkoren kan avse även andra standarder, så länge dessa inte står i konflikt med obligatoriska standarder.

Närmare anvisningar för tillämpningen av paragrafen finns i 17 §. En skyldighet om tillträde till nätinfrastruktur enligt paragrafen ska förenas med en skyldighet att publicera ett referenserbjudande, se 18 §.

17 § När 16 § tillämpas ska särskilt beaktas

1. den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande faciliteter, med hänsyn till marknadsutvecklingen samt arten och typen av samtrafik och andra former av tillträde,
2. den förväntade tekniska utvecklingens påverkan på nätens utformning och förvaltning,
3. behovet av att säkerställa teknikneutralitet i syfte att främja utformning och förvaltning av flera nät,
4. den tillgängliga kapaciteten,

5. de risker som en nyinvestering medför för ägaren till ett nät eller tillhörande faciliteter,
6. behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,
7. berörda immateriella rättigheter, och
8. intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Regleringsmyndigheten ska också överväga om konkurrensen och slutanvändarnas intressen i stället kan främjas genom åläggande endast av skyldigheter enligt 15 § eller av skyldigheter på närliggande marknader.

Paragrafen anger vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid prövningen av om en skyldighet om tillträde till nät och tillhörande faciliteter ska åläggas. Den genomför artikel 73.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.4.

Första stycket motsvarar delvis 4 kap. 10 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 271 f. och 379 och prop. 2010/11:115 s. 92 f. och 163). Bestämmelserna följdändras med anledning av att uttrycket tillhörande facilitet ersätter tillhörande installation som används i LEK. Tillhörande facilitet definieras i 1 kap. 7 §. Med anledning av att två nya punkter förs in justeras listans numrering. Punkterna 1 och 4–8 motsvarar 4 kap. 10 § 1–6 LEK.

Punkten 1 innebär att bedömningen bör ske utifrån en analys som omfattar en prognos om hållbarheten i tillträdet.

Punkten 2 är ny. Den innebär bl.a. att regleringsmyndigheten ska beakta att tillträdesreglering i en äldre nättopologi kan ha en hämmande effekt på anläggandet av nya nät med mycket hög kapacitet.

Punkten 3 är ny. Den innebär att regleringsmyndigheten ska beakta behovet av att ålagda tillträdesskyldigheter tillåter konkurrens baserad på teknikneutralitet (jfr skäl 171 i EU-direktivet).

Enligt *punkten 5* bör liksom hittills nätägarens ursprungliga investering respekteras. Eftersom den som investerar i nya nät tar en ekonomisk risk, bör en tillträdesskyldighet så långt som möjligt utformas så att investeringsviljan i nya nät inte påverkas negativt.

När det gäller *punkten 6* bör en strävan särskilt vara att uppnå effektiv infrastrukturbaserad konkurrens och innovativa affärsmodeller, exempelvis saminvesteringar i nät.

Andra stycket är nytt. Proportionalitetsprincipen, som allmänt gäller inom förvaltningsrätten (se avsnitt 7), innebär att det för nätägaren minst ingripande tillträdet ska väljas, även om detta medför att det är en annan marknad som bör regleras. Dessutom ska tillträde till nät och tillhörande faciliteter komma i fråga först sedan skyldigheter om enbart tillträde till infrastruktur för anläggande av nät enligt 15 § har övervägts som en effektiv regleringsåtgärd.

18 § En skyldighet enligt 15 eller 16 § ska förenas med en skyldighet att offentliggöra ett sådant referenserbjudande som anges i 12 §. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande och de ytterligare uppgifter som regleringsmyndigheten bestämmer.

Ett beslut om en skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande får förenas med vite.

Paragrafen innebär att en SMP-operatör som har ålagts en skyldighet att lämna tillträde till nät och tillhörande faciliteter eller infrastruktur för

anläggande av nät också ska åläggas att publicera ett referenserbjudande. Den motsvarar delvis 4 kap. 9 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 186 f. och 378 f. och prop. 2010/11:115 s. 74 f. och 163). Paragrafen genomför artikel 69.4 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.1.

Paragrafen gäller inte bara den som har ålagts tillträdesskyldigheter i fråga om accessnätet utan också den som har ålagts sådana skyldigheter i fråga om andra nätdelar. Berec har i enlighet med artikel 69.4 första stycket i EU-direktivet antagit riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande. Kriterierna utgör en miniminivå för de uppgifter som ett referenserbjudande ska innehålla. Regleringsmyndigheten ska i ett beslut enligt paragrafen ange de uppgifter som referenserbjudandet ska innehålla med hänsyn till Berecs riktlinjer samt de eventuella ytterligare uppgifter som myndigheten bedömer behövs (jfr 12 § första stycket).

19 § En operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad får åläggas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 5 § andra stycket visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

Ett åläggande får, i samband med att det beslutas eller senare, förenas med en skyldighet att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris för samtrafik och andra former av tillträde som omfattas av skyldigheten.

Åläggandet kan avse även att operatören ska tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod och göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. I så fall ska kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen framgå av beskrivningen.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en SMP-operatör skyldigheter om prissättning för samtrafik och andra former av tillträde. Den motsvarar i sak 4 kap. 11 § första–tredje styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 172, 193 f. och 379 f. och prop. 2013/14:72 s. 22 f. och 35). Paragrafen genomför artikel 74 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.6.

När regleringsmyndigheten överväger om en prisskyldighet ska införas ska den, i enlighet med lagens syfte, beakta behovet av att främja konkurrens och slutanvändarnas långsiktiga intressen, inklusive intresset av anläggande och användning av nästa generations nät. Om det finns en påvisbar återhållande effekt på slutkundspriset, exempelvis till följd av andra ålagda skyldigheter, och ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde därmed säkerställs, bör någon prisskyldighet inte åläggas. Samtidigt bör regleringsmyndigheten beakta fördelarna med förutsebara och stabila grossistpriser när det gäller att säkerställa ett effektivt marknadsinträde och incitament för nyanläggning av nät.

Om regleringsmyndigheten inte ålägger en skyldighet enligt andra stycket, tillämpas 20 §.

20 § Den som har ålagts att tillämpa kostnadsorienterad prissättning enligt 19 § ska, om någon skyldighet enligt paragrafens andra stycke inte har ålagts, visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och får åläggas en skyldighet att justera sina priser.

Paragrafen innebär att SMP-operatören har bevisbördan för att de priser som tillämpas är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och att regleringsmyndigheten har möjlighet att ålägga operatören att justera priserna, i de fall någon skyldighet att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris inte har ålagts, se 19 § andra stycket. Den motsvarar 4 kap. 11 § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 172, 193 f. och 379 f. och prop. 2013/14:72 s. 22 f. och 35). Paragrafen genomför artikel 74.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.6.

21 § När 19 § tillämpas ska hänsyn tas till den investering som operatören har gjort. En skyldighet som avses i 19 § ska utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

När kostnadsorienterade taxor för samtalsterminering fastställs ska kriterierna i bilaga 3 till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen, tillämpas.

Paragrafen innebär att vissa hänsyn ska tas vid åläggande av en prisskyldighet. Den genomför artiklarna 74.1 andra stycket (delvis) och 75.2 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.6.

Första stycket motsvarar 4 kap. 12 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 381). En prisskyldighet ska medge företaget en rimlig avkastning på sysselsatt kapital, med beaktande av eventuella risker som är specifika för ett visst nytt nätinvesteringsprojekt.

Andra stycket är nytt. Bestämmelsen kan bli tillämplig i den situationen att Europeiska kommissionen inte har fastställt någon unionsomfattande termineringstaxa för en marknad för samtalsterminering, jfr 10 §. Då ska bilaga 3 till EU-direktivet tillämpas vid åläggandet av skyldigheter om kostnadsorienterade termineringstaxor på en sådan marknad. Hänvisningen till direktivet är utformad så att den avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Bindande åtaganden

22 § Regleringsmyndigheten ska, på begäran av en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad, besluta att ett åtagande av operatören om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät fram till slutanvändares lokaler eller till en basstation ska vara helt eller delvis bindande, om

1. ett erbjudande till andra operatörer om saminvestering har offentliggjorts minst sex månader innan anläggandet påbörjas,
2. erbjudandet uppfyller kriterierna i bilaga 4 till direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,
3. operatörer som ansöker om tillträde men inte deltar i saminvesteringen ges motsvarande möjligheter att nå slutanvändare som före anläggandet och tillträdet ges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor samtidigt som incitamenten till saminvestering upprätthålls, och
4. minst ett saminvesteringsavtal har ingåtts med en annan operatör.

När det gäller andra åtaganden av operatören om att följa villkor för tillträde eller andra villkor som har påverkan på konkurrenssituationen får regleringsmyndigheten besluta att ett sådant åtagande ska vara helt eller delvis bindande för en bestämd tid.

Paragrafen gör det möjligt för SMP-operatörer att erbjuda regleringsmyndigheten åtaganden om villkor för tillträde eller saminvestering som

syftar till att åtgärda identifierade konkurrensproblem och som beaktas inom ramen för en marknadsanalys och åläggandet av skyldigheter. Regleringen omfattar bindande åtaganden, dels om saminvestering i anläggandet av nya optiska fibernät, dels i fråga om andra åtaganden som har påverkan på konkurrenssituationen. Paragrafen saknar motsvarighet i LEK. Den genomför artikel 76.1 tillsammans med bilaga 4 och artiklarna 76.2, 78.1, 78.2 och 79.1, jämförda med artikel 79.3, i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.4 och 14.5.

Första stycket behandlar åtaganden om saminvestering i anläggandet av nya optiska fibernät. Regleringen innebär att regleringsmyndigheten, på initiativ av en SMP-operatör, i ett beslut binder operatören vid ett sådant åtagande. Ett bindande åtagande innebär regleringslättnader med avseende på nya delar i ett nät som saminvesteringen syftar till att anlägga, se 23 §.

Åtagandet ska möjliggöra saminvestering tillsammans med andra operatörer i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät. Ett saminvesteringserbjudande kan t.ex. avse delägarskap eller långsiktig riskdelning genom samfinansiering eller genom inköpsavtal som innebär särskilda rättigheter av strukturell karaktär för andra operatörer.

Saminvesteringen ska avse anläggandet av ett nytt optiskt fibernät, vilket även omfattar delar av ett sådant nät. Anläggandet ska göras fram till en basstation eller till slutanvändares lokaler, dvs. ända fram till slutanvändarnas lokaler eller till en plats i omedelbar närhet av lokalerna beroende på vad som är tekniskt möjligt (jfr skäl 200 i EU-direktivet).

I *punkterna 1–4* anges de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att regleringsmyndigheten ska binda SMP-operatören vid åtagandet. Det krävs att åtagandet uppfyller alla de förutsättningar som är tillämpliga på åtagandet, för att kunna göras bindande och därmed innebära en regleringslättnad. Omvänt innebär det att om åtagandet uppfyller dessa villkor ska regleringsmyndigheten, på begäran av SMP-operatören, besluta att åtagandet ska vara bindande.

I *punkten 1* finns ett krav på när SMP-operatören ska ha offentliggjort erbjudandet, t.ex. genom publicering på företagets externa webbplats.

Hänvisningen i *punkten 2* är utformad så att den avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Berec har offentliggjort riktlinjer i syfte att bidra till att de nationella regleringsmyndigheterna tillämpar villkoren i artikel 76.1 och kriterierna i bilaga 4 på ett konsekvent sätt (jfr artikel 76.4 i EU-direktivet). Regeringen har möjlighet att i förordning ange att regleringsmyndigheten ska beakta riktlinjerna vid tillämpningen av bestämmelserna.

Punkten 3 avser sådana saminvesteringsprojekt som innebär att ett befintligt nät byts ut mot ett nytt optiskt fibernät. I ett sådant fall ska befintliga tillträdeskunder som ansöker om till tillträde men inte deltar i projektet på ett likvärdigt sätt nå samma slutanvändare som tidigare. Grossisttillträdesvillkoren ska vara sådana att de tar hänsyn till investeringsrisken. För att regleringsmyndigheten ska kunna bedöma om punkten är uppfylld bör lösningen för tillträdeskunderna kombineras med en plan för en successiv anpassning av tillträdet, vilken ska bibehålla incitamenten för att delta i saminvesteringen. Regleringsmyndigheten bör granska planen mot bakgrund av utvecklingen på berörda slutkundsmarknader. Planen bör säkerställa att tillträdessökande har tillträde till det nya nätet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor, vid en tidpunkt och på ett sätt som åter-

speglar saminvesterarnas risk i olika skeenden av anläggandet. Planen bör samtidigt beakta konkurrenssituationen på slutkundsmarknader.

Enligt *punkten 4* krävs att minst en potentiell saminvesterare har ingått ett samarbetsavtal med den SMP-operatör som erbjuder åtagandet.

Andra stycket omfattar andra åtaganden om villkor för tillträde eller saminvestering som en SMP-operatör kan erbjuda regleringsmyndigheten. Det innebär att regleringsmyndigheten får besluta att ett åtagande av SMP-operatören om villkor för tillträde eller andra avtalsvillkor, tillämpliga på operatörens nät, ska vara bindande. Ett sådant åtagande kan t.ex. avse samarbetsöverenskommelser som har betydelse för bedömningen vid åläggande av lämpliga och proportionella SMP-skyldigheter eller tillträdesvillkor för tredje part under och efter genomförandet av en frivillig funktionell separation. De erbjudna åtagandena ska beaktas av regleringsmyndigheten vid åläggande av SMP-skyldigheter, jfr 8 §.

Ett åtagande bör som huvudregel vara öppet för alla marknadsaktörer. Förutsättningarna kan vara vitt skilda beroende på vad åtagandet omfattar. Några uttryckliga villkor som åtagandet ska uppfylla, motsvarande regleringen i första stycket, anges inte. Åtagandet ska vara förenligt med de tillämpliga villkor som följer av EU-direktivet (jfr artiklarna 68 och 78). Det marknadstest som regleringsmyndigheten ska utföra är avgörande för bedömningen av om ett åtagande bör göras bindande, se nedan. Regleringsmyndigheten ska mot bakgrund av synpunkterna från berörda parter bedöma åtagandet ur ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv. Utgångspunkten bör vara att ett åtagande ska göras bindande om de närmast berörda aktörerna på marknaden inte har några invändningar mot upplägget. Värdet av stabila och förutsebara marknadsvillkor bör tillmätas stor betydelse.

Ett åtagande kan göras bindande i sin helhet eller i vissa delar, till exempel vissa villkor för tillträde eller vissa villkor i ett samarbetsavtal.

Åtagandet ska göras bindande för en bestämd tid. Det finns ingen begränsning av giltighetstiden för regleringsmyndighetens beslut. Ett åtagande kan lägga fast långsiktiga spelregler för inblandade parter på ett sätt som främjar förutsebarhet och investeringsvilja och får därför avse en tidsperiod som är längre än tidsfristerna mellan marknadsanalyser. Den omständigheten att ett åtagande görs bindande för en tid som sträcker sig över marknadsanalysperioderna påverkar inte tidsfristerna för marknadsanalyser. Bindningstiden för beslut enligt första stycket regleras i 23 §.

Åtaganden som erbjuds enligt paragrafen bör vara tillräckligt detaljerade för att kunna utgöra underlag för beslut. Ett beslut enligt första eller andra stycket ska föregås av ett marknadstest i form av ett offentligt samråd med berörda parter, se 37 §. Regleringsmyndigheten bör beakta all information som kommer fram under marknadstestet. Om myndigheten ser att invändningar mot förslaget bör tas om hand i en dialog med SMP-operatören, bör en sådan inledas så att myndigheten och SMP-operatören kan hitta en gemensam lösning. Vid behov bör även andra marknadsaktörer höras på nytt.

När regleringsmyndigheten har beslutat att ett åtagande ska vara bindande bör den se över ålagda skyldigheter och överväga om de fortfarande behövs med hänsyn till den nya marknadssituationen. Skyldigheter och villkor ska upphävas eller ändras när det är motiverat med hänsyn till syftet med beslutet, se 34 §. Om marknadsutvecklingen är tillräckligt betydelsefull, kan det motivera en ny marknadsanalys enligt 5 § andra stycket.

Ett beslut om att ett åtagande ska vara bindande för SMP-operatören innebär en skyldighet för operatören att följa åtagandet. Sådana beslut omfattas av tillsynen, se 11 kap.

23 § Ett beslut enligt 22 § första stycket ska avse en bestämd tid om minst sju år. Så länge beslutet gäller får regleringsmyndigheten ålägga ytterligare skyldigheter enligt 8 § när det gäller de nätdelar som omfattas av åtagandet endast om det finns betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på något annat sätt.

Paragrafen begränsar regleringsmyndighetens möjligheter att ålägga ytterligare skyldigheter när myndigheten har beslutat att ett åtagande om saminvestering i anläggandet av nya optiska fibernät ska vara bindande för SMP-operatören. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 76.2 jämförd med artikel 79.3 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

Ett beslut om att ett åtagande om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät ska vara bindande ska gälla i minst sju år. Kravet gäller inte för andra bindande åtaganden som regleringsmyndigheten får besluta om. Sådana åtaganden kan alltså göras bindande för en kortare tid än sju år, se 22 § andra stycket.

Ett saminvesteringsåtagande som har gjorts bindande enligt 22 § första stycket innebär som utgångspunkt en regleringslättnad för den SMP-operatör som är skyldig att följa åtagandet. Möjligheterna att ålägga SMP-operatören ytterligare skyldigheter när det gäller nätdelar som omfattas av ett sådant åtagande är därmed begränsade. Detta får bara ske om det står klart att de betydande konkurrensproblem som har identifierats på marknaden inte kan åtgärdas på något annat sätt. Det ska göras en sammantagen bedömning där myndigheten beaktar marknadens särdrag och samtliga omständigheter i övrigt. Det krävs alltså att betydande konkurrensproblem behöver åtgärdas även efter det att saminvesteringsprojektet, som omfattas av det bindande åtagandet, har genomförts och att en marknadsanalys visar att problemen skulle kvarstå om ytterligare skyldigheter inte åläggs.

Funktionell separation

24 § Om det finns synnerliga skäl får regleringsmyndigheten ålägga en vertikalt integrerad operatör, som med stöd av 8 § första stycket har ålagts en skyldighet att lämna tillträde, att organisatoriskt avskilja de verksamheter som har anknytning till beslutet om skyldigheten. Avskiljandet ska ske på ett sådant sätt att verksamheterna bedrivs av en oberoende affärsenhet och syfta särskilt till att säkerställa ickediskriminering och insyn.

Paragrafen behandlar åläggande av funktionell separation, dvs. en skyldighet för en vertikalt integrerad operatör att förlägga verksamhet som har anknytning till grossistleveranser av produkterna till en oberoende affärsenhet. Den motsvarar i sak 4 kap. 12 a § LEK (se prop. 2007/08:73 s. 21 f. och 37 f. och prop. 2010/11:115 s. 84 f. och 163 f.). Paragrafen genomför artikel 77.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.6.

Innebörden av uttrycket vertikalt integrerad operatör framgår av definitionen i 1 kap. 7 §.

25 § En skyldighet enligt 24 § får förenas med villkor som syftar till att säkerställa de avskilda verksamheternas oberoende i förhållande till operatörens egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får omfatta krav på att operatörens inflytande över verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Det får också ställas upp villkor om att de avskilda verksamheterna ska stå under en ledning som är oberoende i förhållande till operatörens övriga verksamhet.

Paragrafen reglerar vilka villkor som en skyldighet om funktionell separation får förenas med. Den motsvarar i sak 4 kap. 12 b § LEK (se prop. 2007/08:73 s. 21 f. och 38 f., jfr även prop. 2010/11:115 s. 84 f.). Paragrafen har stöd i artikel 77 i EU-direktivet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 14.6.

26 § Ett beslut enligt 24 § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska kommissionen.

Paragrafen träffar beslut om funktionell separation, se 24 och 25 §§. Den motsvarar 8 kap. 14 a § LEK (se prop. 2007/08:73 s. 33 och 41). Paragrafen genomför artikel 77.2 och 77.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.6.

27 § Om en operatör som avses i 24 § avser att, utan att ha ålagts en skyldighet enligt den paragrafen, avskilja en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet i syfte att säkerställa icke-diskriminering och insyn, ska operatören minst tre månader före genomförandet underrätta regleringsmyndigheten om sin avsikt. Detsamma ska gälla för eventuella ändringar av planerna. När processen är genomförd ska operatören underrätta myndigheten om slutresultatet.

Paragrafen reglerar en underrättelseskyldighet vid frivillig funktionell separation. Den motsvarar i huvudsak 8 kap. 1 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 89 f. och 192). Paragrafen genomför artikel 78.1 första och andra styckena i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.7.

Skyldigheten preciseras genom att det framgår att regleringsmyndigheten ska underrättas minst tre månader innan SMP-operatören avser att genomföra den funktionella separationen. Genom hänvisningen till 24 § förutsätter paragrafen i sin nya lydelse uttryckligen att operatören med stöd av 8 § första stycket har ålagts en skyldighet att lämna tillträde. Den nya hänvisningen innebär dock inte någon ändring i sak.

Andra skyldigheter om tillträde

Tillträde till nät närmast slutanvändare

28 § Regleringsmyndigheten får ålägga en operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som operatören råder över, att mot skälig ersättning ge tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till det första utlopps- eller förgreningsstället. Skyldigheten får omfatta tillträde till tillhörande faciliteter.

En skyldighet enligt första stycket får åläggas endast efter ansökan och om anläggande av ytterligare infrastruktur bedöms fysiskt ogenomförbart eller olönsamt. Skyldigheten får förenas med villkor för tillträdet samt med de villkor som behövs för att uppnå icke-diskriminering och insyn.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en skyldighet som innebär att flera operatörer kan tillhandahålla tjänster till slutanvändare i ett s.k. fastighetsnät. Den motsvarar i huvudsak 4 kap. 13 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 75 f. och 165 f.). Paragrafen genomför artikel 61.3 första stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.8.1.

Ett fastighetsnät utgör en flaskhalsresurs och paragrafen kan vid behov användas för att komma till rätta med konkurrensproblem som detta orsakar. Ett beslut enligt paragrafen ska syfta till att skapa effektiv och långsiktigt hållbar konkurrens och föregås av en proportionalitetsbedömning som också tar hänsyn till intresset av att bibehålla investeringsviljan, särskilt hos mindre operatörer.

Ordet tillträde avser enligt definitionen i artikel 2.27 i EU-direktivet när faciliteter eller tjänster görs tillgängliga för ett annat företag på fastställda villkor.

Det första utlopps- eller förgreningsstället ska bestämmas av regleringsmyndigheten. Berec har offentliggjort riktlinjer om kriterierna för en konsekvent tillämpning av artikel 61.3 (jfr artikel 61.3 femte stycket i EU-direktivet). Regeringen har möjlighet att i förordning ange att regleringsmyndigheten ska beakta riktlinjerna när paragrafen tillämpas.

Första stycket ändras språkligt på det sättet att ersättningen för tillträdet ska vara skälig. Någon ändring i sak är inte avsedd (jfr prop. 2002/03:110 s. 194 f.). Det innebär att ersättningen, liksom enligt LEK, bör täcka såväl direkta kostnader som ersättning för investeringsrisken och ingrepp i förfoganderätten. Det läggs vidare till att tillträdesskyldigheten, utöver ledningar inuti byggnader och fram till första utlopps- eller förgreningsstället, också kan omfatta tillhörande faciliteter. Det uttrycket definieras i 1 kap. 7 §.

Liksom enligt LEK kan en skyldighet avse att operatörer delar på befintliga ledningar. Den tillträdande operatören måste alltså inte nödvändigtvis få fysiskt tillträde till passiva ledningar (jfr prop. 2010/11:115 s. 80 f.). Ändringen från uttrycket gemensamt utnyttjande (se samma prop. s. 165) till tillträde är språklig och innebär inte någon ändring i sak.

I *andra stycket* läggs det till att regleringsmyndigheten får ställa upp närmare villkor som ska gälla för tillträdet, t.ex. tekniska och operativa villkor. Av villkoren kan också närmare framgå hur tillträdet till tillhörande faciliteter, t.ex. tjänster, ska lämnas och vad som ska gälla för detta. Bestämmelsen ger också myndigheten möjlighet att tillsammans med tillträdesskyldigheten ålägga skyldigheter om icke-diskriminering och insyn, jfr 12 och 13 §§.

29 § Om ett åläggande enligt 28 § inte bedöms tillräckligt för att åtgärda omfattande och varaktiga hinder mot anläggande av ytterligare infrastruktur och hindren motverkar effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna, får åläggandet avse även nätdelar bortom det första utlopps- eller förgreningsstället. Om det är motiverat av tekniska eller ekonomiska skäl, får åläggandet avse även aktivt och virtuellt tillträde.

Vid bedömningen av om en sådan skyldighet ska åläggas ska särskild hänsyn tas till om operatören i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor.

Första stycket får inte tillämpas om ett åläggande skulle äventyra den ekonomiska bärkraften vid anläggandet av små lokala nät.

Paragrafen gör det möjligt för regleringsmyndigheten att utvidga skyldigheten i fråga om tillträde till ett fastighetsnät till ytterligare nätdelar längre bort från slutanvändarna. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 61.3 andra och tredje styckena i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.8.1.

Med stöd av *första stycket* kan ett åläggande enligt 28 § också omfatta tillträde till ytterligare nätdelar bortom det första utlopps- eller förgreningsstället. För att ålägga en sådan skyldighet krävs det att regleringsmyndigheten vid en sammanvägd bedömning kommer fram till att ett åläggande om tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till det första utlopps- eller förgreningsstället inte är tillräckligt för att åtgärda konkurrensproblemet. Det krävs att ett åläggande enligt 28 § inte bedöms tillräckligt för att åtgärda omfattande och varaktiga hinder mot parallellt anläggande som ligger bakom en befintlig eller framväxande marknadssituation som i betydande omfattning begränsar konkurrensutfallet för slutanvändarna. Vid bedömningen ska myndigheten även beakta ålagda SMP-skyldigheter. Paragrafen är avsedd för det fall anläggande av ytterligare infrastruktur är fysiskt ogenomförbart eller olönsamt.

Regleringsmyndigheten får införa aktiva eller virtuella tillträdesskyldigheter, om det är berättigat av tekniska eller ekonomiska skäl. Om tillträde till passiv infrastruktur (dvs. fysiskt tillträde) inte bedöms vara tillräckligt effektivt för att åtgärda konkurrensproblemen, eller om sådant tillträde inte är praktiskt möjligt, får skyldigheten avse aktiva eller virtuella nätelement.

Tillträdespunkten bör placeras så att den tillträdande operatören når tillräckligt många slutanvändare för att etableringen ska vara ekonomiskt motiverad. Samtidigt bör regleringsmyndigheten enligt proportionalitetsprincipen, som allmänt gäller inom förvaltningsrätten (se avsnitt 7), eftersträva det tillträde som är minst ingripande för den operatör som åläggs skyldigheten. Berec har offentliggjort riktlinjer om kriterierna för en konsekvent tillämpning av artikel 61.3 i fråga om bl.a. fastställandet av tillträdespunkten. Regeringen har möjlighet att i förordning ange att regleringsmyndigheten ska beakta riktlinjerna.

Åläggandet av en utvidgad skyldighet förutsätter att hindren mot parallellt anläggande, ekonomiska såväl som fysiska, är svåra att överkomma och inte bara tillfälliga. Berecs riktlinjer ger vägledning för den bedömningen. Vidare behöver konkurrensproblemets omfattning bedömas. Det ska kunna konstateras att det saknas sådan konkurrens som långsiktigt ger de berörda slutkunderna största möjliga utbyte av elektroniska kommunikationstjänster. Konkurrensutfallet för slutanvändarna ska på grund av stora och inte tillfälliga hinder bedömas vara begränsat i betydande omfattning. Detta gäller oavsett vad en marknadsanalys har visat rörande konkurrensen på t.ex. en nationell slutkundsmarknad. Paragrafen kan alltså tillämpas även om regleringsmyndigheten i en marknadsanalys av en motsvarande produktmarknad slagit fast att det råder effektiv konkurrens i ett större geografiskt område. En sådan bedömning hindrar inte att det kan förekomma områden inom vilka det råder andra konkurrensförhållanden (se prop. 2010/11:115 s. 83).

Om det förväntade resultatet av en utvidgad skyldighet ligger närmare syftet med att införa en reglering än det väntade resultatet när enbart 28 § tillämpas, talar det för en utvidgning. Om slutkunderna inte kan välja mer än en tillhandahållare, är det sannolikt en indikation på ett utfall som inte

är konkurrensmässigt. En sammantagen bedömning av marknadssituationen måste dock göras. Det förhållandet att det finns flera tjänstetillhandahållare är inte heller nödvändigtvis ett tecken på att konkurrensutfallet för slutanvändarna är gott, eftersom konkurrensvillkor såsom pris, kvalitet och kapacitet kan styras av t.ex. en vertikalt integrerad nätägare på en annan nivå i den vertikala strukturen än slutkundsnivån. Kan slutanvändarna på grund av marknadssituationen bli föremål för överprissättning eller få ett sämre utbud av tjänster, innebär det i de flesta fall också en marknadssituation som i betydande omfattning begränsar konkurrensutfallet för slutanvändarna. En sådan situation uppstår mer sannolikt utanför större tätorter där utbyggnad av alternativ infrastruktur är förknippad med högre risk.

En utvidgad tillträdesskyldighet bör beslutas efter en sammanvägd bedömning av samtliga omständigheter. En oproportionerligt betungande skyldighet i förhållande till vad som står att vinna i fråga om konkurrens får inte åläggas. En skyldighet som medför stärkt ställning för en SMP-operatör och som därför får negativa konsekvenser för konkurrensen bör inte införas.

Regleringsmyndigheten ska vid bedömningen i förekommande fall beakta SMP-skyldigheter som har ålagts efter relevanta marknadsanalyser. Om en SMP-operatör har ålagts skyldigheter på en marknad som motsvarar eller överlappar det som omfattas av en ansökan enligt 28 §, talar det i de flesta fall mot att ytterligare skyldigheter är proportionella. Detta gäller i synnerhet i fråga om tillträde till nätdelar som redan omfattas av SMP-skyldigheter.

Av *andra stycket* framgår att regleringsmyndigheten vid bedömningen av om en utvidgad skyldighet ska åläggas ska lägga särskild vikt vid om operatören som en alternativ lösning för att nå slutanvändare erbjuder tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet. Nät med mycket hög kapacitet definieras i 1 kap. 7 §. Om det finns ett alternativt tillträde till slutkunderna genom ett optiskt fibernät eller ett nät med motsvarande nätprestanda, talar proportionalitetsprincipen mot att ålägga en utvidgad skyldighet. En förutsättning är att tillträdet är hållbart och liknande och att det tillhandahålls på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor för alla företag, jfr 30 §. Regleringsmyndighetens prövning i denna del bör utgå från tillträdessökandens behov och möjligheter att använda sig av den alternativa produkt som erbjuds utifrån syftet med ansökan om tillträde när det gäller att nå slutanvändare i ett givet område. Den omständigheten att det berörda nätet är offentligt finansierat kan dock vara ett skäl för att ändå ålägga en utvidgad skyldighet. Regleringsmyndigheten kan vid denna bedömning hämta ledning från vad som gäller enligt 30 §.

Små lokala projekt kan vara särskilt känsliga och skyldigheter som träffar sådana projekt bör därför åläggas med stor försiktighet. I *tredje stycket* finns ett uttryckligt förbud mot att ålägga en operatör eller nätägare en utvidgad skyldighet om den drabbar ett mindre lokalt utbyggnadsprojekt alltför hårt. Stycket avser anläggande av ett nytt nät. Den bedömning som ska göras är av ekonomisk natur. Med den ekonomiska bärkraften avses att skyldigheten inte får hota projektets överlevnad genom att äventyra intäkter eller göra det långsiktigt ohållbart. En utvidgad skyldighet får inte åläggas om den innebär att driften av ett sådant nät inte bär sig eller att en investering i nätet blir olönsam. Vägledning för bedöm-

ningen av vilket anläggande av nät som är nytt och vilka projekt som räknas som små finns i Berecs riktlinjer.

30 § En skyldighet enligt 29 § får inte åläggas ett rent grossistföretag om företaget i stället ger ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor. En sådan skyldighet får dock åläggas om det nät som skyldigheten avser är offentligt finansierat.

Paragrafen innebär ett förbud mot att under vissa förutsättningar ålägga ett rent grossistföretag en utvidgad skyldighet om tillträde till ett fastighetsnät. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 61.3 tredje stycket (punkten a) och fjärde stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.8.1.

Av *första meningen* följer att regleringsmyndigheten inte får ålägga ett s.k. rent grossistföretag en utvidgad skyldighet om tillträde till ytterligare nätdelar bortom det första utlopps- eller förgreningsstället om företaget i stället erbjuder ett hållbart och liknande tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet till alla företag på samma villkor. Uttrycken rent grossistföretag och nät med mycket hög kapacitet definieras i 1 kap. 7 §.

För att vara hållbart ska det alternativa tillträdet erbjudas under en tillräckligt lång tid för att tillträdande operatörer ska kunna planera sin verksamhet. Bedömningen av om den alternativa lösningen erbjuder ett liknande tillträde jämfört med det tillträde som ansökan omfattar ska göras utifrån den tillträdande operatörens perspektiv. Alternativet bör därför avse en nätsträcka som, i vart fall, når i huvudsak samma slutanvändare. Villkoren för tillträdet ska dessutom vara rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga.

Andra meningen är ett undantag från förbudet på det sättet att en utvidgad skyldighet om tillträde till ytterligare nätdelar bortom det första utlopps- eller förgreningsstället får åläggas även ett rent grossistföretag som erbjuder ett hållbart och liknande tillträde till ett optiskt fibernät, om det nät som tillträdesskyldigheten avser är offentligt finansierat. Regleringsmyndigheten behöver i det enskilda fallet kunna visa att nätet är finansierat med offentliga medel. Om så är fallet gäller inte förbudet mot att ålägga en utvidgad skyldighet och regleringsmyndigheten får göra en sammantagen lämplighetsbedömning av om det i enlighet med 29 § är motiverat att ålägga en utvidgad skyldighet.

Tillträde till fysisk infrastruktur för anläggande av bredbandsnät

31 § Den som äger eller på något annat sätt råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad ska uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggande av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska lämnas på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Skyldigheten gäller dock endast om anläggande av ytterligare infrastruktur bedöms fysiskt ogenomförbart eller olönsamt.

Skyldigheten gäller inte om tillträde på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor redan ges till ett i byggnaden befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet och det inte kan anses att slutanvändarna skulle bli gynnade av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Paragrafen föreskriver en allmän skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad för anläggning av ett bredbandsnät. Den motsvarar i sak 4 kap. 13 b § LEK (se prop. 2015/16: 73 s. 79 f. och 127 f.). Övervägandena finns i avsnitt 6.

Samlokalisering eller annat gemensamt utnyttjande

32 § Regleringsmyndigheten får, även i andra fall än som avses i 16 § första stycket 6 eller 28–30 §§, ålägga en operatör att mot skälig ersättning tillhandahålla en annan operatör, som ansöker om det, samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat, om det

1. är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering, eller
2. krävs för att skydda folkhälsa eller allmän säkerhet.

En sådan skyldighet får omfatta att operatören mot ersättning för uppkomna kostnader ska genomföra stagning eller påbyggnad av en mast för elektronisk kommunikation eller andra liknande åtgärder som krävs för att tillhandahållandet ska kunna ske. Skyldigheten får inte innebära att en befintlig mast ska bytas ut mot en ny.

Paragrafen gör det möjligt att ålägga en skyldighet om samlokalisering eller annat gemensamt utnyttjande i vissa fall. Den motsvarar i sak 4 kap. 14 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 181 f. och 381 f. och prop. 2005/06:191 s. 9 f. och 21 f.). Paragrafen genomför artikel 44.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.8.2.

Första stycket ändras på det sättet att ersättningen för att en operatör tillhandahåller samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande ska vara skälig. Någon ändring i sak är inte avsedd. I det enskilda fallet saknar sökanden ofta alternativ. Ledning för att bestämma ersättningens storlek får, liksom enligt LEK, hämtas från förhållanden där en fungerande marknad finns eller så får priset på en tänkt marknad uppskattas efter skälighet. Liksom enligt LEK krävs det att en annan operatör har ansökt om samlokalisering eller annat gemensamt utnyttjande för att regleringsmyndigheten ska kunna ålägga en operatör en sådan skyldighet.

Tillträde till infrastruktur för mobila tjänster

33 § Om det finns synnerliga skäl får regleringsmyndigheten ålägga en operatör som har rätt att använda radiosändare en skyldighet att mot skälig ersättning ge tillträde till infrastruktur som är nödvändig för tillhandahållandet av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Skyldigheten får avse tillträde även till aktiv infrastruktur.

Skyldigheten får åläggas endast om tillståndet att använda radiosändare, när tillståndet beviljades, förenades med ett förbehåll om att en sådan skyldighet kan komma att åläggas.

Paragrafen gör det möjligt att i undantagsfall ålägga en operatör som tillhandahåller ett mobiltelefonnät eller ett mobilt bredbandsnät att ge tillträde till infrastruktur som är nödvändig för tillhandahållandet av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 61.4 första och andra styckena i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.8.3.

Enligt *första stycket* kan tillträde ges till infrastruktur som har ett direkt samband med användning av radiofrekvenser. Det kan t.ex. röra sig om

tillträde för inplacering av antenner i master och torn som operatören äger eller råder över, där det redan finns utrustning som använder de radiofrekvenser som ett tillstånd att använda radiosändare gäller för.

Skyldigheten kan åläggas en operatör som har rätt att använda radiosändare. En operatör kan ha rättigheter enligt ett tillstånd i egenskap av tillståndshavare eller genom att operatören hyr tillståndet av tillståndshavaren (jfr 3 kap. 27 § första stycket och 28 § första stycket). Såväl tillståndshavaren som hyrestagaren kan alltså åläggas skyldigheten, förutsatt att regleringsmyndigheten när tillståndet beviljades förbehöll sig möjligheten att reglera en skyldighet om att lämna tillträde för användning av radiofrekvenserna (se om andra stycket nedan).

En skyldighet kan avse tillträde till passiv eller aktiv infrastruktur, se nedan. Det omfattar även en skyldighet att ingå tillträdesavtal om lokal roaming. Tillträdet ska lämnas mot skälig ersättning. Uttrycket är detsamma som i bl.a. 28 och 32 §§, se författningskommentarerna till de paragraferna. Uttrycket operatör definieras i 1 kap. 7 §.

Ett åläggande kräver att det finns synnerliga skäl. Paragrafen ska alltså tillämpas endast i undantagsfall och efter en noggrann proportionalitetsavvägning. Regleringsmyndigheten ska först ha uteslutit andra tänkbara åtgärder för att lösa problemet med slutanvändarnas bristfälliga tillgång till mobila nät.

För att kravet på synnerliga skäl ska anses uppfyllt ska slutanvändarnas geografiska täckning starkt begränsas till följd av att det saknas möjlighet att anlägga nödvändig infrastruktur. Skyldigheten ska vara direkt nödvändig för det lokala tillhandahållandet av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Det ska inte finnas någon hållbar och likvärdig alternativ lösning för att nå slutanvändare tillgänglig för alla företag på rättvisa och rimliga villkor. En skyldighet ska åläggas enbart i sådana områden där marknadsdriven utbyggnad av parallell infrastruktur är föremål för oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder och tillgången till tjänster eller nät därför är starkt begränsad eller saknas.

Omständigheterna kan skilja sig åt beroende på vad det är för situation med bristande mobiltäckning som behöver åtgärdas. Regleringsmyndigheten ska vid sin prövning beakta de omständigheter som anges i punkterna a–f i artikel 61.4 andra stycket i EU-direktivet. Där anges behovet av att maximera konnektiviteten i hela unionen längs viktiga transportvägar och i särskilda områden och möjligheten att avsevärt öka utbudet och höja tjänsternas kvalitet för slutanvändare. Vidare anges effektiv användning av radiospektrum, den tekniska genomförbarheten i fråga om tillträdet och därmed förbundna villkor och konkurrenssituationen på infrastrukturrespektive tjänstenivå. Slutligen anges också teknisk innovation och behovet av att understödja värdens incitament att anlägga infrastrukturen från början. Om det är sannolikt att investeringen inte skulle ha ägt rum om operatören redan från början hade ålagts tillträdesskyldigheter enligt paragrafen, talar det emot att sådana åläggs.

Ett åläggande förutsätter att regleringsmyndigheten har gjort en utförlig utredning och bedömning, som lett till slutsatsen att inga andra tänkbara åtgärder finns som effektivt kan lösa problemet med slutanvändares bristande mobiltäckning. Alla möjligheter att träffa frivilliga överenskommelser, t.ex. om inplacering i master på rättvisa och rimliga villkor, ska ha uttömts. Därutöver förutsätter paragrafen en noggrann proportionalitets-

avvägning. Det ska stå helt klart att nyttan för slutanvändarna överväger de nackdelar som ingripandet medför för operatören som åläggs skyldigheten. I enlighet med proportionalitetsprincipen, som allmänt gäller inom förvaltningsrätten (se avsnitt 7), ska i första hand en skyldighet att ge tillträde till passiv infrastruktur övervägas. I de fall tillträde till passiv infrastruktur inte räcker för att åtgärda situationen får skyldigheten avse tillträde till aktiv infrastruktur.

Om ett tillstånd att använda radiosändare har förenats med villkor om täckningskrav bör det från proportionalitetssynpunkt allmänt sett tala emot att operatören utöver krav som framgår av tillståndet också ska åläggas skyldigheter om tillträde till infrastruktur för användning av radiofrekvenser. Skyldigheten är främst aktuell för frekvensband som lämpar sig för yttäckning i glesbebyggda områden.

Enligt *andra stycket* krävs det att regleringsmyndigheten, när tillståndet att använda radiosändare beviljades, förenade tillståndet med ett förbehåll om att skyldigheten kan komma att åläggas. Ett sådant förbehåll regleras i 3 kap. 16 §.

Upphävande och ändring av beslut

34 § Regleringsmyndigheten ska upphäva eller ändra skyldigheter och villkor som har beslutats enligt detta kapitel när det är motiverat med hänsyn till syftet med beslutet.

Ett beslut om upphävande av skyldigheter som fattas efter en marknadsanalys enligt 5 § andra stycket får förenas med villkor för en övergångsperiod.

Tidpunkten för upphävande eller ändring av en skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parters intressen.

Paragrafen innebär att regleringsmyndigheten ska upphäva eller ändra skyldigheter och villkor som inte bedöms motiverade. Den motsvarar i huvudsak 8 kap. 6 § tredje stycket och 15 § LEK (prop. 2002/03:110 s. 274, 404 och 407). Den genomför punkten f i artikel 3.4 och artiklarna 67.3 och 68.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.9.

Första stycket återspeglar utgångspunkten att reglering genom skyldigheter endast ska ske i den utsträckning som det är nödvändigt för att säkerställa effektiv konkurrens och slutanvändarnas intressen. Ett beslut om skyldigheter ska vid behov ses över oberoende av om det görs någon marknadsanalys enligt 5 § andra stycket.

Regleringsmyndigheten ska löpande beakta följderna av ny marknadsutveckling som påverkar konkurrensdynamiken. Om marknadsutvecklingen inte är tillräckligt betydelsefull för att motivera en ny marknadsanalys, ska myndigheten utan dröjsmål bedöma om det är nödvändigt att se över ålagda skyldigheter och upphäva eller ändra tidigare beslut. Så kan vara fallet exempelvis på grund av nya kommersiella avtal, t.ex. om saminvesteringar, som påverkar konkurrensdynamiken. Om en uppsägning av ett betydelsefullt avtal sker på en avreglerad marknad, är det dock möjligt att en ny marknadsanalys behövs. På dynamiska marknader kan det också vara motiverat att göra marknadsanalyser oftare. Ytterligare ledning finns i skäl 181 i EU-direktivet.

Stycket avgränsas till skyldigheter och villkor som regleringsmyndigheten har beslutat med stöd av kapitlet. Därmed omfattas inte t.ex. 44 § av paragrafens tillämpningsområde.

Andra stycket är nytt. Om regleringsmyndigheten vid en marknadsanalys bedömer att det inte längre är motiverat att ålägga någon skyldigheter på en marknad, ska beslutade skyldigheter upphävas. Regleringsmyndigheten ska ge parter som berörs av ett sådant upphävande en lämplig övergångsperiod för att säkerställa en hållbar övergång till en avreglerad marknad. När en sådan övergångsperiod bestäms ska regleringsmyndigheten ta hänsyn till sådana befintliga tillträdesavtal, mellan den som tillhandahåller tillträdet och den som ansöker om tillträde, som har ingåtts baserat på de skyldigheter som myndigheten avser att upphäva. Sådana avtal kan t.ex. reglera ett avtalsrättsligt skydd för den som ansöker om tillträde under en bestämd tidsperiod.

Med hänsyn till befintliga tillträdesavtal finns det en möjlighet för myndigheten att ställa upp särskilda villkor under övergångsperioden. Vilka villkor som i så fall ska ställas upp och hur lång övergångsperioden ska vara får avgöras i det enskilda fallet efter en avvägning mellan behoven hos dem som drar nytta av skyldigheten, vilka valmöjligheter slutanvändarna har och kravet att en skyldighet inte ska gälla längre än nödvändigt.

Enligt 8 § är det också möjligt att ålägga nya skyldigheter om marknadsutvecklingen motiverar det.

Skadestånd

35 § Om en operatör som är ett företag med betydande inflytande på en marknad uppsåtligen eller av oaktsamhet vidtar en åtgärd som strider mot en skyldighet som har beslutats med stöd av 8 §, ska operatören ersätta den skada som uppkommer genom åtgärden. Detsamma gäller för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte vidtar en åtgärd som är nödvändig för att följa en sådan skyldighet.

Rätten till sådan ersättning faller bort om talan inte väcks inom tio år från det att skadan uppkom.

Paragrafen innebär att överträdelser av ett beslut enligt 8 § om att ålägga en SMP-operatör skyldigheter enligt 12−21 §§ är skadeståndssanktionerade. Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 13 a § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 37 f. och 45 f.). Övervägandena finns i avsnitt 6.

Samråd inför beslut

Samråd med berörda parter

36 § När regleringsmyndigheten avser att fatta ett beslut enligt 3 eller 4 §, 5 § andra stycket, 8 §, 22 § första stycket eller 28, 29, 32, 33 eller 34 § ska myndigheten upprätta ett förslag och ge berörda parter skälig tid att yttra sig över förslaget. Tiden ska uppgå till minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Detsamma ska gälla inför beslut om att fastställa en marknad enligt 5 § första stycket som avviker från de marknader som framgår av Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader.

Första stycket gäller inte när en tvist har hänskjutits till prövning enligt 11 kap. 14 §.

Paragrafen innehåller en skyldighet att samråda med berörda parter innan regleringsmyndigheten fattar beslut enligt kapitlet. Den genomför artikel 23.1 jämförd med artiklarna 44.1, 61.5, 64.3, 67.1, 67.5, 68.4 d och 68.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

Första stycket motsvarar delvis 8 kap. 8 § och 10 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 278 f. och 404 f. och prop. 2010/11:115 s. 83 f. och 192). Samtliga beslut som pekas ut genom hänvisningar till aktuella paragrafer ska föregås av ett obligatoriskt samråd med berörda parter. Samrådet ska pågå under den tid som behövs med hänsyn till frågans komplexitet. Tiden ska vara minst 30 dagar. Endast i undantagsfall får tidsfristen för att yttra sig bestämmas till en kortare tid.

Andra stycket motsvarar i sak 8 kap. 10 § andra stycket LEK (se prop. 2002/ 03:110 s. 405).

37 § Regleringsmyndigheten ska i ett ärende enligt 22 § ge berörda parter skälig tid att yttra sig över det erbjudna åtagandet. Tiden ska uppgå till minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Parterna behöver dock inte ges tillfälle att yttra sig om det är uppenbart att åtagandet inte uppfyller relevanta krav.

Paragrafen reglerar det s.k. marknadstestet som regleringsmyndigheten ska utföra inför bedömningen av om ett åtagande som erbjuds av en SMP-operatör ska vara bindande för operatören enligt ett beslut av myndigheten. Paragrafen saknar motsvarighet i LEK. Den genomför artikel 79.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

Marknadstestet syftar till att ge regleringsmyndigheten tillräckligt underlag för att göra en bedömning av det erbjudna åtagandet, särskilt i fråga om uppställda villkor. Kravet på att utföra ett marknadstest gäller dock inte om det är uppenbart att åtagandet inte uppfyller ett eller flera relevanta krav, dvs. villkor eller kriterier enligt lydelsen i EU-direktivet.

Marknadstestet innebär att regleringsmyndigheten ska samråda med berörda parter om det erbjudna åtagandet, inklusive en noggrann och detaljerad beskrivning av bl.a. de villkor som ska gälla, under den tid som behövs med tanke på frågans komplexitet. Tiden får endast i undantagsfall sättas kortare än 30 dagar. Tredje parter som påverkas direkt av det erbjudna åtagandet, såsom potentiella saminvesterare och tillträdessökande, ska ges tillfälle att yttra sig och föreslå ändringar.

Paragrafen omfattar både åtaganden om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät och andra åtaganden av en SMP-operatör om att följa villkor för tillträde eller andra villkor som har påverkan på konkurrenssituationen, se författningskommentaren till 22 §. Ett beslut i ett ärende som avser ett åtagande om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät enligt 22 § första stycket ska föregås av såväl ett marknadstest enligt denna paragraf som ett samråd enligt 36 §. Genom marknadstestet ges berörda parter möjlighet att lämna synpunkter på åtagandet, medan samrådet enligt 36 § innebär att synpunkter hämtas in på ett förslag till beslut.

Regeringen har möjlighet att i förordning meddela närmare bestämmelser om hur marknadstestet ska genomföras och vilka frågor som berörda parter bör yttra sig över.

Samråd inom Europeiska unionen

38 § Om ett beslut enligt 3, 4, 5 eller 8 §, 22 § första stycket eller 28, 29 eller 33 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska regleringsmyndigheten överlämna ett motiverat förslag till beslut till behöriga myndigheter i övriga stater, Berec och Europeiska kommissio-

nen. Det gäller även i fråga om ett beslut enligt 34 § om att upphäva eller ändra sådana beslut.

Kommissionen ska också underrättas om regleringsmyndigheten i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Paragrafen innehåller en samrådsskyldighet med Europeiska kommissionen, behöriga myndigheter i andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Berec. Den motsvarar i huvudsak 8 kap. 11 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 278 f. och 405 f. och prop. 2010/11:115 s. 66 f. och 193). Paragrafen genomför artikel 32.3 jämförd med artiklarna 61.5, 64.3, 67.1, 67.5, 68.4 d och 68.6, samt artikel 68.5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

Första stycket anpassas efter de beslut som regleringsmyndigheten kan fatta med stöd av kapitlet och som omfattas av samrådsförfarandet. Det innebär att ytterligare beslut om åläggande av vissa skyldigheter läggs till. Exempel på sådana beslut är beslut om att ålägga en tillhandahållare av en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst att göra tjänsten interoperabel med andra tjänster enligt 4 § och beslut om att ålägga en operatör att ge tillträde till infrastruktur som har samband med radiospektrumanvändning enligt 33 §. Även beslut som innebär att ålagda skyldigheter upphävs eller ändras omfattas av samrådsförfarandet.

Liksom enligt LEK omfattar samrådsskyldigheten beslut om identifiering av SMP-företag och åläggande av SMP-skyldigheter (5 § andra stycket och 8 §). Det innebär att även regleringsmyndighetens prövning av om ett SMP-företag uppfyller förutsättningarna för att definieras som ett rent grossistföretag och därmed undantas viss förhandsreglering, är underkastad samrådsförfarandet (se 11 §).

Det finns inget som hindrar att regleringsmyndigheten när som helst drar tillbaka ett förslag till beslut som har överlämnats för samråd. Regeringen har möjlighet att i förordning meddela närmare bestämmelser om samrådsförfarandet.

39 § Ett förslag till beslut efter en marknadsanalys enligt 5 § andra stycket som ska överlämnas för samråd enligt 38 § första stycket ska upprättas och överlämnas inom fem år från det senaste beslutet som rör marknaden i fråga eller inom den längre tid om högst ytterligare ett år som Europeiska kommissionen dessförinnan har godkänt.

Om en ny rekommendation som avses i 5 § tredje stycket 1 har antagits och rekommendationen rör en marknad som inte tidigare har analyserats, ska regleringsmyndigheten i stället upprätta och överlämna förslaget till beslut inom tre år från offentliggörandet av rekommendationen.

Om förslag till beslut inte kan överlämnas inom den tid som anges i första eller andra stycket och orsaken till detta är att marknadsanalysen enligt 5 § andra stycket inte har slutförts, ska regleringsmyndigheten begära bistånd med slutförandet från Berec. Förslaget ska då överlämnas inom sex månader.

Paragrafen behandlar tidsfrister för marknadsanalyser och bistånd med det arbetet i vissa fall. Den motsvarar i huvudsak 8 kap. 11 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 69 f. och 193 f.). Paragrafen genomför artikel 67.5 och 67.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

Tidsfristerna för marknadsanalyser i *första* och *andra styckena* ändras i enlighet med EU-direktivet. Det innebär att regleringsmyndigheten har fem år på sig, i stället för tre år, att fastställa den relevanta marknaden, genomföra en förnyad marknadsanalys, identifiera SMP-operatörer och ålägga skyldigheter. Liksom hittills gäller tidsfristen från det att det senaste beslutet om samma marknad har meddelats. I det fall Europeiska kommissionen antar en ny rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader som anger en ny marknad som bör analyseras är tidsfristen tre år i stället för två år.

Tredje stycket ändras på det sättet att ordet därefter i sista meningen tas bort. Regleringsmyndigheten ska överlämna förslaget inom sex månader från utgången av den tid som anges i paragrafens första eller andra stycke, dvs. tidsfristerna för genomförande av marknadsanalyser (jfr artikel 67.6 i EU-direktivet).

40 § Regleringsmyndigheten får meddela beslut i fall som avses i 38 § tidigast en månad efter det att förslaget till beslut har överlämnats.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska kommissionen inom den tiden har meddelat regleringsmyndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som ska fastställas enligt 5 § första stycket avviker från kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader, eller

2. avser identifiering av företag enligt 5 § andra stycket.

Ett beslut får inte meddelas om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett sådant förslag som avses där. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska regleringsmyndigheten inom sex månader från dagen för kommissionens beslut inleda ett samråd enligt 36 § om det nya förslaget.

Paragrafen innehåller tidsfrister för samrådet inom Europeiska unionen. Den hindrar även regleringsmyndigheten från att fatta beslut som fastställer en marknad som skiljer sig från Europeiska kommissionens rekommendation eller som avser identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad, i det fall kommissionen använder sin vetorätt. Paragrafen motsvarar i sak 8 kap. 12 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 278 f. och 406 och prop. 2010/11:115 s. 66 f. och 194). Den genomför artikel 32.3 (delvis), 32.4 och 32.7 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

41 § Om ett förslag till beslut enligt 3 eller 4 §, 8 § första stycket, 22 § första stycket eller 28, 29 eller 33 § har överlämnats för samråd enligt 38 § första stycket och Europeiska kommissionen har meddelat att den har invändningar mot de föreslagna åtgärderna, ska regleringsmyndigheten samverka med kommissionen och Berec i syfte att fastställa vilka åtgärder som är mest effektiva och lämpliga. Det gäller även i fråga om ett förslag till beslut enligt 34 § om att upphäva eller ändra sådana beslut.

I sådana fall får ett beslut meddelas tidigast fyra månader och senast fem månader efter utgången av den tid som anges i 40 § första stycket. Om det krävs för att ett förnyat samrådsförfarande enligt 36 och 38–40 §§ ska kunna genomföras, får beslut meddelas även därefter.

Ett beslut får inte meddelas om kommissionen inom fyra månader efter utgången av den tid som anges i 40 § första stycket beslutar att inte godta ett förslag till beslut enligt 22 § första stycket, 23 § eller 29 §. Om kommissionens invändningar

kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska regleringsmyndigheten inom sex månader från dagen för kommissionens beslut inleda ett samråd enligt 36 § om det nya förslaget.

Paragrafen behandlar förfarandet för en konsekvent tillämpning av korrigeringsåtgärder inom EU. Det innebär att regleringsmyndigheten ska samarbeta med Europiska kommissionen och Berec för att identifiera den effektivaste och lämpligaste åtgärden samt att kommissionen har viss vetorätt. Paragrafen motsvarar i huvudsak 8 kap. 12 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 67 f. och 194). Den genomför artikel 33.1, 33.2, 33.4, 33.5 c och 33.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

Första stycket anpassas efter de beslut om åläggande av skyldigheter som regleringsmyndigheten kan fatta med stöd av kapitlet och som omfattas av skyldigheten att samverka om korrigeringsåtgärder med kommissionen och Berec. Det innebär att ytterligare beslut om åläggande av vissa skyldigheter läggs till. Exempel på sådana beslut är beslut om att ålägga en tillhandahållare av en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst att göra tjänsten interoperabel med andra tjänster enligt 4 § och beslut om att ålägga en operatör att ge tillträde till infrastruktur som har samband med radiospektrumanvändning enligt 33 §. Även inför beslut som innebär att ålagda skyldigheter upphävs eller ändras ska regleringsmyndigheten först samverka med kommissionen och Berec.

Tredje stycket är nytt. Det innebär att om kommissionen fattar ett beslut som kräver att regleringsmyndigheten ska dra tillbaka ett förslag till åtgärd, ska myndigheten ändra eller dra tillbaka förslaget inom sex månader från kommissionens beslut. I det fallet gäller samma förfarande som enligt 40 § tredje stycket.

Kommissionen har vetorätt när det gäller åtgärder som omfattas av artikel 61.3 andra stycket och artikel 76.2. Vetorätten omfattar alltså en skyldighet att ge tillträde till nät närmast slutanvändare som avser nätdelar bortom det första utlopps- eller förgreningsstället (29 §) och ett bindande åtagande om saminvestering i anläggandet av ett nytt optiskt fibernät (22 § första stycket). Vetorätten gäller även i det fall regleringsmyndigheten enligt 23 § avser att ålägga ytterligare skyldigheter avseende de nätdelar som omfattas av ett sådant beslut om bindande åtagande. Vetorätten förutsätter att Berec instämmer i kommissionens invändningar mot de föreslagna åtgärderna.

42 § När det är fråga om gränsöverskridande marknader som har fastställts enligt beslut av Europeiska kommissionen ska regleringsmyndigheten samråda med behöriga myndigheter i berörda länder inför beslut enligt 5 § andra stycket och 8 §. Det gäller även inför beslut enligt 34 § om att upphäva eller ändra sådana beslut.

Paragrafen innebär att regleringsmyndigheten ska samråda med berörda utländska myndigheter i fråga om marknadsanalysen, identifiering av SMP-företag och att införa, ändra eller upphäva SMP-skyldigheter när det gäller sådana gränsöverskridande marknader som har fastställts i ett särskilt beslut av Europeiska kommissionen. Paragrafen motsvarar i sak 8 kap. 6 § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 275 och 404). Den genomför artikel 65.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

43 § Regleringsmyndigheten får meddela beslut utan att samråda enligt 36 eller 38 §, om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en fastställd marknad eller för att skydda användarnas intressen och åtgärden inte kan skjutas upp. Beslutet får gälla i högst sex månader. I ett sådant fall ska myndigheten utan dröjsmål underrätta behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Europeiska kommissionen och Berec om beslutet och skälen för detta. Vid förlängning av ett sådant beslut gäller samrådsskyldigheten i 36 och 38 §§.

Paragrafen gör det möjligt för regleringsmyndigheten att undantagsvis vidta en åtgärd omedelbart utan att ett förslag till beslut har varit föremål för samråd med berörda parter enligt 36 § eller samråd inom EU enligt 38–41 §§. Den motsvarar i sak 8 kap. 13 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 281 och 406 f. och prop. 2010/11:115 s. 194). Paragrafen genomför artikel 32.10 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.10.

Tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

44 § En myndighet ska på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, på begäran ge en operatör tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som myndigheten äger och som är tekniskt lämpliga för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät. Den som lämnar tillträde ska söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som operatören själv inte kan söka.

Skyldigheten att lämna tillträde gäller inte om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. byggnadens, anläggningens eller föremålets tekniska lämplighet för det avsedda ändamålet med tillträdet,
2. utrymmesbrist i eller på byggnaden, anläggningen eller föremålet,
3. personlig säkerhet eller folkhälsa,
4. risken för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. risken för att andra tjänster som byggnaden, anläggningen eller föremålet används för störs,
6. byggnadens, anläggningens eller föremålets kulturvärde, eller
7. andra liknande omständigheter.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa myndigheter ska vara undantagna från skyldigheten att lämna tillträde.

Paragrafen innebär en skyldighet för myndigheter att ge tillträde till byggnader, anläggningar och föremål för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 57.4 (delvis) i EU-direktivet. Den är utformad med 2 kap. 1 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät som förebild. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

Enligt *första stycket* är det myndigheter som träffas av skyldigheten att lämna tillträde. Med myndighet ska jämställas de som enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är upphandlande myndigheter, se 46 §. Förutom statliga och kommunala myndigheter omfattar skyldigheten därmed även t.ex. kommunala fastighetsbolag. Genom att byggnaden, anläggningen eller föremålet ska ägas av myndigheten kan skyldigheten inte rikta sig mot t.ex. en myndighet i dess egenskap av hyresgäst.

Tillträde kan ges till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpade för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Det kan enligt EU-direktivet utöver byggnader bl.a. röra sig om väg- och gatuutrustning såsom lyktstolpar, annonspelare och busshållplatser.

Trådlösa accesspunkter med kort räckvidd definieras i 1 kap. 7 §. Med stamnät avses nät som över längre avstånd binder samman noder eller stationer i olika delar av landet. Eftersom accesspunkterna är små och lätta, kan egendom av många olika slag i utom- och inomhusmiljö komma i fråga för tillträde.

Tillträde ska lämnas på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor. Detta gäller i förhållande till både den som har rätt att få tillträde och den som har skyldighet att lämna tillträde. Det ska alltså göras en avvägning mellan parternas intressen. Ett centralt villkor är ersättningen för tillträdet. Även andra villkor kan dock behövas, beroende på vad som är lämpligt i det enskilda fallet. Det kan vara fråga om villkor hänförliga till hänsyn som också kan vara grund för att inte medge begäran eller villkor som följer av att den som lämnar tillträde måste följa andra lagar och förordningar. Den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet kan behöva uppställa villkor utifrån krav på säkerhetsskyddsanalyser eller säkerhetsskyddsåtgärder, bl.a. när det gäller informationssäkerhet. Även andra typer av villkor avseende skyddsåtgärder för nät- och driftssäkerhet bör kunna förekomma. Det kan också röra sig om att installationen behöver anpassas efter byggnadens förutsättningar med hänsyn till de skyddsregler som finns för värdefulla byggnader.

Den som lämnar tillträde ska söka sådana tillstånd som kan behövas för tillträdet, om inte operatören själv kan söka tillståndet. Det kan t.ex. krävas tillstånd enligt kulturmiljölagen (1988:950) för åtgärden. Inget hindrar dock att den som begär tillträde i praktiken sköter allt arbete med en ansökan även om den formella sökanden behöver vara t.ex. en myndighet.

Enligt *andra stycket* gäller inte skyldigheten om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till ett antal grunder. Den som är skyldig att lämna tillträde ska så långt möjligt ställa upp villkor som möjliggör tillträde även om det finns omständigheter som talar emot ett sådant. Om den som lämnar tillträde t.ex. har ett behov av att skydda säkerhetskänslig verksamhet och detta kan tillgodoses genom krav på att installation genomförs av verksamhetsutövarens egen personal för operatörens räkning ska begäran medges. I vissa fall kan den som lämnar tillträde behöva ställa krav på att installationen anpassas efter byggnadens förutsättningar med hänsyn till de skyddsregler som finns för värdefulla byggnader. Om tillträdet trots anpassade villkor inte är rimligt enligt de angivna punkterna behöver begäran inte medges.

Tillträde kan med stöd av *punkten 2* bedömas inte vara rimligt med hänsyn till att det är brist på utrymme. Det kan t.ex. röra sig om att befintliga tekniska utrymmen och anläggningar för kyla och elkraft är anpassade för befintliga verksamheter. Det finns inget krav på att den som lämnar tillträde ska uppföra ny infrastruktur för att möjliggöra tillträdet.

Med stöd av *punkten 4* kan hänsyn till risken för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt medföra att en begäran om tillträde inte är rimlig. Det kan t.ex. röra sig om situationer där tillträde till infrastruktur för externa aktörer kan innebära att viktiga uppgifter röjs,

vilket i sin tur kan få betydande konsekvenser för förmågan att hantera kriser eller motstå ett väpnat angrepp. Förutsättningarna för tillträde kan vara begränsade med anledning av att den aktuella fastigheten, anläggningen eller byggnaden utgör ett skyddsobjekt, vilket typiskt sett innebär tillträdesförbud för dem som är obehöriga enligt skyddslagen (2010:305). Förutsättningarna för tillträde kan även vara begränsade med anledning av att det vid myndigheten bedrivs verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet och därmed omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Genom *punkten 5* kan hänsyn exempelvis tas till om accesspunkternas elektromagnetiska strålning kan störa medicinteknisk utrustning.

Med stöd av *punkten 6* kan hänsyn tas till byggnadens, anläggningens eller föremålets kulturvärde. Det kan t.ex. röra sig om sådana historiskt eller arkitektoniskt skyddsvärda byggnader och bebyggelseområden som omfattas av kulturmiljölagen (1988:950) eller förvanskningsförbudet i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen (2010:900). Som med övriga hänsyn ska ett tillträde så långt som möjligt anpassas genom villkor som är påkallade av bl.a. byggnadens skyddsvärde. Enligt förordning (EU) 2020/1070 ska trådlösa accesspunkter med kort räckvidd i regel vara integrerade i sin stödstruktur och osynliga för allmänheten eller annars ha visuell enhetlighet med stödstrukturen (se artikel 3 och punkt 4 i bilaga A).

Punkten 7 tydliggör att listan inte är uttömmande utan att det kan finnas situationer där andra hänsyn gör att tillträdet inte är rimligt. Sådana omständigheter kan t.ex. vara att verksamheten är känslig från säkerhetssynpunkt utan att vara sådan som avses i punkten 4 eller att byggnaden, anläggningen eller föremålet har värden utöver de som avses i punkten 6 som måste beaktas. En bedömning av om en begäran om tillträde är rimlig måste göras med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

De enskilda punkterna är i övrigt avsedda att tillämpas på samma sätt som i 2 kap. 1 § utbyggnadslagen. (prop. 2015/16:73 s. 39 f.).

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen att undanta vissa myndigheter från skyldigheten att lämna tillträde. Inget hindrar dock att sådana organ ändå lämnar tillträde på frivillig väg.

45 § En begäran om tillträde enligt 44 § ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse och en tidsplan för de åtgärder som begäran avser.

Den myndighet som har tagit emot en begäran om tillträde ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran skriftligen ge operatören besked om huruvida begäran medges eller inte. Beskedet ska innehålla villkoren för tillträdet eller skälen för att begäran inte medges.

Paragrafen reglerar förfarandet när tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd aktualiseras. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 57.4 (delvis) i EU-direktivet. Den är utformad med 2 kap. 2 och 3 §§ lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät som förebild. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

I *första stycket* anges kraven på den som begär tillträde. Kravet på skriftlighet kan uppfyllas t.ex. med e-post. Den som begär tillträde ska i begäran redogöra för sina planer att installera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. Redogörelsen ska innefatta det som är relevant för mottagarens bedömning av om det föreligger en skyldighet att lämna tillträde enligt

44 §. I detta ligger att tydligt ange vilken infrastruktur som begäran avser och på vilket sätt tillträde begärs. I begäran ska även en tidsplan för de relevanta åtgärderna anges. För statliga, regionala och kommunala myndigheter kompletterar stycket kraven i 19 § förvaltningslagen (2017:900).

Enligt *andra stycket* ska en begäran besvaras inom två månader. Skriftlighetskravet kan uppfyllas t.ex. med e-post. Om begäran medges ska svaret innehålla villkoren för tillträdet. Om begäran inte medges ska skälen för detta anges. Den som begär tillträde bör begära mottagningsbevis eller på annat sätt försäkra sig om att begäran har tagits emot. Ett besked enligt paragrafen är ett partsbesked som inte går att överklaga enligt 15 kap. 1 §. I stället finns det enligt 11 kap. 14 § en möjlighet att begära tvistlösning om parterna inte når en överenskommelse om tillträde.

Med myndighet ska jämställas de som enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är upphandlande myndigheter, se 46 §.

46 § Vid tillämpningen av 44 och 45 §§ ska med myndighet jämställas den som enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är upphandlande myndighet.

Paragrafen reglerar vad som avses med myndighet i 44 och 45 §§. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 57.4 (delvis) i EU-direktivet. Paragrafen utformas och placeras enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

Paragrafen innebär att skyldigheterna enligt 44 och 45 §§ att lämna tillträde utöver statliga myndigheter, kommuner och regioner även träffar deras bolag och andra av dem kontrollerade aktörer, se 1 kap. 18 och 22 §§ lagen om offentlig upphandling. Det innebär att även byggnader som tillhör t.ex. ett kommunalt fastighetsbolag kan omfattas av skyldigheten enligt 44 §.

6 kap. Samhällsomfattande tjänster

1 § Om det behövs för att tillgång till samhällsomfattande tjänster till ett överkomligt pris ska kunna säkerställas, får regleringsmyndigheten besluta om en skyldighet för den som bedöms lämplig för det att tillhandahålla sådana tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till tjänsterna.

Med en samhällsomfattande tjänst avses en adekvat internetanslutningstjänst eller en talkommunikationstjänst i en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller i ett fast verksamhetsställe.

Regleringsmyndigheten får utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela eller en del av landet. En skyldighet får inte vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

Paragrafen gör det möjligt att införa skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster till slutanvändare som inte kan få tillgång till tjänsterna under normala kommersiella villkor. Den motsvarar delvis 5 kap. 1 § första stycket 1 och 2 LEK (se prop. 2002/03:110 s. 205 f. och 382 f. och prop. 2010/11:115 s. 167). Paragrafen genomför artiklarna 84.1, 86.1, 86.3 och 90.1 i EU-direktivet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Om det behövs för att tillgång till samhällsomfattande tjänster till ett överkomligt pris ska kunna säkerställas, får regleringsmyndigheten enligt

första stycket besluta om en skyldighet för den som bedöms lämplig för det att tillhandahålla sådana tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till tjänsterna. Det finns inte någon generell skyldighet för vissa tillhandahållare att svara för utbudet. Tvärtom bygger regleringen på att marknaden ska tillhandahålla tjänsterna utan ingripande från myndigheten. Först om så inte sker får regleringsmyndigheten ålägga ett eller flera företag att tillhandahålla tjänsterna. Skyldigheten kan utformas på olika sätt beroende på det resultat som regleringsmyndigheten avser att uppnå med beslutet och det utsedda företagets förutsättningar.

Tillhandahållandet ska ske till ett överkomligt pris. Detta uttryck har samma innebörd som i 5 kap. 1 § första stycket LEK, se prop. 2002/03:110 s. 214 f. En förutsättning för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster är också att begäran om tillgång till tjänsterna är rimlig i det enskilda fallet.

I *andra stycket* definieras vad som avses med en samhällsomfattande tjänst. En sådan tjänst omfattar en adekvat internetanslutningstjänst (definieras i 2 §) eller en talkommunikationstjänst (definieras i 1 kap. 7 §). Skyldigheten är, liksom enligt LEK, begränsad till tillhandahållande till slutanvändarens primära nätanslutningspunkt.

Av *tredje stycket*, som är nytt, framgår att en skyldighet kan avse tillgång till tjänsterna i hela eller en del av landet. Det förtydligas därmed att skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan åläggas olika företag i olika delar av landet. I stycket finns vidare en begränsning av möjligheten att ålägga ett företag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på det sättet att den ekonomiska bördan inte får bli oskälig för företaget. För att säkerställa detta måste omfattningen av skyldigheten närmare anges i regleringsmyndighetens beslut. På så sätt förtydligas vad som är en rimlig begäran om tillgång till tjänsterna.

2 § En internetanslutningstjänst ska, för att vara adekvat enligt 1 §, ha kapacitet att leverera en sådan lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet.

Paragrafen definierar vad en internetanslutningstjänst ska uppfylla för att vara adekvat enligt 1 §. Den genomför artikel 84.3 och bilaga 5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Första stycket motsvarar delvis 5 kap. 2 § andra stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 208 f. och 384). Uttrycket funktionell tillgång till internet avser det minimiutbud av tjänster som en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja enligt bilaga 5 i EU-direktivet. Sådana tjänster är e-post, sökmotorer för informationssökning, grundläggande nätbaserade verktyg för utbildning och fortbildning, nätbaserade tidningar eller nyheter, arbetssökande, yrkesmässigt arbete i nätverk, internetbank, användning av e-tjänster som erbjuds av offentlig sektor, sociala medier och snabbmeddelanden samt samtal och videosamtal av standardkvalitet.

Efter synpunkter från *Lagrådet* har hittillsvarande 5 kap. 2 § tredje stycket, som innehållit ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om lägsta datahastighet, ingen motsvarighet i förevarande paragraf. Regeringen kan meddela närmare föreskrifter om sådan datahastighet med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

3 § En tjänst enligt 1 § får inte tillhandahållas på villkor som innebär att slutanvändaren tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten.

Paragrafen innebär ett förbud mot villkor som innebär att slutanvändaren är skyldig att betala för bl.a. tjänster som inte är nödvändiga för den samhällsomfattande tjänst som tillhandahålls. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 384). Paragrafen genomför artikel 88.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Paragrafen ändras som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet.

4 § Den som enligt 1 § har utsetts att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst och som avser att avhända sig en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet, ska i god tid före avhändandet underrätta regleringsmyndigheten om sin avsikt.

Paragrafen innehåller en underrättelseskyldighet för tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. Den motsvarar i sak 5 kap. 6 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 123 och 168 f.). Paragrafen genomför artikel 86.5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Uttrycket accessnät har samma betydelse som enligt artikel 2.30 i EU-direktivet, dvs. den fysiska väg som används av signaler för elektronisk kommunikation och som förbinder nätanslutningspunkten med en korskoppling eller likvärdig facilitet i det fasta allmänna elektroniska kommunikationsnätet.

7 kap. Tjänster till slutanvändare

Information innan ett avtal ingås

1 § Innan ett avtal ingås med en konsument ska den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst på ett klart och begripligt sätt lämna information om avtalet och avgiftsfritt tillhandahålla en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas så snart som möjligt därefter. Tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att avtalet gäller först när konsumenten har tagit emot sammanfattningen och bekräftat sin vilja att ingå avtalet.

Bestämmelser om information som en näringsidkare ska ge en konsument innan ett avtal ingås finns också i 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om informationskravet i första stycket.

Paragrafen innehåller en skyldighet för tillhandahållare att ge konsumenter viss information innan ett avtal ingås. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 102.1 (delvis), 102.3 och bilaga 8 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

Första stycket innehåller en skyldighet för tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att ge en konsument information innan ett avtal ingås. Enligt 2 § gäller inte skyldigheten för tillhandahållare av överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Skyldigheten omfattar dels att lämna information om

avtalet, dels att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet. Skyldigheten gäller även distansavtal.

Ordet konsument har samma innebörd som i definitionen i artikel 2.15 i EU-direktivet. Med konsument avses därmed varje fysisk person som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för ändamål som ligger utanför dennes näringsverksamhet affärsverksamhet, hantverk eller yrke.

Den information som enligt stycket ska lämnas innan ett avtal ingås följer av de sektorsspecifika informationskraven i bilaga 8 till EU-direktivet. Med stöd av tredje stycket kan föreskrifter meddelas som motsvarar de sektorsspecifika informationskraven i bilagan.

Skyldigheten att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet preciseras närmare genom kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/2243 av den 17 december 2019 om fastställande av en mall för avtalssammanfattning som ska användas av tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972. Enligt artikel 1 i den förordningen ska tillhandahållare använda den mall för avtalssammanfattningen som finns i del A i bilagan till förordningen, i enlighet med de anvisningar som fastställs i del B i bilagan.

De kvalitetskrav som ställs på informationen om avtalet är att den ska ges på ett klart och begripligt sätt. Sammanfattningen av avtalet ska tillhandahållas avgiftsfritt och vara kortfattad och lättläst. Slutligen finns en bestämmelse för det fall sammanfattningen på grund av tekniska skäl inte kan tillhandahållas innan avtalet ingås. Sammanfattningen ska då lämnas så snart som möjligt efter det att avtalet har ingåtts.

Vad som krävs för att konsumenten ska anses ha bekräftat sin vilja att ingå avtalet får bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och blir i sista hand en fråga för rättstillämpningen att avgöra.

Om en tillhandahållare underlåter att uppfylla informationskraven liksom att tillämpa villkoret om avtalets ikraftträdande har tillsynsmyndigheten möjlighet att ingripa enligt 11 kap. Ett sådant ingripande får dock inga rättsföljder för den enskilde. Ingripandet medför inte att avtalet mellan tillhandahållaren och konsumenten blir ogiltigt. Det får inte heller till följd att den ena parten kan rikta skadeståndskrav eller andra krav mot den andra.

Vid en överträdelse av skyldigheten att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Andra stycket innehåller en upplysningsbestämmelse om allmänna konsumentskyddsbestämmelser om informationskrav som gäller innan en näringsidkare ingår ett avtal med en konsument. Den information som ska lämnas innan ett avtal ingås följer av de allmänna informationskraven som regleras i 2 kap. 2 § lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen. Dessa bestämmelser gäller vid sidan av den sektorsspecifika regleringen i detta kapitel.

Tredje stycket gör det möjligt att meddela ytterligare föreskrifter om informationskravet i första stycket. Informationskravet omfattar både information om avtalet och sammanfattningen av avtalet. Som framgår ovan finns redan närmare reglering om avtalssammanfattningen i kommissionens genomförandeförordning. Med stöd av bemyndigandet får före-

skrifter meddelas som motsvarar de sektorsspecifika informationskraven i bilaga 8 till EU-direktivet. Kraven, som skiljer sig åt för de olika tjänsterna, omfattar t.ex. information om minimitjänstekvalitet och ytterligare information om priset, löptid och villkor för förlängning och uppsägning av avtalet. Föreskrifter får också meddelas som motsvarar de ytterligare kraven i artikel 102.1 andra och tredje styckena i EU-direktivet om på vilket sätt som informationen ska lämnas och om en skyldighet att uppmärksamma konsumenten på det nedladdningsbara dokumentet för det fall informationen inte lämnas på ett varaktigt medium. De sektorsspecifika formkraven enligt EU-direktivet som anger hur informationen ska lämnas gäller för hela avtalet, dvs. även i fråga om den information som ska ges till konsumenten enligt de paragrafer som anges i andra stycket.

Artikel 102 i EU-direktivet är en av de artiklar som omfattas av direktivets fullharmoniserade område (se artikel 101). Principen om fullharmonisering innebär att medlemsstaterna inte får införa bestämmelser som avviker från direktivet, vare sig strängare eller mindre stränga, för att säkerställa en annan skyddsnivå än den som framgår av direktivet. När fullharmoniserade bestämmelser genomförs på lägre föreskriftsnivå än lag är det upp till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela de föreskrifter som behövs för att uppfylla kravet på fullharmonisering. Ett normgivningsbemyndigande inom det fullharmoniserade området innebär inte något mer än att de föreskrifter som meddelas måste motsvara direktivbestämmelserna. Detta gäller alla normgivningsbemyndiganden i kapitlet. Principen om fullharmonisering hindrar dock inte att direktivet fylls ut med det som behövs för att bestämmelserna ska kunna tillämpas i praktiken. Sådan reglering får dock inte innebära att innehållet i direktivet ändras eller att den skyddsnivå som direktivet ställer upp frångås.

Av 3 § följer att föreskrifter om informationskravet också får meddelas i förhållande till slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte.

2 § Bestämmelserna i 1 § gäller inte överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Paragrafen innehåller ett undantag från 1 §. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför delvis artikel 102.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

Paragrafen innebär att tillhandahållare av överföringstjänster för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster inte omfattas av skyldigheten i 1 §.

3 § Bestämmelserna i 1 § i detta kapitel, i 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486) ska tillämpas även när avtal ingås med slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om inte slutanvändaren uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Paragrafen innebär att de kategorier av slutanvändare som ska skyddas av bestämmelserna om information innan ett avtal ingås utvidgas till att även omfatta andra slutanvändare än konsumenter. Den saknar motsvarighet i

LEK. Paragrafen genomför artikel 102.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

Paragrafen innebär att 1 § som utgångspunkt ska tillämpas även när avtal ingås med mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Det innebär att de sektorsspecifika kraven på information som ska lämnas innan ett avtal ingås även gäller till förmån för den vidare slutanvändarkretsen och inte enbart för konsumenter. De föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet i 1 § tredje stycket kommer därmed även att skydda dessa slutanvändare. Om slutanvändaren uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås är 1 § dock inte tillämplig.

Bestämmelserna i 2 kap. 2 § lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen gäller för avtal som ingås mellan en näringsidkare och en konsument. Bestämmelserna är en del av den allmänna konsumentskyddslagstiftningen som också träffar avtal om elektroniska kommunikationstjänster. Paragrafen innebär att dessa bestämmelser som utgångspunkt ska tillämpas även när näringsidkare ingår avtal med mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte inom ramen för lagens tillämpningsområde. Om en sådan slutanvändare uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås är bestämmelserna dock inte tillämpliga. De nämnda paragraferna om information innan ett avtal ingås är alltså som huvudregel direkt tillämpliga i fråga om avtal som ingås med sådana slutanvändare. Tillämpningen av paragraferna omfattas i och med detta av tillsynen enligt 11 kap.

Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 7 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

4 § En tillhandahållare som avses i 1 § ska se till att informationen och sammanfattningen är en del av avtalet, om parterna inte uttryckligen har kommit överens om något annat.

Paragrafen innebär en skyldighet att säkerställa att informationen om avtalet och avtalssammanfattningen, som en tillhandahållare ska lämna innan ett avtal ingås, blir avtalsinnehåll. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 102.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

Som utgångspunkt ska den information som lämnas innan ett avtal ingås, liksom avtalssammanfattningen, utgöra en integrerad del av det slutliga avtalet. Tillhandahållaren är skyldig att se till att avtalet innehåller sådan information. Skyldigheten gäller inte om parterna uttryckligen har enats om något annat. Kravet på en uttrycklig överenskommelse innebär att frågan ska ha uppmärksammats särskilt och att det ska ha gjorts ett aktivt ställningstagande.

Insyn och offentliggörande av information

5 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst ska offentliggöra tydlig, heltäckande och aktuell information om tjänsten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan information.

Paragrafen innehåller en skyldighet för tillhandahållare att offentliggöra information om tjänsterna. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 17 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 235 f. och 388 och prop. 2010/11:115 s. 98 f. och 179). Paragrafen genomför artikel 103.1 och bilaga 9 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster. Offentliggörandet innebär att informationen ska göras tillgänglig för slutanvändarna, även de som inte har tecknat avtal med tillhandahållaren. Till skillnad från LEK specificeras inte den information som ska offentliggöras i stycket. Kvalitetskravet på informationen ändras till att informationen ska vara tydlig, heltäckande och aktuell. Det innebär att informationen måste lämnas i tillräcklig omfattning och vara enkel att överblicka.

Andra stycket ändras från att ha innehållit en upplysning om verkställighetsföreskrifter till att bli ett normgivningsbemyndigande. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas som motsvarar kraven i bilaga 9 i EU-direktivet om vilken information som ska offentliggöras. I bilagan specificeras den information som tillhandahållare ska offentliggöra för att alla slutanvändare ska kunna göra välinformerade val. Informationen omfattar t.ex. företagets kontaktuppgifter, en beskrivning av de tjänster som erbjuds, taxor, villkor för standardavtal och tvistlösningsförfaranden. Närmare bestämmelser som motsvarar de ytterligare krav som direktivet ställer på formerna för informationslämnandet kan också meddelas med stöd av bemyndigandet.

6 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst att offentliggöra uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell information om tjänstens kvalitet och om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Informationen om tjänstens kvalitet ska offentliggöras i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över nätet.

Regleringsmyndigheten får också ålägga den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst att informera konsumenter om i vilken utsträckning som kvaliteten på tjänsten är beroende av externa faktorer.

Paragrafen gör det möjligt att kräva att tillhandahållare offentliggör information om tjänsternas kvalitet och om vidtagna åtgärder för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Den genomför artikel 104.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

Första stycket motsvarar i huvudsak 5 kap. 18 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 236 f. och 389 och prop. 2010/11:115 s. 98 f. och 180). Ändringarna innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster. Liksom hittills innebär offentliggörandet att informationen ska göras tillgänglig för slutanvändarna i syfte att de genom bl.a. jämförelser med andra tillhandahållares tjänster ska kunna göra välinformerade val. Möjligheten att kräva att en tillhandahållare offentliggör information om tjänsternas kvalitet begränsas och gäller i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över nätet. Både direkt kontroll och kontroll genom ett tjänstenivåavtal omfattas.

Kvalitetskravet på informationen ändras till att informationen ska vara uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell.

Andra stycket är nytt. Det införs en möjlighet för regleringsmyndigheten att ålägga vissa tillhandahållare att informera konsumenter om i vilken utsträckning som kvaliteten på tjänsterna är beroende av externa faktorer. Stycket omfattar endast tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster och gäller endast i förhållande till konsumenter. Det är konsumentkollektivet, dvs. konsumenterna i allmänhet, som tillhandahållaren ska informera. Med externa faktorer avses t.ex. kontroll av överföringen av signaler och internetuppkopplingens kvalitet.

Undantag för vissa mikroföretag

7 § Bestämmelserna i 1–6 §§ gäller inte för en tillhandahållare som är ett mikroföretag om företaget tillhandahåller endast nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Tillhandahållaren ska, innan ett avtal ingås, informera slutanvändaren om detta.

Paragrafen innebär att vissa mikroföretag, i egenskap av tillhandahållare, undantas från föregående paragrafer i kapitlet. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 98 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.3.

Paragrafen undantar vissa tillhandahållare från de skyldigheter som regleras i angivna paragrafer samt får åläggas enligt 6 §. Mikroföretag som uteslutande tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas inte av paragraferna. Om ett mikroföretag tillhandahåller även andra elektroniska kommunikationstjänster, gäller inte undantaget. Motsvarande undantag finns i 30 och 37 §§. Mikroföretag definieras i 1 kap. 7 §.

Undantaget träffar tillhandahållare. I kapitlet används mikroföretag också som en kategori av slutanvändare som skyddas av regleringen, se 3, 10, 11 och 28 §§. Vilka slutanvändare som regleringen gäller till förmån för följer av de enskilda paragraferna. Detsamma gäller vilka elektroniska kommunikationstjänster som omfattas av respektive paragraf.

Mikroföretag som omfattas av undantaget är skyldiga att, innan ett avtal ingås, informera slutanvändaren om att tillhandahållaren är undantagen från det slutanvändarskydd som paragraferna innebär.

Bindningstid

8 § Ett avtal mellan en konsument och den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får inte ha en längre bindningstid än 24 månader. Detta gäller dock inte när det är fråga om nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Paragrafen anger en maximal bindningstid för konsumentavtal. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 15 a § första stycket andra meningen LEK (se prop. 2010/11:115 s. 96 f. och 178). Paragrafen genomför artikel 105.1 första stycket (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.1.

I förhållande till lydelsen i LEK tas i *första meningen* ordet inledande bort framför bindningstid. Ändringen förtydligar att det är den totala bind-

ningstiden som avses. Det innebär att ett avtal med 24 månaders bindningstid inte kan förlängas med ytterligare bindningstid. Däremot finns det inget som hindrar att ett avtal med kortare bindningstid än 24 månader förlängs med ytterligare bindningstid så länge den maximala bindningstiden inte överskrids. När det gäller avtal med bindningstid som förlängs automatiskt finns det särskild reglering i 14 § som hindrar en automatisk avtalsförlängning med ytterligare bindningstid.

Genom den nya *andra meningen* snävas paragrafens tillämpningsområde in. Paragrafen omfattar inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Därmed träffar kravet på maximal bindningstid i första hand internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Kravet på maximal bindningstid gäller enligt paragrafen till förmån för konsumenter. Enligt 10 § skyddas även ytterligare kategorier av slutanvändare. Det innebär att kretsen av slutanvändare som kan få skydd av paragrafen snävas in i förhållande till LEK. Kravet på maximal bindningstid gäller inte längre i förhållande till alla slutanvändare.

Vid en överträdelse av paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

9 § Bestämmelserna i 8 § hindrar inte att en konsument binds under längre tid än 24 månader om det är fråga om ett avtal som gäller avbetalning avseende anläggande av en fysisk anslutning till ett elektroniskt kommunikationsnät. Ett sådant avtal får inte omfatta terminalutrustning och inte heller innehålla villkor som strider mot 12–17 §§.

Paragrafen innebär att kravet på maximal bindningstid inte gäller för ett avbetalningskontrakt om anläggande av en fysisk anslutning till ett elektroniskt kommunikationsnät. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 105.1 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.1.

Paragrafen reglerar ett undantag från bestämmelserna om bindningstid i 8 §. Undantaget innebär att avtalstiden för ett avbetalningskontrakt enligt vilket konsumenten gör avbetalningar av skulden för t.ex. anläggande av fiber inte begränsas i fråga om bindningstid. Ett sådant avtal kan ha en längre bindningstid än 24 månader. Undantaget omfattar endast sådana avtal där avbetalningarna avser själva anläggandet av den fysiska anslutningen. En längre återbetalningsperiod är ofta fördelaktig för konsumenten i sådana fall, eftersom det ofta rör sig om en större investering.

Ett avbetalningskontrakt om anläggande av en fysisk anslutning som ingås med en konsument får inte omfatta terminalutrustning, t.ex. en router eller ett modem. Avtalet får inte heller innehålla villkor som strider mot angivna paragrafer. Det innebär att tillhandahållaren genom avbetalningskontraktet i fråga inte får hindra konsumenten från att utöva sina rättigheter i fråga om ändring av avtal, maximal uppsägningstid, operatörslåst terminalutrustning, kompensation till tillhandahållaren vid uppsägning av avtalet i förtid och påföljder vid fel. Regleringen tar främst sikte på att konsumenter inte ska hindras från att byta tillhandahållare och syftar till att undvika inlåsningseffekter. Enligt 10 § skyddas, förutom konsumenter, även ytterligare kategorier av slutanvändare av paragrafen.

10 § Bestämmelserna i 8 och 9 §§ ska gälla även i fråga om avtal som ingås med slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om inte slutanvändaren uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Paragrafen innebär att även andra kategorier av slutanvändare än enbart konsumenter skyddas av angivna bestämmelser. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 105.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.1.

Paragrafen utvidgar den krets av slutanvändare som omfattas av slutanvändarskyddet. Kravet på maximal bindningstid samt kraven på ett avbetalningskontrakt om anläggande av en fysisk anslutning till ett elektroniskt kommunikationsnät ska som utgångspunkt också gälla för avtal som ingås med mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Om dessa slutanvändare uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås, är kraven inte tillämpliga. Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 7 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

Ändring och uppsägning av avtal

11 § När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster avses med slutanvändare i 12 och 16 §§ endast konsumenter, mikroföretag och andra små företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Paragrafen innebär att kretsen av slutanvändare som skyddas av bestämmelserna snävas in när det gäller vissa tjänster. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 105.7 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.2 och 16.7.5.

Paragrafen omfattar endast överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. För andra elektroniska kommunikationstjänster gäller bestämmelserna till förmån för alla slutanvändare. De paragrafer som pekas ut behandlar ändring av avtal och kompensation till tillhandahållaren vid uppsägning av avtalet i förtid. Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 7 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

12 § Om den som tillhandahåller en slutanvändare en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst vill ändra avtalet, ska slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt underrättas om ändringen minst en månad innan den träder i kraft. Underrättelsen ska lämnas på ett varaktigt medium och innehålla information om slutanvändarens rätt att säga upp avtalet.

Inom tre månader från underrättelsen får en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren säga upp avtalet utan ytterligare kostnad.

Första och andra styckena gäller inte

1. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, eller
2. om ändringen av avtalet

a) enbart är till slutanvändarens fördel,

b) är av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren, eller

c) krävs för att avtalet ska vara förenligt med unionsrätten eller nationell rätt.

Paragrafen behandlar ändring av avtal. Den motsvarar delvis 5 kap. 16 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 235 och 388 och prop. 2010/11:115 s. 96 och 178 f.). Paragrafen genomför artikel 105.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.2.

Ändringen i *första stycket* innebär att ett kvalitetskrav för underrättelsen införs genom att det anges att slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt ska underrättas om ändringen. Skyldigheten att i underrättelsen upplysa om rätten att säga upp avtalet finns kvar. Av lagtexten framgår nu också att underrättelsen ska lämnas på ett varaktigt medium. Uttrycket varaktigt medium har samma innebörd som i det s.k. konsumenträttighetsdirektivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG. I artikel 2.10 i det direktivet definieras varaktigt medium som varje medel som gör det möjligt för konsumenten eller näringsidkaren att bevara information som riktas till vederbörande personligen på sådant sätt att den är tillgänglig för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och att den bevarade informationen kan återges oförändrad.

Bestämmelsen om rätt att säga upp avtalet vid en villkorsändring flyttas till ett nytt *andra stycke.* Ändringen innebär en förlängd tidsfrist för en slutanvändare att säga upp avtalet med anledning av underrättelsen om villkorsändring. En slutanvändare har rätt att inom tre månader från underrättelsen säga upp avtalet. Bestämmelsen har civilrättslig verkan på så sätt att en slutanvändare med stöd av bestämmelsen kan säga upp avtalet med tillhandahållaren. Om en tillhandahållare t.ex. underrättar slutanvändaren om villkorsändringen en månad innan den träder i kraft innebär det att slutanvändaren har två månader på sig att ta ställning till utfallet av ändringen sedan den har trätt i kraft. Gäller ändringen priset för tjänsten finns det därmed tid för slutanvändaren att ta del av fakturor som gäller för tiden efter villkorsändringen.

En ändring görs också så att rätten att säga upp avtalet gäller utan ytterligare kostnad, till skillnad från det som hittills har gällt enligt LEK, dvs. att uppsägningen inte får innebära någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse. Ändringen är en följd av den fullharmoniserade direktivsregleringen.

I det nya *tredje stycket* avgränsas paragrafens tillämpningsområde.

Enligt *punkten 1* omfattar paragrafen inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. De tjänster som därmed träffas av bestämmelserna om ändring av avtal är internetanslutningstjänster, nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, förutsatt att tjänsterna är allmänt tillgängliga.

Punkten 2 innebär att en tillhandahållare under vissa förutsättningar kan ändra avtalet utan att iaktta kravet på underrättelse i första stycket. De situationer där kravet på underrättelse inte gäller specificeras i punkten. Det rör sig om fall där ändringen endast är till slutanvändarens fördel, administrativa ändringar som inte är till nackdel för slutanvändaren och

ändringar som föranleds av bestämmelser i unionsrätten eller nationell rätt som tillhandahållaren måste rätta sig efter.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet.

Enligt 11 § snävas den krets av slutanvändare som skyddas av paragrafen in när det gäller vissa tjänster.

13 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får i ett avtal med en konsument inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten är längre än en månad. I fråga om ett avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Paragrafen behandlar uppsägningstid i konsumentavtal. Den har stöd i artikel 105.1 första stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.3.

Första stycket motsvarar i sak 5 kap. 15 b § LEK (se prop. 2013/14:79 s. 13 f. och 21).

Genom det nya *andra stycket* snävas paragrafens tillämpningsområde in. Paragrafen omfattar inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Därmed träffar kravet på maximal uppsägningstid i första hand internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Vid en överträdelse av paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

14 § I fråga om ett avtal med bindningstid där avtalet förlängs automatiskt får den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst inte ställa upp villkor som innebär att en slutanvändare, efter en sådan förlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållaren att till slutanvändaren lämna information inför en avtalsförlängning och årlig information om prisvillkor.

Paragrafen behandlar maximal uppsägningstid för avtal med bindningstid efter en automatisk avtalsförlängning. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 105.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.3.

Första stycket innebär en reglering av uppsägningstiden för tidsbegränsade avtal med automatisk avtalsförlängning. Stycket gäller oavsett om avtalet efter bindningstidens utgång förlängs på viss tid eller tills vidare. När ett avtal med bindningstid har förlängts automatiskt ska slutanvändaren ha rätt att säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden.

I *andra stycket* begränsas vilka tjänster som omfattas av paragrafen. Den gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Därmed träffar kravet på maximal uppsägningstid i första hand internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Med stöd av bemyndigandet i *tredje stycket* kan föreskrifter meddelas som motsvarar skyldigheterna i artikel 105.3 i EU-direktivet. Där anges att tillhandahållare innan avtalet förlängs automatiskt ska informera slutanvändaren om när avtalet löper ut och om hur avtalet kan sägas upp, ge råd om förmånligaste prisvillkor som gäller slutanvändarens tjänster samt minst en gång per år lämna information om förmånligaste prisvillkor. Närmare bestämmelser som motsvarar de krav som direktivet ställer på formerna för informationslämnandet, dvs. kraven i fråga om tydlighet, när och hur informationen ska lämnas, kan också meddelas med stöd av bemyndigandet. Föreskriftsrätten omfattar även sådant informationslämnande som sker inom ramen för rådgivning.

Vid en överträdelse av första stycket ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

15 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst och som har ingått ett avtal med en konsument om abonnemang med bindningstid, i kombination med tillhandahållande av terminalutrustning, ska efter det att bindningstiden har löpt ut på begäran av konsumenten ta bort operatörslås kostnadsfritt och utan dröjsmål.

Tillhandahållaren ska omedelbart efter bindningstidens utgång på ett tydligt sätt underrätta konsumenten om dennes rätt enligt första stycket.

Paragrafen behandlar operatörslåst terminalutrustning. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 15 c § första och tredje styckena LEK (se prop. 2013/14: 79 s. 16 f. och 21 f.). Paragrafen har stöd i artikel 105.1 första stycket första meningen första ledet och 105.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.4.

Ändringen i paragrafen är en följd av ändringen i 8 § att ta bort ordet inledande framför bindningstid. En definition av operatörslås finns i 1 kap. 7 §.

16 § När en slutanvändare, med stöd av unionsrätten eller nationell rätt, i förtid säger upp eller häver ett avtal som avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänst, får tillhandahållaren begära kompensation endast för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. I ett sådant fall får kompensationen inte överstiga det lägsta av

1. det tidsproportionellt beräknade restvärdet av utrustningen, och
2. summan av avgifterna för tjänsten under den återstående avtalsperioden.

Tillhandahållaren ska kostnadsfritt ta bort operatörslås senast vid betalning av kompensationen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkning av kompensationen.

Paragrafen behandlar en tillhandahållares möjlighet att kräva kompensation i det fallet en slutanvändare, med stöd av unionsrätten eller nationell rätt, avslutar avtalet i förtid. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen

genomför artikel 105.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.5.

Första stycket inför en begränsning av den kompensation som en tillhandahållare kan begära med anledning av att slutanvändaren säger upp eller häver avtalet i förtid. Situationen aktualiseras när en slutanvändare enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att säga upp eller häva avtalet före utgången av den överenskomna avtalsperioden. En sådan rätt regleras i 12, 14 och 17 §§. Tillhandahållaren ska i en sådan situation kunna begära att bli kompenserad endast för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. Det som avses är terminalutrustning som tillhandahålls eller har sålts tillsammans med tjänsten i fråga till ett lägre pris eller utan kostnad, t.ex. en mobiltelefon eller en bredbandsrouter. Tjänsten och terminalutrustningen ingår i sådana fall i ett s.k. paket, dvs. tillhandahålls inom ramen för ett och samma avtal (se 26 §).

Om slutanvändaren väljer att behålla terminalutrustning som vid avtalets ingående ingår i ett paket och tillhandahållaren begär att bli kompenserad för att avtalet avslutas i förtid, får kompensationen inte överstiga det tidsproportionella restvärdet av terminalutrustningen, beräknat utifrån värdet vid den tidpunkt då avtalet ingicks, eller summan av avgifterna för tjänsten under den återstående avtalsperioden, beroende på vilket belopp som är lägst. Terminalutrustningens tidsproportionella restvärde utgör dess värde vid tidpunkten för uppsägningen eller hävningen proportionerligt beräknat efter den avtalstid som ditintills har förflutit. Det innebär till exempel att när nio månader har förflutit av en total bindningstid på tolv månader, är värdet av terminalutrustningen 25 procent av det överenskomna värdet vid avtalets ingående. Det värdet ska jämföras med de resterande avgifterna för tjänsten under den bindningstid som finns kvar när avtalet sägs upp eller hävs. I exemplet är det avgifterna för tre månader. Det lägsta av dessa två belopp utgör alltså taket för den maximala kompensation som en tillhandahållare kan kräva när en tjänst tillhandahålls eller har sålts tillsammans med subventionerad terminalutrustning i en sådan situation som avses i paragrafen. Med stöd av bemyndigandet i tredje stycket kan föreskrifter meddelas om en beräkningsmetod för kompensationen under förutsättning att det lagstadgade taket för kompensationen inte överskrids.

Paragrafen gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. De tjänster som därmed träffas av paragrafen är internetanslutningstjänster, nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, förutsatt att de är allmänt tillgängliga.

I *andra stycket* införs en skyldighet för tillhandahållaren att kostnadsfritt ta bort operatörslås i en sådan situation som avses i paragrafen, på motsvarande sätt som vid bindningstidens utgång (se 15 §). Operatörslåset ska tas bort senast vid betalningen av kompensationen. Operatörslås definieras i 1 kap. 7 §.

Tredje stycket gör det möjligt att meddela föreskrifter om hur kompensationen ska beräknas. Förutsatt att kompensationen inte blir högre än det tak som regleras i första stycket finns det utrymme att anpassa bestämmelserna efter nationella förhållanden och således fastställa metoder för beräkning av kompensationen.

Enligt 11 § snävas den krets av slutanvändare som skyddas av paragrafen in när det gäller vissa tjänster.

Påföljder vid fel

17 § Om den faktiska prestandan på en elektronisk kommunikationstjänst skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i ett avtal med en konsument, får konsumenten använda sig av de påföljder vid fel som anges i 16 § konsumenttjänstlagen (1985:716). I ett sådant fall ska bestämmelserna om reklamation i 17 och 18 §§ i samma lag tillämpas.

Första stycket gäller inte internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Paragrafen behandlar påföljder när en tjänst inte motsvarar det som har avtalats i fråga om prestanda. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 105.5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.6.

Första stycket innebär att bestämmelserna om påföljder vid fel i 16 § konsumenttjänstlagen är tillämpliga om den faktiska prestandan på den tillhandahållna tjänsten skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i avtalet med konsumenten. Stycket har civilrättslig verkan. En konsument får i en sådan situation välja mellan påföljderna innehållande av betalning, avhjälpande, prisavdrag, hävning och skadestånd. För att påföljderna ska få användas krävs att den faktiska prestandan skiljer sig väsentligt från den avtalade prestandan. Med väsentliga skillnader avses betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader i förhållande till den prestanda som anges i avtalet. För att konsumenten ska ha rätt att åberopa ett sådant fel krävs att felet reklameras inom skälig efter det att konsumenten har märkt eller borde ha märkt felet. I fråga om reklamation tillämpas 17 och 18 §§ konsumenttjänstlagen.

I *andra stycket* begränsas vilka tjänster som omfattas av paragrafen. Den gäller inte internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. De tjänster som därmed träffas av bestämmelserna är nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler.

När det gäller internetanslutningstjänster finns en liknande reglering i artikel 4.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU (TSM-förordningen).

Byte av tillhandahållare samt nummerportabilitet

18 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst ska se till att en slutanvändare kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten i den utsträckning det är tekniskt genomförbart.

Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten så snart som möjligt den dag och inom den tidsram som har avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

Paragrafen behandlar byte av tillhandahållare av en internetanslutningstjänst. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 106.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

Ett byte av tillhandahållare innebär att slutanvändaren avslutar ett befintligt avtal om tillhandahållande av tjänsten för att denne har valt att ingå ett nytt avtal med en annan tillhandahållare. Avtalet med den överlämnande tillhandahållaren upphör därmed när bytesförfarandet är genomfört.

Första stycket innebär en skyldighet för tillhandahållare att säkerställa kontinuitet i internetanslutningstjänsten vid bytet. Bytet ska i den utsträckning det är tekniskt genomförbart ske utan avbrott i tjänsten. Skyldigheten omfattar både den mottagande och den överlämnande tillhandahållaren. Med avbrott avses den tid under vilken slutanvändaren inte har tillgång till tjänsten.

I *andra stycket* finns ett skyndsamhetskrav när det gäller tillhandahållandet av tjänsten och en tidsgräns för avbrott i tjänsten. Tjänsten ska aktiveras snarast möjligt i enlighet med det som slutanvändaren och den mottagande tillhandahållaren har kommit överens om. Aktivering ska alltså ske under den dag och, i förekommande fall, inom den mer precisa tidsram som parterna har enats om. En slutanvändare ska enkelt, effektivt och användarvänligt kunna byta tillhandahållare. Det ska minimera risken att slutanvändaren står helt utan tjänst under en längre tid. Vid dröjsmål med byte av tillhandahållare eller med tillhandahållande av en tjänst när ett sådant byte har skett kan skadeståndsskyldighet uppstå, se 24 och 25 §§.

Ytterligare föreskrifter om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst kan meddelas med stöd av 21 § första stycket. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas som motsvarar de ytterligare krav som anges i artikel 106.1 och 106.6 i EU-direktivet. Det gäller exempelvis att berörda tillhandahållare ska ge slutanvändaren lämplig information före och under bytesförfarandet och att den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla tjänsten på samma villkor till dess att den mottagande tillhandahållaren aktiverar tjänsten. Ett annat exempel är den reglering som innebär att den överlämnande tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att eventuella kvarstående tillgodohavanden på förhandsbetalda tjänster ska betalas tillbaka om en konsument begär det. Med stöd av bemyndigandet kan också, så som direktivet medger, regleringsmyndigheten fastställa detaljerna för bytesförfarandet i myndighetsföreskrifter. Av direktivet följer bl.a. att det är den mottagande tillhandahållaren som ska leda bytesförfarandet. I enlighet med direktivet ska regleringsmyndigheten säkerställa att bytesförfarandet är effektivt och enkelt för slutanvändaren.

19 § Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst ska se till att en slutanvändare med ett nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av tillhandahållare. Om slutanvändaren begär det, ska ett nummer som används för en sådan tjänst överlämnas till en annan tillhandahållare som ska tillhandahålla tjänsten. Ett nummer vars sifferstruktur har geografisk betydelse behöver överlämnas endast för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster inom samma geografiska område (riktnummerområde).

Vid byte av tillhandahållare ska en slutanvändare ha rätt att behålla sitt nummer under minst en månad efter det att avtalet har upphört, om inte slutanvändaren uttryckligen har avsagt sig den rätten.

Första stycket gäller inte överlämnande av nummer mellan nät som tillhandahåller tjänster till en fast respektive en mobil nätanslutningspunkt.

Paragrafen behandlar nummerportabilitet. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 9 § första och andra styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 225 f. och 386 och prop. 2010/11:115 s. 105 f. och 175). Paragrafen genomför artikel 106.2, 106.3 och del C i bilaga 6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

Första stycket ändras som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet.

I det nya *andra stycket* införs en tidsgräns under vilken slutanvändaren ska ha rätt att få sitt nummer porterat. Rätten till nummerportering vid byte av tillhandahållare ska gälla under minst en månad från det att avtalet har upphört, förutsatt att slutanvändaren inte har avsagt sig den rättigheten. Det innebär att en slutanvändare som inom en månad från det att avtalet har upphört gör en sådan begäran ska ha rätt att behålla sitt nummer. Stycket ställer därmed krav på att tillhandahållaren reserverar numret i fråga för slutanvändaren under denna tid. Numret behöver dock inte reserveras om slutanvändaren uttryckligen har avsagt sig rätten till nummerportering. Detta måste ske separat från ingåendet av avtalet. Det krävs en aktiv förklaring från slutanvändaren om att avstå rättigheten för att kravet ska anses uppfyllt.

Det nya *tredje stycket* motsvarar 5 kap. 9 § andra stycket LEK.

Vid en överträdelse av paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Ytterligare föreskrifter om nummerportabilitet finns i 20 § och kan även meddelas med stöd av bemyndigandet i 21 § första stycket. Liksom enligt LEK kan föreskrifter meddelas i fråga om skyldighetens omfattning, dirigering vid överlämnande av nummer, avslutade abonnemang och viktiga samhällsfunktioner. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter också meddelas som motsvarar de ytterligare krav som anges i artikel 106.5 och 106.6 i EU-direktivet. Det gäller exempelvis att den överlämnande tillhandahållaren vid en misslyckad portering ska återaktivera slutanvändarens nummer och tillhörande tjänster till dess att porteringen lyckas och att tjänsterna fortsatt ska tillhandahållas på samma villkor till dess att den mottagande tillhandahållarens tjänster är aktiverade. Ett annat exempel är den reglering som innebär att den överlämnande tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att eventuella kvarstående tillgodohavanden på förhandsbetalda tjänster ska betalas tillbaka om en konsument begär det. Med stöd av bemyndigandet kan, så som direktivet medger, regleringsmyndigheten fastställa detaljerna för porteringsförfarandet i myndighetsföreskrifter.

20 § Ett nummer ska överlämnas enligt 19 § så snart som möjligt den dag som har avtalats mellan slutanvändaren och den mottagande tillhandahållaren.

Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten så snart som möjligt och senast inom en arbetsdag från den dag som har avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under överlämnandet får inte överstiga en arbetsdag.

När ett nummer har överlämnats övertar den mottagande tillhandahållaren tillståndet att använda det överlämnade numret liksom de rättigheter och skyldigheter som är knutna till numret för tiden efter överlämnandet.

Paragrafen innehåller ytterligare reglering om nummerportabilitet. Den genomför artikel 106.5 och 106.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

Första och *andra styckena* motsvarar i huvudsak 5 kap. 9 § tredje stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 106 f. och 175).

Ändringen i *första stycket* är en precisering av skyndsamhetskravet som innebär att överlämnandet av ett nummer ska ske så snart som möjligt den

dag som har avtalats mellan slutanvändaren och den mottagande tillhandahållaren. Den nya lydelsen ger också uttryck för att porteringsförfarandet leds av den mottagande tillhandahållaren. Överlämnandet har skett när den överlämnande tillhandahållaren har gjort det som krävs av denne för att bytet ska kunna ske. Denna tidpunkt inträffar normalt när den överlämnande tillhandahållaren kopplar ur numret och det uppstår ett avbrott i tillhandahållandet av tjänsten.

Ändringen i *andra stycket* innebär att motsvarande precisering som i första stycket görs när det gäller den tidsfrist inom vilken tjänsten senast ska tillhandahållas. Dessutom införs ett skyndsamhetskrav för den mottagande tillhandahållaren motsvarande det som gäller för den överlämnande tillhandahållaren enligt första stycket. Med att tjänsten tillhandahålls avses att numret har kopplats in så att slutanvändaren har tillgång till tjänsten. Det införs även en tidsgräns för avbrott i tjänsten under överlämnandet.

Vid dröjsmål med överlämnande av ett nummer eller med tillhandahållande av en tjänst när ett sådant överlämnande har skett kan skadeståndsskyldighet uppstå, se 24 och 25 §§. Vid en överträdelse av första och andra styckena ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Det nya *tredje stycket* behandlar vad som sker med nummertillståndet vid en portering. Det krävs inte något medgivande från regleringsmyndigheten vid överlämnande av nummer genom nummerportering, se 4 kap. 7 § andra stycket. Vid nummerportering följer nummertillståndet med det porterade numret till den mottagande tillhandahållaren. Denna övertar därmed de rättigheter och skyldigheter som är knutna till numret för tiden efter överlämnandet.

Ytterligare reglering om nummerportabilitet kan meddelas med stöd av 21 § första stycket.

21 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheterna enligt 18–20 §§ och föreskrifter om undantag från skyldigheterna samt får, i enskilda fall, besluta om undantag från skyldigheterna, om det finns särskilda skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst tillsammans med en e-postadress ska ge slutanvändare möjlighet att avgiftsfritt under en skälig tid efter det att avtalet har sagts upp få tillgång till e-postmeddelanden.

Paragrafen gör det möjligt att meddela ytterligare föreskrifter om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst och nummerportabilitet samt föreskrifter om skyldighet i fråga om tillgång till e-postmeddelanden efter det att ett avtal med en internetleverantör har sagts upp. Den genomför artiklarna 106.1, 106.5, 106.6 och 115.1 tillsammans med punkten b i del B i bilaga 6 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.8 och 16.10.10.

Första stycket motsvarar i huvudsak 5 kap. 9 § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 225 f. och prop. 2010/11:115 s. 175). Bemyndigandet omfattar även den nya regleringen om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst i 18 §. Utformningen av bemyndigandet ändras för att tydliggöra att det är fråga om föreskrifter som kompletterar regleringen i 18–20 §§. Författningskommentarerna till 18 och 19 §§ be-

handlar vad sådana ytterligare föreskrifter kan omfatta. Vid en överträdelse av en föreskrift om nummerportabilitet ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Andra stycket är nytt. Det gör det möjligt att meddela föreskrifter i enlighet med punkten b i del B i bilaga 6 till EU-direktivet. Med tillgång till e-postmeddelanden avses även möjligheten att överföra e-postmeddelandena till en annan angiven e-postadress. I EU-direktivet anges att slutanvändaren ska få tillgång till e-postmeddelanden under den tidsperiod som anses nödvändig och proportionerlig. Uttrycket skälig tid återspeglar en sådan tidsperiod.

22 § Ersättning för överlämnande enligt 19 § av ett nummer får grundas endast på driftskostnaden för överlämnandet.

Den som har överlämnat ett nummer har rätt till ersättning endast för den driftskostnad som utgörs av ökade trafikkostnader för kommunikation till numret. Sådan ersättning får tas ut endast från den som den anropande slutanvändaren har ingått avtal om tillhandahållande av tjänsten med.

Den som överlämnar ett nummer har inte rätt till ersättning för överlämnandet från slutanvändaren.

Paragrafen behandlar ersättning för nummerportering. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 10 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 225 f. och 386 och prop. 2010/11:115 s. 175). Paragrafen genomför artikel 106.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

Paragrafen ändras som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet. Tredje stycket tar även sikte på det nya andra stycket i 19 §. Det innebär att några direkta avgifter inte får tas ut av en slutanvändare för att numret reserveras för slutanvändarens räkning i en månad.

23 § Den som enligt 19 § överlämnar ett nummer ska till den som regleringsmyndigheten bestämmer genast lämna de uppgifter som är nödvändiga för dirigering av kommunikation till numret. Andra uppgifter som kan vara direkt eller indirekt hänförliga till en fysisk person än uppgifter om nummer och om den som tillhandahåller berörda allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får inte lämnas utan samtycke från personen.

Regleringsmyndigheten får utse någon att i en databas sammanställa sådana uppgifter och lämna dem till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, i den utsträckning som tillhandahållaren behöver uppgifterna för dirigering av kommunikation, och till andra som myndigheten bestämmer. Den utsedda databasoperatören ska i förhållande till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster tillämpa villkor som är konkurrensneutrala och får ta ut den ersättning som är skälig med hänsyn till kostnaderna.

Denna lag gäller i tillämpliga delar för sådan databasverksamhet.

Paragrafen behandlar databasverksamhet vid nummerportering. Den motsvarar i sak 5 kap. 11 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 225 f. och 386 och prop. 2010/11:115 s. 176). Övervägandena finns i avsnitt 6.

24 § Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst ska ersätta en slutanvändare för skada som uppkommer genom dröjsmål

1. vid byte enligt 18 § av tillhandahållare,

2. med överlämnande enligt 19 och 20 §§ av ett nummer, eller
3. med tillhandahållande av en tjänst när sådant byte eller överlämnande har skett.

Detsamma gäller i fråga om skada som uppkommer genom uteblivna service- eller installationstillfällen.

Tillhandahållaren ska innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om dennes rätt till ersättning.

Paragrafen behandlar ett skadeståndsansvar som kan uppkomma vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst och nummerportering. Den genomför artikel 106.8 och 106.9 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

Första stycket motsvarar i huvudsak 7 kap. 13 b § första stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 107 f. och 189 f.). Skadeståndsansvaret ändras till att även omfatta den nya regleringen om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst i 18 §. Det innebär att även skada som uppkommer genom dröjsmål vid byte av tillhandahållare eller med tillhandahållandet av en tjänst när sådant byte har skett ska ersättas.

Skadeståndsansvaret är utformat som ett kontrollansvar. För att en tillhandahållare ska gå fri från ansvar krävs att de förutsättningar som anges i 25 § första och andra styckena är uppfyllda. Kontrollansvaret gäller inte om skadan har uppkommit genom missbruk. I ett sådant fall ansvarar tillhandahållaren för all skada som denne orsakar slutanvändaren, se 25 § fjärde stycket.

Det nya *andra stycket* innebär att också skada som uppkommer genom uteblivna service- eller installationstillfällen ska ersättas.

Tredje stycket är nytt. Det innebär en skyldighet för tillhandahållaren att innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om att ett skadeståndsansvar kan uppkomma för tillhandahållaren.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet.

25 § Bestämmelserna i 24 § första stycket gäller inte om den som tillhandahåller tjänsten visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför dennes kontroll som denne inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid begäran om byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer eller vid bytet eller överlämnandet när det gäller dröjsmål med tillhandahållande av en tjänst. Dessutom ska tillhandahållaren visa att hindrets följder inte skäligen kunde ha undvikits eller övervunnits.

Om dröjsmålet beror på någon som tillhandahållaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra bytet, överlämnandet eller tillhandahållandet, är den som tillhandahåller tjänsten fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som har anlitats skulle vara fri enligt första stycket.

Bestämmelserna i 24 § första stycket gäller inte heller i fråga om andra slutanvändare än konsumenter, om det av avtalet mellan tillhandahållaren och slutanvändaren följer att slutanvändaren har rätt till skälig ersättning på grund av dröjsmålet.

Slutanvändaren har alltid rätt till ersättning för skada som har uppkommit genom missbruk när det gäller byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer.

Paragrafen behandlar det skadeståndsansvar som kan uppkomma vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst och nummerportering, se 24 §. Den motsvarar i huvudsak 7 kap. 13 b § andra–fjärde styckena LEK (se prop. 2010/11:115 s. 107 f. och 189 f.). Paragrafen genomför artikel 106.8 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

Första stycket ändras med anledning av ändringen i 24 § första stycket som utvidgar skadeståndsansvaret till att även omfatta byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att det strikta skadeståndsansvaret för skada som har uppkommit genom missbruk även omfattar byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst. På motsvarande sätt som vid nummerportering avses med missbruk, när det gäller byte av tillhandahållare, i första hand att byte av tillhandahållare sker utan slutanvändarens samtycke, se skäl 281 i EU-direktivet och prop. 2010/11:115 s. 190.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet.

Paketerbjudanden

26 § När en tillhandahållare av en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst tillhandahåller tjänsten till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning (ett paket) gäller 5, 8, 9, 12–14, 16 och 18 §§ alla delar av paketet. Även skyldigheten enligt 1 § att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet gäller i ett sådant fall alla delar av paketet.

Om en konsument, med stöd av unionsrätten eller nationell rätt, har rätt att i förtid säga upp eller häva någon del av paketet på grund av att den inte överensstämmer med avtalet eller att tillhandahållaren underlåter att leverera ska den rätten omfatta alla delar av paketet.

Paragrafen behandlar tjänster och terminalutrustning som erbjuds av samma tillhandahållare inom ramen för ett och samma avtal, s.k. sampaketering. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 107.1 och 107.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

Första stycket innebär att de angivna paragraferna i kapitlet vid sampaketering gäller för alla tjänster och all terminalutrustning som ingår i paketet, även tjänster och terminalutrustning som annars inte omfattas av paragraferna. Tillämpningsområdet är avgränsat till internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. För att angivna paragrafer ska vara tillämpliga på hela paketet krävs det att minst en sådan tjänst tillhandahålls till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning. Med uttrycket tillhandahåller tjänsten tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning avses sampaketering. Ett paket föreligger i situationer där delarna i paketet tillhandahålls eller säljs av samma tillhandahållare och, som utgångspunkt, inom ramen för ett enda avtal. Även tillhandahållande inom ramen för ett närbesläktat eller anknytande avtal ska dock anses ingå i ett paket. De bestämmelser som ska gälla för hela paketet rör tillhandahållande av en avtalssammanfattning, offentliggörande av information om tjänsterna, maximal bindningstid, ändring av avtal, maximal uppsägningstid, kompensation till tillhandahållaren vid uppsägning av avtalet i förtid och byte av tillhandahållare av en internetanslutningstjänst.

Andra stycket innebär att en konsument som har rätt att säga upp eller häva ett avtal i förtid även har motsvarande rätt när det gäller övriga tjänster eller terminalutrustning som tillhandahålls eller säljs inom ramen för samma eller ett närbesläktat eller anknytande avtal. Rätten att avsluta avtalet i förtid ska grundas på unionsrätten eller nationell rätt. En sådan

rätt finns enligt 17 §. Stycket har civilrättslig verkan på det sättet att en konsument med stöd av bestämmelsen kan säga upp eller häva avtalet med tillhandahållaren.

27 § Den som tillhandahåller en konsument en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst och som ingår ett avtal om ytterligare tjänster eller om terminalutrustning med konsumenten får ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga bindningstiden för det avtal till vilket sådana tjänster eller sådan terminalutrustning läggs till endast om konsumenten uttryckligen har samtyckt till det.

Paragrafen begränsar möjligheten för en tillhandahållare att förlänga bindningstiden för ett avtal genom att lägga till ytterligare tjänster eller terminalutrustning till det ursprungliga avtalet. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 107.3 i EU-direktivet. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

Den situation som behandlas är att den tillhandahållare som har ingått ett avtal med en konsument om att tillhandahålla en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst också ingår ett avtal om ytterligare tjänster eller terminalutrustning med konsumenten. Även i detta fall är det fråga om sampaketering, dvs. att samma tillhandahållare lägger till ytterligare tjänster eller terminalutrustning utöver den ursprungliga tjänsten, se 26 §.

Det tillkommande avtalet om tjänster eller terminalutrustning får inte innebära en förlängning av den ursprungliga bindningstiden som avser en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Konsumenten kan dock vid tecknandet av avtalet om ytterligare tjänster eller terminalutrustning samtycka till att den ursprungliga bindningstiden förlängs. Bestämmelsen i 8 § om en maximal bindningstid på 24 månader – som enligt 26 § gäller alla delar av paketet – utgör den yttersta gränsen för bindningstiden som inte får överskridas. Det innebär att en konsument inte kan samtycka till en förlängning som överskrider den maximala bindningstiden.

28 § Bestämmelserna i 26 § första stycket och 27 § ska gälla även i förhållande till slutanvändare som är mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om inte slutanvändaren uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Paragrafen innebär att även andra slutanvändare än konsumenter ska skyddas av delar av regleringen om paketerbjudanden. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 107.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

Bestämmelserna i 26 § första stycket och 27 § gäller till förmån för konsumenter. Paragrafen innebär att dessa bestämmelser som utgångspunkt också ska tillämpas för avtal som ingås med mikroföretag, andra små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Om dessa slutanvändare uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås, är bestämmelserna dock inte tillämpliga.

Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 7 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

29 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt tillhandahålla en slutanvändare specificerade fakturor som gäller användningen av tjänsten, om inte slutanvändaren har begärt att fakturan ska vara ospecificerad.

Samtal som är avgiftsfria för den uppringande slutanvändaren får inte anges på fakturan.

Paragrafen innehåller en skyldighet att tillhandahålla specificerade fakturor till slutanvändarna så att de kan kontrollera sina kostnader för användningen av tjänsterna. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 4 och andra stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 221 f. och 385 f. och prop. 2010/11:115 s. 172 f.). Paragrafen genomför artikel 115.1 och punkten a i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.10.2.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet. Eftersom syftet med paragrafen är att slutanvändaren ska kunna kontrollera sin egen faktura, är det fortfarande den som har ingått ett avtal med tillhandahållaren som träffas av bestämmelserna. Den nya terminologin innebär alltså inte någon ändring i sak.

Ytterligare föreskrifter om skyldigheten kan meddelas med stöd av 33 § första stycket. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas som fastställer den grundläggande detaljeringsgraden för specificerade fakturor i enlighet med punkten a i bilaga 6 till EU-direktivet. Det rör sig exempelvis om minimikrav på vilka uppgifter en specificerad faktura ska innehålla. Det gäller bl.a. som utgångspunkt uppgift om tillhandahållaren och varaktigheten på sådana tjänster som debiteras genom betalnummer enligt de krav som direktivet ställer upp. Ett annat exempel är närmare bestämmelser om fakturans format, liksom alternativa format för slutanvändare med funktionsnedsättning. Föreskrifter kan också meddelas om undantag från skyldigheten, bl.a. med hänsyn till särskilda förutsättningar i fråga om förbetalda abonnemang.

30 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst och fakturerar för förbrukning i volym eller tid ska avgiftsfritt erbjuda en konsument en funktion för övervakning och kontroll av användningen av respektive tjänst. Konsumenten ska informeras innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad.

En konsument ska i samband med att ett avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket.

Första och andra styckena gäller inte för ett mikroföretag som tillhandahåller endast nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Ett sådant företag ska, innan ett avtal ingås, informera konsumenten om att paragrafen inte gäller.

Paragrafen behandlar en funktion som gör det möjligt för konsumenter att övervaka och kontrollera sin förbrukning av en tjänst. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artiklarna 98, 102.5 och 102.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.3 och 16.10.6.

Första stycket inför en skyldighet för tillhandahållare att erbjuda konsumenter en funktion med vilken de kan övervaka och kontrollera användningen av varje tjänst som tillhandahålls. Skyldigheten gäller internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster som faktureras baserat på förbrukning i volym eller tid. Funktionen är tänkt att ge konsumenter aktuell information om förbrukningen av de tjänster som ingår i en prisplan. De krav som ställs på funktionen är att konsumenten ska informeras dels innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås, dels när en tjänst under en viss tidsperiod (t.ex. en månad) har använts i sådan omfattning att tjänsten för den tiden är förbrukad. Funktionen ska inte medföra någon kostnad för konsumenten.

I *andra stycket* åläggs tillhandahållarna en skyldighet att informera konsumenter om funktionen i samband med att avtalet ingås.

Enligt *tredje stycket* undantas vissa tillhandahållare från skyldigheterna i första och andra styckena. Skyldigheterna omfattar inte mikroföretag som uteslutande tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Om ett mikroföretag tillhandahåller även andra elektroniska kommunikationstjänster, gäller inte undantaget. Innan ett avtal ingås ska ett sådant företag som omfattas av undantaget informera konsumenten om att tillhandahållaren är undantagen från det konsumentskydd som paragrafen innebär. Undantaget är detsamma som i 7 § och 37 § andra stycket. Mikroföretag definieras i 1 kap. 7 §.

Ytterligare reglering om skyldigheten kan meddelas med stöd av 33 § första stycket. Bemyndigandet gör det möjligt att fastställa eventuella förbrukningsgränser i myndighetsföreskrifter, på det sätt som anges i artikel 102.5 i EU-direktivet.

31 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på begäran av en slutanvändare avgiftsfritt spärra vissa nummer eller sådana typer av utgående samtal eller sms-meddelanden som har förhöjd taxa.

En slutanvändare ska i samband med att ett avtal ingås om tjänsten informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under en löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra spärren.

Paragrafen behandlar nummer- och samtalsspärrar. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 a § första och andra styckena LEK (se prop. 2007/08:86 s. 17 f. och 25 f. och prop. 2010/11:115 s. 103 och 174). Paragrafen genomför artikel 115.1 och punkten b i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.10.3.

Ändringen i *första stycket* är en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Tillämpningsområdet för paragrafen är nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga. En nummerspärr kan t.ex. omfatta alla nummer som föregås av det internationella prefixet 00 eller alla nummer i vissa särskilda nummerserier. En nummerspärr kan också omfatta nummer från t.ex. ett visst angivet land eller en angiven region. Samtalsspärrar är begränsade till att omfatta sådana typer av utgående samtal eller sms-meddelanden som har förhöjd taxa. De typer av samtal som avses är exempelvis dyra betalsamtal (se prop. 2007/08:86 s. 26).

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet.

Ytterligare föreskrifter om skyldigheten kan meddelas med stöd av 33 § första stycket. Det kan exempelvis röra sig om detaljreglering av skyldigheten beroende på hur marknaden utvecklas. Föreskrifter om undantag från skyldigheten kan t.ex. behövas om spärrning av vissa nummer inte är möjlig på grund av tekniska hinder som operatörerna inte råder över (prop. 2007/08:86 s. 19).

32 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt ge en konsument möjlighet att få tjänsten spärrad när kostnaden för tjänsten uppgår till ett visst belopp som konsumenten anger på förhand. När fordran mot konsumenten överstiger det angivna beloppet ska tjänsten avgiftsfritt avbrytas, om konsumenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas.

Att tjänsten avbryts ska inte hindra konsumenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

En konsument ska i samband med att ett avtal ingås om tjänsten informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under en löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra det angivna beloppet.

Paragrafen behandlar kreditspärrar. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 b § första–tredje styckena LEK (se prop. 2007/08:86 s. 19 f. och 26). Paragrafen genomför artikel 102.6 och artikel 115.1 tillsammans med punkten g i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.10.5.

Paragrafen ändras så att skyldigheten att erbjuda kreditspärr endast gäller i förhållande till konsumenter.

Vidare ändras *första stycket* som en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Tillämpningsområdet för paragrafen är nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

Ytterligare föreskrifter om skyldigheten kan meddelas med stöd av 33 § första stycket. Det kan exempelvis röra sig om detaljreglering av skyldigheten beroende på hur marknaden utvecklas. Föreskrifter kan också meddelas om undantag från skyldigheten.

33 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheterna enligt 29–32 §§ och föreskrifter om undantag från skyldigheterna i 29, 31 och 32 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska

1. erbjuda konsumenter möjlighet att

a) på förhand betala för användning av tjänsten, och

b) på något annat sätt än de som anges i 29–32 §§ kontrollera sina kostnader för användningen av tjänsten, och

2. göra det möjligt för slutanvändare att stänga av tredjepartsfakturering.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter som kompletterar regleringen i 29–32 §§ samt föreskrifter om skyldigheter i fråga om förhandsbetalning, andra former av kostnadskontroll och avstängning av tredjepartsfakturering. Förutom vissa direktivbestämmelser som det hän-

visas till i författningskommentarerna till 29–32 §§ genomför paragrafen artikel 115.1 och punkterna c, g och h i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.10.2–16.10.8.

Första stycket motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § tredje stycket jämförd med första stycket 4, 7 a § tredje stycket och 7 b § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 222 och 386, prop. 2007/08:86 s. 19 och 26 och prop. 2008/09:159 s. 14 f. och 21). Med stöd av bemyndigandet kan, liksom enligt LEK, föreskrifter meddelas om specificerad faktura, nummer- och samtalsspärr och kreditspärr. Därutöver läggs det till att föreskrifter också får meddelas om den nya skyldigheten enligt 30 § om en funktion för övervakning och kontroll av förbrukningen av en tjänst, dock inte i fråga om undantag från den skyldigheten. Författningskommentaren till respektive paragraf behandlar vad sådana ytterligare föreskrifter kan omfatta.

Med stöd av *andra stycket* är det möjligt att vid behov meddela föreskrifter om andra skyldigheter som möjliggör olika former av kostnadskontroll. De tjänster som omfattas är internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Föreskriftsrätten omfattar därmed skyldigheter för tillhandahållare av sådana tjänster.

Punkterna 1 a och *b* omfattar endast föreskrifter som gäller till förmån för konsumenter. Bemyndigandet i punkten 1 a är nytt (jfr 5 kap. 4 § första stycket 2 LEK). Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas om t.ex. skyldighet att tillhandahålla kontantkort till konsumenter.

Bemyndigandet i punkten 1 b motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 c § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 104 f. och 174). Det följdändras med anledning av den nya skyldigheten om en funktion för övervakning och kontroll av förbrukningen av en tjänst, se 30 §.

Bemyndigandet i *punkten 2* är nytt. Till skillnad från punkterna 1 a och b omfattar bemyndigandet föreskrifter om skydd mot tredjepartsfakturering till förmån för alla slutanvändare. Med avstängning av tredjepartsfakturering avses att stänga av möjligheten för tredjepartstillhandahållare att ta betalt för sina produkter eller tjänster via en faktura från den som tillhandahåller den aktuella tjänsten.

Åtgärder vid utebliven betalning

34 § Om en slutanvändare inte betalar för tillhandahållandet av en internetanslutningstjänst eller för en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst, får tillhandahållandet av tjänsten avbrytas först sedan slutanvändaren har uppmanats att betala inom viss skälig tid, med upplysning om att tillhandahållandet annars kan komma att avbrytas. Betalas tjänsten inom angiven tid, får tillhandahållandet inte avbrytas.

Om en slutanvändare vid upprepade tillfällen har betalat för sent, får tillhandahållandet avbrytas omedelbart. Den som tillhandahåller tjänsten ska dock under minst tio dagar från avbrytandet ge slutanvändaren funktionell tillgång till internet och möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal. Tillhandahållaren ska genast underrätta slutanvändaren om avbrytandet.

Om en utebliven eller upprepad för sen betalning gäller en viss tjänst, ska avbrytandet begränsas till den tjänsten, om det är tekniskt möjligt och slutanvändaren varken

1. tidigare har fått en betalningsuppmaning, eller
2. har vilselett tillhandahållaren.

Paragrafen behandlar situationen att en slutanvändare inte betalar för tillhandahållandet av en tjänst. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 19 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 222 f. och 389 och prop. 2010/11:115 s. 103 och 180 f.). Paragrafen genomför artikel 115.1 och punkten e i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.10.9.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta endast internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

I *andra stycket* införs en skyldighet för tillhandahållare att under tidsfristen innan fullständig avstängning får ske, dvs. minst tio dagar från avbrytandet, ge slutanvändaren funktionell tillgång till internet. Kravet avser en lägsta tjänstenivå för en internetanslutningstjänst. Kravet motsvarar den tjänstenivå som en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja. Uttrycket funktionell tillgång till internet har samma innebörd som i 6 kap. 2 §.

Vidare struktureras stycket om så att det klargörs att en fullständig avstängning sker först efter det att minst tio dagar har förflutit från avbrytandet. När ett avbrytande av tillhandahållandet aktualiseras ska tillhandahållaren omedelbart underrätta slutanvändaren om detta. En sådan underrättelse ska alltså ske genast i samband med avbrytandet. Därefter kommer slutanvändaren att ha begränsad tillgång till tjänsten under minst tio dagar.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att uttrycket slutanvändare ersätter abonnent i EU-direktivet.

Nödkommunikation

35 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska

1. medverka till att nödkommunikation utan avbrott kan förmedlas avgiftsfritt för slutanvändaren, och
2. avgiftsfritt lämna lokaliseringsuppgifter till den som tar emot nödkommunikation.

Den som tar emot nödkommunikation och vidarebefordrar sådan kommunikation till en annan alarmeringscentral ska se till att även den alarmeringscentral som nödkommunikationen skickas till får tillgång till lokaliseringsuppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna enligt första stycket och om undantag från skyldigheterna.

Paragrafen behandlar förmedling av nödkommunikation och tillhandahållande av lokaliseringsuppgifter. Den genomför artiklarna 108 (delvis), 109.1, 109.2 och 109.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.11.

Första stycket motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 1 och 2 LEK (se prop. 2002/03:110 s. 244 f. och 385 och prop. 2010/11:115 s. 118 f. och 172 f.). I *punkterna 1* och *2* används det nya uttrycket nödkommunikation. Nödkommunikation definieras i 1 kap. 7 §.

Skyldigheterna gäller för tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Även om definitionen av nödkommunikation i sig har ett vidare tillämpningsområde, är skyldigheterna alltså begränsade till tillhandahållandet av sådana tjänster.

I *punkten 1* preciseras skyldigheten på det sättet att förmedlingen ska kunna ske avgiftsfritt för slutanvändaren. Detta innebär inte någon ändring i sak. Den motringning som alarmeringscentralen kan göra till ett fordon via systemet för s.k. eCall omfattas av skyldigheten.

Andra stycket är nytt. Lokaliseringsuppgifter ska tillgängliggöras för den alarmeringscentral som faktiskt hanterar larmet. I EU-direktivet används uttrycket den lämpligaste alarmeringscentralen, som definieras i artikel 2.37. Det som avses är den alarmeringscentral som har utsetts att ta hand om nödkommunikation från ett visst område eller av en viss typ. Det gäller t.ex. polisen, sjö- och flygräddningen och alarmeringscentraler som drivs i egen regi av vissa regioner. I fall där SOS Alarm Sverige AB vidarekopplar ett nödsamtal till en sådan alarmeringscentral ska alltså bolaget säkerställa att lokaliseringsuppgifterna följer med.

Tredje stycket motsvarar i sak 5 kap. 7 § tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 386, prop. 2008/09:159 s. 16 och 21 och prop. 2010/11:115 s. 118 f. och 173 f.). Utformningen av bemyndigandet ändras. Liksom enligt LEK kan föreskrifter meddelas om skyldigheternas omfattning, t.ex. i fråga om de krav som ska uppfyllas vid förmedling av nödkommunikation, vilka lokaliseringsuppgifter som ska lämnas och de krav som ska uppfyllas vid tillhandahållandet av uppgifterna. I sådana fall där det inte är tekniskt möjligt att lämna detaljerade lokaliseringsuppgifter kan föreskrifter meddelas som tar hänsyn till de förutsättningar som olika tekniska lösningar för tjänsterna ger (jfr prop. 2010/11:115 s. 173). Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter också meddelas om undantag från skyldigheterna.

36 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig mobil nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö. Meddelandena ska förmedlas till terminalutrustning som har använts inom ett angivet geografiskt område som berörs av olyckan eller händelsen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Paragrafen behandlar s.k. viktiga meddelanden till allmänheten (VMA) som skickas ut till mobiltelefoner som har använts inom ett visst geografiskt område. Den motsvarar 5 kap. 7 d § LEK (se prop. 2016/17:113 s. 7 f. och 28). Paragrafen genomför artikel 110.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.12.

I *första stycket* ändras sättet att uttrycka den tjänst som omfattas av skyldigheten. Uttrycket ”mobil nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst” ersätter det hittillsvarande uttrycket ”telefonitjänst till mobil nätanslutningspunkt”. Ändringen är en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Tillämpningsområdet för paragrafen är mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

Slutanvändare med funktionsnedsättning

37 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska ta hänsyn till de behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av att

1. få tillgång till elektroniska kommunikationstjänster, inklusive tillhörande avtalsinformation, i samma utsträckning som flertalet slutanvändare, och
2. kunna dra nytta av ett utbud av företag och tjänster som är likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till.

Första stycket gäller inte för en tillhandahållare som är ett mikroföretag om företaget tillhandahåller endast nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Tillhandahållaren ska, innan ett avtal ingås, informera slutanvändaren om detta.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska uppfyllas vid tillhandahållandet av tjänsten enligt första stycket.

Paragrafen behandlar likvärdig tillgång och likvärdigt utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 6 e § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 119 f. och 172). Paragrafen genomför artiklarna 98 och 111.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.3 och 16.13.

Ändringen i *första stycket punkten 1* är ett förtydligande av att tillgång till tjänsterna även innefattar tillhörande avtalsinformation. Bestämmelser om information som ska lämnas innan ett avtal ingås finns i 1–3 §§.

Andra stycket är nytt. Vissa tillhandahållare undantas från skyldigheten enligt första stycket. Den omfattar inte mikroföretag som uteslutande tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Om ett mikroföretag tillhandahåller även andra elektroniska kommunikationstjänster, gäller inte undantaget. Innan ett avtal ingås ska ett sådant företag som omfattas av undantaget informera slutanvändaren om att tillhandahållaren är undantagen från det slutanvändarskydd som paragrafen innebär. Undantaget är detsamma som i 7 § och 30 § tredje stycket. Mikroföretag definieras i 1 kap. 7 §.

Med stöd av bemyndigandet i *tredje stycket* kan föreskrifter meddelas om de krav som ska uppfyllas vid tillhandahållandet av en tjänst för att skyldigheten enligt första stycket ska anses fullgjord. Utformningen av bemyndigandet ändras. Vad som omfattas av skyldigheten är beroende av utvecklingen på området. Det är möjligt att meddela föreskrifter som preciserar innebörden av skyldigheten med hänsyn till politiska mål och proportionalitetsprincipen, som allmänt gäller inom förvaltningsrätten (se avsnitt 7). Föreskrifter kan t.ex. avse standarder, metoder för text- och bildtelefoni eller annat som företagen ska följa (prop. 2010/11:115 s. 172).

Abonnentupplysning

38 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande villkor tillgodose varje rimlig begäran om att till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning lämna ut sådana abonnentuppgifter som inte enligt lag omfattas av sekretess eller tystnadsplikt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna ut abonnentuppgifter.

Paragrafen behandlar utlämnande av abonnentuppgifter för tillhandahållandet av abonnentupplysningstjänster. Den motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 3 och tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 237 f. och 385 f., prop. 2008/09:159 s. 14 f. och 21 och prop. 2010/11:115 s. 172 f.). Paragrafen genomför artikel 112.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.14.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

Med stöd av *andra stycket* kan föreskrifter meddelas om skyldigheten att lämna ut abonnentuppgifter. Utformningen av bemyndigandet ändras. Möjligheten att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten tas bort. Liksom enligt LEK kan föreskrifter meddelas om skyldighetens omfattning, t.ex. om vilka abonnentuppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten.

39 § Regleringsmyndigheten får ålägga den som kontrollerar tillträde till slutanvändare och som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § skyldigheter i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang.

Paragrafen gör det möjligt att införa skyldigheter för vissa företag för att säkerställa slutanvändares tillgång till abonnentupplysningstjänster. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 112.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.14.

Med stöd av paragrafen får myndigheten införa skyldigheter för företag som kontrollerar tillträde till slutanvändare. Uttrycket företag som kontrollerar tillträde till slutanvändare har samma betydelse som i 5 kap. 3 §, se prop. 2002/03:110 s. 375. Endast den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt lagen får åläggas skyldigheter enligt paragrafen. Det innebär att tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte kan omfattas av ett åläggande. En förutsättning för att regleringsmyndigheten ska få tillämpa paragrafen är att skyldigheten behövs för att säkerställa slutanvändares tillgång till de abonnentupplysningstjänster som tillhandahålls på marknaden. Syftet ska alltså vara att upprätthålla konkurrensen på marknaden för sådana tjänster. En skyldighet kan omfatta särskilda villkor som behövs för att slutanvändare ska ha tillgång till abonnentupplysningstjänster.

Användning av trådlösa lokala nät

40 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får inte begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till sådana nät.

Paragrafen behandlar slutanvändares användning av trådlösa lokala nät, s.k. RLAN. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 56.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

Paragrafen innebär att slutanvändare har rätt att – i förhållande till tillhandahållaren – skaffa sig tillgång till RLAN som tillhandahålls av tredje part. Den innebär också att slutanvändare har rätt att ge andra slutanvän-

dare tillgång till allmänna elektroniska kommunikationsnät via RLAN. Detta omfattar även situationer när flera RLAN kopplas ihop och görs allmänt tillgängliga för andra.

Trådlösa lokala nät definieras i 1 kap. 7 §.

Diskriminerande krav och villkor

41 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst får för tillgång till eller användning av nätet eller tjänsten inte ställa upp krav eller allmänna villkor som diskriminerar slutanvändare på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om det inte kan motiveras på objektiva grunder.

Paragrafen återger principen om icke-diskriminering. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 99 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Paragrafen innebär att tillhandahållare inte får ställa sådana krav eller allmänna villkor som missgynnar vissa slutanvändare på grund av deras nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort. Skillnader på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort kan dock vara tillåtna, om det är objektivt motiverat. Det kan t.ex. vara fråga om att de faktiska kostnaderna är högre på grund av avstånd, tekniska detaljer i samband med tillhandahållandet, olika marknadsvillkor, olika konkurrenters prissättning eller större risktagande på grund av att bestämmelserna skiljer sig från dem i etableringsmedlemsstaten.

Om en tillhandahållare bryter mot förbudet, har tillsynsmyndigheten möjlighet att ingripa enligt 11 kap. Därutöver finns det i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare bestämmelser om marknadsrättsliga sanktioner mot oskäliga avtalsvillkor som näringsidkare använder. Sanktionerna kan användas mot marknadsföring av villkor som strider mot tvingande lag. I vissa fall kan det även finnas möjlighet till ingripande enligt diskrimineringslagen (2008:567) eller konkurrenslagen (2008:579).

Paragrafen har, i likhet med huvuddelen av lagens övriga bestämmelser, inte till syfte att reglera det privaträttsliga förhållandet mellan tillhandahållare och slutanvändare. Ett civilrättsligt anspråk kan alltså inte grundas på paragrafen. En annan sak är att den marknadsrättsliga tillämpningen indirekt kan vara av betydelse, t.ex. vid en bedömning av frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt i den mening som avses i 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område.

8 kap. Säkerhet

Säkerhet i nät och tjänster

1 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster.

Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till riskerna. Åtgärder ska vidtas särskilt för att förebygga och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om säkerhetsåtgärderna, och
2. föreskrifter om undantag från skyldigheten att vidta sådana åtgärder.

I paragrafen anges vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Den motsvarar delvis 5 kap. 6 b § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 125 f. och 169). Paragrafen är utformad i nära anslutning till 13 och 15 §§ lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-lagen). Den genomför artiklarna 40.1 och 108 (delvis) i EU-direktivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Skyldigheten i *första stycket* gäller alla som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, dvs. även den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Uttrycket säkerhet i nät och tjänster definieras i 1 kap. 7 §. Det tar sikte på förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät eller system. Det tar också sikte på skydd mot att uppgifter som har lagrats eller överförts oavsiktligt eller olagligt förstörs, förloras eller ändras. Även uthållighet vid extraordinära händelser i fredstid omfattas.

Såväl tekniska som organisatoriska åtgärder ska vidtas, dvs. både teknik och organisation ska vara anpassade för att uppfylla kraven på säkerhet i nät och tjänster. Tekniska åtgärder innefattar bl.a. åtgärder till skydd mot oönskad påverkan på eller förändring av, obehörig insyn i och åtkomst till nät och tjänster samt skydd av personer, lokaler och utrustning av betydelse för informationssäkerheten. Kryptering kan vara en möjlig åtgärd för att förhindra obehörig insyn och åtkomst. I organisatoriska åtgärder ingår bl.a. att säkerställa att endast auktoriserad personal har tillgång till uppgifter, införa säkerhetspolicyer, genomföra analyser av hot och risker och upprätta åtgärdsplaner, liksom att införa andra nödvändiga rutiner och genomföra uppföljningar av säkerhetsarbetet.

Skyldigheten att vidta säkerhetsåtgärder gäller den som tillhandahåller ett nät eller en tjänst. Det innebär att skyldigheten gäller den som etablerar, driver, kontrollerar eller tillgängliggör nätet eller tjänsten (jfr artikel 2.16 i EU-direktivet). Den gäller därmed oavsett om en aktör själv sköter underhållet av nätet eller tjänsten eller låter någon annan göra det.

Åtgärderna ska enligt *andra stycket* säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till riskerna. En aktör ska alltså göra en riskbedömning av kända hot och sårbarheter och försöka att med viss teknik eller vissa åtgärder reducera riskerna. Bedömningen bör göras utifrån en identifiering av samtliga relevanta hot mot och sårbarheter hos tillgångar eller förbindelser, inklusive de komponenter, utrustningar, leverantörer och serviceavtal som används. Av detta följer att det finns visst utrymme för aktörerna att göra olika bedömningar av vilka åtgärder som är lämpliga. I riskbedömningen ska hänsyn tas till sannolikheten för att ett hot realiseras och vilka konsekvenser det skulle få.

I att åtgärderna ska säkerställa en lämplig nivå på säkerheten i förhållande till riskerna ligger att de tekniska lösningar som är tillgängliga på marknaden vid en given tidpunkt ska beaktas. Avsikten är att framsteg i den tekniska utvecklingen ska avspeglas i de åtgärder som vidtas. Teknisk utveckling kan dels medföra att behovet av säkerhetsåtgärder förändras,

dels innebära nya möjligheter att vidta effektiva säkerhetsåtgärder (jfr prop. 2010/11:115 s. 169 och prop. 2017/18:205 s. 94 f.). I lämplighetsbedömningen ingår även att beakta kostnaderna för att genomföra olika åtgärder.

Att åtgärderna ska säkerställa en lämplig nivå på säkerheten i förhållande till riskerna innebär också att behovet av åtgärder kan förändras i takt med förändringar av riskerna. Till exempel kan förändringar i omvärldsläget medföra en ökad sannolikhet för att ett visst hot realiseras, och ett ökat beroende av kommunikationstjänsterna kan innebära att konsekvenserna blir allvarligare om hotet skulle realiseras. För att säkerställa en lämplig nivå på säkerheten behöver aktörerna regelbundet och vid behov se över riskbedömningarna och vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas.

Åtgärder ska vidtas särskilt för att förebygga och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster. Det innebär att arbetet med att förhindra bl.a. störningar och avbrott som påverkar allmänhetens tillgång till fungerande elektroniska kommunikationer ska vara prioriterat. Olika nät och tjänster är ofta sammankopplade och integrerade med varandra. Vad som avses med säkerhetsincident anges i 1 kap. 7 §. Med påverkan på andra nät och tjänster avses att säkerhetsincidenter som inträffar i ett nät eller en tjänst påverkar säkerheten även i sådana nät och tjänster som har sammankopplats eller integrerats med det nät eller den tjänst där incidenten inträffar. I skyldigheten ingår att vidta lämpliga åtgärder som stöder upptäckt och analys av säkerhetsincidenter och åtgärder för att hantera en inträffad incident.

Enligt artikel 40.5 i EU-direktivet har Europeiska kommissionen möjlighet att anta genomförandeakter som specificerar vilka tekniska och organisatoriska åtgärder som ska vidtas.

Tredje stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om säkerhetsåtgärderna och föreskrifter om undantag från skyldigheten att vidta sådana åtgärder. Genom sådana föreskrifter kan det exempelvis anges vilka tekniska och organisatoriska åtgärder som ska vidtas utöver de genomförandeåtgärder som Europeiska kommissionen kan komma att besluta om med stöd av artikel 40.5. Det kan bl.a. avse föreskrifter om planering för och hantering av inträffade händelser eller åtgärder avseende åtkomst och behörighet.

Vid överträdelser av första stycket och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

2 § Om det finns särskilda skäl, får tillsynsmyndigheten ålägga den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende kvalificerat organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för myndigheten.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten möjlighet att ålägga någon att genomgå en säkerhetsgranskning. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 41.2 b i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Syftet med en säkerhetsgranskning är att det ska kunna bedömas om säkerhetskraven enligt 1 § är uppfyllda. För att kunna ålägga skyldigheten

krävs det särskilda skäl. Avsikten är alltså att säkerhetsgranskningar ska ske endast när det är motiverat. En säkerhetsgranskning bör i första hand komma i fråga då tillsynsmyndigheten har tagit del av uppgifter eller bedrivit tillsyn där det har framkommit att ytterligare granskning behövs för att fullständigt besvara nödvändiga frågor om verksamhetens säkerhet. En säkerhetsgranskning behöver inte heller avse hela verksamheten utan kan exempelvis avgränsas till vissa delar av en verksamhet som är särskilt känsliga eller som behöver bli ytterligare granskade. Säkerhetsgranskningar kan t.ex. komma i fråga för att testa säkerheten när det gäller internetaccess till viktigare kommunikationsnoder eller anläggningar eller åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med sårbarheter i kommunikationsprotokoll. Vad som utgör särskilda skäl och när ett åläggande kan anses proportionerligt får avgöras i det enskilda fallet.

Ett oberoende kvalificerat organ kan exempelvis vara ett företag som genomför säkerhetsgranskningar. Organet ska vara oberoende i förhållande till tillsynsmyndigheten och den tillhandahållare vars verksamhet ska granskas. Att organet ska vara kvalificerat innebär att det ska besitta den sakkunskap som krävs för säkerhetsgranskningen. Det är upp till tillsynsmyndigheten att från fall till fall bedöma om möjliga lämpliga organ att utföra granskningen bör pekas ut eller om det kan överlåtas till tillhandahållaren.

3 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål till tillsynsmyndigheten rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster.

Tillsynsmyndigheten får, om det ligger i allmänhetens intresse, ålägga den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att informera allmänheten om säkerhetsincidenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om rapportering av säkerhetsincidenterna, och
2. föreskrifter om undantag från rapporteringsskyldigheten.

I paragrafen regleras rapportering av säkerhetsincidenter. Den motsvarar delvis 5 kap. 6 c § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 125 f. och 170). Paragrafen genomför artikel 40.2 i EU-direktivet. En definition av säkerhetsincident finns i 1 kap. 7 §. Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

Enligt *första stycket* ska tillsynsmyndigheten underrättas om säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster. Det innebär att aktörerna inte behöver underrätta tillsynsmyndigheten om alla de dagliga och kortvariga störningar och avbrott som normalt uppstår och som endast påverkar ett fåtal användare och där orsaken t.ex. är strömavbrott eller skada på ledningar i samband med grävarbeten. Omständigheter som särskilt har betydelse för bedömningen av om en säkerhetsincident har haft en betydande påverkan är t.ex. antalet drabbade användare, storleken på det drabbade geografiska området, hur länge säkerhetsincidenten varar och i vilken utsträckning säkerhetsincidenten påverkar nätets eller tjänstens funktion eller funktioner i samhället.

Rapporteringsskyldigheten gäller även för säkerhetsincidenter hos t.ex. leverantörer till den rapporteringsskyldige och för de följdincidenter det

kan medföra. Detta påverkar inte den rapporteringsskyldighet som leverantören självständigt kan ha med anledning av sin verksamhet.

Att rapportering ska göras utan onödigt dröjsmål betyder att den som regel ska ske så snart de första kritiska åtgärderna för att avhjälpa säkerhetsincidenten har vidtagits och de uppgifter som ska lämnas finns tillgängliga. Om det behövs internt utredningsarbete för att kunna sammanställa samtliga uppgifter som ska lämnas till tillsynsmyndigheten bör myndigheten lämpligen kunna underrättas dels i direkt anslutning till säkerhetsincidenten om det som då är känt, dels vid ett senare tillfälle när samtliga uppgifter har sammanställts.

En underrättelse bör innehålla de uppgifter som typiskt sett har betydelse för myndighetens bedömning av om kraven på säkerhetsåtgärder är uppfyllda eller om det finns anledning att vidta tillsynsåtgärder till följd av händelsen. En underrättelse bör därför normalt innehålla uppgifter om när säkerhetsincidenten har inträffat, hur den upptäcktes, vad som har skett, omfattningen och konsekvenserna av incidenten samt vilka åtgärder som vidtagits för att minska konsekvenserna av incidenten och för att förhindra liknande incidenter i framtiden.

Enligt artikel 40.5 i EU-direktivet har Europeiska kommissionen möjlighet att anta genomförandeakter som specificerar omständigheter, format och förfaranden i samband med rapporteringsskyldigheten.

En incident kan även behöva rapporteras enligt andra regelverk, såsom personuppgifts- eller säkerhetsskyddslagstiftningen.

Enligt *andra stycket* får tillsynsmyndigheten, om det ligger i allmänhetens intresse, ålägga den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att informera allmänheten om säkerhetsincidenter. Vid bedömningen av om och hur allmänheten ska informeras ska Sveriges säkerhet beaktas, se 1 kap. 1 §, och säkerhetsskyddslagstiftningen följas.

Tredje stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om rapportering av säkerhetsincidenterna och föreskrifter om undantag från skyldigheten att rapportera sådana incidenter enligt första stycket.

Vid överträdelser av första stycket och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av tredje stycket ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

4 § Om det finns ett konkret och betydande hot om att en säkerhetsincident ska inträffa, ska den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst informera de användare som kan påverkas av hotet om vilka skydds- eller motåtgärder de kan vidta och, om det är lämpligt, om själva hotet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om informationsskyldigheten.

Paragrafen innebär en skyldighet att informera användare vid hot om säkerhetsincidenter. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 40.3 i EU-direktivet. En definition av säkerhetsincident finns i 1 kap. 7 §. Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

Enligt *första stycket* gäller informationsskyldigheten konkreta och betydande hot om att en säkerhetsincident ska inträffa som upptäcks. Att hotet

ska vara konkret och betydande innebär att det ska finnas ett konkret hot som kan drabba användare på ett ingående sätt, t.ex. genom att användare kan drabbas av avbrott i tjänster eller att känsliga uppgifter om användare riskerar att spridas. Informationen ska ange vilka skydds- eller motåtgärder som användarna kan vidta. Det kan t.ex. röra sig om användning av kryptering, byte av lösenord eller uppgradering av programvara. Vid bedömningen av om det är lämpligt att informera om själva hotet bör det t.ex. beaktas om spridning av uppgifter om vad en upptäckt säkerhetsbrist består i kan väntas förvärra hotet. Informationsskyldigheten befriar inte aktören från skyldigheten att vidta säkerhetsåtgärder som att avhjälpa hot och återställa en normal säkerhetsnivå, se 1 §. Stycket utformas enligt *Lagrådets* förslag.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om informationsskyldigheten.

Vid överträdelser av första stycket och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Skyddsåtgärder vid lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål

5 § Den som enligt 9 kap. 19 § är skyldig att lagra uppgifter ska vidta de särskilda tekniska och organisatoriska åtgärder som behövs för att skydda de lagrade uppgifterna vid behandling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana skyddsåtgärder.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 3 a § LEK (se prop. 2010/11:46 s. 52 f. och 75). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Vid överträdelser av första stycket och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Skydd av uppgifter vid tillhandahållande av tjänster

6 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten skyddas.

Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla motsvarande skydd i nätet.

Åtgärderna ska vara ägnade att säkerställa en nivå på säkerheten som, med hänsyn till tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för integritetsincidenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om sådana skyddsåtgärder.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa skyddet för uppgifter som behandlas. Den motsvarar i sak 6 kap. 3 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 250 f. och 390 f. och prop. 2010/11:115 s. 129 f. och 181 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Genom den ändrade definitionen av allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst omfattar bestämmelserna även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Vid överträdelser av första–tredje styckena och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av fjärde stycket ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

7 § Om det vid tillhandahållande av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst finns en särskild risk för bristande skydd av behandlade uppgifter, ska den som tillhandahåller tjänsten informera berörda abonnenter om risken. Om den som tillhandahåller tjänsten inte enligt 6 § är skyldig att vidta de åtgärder som avses där, ska abonnenterna informeras om hur och till vilken ungefärlig kostnad som risken kan elimineras.

Paragrafen innehåller bestämmelser om informationsskyldighet vid risk för bristande skydd av behandlade uppgifter. Den motsvarar i sak 6 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 250 f. och 390 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Genom den ändrade definitionen av allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst omfattar bestämmelserna även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Vid en överträdelse av paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

8 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten om integritetsincidenter. Om en incident kan antas inverka negativt på de abonnenter eller användare som de behandlade uppgifterna berör, eller om tillsynsmyndigheten begär det, ska även dessa underrättas utan onödigt dröjsmål.

Paragrafen innehåller skyldigheter om underrättelse om integritetsincidenter. Den motsvarar delvis 6 kap. 4 a § LEK (prop. 2010/11:115 s. 129 f. och 181 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Genom den ändrade definitionen av allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst omfattar bestämmelserna även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Vad som avses med integritetsincident finns definieras i 1 kap. 7 §.

Vid en överträdelse av paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Efter synpunkter från Lagrådet har hittillsvarande 6 kap. 4 a § andra stycket, som innehållit ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten i paragrafen ska fullgöras och om undantag från den, ingen motsvarighet i förevarande paragraf. Närmare bestämmelser om rapporteringen av integritetsincidenter finns i kommissionens förordning (EU) nr 611/2013 av den 24 juni 2013 om åtgärder tillämpliga på anmälan av personuppgiftsbrott enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller personlig integritet och elektronisk kommunikation.

9 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska löpande föra en förteckning över integritetsincidenter.

Paragrafen reglerar en skyldighet att föra en förteckning över integritetsincidenter. Den motsvarar delvis 6 kap. 4 b § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 129 f. och 181 f.). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Genom den ändrade definitionen av allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst omfattar bestämmelserna även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Efter synpunkter från Lagrådet har hittillsvarande 6 kap. 4 b § andra stycket, som innehållit ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i en förteckning över integritetsincidenter, ingen motsvarighet i förevarande paragraf. Föreskrifter om innehållet i en sådan förteckning kan i fortsättningen meddelas med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

9 kap. Behandling av trafikuppgifter samt integritetsskydd

Rubriken utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Behandling av trafikuppgifter

1 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utplåna eller avidentifiera trafikuppgifter som har lagrats eller behandlats på något annat sätt när de inte längre behövs för överföring av ett elektroniskt meddelande. Detta gäller under förutsättning att uppgifterna avser användare som är fysiska personer eller abonnenter.

Första stycket avser inte uppgifter som sparas för sådan behandling som anges i 2, 15, 19 eller 21 § eller om uppgifterna behövs för en sådan behandling som är tillåten enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1232 av den 14 juli 2021 om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Paragrafen innehåller huvudregeln om behandling av trafikuppgifter. Den motsvarar i huvudsak 6 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 257 f. och 391 och prop. 2010/11:46 s. 37 f. och 75 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Den nya definitionen av elektronisk kommunikationstjänst (se 1 kap. 7 §) innebär att paragrafen även ska tillämpas på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Första stycket genomför artikel 6.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (e-dataskyddsdirektivet).

I förordning (EU) 2021/1232 fastställs tillfälliga regler om undantag från skyddet för konfidentialitet vid kommunikation och trafikuppgifter som följer av artiklarna 5.1 och 6.1 i det direktivet. Som en följd av detta införs i *andra stycket* ett undantag från skyldigheterna i paragrafen i de fall uppgifterna behövs för en sådan behandling som tillhandahållare av nummer-

oberoende interpersonella kommunikationstjänster tillåts göra i enlighet med förordningen.

2 § Trafikuppgifter som krävs för abonnentfakturering och betalning av avgifter för samtrafik får behandlas till dess att fordran är betald eller preskription har inträtt och det inte längre lagligen går att göra invändningar mot faktureringen eller avgiften.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får, efter samtycke av den som uppgifterna rör, behandla de trafikuppgifter som avses i 1 § för att marknadsföra elektroniska kommunikationstjänster eller för att tillhandahålla andra tjänster där uppgifterna behövs. Behandling får ske endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för marknadsföringen eller tjänsten. Ett samtycke får när som helst återkallas.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska informera den som uppgiften rör om

1. vilken typ av trafikuppgifter som behandlas, och
2. hur länge uppgifterna behandlas för sådana ändamål som anges i första och andra styckena.

I fråga om de ändamål som anges i andra stycket ska informationen enligt tredje stycket lämnas innan samtycke inhämtas.

Paragrafen innehåller ytterligare bestämmelser om behandling av trafikuppgifter. Den motsvarar i sak 6 kap. 6 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 257 f. och 391 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 5 § meddela föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas enligt första och andra styckena.

3 § Behandling av trafikuppgifter enligt 1 och 2 §§ får utföras endast av den som har fått i uppdrag av någon som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att sköta fakturering, trafikstyrning, kundförfrågningar, marknadsföring av elektroniska kommunikationstjänster eller tillhandahållande av andra tjänster där uppgifterna behövs.

Behandlingen ska begränsas till vad som är nödvändigt för verksamheten.

Paragrafen reglerar vilka personer som får ta befattning med uppgifterna enligt 1 och 2 §§. Den motsvarar i huvudsak 6 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 257 f. och 392). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Den nya definitionen av elektronisk kommunikationstjänst innebär att paragrafen även ska tillämpas på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

4 § De begränsningar för behandling av trafikuppgifter som följer av 1–3 §§ gäller inte

1. när en förvaltningsmyndighet eller en domstol behöver tillgång till sådana uppgifter som avses i 1 § för att lösa tvister,
2. för elektroniska meddelanden som omfattas av ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift,
3. för elektroniska meddelanden som omfattas av beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, tekniskt bistånd med sådan avlyssning eller övervakning, inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, eller

4. i den utsträckning uppgifter som avses i 1 § är nödvändiga för att förhindra eller avslöja obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Paragrafen reglerar undantag från de begränsningar för behandling av trafikuppgifter som följer av 1–3 §§. Den motsvarar i sak 6 kap. 8 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 257 f. och 392, prop. 2011/12:55 s. 142 och prop. 2020/21:72 s. 30 f. och 72). Övervägandena finns i avsnitt 18.1 och 18.3.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas enligt 2 § första och andra styckena.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande som anknyter till 2 §. Den motsvarar i sak 6 kap. 24 § 1 LEK (se prop. 2002/03:110 s. 271 f. och 397). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om behandling av uppgifter för elektronisk kommunikation meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på en talkommunikationstjänst som medger

1. identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret, eller
2. vidarekoppling.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande att meddela föreskrifter om krav för den som tillhandahåller bl.a. nummerpresentationstjänster. Den motsvarar i huvudsak 6 kap. 24 § 2 LEK (se prop. 2002/03:110 s. 271 f. och 397). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Uttrycket talkommunikationstjänst ersätter det tidigare uttrycket allmänt tillgänglig telefonitjänst.

Med stöd av bemyndigandet kan det t.ex. meddelas föreskrifter om åtgärder för att motverka att nummerpresentationstjänster manipuleras så att det för mottagaren av ett samtal ser ut som att samtalet kommer från ett visst befintligt nummer, medan det nummer som visas är oriktigt eller fiktivt (s.k. spoofing). Bestämmelser om nummerpresentation och vidarekoppling finns i 13–16 §§.

Lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter

7 § Lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och som rör användare som är fysiska personer eller abonnenter får behandlas endast sedan de har avidentifierats eller användaren eller abonnenten har gett sitt samtycke till behandlingen. Behandlingen får ske endast i den utsträckning och under den tid som krävs för tillhandahållandet av en tjänst där uppgifterna behövs.

Innan samtycke lämnas ska den som tillhandahåller tjänsten informera om

1. vilken typ av uppgifter som kommer att behandlas,
2. behandlingens syfte och varaktighet, och
3. huruvida uppgifterna kommer att vidarebefordras.

Ett samtycke får när som helst återkallas.

Paragrafen reglerar hur behandling av lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter får ske. Den motsvarar i sak 6 kap. 9 § första–tredje styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 260 f. och 393). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

8 § En användare eller en abonnent ska, trots att samtycke har lämnats, på ett enkelt och kostnadsfritt sätt i enskilda fall kunna motsätta sig sådan behandling av uppgifter som avses i 7 § och som sker vid uppkoppling eller överföring av ett elektroniskt meddelande.

Paragrafen reglerar möjligheten att motsätta sig behandling av uppgifter i vissa fall. Den motsvarar i sak 6 kap. 9 § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 260 f. och 393). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

9 § Endast den som handlar på uppdrag av någon som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller av någon som tillhandahåller den tjänst där uppgifterna behövs, får behandla uppgifter i enlighet med 7 §.

Paragrafen reglerar vem som får behandla uppgifter enligt 7 §. Den motsvarar i sak 6 kap. 10 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 260 f. och 393). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

10 § Lokaliseringsuppgifter som omfattas av ett beslut om inhämtning av uppgifter enligt 27 kap. rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet får behandlas trots 7–9 §§.

Paragrafen innehåller ett undantag från 7–9 §§. Paragrafen motsvarar 6 kap. 10 a § LEK (se prop. 2011/12:55 s. 142 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

Meddelanden som är av vikt för allmänheten

11 § Den som enligt 7 kap. 36 § ska medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten får för detta ändamål behandla trafikuppgifter, lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och uppgifter om abonnemang. Uppgifterna får behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.

Bestämmelserna i 1–3 och 7–9 §§ gäller inte för sådan behandling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur länge uppgifterna får behandlas innan de enligt första stycket ska utplånas.

Paragrafen tillåter viss behandling av uppgifter i samband med förmedling av meddelanden som är av vikt för allmänheten. Paragrafen motsvarar i sak 6 kap. 10 b § LEK (se prop. 2016/17:113 s. 13 f. och 28 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

Ospecificerade fakturor

12 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska tillhandahålla ospecificerade fakturor till en abonnent som begär det.

Paragrafen reglerar en skyldighet att tillhandahålla ospecificerade fakturor. Den motsvarar i sak 6 kap. 11 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 262 och 393). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Nummerpresentation

13 § Den som tillhandahåller nummerpresentation ska erbjuda

1. den anropande abonnenten eller användaren möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra nummerpresentation för varje samtal,

2. den anropade abonnenten möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt vid rimlig användning av funktionen förhindra nummerpresentationen vid inkommande samtal, och

3. den anropade abonnenten möjlighet att, om numret visas innan samtalet etableras, på ett enkelt sätt avvisa inkommande samtal, om skydd mot nummerpresentationen används av den anropande användaren eller abonnenten.

Om presentationen vid vidarekoppling avser det uppkopplade numret, ska den anropade abonnenten erbjudas möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra presentationen av det uppkopplade numret för den anropande användaren.

Första stycket 1 ska gälla även för samtal till ett annat land. Första stycket 2 och 3 och andra stycket ska gälla även för inkommande samtal från ett annat land.

Paragrafen reglerar vilka möjligheter det ska finnas att begränsa vilka uppgifter som visas i samband med nummerpresentation. Den motsvarar i sak 6 kap. 12 § första–tredje styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 262 och 393 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 6 § i fråga om behandling av uppgifter för elektronisk kommunikation meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på en talkommunikationstjänst som medger identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret.

14 § Om nummerpresentation eller presentation av ett uppkopplat nummer erbjuds, ska den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst informera allmänheten om detta och om de möjligheter som anges i 13 § första och andra styckena.

Paragrafen reglerar en skyldighet för den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att informera allmänheten i samband med nummerpresentation. Den motsvarar 6 kap. 12 § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 262 och 393 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Undantag som gäller nummerpresentation och lokaliseringsuppgifter

15 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får

1. på begäran av en abonnent tillfälligt åsidosätta skydd mot nummerpresentation för att kunna identifiera störande samtal samt lagra sådana uppgifter som identifierar den anropande abonnenten och hålla dem tillgängliga för den abonnent som har begärt att ett tillfälligt åsidosättande ska ske, och

2. för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler

a) åsidosätta skydd mot nummerpresentation, och

b) tillhandahålla en sådan myndighet eller organisation lokaliseringsuppgifter vid nödkommunikation.

Paragrafen reglerar i vilka fall skydd mot nummerpresentation får åsidosättas. Den motsvarar i sak 6 kap. 13 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 263 f. och 394). Åsidosättandet kan alltså även i fortsättningen ske utan samtycke eller trots vägran från abonnenten eller användaren. Övervägandena finns i avsnitt 16.11 och 18.1.

Automatisk vidarekoppling

16 § Den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst ska på begäran av en abonnent på ett enkelt sätt och kostnadsfritt tillhandahålla en möjlighet att stoppa sådan automatisk vidarekoppling till abonnenten som görs av tredje part.

Paragrafen reglerar automatisk vidarekoppling. Den motsvarar i sak 6 kap. 14 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 262 och 394). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Uttrycket talkommunikationstjänst ersätter det tidigare uttrycket allmänt tillgänglig telefonitjänst. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 6 § i fråga om behandling av uppgifter för elektronisk kommunikation meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på en talkommunikationstjänst som medger vidarekoppling.

Abonnentförteckningar

17 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig abonnentförteckning eller en förteckning ur vilken det går att få uppgifter genom abonnentupplysning ska, innan personuppgifter om en abonnent som är en fysisk person tas in i förteckningen, kostnadsfritt lämna abonnenten information om ändamålen med förteckningen. Om förteckningen finns i elektronisk form, ska abonnenten informeras om de sökfunktioner som finns.

18 § För behandling av personuppgifter om en abonnent, som är en fysisk person, i en förteckning som avses i 17 § krävs samtycke från personen. Abonnenten ska ha möjlighet att utan kostnad kontrollera uppgifterna och, så snart det är möjligt, få

1. felaktiga uppgifter rättade, och
2. uppgifter borttagna ur förteckningen.

Paragraferna reglerar behandling av uppgifter i abonnentförteckningar. De motsvarar i sak 6 kap. 15 och 16 §§ LEK (se prop. 2002/03:110 s. 264 f. och 394 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål

19 § Den som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 § ska lagra sådana uppgifter som avses i 31 § första stycket 1 och 3 som är nödvändiga för att spåra och identifiera kommunikationskällan, slutmålet för kommunikationen, datum, tidpunkt och varaktighet för kommunikationen, typ av kommunikation, kommunikationsutrustning samt lokalisering av mobil kommunikationsutrustning vid kommunikationens början och slut.

Lagringsskyldigheten omfattar uppgifter som genereras eller behandlas vid

1. telefonitjänst eller meddelandehantering via mobil nätanslutningspunkt, eller
2. internetåtkomst.

Även vid misslyckad uppringning gäller skyldigheten att lagra uppgifter som genereras eller behandlas. För telefonitjänst gäller lagringsskyldigheten inte uppgift om nummer som ett samtal styrts till.

Den som enligt denna paragraf ska lagra uppgifter får uppdra åt någon annan att utföra lagringen.

Paragrafen reglerar en skyldighet att lagra trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål. Den motsvarar i sak 6 kap. 16 a § första–fjärde styckena LEK (se prop. 2010/11:46 s. 23 f. och 76 f. och prop. 2018/19:86 s. 36 f. och 113). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

I 26 § 1 upplyses om möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lagras enligt denna paragraf.

20 § Tillsynsmyndigheten får i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheten enligt 19 § att lagra uppgifter, om det finns synnerliga skäl för det. Beslutet får förenas med villkor.

Beslutet om undantag får återkallas om villkoren i beslutet inte har följts eller det finns andra särskilda skäl för återkallelse.

I paragrafen ges tillsynsmyndigheten en möjlighet att i enskilda fall besluta om undantag från lagringsskyldigheten enligt 19 §. Den motsvarar 6 kap. 16 b § LEK (se prop. 2010/11:46 s. 44 f. och 78). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

21 § Uppgifter som har lagrats enligt 19 § får behandlas endast för att lämnas ut enligt

1. 33 § första stycket 2 eller 5,
2. 27 kap. 19 § rättegångsbalken, eller
3. lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Paragrafen anger de fall där uppgifter som har lagrats enligt 19 § får behandlas. Den motsvarar i sak 6 kap. 16 c § LEK (se prop. 2010/11:46 s. 47 f. och 78 f., bet. 2011/12:JuU8 s. 35 f. och 87 och prop. 2020/21:72 s. 38 f. och 72 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

22 § Uppgifter som avses i 19 § ska lagras enligt följande:

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid telefonitjänst och meddelandehantering via mobil nätanslutningspunkt ska lagras i sex månader. Lokaliseringsuppgifter ska dock lagras i endast två månader.

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid internetåtkomst ska lagras i tio månader. Om uppgifterna identifierar den utrustning där kommunikationen slutligt avskiljs från den lagringsskyldige till den enskilda abonnenten, ska de dock lagras i endast sex månader.

Lagringstiden räknas från den dag kommunikationen avslutades.

När lagringstiden har löpt ut ska den lagringsskyldige genast utplåna uppgifterna. Om en begäran om utlämnande i fall som avses i 21 § har kommit in eller ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift har meddelats innan lagringstiden löpt ut, ska den lagringsskyldige dock fortsätta lagra uppgifterna till dess att de har lämnats ut eller tiden för bevarande har löpt ut. Därefter ska uppgifterna genast utplånas.

Paragrafen anger lagringstiden och de åtgärder som ska vidtas vid lagringstidens slut. Den motsvarar i sak 6 kap. 16 d § första–tredje styckena LEK (se prop. 2010/11:46 s. 37 f. och 79 f., prop. 2018/19:86 s. 47 f. och 113 f. och prop. 2020/21:72 s. 21 f. och 73). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

I 26 § 2 upplyses om möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om lagringstiden.

23 § Den som enligt 19 § ska lagra uppgifter har rätt till ersättning för kostnader som uppstår när lagrade uppgifter lämnas ut. Ersättningen ska betalas av den myndighet som har begärt uppgifterna.

Paragrafen reglerar rätten till ersättning för kostnader som uppstår när lagrade uppgifter lämnas ut. Den motsvarar 6 kap. 16 e § första stycket LEK (se prop. 2010/11:46 s. 65 f. och 80). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

I 26 § 3 upplyses om möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om ersättningen.

24 § Den som enligt 19 § ska lagra uppgifter ska bedriva sin verksamhet så att uppgifterna utan dröjsmål kan lämnas ut och så att verkställandet av utlämnandet inte röjs. Uppgifterna ska göras tillgängliga på ett sådant sätt att informationen enkelt kan tas om hand.

I paragrafen anges de krav som ställs på den lagringsskyldige när uppgifterna ska lämnas ut. Den motsvarar i sak 6 kap. 16 f § LEK (se prop. 2010/11:46 s. 49 f. och 80 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

25 § Om någon som bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 §, har förelagts enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift, ska 8 kap. 5 § samt 23 och 24 §§ i detta kapitel tillämpas på motsvarande sätt avseende den uppgift som ska bevaras.

Paragrafen utökar tillämpningsområdet för vissa bestämmelser enligt denna lag till uppgifter som ska bevaras enligt ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken. Den motsvarar i sak 6 kap. 16 g § LEK (se prop. 2020/21:72 s. 30 f. och 73 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

26 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om

1. vilka uppgifter som ska lagras enligt 19 §,
2. lagringstiden enligt 22 § första stycket, och
3. ersättningen enligt 23 §.

Paragrafen upplyser om möjligheten att meddela föreskrifter på lägre nivå än lag. Övervägandena finns i avsnitt 18.2 och 18.3.

Punkten 1 motsvarar 6 kap. 16 a § femte stycket, *punkten 2* motsvarar 6 kap. 16 d § fjärde stycket och *punkten 3* motsvarar 6 kap. 16 e § andra stycket LEK (se prop. 2010/11:46 s. 23 f. och 76 f. och prop. 2018/19:86 s. 36 f. och 113 f.).

27 § Utöver vad som anges i 1–3 och 31 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen.

Detta hindrar inte

1. lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller sådan lagring i den utsträckning som den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,

2. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om tillgången ges endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifterna om vem som har begärt att få informationen utplånas, eller

3. att någon i en radiomottagare avlyssnar eller på något annat sätt, genom att använda en sådan mottagare, får tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för denne eller för allmänheten.

Första stycket gäller inte när en tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster behandlar uppgifter i enlighet med förordning (EU) 2021/1232.

Paragrafen reglerar hur uppgifter i elektroniska meddelanden får behandlas. Den motsvarar i huvudsak 6 kap. 17 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 252 f. och 395 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Till skillnad från sin föregångare är paragrafen inte straffsanktionerad. Vid överträdelser av paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Paragrafen genomför artiklarna 5.1 och 5.2 i e-dataskyddsdirektivet. I förordning (EU) 2021/1232 fastställs tillfälliga regler om undantag från skyddet för konfidentialitet vid kommunikation som följer av artikel 5.1 i e-dataskyddsdirektivet. Som en följd av detta införs i ett nytt *tredje stycke* ett undantag från tillämpningen av förbudet i första stycket i de fall tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster behandlar uppgifter i enlighet med förordningen.

28 § Uppgifter får lagras i eller hämtas från en abonnents eller användares terminalutrustning endast om abonnenten eller användaren får tillgång till information om ändamålet med behandlingen och samtycker till den.

Trots att samtycke inte har lämnats är sådan lagring eller åtkomst tillåten som

1. behövs för överföring av ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät, eller

2. är nödvändig för tillhandahållande av en tjänst på uttrycklig begäran av användaren eller abonnenten.

Paragrafen reglerar hur uppgifter får lagras i eller hämtas från terminalutrustning. Den motsvarar i sak 6 kap. 18 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 255 f. och 396 och prop. 2010/11:115 s. 133 f. och 183). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

29 § En verksamhet ska bedrivas så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs, om verksamheten avser tillhandahållande av

1. ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som inte enbart är avsett för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen, eller

2. tjänster inom ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som består av

a) en allmänt tillgänglig telefonitjänst till en fast nätanslutningspunkt som medger överföring av lokala, nationella och internationella samtal, telefax och datakommunikation med en sådan lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet, eller

b) en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst till en mobil nätanslutningspunkt.

Innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden ska göras tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om frågor som avses i denna paragraf samt får i enskilda fall besluta om undantag från kravet i första stycket.

Paragrafen innebär en skyldighet för tillhandahållare att anpassa verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs. Den motsvarar i sak 6 kap. 19 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 267 f. och 396 f. och prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 143). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

Vid överträdelser av första och andra styckena och av de föreskrifter som har meddelats i anslutning till paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

30 § För att signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska kunna inhämtas, ska operatörer som äger tråd där signaler förs över Sveriges gräns överföra signalerna till samverkanspunkter. Varje sådan operatör ska anmäla en eller flera samverkanspunkter till den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om samverkanspunkter.

Samtliga operatörer som för signaler i tråd över Sveriges gräns ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna sådan information som de innehar och som gör det enklare att ta hand om signalerna.

Samtliga operatörer ska utföra uppgifterna enligt första och andra styckena så att verksamheten inte röjs.

Paragrafen innebär en skyldighet för operatörer att överföra signaler till samverkanspunkter. Den motsvarar i sak 6 kap. 19 a § LEK (se prop. 2006/07:63 s. 83 f. och 142 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

Vid överträdelser av paragrafen ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

Tystnadsplikt

31 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kom-

munikationstjänst, får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det som han eller hon i samband med tillhandahållandet har fått del av eller tillgång till i form av

1. en uppgift om abonnemang,
2. innehållet i ett elektroniskt meddelande, eller
3. en annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Tystnadsplikt som följer av första stycket gäller inte i förhållande till den som har tagit del i utväxlingen av ett elektroniskt meddelande eller som på något annat sätt har sänt eller tagit emot ett sådant meddelande.

Tystnadsplikt som följer av första stycket 1 och 3 gäller inte heller i förhållande till innehavaren av ett abonnemang som har använts för ett elektroniskt meddelande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten. Den motsvarar i sak 6 kap. 20 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 271 f. och 397). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

Genom ett tillägg i första stycket undantas nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster från tystnadsplikten. Det innebär att paragrafen har samma tillämpningsområde som sin föregångare.

32 § Tystnadsplikt som följer av 31 § första stycket gäller även för en uppgift som hänför sig till

1. en åtgärd att med stöd av 27 kap. 9 § rättegångsbalken hålla kvar försändelser,
2. en angelägenhet som avser användning av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller som gäller tekniskt bistånd med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller med hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
3. en angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,
4. inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet,
5. en begäran enligt 33 § första stycket 2 om att en uppgift om abonnemang ska lämnas,
6. ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift, eller
7. en begäran enligt 33 § första stycket 5 om att en uppgift om tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster ska lämnas.

Paragrafen innehåller ytterligare bestämmelser om tystnadsplikt. Den motsvarar i sak 6 kap. 21 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 271 f. och 397, prop. 2011/12:55 s. 114 f. och 144 och prop. 2020/21:72 s. 30 f. och 74). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

33 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst och som har fått del av eller tillgång till en uppgift som avses i 31 § första stycket ska på begäran lämna

1. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 till

a) en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten bedömer att det kan antas

att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

b) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG,

c) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

d) Konsumentombudsmannen, om ombudsmannen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486), när det är fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004,

e) Konsumentverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning,

f) Kronofogdemyndigheten, om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

g) Läkemedelsverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller bestämmelserna om marknadsföring i 12 kap. läkemedelslagen (2015:315),

h) Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

i) Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra en underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, och

j) Skatteverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

2. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 till en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,

4. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan antas att det då fanns eller fortfarande finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa, och

5. en uppgift som avses i 31 § första stycket 3 om vilka övriga tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster som har deltagit vid överföringen av ett meddelande som omfattas av ett före-

läggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift till den myndighet som meddelat föreläggandet.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 3 än lokaliseringsuppgifter ska vara skälig med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet att på begäran lämna ut vissa uppgifter som enligt 31 § första stycket omfattas av tystnadsplikt. Den motsvarar i sak 6 kap. 22 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 271 f. och 397, prop. 2010/11:115 s. 118 f. och 183 f., prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 144 f., prop. 2016/17:22 s. 161 f. och 418, prop. 2019/20:120 s. 79 f. och 114 f. och prop. 2020/21:72 s. 38 f. och 74 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

Genom ett tillägg i första stycket undantas nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster från uppgiftsskyldigheten. Det innebär att paragrafen har samma tillämpningsområde som sin föregångare.

Vid en överträdelse av första stycket ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 12 kap. 1 §.

34 § Den som i något annat fall än de som avses i 31 § första stycket och 32 § i en radiomottagare har avlyssnat eller på något annat sätt, genom att använda en sådan mottagare, har fått tillgång till ett sådant radiobefordrat meddelande i ett elektroniskt kommunikationsnät som inte är avsett för denne eller för allmänheten får inte obehörigen föra det vidare.

I paragrafen finns en bestämmelse om tystnadsplikt. Den motsvarar i sak 6 kap. 23 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 397 och prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 145). Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

35 § I det allmännas verksamhet ska offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas i stället för 31–34 §§.

Paragrafen hänvisar till offentlighets- och sekretesslagen i fråga om tystnadsplikt och sekretess i det allmännas verksamhet. Den motsvarar 6 kap. 2 § tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 248 f. och 390). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

10 kap. Uppgiftsskyldighet

1 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag ska på begäran av regleringsmyndigheten lämna de upplysningar eller handlingar som myndigheten behöver för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 25 och 28 §§ och 4 kap. 3 och 7 §§,
2. sådant offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster som är till nytta för konsumenterna,
3. klart definierade statistiska ändamål, rapporter och studier,
4. marknadsanalys enligt 5 kap. 5 §, inbegripet uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till analyserade marknader,
5. beslut om skyldigheter enligt 5 kap.,
6. att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och nummer,
7. att utvärdera sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka

a) grossisttjänster som har gjorts tillgängliga för konkurrenter,

b) täckning och utbyggnad inom landet,

c) uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har, eller

d) identifiering, genom geografiska kartläggningar, av områden som har eftersatt bredbandsutbyggnad, eller

8. genomförande av geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad.

Om de uppgifter som kan lämnas enligt första stycket 7 eller 8 inte är tillräckliga, har regleringsmyndigheten rätt att på begäran få upplysningar eller handlingar som avses i dessa punkter av andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Uppgifter som avses i första stycket 2–8 får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för ett sådant.

Paragrafen anger vilka uppgifter, utöver uppgifter som behövs för tillsyn, som företag och i förekommande fall enskilda tillståndshavare är skyldiga att lämna till regleringsmyndigheten. Den motsvarar i huvudsak 8 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 285 f. och 401 f. och prop. 2010/11:115 s. 142 f. och 191 f.). Paragrafen genomför artiklarna 20.1 första stycket andra meningen och andra stycket (delvis), 21.1 första stycket c–i, 22.1 fjärde stycket andra meningen och 48.4 (delvis). Övervägandena finns i avsnitt 19.1.

Första stycket anger de situationer när en uppgiftsskyldighet föreligger. Punkterna *1*, *2* och *5* motsvarar i sak 8 kap. 1 § första stycket 1, 2 och 5 LEK.

I *punkten 3* läggs det till att uppgifter även får begäras in som underlag för rapporter och studier.

I *punkten 4* klargörs att uppgiftsskyldigheten även omfattar uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till analyserade marknader.

I *punkten 6* införs en ny skyldighet att lämna uppgifter som behövs för att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av nummer.

I *punkten 7* läggs det till att uppgifter även får begäras in om sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka täckning och utbyggnad inom landet, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har eller identifieringen av områden med eftersatt bredbandsutbyggnad genom geografiska kartläggningar.

Punkten 8 är ny. Den gör det möjligt att få nödvändigt underlag för att göra geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad.

Även *andra stycket* är nytt. Det innebär att tillsynsmyndigheten kan få uppgifter även av andra företag än de som omfattas av lagen men som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer. Ett sådant annat företag som är skyldigt att lämna uppgifter till regleringsmyndigheten kan t.ex. vara ett företag som har skyldigheter enligt lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät. Uppgiftsskyldigheten gäller bara uppgifter enligt punkterna 7 och 8. En grundläggande förutsättning är att uppgifterna inte kan fås av den som omfattas av lagen.

Av *tredje stycket* framgår att uppgifter inte kan begäras in före ett marknadsinträde i andra fall än när uppgifter behövs för beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller för medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd.

2 § En operatör som enligt vad som anges i 5 kap. 7 § har betydande inflytande på en marknad i grossistledet ska på begäran tillhandahålla regleringsmyndigheten redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden.

Paragrafen innehåller en uppgiftsskyldighet för redovisningsuppgifter i vissa fall. Den genomför artikel 20.1 tredje stycket i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar i sak 8 kap. 1 § andra stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 142 f. och 191 f.). Övervägandena finns i avsnitt 19.1.

3 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag ska på begäran av regleringsmyndigheten lämna de upplysningar eller handlingar som myndigheten behöver för att kunna lämna information till Berec och Byrån för stöd till Berec i enlighet med artikel 40 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 av den 11 december 2018 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009.

Paragrafen anger att företag är skyldiga att lämna uppgifter till regleringsmyndigheten som myndigheten behöver för att den i sin tur ska kunna lämna uppgifter till Berec och Berecbyrån. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen kompletterar artikel 40.5 i Berecförordningen (EU) 2018/1971 och genomför artikel 21.1 första stycket j i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 19.2.

Enligt artikel 40 i Berecförordningen (EU) 2018/1971 ska regleringsmyndigheten förse Berec eller Berecbyrån med den information som krävs för att dessa organ ska kunna utföra sina uppgifter. Berec definieras i 1 kap. 7 §. Berecs uppgifter framgår av artikel 4 i förordningen och består bland annat i att bistå och ge råd till regleringsmyndigheter och EU-institutioner beträffande tekniska frågor om elektronisk kommunikation, att bistå Europeiska kommissionen i utarbetandet av lagstiftningsförslag och att avge yttranden när det gäller bl.a. förslag till nationell SMP-reglering. Berecbyråns uppgifter framgår av artikel 5 i förordningen och inkluderar bl.a. att utarbeta rapporter om utvecklingen av den europeiska marknaden för elektronisk kommunikation, att hjälpa Berec att upprätta och upprätthålla register och databaser samt att tillhandahålla annat administrativt stöd till Berec.

4 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag ska på begäran av Berec lämna de upplysningar eller handlingar som Berec behöver för kontroll av att dess yttranden följs.

Paragrafen innebär att företag i vissa fall är skyldiga att lämna uppgifter direkt till Berec. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen genomför artikel 20.1 första stycket (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

Enligt artikel 40.1 c i Berecförordningen (EU) 2018/1971 ska Berec bl.a. avge yttranden om lösning av gränsöverskridande tvister i enlighet med artikel 27 i EU-direktivet, om förslag till nationell SMP-reglering och om möjligheten för slutanvändare att nå varandra i enlighet med artikel 61.2 i EU-direktivet. Berec definieras i 1 kap. 7 §.

5 § Information som ska offentliggöras enligt denna lag eller enligt de skyldigheter, villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten innan informationen offentliggörs.

Paragrafen innehåller en skyldighet att till tillsynsmyndigheten lämna information som ska offentliggöras. Den motsvarar i huvudsak 7 kap. 3 § tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 398). Paragrafen genomför artiklarna 103.1 (delvis) och 104.1 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 19.3.

Skyldigheten ändras på så sätt att informationen behöver lämnas endast på begäran av tillsynsmyndigheten. Bestämmelser om offentliggörande av information finns i 7 kap. 5 och 6 §§.

6 § Regleringsmyndigheten får besluta om en skyldighet att särredovisa verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster för den som

1. bedriver verksamhet som ska anmälas enligt 2 kap. 1 §, och
2. har särskild eller exklusiv rätt att tillhandahålla andra tjänster än sådana som omfattas av denna lag.

Paragrafen gör det möjligt att införa krav på särredovisning. Den motsvarar i sak 8 kap. 16 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 286 f. och 407 och prop. 2010/11:115 s. 195). Paragrafen genomför artikel 17.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 19.4.

11 kap. Tillsyn och tvistlösning

Rubriken utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Tillsynsområdet

1 § Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över att denna lag, de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Tillsynsmyndigheten ska också ha tillsyn över att sådana rättsakter följs som har antagits med stöd av

1. artiklarna 40.5, 57.2, 75.1, 102.3, 109.8 eller 116 i direktiv (EU) 2018/1972, eller
2. artikel 4.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation).

Paragrafen anger tillsynsområdet. Den genomför artiklarna 30.1 första stycket, 76.3, 78.4 och 79.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.1 och 20.5.

Första stycket motsvarar i huvudsak 7 kap. 1 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 och 397). Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. Tillsynen utökas till att även omfatta beslut om åtaganden som har meddelats med stöd av lagen. Sådana beslut fattas med stöd av 5 kap. 22 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

Enligt *andra stycket* omfattar tillsynsansvaret även vissa genomförandeakter och delegerade akter som Europeiska kommissionen antar. *Punkten 1* avser rättsakter som har antagits med stöd av vissa bestämmelser i EU-direktivet. Sakområdena för rättsakterna motsvarar delvis de som omfattades av 7 kap. 1 § andra stycket 1 och 2 LEK (se prop. 2013/14:72 s. 27 f. och 36). *Punkten 2* motsvarar i huvudsak 7 kap. 1 § andra stycket 3 LEK (se prop. 2013/14:72 s. 29 och 36). Hänvisningen ändras så att den inte avser en viss angiven lydelse utan den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (s.k. dynamisk hänvisning).

Tillträde till utrymmen

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för tillsynen få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till vissa utrymmen för att kunna bedriva en effektiv tillsyn. Den motsvarar 7 kap. 2 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 f. och 397 f.). Övervägandena finns i avsnitt 6.

Uppgifter som behövs för tillsynen

3 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar eller handlingar som behövs för tillsynen.

Om de uppgifter som kan lämnas enligt första stycket inte är tillräckliga, får tillsynsmyndigheten förelägga andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer att tillhandahålla sådana upplysningar eller handlingar.

Ett föreläggande enligt första eller andra stycket får förenas med vite.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten rätt att få de uppgifter som behövs för tillsynen. Den genomför artiklarna 20.1 första och andra styckena, 21.1 första stycket a och b, 30.1 andra stycket, 30.4 och 76.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

Första stycket motsvarar delvis 7 kap. 3 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 och 398 f. och prop. 2013/14:72 s. 30 och 36). Stycket ger tillsynsmyndigheten en generell rätt att från den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

Andra stycket är nytt. Det innebär att tillsynsmyndigheten kan få uppgifter även av andra företag än dem som omfattas av lagen men som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer. Det kan t.ex. vara företag som tillhandahåller innehållstjänster eller som tillhandahåller kommunikationstjänster som faller utanför definitionen av elektroniska kommunikationstjänster, t.ex. applikationer där det finns en chattfunktion men den funktionen inte är det huvudsakliga syftet med tjänsten. Även andra företag som inte omfattas av lagen men som har skyldigheter enligt lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät kan föreläggas att lämna upplysningar och handlingar. En grundläggande förutsättning för ett sådant föreläggande är att upp-

gifterna behövs för tillsynen och att tillräckliga uppgifter inte kan fås av den som omfattas av lagen.

Tredje stycket motsvarar i huvudsak 7 kap. 3 § andra stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 och 398). Det görs även en hänvisning till andra stycket, vilket innebär att även förelägganden som riktas till andra företag än dem som omfattas av lagen men som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer kan förenas med vite.

Verkställighet

4 § Tillsynsmyndighetens beslut som avser åtgärder som krävs för tillsynen enligt detta kapitel får verkställas av Kronofogdemyndigheten. Då gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande.

Paragrafen behandlar möjligheten till verkställighet av tillsynsmyndighetens beslut om åtgärder. Den motsvarar i sak 7 kap. 2 § andra stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 f. och 397 f.). Övervägandena finns i avsnitt 6.

Tillsynsåtgärder

5 § Om tillsynsmyndigheten misstänker att den som bedriver verksamhet enligt denna lag inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, ska myndigheten underrätta den som bedriver verksamheten om misstanken och ge denne möjlighet att yttra sig inom skälig tid.

Första stycket gäller även när tillsynsmyndigheten misstänker att någon inte följer en genomförandeåtgärd som avses i 1 § andra stycket eller inte använder en radiosändare i den utsträckning som villkoren medger.

Paragrafen innebär att den som är föremål för tillsyn alltid ska ha möjlighet att yttra sig över en underrättelse om en påstådd överträdelse. Den motsvarar i huvudsak 7 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 299 och 398, prop. 2010/11:115 s. 139 f. och 185 f. och prop. 2013/14:72 s. 27 f. och 36). Paragrafen genomför artikel 30.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.3.

Eftersom tillsynen enligt 1 § även omfattar beslut om åtaganden som har meddelats med stöd av lagen, läggs sådana beslut till. Av 15 kap. 4 § framgår att ett beslut om underrättelse inte går att överklaga. Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

6 § I fall som avses i 5 § får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden som behövs för att rättelse ska ske omedelbart eller inom skälig tid. Om ett föreläggande inte följs får tillsynsmyndigheten, efter utgången av den tid som angetts i underrättelsen enligt 5 §,

1. återkalla ett tillstånd, ändra tillståndsvillkor eller besluta att den som har åsidosatt en skyldighet ska upphöra med verksamheten helt eller delvis, om inte överträdelsen är av mindre betydelse, eller

2. meddela de ytterligare förelägganden som behövs för att lagen eller de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas.

Om en radiosändare har använts i mindre omfattning än tillståndsvillkoren medger, får dock tillståndet inte återkallas om särskilda skäl talar mot det eller ändamålet med föreläggandet lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förelägganden för att komma till rätta med överträdelser. Den motsvarar i sak 7 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 299 f. och 398 f. och prop. 2010/11:115 s. 140 och 185 f.). Paragrafen genomför artiklarna 29.1, 30.3, 30.5 och 45.7 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.3.

Förelägganden, som kan innebära en skyldighet att göra något eller ett förbud, kan meddelas i samband med en underrättelse enligt 5 § eller senare, beroende på vad som bedöms mest lämpligt utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Eftersom tillsynen enligt 1 § även omfattar beslut om åtaganden som har meddelats med stöd av lagen, läggs sådana beslut till. Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

7 § Om tillståndshavaren begär det ska tillståndet återkallas.

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller har utelämnat uppgifter av betydelse för tillståndet, eller

2. tillståndshavaren trots påminnelse inte har betalat en avgift enligt 14 kap. 1, 2 eller 3 §.

Ett tillstånd att använda radiosändare får därutöver återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla och det inte finns särskilda skäl som talar mot en återkallelse,

2. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

3. radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada, eller

4. tillståndet har beviljats för sådan annan användning av ett harmoniserat frekvensutrymme som avses i 3 kap. 7 § och det därefter har uppkommit efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren.

Tillståndsvillkor får ändras omedelbart också i fall som avses i 3 kap. 27 § och 4 kap. 9 §.

Paragrafen innebär att tillstånd i vissa situationer får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart. Den motsvarar i huvudsak 7 kap. 6 § första och andra styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 165, 300 och 399 och prop. 2019/20:15 s. 31 f. och 47). Paragrafen genomför artiklarna 18 (delvis), 19.1–19.3 (delvis) och 45.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

I *tredje stycket punkten 4* finns en ny grund för återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor för sådan annan användning av ett harmoniserat frekvensutrymme som avses i 3 kap. 7 §. Bestämmelsen genomför artikel 45.3 i EU-direktivet. På motsvarande sätt som vid beviljande av sådant tillstånd enligt 3 kap. 7 § måste bedömningen av om det finns efterfrågan på användning av ett harmoniserat frekvensutrymme utgå från sannolikheten för att eventuella intressenter kommer att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren inom en inte alltför avlägsen framtid. Om det intresse som visats bygger på mycket vaga påståenden bör det inte hindra en annan radioanvändning. För att inte hindra harmoniserad användning av frekvensutrymmet bör dock kravet på vad en intressent ska presentera inte sättas särskilt högt. Av 8 § framgår att återkallelse inte får ske om det är tillräckligt att i stället ändra tillståndsvillkoren.

8 § Ett tillstånd får återkallas enligt 7 § andra stycket 1 eller tredje stycket endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Ett tillstånd att använda radiosändare får återkallas eller tillståndsvillkoren ändras på grund av förändringar i radiotekniken endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. Det ska då särskilt beaktas i vilken utsträckning som ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen har uppnåtts och vilka effekter en återkallelse eller en ändring av tillståndsvillkoren får för tillståndshavarens verksamhet.

Ett tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket får inte återkallas enligt 7 § tredje stycket 3 i detta kapitel.

Paragrafen avgränsar tillämpningen av 7 § i vissa fall. Den genomför artiklarna 18 (delvis), 19.1–19.3 (delvis) och 45.3. Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

Första och *tredje styckena* motsvarar i huvudsak 7 kap. 6 § fjärde respektive tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 300 och 399 och prop. 2019/20:15 s. 31 f. och 47 f.). Första stycket omfattar även den nya grunden för återkallelse av tillstånd som har beviljats för annan radioanvändning av ett harmoniserat frekvensutrymme enligt 7 § andra stycket 4.

Andra stycket motsvarar i sak 7 kap. 7 § andra stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 300 och 399).

9 § En frekvenstilldelning för rundradiosändning får ändras, om det är nödvändigt för att nya användare ska få möjlighet att bedriva verksamhet som avser rundradio.

Paragrafen möjliggör ändring av frekvenstilldelning för rundradiosändning. Den motsvarar i sak 7 kap. 7 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 300 och 399). Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

10 § När ett tillstånd att använda radiosändare har hyrts ut enligt 3 kap. 28 § och det finns skäl att återkalla tillståndet enligt 6 eller 7 § i detta kapitel på grund av omständigheter som hänför sig till hyrestagaren, ska återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

Paragrafen reglerar situationen då det finns skäl att återkalla ett uthyrt tillstånd på grund av hyrestagarens agerande. Paragrafen motsvarar i sak

7 kap. 6 a § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 78 och 96). Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

11 § Vid en överträdelse av denna lag eller av beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller av de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, får tillsynsmyndigheten, i avvaktan på att ärendet avgörs slutligt, omedelbart

1. meddela ett föreläggande att genast följa lagen eller de beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen,
2. återkalla ett tillstånd eller ändra tillståndsvillkoren, eller
3. meddela ett föreläggande att en verksamhet helt eller delvis ska upphöra.

En förutsättning för ett beslut enligt första stycket är att överträdelsen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, säkerhet eller hälsa eller kan befaras orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller andra användare av radiofrekvenser. Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Giltighetstiden för ett beslut enligt första stycket får vara högst tre månader. Om rättelse inte har vidtagits, får giltighetstiden dock förlängas med ytterligare högst tre månader.

Paragrafen möjliggör interimistiska tillsynsåtgärder. Den motsvarar i sak 7 kap. 8 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 300 f. och 399 och prop. 2010/11:115 s. 140 och 186). Paragrafen genomför artikel 30.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.3.

Eftersom tillsynen enligt 1 § även omfattar beslut om åtaganden som har meddelats med stöd av lagen, läggs sådana beslut till. Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser såväl föreskrifter som har meddelats med direkt eller indirekt stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

12 § En återkallelse av ett tillstånd eller en ändring av tillståndsvillkoren påverkar inte en skyldighet att betala ersättning för ett tillstånd som har beviljats enligt 3 kap. 10 § eller 4 kap. 6 §, om inte något annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen.

Paragrafen behandlar ersättningsskyldigheten vid en återkallelse av ett tillstånd eller en ändring av tillståndsvillkoren i vissa fall. Den motsvarar i sak 7 kap. 9 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 301 och 399). Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

Tillsynsåtgärder enligt vissa EU-rättsakter

13 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för fullgörande av de skyldigheter som anges i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen och i genomförandeakter enligt samma förordning, och
2. artiklarna 3–5a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar eller handlingar som behövs för kontroll av att dessa rättsakter följs.

Ett föreläggande enligt första eller andra stycket får förenas med vite.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten rätt att vidta tillsynsåtgärder enligt vissa EU-rättsakter. Den kompletterar artikel 18 i roamingförordningen (EU) nr 531/2012 och artikel 6 i TSM-förordningen (EU) 2015/2120. Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 3 § första stycket 6 och andra stycket och 3 a § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 f. och 398, prop. 2007/08:1, utg. omr. 22, s. 122 f., prop. 2010/11:115 s. 145 och 184 f., prop. 2012/13:37 s. 7 f., prop. 2013/14:72 s. 30 f. och 36, prop. 2015/16:92 s. 10 f. och 13 och prop. 2018/19:41 s. 11 f. och 18). Övervägandena finns i avsnitt 20.5.

Som anges i kommentaren till 6 § kan ett föreläggande innebära en skyldighet att göra något eller ett förbud.

Hänvisningen till roamingförordningen i *första stycket punkten 1* ändras så att den inte avser en viss angiven lydelse utan den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (s.k. dynamisk hänvisning).

Lösning av tvister

14 § Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde eller som tillhandahåller tillhörande faciliteter, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av

a) denna lag,

b) beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen,

c) föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, eller

d) rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 13 § första stycket 1, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Om en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 31 eller 44 § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran har tagits emot, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.

Paragrafen ger en möjlighet att låta tillsynsmyndigheten lösa vissa tvister. Den motsvarar i huvudsak 7 kap. 10 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 301 f. och 399 f., prop. 2007/08:1, utg. omr. 22, s. 122 f., prop. 2008/09:159 s. 16 f. och 21, prop. 2009/10:193 s. 81 f. och 96, bet. 2009/10:TU18 s. 24 f., prop. 2010/11:115 s. 141 f. och 188 f., prop. 2012/13:37 s. 6 f., prop. 2013/14:72 s. 29 f. och 36 och prop. 2015/16:92 s. 9 f. och 14). Paragrafen genomför artikel 26.1 första meningen i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

I *första stycket* läggs det till att tvistlösning kan ske även mellan företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster och företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter. Vad som avses med tillhörande faciliteter definieras i 1 kap. 7 §. Eftersom tillsynen enligt 1 § även omfattar beslut om åtaganden som har meddelats med stöd av lagen, läggs sådana

beslut till. Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser såväl föreskrifter som har meddelats med direkt eller indirekt stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Andra stycket är delvis nytt. Som hittills kan tvistlösning begäras om en överenskommelse om tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad för anläggande av ett bredbandsnät inte har nåtts inom två månader (se prop. 2015/16:73 s. 85 och 129 f.). Sådant tillträde regleras i 5 kap. 31 §.

Därutöver införs en möjlighet till tvistlösning i fråga om tillträde till byggnader, anläggningar och annan egendom som är tekniskt lämpliga för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät enligt 5 kap. 44 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

Båda parter får begära tvistlösning. Med en överenskommelse om tillträde avses att parterna ska vara överens om villkoren för tillträdet. Därmed kan den som i och för sig har fått tillträde, men som anser att de villkor som har satts upp inte är rättvisa och rimliga, begära tvistlösning.

15 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter eller handlingar som behövs för att en tvist enligt 14 § ska kunna prövas.

Föreläggandet får förenas med vite. Vid prövning av en ansökan om utdömande av vite ska även vitets lämplighet prövas.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten befogenhet att inhämta uppgifter som behövs vid tvistlösning. Den motsvarar i sak 7 kap. 10 a § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 35 f. och 44). Paragrafen genomför artikel 26.1 andra meningen i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

16 § Om en part enligt 14 § har hänskjutit en tvist, får tillsynsmyndigheten besluta att inte ta upp tvisten för avgörande, om det med hänsyn till den frågeställning som tvisten har aktualiserat är lämpligare att den avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen.

Om myndigheten inte har vidtagit någon sådan tillsynsåtgärd inom fyra månader från det att en part har hänskjutit tvisten, ska myndigheten på ansökan av någon av parterna pröva tvisten.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten befogenhet att avgöra en tvist inom ramen för den allmänna tillsynen. Den motsvarar i sak 7 kap. 10 b § LEK (se prop. 2004/05:175 s. 282 f. och 304). Paragrafen genomför artikel 26.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

17 § Om det med hänsyn till tvistens art är lämpligare, får tillsynsmyndigheten hänskjuta tvisten till medling i stället för att ta upp den till prövning eller vidta en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen. Myndigheten ska i ett sådant fall ge parterna tillfälle att föreslå en lämplig person att vara medlare.

Om medling har pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, ska myndigheten på ansökan av någon av parterna pröva tvisten.

Parterna ska solidariskt betala skälig ersättning till medlaren för arbete och utlägg.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten befogenhet att hänskjuta en tvist till medling. Den motsvarar i sak 7 kap. 11 och 12 §§ LEK (se prop. 2002/03: 110 s. 305 och 400). Paragrafen har stöd i artikel 26.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

18 § Om en tvist som enligt 14 § har hänskjutits till tillsynsmyndigheten också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska unionen och tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna i unionen, ska tillsynsmyndigheten underrätta Berec om tvisten. När tillsynsmyndigheten har lämnat en sådan underrättelse får ärendet inte avgöras förrän Berec har yttrat sig. I brådskande fall med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen, får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat bestäms.

Tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet inom en månad från det att Berec har yttrat sig och ska i sitt beslut beakta innehållet i yttrandet.

Paragrafen behandlar tvister som har hänskjutits till tillsynsmyndigheter i olika medlemsstater inom EU. Den motsvarar delvis 7 kap. 13 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 400 och prop. 2010/11:115 s. 141 f. och 189). Paragrafen genomför artikel 27 i EU-direktivet. Den utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 20.7.

För att paragrafen ska bli tillämplig krävs enligt *första stycket* att tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Det kan röra sig om åtgärder som skapar hinder för den inre marknaden bl.a. genom att påverka priserna för användare i andra medlemsstater eller möjligheterna att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster.

Berec ska normalt yttra sig inom fyra månader, se artikel 27.3 i EU-direktivet. Tillsynsmyndigheten får inte avgöra ärendet förrän yttrandet har lämnats. Om det behövs för att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen får dock interimistiska beslut fattas.

Enligt *andra stycket* ska ärendet avgöras inom en månad från det att Berec har yttrat sig. Berecs yttrande ska beaktas i så stor utsträckning som möjligt.

12 kap. Sanktionsavgifter

I kapitlet finns bestämmelser om sanktionsavgifter vid vissa överträdelser av regelverket. Regleringen är ny. Den har stöd i artiklarna 29.1 och 106.7 i EU-direktivet. Reglerna har utformats i nära anslutning till 29–36 §§ lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

1 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att ta ut en sanktionsavgift av den som

1. inte tillhandahåller en sammanfattning av avtalet i enlighet med 7 kap. 1 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 102.3 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,
2. inte tillämpar villkor om bindningstid eller uppsägningstid i enlighet med 7 kap. 8, 13 eller 14 §,
3. inte uppfyller kraven på nummerportabilitet i enlighet med 7 kap. 19 och 20 §§ eller föreskrifter om nummerportabilitet som har meddelats med stöd av 7 kap. 21 § första stycket,

4. inte vidtar åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster i enlighet med 8 kap. 1 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

5. inte rapporterar om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 3 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

6. inte informerar om hot om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 4 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen eller genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

7. inte vidtar skyddsåtgärder i enlighet med 8 kap. 5 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

8. inte vidtar åtgärder för att säkerställa skydd av uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av en tjänst i enlighet med 8 kap. 6 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

9. inte informerar abonnenter om särskilda risker för bristande skydd av behandlade uppgifter i enlighet med 8 kap. 7 §,

10. inte underrättar om integritetsincidenter i enlighet med 8 kap. 8 § eller kommissionens förordning (EU) nr 611/2013 av den 24 juni 2013 om åtgärder tillämpliga på anmälan av personuppgiftsbrott enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller personlig integritet och elektronisk kommunikation,

11. inte behandlar uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande i enlighet med 9 kap. 27 §,

12. inte bedriver sin verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs i enlighet med 9 kap. 29 § första stycket eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till det stycket,

13. inte gör innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand i enlighet med 9 kap. 29 § andra stycket eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till det stycket,

14. inte överför signaler till samverkanspunkter i enlighet med 9 kap. 30 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen, eller

15. inte lämnar ut en uppgift i enlighet med 9 kap. 33 §.

En sanktionsavgift enligt första stycket 2 ska, när det är fråga om ett paket enligt 7 kap. 26 §, tas ut endast om överträdelsen avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst eller en överföringstjänst som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster.

Paragrafen reglerar vilka överträdelser som tillsynsmyndigheten ska besluta om sanktionsavgift för. Övervägandena finns i avsnitt 21.4.

Enligt *första stycket* ska en sanktionsavgift tas ut vid överträdelser av lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller bestämmelser i genomförandeakter. Avgiftsskyldigheten bygger på strikt ansvar. Det krävs alltså varken uppsåt eller oaktsamhet för att sanktionsavgift ska kunna åläggas, utan det är tillräckligt att en överträdelse har skett. Tillsynsmyndigheten har enligt 2 § tredje stycket möjlighet att i vissa fall helt eller delvis efterge sanktionsavgiften. Enligt 3 § får tillsynsmyndigheten inte besluta om sanktionsavgift om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och den ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Hänvisningarna till direktivbestämmelserna i punkterna 1 och 4–6 är utformade så att de avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Andra stycket reglerar sanktionsavgifter i de fall en överträdelse enligt första stycket 2 avser en tjänst eller terminalutrustning som ingår i ett paket enligt 7 kap. 26 §. En sanktionsavgift ska då tas ut endast om överträdelsen avser en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst eller en överföringstjänst som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster. Sanktionsavgift kommer alltså främst att tas ut vid överträdelser som avser en internetanlutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst.

2 § En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till

1. den skada eller risk för skada som har uppstått till följd av överträdelsen,
2. om aktören tidigare har begått en överträdelse, och
3. de kostnader som aktören har undvikit till följd av överträdelsen.

Tillsynsmyndigheten får avstå från att ta ut en sanktionsavgift helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

Paragrafen reglerar hur sanktionsavgiften ska bestämmas. Övervägandena finns i avsnitt 21.5 och 21.6.

I *första stycket* fastställs det lägsta och det högsta beloppet för en sanktionsavgift.

Av *andra stycket* framgår de omständigheter som särskilt ska beaktas när en sanktionsavgift bestäms i det enskilda fallet.

Enligt *punkten 1* ska tillsynsmyndigheten särskilt beakta den skada eller risk för skada som har uppstått till följd av överträdelsen. Att en risk för skada har uppstått bör generellt inte leda till samma storlek på sanktionsavgiften som i fall där samma skada har inträffat. Det kan dock vara lika allvarligt att det har uppstått en risk för skada som kan få allvarliga konsekvenser som att det har uppkommit en faktisk skada av lindrigare slag.

Enligt *punkten 2* ska tillsynsmyndigheten särskilt beakta om aktören tidigare har begått en överträdelse. Det finns skäl att se särskilt allvarligt på upprepade överträdelser som kan anses utgöra ett led i ett systematiskt handlande. Det kan vara fallet då överträdelserna är likartade och ligger nära i tiden.

Enligt *punkten 3* ska tillsynsmyndigheten även beakta de kostnader som aktören har undvikit till följd av överträdelsen. Ju högre sådan besparing, desto högre bör sanktionsavgiften bli.

Dessa omständigheter kan leda till ett lägre eller högre belopp. Uppräkningen är inte uttömmande, utan hänsyn kan behöva tas till andra omständigheter. Det kan t.ex. vara relevant att beakta hur länge en överträdelse har pågått eller bestämmelsens betydelse för tillsynsområdet. Andra omständigheter att beakta kan vara tillhandahållarens finansiella ställning eller att den avgiftsskyldige har samarbetat med tillsynsmyndigheten för att komma till rätta med överträdelsen.

Enligt *tredje stycket* får tillsynsmyndigheten i undantagsfall avstå från att ta ut en sanktionsavgift helt eller delvis. Det kan t.ex. vara fråga om en bagatellartad överträdelse som inte har varit till men för något allmänt eller enskilt intresse. En överträdelse kan vara ursäktlig och leda till jämkning av avgiften om det har varit närmast omöjligt för den avgiftsskyldige att upptäcka överträdelsen eller om den på annat sätt varit utanför den avgiftsskyldiges kontroll. Avsikten är dock inte att sanktionsavgiften ska sättas ned på grund av bristande kännedom om reglerna, dålig ekonomi, tidsbrist, bristande rutiner eller liknande.

3 § En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Paragrafen syftar till att hindra dubbla prövningar och sanktioner av samma överträdelse. Övervägandena finns i avsnitt 21.7.

Om ett vitesföreläggande inte följs, kan tillsynsmyndigheten välja att ansöka om utdömande av vitet eller att besluta om en sanktionsavgift om förutsättningarna för det är uppfyllda. När en domstolsprocess om utdömande av vite har inletts är dock tillsynsmyndigheten förhindrad att besluta om sanktionsavgift för samma överträdelse.

4 § En sanktionsavgift får beslutas endast om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

Paragrafen reglerar bl.a. preskriptionstiden för sanktionsavgifter. Övervägandena finns i avsnitt 21.8.

Första stycket innebär att kommunikation enligt 25 § förvaltningslagen (2017:900) måste ske inom två år för att en sanktionsavgift ska få beslutas. Bevisbördan för att kommunikation har skett ligger på tillsynsmyndigheten. Tidsfristen räknas från när överträdelsen ägde rum. I fråga om en överträdelse som skett löpande under viss tid är det tillräckligt att kommunikation sker inom två år från det att överträdelsen upphörde för att en sanktionsavgift ska kunna åläggas.

Andra stycket innebär att ett beslut om sanktionsavgift ska delges den avgiftsskyldige med hjälp av något av de förfaranden för delgivning som regleras i delgivningslagen (2010:1932).

5 § En sanktionsavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas i tid, ska myndigheten lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

En sanktionsavgift tillfaller staten.

Paragrafen reglerar betalning och indrivning av sanktionsavgifter. Övervägandena finns i avsnitt 21.8.

Om avgiften inte betalas inom den angivna tiden, är tillsynsmyndigheten skyldig att lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen om indrivning av statliga fordringar m.m. En sanktionsavgift som inte betalats

inom angiven tid får verkställas enligt utsökningsbalken. Det innebär att den kan drivas in utan att det krävs något domstolsavgörande.

6 § En beslutad sanktionsavgift faller bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Paragrafen anger en bortre tidsgräns för när en beslutad sanktionsavgift kan drivas in. Övervägandena finns i avsnitt 21.8.

En beslutad sanktionsavgift preskriberas i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

7 § Om någon har ålagts att betala konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) eller dömts att betala vite enligt 6 kap. 2 § samma lag, får vite enligt denna lag inte dömas ut för samma förfarande.

Paragrafen syftar till att hindra dubbla prövningar och sanktioner av samma förfarande på marknaden. Den motsvarar 7 kap. 17 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 174 f. och 401 och prop. 2007/08:135 s. 242). Övervägandena finns i avsnitt 6.

13 kap. Straff

1 § Till böter eller fängelse i högst sex månader ska den dömas som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. använder radiosändare utan tillstånd om ett sådant tillstånd krävs enligt denna lag eller använder radiosändare i strid med ett tillståndsvillkor, eller
2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 24 § andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straff för vissa överträdelser vid användning av bl.a. radiosändare. Den motsvarar i sak 7 kap. 14 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 246 f. och 330 och prop. 2002/03:110 s. 400). Övervägandena finns i avsnitt 6.

2 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot den tystnadsplikt som gäller enligt 9 kap. 34 § ska, om det inte rör sig om ringa fall, dömas till böter.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet lagrar eller hämtar uppgifter i strid med 9 kap. 28 § ska dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken. Om det rör sig om ringa fall utgör gärningen dock inte brott.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot den tystnadsplikt som gäller enligt 5 kap. 2 § eller 9 kap. 31 eller 32 § finns i brottsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straff för vissa överträdelser av bestämmelser om integritetsskydd. Den motsvarar i huvudsak 7 kap. 15 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 166 f. och 314 och prop. 2002/03:110 s. 400 f.). Övervägandena finns i avsnitt 6 och 21.4.

I *första* och *andra styckena* förtydligas att en gärning i ringa fall inte utgör brott.

Det hittillsvarande straffansvaret för överträdelser av förbudet mot behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande ersätts med en möjlighet att ålägga företaget sanktionsavgift vid överträdelser av förbudet, se 12 kap. 1 § första stycket 11.

För en enskilds överträdelser finns det straffbestämmelser i 4 kap. 8, 9 b och 9 c §§ brottsbalken om brytande av post- och telehemlighet, förberedelse till sådant brott och dataintrång.

3 § Radiosändare eller elektriska eller elektroniska anläggningar som har varit föremål för brott enligt 1 § kan förklaras förverkade. Då ska bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken tillämpas.

Paragrafen reglerar förverkande av utrustning som varit föremål för brott. Den motsvarar i sak 7 kap. 16 § LEK (se prop. 1992/93:200 s. 246 f. och 330 och prop. 2002/03:110 s. 401). Övervägandena finns i avsnitt 6.

4 § Straff enligt 1 § får inte dömas ut för en gärning som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite, om en ansökan om utdömande av vitet har gjorts.

Paragrafen ger uttryck för det s.k. dubbelprövningsförbudet i de fall en ansökan om utdömande av vite utgör hinder mot straff enligt 1 §. Den saknar motsvarighet i LEK. Paragrafen införs efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 21.7.

Paragrafen innebär att om tillsynsmyndigheten har ansökt om utdömande av vite får det inte dömas till straff för samma överträdelse.

14 kap. Avgifter

1 § Regleringsmyndigheten eller tillsynsmyndigheten får ta ut en handläggningsavgift av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller
2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 25 eller 28 § eller 4 kap. 3 eller 7 §.

Handläggningsavgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet.

2 § Regleringsmyndigheten eller tillsynsmyndigheten ska ta ut en årlig avgift av den som

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller
2. har tillstånd enligt 3 kap. 1 § eller 4 kap. 3 §.

De årliga avgifterna ska sammantagna motsvara de kostnader som myndigheterna, utöver 1 §, har för sina verksamheter enligt denna lag. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på var och en av dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

Paragraferna reglerar handläggningsavgifter och årliga avgifter. De motsvarar i sak 8 kap. 17 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 287 f. och 407 f. och prop. 2009/10:193 s. 97). Paragraferna har stöd i artikel 16 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 22.

För att tydliggöra att avgifterna, på samma sätt som hittills enligt LEK, ska täcka kostnaderna för myndighetsverksamhet enligt den nya lagen används både beteckningarna regleringsmyndighet och tillsynsmyndighet. Detta medför ingen ändring i sak. Regeringen bedömer i avsnitt 24 att Post- och telestyrelsen bör vara regleringsmyndighet och tillsynsmyndighet.

3 § Den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § ska betala en avgift för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på var och en av dem som bedriver anmäld verksamhet.

Paragrafen reglerar avgifter för finansiering av vissa beredskapsåtgärder. Den motsvarar i sak 8 kap. 18 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 292 f. och 408). Övervägandena finns i avsnitt 6.

15 kap. Överklagande och handläggning i domstol

Överklagande

1 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. När ett beslut överklagas är myndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens avgörande får inte överklagas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av beslut. Den motsvarar i sak 8 kap. 19 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 307 f. och 408, prop. 2006/07:119 s. 27 f. och 46 och prop. 2019/20:15 s. 39 f. och 48). Paragrafen genomför artiklarna 30.7 och 31.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 23.

2 § Ett beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och av någon annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får överklaga ett beslut som gäller

1. beviljande av ett tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd,
2. att ett tillstånd att använda radiosändare förenas med villkor, eller
3. återkallelse av ett tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i ett sådant tillstånd.

Paragrafen anger vem som får överklaga ett beslut. Den motsvarar i sak 8 kap. 19 a § LEK (se prop. 2008/09:159 s. 12 f. och 21 f. och prop. 2019/20:115 s. 39 f. och 48). Paragrafen genomför artiklarna 30.7 och 31.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 23.

3 § Ett beslut enligt 5 kap. 5 § andra stycket som avser identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad får överklagas endast i samband med att ett beslut att införa, upphäva eller ändra en skyldighet som avses i 5 kap. 8 § överklagas.

Ett beslut enligt 3 kap. 9 § att begränsa antalet tillstånd och ett beslut enligt 3 kap. 10 § eller 4 kap. 6 § att utfärda en allmän inbjudan till ansökan får överklagas endast i samband med att ett beslut i fråga om tillstånd att använda radiosändare eller nummer överklagas.

Paragrafen anger att vissa beslut inte får överklagas särskilt. Den motsvarar i huvudsak 8 kap. 20 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 307 f. och 408 f. och prop. 2010/11:115 s. 41 och 90). Övervägandena finns i avsnitt 23.

I *andra stycket* görs ett tillägg om att beslut att utfärda en allmän inbjudan till ansökan om att använda radiosändare eller nummer inte får överklagas särskilt. I ett beslut att utfärda en allmän inbjudan anges uppgifter om det förfarande som ska användas, vilka förutsättningarna är för att delta i förfarandet samt vilka tillståndsvillkor som ett tillstånd kommer att förenas med, se vidare författningskommentaren till 3 kap. 10 och 11 §§ och 4 kap. 6 §.

4 § Ett beslut om underrättelse enligt 11 kap. 5 §, ett beslut om föreläggande enligt 11 kap. 15 § och ett beslut om att inte ta upp en tvist för avgörande enligt 11 kap. 16 § första stycket får inte överklagas.

Paragrafen anger att vissa beslut inte får överklagas. Den motsvarar 8 kap. 21 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 309 och 409, prop. 2004/05:175 s. 282 f. och 305 och prop. 2006/07: 119 s. 35 f. och 46). Övervägandena finns i avsnitt 23.

5 § Ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen gäller omedelbart, om inte något annat har bestämts.

Paragrafen anger att beslut som huvudregel gäller omedelbart. Den motsvarar i sak 8 kap. 22 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 307 f. och 409). Paragrafen genomför artikel 31.1 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 23.

Handläggning i domstol

Skyndsam handläggning

6 § Ett mål i förvaltningsrätt och kammarrätt ska handläggas skyndsamt, om det avser överprövning av

1. ett beslut enligt 5 kap. 5 § andra stycket om identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad,
2. ett beslut med stöd av 5 kap. 8 eller 24 § om åläggande av skyldigheter,
3. ett beslut i ett tillsynsärende enligt 11 kap. 6 §, om tillsynen avsett kontroll av att ett beslut som anges i 2 följs, eller
4. ett beslut vid prövning av en tvist enligt 11 kap. 14 §, om tvisten grundar sig på ett beslut som anges i 2.

Paragrafen anger att vissa mål i domstol ska handläggas skyndsamt. Den motsvarar i sak 8 kap. 23 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 25 f. och 47 f. och prop. 2010/11:115 s. 41 och 124). Övervägandena finns i avsnitt 23.

7 § I ett mål som avses i 6 § får en part i förvaltningsrätten åberopa en ny omständighet eller ett nytt bevis efter det att fyra månader har gått från det att tiden för överklagande till förvaltningsrätten har gått ut, endast om parten gör sannolikt att parten inte hade kunnat åberopa omständigheten eller beviset tidigare eller annars haft giltig ursäkt att inte göra det.

I ett mål som avses i 6 § får en ny omständighet eller ett nytt bevis åberopas först i kammarrätten endast om det finns synnerliga skäl.

Paragrafen anger vissa begränsningar i möjligheten att åberopa nya omständigheter eller bevis i domstol. Den motsvarar i sak 8 kap. 24 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 31 f. och 47 f.). Övervägandena finns i avsnitt 23.

8 § Vid prövningen av mål som avses i 6 § ska förvaltningsrätten bestå av två lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Detta gäller dock inte om något annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Om en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Paragrafen reglerar förvaltningsrättens sammansättning i vissa mål. Den motsvarar i sak 8 kap. 25 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 17 f. och 48 f.). Övervägandena finns i avsnitt 23.

9 § Vid prövningen av mål som avses i 6 § ska kammarrätten bestå av tre lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Kammarrätten är domför utan ekonomiska experter i fall som anges i 12 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

I övrigt gäller, även i mål som avses i första stycket, 12 § sjunde–tionde styckena lagen om allmänna förvaltningsdomstolar i fråga om kammarrättens sammansättning. Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd och frågor som behandlas samtidigt med dessa ska dock även en ekonomisk expert ingå i rätten, om inte målet är av enkel beskaffenhet.

Paragrafen reglerar kammarrättens sammansättning i vissa mål. Den motsvarar 8 kap. 26 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 17 f. och 49, prop. 2012/13:45 s. 190 och prop. 2017/18:279 s. 25 f. och 58). Övervägandena finns i avsnitt 23.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar för viss tid dem som ska tjänstgöra som ekonomiska experter enligt 8 och 9 §§. Om det, medan en ekonomisk expert deltar i behandlingen av ett mål, inträffar en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses fortsätta att gälla i det pågående målet.

Den som ska tjänstgöra som ekonomisk expert ska vara svensk medborgare och får inte vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Paragrafen reglerar förordnande av ekonomiska experter i domstol. Den motsvarar i sak 8 kap. 27 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 17 f. och 50). Övervägandena finns i avsnitt 23.

Inhibition

11 § När en domstol enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) tar ställning till om ett beslut som har fattats med stöd av denna lag tills vidare inte ska gälla, ska domstolen särskilt beakta det som i 1 kap. 1 § anges om lagens syfte.

Paragrafen anger vad som särskilt ska beaktas vid beslut om inhibition. Den motsvarar i sak 8 kap. 28 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 21 f. och 50). Övervägandena finns i avsnitt 23.

29.2 Förslaget till lag om införande av lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation

Tidpunkt för ikraftträdande

1 § Lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation och denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

Paragrafen anger när lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation (nedan den nya lagen om elektronisk kommunikation) och denna införandelag träder i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 27.1.

Lagar som upphävs

2 § Genom denna lag upphävs

1. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, och
2. lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att den hittillsvarande lagen om elektronisk kommunikation (nedan LEK) och LEK:s införandelag upphävs. Övervägandena finns i avsnitt 27.1.

Fortsatt giltighet av äldre beslut

3 § Tillstånd, medgivanden, förelägganden, förbud, villkor, undantag, åläggan-den och andra beslut gäller fortfarande om de har meddelats med stöd av

1. den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
2. motsvarande äldre bestämmelser, eller
3. föreskrifter som har meddelats med stöd av sådana bestämmelser.

Första stycket gäller dock endast beslut som kan fattas med stöd av någon motsvarande bestämmelse i lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation. Beslut som inte kan fattas med stöd av den lagen gäller inte längre.

Besluten som fortfarande gäller ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Paragrafen innebär att beslut som har meddelats enligt LEK eller motsvarande äldre bestämmelser som utgångspunkt fortsätter att gälla och anses meddelade enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Utgångspunkten är alltså att beslut som gäller vid ikraftträdandet av den nya lagen om elektronisk kommunikation har fortsatt giltighet. Detta förutsätter dock att beslutet i fråga kan meddelas med stöd av någon motsvarande bestämmelse i den nya lagen. I de fall beslutet har meddelats med stöd av bestämmelser som har upphävts genom ikraftträdandet av den nya lagen gäller beslutet inte längre. Det gäller t.ex. beslut om att godta ett frivilligt åtagande om funktionell separation enligt 4 kap. 12 c § LEK och åläggande av skyldigheter för företag med betydande inflytande på en viss slutkundsmarknad enligt 5 kap. 13 § LEK.

När det gäller beslut om skyldigheter som i och för sig fortsätter att gälla är regleringsmyndigheten skyldig att upphäva eller ändra skyldigheter som inte bedöms förenliga med den nya lagen, se 5 kap. 34 §. Ålagda skyldig-

heter måste även fortsatt uppfylla kravet på proportionalitet, som allmänt gäller inom förvaltningsrätten (se avsnitt 7).

Även om bestämmelserna om tillsynsåtgärder i den nya lagen om elektronisk kommunikation har en annan utformning kan förbud på samma sätt som hittills meddelas med stöd av den nya lagen, se författningskommentaren till t.ex. 11 kap. 6 § i den nya lagen om elektronisk kommunikation. Tidigare meddelade förbud gäller alltså fortfarande om ett föreläggande med motsvarande innebörd kan meddelas med stöd av den nya lagen.

Paragrafen omfattar t.ex. tillstånd och tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av den upphävda lagen (1993:599) om radiokommunikation. I fråga om tillstånd för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana tjänster som har meddelats med stöd av den upphävda telelagen eller motsvarande äldre bestämmelser gäller i stället 4 §.

4 § Tillstånd för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana tjänster som har meddelats med stöd av 7 § i den upphävda telelagen (1993:597) eller motsvarande äldre bestämmelser gäller fortfarande. Ett sådant tillstånd ska anses meddelat med stöd av 3 kap. 1 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation för den radioanvändning som tillståndet avser.

Villkor för sådana tillstånd som har meddelats med stöd av 15 § första stycket 3 och 4 i den upphävda telelagen ska anses meddelade med stöd av 3 kap. 12–14 §§ lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att tillstånd enligt den upphävda telelagen, eller motsvarande äldre bestämmelser, för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana tjänster med tillhörande villkor fortsätter att gälla och anses meddelade enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation. Den motsvarar 5 § andra stycket och 7 § 2 LEK:s införandelag (se prop. 2002/03:110 s. 336 f. och 410 f.). Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Anmälan av verksamhet

5 § Verksamhet som vid ikraftträdandet av denna lag är anmäld enligt 2 kap. 1 § i den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller 5 § i den upphävda telelagen (1993:597) eller har tillstånd enligt 7 eller 14 § i den lagen eller motsvarande äldre bestämmelser, ska anses anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär bl.a. att den som redan har anmält sin verksamhet till tillsynsmyndigheten inte behöver göra någon ny anmälan enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation. Paragrafen motsvarar i huvudsak 4 § och 5 § första stycket LEK:s införandelag (se prop. 2002/03:110 s. 336 f. och 410). Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Verksamhet som har anmälts enligt LEK eller den upphävda telelagen uppfyller alltså kravet på anmälan enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detsamma gäller verksamhet som har vissa tillstånd enligt den upphävda telelagen eller motsvarande äldre bestämmelser.

Tillstånd att använda radiosändare

6 § Ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som har beviljats före den 1 augusti 2010 ska anses motsvara ett tillstånd att använda radio-

sändare inom ett visst frekvensutrymme enligt 3 kap. 1 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation. Giltighetstiden för ett sådant tillstånd ska fortfarande anses förlängd med tio år, om tillståndet när det beviljades gällde längst till och med den 31 december 2015 och inte före den 1 augusti 2010 hade förlängts eller förnyats.

För sådana tillstånd gäller fortfarande bestämmelserna om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för tillståndet enligt den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, i dess lydelse före den 1 augusti 2010.

Paragrafen behandlar tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som har beviljats före den 1 augusti 2010. Den motsvarar i huvudsak punkterna 3 och 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2010:497) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (se prop. 2009/10:193 s. 78 f. och 97). Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Enligt *första stycket* ska den som före den 1 augusti 2010 har beviljats ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning anses ha tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Detta får störst praktisk betydelse när det gäller förlängning av tillståndstiden. Sådana tillstånd kan inte förlängas eller förnyas. Enligt punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2010:497) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation har giltighetstiden för tillstånd som gällde längst till och med den 31 december 2015 i vissa fall förlängts med 10 år, dvs. till och med den 31 december 2025. Detsamma gäller enligt den förevarande paragrafen. Tillstånd som när de beviljades gällde längst till och med den 31 december 2015, och som inte före den 1 augusti 2010 hade förlängts eller förnyats, ska alltså på motsvarande sätt som enligt den upphävda övergångsbestämmelsen fortfarande anses förlängda med tio år. Ytterligare förlängning är endast möjlig i enlighet med 3 kap. 20 § i den nya lagen om elektronisk kommunikation.

Andra stycket innebär att de som före den 1 augusti 2010 har beviljats tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning fortfarande måste ha tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning. Sådana tillstånd beviljas i enlighet med den nya lagen om elektronisk kommunikation. De tekniska villkor som behövs kan meddelas i tillståndet att använda enskilda radiosändare.

7 § Bestämmelserna i 3 kap. 18 och 21 §§ lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation om tillståndstid i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster tillämpas inte på tillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av den lagen.

Paragrafen innebär att de särskilda bestämmelserna om tillståndstid och förlängning av tillståndstiden för tillstånd att använda radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster bara kan tillämpas på tillstånd som beviljas efter det att den nya lagen om elektronisk kommunikation har trätt i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

8 § Bestämmelserna i 5 kap. 9 § lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation om anmälan vid avveckling eller utbyte av nätdelar tillämpas inte i fråga om skyldigheter som har ålagts före ikraftträdandet av den lagen.

Paragrafen innebär bl.a. att skyldigheten för regleringsmyndigheten att förena ett beslut med en skyldighet att anmäla planer på att avveckla eller byta ut nätdelar inte gäller i fråga om ålagda SMP-skyldigheter enligt LEK. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Enligt 5 kap. 9 § i den nya lagen om elektronisk kommunikation ska ett beslut om att ålägga en SMP-operatör skyldigheter förenas med en skyldighet att till regleringsmyndigheten anmäla planer på att avveckla eller byta ut nätdelar som omfattas av skyldigheterna i fråga. Vidare finns det en möjlighet för regleringsmyndigheten att ålägga SMP-operatören att ge in en detaljerad beskrivning av sina planer. Paragrafen innebär att dessa bestämmelser inte gäller för befintliga beslut som har meddelats med stöd av LEK och som fortfarande gäller (jfr 3 §). Bestämmelserna kan bara tillämpas i fråga om skyldigheter som åläggs efter ikraftträdandet eller i fråga om beslut om bindande åtaganden, vilka blir möjliga att fatta när den nya lagen har trätt i kraft.

Personuppgifter i abonnentförteckningar

9 § Sådana personuppgifter om en abonnent av fasta allmänt tillgängliga telefonitjänster som har förts in i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning före ikraftträdandet av den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation får stå kvar i förteckningen, om inte abonnenten meddelar något annat.

Paragrafen innebär att sådana personuppgifter som har inhämtats enligt äldre bestämmelser utan att iaktta kraven på information till abonnenten och samtycke för behandling av personuppgifter enligt 6 kap. 15 och 16 §§ LEK får stå kvar i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning, så länge inte abonnenten invänder mot detta. Paragrafen motsvarar 18 § LEK:s införandelag (se prop. 2002/03:110 s. 264 f. och 336 f.). Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Personuppgifter som har inhämtats under den tid som LEK har varit i kraft ska uppfylla de krav som ställs i den nya lagen om elektronisk kommunikation, se 9 kap. 17 och 18 §§ i den lagen. Tidigare lämnade samtycken till behandling av personuppgifterna gäller även enligt den nya lagen förutsatt att samtycket kvarstår.

Tillsyn

10 § Bestämmelserna om tillsyn i 11 kap. lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation tillämpas även i fråga om kravet på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för sådana tillstånd som avses i 6 § i denna lag.

Paragrafen innebär att tillsynsbestämmelserna i den nya lagen om elektronisk kommunikation ska tillämpas i fråga om äldre bestämmelser som fortfarande gäller för tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som har beviljats före den 1 augusti 2010, se 6 § andra stycket. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Det som avses är kravet på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom den radioanvändning som omfattas av ett sådant tillstånd. Tillsynen enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation omfattar därmed även att dessa äldre bestämmelser följs.

11 § Den upphävda lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation gäller fortfarande i fråga om en parts rätt att hänskjuta en tvist för avgörande av tillsynsmyndigheten, om tvisten har samband med skyldigheter som avser tiden före ikraftträdandet av denna lag.

Paragrafen gör det möjligt att hänskjuta en tvist för avgörande av tillsynsmyndigheten i fråga om skyldigheter som gäller eller som har beslutats enligt LEK och inte har någon motsvarighet i den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Enligt 11 kap. 14 § i den nya lagen om elektronisk kommunikation får en part hänskjuta vissa tvister för avgörande av tillsynsmyndigheten. Möjligheten att hänskjuta en tvist för avgörande är i huvudsak kopplad till den nya lagen. Paragrafen innebär att en part får hänskjuta även tvister som rör LEK för avgörande av tillsynsmyndigheten, om tvisten har samband med skyldigheter som avser tiden före ikraftträdandet av den nya lagen.

Sanktionsavgifter

12 § Bestämmelserna om sanktionsavgifter i 12 kap. lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation tillämpas endast på överträdelser som har skett efter ikraftträdandet av den lagen.

Genom den nya lagen om elektronisk kommunikation införs sanktionsavgifter för vissa överträdelser. Paragrafen innebär att en sanktionsavgift bara kan tas ut för överträdelser som har skett efter det att den lagen har trätt i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Om en överträdelse har pågått både före och efter ikraftträdandet av den nya lagen om elektronisk kommunikation ska en sanktionsavgift avse endast tiden efter det att den nya lagen trädde i kraft.

29.3 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

27 kap. Om beslag och hemliga tvångsmedel

Hemliga tvångsmedel

25 § När tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har lämnats, får de tekniska hjälpmedel som behövs för åtgärden användas.

I *9 kap.* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

7 kap. Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.

53 f § Den som på grund av bestämmelserna i 53 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Även om definitionen av elektronisk kommunikationstjänst i den nya lagen om elektronisk kommunikation får en något vidare innebörd, innebär det inte att underrättelseskyldigheten enligt förevarande paragraf utvidgas i samma utsträckning. Underrättelseskyldigheten gäller endast vid utlämnande av uppgifter som omfattas av tystnadsplikten enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation (jfr prop. 2008/09:67 s. 169). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.5 Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

9 kap. Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.

57 f § Den som på grund av bestämmelserna i 57 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras på motsvarande sätt som 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, se författningskommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.4). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.6 Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.

35 f § Den som på grund av bestämmelserna i 35 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras på motsvarande sätt som 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, se författningskommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.4). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Kammarrätterna

11 § En kammarrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är presidenten eller en lagman.

Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation*. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

12 § En kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får inte ingå i rätten.

När det är särskilt föreskrivet att nämndemän ska ingå i rätten är en kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får inte ingå i rätten.

Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

En kammarrätt är domför utan nämndemän

1. vid prövning av överklagande av beslut som inte innebär att målet avgörs,
2. vid förordnande om saken i avvaktan på målets avgörande och vid annan åtgärd som endast avser målets beredande, och
3. vid beslut genom vilket domstolen skiljer sig från målet utan att detta har prövats i sak.

Om ett mål som avses i andra stycket handläggs gemensamt med ett annat mål, får nämndemän delta vid handläggningen även av det senare målet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation*. Bestämmel-

ser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet. Detsamma gäller vid behandling av andra frågor i mål där prövningstillstånd krävs för prövning av ett överklagande, om frågorna behandlas före eller i samband med frågan om prövningstillstånd. Ett prövningstillstånd som inte är begränsat enligt 34 a § tredje stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får meddelas av en lagfaren ledamot, om frågan är enkel.

Vid behandling av en fråga om avvisning av ett överklagande på grund av att det har kommit in för sent är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet.

Vid beslut om avskrivning av ett mål efter en återkallelse är kammarrätten domför med en lagfaren ledamot.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål får utföras av en lagfaren ledamot i kammarrätten eller, om åtgärderna inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna ledamöter, av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Sjätte stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Förvaltningsrätterna

17 § En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 b eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns skäl för det med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation*.

Tredje stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler

2 § Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal *som innebär att* någon avser att tillkalla eller annars *kontakta* Polismyndigheten, *en* kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans eller något annat hjälporgan och som *överförs* via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät till eller från en sådan central.

Ett tillstånd får även i den utsträckning som krävs för snabba och effektiva hjälpinsatser *omfatta en* rätt att

1. avlyssna och spela in sådana telefonsamtal som avses i första stycket och som har kopplats vidare av en alarmeringscentral till ett hjälporgan,
2. avbryta pågående telefonsamtal för att samtal ska kunna kopplas vidare från en alarmeringscentral till ett hjälporgan.

Paragrafen innebär att det krävs tillstånd av regeringen för att vissa regionala alarmeringscentraler ska få spela in, avlyssna och avbryta telefonsamtal. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Första stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Allmänt kommunikationsnät benämns numera allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak. Dessutom ändras paragrafen språkligt.

29.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Straff m.m.

9 f § Den som på grund av bestämmelserna i 9 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras på motsvarande sätt som 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, se författningskommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.4). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.10 Förslaget till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

9 kap. Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.

5 d § Den som på grund av bestämmelserna i 9 kap. 5 a § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras på motsvarande sätt som 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, se författningskommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.4). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

Lag om standarder för *digital radio och tv*

Lagens tillämpningsområde ändras i och med de paragrafer som upphävs och att regleringen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EU-direktivet) endast omfattar digital radio och tv. Rubriken till lagen ändras därför till lag om standarder för digital radio och tv.

1 § Denna lag genomför *artiklarna 62 och 113 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation*.

Paragrafen anger vilka artiklar i EU-direktivet som genomförs i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 25.

I paragrafen hänvisades tidigare till det upphävda tillträdesdirektivet (direktiv 2002/19/EG), ramdirektivet (direktiv 2002/21/EG) och USO-direktivet (direktiv 2002/22/EG). Berörda bestämmelser i de upphävda direktiven har förts över till artiklarna 62 och 113 i EU-direktivet. Bestämmelserna i lagen genomför dessa artiklar.

2 § I lagen finns bestämmelser om standarder för *digitala tv*-tjänster *och* om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och *tv*-sändningar till allmänheten.

Paragrafen behandlar lagens innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 25.

Paragrafen ändras med anledning av de paragrafer som upphävs.

4 § *Den som tillhandahåller digitala tv-tjänster ska se till att slutanvändare avgiftsfritt kan lämna tillbaka digital tv-utrustning, om utrustningen inte kan användas med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster*.

Paragrafen är ny. Den innebär att slutanvändare vid byte av tillhandahållare ska ha möjlighet att i vissa fall avgiftsfritt lämna tillbaka digital tv-utrustning. Paragrafen genomför artikel 113.3 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 25.

Med digital tv-utrustning avses framför allt digitalboxar. Kravet gäller inte om tillhandahållaren kan visa att det råder fullständig interoperabilitet mellan tillhandahållarens utrustning och andra tillhandahållares digitala tv-tjänster, inklusive de tjänster som slutanvändaren har bytt till. Digital tv-utrustning som överensstämmer med harmoniserade standarder eller

med delar av sådana standarder ska anses uppfylla kravet på interoperabilitet.

15 § Om en näringsidkare bryter mot *4 §*, 5 § första stycket, 7 eller 8 § eller mot föreskrifter som *har* meddelats med stöd av *3 § eller* 5 § andra stycket får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att följa bestämmelsen. Sådana förelägganden får förenas med vite.

Innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett sådant föreläggande med anledning av en överträdelse av 7 eller 8 § *ska* den samråda med Konkurrensverket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förelägganden som tillsynsmyndigheten får beslut om för att komma till rätta med överträdelser. Övervägandena finns i avsnitt 25.

Första stycket ändras till att även omfatta skyldigheten enligt den nya 4 §. Därutöver görs redaktionella ändringar med anledning av upphävda paragrafer och att hittillsvarande 4 § nu betecknas 3 §. Dessutom ändras paragrafen språkligt.

29.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning

Skydd mot störande verksamheter i närheten

4 § Om forskning som avses i 1 § utsätts för varaktiga eller upprepade störningar från annan verksamhet i närheten, får länsstyrelsen efter ansökan enligt 6 § meddela förbud eller förelägganden mot den störande verksamheten för att skydda forskningen.

Första stycket gäller inte sådan verksamhet som regleras i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation eller lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet eller i föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar. *Första* stycket gäller inte heller störningar från en verksamhet som bedrivs med tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande bestämmelser i äldre lag.

Om ett beslut enligt första stycket medför att pågående markanvändning inom det berörda området avsevärt försvåras, har områdets ägare och den som har nyttjanderätt, servitut, rätt till elektrisk kraft eller liknande rätt till detta område, rätt till ersättning för skada till följd av beslutet.

Ersättningen ska motsvara skadan med avdrag för vad den berättigade är skyldig att tåla utan ersättning. Ersättningen ska betalas av den som ansökt om skyddet.

I fråga om ersättningen tillämpas i övrigt expropriationslagen (1972:719).

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.13 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Definitioner

3 § I denna lag avses med

affärsbeslut: ett beslut som fattas av en konsument eller en näringsidkare om huruvida, hur och under vilka förutsättningar en produkt ska köpas, om hela eller

delar av köpesumman ska betalas, om produkten ska behållas eller överlåtas, eller om en avtalsenlig rättighet i samband med produkten ska utnyttjas, oavsett om konsumenten eller näringsidkaren beslutar att handla eller att avstå från att handla,

elektronisk post: ett adresserat eller på något annat sätt individualiserat elektroniskt meddelande i form av text, röst, ljud eller bild som sänds via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och som kan lagras i nätet eller i mottagarens terminalutrustning tills mottagaren hämtar det,

god marknadsföringssed: god affärssed eller andra vedertagna normer som syftar till att skydda konsumenter och näringsidkare vid marknadsföring av produkter,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

marknadsföring: reklam och andra åtgärder i näringsverksamhet som är ägnade att främja avsättningen av och tillgången till produkter inbegripet en näringsidkares handlande, underlåtenhet eller någon annan åtgärd eller beteende i övrigt före, under eller efter försäljning eller leverans av produkter till konsumenter eller näringsidkare,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

produkter: varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen och andra nyttigheter.

Paragrafen innehåller definitioner av uttryck som används i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Definitionen av elektronisk post ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Allmänt kommunikationsnät benämns numera allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak.

29.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Övriga bestämmelser

12 § I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om operatörers skyldighet att överföra signaler för att möjliggöra inhämtning enligt denna lag.

Endast kontrollmyndigheten ska ha rådighet över signalbärare innehållande sådana signaler som överförs i enlighet med de bestämmelser som avses i första stycket. Myndigheten ska ge signalspaningsmyndigheten tillgång till signalbärare endast i den utsträckning det följer av tillstånd enligt 5 a eller 5 b §.

Första stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.15 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

15 kap. Sekretess till skydd för rikets säkerhet eller dess förhållande till andra stater eller mellanfolkliga organisationer

Sekretessbrytande bestämmelser

3 a § Sekretessen enligt 1, 1 a och 2 §§ hindrar inte att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut *ett* tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,
2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller
3. frågan om det finns skäl att återkalla *ett* tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt *11 kap. 7 § tredje stycket 3* lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Första stycket punkterna 1 och *3* ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

17 kap. Sekretess till skydd främst för myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn

Tillstånd att använda radiosändare

Tillståndsprövning efter allmän inbjudan till ansökan

4 a § Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till *ett* ärende om prövning enligt *3 kap. 10 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation av *en* fråga om tillstånd att använda radiosändare efter *en* allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

18 kap. Sekretess till skydd främst för intresset av att förebygga eller beivra brott

Förundersökningar, underrättelseverksamhet m.m.

Sekretessbrytande bestämmelser

4 a § Sekretessen enligt 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut *ett* tillstånd att använda radiosändare enligt

3 kap. lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla *ett* tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt *11 kap. 7 § tredje stycket 3* lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Första stycket punkterna 1 och *3* ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

19 kap. Sekretess till skydd för det allmännas ekonomiska intresse

Upphandling m.m.

Sekretessbrytande bestämmelse

3 b § Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende om tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

44 kap. Tystnadsplikt som följer av andra författningar och som inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter

Postlagen och lagen om elektronisk kommunikation

4 § Rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av

1. 2 kap. 14 § första stycket 1 och 3–5 postlagen (2010:1045),

2. *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och

3. *9 kap. 32 §* lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Punkterna 2 och *3* ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.16 Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500)

11 kap. Särskilda bestämmelser

Radioanläggningar

5 § I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns särskilda bestämmelser om användning av radioanläggningar ombord på luftfartyg och inom markorganisationen.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.17 Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv och videodelningsplattformar

4 kap. Krav på tillstånd

När det krävs tillstånd

2 § För att sända tv och sökbar text-tv med användande av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Ljudradiosändningar och beställradio

10 kap. Krav på tillstånd

När det krävs tillstånd

3 § Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

Definitioner

4 § I denna lag betyder

debitera: att medel dras från ett konto,
elektroniskt kommunikationsnät: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation,
elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen om elektronisk kommunikation,

Paragrafen innehåller definitioner av uttryck som används i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Definitionerna av elektroniskt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Innebörden av elektroniskt kommunikationsnät är oförändrad i sak.

Definitionen av elektronisk kommunikationstjänst i den nya lagen om elektronisk kommunikation har fått en något vidare innebörd. Därmed vidgas undantaget från lagens tillämpning i 1 kap. 7 § första stycket 8 och andra stycket för vissa betalningstransaktioner som genomförs via en leverantör av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster vilken fungerar som mellanhand.

29.19 Förslaget till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

9 kap. Informationsföreläggande och intrångsundersökning

Informationsföreläggande

Rätt till ersättning samt underrättelseskyldighet

4 § Den som på grund av 1 § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information, har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras på motsvarande sätt som 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, se författningskommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.4). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

1 § Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket får, under de förutsättningar som anges i denna lag, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst *som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst* hämta in uppgifter om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,
2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller
3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

I paragrafen anges vem som får hämta in uppgifter enligt lagen, vilka uppgifter som får hämtas in och från vem inhämtningen får ske. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Uttrycket elektronisk kommunikationstjänst har fått en vidare innebörd i den nya lagen om elektronisk kommunikation, se 1 kap. 7 § i den lagen. Genom tillägget att uppgifter inte får hämtas in från nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster klargörs att uppgifter får inhämtas i samma omfattning som hittills har gällt.

29.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter

Krav på ITS

8 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och vägtrafikdatalagen (2019:369).

I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och integritetsskydd.

I lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen finns bestämmelser om vidareutnyttjande av handlingar hos statliga och kommunala myndigheter.

I produktansvarslagen (1992:18) finns bestämmelser om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister.

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.22 Förslaget till lag om ändring i radioutrustningslagen (2016:392)

Tillämpningsområde och definitioner

1 § Denna lag genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU av den 16 april 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning och om upphävande av direktiv 1999/5/EG.

Lagen innehåller bestämmelser om tillhandahållande av radioutrustning på marknaden och om viss användning av sådan utrustning.

I lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om användning av radiosändare.

Tredje stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

3 § I denna lag betyder

amatörradiotrafik: icke yrkesmässig radiotrafik för övning, kommunikation och tekniska undersökningar, bedriven i personligt radiotekniskt intresse och utan vinstsyfte,

distributör: en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller radioutrustning på marknaden utan att vara tillverkare eller importör,

ekonomisk aktör: tillverkaren, tillverkarens representant, importören och distributören,

föreskrivna krav: de väsentliga krav på radioutrustning som avses i 5 § och de skyldigheter för en ekonomisk aktör som framgår av denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2014/53/EU,

ibruktagande: att radioutrustning används för första gången inom Europeiska unionen av slutanvändaren,

importör: en fysisk eller juridisk person som är etablerad i Europeiska unionen och som släpper ut radioutrustning från ett tredjeland på unionsmarknaden,

radiobestämning: fastställande av ett föremåls position, hastighet eller andra kännetecken, eller erhållande av information om detta, med hjälp av radiovågors utbredningsegenskaper,

radioutrustning: en elektrisk eller elektronisk produkt som avsiktligt avger eller tar emot radiovågor för radiokommunikation eller radiobestämning, eller en elektrisk eller elektronisk produkt som måste kompletteras med ett tillbehör, såsom en antenn, för att avsiktligt avge eller ta emot radiovågor för radiokommunikation eller radiobestämning,

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser under 3 000 GHz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

skadlig störning: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation,

tillhandahållande på marknaden: leverans av radioutrustning för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

tillverkare: en fysisk eller juridisk person som tillverkar, eller som låter konstruera eller tillverka, radioutrustning och som saluför den i eget namn eller under eget varumärke,

tillverkarens representant: en fysisk eller juridisk person som är etablerad i Europeiska unionen och som enligt skriftlig fullmakt från en tillverkare har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,

utsläppande på marknaden: tillhandahållande av radioutrustning på unionsmarknaden för första gången.

Definitionen av skadlig störning ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Avgifter och ersättning

15 § För att täcka kostnaderna för en marknadskontrollmyndighets uppgifter enligt denna lag ska den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag betala en avgift. Avgiften ska betalas enligt grunder som leder till att kostnaderna med skälig andel fördelas på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning till den som tillhandahåller en marknadskontrollmyndighet utrustning som ska kontrolleras och om skyldighet att ersätta myndighetens kostnader för sådan kontroll.

Första stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att främja utbyggnad av bredbandsnät. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), plan- och bygglagen (2010:900) *och lagen (2022: 000) om elektronisk kommunikation*.

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

2 § I denna lag avses med

bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s,

bredbandsutbyggare: den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät,

fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingsskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar, och

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla

1. en transporttjänst, eller
2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.

Paragrafen innehåller definitioner av uttryck som används i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Definitionen av nätinnehavare ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Allmänt kommunikationsnät benämns numera allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak.

2 kap. Tillträde till fysisk infrastruktur

1 § En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. *Nätinnehavaren ska söka* sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som bredbandsutbyggaren själv inte kan söka. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs,
7. att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor, eller
8. andra liknande omständigheter.

Första stycket ska inte tillämpas

1. om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av *5 kap. 8 § och 15 eller 16 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen*,*

2. om nätinnehavaren enligt *5 kap. 32 §* samma lag har *ålagts* att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen*, eller*

3. i fråga om installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät enligt 5 kap. 44 § samma lag.

Paragrafen innehåller en skyldighet för nätinnehavare att medge tillträde till befintlig fysisk infrastruktur. Övervägandena finns i avsnitt 12.2, 14.3.5 och 26.

Andra stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Stycket justeras till en punktlista. Det läggs till i *punkten 1* att första stycket inte ska tillämpas om bredbandsutbyggaren har möjlighet att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen enligt ett beslut om att ålägga en SMP-operatör att lämna tillträde till anläggningsinfrastruktur (5 kap. 8 och 15 §§ i den nya lagen om elektronisk kommunikation). *Punkten 3* är ny och innebär att första stycket inte heller ska tillämpas om bredbandsutbyggaren för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd har rätt att begära tillträde till byggnader, anläggningar eller föremål som ägs av en myndighet och vissa med myndighet jämställda aktörer (5 kap. 44 och 46 §§ i den nya lagen om elektronisk kommunikation). Lagens reglering av tillträde till fysisk infrastruktur är alltså subsidiär även i förhållande till denna reglering (jfr prop. 2015/16:73 s. 28 f. och 113).

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Tillhandahållare av allmänna *elektroniska* kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

Paragrafen reglerar avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Första stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation och att allmänt kommunikationsnät numera benämns allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak.

29.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

3 kap. Undantag från lagens tillämpningsområde

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst

6 § Denna lag gäller inte för en upphandling eller en projekttävling som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att

1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller
2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innehåller vissa undantag från lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Allmänt kommunikationsnät benämns numera allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak.

Definitionen av elektronisk kommunikationstjänst i den nya lagen om elektronisk kommunikation har fått en något vidare innebörd. Därmed vidgas undantaget från lagens tillämpningsområde något.

29.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

3 kap. Undantag från lagens tillämpningsområde

***Allmänt elektroniskt kommunikationsnät och elektronisk* kommunikationstjänst**

4 § Denna lag gäller inte för koncessioner som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att

1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller
2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Paragrafen ändras på motsvarande sätt som 3 kap. 6 § lagen om offentlig upphandling (2016:1145), se författningskommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.24). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

3 kap. Utredningsbefogenheter och tvångsmedel

Befogenheter enligt andra lagar

11 § I *9 kap. 33 § första stycket 1 b* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om rätt för Finansinspektionen att få ut uppgifter från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.27 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Uttryck i lagen

2 § I lagen avses med

1. *nätverk och informationssystem*:

a) ett elektroniskt kommunikationsnät enligt 1 kap. 7 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation,

b) en enhet eller en grupp enheter som är sammankopplade eller hör samman med varandra, av vilka en eller flera genom ett program utför automatisk behandling av digitala uppgifter, eller

c) digitala uppgifter som lagras, behandlas, hämtas eller överförs med sådana hjälpmedel som omfattas av a och b för att de ska kunna driftas, användas, skyddas och underhållas,

2. *säkerhet i nätverk och informationssystem*: nätverks och informationssystems förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de besläktade tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa nätverk och informationssystem,

3. *samhällsviktig tjänst*: en tjänst som är viktig för att upprätthålla kritisk samhällelig eller ekonomisk verksamhet,

4. *digital tjänst*: en tjänst i den mening som avses i artikel 1.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, och som utgör en internetbaserad marknadsplats, internetbaserad sökmotor eller molntjänst,

5. *internetbaserad marknadsplats*: en tjänst som gör det möjligt för konsumenter eller näringsidkare enligt definitionen i artikel 4.1 a respektive 4.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) att ingå internetbaserade köpeavtal eller tjänsteavtal med näringsidkare, antingen på webbplatsen för den internetbaserade marknadsplatsen eller på en webbplats som tillhör en näringsidkare och där datatjänster som tillhandahålls av en internetbaserad marknadsplats används,

6. *internetbaserad sökmotor*: en tjänst som gör det möjligt för användare att göra sökningar på i princip alla webbplatser eller webbplatser på ett visst språk genom en förfrågan om vilket ämne som helst i form av ett nyckelord, en fras eller någon annan inmatning, och som returnerar länkar som innehåller information om det begärda innehållet,

7. *molntjänst*: en tjänst som möjliggör tillgång till en skalbar och elastisk pool av delbara dataresurser,

8. *NIS-direktivet*: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen,

9. *företrädare*: en fysisk eller juridisk person som uttryckligen har utsetts att agera för en leverantör och till vilken myndigheter kan vända sig, i stället för till leverantören, i frågor som gäller de skyldigheter som leverantören har enligt NIS-direktivet,

10. *incident*: en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i nätverk och informationssystem, och

11. *risk*: en rimligen identifierbar omständighet eller händelse med en potentiell negativ inverkan på säkerheten i nätverk och informationssystem.

Punkten 1 a ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Undantag från lagens tillämpningsområde

Leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster

5 § Lagen gäller inte för företag som tillhandahåller allmänna *elektroniska* kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och därför omfattas av kraven i *8 kap. 1 och 3 §§* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innehåller vissa undantag från lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Allmänt kommunikationsnät benämns numera allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak.

Definitionen av elektronisk kommunikationstjänst i den nya lagen om elektronisk kommunikation har fått en något vidare innebörd. Därmed vidgas undantaget från lagens tillämpningsområde något.

29.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn

6 kap. Informationsföreläggande och intrångsundersökning

Informationsföreläggande

Underrättelseskyldighet i vissa fall

5 § Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i *9 kap. 31 §* lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation, ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt 4 §.

Paragrafen ändras på motsvarande sätt som 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, se författningskommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.4). Övervägandena finns i avsnitt 26.

29.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning

Genomförande av hemlig dataavläsning

Skyldighet att medverka

24 § Den som bedriver verksamhet som *ska anmälas* enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation är på begäran av den verkställande myndigheten skyldig att medverka i samband med verkställighet av hemlig dataavläsning.

Den som medverkar enligt första stycket har rätt till ersättning för kostnader som uppstår vid sådan medverkan. Ersättningen ska betalas av den verkställande myndigheten.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.

Tystnadsplikt

32 § Den som i samband med verksamhet som *ska anmälas* enligt 2 kap. 1 § lagen *(2022:000)* om elektronisk kommunikation har fått del av eller tillgång till en uppgift som hänför sig till användning av hemlig dataavläsning, får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han eller hon fått del av eller tillgång till.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26.